This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

13775

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. BOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

Acht en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1901;

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1669—1900

ALPHABETISCH REGISTER OVER 1901.

'S GRAVENHAGE,

MARTINUS NIJHOFF.

1902.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND.

ACHT EN DERTIGSTE VERVOLG.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. BOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

— —

Acht en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1901;
BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1669—1900
ALPHABETISCH REGISTER OVER 1901.

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

'S GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1902.

...SCHE BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ
... GEBR. GIUNTA D'ALBANI.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1901 (*Staatsblad n°.* 20), *houdende nadere vaststelling van een algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen, met intrekking van dat, vastgesteld bij Kon. besluit van* 9 *Januari* 1876 (*Staatsblad n°.* 7) *en gewijzigd of aangevuld bij Kon. besluiten van* 2 *Augustus* 1883 (*Staatsblad n°.* 127), 25 *November* 1885 (*Staatsblad n°.* 195), 20 *Mei* 1887 (*Staatsblad n°.* 87), 9 *Juni* 1891 (*Staatsblad n°.* 100) *en* 9 *Januari* 1894 (*Staatsblad n°.* 4).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 Augustus 1901 (Staatsblad n°. 201).

Men zie ook het Kon. besluit van 22 Februari 1901 (Staatsblad n°. 67), houdende eene tijdelijke voorziening ter verzekering van de behoorlijke uitoefening der spoorwegdiensten en van het veilig verkeer over de spoorwegen.

KON. BESLUIT *van* 9 *Januari* 1901, *n°.* 36, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland van* 14 *November* 1900:

n°. 8, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap het Jelsumer Oudland, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 1 *September* 1894, *n°.* 18, 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18 *en* 27 *Mei* 1898, *n°.* 58, *en*

n°. 10, *tot vaststelling der volgende verordening tegen beschadiging van slaperdijken in die provincie.*

Voor de wijziging zie men het Prov. blad n°. 8.

De verordening, die op 1 Februari 1901 in werking is getreden, luidt als volgt:

De Staten der provincie Friesland,

Overwegende, dat er noodzakelijkheid bestaat tot vaststelling eener verordening tegen beschadiging van slaperdijken;

Gezien artt. 134 en 190 der grondwet en artt. 137 en 140 der provinciale wet;

Besluiten:

Vast te stellen de navolgende

VERORDENING tegen beschadiging van slaperdijken.

Art. 1. De slaperdijken, op welke deze verordening van toepassing is, zijn de volgende:

a. de slaperdijk van de noodwaterkeering te Munnekezijlen tot Nittershoek;

b. de oude zeedijk loopende van ten zuiden van Nittershoek over Warfstermolen en de Pomp tot de Nieuwe Raken;

c. de slaperdijk ten westen van den Engwierumerpolder van de aansluiting aan den dijk van den Staat ten noorden van de Nieuwezijlen tot die aan den zeedijk van Oostdongeradeel;

d. de slaperdijk ten zuiden en ten westen van den Grooten Ganzenpolder;

e. de slaperdijk ten westen van den Kleinen Ganzenpolder;

f. de slaperdijk ten zuidwesten van den Anjumer- en Lioessenserpolder;

g. de slaperdijk van den Ooster-Armdijk van den Ternaarderpolder tot Dijkslobbe en van daar tot de Keegen;

h. de Armdijk tusschen den Ternaarder- en Oost-Holwerderpolder;

i. de slaperdijk tusschen de beide Holwerderpolders;

j. de Noorderdijk, ten oosten van het Nieuw Monnikebildt, van den Vijfhuisterdijk tot den Ouden Bildtdijk;

k. de Vijfhuisterdijk ten zuidoosten van het Noorderleeg;

l. de Koedijk ten zuiden van het Noorderleeg;

m. de Nieuwe Bildtdijk van den Koedijk tot de Zwarte Haan;

n. de Opdijk tusschen de Oude- en Nieuwe Bildtpollen;

o. de Oude Bildtdijk, loopende van den Westhoek tot den Noorderdijk in Ferwerderadeel;

p. de Vijfdeelen Slachtedijk, aanvangende bij den zeedijk ten noordwesten van Oosterbierum, langs Abe Heringazijl en van daar oostwaarts over Klieuw tot den Krinserarm of Dillezijl onder Rauwerd;

q. de Zuricher Slaperdijk;

r. de slaperdijk ten oosten en zuiden van het Workumer Nieuwland;

s. het niet in onderhoud en beheer bij het Rijk zijnde gedeelte van den Koudumer Slaperdijk;

t. de slaperdijk van Tacozijl tot de Lemmer;

u. de slaperdijk van Tacozijl tot Sondel;

v. de slaperdijk van het begin der provinciale zeewering ten westen der zeesluis te Lemmer tot de uitwateringsluis ten oosten dier sluis;

w. de Oude Lindedijk van den statendijk bij Slijkenburg tot den Opdijk onder Oldetrijne;

x. de Nieuwe Lindedijk van den Opdijk onder Oldetrijne, tot den weg van Oldemarkt naar Wolvega.

2. Het is verboden om een der in art. 1 genoemde slaperdijken te verlagen,

te versmallen,

daarin ingravingen te doen, of dien op eenige andere wijze aan te tasten, tenzij voor het dichten van wagensporen of het herstellen van daarop liggende kunstwegen.

3. Het is verboden eenige verandering aan te brengen aan een in een der in art. 1 genoemde slaperdijken gelegen kunstwerk.

4. Gedeputeerde Staten kunnen van de bepalingen in art. 2 en art. 3 vrijstelling verleenen onder door hen te stellen voorwaarden.

Die vrijstelling wordt schriftelijk verleend.

Bij gebreke van stipte voldoening aan de gestelde voorwaarden wordt de vrijstelling geacht niet te bestaan.

5. Gedeputeerde Staten verleenen geen vrijstelling dan na het waterschapsbestuur dat den dijk onder beheer heeft en den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat te hebben gehoord.

6. Gedeputeerde Staten geven jaarlijks, door overlegging van afschriften, aan de Staten kennis van de door hen verleende vrijstellingen.

7. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om den slaperdijk die na de inwerkingtreding dezer verordening in strijd met hare bepalingen is verlaagd, versmald of waarin op eenigerlei wijze is gegraven, of het in den slaperdijk gelegen kunstwerk dat in strijd met die bepalingen is veranderd, op kosten van den overtreder in zijn vorigen toestand terug te brengen.

Met uitzondering van spoedeischende gevallen geschiedt dit niet dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

8. De zorg voor de naleving van deze verordening wordt opgedragen aan den hoofdingenieur, den ingenieur, de opzichters van den provincialen waterstaat, den voorzitter, de leden van het bestuur en de beëedigde beambten van het waterschap tot welks werken de slaperdijk behoort.

Zij constateeren de overtredingen van dit reglement bij procesverbaal, opgemaakt op den eed bij de aanvaarding hunner bediening afgelegd.

9. Overtreding van de artt. 2 en 3 dezer verordening wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

10. Deze verordening treedt in werking op een door Gedeputeerde Staten te bepalen tijdstip.

WET *van* 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad* n°. 28), *tot onteigening, ten name van de Hollandsche Electrische Spoorwegmaatschappij, gevestigd te Amsterdam, van eigendommen in de gemeenten Amsterdam, Nieuwer-Amstel, Sloten, Haarlemmermeer, Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlem, noodig voor den aanleg van een locaalspoorweg van Amsterdam naar Haarlem.*

WET *van* 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad* n°. 29), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeente Roosendaal en Nispen, noodig voor verplaatsing en uitbreiding van het station Roosendaal en voor verlegging van de spoorwegen van Roosendaal naar Rotterdam en naar Breda.*

WET *van* 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad* n°. 30), *tot onteigening, ten name van de Nederlandsch-Westfaalsche stoomtrammaatschappij, te Oldenzaal, van eigendommen in de gemeenten Oldenzaal, Losser, Weerselo en Denekamp, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau.*

KON. BESLUIT *van* 12 *Januari* 1901, n°. 21, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordbrabant van* 22 *November* 1900*:*

a, tot wijziging van het reglement voor het waterschap het Oudland van Zevenbergen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 24 *Augustus* 1867, n°. 64, 27 *December* 1881, n°. 73 *en* 1 *Augustus* 1892, n°. 64, *en*

b, tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Koekoek en Gecombineerde Buitenpolders, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 27 *Augustus* 1866, n°. 70 *en* 13 *Augustus* 1896, n°. 18.

Zie Prov. bladen n°s 3 en 4.

KON. BESLUIT *van* 14 *Januari* 1901, *n°.* 16, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Zuidholland van* 4 *December* 1900*:*

n°. XI, tot wijziging van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van het eiland IJsselmonde, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 21 *December* 1897, *n°.* 41 *en* 13 *Januari* 1900, *n°.* 22, *en*

n°. XII, tot wijziging van het reglement voor den Zuidzijderen Boezempolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 3 *October* 1881, *n°.* 28 *en* 13 *Augustus* 1898, *n°.* 34.

Zie het Buitengew. Prov. blad n°. 337 en het Prov. blad n°. 12.

KON. BESLUIT *van* 16 *Januari* 1901, *n°.* 10, *houdende aanwijzing der perceelen, gelegen in de gemeente Velsen, ingevolge de wet van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 131) *te onteigenen ten behoeve van het maken van eene nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den spoorweg Haarlem—Uitgeest en voor de verlegging van de spoorwegen Haarlem—Uitgeest en Velsen—IJmuiden.*

Zie de Staatscourant van 30 Januari 1901, n°. 25.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 23 *Januari* 1901, *L^a. F, Afdeeling Waterstaat T, tot nadere wijziging en aanvulling van de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat.*

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat in de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat, zooals die laatstelijk is vastgesteld bij beschikking van 16 Mei 1898, Litt. E, en is gewijzigd bij beschikking van 30 Augustus 1899, Litt. H, met ingang van 1 Mei 1901 nader de volgende wijzigingen en aanvullingen worden gebracht:

Op blz. 2, voor: „*9e district.* Noordholland is verdeeld in drie arrondissementen, genaamd Alkmaar, Amsterdam en Hoorn", is te lezen: „*9e district.* Noordholland is verdeeld in vier arrondissementen, genaamd Alkmaar, Noordzeekanaal, Haarlem en Hoorn".

Op blz. 3 vervalt de omschrijving der grenzen van het arrondissement Amsterdam en treedt daarvoor het volgende in de plaats:

Arrondissement »Het Noordzeekanaal«.

Dit arrondissement omvat het Noordzeekanaal en afgesloten IJ met bijbehoorende zijkanalen en wederzijdsche IJpolders in zijn geheelen omvang met inbegrip van de visschershaven te IJmuiden, de stoomgemalen te Schellingwoude, den stroomleidenden dam, de vaargeul daarlangs en de grondbergplaats buiten de sluizen te Schellingwoude, zoomede de zoogenaamde reede van Durgerdam tot den hoek van het IJ.

Arrondissement »Haarlem«.

Dit arrondissement wordt begrensd aan de noordzijde door het Noordzeekanaal met bijbehoorende zijkanalen en IJpolders en door de visschershaventerreinen te IJmuiden; van daar volgt de grens de Noordzeekust zuidwaarts langs Zandvoort tot de grensscheiding tusschen Noord- en Zuidholland en blijft deze volgen tot de Zuiderzee; van daar loopt de grens westwaarts langs het strand der Zuiderzee en den buitenvoet van den oostelijken voorhavendijk van het Merwedekanaal tot waar deze dijk sluit aan den voormaligen afsluitdijk bij Schellingwoude.

KON. BESLUIT *van* 31 *Januari* 1901, *n°*. 41, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 20 *November* 1900:

n°. 13, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap Borgercompagnie Westkant, onder de gemeenten Hoogezand, Muntendam en Sappemeer;*

n°. 14, *tot wijziging van de grensomschrijving van- en het reglement voor het waterschap de Hooilandspolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 10 *November* 1898, *n°*. 26;

n°. 15, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Groote polder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *October* 1870, *n°*. 18 *en* 15 *December* 1893, *n°*. 4;

n°. 16, *tot intrekking van het reglement voor het waterschap de Overschildjerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 3 *Januari* 1872, *n°*. 4, *en vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap, daarbij met wijziging van den naam genoemd: het waterschap Overschild, onder de gemeenten Slochteren, ten Boer en Sappemeer, en*

n°. 17, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Bellingwolde, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *September* 1879, *n°*. 5, 16 *December* 1885, *n°*. 16, 14 *December* 1888, *n°*. 25 *en* 2 *Maart* 1892, *n°*. 7.

Zie Prov. bladen n°s 7 t/m 11.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 1 *Februari* 1901, *L^a. X, Afdeeling Waterstaat T, houdende vaststelling van gewijzigde Algemeene Voorschriften voor de uitvoering en het onderhoud van werken onder beheer van zijn Departement.*

De Algemeene Voorschriften, vastgesteld bij beschikking van 12 December 1895, n°. 138, zijn hierdoor vervallen.

WET *van* 2 *Februari* 1901 (*Staatsblad n^o.* 49), *tot vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1901.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artikelen 123 en 124 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Het IXde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, wordt vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Jaarwedde van den Minister.	*f*	12,000.00	
2. Jaarwedden van den secretaris-generaal, van verdere ambtenaren en tijdelijk werkzaam gestelde personen en van bedienden, benevens schrijfloonen .		139,000.00	
3. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk.		15,100.00	
4. Reiskosten		400.00	
			f 166,500.00

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

5. Kosten van commissiën, met inbegrip van het drukken van verslagen en van reiskosten.	*f*	3,000.00	

6. Exploten en proceskosten . . . *f*	1,000.00
7. Druk- en bindwerk, alsmede advertentiën en daarmede in verband staande uitgaven	24,000.00
8. Telegraphische berichten . . .	6,000.00
9. Opnemingen, peilingen, proefnemingen en verdere uitgaven, betrekking hebbende op de voorbereiding van werken; aankoop, herstel en berging van instrumenten	4,000.00
9*bis*. Kosten wegens het instellen van een onderzoek naar verbeterde gemeenschap van Ameland met den Frieschen Wal, door middel van het tusschen Nes en den dam bij Holwerd in dienst stellen van een motorboot	2,500.00
10. Herstel van in onderhoud zijnde werken, van winter- en stormschade .	60,000.00

B. Waterstaat.

11. Jaarwedden van het korps ingenieurs	174,534.00
12. Jaarwedden en toelagen van het korps opzichters, alsmede jaarwedden en toelagen van de adjunct-opzichters . .	219,920.00
13. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten; vergoeding voor het verrichten van veldwerk en voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst; aankoop van boeken en kaarten ten behoeve van het korps ingenieurs en opzichters en het verder personeel van den waterstaat, voor zooveel niet in een der volgende artikelen begrepen, alsmede van den inspecteur voor de Rijnvaart. . .	106,800.00
14. Bezoldiging en toelagen van het personeel in de bureelen der ambtenaren van den waterstaat , ...	98,000.00
15. Bezoldiging, toelagen, reiskosten, vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst en verdere	

uitgaven voor havenmeesters en de overige waterstaatsbeambten . . . . . *f*	438,100.00
16. Bezoldiging, toelagen en verdere uitgaven voor de arbeiders bij de wegen, rivieren, kanalen, haven- en zeewerken en soortgelijke werken	238,574.65
17. Bezoldiging van het personeel en den concierge voor den algemeenen dienst van den waterstaat	28,000.00
18. Waarneming van winddruk en waterhoogten, geen betrekking hebbende op in uitvoering zijnde werken, alsmede van de scheepvaart op kanalen en rivieren, met inbegrip van materieel . . .	20,000.00
19. Waterstaatskaart en daarmede in verband staande uitgaven	1,000.00
20. Rivierkaarten en daarmede in verband staande uitgaven	12,000.00
21. Onderzoek naar den waterstaatkundigen toestand des lands, met inbegrip van reiskosten	7,000.00
22. Onderhoud, herstel en vernieuwing der verkenmerken van het herziene Amsterdamsche peil en van de nauwkeurigheidswaterpassing.	250.00
23. Buitengewone correspondentie bij ijsgang en hoog opperwater, met inbegrip van reiskosten	5,000.00
24. IJsopruiming, met inbegrip van reiskosten	15,000.00
25. Belooning van den inspecteur voor de Rijnvaart.	1,000.00
26. Toelage aan den ontvanger der directe belastingen enz. te Lobith voor de samenstelling der statistieke gegevens voor de Rijnvaart.	600.00
27. Belooning der commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht . .	5,000.00
28. Verbetering der rivieren de Rijn en de Lek; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering	

en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . . f 199,300.00

29. Verbetering van de rivier de Waal; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 275,800.00

30. Verbetering van de rivier de IJssel; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 110,000.00

31. Verbetering van de rivier de Merwede en van de Killen; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 199,500.00

32. Verbetering van de Dordtsche waterwegen; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . . 71,600.00

33. Verbetering, onderhoud en herstel van het Hollandsch Diep en het Haringvliet 77,500.00

34. Verbetering, onderhoud en herstel van de rivier de Maas in Limburg, Noordbrabant en Gelderland; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 234,550.00

35. Verleggen van de uitmonding der rivier de Maas, ingevolge de wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad nº. 4), met alle daarmede in verband staande werken en uitgaven, niet in een of meer der vijf volgende artikelen begrepen . 458,500.00

36. Bezoldiging van het personeel bij de uitvoering van de werken sub art. 35 genoemd (daaronder niet begrepen de ambtenaren van het korps van den water-

staat en buitengewone opzichters bij de werken en leveringen), alsmede schrijfloonen. . . . . f 15,500.00

37. Bureel- en lokaalbehoeften, kaarten, instrumenten enz. ten behoeve van het werk, genoemd sub art. 35 . . . 6,000.00

38. Reiskosten van het personeel bij het werk, genoemd sub art. 35 . . . 6,000.00

39. Uitbakenen, waterpassen, het doen van opnemingen en het opmaken en aankoopen van grondteekeningen en plans, met inbegrip van arbeidsloon, uittreksels van plans en liggers, aanschaffen van werktuigen, bakens, piketten en verdere benoodigdheden en het in werking houden eener stoomboot, ten behoeve van het werk, genoemd sub art. 35 . . . . . 6,000.00

40. Onderhoud en herstel van de werken voor het verleggen van de Maasmonding en der werken en vaargeul op de Donge, alsmede het in werking houden van de bemalingswerktuigen en de bediening van de veren tot de Nieuwe Maasmonding behoorende 110,000,00

41. Onderhoud van de kribben in de Dintel bij Dinteloord 100.00

42. Onderhoud, herstel en verbetering van de werken van den waterweg van Rotterdam naar zee, langs de Nieuwe Maas, het Scheur en aan den Hoek van Holland; verbetering van de Nieuwe Maas beneden de Oostpunt van Rozenburg; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 510,748.00

43. Onderhoud, herstel en verbetering van de werken van den Hollandschen IJssel, met de verdieping van de rivier beneden Gouda, en daarmede in verband staande uitgaven 16,200.00

44. Onderhoud, herstel en verbete-

ring van de Lingewerken, en daarmede in verband staande uitgaven . . . . f 2,500.00

45. Onderhoud, herstel en verbetering van het Zwarte Water, en daarmede in verband staande uitgaven 4,500.00

46. Onderhoud, herstel en verbetering van het Zwolsche Diep, en daarmede in verband staande uitgaven 24,000.00

47. Onderhoud, herstel en verbetering van de Vecht in Overijssel, en daarmede in verband staande uitgaven . . 245,000.00

48. Onderhoud, herstel en verbetering van de werken aan de Binnen- en Buiten-Aa in Groningen, en daarmede in verband staande uitgaven 3,900.00

49. Onderhoud, herstel en verbetering van de drie overlaten in den Waaldijk boven Dalem en in het Wijdschild, van de groote inundatie- of hulpsluis in den Waaldijk te Dalem, de sluizen, heulen en duikers te Gorinchem, en daarmede in verband staande uitgaven 17,700.00

50. Onderhoud, herstel en verbetering van de duikersluis in den Krommen Rijn te Wijk bij Duurstede 130.00

51. Onderhoud, herstel en verbetering van de peilschalen te Elburg, Nijkerk en Durgerdam 600.00

52. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Hellevoetsluis en Goedereede; zeeweringen te Hellevoetsluis, aan den Oudenhoornschen zeedijk, op de Tien Gemeten, te Ooltgensplaat, op Goedereede, den Zwartewaalschen zeedijk en het Brielsche Spuiwater; strandpalen langs de Noordzee, en daarmede in verband staande uitgaven in Zuidholland. 37,000.00

53. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm-

en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Vlieland, Urk en Marken, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland . . . . . f 342,000.00

54. Voorziening in de verdediging van de Noordzeekust in de provincie Noordholland, tusschen de Heldersche en Hondsbossche zeeweringen, ingevolge de wet van 15 Juli 1898 (Staatsblad n°. 187) 300,000.00

55. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Veere, Vlissingen en de binnenreede van Brouwershaven; zeeweringen, enz. te Vlissingen en te Veere; werken te Bath, te Brouwershaven en aan de Oude Hoeve; contre-escarpe te Tholen; herstelling en onderhoud van de peilschalen te Bruinisse, Brouwershaven, Bath, aan de Wielingen, te Borssele, te Oost-Beveland en te Westkapelle, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland 42,000.00

56. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; zeeweringen en duinbeplantingen op Ameland, Schiermonnikoog, Nieuwezijlen, Friesche sluis te Zoutkamp, Munnikezijl, Ezumazijl, Oostmahorn, Holwerd, van den Koudumer Slaperdijk, de Molkwerumerzijl en den Statendijk, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland. 68,400.00

57. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen,

en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel. . . . . *f* 22,000.00

58. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen. 5,600.00

59. Verbetering van de Slenk, zijnde het buitendijksche vaarwater tusschen Zoutkamp en het Dokkumerdiep. . . 7,000.00

60. Bijdrage in het tekort der uitgaven voor zeewering en oevervoorziening van de calamiteuse polders in de provincie Zeeland, ingevolge de wet van van 19 Juli 1870 (Staatsblad n°. 119). 150,000.00

61. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en andere voor de scheepvaart hinderlijke voorwerpen, met daarmede in verband staande uitgaven. 30,000.00

62. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen de rivierwerken bij de havens te Moerdijk en Willemstad; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordbrabant . . 10,000.00

63. Aanleg van eene buitenhaven tot toegang naar eene door de gemeente 's Gravenhage aan te leggen visschershaven te Scheveningen, ingevolge de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad n°. 194) 250,000.00

64. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen het Krabbersgat; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland . . 44,450.00

65. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen de aanleg- en losplaats bij de Isabella-sluis en het post-

haventje te Gorishoek; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland . . . . . f 16,500.00

66. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen de zeewerken te Harlingen en Makkum; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland. 53,100.00

67. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel . . . 3,200.00

68. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen . . . 180,000.00

69. Onderhoud, herstel en verbetering van het Merwedekanaal met het Zederikkanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 170,000.00

70. Onderhoud, herstel en verbetering van de Zuid-Willemsvaart, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . 137,200.00

71. Aanleg, onderhoud en bediening van telegraphische verbindingen, meubilair en verder materieel. 8,982.00

72. Onderhoud, herstel en verbetering van de gekanaliseerde Dieze, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 12,000.00

73. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van den IJssel bij Dieren langs Apeldoorn naar den IJssel bij Hattem, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 14,500.00

74. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Voorne, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 60,000.00

75. Onderhoud, herstel en verbetering van sluizen en bruggen op den waterweg van Amsterdam naar Rotterdam, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven f 8,000.00

76. Onderhoud, herstel en verbetering van het Noordhollandsch kanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 131,000.00

77. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Amsterdam naar de Noordzee, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven, met inbegrip van de verlichting op de Noordzeehoofden. 460,000.00

78. Verbetering van het Noordzeekanaal, ingevolge de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad nº. 195) 1,000,000.00

79 Uitbreiding van de haven- en sluiswerken te IJmuiden, ingevolge de wet van 31 Mei 1887 (Staatsblad nº. 98). 18,000.00

80 Onderhoud, herstel, verbetering en exploitatie van de visschershaven te IJmuiden, met inbegrip van de uitgaven voor personeel 103,325.00

81 Onderhoud, herstel en verbetering van het Tilburgsche kanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 600.00

82 Onderhoud, herstel en verbetering van de vaart tusschen Amsterdam en Vreeswijk, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 6,000.00

83 Onderhoud, herstel en verbetering van het jaagpad langs het Spaarne, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 600.00

84 Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Ter Neuzen, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 100,000.00

85 Verbetering van het kanaal van Gent naar Ter Neuzen, ingevolge overeenkomst met België van 20 Juni 1899, met inbegrip van bedragen voor het met de uitvoering te belasten personeel. . 2,000,000.00

86. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Sluis naar Brugge, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven voor het gedeelte op Nederlandsch grondgebied . . . . . f 300,00

87. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Zuid-Beveland, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 105,000.00

88. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Walcheren, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven. 108,000.00

89. Onderhoud, herstel en verbetering van de kanalen van Dokkum naar Gerben-Allesverlaat en Kollum, de Kiestrazijl, de Burgwerderbrug en de brug in de Leegte, het oostelijk kanaalboord van de Munnikezijlsterrijt, het Wijd der Linde, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven. 8,000.00

90. Onderhoud en werking van de stoomwerktuigen van het Noord-Willemskanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 13,000.00

91. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal het Meppelerdiep, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven. 14,000.00

92. Onderhoud, herstel en verbetering van de Willemsvaart in Overijssel, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven. 9,000.00

93. Onderhoud, herstel en verbetering van het Veenhuizerkanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . 5,500.00

94. Onderhoud, herstel en verbetering van de Drentsche Hoofd- en Beilervaarten, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 26,000.00

95. Onderhoud, herstel en verbetering van het Noorderkanaal of de Noordervaart in Limburg en het zijkanaal naar de Maas in de richting tusschen Neer en Kessel, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 5,500.00

96. Onderhoud, herstel en verbetering van het Geldernsche Nierskanaal, en daarmede in verband staande uitgaven . . . . . f 100.00

97. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordbrabant 65,000.00

98. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Gelderland 118,000.00

99. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zuidholland 115,000.00

100. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland 61,500.00

101. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland 23,500.00

102. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Utrecht 46,000.00

103. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland 78,000.00

104. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en

daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel. . . . . f 110,000.00

105. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen 18,500.00

106. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Drenthe 18,000.00

107. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Limburg 44,000.00

108. Onderhoud, herstel, verbetering, vernieuwing en bediening van veren en schipbruggen en daarbij behoorende voorwerpen, en daartoe betrekkelijke uitgaven 63,550.00

109. Subsidiën voor onderwerpen, waarvoor reeds bij de laatstvoorgaande begrooting bijdragen zijn toegestaan . 422,349.12½

110. Bijdrage aan de gemeenten Duivendijke, Elkerzee en Ellemeet in de kosten van aanleg van eene haven in de inlaag bij Kloosternolle op Schouwen. 12,000.00

111. Bijdrage aan de gemeenten Noordwelle en Serooskerke in de kosten van aanleg van eene haven aan de Schelphoek onder Serooskerke. 10,500,00

112. Bijdrage aan de gemeente Elburg in de kosten van aanleg van eene haven aldaar 12,500.00

113. Bijdrage aan het waterschap de watering Cadzand, in de kosten van aanleg van eene haven bij de uitwateringssluis aan de Wielingen 13,365.00

114. Bijdrage aan de commissie in zake den aanleg van een straatweg Valthermond (Zuiderhoofddiep)-Munster-

sche veld, en van een weg ter verbinding van dien weg met den kunstweg Ter Apel-Rütenbroek-Haren . . . . . f 22,500.00

115. Bijdrage aan de gemeente Westdorpe in de kosten van aanleg in die gemeente van een keiweg ter verbinding met den weg Zuiddorpe-Selzaete. . . 7,123.00

116. Bijdrage aan de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij in de kosten van aanleg van een kanaal uit den zijtak van het Oranjekanaal bij Odoorn naar en in de Weerdinger venen, aansluitende aan het Groninger Stadskanaal met zijkanaal in zuidelijke richting naar de Emmer Veenmarke 20,000.00

117. Bijdrage aan de gemeenten Zaandam, Koog aan de Zaan, Zaandijk en Wormerveer in de kosten van den bouw van een nieuwe schutsluis te Zaandam. 50,000.00

118. Bijdrage aan de gemeente Alphen (Zuidholland) in de kosten van verlegging van de Postbrug en wijziging van de Weesbrug in een draaibrug . 3,000.00

119 Nieuwe subsidiën . 2,000.00

C. Landsgebouwen.

120 Jaarwedden van de beide Rijksbouwmeesters, alsmede jaarwedden en toelagen van het verder vaste personeel, belast met het toezicht op de landsgebouwen en op de bij de Departementen van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën in gebruik zijnde gebouwen. 37,000.00

121. Toelagen van het vaste personeel voor het houden van toezicht bij de uitvoering van bouwwerken . . . 2,000.00

122. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten van het personeel der landsgebouwen. 12,000.00

123. Bezoldiging en toelagen van de vaste werklieden bij de landsgebouwen. 8,280.00

124. Onderhoud, lasten, herstel en verbetering van de landsgebouwen en terreinen te 's Gravenhage . . . . . *f*	66,000.00
125. Brandweer en brandweertelegraaf; duinwater voor de fontein op het Binnenhof; verlichting van het Binnenhof	2,535.00
126. Huur, inrichting en bewaking van lokalen tijdelijk in gebruik . . .	18,500.00
127. Voortzetting van het onderzoek en de herstelling van de Grafelijke zalen op het Binnenhof te 's Gravenhage . .	30,000.00
128. Uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage.	42,000.00
D. Spoorwegen.	
129. Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de spoorwegdiensten	119,100.00
130. Reis- en verplaatsingskosten. .	17,100.00
131. Materieel en arbeidsloon voor dat toezicht.	16,500.00
132. Jaarwedden van den Rijkscommissaris en van den adjunct-Rijkscommissaris bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij	3,000.00
133. Bureel- en reiskosten van de hierboven genoemde ambtenaren . . .	300.00
134. Jaarwedde van den Rijkscommissaris voor spoorwegen met beperkte snelheid	2,500.00
135. Bureel- en reiskosten van den hierboven genoemden ambtenaar . . .	500.00
136. Bijdrage aan de internationale commissie voor spoorwegcongressen . .	100.00
137. Bijdrage van Nederland in de kosten van het internationaal bureel voor spoorwegvervoer te Bern	800.00

138. Vernieuwen van den kaaimuur langs de spoorweghaven te Feijenoord. f 120,000.00

139. Brug over den IJssel bij Westervoort 520,000.00

140. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo. 800,000.00

141. Wijziging van het goederenstation te Nijmegen 41,100.00

142. Vernieuwing van de westelijke viaduct te Amsterdam . , ... 30,000.00

143. Station van den Staatsspoorweg van Amersfoort naar Nijmegen, te Amersfoort 400,000.00

144. Uitgaven, voortvloeiende uit artikel 10, sub 1°., 2°., 3°. en 5°., der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) . , ... 40,000.00

145. Uitgaven, voortvloeiende uit art. 20, al. 7, der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) 40,000.00

146. Uitgaven, voortvloeiende uit de toepassing van art. 15 der wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67) . . . 25,000.00

147. Renten over het jaar 1901 aan België uit te keeren, van de kosten van werken tot uitbreiding van het station Esschen, ingevolge regeling met de Belgische Regeering getroffen, tot uitvoering van art. 17 der, voor zooveel noodig, bij de wet van 22 April 1880 (Staatsblad n°. 63) bekrachtigde overeenkomst van 31 October 1879 , . . 4,800 00

148. Uitkeering aan België voor de exploitatie der gedeelten van den spoorweg van Tilburg naar Turnhout, gelegen op door Nederlandsch grondgebied ingesloten, tot Belgisch grondgebied behoorende perceelen, vastgesteld in art. VII, 2de lid, van de bij de wet van 2

April 1898 (Staatsblad n°. 81) goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897 . . . . . f 960.00

149. Kosten van het in voldoenden staat van onderhoud brengen der krachtens de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) van België overgenomen Nederlandsche gedeelten der spoorweglijnen van Tilburg naar Turnhout; van Antwerpen naar de Pruissische grens in de richting van Gladbach; van Hasselt naar Maastricht; van Maastricht naar Aken en van Maastricht naar Luik, ingevolge art. 8 der bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) goedgekeurde overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen . . 34,000.00

150. Rentelooze voorschotten, bij de wet uit 's Rijks schatkist beschikbaar gesteld, voor den aanleg van spoorwegen, bedoeld bij de wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad n°. 118) en van een paardentramweg 300,000.00

151. Stortingen op door den Staat genomen aandeelen in het maatschappelijk kapitaal der Noordooster-locaalspoorwegmaatschappij 400,000.00

152. Aanleg van eene haven te Numansdorp met daarbij behoorende uitgaven, in verband met den in aanleg zijnden stoomtramweg Zuid-Beijerland-Rotterdam 40,000.00

153. Aanleg van havens aan het Zijpe, met daartoe behoorende uitgaven, in verband met de stoomtramwegen van Zijpe naar Brouwershaven en van den Willempolder naar Steenbergen 57,000.00

154. Werken, in verband met den aanleg van stoomtramwegen, ingevolge de wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140) 750,000.00

f15,470,225.77½

IIIde AFDEELING.

Handel en Nijverheid.

A. Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.

155.	Reiskosten der leden en van den secretaris van het college van curatoren; onkosten op de vergaderingen; bureelkosten; schrijf- en drukloonen; toelage aan den secretaris.	*f* 1,500.00
156.	Jaarwedden, belooningen en toelagen van het personeel.	29,400.00
157.	Reiskosten van het personeel van het Instituut; waarnemingen elders dan te de Bildt; kosten van buitenlandsche telegrammen in verband met den stormwaarschuwingsdienst; gebouwen; kosten van vervoer van het personeel tusschen Utrecht en de Bildt; materieel en arbeidsloon	17,875.00

B. Zeevisscherijen.

158.	Jaarwedden van den secretaris van het College voor de zeevisscherijen; van den wetenschappelijken adviseur in visscherijzaken; van den assistent van den adviseur; van de onderopzichters en van de keurmeesters.	9,700.00
159.	Bureel- en lokaalbehoeften en reiskosten	4,500.00
160.	Verdere uitgaven voor het politietoezicht	3,660.00
161.	Onderzoek en navorschingen ten behoeve van de zeevisscherijen . . .	3,500.00
162.	Uitgaven in verband met het uitloven van premiën voor het dooden van zeehonden	3,000.00
163.	Uitgaven in het buitenland ter bevordering van den zalmrijkdom der rivieren	9,000.00
164.	Uitgaven voortvloeiende uit het	

houden van cursussen in zake het verleenen van eerste hulp bij ongevallen aan boord van zeevisschersvaartuigen . *f* 2,500.00

C. Wetenschappelijk onderzoek der zee. Hydrographisch biologisch bureel.

165. Kosten van inrichting van het bureel . . . . . *f* 8,000.00
166. Jaarwedde van het personeel . 3,900.00
167. Reis- en verblijfkosten; lokaalhuur; bureelkosten; materieel en arbeidsloon; huur van vaartuigen voor het zeeonderzoek 17,000.00
168. Bijdrage van Nederland aan een op te richten centraal hydrographisch biologisch bureel 3,000.00

D. IJkwezen.

169. Jaarwedden en toelagen van het personeel 79,400.00
170. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten 15,300,00
171. Gebouwen, werktuigen, verder materieel en arbeidsloon 14,300.00

E. Mijnwezen.

172. Jaarwedden van den ingenieur en van den adjunct-ingenieur 3,800.00
173. Opnemings-,bureel-en reiskosten 1,300.00

F. Verschillende uitgaven.

174. Raad van tucht; bureel- en lokaalbehoeften; schadeloosstelling van getuigen, van den secretaris en den bode; vacatiegelden en reiskosten. 2,000.00
175. Examens ter verkrijging van diploma's als stuurman en als machinist aan boord van koopvaardijschepen . . 12,500 00
176. Toezicht op den doortocht en het vervoer van landverhuizers, alsmede

belooning aan de secretarissen van de daartoe aangestelde commissiën . . .	f	6,300.00
177. Subsidie aan de Zuidhollandsche Maatschappij tot redding van schipbreukelingen.		7,500.00
178. Ondersteuning van personen die schipbreukelingen hebben gered of getracht te redden, alsmede van hunne nagelaten betrekkingen		1,000.00
179. Onderhoud van de reddingkaap op „Onrust" en van de gebouwtjes voor schipbreukelingen op Vlieland en Terschelling (Boschplaat). Verlichting en toezicht		350.00
180. Kosten van seinstations en seinmiddelen van den stormwaarschuwingsdienst.		2,000.00
181. Telegraphische verbindingen voor de kustwacht; vergoeding voor buitengewone diensten van telegraafpersoneel, alsmede reiskosten		5,000.00
182. Gebouw voor strandvonderij op Terschelling.		200.00
183. Jaarwedden, reis- en verplaatsingskosten, alsmede onderscheidingsteekenen van den commandant en van de beambten van het korps geleiders tot het vervoer van ontplofbare stoffen		6,000.00
184. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende nijverheid, handel en zeevaart		3,000.00
185. Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van handel, scheepvaart en nijverheid, alsmede kosten van desbetreffende commissiën . .		1,000.00
186. Subsidie aan de vereeniging „Het Buitenland"		4,500.00
187. Bijdrage van Nederland in de kosten der Internationale Vereeniging tot uitgave van douanetarieven . . .		2,050.00
	f	284,03

IVde AFDEELING.

Arbeid en Fabriekswezen.

A. Stoomwezen.

188.	Jaarwedden van het personeel.	f 44,450.00
189.	Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten; schrijfloonen; vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst. Werktuigen, gereedschappen en boekwerken . . .	24,100.00
190.	Kosten van de commissie, ingesteld krachtens art. 7 der Stoomwet.	100.00

B. Toezicht, bedoeld bij de Veiligheidswet en bij de Arbeidswet.

191.	Jaarwedden van het personeel, voor zoover dat met toezicht is belast.	51,000.00
192.	Jaarwedden en toelagen van de bureelambtenaren, toegevoegd aan de inspecteurs van den arbeid.	14,720.00
193.	Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten; schrijfloonen; vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst. Werktuigen, gereedschappen en verdere uitgaven ten dienste van het toezicht	30,000.00

C. Hinderwet.

194.	Kosten, vallende op de uitvoering van de Hinderwet	2,500.00

D. Kamers van arbeid.

195.	Kosten, vallende op de uitvoering van de wet op de Kamers van arbeid.	30,000.00
196.	Vergoeding voor reiskosten en schadeloosstellingen aan voorzitters, leden en secretarissen van verzoeningsraden voor het bijwonen van vergaderingen, gehouden buiten de gemeenten, waar de zetel der kamers van arbeid, die de raden benoemden, is gevestigd; verdere kosten, op die vergaderingen vallende . . .	100.00

E. Ongevallenwet 1901

196*bis.* Aandeel van den Staat in de bezoldigingen van de leden van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank, en van de aan dat Bestuur ondergeschikte ambtenaren 50,000.00

196*ter.* Voorschot aan de Rijksverzekeringsbank, bedoeld bij artikel 93 der Ongevallenwet 1901, voor zooveel betreft de administratiekosten der Bank over 1901 . . . . . 200,000.00

F. Verschillende uitgaven.

197. Verslagen, berichten en advertentiën. 4,500.00

198. Subsidie ten behoeve van een museum van voorwerpen ter voorkoming van ongelukken en ziekten in fabrieken en werkplaatsen 5,000.00

198*bis.* Uitgaven in verband met wiskundige berekeningen ten behoeve eener wettelijke verzekering tegen de gevolgen van ouderdom en invaliditeit. 3,000.00

199. Kosten van commissiën . . . 1,000.00 ——— *f* 460,47(

VDE AFDEELING.

Posterijen.

A. Hoofdbestuur.

200. Jaarwedden van den directeur-generaal en van het personeel bij het hoofdbestuur, en van de bij het hoofdbestuur gedetacheerde ambtenaren. Toelagen, schrijfloonen en daggelden . . *f* 218,810.00

201. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk. 21,650.00

202. Reis- en verplaatsingskosten . 2,500.00

B. Postdienst.

203. Jaarwedden en toelagen van het vaste personeel. . . . *f* 3,836,975.00

waarvan wordt overgebracht op art. 231 voor aandeel der Rijkspostspaarbank . . .	*f* 40,000.00	
		f 3,796,975.00
204. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp		245,000.00
205. Reis- en bureelkosten van den inspecteur der spoorwegpostkantoren; vergoeding aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden of bij tijdelijke uitbreiding.		5,700.00
206. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden . . .		23,400.00
207. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer		1,132,100.00
208. Vergoeding van vracht aan spoorwegondernemingen, ingevolge art. 8 der wet van 21 Juni 1881 (Staatsblad n°. 70)		575,000.00
209. Gebouwen. Vergoeding voor huur		168,000.00
210. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon		585,100.00
211. Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel der Algemeene Postvereeniging te Bern.		1,800.00
212 Schadevergoeding voor verloren geraakte brieven en pakketten of voor beschadiging		2,000.00
C. Telegraafdienst.		
213. Jaarwedden en verdere beloonigen van het vaste personeel . . .		1,370,300.00
214. Jaarwedden en belooningen van tijdelijk personeel		66,420.00
215. Reis-, verhuis- en examenkosten;		

vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden. . . . f 38,250.00

216. Telegraaf- en telephoonlijnen en geleidingen, met uitzondering van hetgeen in het volgend artikel begrepen is. 533,900.00

217. Uitbreiding van het intercommunale telephoonnet 425,000.00

218. Gebouwen 119,000.00

219. Toestellen; vervaardiging van telegramzegels; uniformkleeding van beambten; kantooronkosten bij abonnement; verder materieel en arbeidsloon . . . 248,000.00

220. Vergoeding aan gemeenten, waar Rijkstelephoonkantoren zijn gevestigd, voor bestelloon van telegrammen. . . 15,000.00

221. Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel te Bern. . . . 1,200.00

D. Vereenigde post- en telegraafdienst.

222. Jaarwedden en verdere beloonningen van het vaste personeel . . . 1,915,825.00

223. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp 60,000.00

224. Reis- en bureelkosten van de inspecteurs 15,500.00

225. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden. . . . 45,300.00

226. Gebouwen. Vergoeding voor huur 393,000.00

227. Kantooronkosten bij abonnement; uniformkleeding voor beambten; verder materieel en arbeidsloon, niet uitsluitend voor post- of voor telegraafdienst 137,000.00

E. Vereenigde posten.

228. Dekking van tekorten in de kassen. 1,500.00

229. Proceskosten en kosten van commissiën 2,000.00

230. Onderstandsgelden, schadeloosstellingen en gratificatiën. Tegemoetkomingen, bestemd om zonder korting op het pensioen daarnevens te worden genoten, aan eervol ontslagen ambtenaren, vóór 1 Juli 1873 in tijdelijken dienst geweest . . . . . f 8,200.00

F. Rijkspostspaarbank.

231. Jaarwedden van het vaste personeel. Aandeel in de jaarwedden van de ambtenaren der posterijen, volgens art. 203. Toelagen 181,400.00

232. Belooning van tijdelijk personeel 37,400.00

233. Reis- en bureelkosten. Presentiegelden. 1,600.00

234. Gebouwen 81,900.00

235. Verder materieel en arbeidsloon. 59,000.00

236. Vergoeding voor portvrijdom aan de schatkist 96,000.00

——— f 12,630,730.00

VIde AFDEELING.

Pensioen, wachtgelden, gratificatiën enz.

237. Pensioenen, daaronder begrepen uitkeeringen aan veroordeelde gepensionneerden bij ontslag uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting . . . . . f 496,000.00

238. Geneeskundig onderzoek voor de toekenning van pensioenen, alsmede teruggave van bijdragen voor pensioen. 1,000.00

239. Persoonlijke toelagen aan ambtenaren als vergoeding voor het verlies van het genot van kanselarij-leges . . 8,778.00

240. Wachtgelden 17,000.00

241. Toelagen aan eervol ontslagen ambtenaren bij den aanleg van Staatsspoorwegen 52,000.00

242. Pensioenen, bedoeld in de artt. 7 en 8 der overeenkomst tusschen den Staat en de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, dd. 31/30 October

1896, bekrachtigd bij de wet van 7 December 1896 (Staatsblad n°. 197), betreffende personeel, weleer in dienst bij de voormalige Nederlandsche Rhijnspoorwegmaatschappij	*f*	6,000.00	
243. Toelagen, schadeloosstellingen en gratificatiën.		10,000.00	
			f 590,778.00

VIIde AFDEELING.

Onvoorziene behoeften.

244. Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen over afgesloten dienstjaren	*f*	60,000.00	
			f 60,000.00
			f 29,662,738.77½

Negen en twintig millioen zeshonderd twee en zestig duizend, zevenhonderd acht en dertig gulden zeven en zeventig en een halven cent.

Art. 2. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 9*bis*, 10, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 121, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 155, 157, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 189, 190, 193, 194, 195, 196, 196*ter*, 197, 198*bis*, 199, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241 en 242 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (Staatsblad n°. 40), door overschrijving uit artikel 244 van dat hoofdstuk worden aangevuld.

Voorts kan nog worden overgeschreven tusschen de artikelen 150, 152, 153 en 154; tusschen de artikelen 203, 213 en 222; tusschen

de artikelen 204, 214 en 223; tusschen de artikelen 206, 215 en 225; tusschen de artikelen 209, 218 en 226; tusschen de artikelen 210, 219 en 227; tusschen de artikelen 203 en 204; tusschen de artikelen 205 en 224; tusschen de artikelen 213 en 214; tusschen de artikelen 222 en 223, en tusschen de artikelen 231 en 232.

Art. 3. Op artikel 244 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk worden aangewezen de tot het dienstjaar 1901 behoorende uitgaven, welke het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid betreffen, hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van dat hoofdstuk, en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten enz.

Eene aanvulling en verhooging van dit hoofdstuk is bekrachtigd bij de wet van 28 Mei 1901 (Staatsblad n°. 137).

Eene nadere aanvulling en verhooging is goedgekeurd bij de wet van 30 December 1901 (Staatsblad n°. 314), terwijl eene verhooging is bekrachtigd bij de wet van 30 December 1901 (Staatsblad n°. 315).

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 2 *Februari* 1901, *n°.* 226, *Afdeeling Waterstaat T, houdende vaststelling van de volgende instructie voor de Rijksbouwmeesters.*

INSTRUCTIE voor de Rijksbouwmeesters.

1°. De Rijksbouwmeesters staan voor zooveel betreft den dienst van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid onder de bevelen van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid en voor zooveel betreft den dienst van het Departement van Financiën, onder de bevelen van het hoofd van dat Departement.

2°. De Rijksbouwmeesters doen al datgeen wat voor de voorbereiding, de uitvoering en de afrekening noodig is van de werken, welke hun worden opgedragen en verrichten in het algemeen alle diensten van bouwkundigen aard, die van hen gevorderd worden.

Zij zijn voor de goede uitvoering der werken verantwoordelijk, doen de noodige voorstellen voor de regeling van het dagelijksch toezicht en geven de certificaten van betaling af.

Zij zijn tegenwoordig bij de aanbestedingen en brengen een gemotiveerd advies over de gunning uit.

3°. Al het den Rijksbouwmeesters toegevoegde personeel staat onder hunne onmiddellijke bevelen. De werkkring en standplaatsen van dat personeel worden door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bepaald, of op diens machtiging door den betrokken Rijksbouwmeester.

4°. Bij wangedrag of plichtverzuim van de hun toegevoegde vaste opzichters kunnen de Rijksbouwmeesters dezen voorloopig in dienst schorsen, onder mededeeling daarvan aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid. Bij die mededeeling doen zij tevens een voorstel omtrent den duur der schorsing in dienst, of omtrent schorsing en bezoldiging of ontslag indien deze noodzakelijk voorkomen.

Tijdelijk personeel kan zoo noodig door de Rijksbouwmeesters buiten dienst worden gesteld, onder mededeeling aan den Minister ten behoeve van wiens Departement het werkzaam is.

5°. Jaarlijks in het laatst der maand December wordt door ieder der Rijksbouwmeesters aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid een verslag uitgebracht omtrent geschiktheid, kennis, ijver en gedrag van het onder zijne bevelen dienende vaste personeel.

6°. De Rijksbouwmeesters doen vóór Juni van elk jaar, aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid een voorstel betreffende de op de Staatsbegrooting voor het volgende jaar voor te stellen uitgaven.

Voorts wordt door hen, vóór Juli van elk jaar aan het Departement van Financiën eene opgaaf ingezonden, met globale berekening van kosten, van de buitengewone werkzaamheden, die aan werken onder beheer van dat Departement in het volgende jaar noodig zullen zijn.

7°. Wanneer de Rijksbouwmeesters hunne standplaats voor dienstzaken voor langer dan een dag verlaten, geven zij daarvan kennis aan den Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Bij afwezigheid voor andere dan dienstzaken voor langer dan een dag hebben zij verlof noodig van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

8°. De Rijksbouwmeesters mogen op eigen gezag geen leveranciën bevelen, werken doen uitvoeren of uitgaven doen.

Alle hiermede in strijd gedane handelingen blijven voor hunne rekening.

Gevallen van dadelijk dringende behoefte om ongelukken of groote schade te voorkomen maken hierop uitzondering, mits daarvan onverwijld aan den betrokken Minister kennis worde gegeven.

9°. De Rijksbouwmeesters mogen zonder toestemming van den betrokken Minister geen afwijking van goedgekeurde contracten en

bestekken gelasten of gedoogen zoowel ten opzichte der te maken werken als van de hoeveelheid en hoedanigheid der te leveren bouwstoffen. Ingeval zoodanige afwijking onvermijdelijk en onverwijld moet plaats hebben, wordt daarvan onmiddellijk kennis gegeven en de goedkeuring van den Minister gevraagd, doch kan intusschen met het werk worden aangevangen.

10°. Zij dragen zorg dat al de ingekomen en de minuten van de verzonden stukken alsmede de in bruikleen verstrekte boekwerken behoorlijk bewaard worden, wijders dat van alles registers worden gehouden, dat de teekeningen in goede orde en met aanduiding der soort waartoe zij behooren, worden opgelegd.

11°. Telken drie maanden zenden de Rijksbouwmeesters aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid een opgaaf van de opdrachten die hun buiten de zaken van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid zijn gedaan, met mededeeling van den stand daarvan.

12°. Bij overgifte van archiefstukken aan een opvolger wordt behoorlijk proces-verbaal in drievoud opgemaakt, waarvan een exemplaar aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid toe te zenden.

13°. De Rijksbouwmeesters mogen zich zonder schriftelijke vergunning van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid niet belasten met het ontwerpen van- of toezicht houden over werken ondernomen door bijzondere besturen of particulieren; noch in het algemeen eenige opdracht, betrekking of bediening, vreemd aan den dienst, aanvaarden.

14°. Het is hun verboden zonder toestemming van den betrokken Minister aan iemand wie het ook zijn moge, kopielijk of in originali kennis te geven van stukken die onder hen berusten en welke niet door den druk zijn bekend gemaakt.

15°. Het is hun verboden directelijk of indirectelijk deel te nemen in eenige aanneming van werken of leveranciën van materialen, hetzij deze voor rekening van het Rijk of van particulieren geschieden.

16°. De Rijksbouwmeesters leggen, alvorens in dienst te treden, in handen van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, den eed of de belofte af, dat zij de werkzaamheden en plichten aan hun ambt verbonden, met ijver, getrouwheid en overeenkomstig de hun te geven instructiën zullen vervullen.

De bij beschikking van 1 Maart 1878, Litt. R, vastgestelde voorloopige instructiën voor den bouwkundige en den ingenieur-architect der Landsgebouwen zijn hierdoor vervallen.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 4 Februari 1901, L^a. M, Afdeeling Waterstaat T, in zake de betonning van de Nederlandsche hoofdrivieren.*

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

maakt bekend:

1°. dat de betonning van de Nederlandsche hoofdrivieren zal geschieden volgens het volgende stelsel:

1. De grens van het vaarwater, waar die door tonnen wordt aangeduid, zal worden aangewezen:

a. aan de rechterzijde (stuurboordzijde voor een rivierafwaarts varend vaartuig) door zwart geschilderde stompe tonnen;

b. aan de linkerzijde (bakboordzijde voor een rivierafwaarts varend vaartuig) door rood geschilderde spitse tonnen.

Onder stompe en spitse tonnen worden verstaan tonnen, waarvan het boven water uitstekende deel respectievelijk plat en kegelvormig is.

2. Voor de aanduiding van de scheiding van twee vaarwaters of voor de aanduiding van een ondiepte worden gebezigd kogeltonnen, waaronder worden verstaan tonnen, waarvan het boven water uitstekende deel bolvormig is.

Als topteeken dragen deze een ruit (twee kegels met het grondvlak tegen elkaar), ter aanduiding van het benedeneinde, of een kegel, ter aanduiding van het boveneinde van een ondiepte of bank.

Deze kogeltonnen zijn met roode en zwarte horizontale banden geschilderd, als zij zoowel aan de eene als aan de andere zijde gepasseerd kunnen worden òf zij zijn, als zij slechts aan ééne zijde gepasseerd kunnen worden, hetzij geheel zwart, hetzij geheel rood, naarmate de kleur is van de aan denzelfden kant gelegen tonnen.

3. Ankerplaatsen kunnen worden aangeduid door rood en zwart geblokte kogeltonnen of petroleumvaten.

4. Behalve de onder 2 genoemde topteekens, kunnen in bijzondere gevallen nog gebezigd worden:

een afgeknotte kegel ter aanduiding van de rechterzijde van het vaarwater,

een bol ter aanduiding van de linkerzijde van het vaarwater;

een staand en liggend kruis als bijzondere merken.

5. De tonnen dragen als merk den naam van de rivier waarop en het nummer van het bakenkwartier waarbinnen zij gelegen zijn.

2°. dat de invoering van dit stelsel zoo spoedig mogelijk na 15 Februari 1901 zal plaats hebben.

Deze beschikking is ter kennis gebracht van den Minister van Marine, den Inspecteur van den Waterstaat in de 2e Inspectie en den Hoofdingenieur voor de rivieren.

KON. BESLUIT *van* 16 *Februari* 1901, n°. 68, *houdende aanwijzing der percelen, gelegen in de gemeente Hoogvliet, ingevolge de wet van* 6 *Juni* 1900 (*Staatsblad* n°. 99) *te onteigenen ten behoeve van het maken van eene overbrugging van de Oude Maas nabij Spijkenisse, in den stoomtramweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam, met zijtak naar Brielle en Oostvoorne.*

Zie de Staatscourant van 22 Februari 1901, n°. 44.

KON. BESLUIT *van* 22 *Februari* 1901 (*Staatsblad* n°. 67), *houdende eene tijdelijke voorziening ter verzekering van de behoorlijke uitoefening der spoorwegdiensten en van het veilig verkeer over de spoorwegen.*

KON. BESLUIT *van* 28 *Februari* 1901, n°. 88, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het leggen van gas- en waterleidingsbuizen in den weg op den Zandberg onder Teteringen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Burgemeester en Wethouders van Teteringen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, dd. 20 September 1900, G, n°. 93, 1e afd., 2e bur., waarbij, met vernietiging van het betrekkelijk besluit van genoemd gemeentebestuur, aan dat van Breda vergunning is verleend voor het leggen van gas- en waterleidingsbuizen in den weg op den «Zandberg» onder Teteringen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 16 Januari 1901, n°. 255;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 Februari 1901, n°. 158, afd. Waterstaat A.;

Overwegende dat, ten einde uitvoering te kunnen geven aan een desbetreffend raadsbesluit, genomen naar aanleiding van een daartoe strekkend verzoek van verschillende bewoners van den Zandberg onder Teteringen, Burgemeester en Wethouders van Breda bij adres van 26 September 1899 aan het gemeentebestuur van Teteringen hebben verzocht aan de gemeente Breda toestemming te verleenen tot het leggen van gas- en waterleidingsbuizen in den weg, loopende van de grensscheiding van Breda «door den Zandberg tot het riviertje de Leij», alsmede tot het verrichten van zoodanige werkzaamheden, welke met een aansluiting van de aangrenzende panden in verband staan;

dat Burgemeester en Wethouders van Teteringen bij schrijven van 2 December 1899 aan hunne ambtgenooten van Breda hebben medegedeeld, dat zij bezwaar moesten maken de gevraagde toestemming te verleenen, overmits door den gemeenteraad voorloopige concessie was verleend tot verschaffing van licht en water aan de bewoners van de buurtschap »de Zandberg«;

dat Burgemeester en Wethouders van Breda hierop, krachtens art. 53 van het reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant, van evenvermelde weigering van Burgemeester en Wethouders van Teteringen bij Gedeputeerde Staten in beroep zijn gekomen, er op wijzende dat eene voorloopige concessie niet is eene bepaalde concessie met rechtsgevolg; dat Breda met Ginneken belast is met het onderhoud van den straatweg in de buurtschap de Zandberg, en dus billijkerwijze ook meer rechten heeft dan anderen; dat de betrokken bewoners dier buurtschap nu verstoken blijven van licht en water; dat de gasbuizen van Breda reeds over eene uitgestrektheid van 90 M. op Teteringen's territoir, waar de Zandberg zich bevindt, ggen, krachtens verkregen toestemming, dd. 4 Januari 1894, en dat de voorloopige concessie, waarvan Burgemeester en Wethouders van Teteringen gewagen, niet uitgevoerd zal kunnen worden zonder toestemming van Ginneken en Breda, welke gemeenten met het onderhoud van den weg zijn belast;

dat Gedeputeerde Staten bij hun aan het hoofd dezes vermelde besluit hebben besloten met vernietiging in zooverre van de beslissing van Burgemeester en Wethouders van Teteringen van 2 December 1899, aan het gemeentebestuur van Breda, behoudens een ieders recht, de ingevolge art. 49 van het reglement op de openbare wegen in Noordbrabant gevorderde politierechtelijke vergunning te verleenen voor het leggen van gas- en waterleidingsbuizen in den weg op den Zandberg, onder Teteringen, onder de volgende voorwaarden:

1°. de buizen worden gelegd in het midden van den weg met den bovenkant op respectievelijk 0.9 M. en 1.2 M. onder de kruin;

2°. de ontgravingen voor het leggen der buizen moeten zoodanig geschieden, dat noch het tramweg-, noch het gewoon verkeer over den weg wordt gestremd, en beide zoo weinig mogelijk worden belemmerd;

3°. wanneer de ontgravingen niet vóór zonsondergang kunnen zijn aangevuld en de kunstbaan niet kan zijn hersteld, moet de sleuf door eene stevige heining worden afgezet en van een half uur vóór zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang door helder brandende lantaarns worden verlicht. Bovendien moet gedurende dien tijd in de nabijheid een wachter aanwezig zijn, die naderende rij- en voertuigen verwittigt, dat de bestrating is opengebroken;

4°. wanneer mocht blijken, dat neiging bestaat tot uitzakken of nastorten van zijwanden der ontgraven sleuf, moeten deze door schoeiingen of schotten worden gesteund;

5°. na het leggen der buizen moeten de ontgravingen worden aangevuld en de kunstbaan worden hersteld, zoo noodig met bijlevering van te kort komende materialen, volgens aanwijzing en ten genoege van de onderhoudsplichtige besturen; alle verzakkingen, die later mochten ontstaan, moeten op de eerste aanzegging van die besturen worden opgehaald en bijgewerkt. Wordt hieraan niet onmiddellijk voldaan, dan geschiedt dit ten koste van de concessionarisse;

6°. de concessionarisse is aansprakelijk voor alle schade en nadeelen, die door de uitvoering der werken aan den weg en de daarin of daarop aanwezige kunstwerken, aan het gewoon- en tramwegverkeer of aan derden mochten worden toegebracht;

7°. uit het leggen en hebben der buizen mag hoegenaamd geen recht op den onder of bijliggenden grond worden afgeleid;

8°. minstens twee maal 24 uren voordat met het leggen der buizen wordt begonnen, moet van het voornemen daartoe schriftelijk en vrachtvrij worden kennis gegeven aan het toezicht hebbend bestuur van den weg;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat in casu sprake is van eene politierechtelijke vergunning, bedoeld in art. 49 van meergenoemd reglement; dat, waar het geldt zoodanige vergunning slechts datgene wat met het politietoezicht verband houdt bij de beoordeeling van het verzoek om vergunning in aanmerking kan komen; dat Burgemeester en Wethouders van Teteringen echter de door Burgemeester en Wethouders van Breda bestreden beslissing hebben genomen, ten einde te voorkomen, dat deze laatsten te eeniger tijd in de omstandigheid, dat ingezetenen van een gedeelte van Teteringen aan de Bredasche gas- en waterleiding zijn aangesloten, een nieuw motief zouden kunnen vinden ter bevordering van de door hen beoogde wijziging der grenzen van beide gemeenten; en voorts omdat aan derden bereids de vereischte concessie is verleend tot levering van licht en water aan ingezetenen van Teteringen, dergalve op grond van overwegingen aan het politietoezicht geheel vreemd; en dat naar het oordeel van den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat, noch de instandhouding van, noch het vrije en veilige verkeer over den weg zou worden geschaad, indien aan de te verleenen vergunning eenige bepalingen worden verbonden, welke bij het leggen der buizen in acht moeten worden genomen;

dat Burgemeester en Wethouders van Teteringen van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende, dat door de overweging van Gedeputeerde Staten, dat

KON. BESLUIT *van* 8 *Maart* 1901 (*Staatsblad* n°. 69), *houdende nadere wijziging van het Kon. besluit van* 9 *Juli* 1876 (*Staatsblad* n°. 159), *tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 29 Januari 1901, La. C, afdeeling Handel en Nijverheid;

Overwegende, dat aanvulling noodig is van sommige bepalingen van het Koninklijk besluit van 9 Juli 1876 (Staatsblad n°. 159) tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten, gelijk dit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 30 Juli 1876 (Staatsblad n°. 166), 24 October 1885 (Staatsblad n°. 190) en 28 October 1892 (Staatsblad n°. 238), en waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 13 December 1892 (Staatsblad n°. 281);

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Februari 1901, n°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 4 Maart 1901, La. T, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat, met wijziging van de artt. 2 en 18 van het Koninklijk besluit van 9 Juli 1876 (Staatsblad n°. 159), gelijk dat is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 30 Juli 1876 (Staatsblad n°. 166), 24 October 1885 (Staatsblad n . 190) en 28 October 1892 (Staatsblad n°. 238), en waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 13 December 1892 (Staatsblad n°. 281), die artikelen zullen luiden als volgt:

Art. 2. De Raad van Toezicht bestaat uit niet minder dan drie en niet meer dan vijf leden en een secretaris.

Bovendien wordt aan den Raad een adjunct-secretaris toegevoegd, ten aanzien van wien van toepassing is hetgeen bij artikel 13, het eerste lid van artikel 14, en bij de artikelen 15 en 16 omtrent den secretaris is bepaald.

De leden, de secretaris en de adjunct-secretaris worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

Een der leden, daartoe door Ons aan te wijzen, is voorzitter.

Art. 18. Bij ontstentenis van den secretaris, wordt deze vervangen door den adjunct-secretaris, ten aanzien van wien alsdan artikel 17 van toepassing is, of, bij ontstentenis ook van dezen, door het jongste lid in diensttijd, geen voorzitter zijnde, ten aanzien van welk lid alsdan de laatste twee leden van artikel 17 van toepassing zijn.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 13 *Maart* 1901 (*Staatsblad n°.* 71), *tot nadere wijziging en aanvulling van het algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, bedoeld in artikel* 1 *der wet van* 28 *October* 1889 (*Staatsblad n°.* 146), *vastgesteld bij Kon. besluit van* 26 *Mei* 1890 (*Staatsblad n°.* 93), *en gewijzigd of aangevuld bij Kon. besluiten van* 19 *April* 1892 (*Staatsblad n°.* 90), 25 *Juli* 1894 (*Staatsblad n°.* 138) *en* 17 *April* 1899 (*Staatsblad n°.* 107).

KON. BESLUIT *van* 13 *Maart* 1901 (*Staatsblad n°.* 72), *tot vaststelling van het volgend bijzonder reglement van politie voor het havenkanaal van Philippine.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 16 Januari 1901, La. Q, afdeeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) en art. 1 van het bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (Staatsblad n°. 158) vastgesteld algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Februari 1901, n°. 25);

Gelet op de nadere voordracht van voornoemden Minister van 7 Maart 1901, n°. 145, afdeeling Waterstaat A:

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen het navolgende:

BIJZONDER REGLEMENT van politie voor het havenkanaal van Philippine.

Art. 1. Onder het havenkanaal van Philippine wordt verstaan het kanaal van de havenwerken der gemeente Philippine naar het Axelsche Gat, met inbegrip van de daartoe behoorende jaagbermen, leidammen, spuibeezem en verdere werken.

2. Dit reglement wordt in de Nederlandsche en Fransche talen gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld.

3. De grootste toegelaten breedte der vaartuigen is 6 M., de grootste toegelaten diepgang is 2 M.

4. De grootste snelheid, waarmede de stoomvaartuigen zich mogen bewegen, bedraagt per minuut 150 M.

5. De grootste toegelaten afmetingen der vlotten zijn: lengte 30 M., breedte 5 M. en diepgang 1.50 M.

Te zamen gekoppelde vlotten mogen niet langer zijn dan 60 M.

Vlotten mogen met geen grootere snelheid worden vervoerd dan 100 M. in de minuut.

6. Het grootste getal vaartuigen, dat tegelijk door een stoomvaartuig mag worden gesleept, bedraagt zes.

7. Het is verboden langs de werken, behoorende tot het kanaal, schelpdieren te vangen of te rapen, tenzij met schriftelijke vergunning van den met het toezicht op de werken belasten hoofdingenieur.

8. Overtreding van art. 7 van dit bijzonder reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 15 *Maart* 1901 (*Staatsblad n°.* 73), *bepalende het in werking treden op* 1 *Mei* 1901 *van de wet van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n°.* 128), *houdende bepalingen ter uitvoering van art.* 187 *der Grondwet.*

Bovengenoemde wet van 1899 bepaalt o.a.:

In Art. 1. Elk gedeelte van het grondgebied des Rijks kan bij Kon. besluit in staat van oorlog of in staat van beleg worden verklaard:

1°. wanneer oorlog of oorlogsgevaar ontstaan is;

2°. wanneer binnenlandsche onlusten de in- of uitwendige veiligheid van het Rijk of van een gedeelte daarvan in dringend gevaar brengen.

Voor den staat van oorlog en voor den staat van beleg gelden o.m. de volgende bepalingen:

Art. 9. De besturen van en de ambtenaren in dienst bij provinciën, gemeenten, waterschappen, veenschappen en veenpolders zijn verplicht aan het militaire gezag de inlichtingen te verschaffen, welke van hen verlangd worden en tot het verstrekken waarvan zij in staat zijn.

Art. 10, 1e en 2e lid. Door het militaire gezag worden, na overleg *) met het betrokken burgerlijk gezag, zoo noodig, nieuwe politieverordeningen alsmede verordeningen en keuren van waterschappen, veenschappen en veenpolders vastgesteld en bestaande gewijzigd of geschorst.

De daartoe strekkende besluiten zijn van kracht onmiddellijk nadat zij zijn afgekondigd op de wijze, door het militair gezag te bepalen en worden aan Gedeputeerde Staten medegedeeld.

Art. 15. Het militaire gezag is bevoegd alles te doen wegruimen wat aan de behoorlijke verdediging in den weg staat. Daarvoor wordt schadeloosstelling verleend, tenzij bij de wet anders is bepaald, of het tegendeel overeengekomen is.

Art. 16. Het militair gezag is bevoegd wegen, wateren, terreinen en gebouwen, zoo noodig met de daarin aanwezige werktuigen, aan provinciën, gemeenten, waterschappen, veenschappen, veenpolders of aan particulieren toebehoorende, in gebruik te nemen, wanneer dit voor de uitoefening van den militairen dienst noodzakelijk

*) Voor den staat van beleg is het overleg niet noodig.

is. Zoodra het gebruik niet meer noodig is, wordt het gebruikte eigendom door of vanwege Onzen Minister van Oorlog weder ter beschikking van de rechthebbenden gesteld. De wederbeschikbaarstelling wordt door genoemden Minister ter algemeene kennis gebracht.

Voor het gebruik wordt schadeloosstelling verleend, tenzij het tegendeel overeengekomen is.

Onze Minister van Oorlog is verder bevoegd, voor rekening van den Staat, het gebruikte eigendom terug te brengen in den toestand, waarin het zich vóór de ingebruikneming bevond; bij de bepaling van het bedrag der schadeloosstelling wordt daarmede rekening gehouden.

Art. 17. Tot het erlangen van schadeloosstelling, op grond van de artikelen 15 en 16, moet de belanghebbende een aanvrage indienen aan Onzen Minister van Oorlog en zulks, voor zooveel betreft het geval, bedoeld in artikel 15, binnen eene maand nadat de staat van oorlog of de staat van beleg is opgeheven en in het geval, bedoeld in artikel 16, binnen eene maand na de dagteekening van de in dat artikel bedoelde kennisgeving.

Binnen twee maanden nadat die aanvrage bij het Departement van Oorlog is ontvangen, biedt Onze Minister van Oorlog aan den belanghebbende eene bepaalde som als schadeloosstelling aan. Is binnen den gestelden termijn geen aanbod door den belanghebbende ontvangen of acht hij de aangeboden schadeloosstelling niet voldoende, dan kan hij het geschil op de gewone wijze bij den burgerlijken rechter aanbrengen.

Door het militair gezag kan, bijaldien zulks wordt verlangd, op de schadeloosstelling voorschot worden verstrekt.

KON. BESLUIT *van* 27 *Maart* 1901, *n°.* 58, *houdende ontbinding van de bij Kon. besluit van* 4 *April* 1896, *n°.* 19 *benoemde Staatscommissie, tot het instellen van een onderzoek betreffende den waterweg van Dordrecht naar zee.*

KON. BESLUIT *van* 29 *Maart* 1901, *n°.* 31, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 13 *November* 1900, *n°.* 10, *tot nadere wijziging van het reglement op de waterleidingen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 5 *Augustus* 1868, *n°.* 55, 13 *Augustus* 1869, *n°.* 15, 12 *Augustus* 1879, *n°.* 8, 9 *September* 1887, *n°.* 21 *en* 29 *Augustus* 1894, *n°.* 66.

De Staten der provincie Drenthe:

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten dier provincie tot nog nadere wijziging van het reglement op de waterleidingen in de provincie Drenthe (Prov. bladen nos 30 van 1868, 29 van 1869, 40 van 1879, 69 van 1887 en 49 van 1894);

Besluiten, onder goedkeuring der Koningin, dat reglement nog nader te wijzigen als volgt:

Art. 1. In de laatste alinea van art. 23, gelijk die luidt naar art. 4 van het Statenbesluit, (afgekondigd in Prov. Blad n°. 49 van 1894) wordt voor „*onder a en b*" gelezen „onder *a, b en c*".

2. In art. 6, gelijk dit luidt naar art. 1 van het Statenbesluit, (afgekondigd in Prov. Blad n°. 49 van 1894) wordt voor „*artt. 23a en b*", gelezen „*artt. 23a, b en c*".

KON. BESLUIT *van* 10 *April* 1901, *n°.* 20, *houdende wijziging van art.* 7 *alinea* 2 *van de Kon. besluiten van* 29 *December* 1890, *n°s* 28 *en* 29, *tot nadere regeling, respectievelijk van de weduwen-pensioenfondsen van de Ingenieurs en opzichters van den Rijkswaterstaat.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 3 April 1901, n°. 191, afdeeling Waterstaat T;

Gezien de wet van 6 Februari 1901 (Staatsblad n°. 62); *)

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen dat artikel 7, alinea 2 van de Kon. besluiten van 29 December 1890, n°s 28 en 29, houdende nadere regeling, respectievelijk van de weduwen-pensioenfondsen van de Ingenieurs en opzichters van den Rijkswaterstaat, zal gelezen worden als volgt:

„Na afloop van het veertigste levensjaar zijn van deze korting en bijdrage vrijgesteld de ongehuwden en de weduwnaars zonder één of meer wettige kinderen beneden den leeftijd van drie en twintig jaren."

Onze Minister voornoemd, enz,

KON. BESLUIT *van* 20 *April* 1901, *n°.* 13, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake den onderhoudslast van de Hammerwetering in het waterschap de Regge.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente den Ham, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, dd. 26 Juli 1900, 3e afd., n°. 2572/2006, waarbij is ingetrokken hun besluit van 8 Februari 1900, 3e afd., n°. 369/327, voor zoover daarbij

*) Wijziging en aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de vaderlijke macht en de voogdij en daarmede samenhangende artikelen, alsmede van een daarmede verband houdend voorschrift in het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

was bepaald, dat de afdeeling Beneden-Regge van het waterschap „de Regge" belast zal zijn met het onderhoud en de verbetering van de daarbij aangewezen Hammerwetering;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 20 Maart 1901, n°. 16;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 April 1901, n°. 211, afd. W. A.;

Overwegende dat op den ligger der waterleidingen in de gemeente den Ham, vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, dd. 14 December 1899, n°. 4925/3462, de onderhoudslast van leiding 11, Hammerwetering, in haar geheel is gelegd op het waterschap de Regge, afdeeling Beneden-Regge;

dat daarna door Gedeputeerde Staten bij besluit, dd. 8 Februari 1900, 3e afd., n°. 369/327, sub 1*a*, bedoelde onderhoudslast is opgedragen aan het Bestuur van de afdeeling Beneden-Regge;

dat, toen het Bestuur dier afdeeling zich met dat besluit bezwaard gevoelde en van een daarop ingesteld appèl had afstand gedaan, Gedeputeerde Staten bij een nader besluit van 26 Juli 1900, 3e afd., n°. 2572/2006, bedoeld besluit, voor zooveel het punt sub 1*a* betreft, hebben ingetrokken;

dat de Raad der gemeente den Ham van dit laatstgenoemd besluit in hooger beroep is gekomen, op grond van het belang van de ingezetenen der gemeente bij de vernietiging van dat besluit en de handhaving van het besluit van 8 Februari, omdat die ingezetenen, voor zooveel zij ingelanden van het waterschap zijn, daarvan meer nadeel dan voordeel ondervinden en het daarom billijk is de binnen de gemeente wonende ingelanden van het waterschap Beneden-Regge van den onderhoudslast der Hammerwetering te ontheffen;

dat, wat er van de beweerde billijkheid zij, van ontheffing van den onderhoudslast betreffende de Hammerwetering eerst sprake kan zijn, nadat die onderhoudslast aan bedoelde ingezetenen zal zijn opgelegd;

dat nu uit de intrekking van het besluit, waarbij het bestuur der afdeeling Beneden-Regge met het onderhoud werd belast, geenszins volgt, dat dit onderhoud komt ten laste der ingelanden, ingezetenen der gemeente;

dat immers, zooals de Raad zelf in een overgelegd schrijven aan Gedeputeerde Staten, dd. 28 November 1900, n°. 203, erkent, dergelijke verandering van onderhoudslast eerst kan worden bereikt, wanneer op de bij het provinciaal reglement op de waterleidingen voorgeschreven wijze verandering in den onderhoudslast in den ligger der waterleidingen is gebracht;

dat, waar dus vaststaat, dat door het bestreden besluit geenerlei

verandering wordt gebracht in den onderhoudslast, de ingelanden, ingezetenen der gemeente, ook niet door dat besluit kunnen zijn bezwaard;

dat, mochten zij later bezwaard worden, wanneer veranderingen in dezen ligger worden gebracht, eerst dan het oogenblik zal gekomen zijn, om, op de bij het provinciaal reglement voorgeschreven wijze, voor hunne belangen op te komen;

Gezien het reglement op de waterleidingen in de provincie Overijssel en het reglement voor het waterschap de Regge;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *April* 1901, n°. 15, *bepalende, dat de tot dusver gelijkelijk aan alle colleges of besturen van waterschappen, aan de voorzitters, secretarissen of griffiers en leden dier besturen, alsmede aan de ambtenaren en beambten in dienst dier besturen verleende vrijstellingen van port voor briefwisseling over dienstzaken, geacht zullen worden mede te zijn verleend respectievelijk aan de veenschaps- en veenpolderbesturen; de voorzitters, secretarissen of griffiers en de leden dier besturen, alsmede aan de ambtenaren in dienst dier besturen.*

KON. BESLUIT *van* 23 *April* 1901, n°. 40, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene keur van het waterschap de Royale polder.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Rentmeester der Domeinen in het Rentambt Zwaluwen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, dd. 29 November 1900, G, n°. 127, 1e afd., 2e bur., tot goedkeuring eener keur van het waterschap »de Royale polder«;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 20 Maart 1901, n°. 29;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 18 April 1901, n°. 165, afd. Wat. A.;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten van Noordbrabant bij hun bovenvermeld besluit hunne goedkeuring hebben verleend aan eene politieverordening van genoemd waterschap, waarbij in art. 1 o. a. wordt verboden:

a. het hooien van het grasgewas van den zeedijk van den polder;

b. het rijden over den buitenberm en de glooiingen van dien dijk tot vervoer van veek of andere stoffen en het verbranden van veek:

dat voormelde Rentmeester van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen; daarbij aanvoerende, dat bovenbedoelde dijk voor het grootste gedeelte behoort tot het Staatsdomein, en eene zóó belangrijke belemmering van het eigendomsrecht, als sub *a* is vermeld, alleen dan recht van bestaan zou hebben, als zij in het belang van het Waterschap dringend noodzakelijk was; dat echter het hooien, zooals dit van Staatswege geschiedt, aan den dijk geen noemenswaardige schade kan toebrengen, evenmin als de beweiding die wèl is toegelaten; dat dan ook op andere waterkeerende dijken, o. a. op den zeedijk van den Emiliapolder, hooien is toegelaten; dat het sub *b* bedoelde verbod, voor zoover het betreft het rijden over den buitenberm van den dijk en het verbranden van veek, elders dan op de kruin en de glooiingen van den dijk, de opruiming van deze, voor de grasmat schadelijke stof ten zeerste zal belemmeren en bovendien dit rijden en verbranden aan den dijk geen noemenswaardige schade kan toebrengen; dat wel is waar het waterschapsbestuur ontheffing van die verbodsbepalingen kan verleenen, maar dat de Staat dan toch geheel afhankelijk zou zijn van de willekeur van dat bestuur; weshalve appellant de verbodsbepaling sub *a* wenscht te zien opgeheven en het rijden over den buitenberm van den polderdijk tot vervoer van veek of andere stoffen, alsmede het verbranden van veek elders dan op de kruin en de glooiingen van den dijk toegelaten;

Overwegende dat het gebruik van den eigendom, blijkens art. 625 van het Burgerlijk Wetboek bij keur of politieverordening in het belang van het Waterschap mag worden beperkt en dat de door appellant bestreden bepalingen niet meer dan eene beperking bevatten, daar zij niet elk gebruik van den eigendom verbieden;

dat voorts de vraag of de bestreden bepalingen in het belang van het waterschap vereischt worden, bevestigend is te beantwoorden;

dat toch het verbod om het grasgewas van den zeedijk te hooien, zijn grond vindt in de gebleken noodzakelijkheid om de grasmat van dien dijk niet te verzwakken; dat het rijden over de buitenbermen en de glooiingen van den zeedijk tot het vervoeren van veek of andere stoffen, wegens het meermalen gepleegd misbruik bij dit vervoer, schade aan de buitenglooiing en berm heeft veroorzaakt; dat dan ook, zoowel de opruiming als de verbranding van veek sedert 1890 geschiedt onder toezicht van het waterschapsbestuur en voor rekening van het waterschap, en dat alzoo, nu het opruimen en het verbranden van veek van wege het waterschapsbestuur geschieden, voor de vrees van appellant,

dat het betrekkelijk verbod sub *b* ten zeerste de opruiming van die voor de grasmat zoo schadelijke stof zal belemmeren, geen grond bestaat;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 27 *April* 1901, *n°.* 48, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene algemeene keur voor het hoogheemraadschap van de Zwijndrechtsche Waard.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. Volker Lz. te Sliedrecht en C. J. Vroege te Alblasserdam, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 5 November 1900, n°. 65, tot goedkeuring van eene algemeene keur voor het Hoogheemraadschap van de Zwijndrechtsche Waard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 27 Maart 1901, n°. 31;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 23 April 1901, n°. 171, afd. W. A.;

Overwegende dat A. Volker Lz. en C. J. Vroege van evenvermeld besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende dat art. 5 van bovenbedoelde keur luidt:

Het is verboden zonder en anders dan overeenkomstig de vergunning van Dijkgraaf en Hoogheemraden:

a. de tot havens verbreede buitenbermslooten en hare toegangen te verdiepen;

b. nieuwe havens van dien aard te graven;

c. ontgrondingen te verrichten op grooter diepte dan 3 decimeter beneden N.A.P.;

d. buitengronden op te spuiten en dan nog behoudens de vereischte vergunning van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid;

dat de eerste appellant, als eigenaar van ruim 21 H.A. buitengronden en de tweede als eigenaar van ruim 26 H.A., tegen voornoemde bepaling bezwaar hebben, omdat het vereischte van vergunning onder daarbij te maken voorwaarden wordt gesteld: 1°. voor werkzaamheden op buitengronden te verrichten ongeacht op welken afstand van den dijk deze plaats hebben; 2°. voor het opspuiten van buitengronden; dat wat 1°. betreft alleen bij werkzaamheden verricht binnen een

zekeren afstand uit den dijk het Hoogheemraadschap belang kan hebben, weshalve in ieder geval in de keur een grens zou moeten worden aangegeven; dat wat 2°. betreft door het opspuiten van gronden het waterkeerend vermogen van den dijk van het Hoogheemraadschap nimmer kan worden geschaad, zoodat het geen belang heeft om die handeling van het verkrijgen eener vergunning afhankelijk te stellen; dat wat 1° en 2°. betreft, de keurmakende bevoegdheid der waterschappen door art. 1 der wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139) beperkt is door hun *huishoudelijk* belang; zoodat alleen die handelingen van het vereischte van eene te verleenen vergunning afhankelijk mogen worden gesteld, waarbij het huishoudelijk belang van het Hoogheemraadschap betrokken is; dat dan ook in art. 18 van genoemde wet wordt gezegd dat de voorwaarden waaronder vergunning wordt verleend uitsluitend mogen strekken tot bescherming van die belangen om welke het vereischte van vergunning is gesteld en daardoor nog duidelijker dan door de bepaling van art. 1 wordt uitgedrukt, dat het vereischte van vergunning alleen dan gesteld mag worden, wanneer dat noodig is ter bescherming van een belang van het Hoogheemraadschap; dat de buitengronden van appellanten zich leenen tot het in het leven roepen van industrieele ondernemingen, doch, om daarvoor geschikt te worden, moeten worden opgehoogd, terwijl havens en daarmede in verband staande inrichtingen moeten worden aangelegd; dat ophooging alleen kan geschieden door opspuiten, daar andere middelen te kostbaar zijn om op omvangrijke schaal toe te passen; en dat door ophooging het belang van het Hoogheemraadschap slechts kan worden gebaat, terwijl dit door andere werkzaamheden, welke dan ook, niet kan worden geschaad, indien zij worden verricht op een afstand van 50 M. uit den buitenteen van den waterkeerenden dijk;

Overwegende dat bij art. 103 van het Reglement voor het Hoogheemraadschap van de Zwijndrechtsche Waard aan het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden is opgedragen te zorgen, dat op de buiten de rivierdijken liggende gronden — waartoe ook die van de beide appellanten behooren — niets worde verricht ten nadeele van het Hoogheemraadschap of van de waterschappen daarin gelegen;

dat de Vereenigde Vergadering, aan welke bij art. 69 van gezegd reglement de bevoegdheid is toegekend om de keuren of politieverordeningen te maken, die in het belang van het Hoogheemraadschap vereischt worden, te recht heeft geoordeeld die zorg van het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden op de buiten de rivierdijken liggende gronden te moeten ondersteunen, door in de keur bepalingen op te nemen, waardoor onder strafbepalingen worde gewaakt, dat op die

buitengronden geene gravingen of opspuitingen geschieden zonder vergunning van het college, en ten nadeele van de aan dit bestuur toevertrouwde belangen;

dat hierbij niet kan worden geëischt, gelijk appellanten doen, dat de werking dezer bepalingen in de keur, wat het verdiepen van slooten, het graven van havens en het verrichten van ontgrondingen betreft, worde beperkt tot die gronden, die op geen meerderen afstand dan van 50 M. buiten den dijk zijn gelegen, omdat die onderscheiding naar den afstand van den dijk in het hierboven genoemd reglement niet wordt gemaakt, en het ook zeer denkbaar is, dat door gravingen op meerderen afstand van den dijk de belangen van het Hoogheemraadschap en van de waterschappen, daarin gelegen, kunnen worden geschaad;

dat ook het opspuiten der gronden met uit den aard zeer slappe specie, die zich in een grooten kring kan verspreiden, wel degelijk aan de belangen van het Hoogheemraadschap en de waterschappen daarin gelegen, nadeel kan toebrengen in de uitwateringen, havens, grensslooten en wat dies meer zij, en dus dat opspuiten maar niet overal en in onbeperkte hoeveelheid — of, zooals appellanten zeggen het te zullen doen, op omvangrijke schaal —, op de buitengronden zonder vergunning en zonder het in acht nemen van te stellen voorwaarden kan worden toegelaten, waarom ook het opnemen van eene bepaling daaromtrent in de keur alleszins is gerechtvaardigd;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139) en het Reglement voor het Hoogheemraadschap van de Zwijndrechtsche Waard, vastgesteld door de Staten der Provincie Zuidholland den 8 November 1861 (Provinciaal blad n°. 130);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

WET *van* 29 *April* (*Staatsblad n°.* 90), *tot bekrachtiging van eene door den Staat met de gemeente Rotterdam gesloten overeenkomst betreffende de overdracht van de binnen en langs de grens dier gemeente gelegen gedeelten der Rijkswegen van Katendrecht naar Zwijndrecht en van Katendrecht naar de Oude Maas tegenover Goidschalxoord.*

KON. BESLUIT *van* 4 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 104), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van het te 's Gravenhage den* 23*en Maart* 1901 *tusschen Nederland en België gesloten verdrag tot wijziging van artikel* 16, 1*e lid, van het gemeenschappelijk reglement voor het loodswezen op de Schelde.*

De bovenbedoelde wijziging luidt als volgt:

Art. I. Van af 1 Mei 1901 zal de eerste zinsnede van artikel 16 van het Internationale Reglement van 20 Mei 1843, gewijzigd bij overeenkomst van 7 April 1876, goedgekeurd door de beide Regeeringen den 17den Juli d. a. v., luiden als volgt:

Art. 16. De navolgende seinen, hetzij afzonderlijk of gezamenlijk gedaan of getoond, worden als loodsseinen aangemerkt:

a. bij dag:

1°. de nationale vlag omgeven door een witten rand ter breedte van een vijfde van die der vlag, aan den voortop geheschen;

2°. het loodssein P. T. van het Internationaal Seinboek;

3°. vlag S van het Internationaal Seinboek met of zonder den onderscheidingswimpel er boven;

4°. het afstandssein, bestaande uit een kegel met den top naar boven, boven welken twee bollen of voorwerpen die op bollen gelijken, zijn geheschen.

b. bij nacht:

1°. een pyrotechnisch licht, bekend onder den naam van »blauw licht«, dat met tusschenpoozen van 15 minuten vertoond wordt;

2°. een helder wit licht, telken male gedurende den tijd van een minuut met korte of herhaalde tusschenpoozen getoond even boven de verschansing.

II. De tegenwoordige overeenkomst treedt niet in werking, dan nadat zij door de wederzijdsche Regeeringen is goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1901, *n°.* 72, *houdende aanwijzing van de perceelen, gelegen in de gemeenten Enschede en Lonneker, ingevolge de wet van* 10 *April* 1900 (*Staatsblad n°.* 60) *te onteigenen voor den aanleg van een locaalspoorweg van Enschede naar de Nederlandsch-Pruissische grens in de richting van Ahaus.*

Zie de Staatscourant van 24 Mei 1901, n°. 119.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1901, *n°.* 73, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake de beheersbevoegdheid van het dagelijksch bestuur van het waterschap Vollenhove ten aanzien van de Aremberger schutsluis en aanhoorigheden.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Gecommitteerden van Participanten in de Aremberger Schutsluis en aanhoorigheden, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, dd. 16 Augustus 1900, 3e afd., n°. 2903/2164, omtrent de beheersbevoegdheid van het dagelijksch bestuur van het waterschap Vollenhove ten aanzien van die sluis;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 3 April 1901, n°. 310;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 2 Mei 1901, Litt. Q, afd. W. A.;

Overwegende dat het Dagelijksch Bestuur van het waterschap Vollenhove op 26 Juli 1900 eene beschikking heeft genomen, inhoudende, dat, zoo Gecommitteerden op 15 Augustus 1900 nalatig waren gebleven zekere herstellingen aan de Aremberger Schutsluis aan te brengen, bovenbedoeld Dagelijksch Bestuur daarin op kosten van Gecommitteerden zoude voorzien, welke kosten het Dagelijksch Bestuur krachtens en overeenkomstig de bepalingen der wet van 9 October 1841 (Stbl. n°. 42) bij parate executie van Gecommitteerden zoude invorderen;

dat bij adres van 4 Augustus 1900 Gecommitteerden Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben verzocht, het Dagelijksch Bestuur van genoemd Waterschap onbevoegd te verklaren tot het nemen van bovengemelde beschikking en die te vernietigen; dat zij daarbij hebben aangevoerd:

1°. dat voor zoover de heugenis reikt en de geschiedenis van de Aremberger Schutsluis gaat, de eigenaren van die sluis en van de Aremberger Gracht steeds die werken hebben gebruikt, beheerd en bestuurd, zonder dat ooit eenig dijkbestuur hierover toezicht heeft geoefend, veelmin over die werken schouw heeft gevoerd, en dat een beroep op art. 80 van het reglement voor het waterschap Vollenhove niet aangaat, overmits door dat artikel, hoezeer het bij besluit der Staten in dato 7 November 1890 moge zijn gewijzigd, het beginsel niet wordt opgeheven, dat, waar waterkeerende werken aan het toezicht van het waterschapsbestuur zullen zijn onderworpen, die werken vóór alles schouwplichtig onder het waterschap moeten

zijn; terwijl overigens genoemd art. 80 uitsluitend betreft de waterkeerende werken, en zoowel uit de geschiedenis als uit de bedoeling, waarmede de Aremberger Gracht indertijd is gegraven en vervolgens onderhouden, blijkt, dat die gracht en hare werken veeleer vallen onder de categorie van waterlossende en ten gerieve van de scheepvaart gemaakte werken;

2°. dat de door het Dagelijksch Bestuur van het waterschap Vollenhove gerequireerde werken uit het oogpunt van waterstaatsbelangen noodig noch noodzakelijk zijn, en de Aremberger Sluis en Gracht anterieur zijn aan de wet van 9 October 1841 (Stbl. n°. 42); zoodat de bepalingen dier wet in casu niet toepasselijk zijn;

3°. dat het Dagelijksch Bestuur van het waterschap Vollenhove zich bij zijne bestreden beschikking beweegt op het terrein bij art. 7 der wet van 12 Juli 1855 (Stbl. n°. 102) afgebakend, doch dat volgens dat artikel niet het Dagelijksch Bestuur, maar Gedeputeerde Staten bevoegd zijn de uitvoering van noodzakelijke werken te bevelen, door welk art. 7 gederogeerd wordt aan art. 2, sub 1°. van de wet van 9 October 1841 (Stbl. n°. 42);

dat Gedeputeerde Staten den 16 Augustus 1900 op het door Gecommitteerden tot hen gericht verzoek afwijzend hebben beschikt, daarbij mededeelende, dat Gedeputeerde Staten desgevraagd aan het Dagelijksch Bestuur van het waterschap Vollenhove hebben te kennen gegeven dat, naar hunne meening, het Bestuur verplicht is zorg te dragen dat de Aremberger Schutsluis naar behooren wordt onderhouden door de onderhoudsplichtigen en bevoegd is ten hunnen koste bij nalatigheid daarin te voorzien; en dat het in het adres van Gecommitteerden aangevoerde Gedeputeerde Staten geen aanleiding geeft om die opvatting, gegrond op art. 80 van het Waterschapsreglement, te wijzigen;

dat Gecommitteerden van dat besluit bij Ons in beroep zijn gekomen;

Overwegende dat naar aanleiding van het ingesteld appèl, in verband met de beschikking van Gedeputeerde Staten, waarvan appèl, in de eerste plaats valt te beslissen of de Aremberger Schutsluis behoort onder het waterschap Vollenhove en dientengevolge onderworpen is aan het toezicht van het bestuur van het waterschap;

dat die vraag niet anders dan bevestigend kan worden beantwoord;

dat toch blijkens art. 1 van het Reglement voor het waterschap Vollenhove, dat de grenzen van het waterschap omschrijft, de grenslijn loopt over den buitenteen van de verschillende daarin genoemde dijken of waterkeeringen, in eene waarvan zich de Aremberger Schutsluis bevindt;

dat die sluis dus als zoodanig deel uitmaakt van de waterkeerende werken in het waterschap en krachtens art. 60 van het waterschapsreglement aan het toezicht van het Dagelijksch Bestuur van het waterschap is onderworpen, tenzij aan eenige nadere bepaling in het reglement een bewijs voor het tegendeel mocht kunnen worden ontleend;

dat zoodanig bewijs door appellanten gezocht wordt in de oorspronkelijke redactie van bedoeld art. 80, volgens welke het toezicht van het Dagelijksch Bestuur zich uitstrekt over *alle werken in beheer bij het waterschap of waarop het waterschapsbestuur toezicht houdt*, uit welke redactie, in verband met de bewering, dat destijds feitelijk geen ander toezicht dan van Rijkswege over de Aremberger Schutsluis werd gehouden, de bedoeling wordt afgeleid om de Aremberger Sluis van de werking van art. 80 uit te sluiten;

dat weliswaar in 1890 bij eene wijziging van het reglement de redactie van art. 80 is geworden zooals zij thans luidt, namelijk, dat het toezicht zich uitstrekt over *alle waterkeerende werken, hetzij die in beheer zijn bij het waterschap of bij anderen*, doch dat uit de notulen van het destijds verhandelde in de Provinciale Staten niet blijkt van den wil of de bedoeling om waterkeerende werken, waarop het waterschapsbestuur geen toezicht hield, alsnog onder dat toezicht te brengen;

Overwegende ten aanzien van vorenstaand beweren, dat daarbij uit het oog wordt verloren, dat met de uitdrukking *werken, waarop dat waterschap toezicht houdt*, in de oorspronkelijke redactie van art. 80 niet bedoeld werd eene tegenstelling met *werken in beheer bij het waterschap*; en dat, zoo hieromtrent nog twijfel mogelijk ware, die twijfel wordt opgeheven door de wijziging van het artikel in 1890, toen, zonder den wil — zooals appellanten terecht beweren — om den zin te veranderen, slechts de redactie verduidelijkt werd;

dat dus de bewering van appellanten geen steun vindt in het reglement;

dat daarmede ook vervalt het beroep van appellanten op art. 7 der wet van 12 Juli 1855 (Stbl. n°. 102), welk artikel eerst dan op appellanten van toepassing zou zijn, indien zij ter zake van het beheer der schutsluis als eene zelfstandige corporatie moesten worden beschouwd, niet onderworpen aan het toezicht van het Dagelijksch Bestuur van het waterschap;

dat ook ten onrechte wordt beweerd de onbevoegdheid van het Dagelijksch Bestuur om schouw te voeren bij gemis van eene keur, daar de bevoegdheid om schouw te voeren niet afhankelijk is, veel-

min in art. 80 van het reglement afhankelijk wordt gesteld van het al of niet bestaan van zoodanige keur;

dat mitsdien te recht door Gedeputeerde Staten aan het Dagelijksch Bestuur van het waterschap Vollenhove is geantwoord, dat dit Bestuur verplicht is zorg te dragen, dat de Aremberger Schutsluis naar behooren wordt onderhouden door de onderhoudsplichtigen en bevoegd is te hunnen laste bij nalatigheid daarin te voorzien en het verzoek van appellanten om vernietiging van de beschikking van het Dagelijksch Bestuur van genoemd waterschap is afgewezen;

Gezien het Reglement voor het waterschap Vollenhove en het grondreglement voor de waterschappen in Overijssel;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 24 *Mei* 1901, *n°.* 167, *Afdeeling Waterstaat T, tot nadere vaststelling van gewijzigde instructiën voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, de werklieden der Landsgebouwen te 's Gravenhage, de beambten bij Rijkskanalen en de bakenmeesters.*

De algemeene instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken luidt als volgt:

ALGEMEENE INSTRUCTIE voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken.

Art. 1. Door ambtenaren van den Rijkswaterstaat worden in deze instructie verstaan de hoofdingenieur, arrondissements-ingenieur, opzichters, adjunct-opzichters, tijdelijk-adjunct-ingenieurs en buitengewone opzichters, belast met het beheer van of het toezicht op de werken, waarover de dienstkring van den arbeider zich uitstrekt.

2. De arbeiders gaan voortdurend den toestand van al de Rijkswerken in hun dienstkring na.

Zij moeten alle werkzaamheden verrichten en op de naleving van alle wetten en reglementen toezien, welke in de nader vast te stellen Bijzondere Instructie zullen worden omschreven of vermeld.

Zij zijn verplicht de bevelen na te komen, die hun ten aanzien van den dienst door de ambtenaren van den Rijkswaterstaat worden gegeven.

Voorts zijn zij die ambtenaren, ook voor zooveel noodig als roeier, behulpzaam bij het doen van opnemingen, peilingen, metingen, enz.

3. De arbeiders geven van alle beschadigingen van Rijkswerken en van alle overtredingen der in Art. 2 bedoelde wetten en reglementen, onmiddellijk kennis aan den opzichter.

4. De arbeiders moeten in dienst steeds voorzien zijn van een dagboek, van te verstrekken model, waarin zij dagelijks alles wat hun dienst betreft en door hen is opgemerkt of verricht, moeten aanteekenen. Zij zenden wekelijks aan den opzichter een rapport volgens te verstrekken model, bevattende een kort overzicht der dagelijksche aanteekeningen en van hetgeen door derden ingevolge vergunning is verricht.

Het gedrukte materieel voor hunne aanteekeningen en rapporten wordt hun van Rijkswege verstrekt.

5. De woonplaats en de dienstkring der arbeiders worden door den Hoofdingenieur, onder goedkeuring van den Hoofdinspecteur bepaald.

De arbeiders aan wie van Rijkswege woningen worden aangewezen, zijn gehouden daarin hun verblijf te vestigen. Zij moeten die woningen zindelijk en ordelijk bewonen, mogen geen deel daarvan aan niet tot hun gezin behoorende personen afstaan, verhuren of in gebruik geven en moeten zorgen dat daaraan geene schade door verwaarloozing ontstaat.

Ook het houden van kostgangers in die woningen is niet geoorloofd, tenzij de hoofdingenieur vergunning hiertoe verleene, wanneer Rijks- of andere algemeene belangen, ter zijner beoordeeling, afwijking van den regel wettigen.

6. De arbeiders mogen, buiten hun ambt, geen opdracht, van welken aard ook, aanvaarden, of andere dan de hun opgedragen werkzaamheden verrichten, dan met toestemming van den Minister.

Ook mogen zij, onder geen vorm, diensten doen voor derden.

Zij, noch hunne huisgenooten, mogen een tapperij of herberg houden, sterken drank verkoopen of een winkel houden.

Evenwel zal door den hoofdingenieur het houden van een winkel kunnen worden toegestaan aan die arbeiders, welke bij hunne aanstelling in den aanvang van 1899 reeds een winkel hielden en bij die aanstelling niet van standplaats veranderden.

De arbeiders mogen noch rechtstreeks, noch middellijk, deelnemen aan aanneming of levering van werken of bouwstoffen, hetzij deze op kosten van het Rijk of van derden geschiedt, en zonder vergunning van den Minister geene giften of geschenken aannemen van personen of lichamen, waarmede zij door hun dienst in aanraking komen.

7. De benoodigde hulpmiddelen en gereedschappen voor het verrichten der in Art. 2 bedoelde werkzaamheden, die aan de arbeiders

van Rijkswege verstrekt en ook op kosten van het Rijk onderhouden worden, moeten door hen zorgvuldig worden bewaard.

Bij het verlaten van den dienst en bij overlijden, moeten deze hulpmiddelen en gereedschappen worden teruggegeven.

8. De uren, gedurende welke de arbeiders dienst moeten doen, worden in de Bijzondere Instructie geregeld, maar zullen niet meer bedragen dan 11 per etmaal, de schafttijden niet als werkuren medegerekend.

De aanvang en het einde van den diensttijd worden voor iederen arbeider in de Bijzondere Instructie vastgesteld.

Tot langer diensttijd of tot het dienst doen op Zon- en feestdagen, deze laatste zooals zij in Bijzondere Instructie nader zullen worden vermeld, zijn de vaste arbeiders verplicht, indien hun dat, voor ieder geval afzonderlijk, door de ambtenaren van den Rijkswaterstaat gelast wordt.

9. Het is den arbeiders verboden om gedurende de schafturen voor zichzelven te werken; zoo, onder anderen, mogen zij gedurende die uren niet hun eigen akker bebouwen.

10. De arbeiders mogen zich, Zon- en erkende feestdagen uitgezonderd, niet zonder verlof buiten hun dienstkring begeven.

De opzichter is bevoegd hun een verlof van één dag, de arrondissements-ingenieur van hoogstens vier en de hoofdingenieur van hoogstens acht dagen te verleenen.

11. Wanneer de arbeider door ongesteldheid verhinderd wordt dienst te doen, geeft gij daarvan, zoo spoedig mogelijk, kennis aan den opzichter en legt, zoo dit verlangd wordt, eene verklaring van een geneesheer over, betreffende den aard der ongesteldheid.

12. De arrondissements-ingenieur kan een of meer der arbeiders tijdelijk met de werkzaamheden van een door ziekte of afwezigheid verhinderden arbeider belasten.

13. Het niet werkzaam zijn op de werken gedurende den bepaalden werktijd, het niet met zorg verrichten van de hem opgedragen werkzaamheden, het gebruik van sterken drank, alsmede het bezoeken van een lokaal waarin sterke drank wordt verkocht, gedurende de werktijden, dronkenschap en verkeerde handelingen of vergrijpen tegen de ondergeschiktheid van welken aard ook, hebben schorsing en bij herhaling, ontslag van den arbeider ten gevolge. De Minister kan den arbeiders eene schorsing opleggen hetzij in dienst en bezoldiging, hetzij in bezoldiging alleen.

In voorkomende gevallen zijn de hoofdingenieur en de ingenieur bevoegd, in afwachting van 's Ministers beslissing, de arbeiders aan-

vankelijk in dienst te schorsen. Daarvan wordt onverwijld aan den Minister kennis gegeven.

14. De arbeiders moeten gedurende hun werktijd steeds een door den Minister vast te stellen onderscheidingsteeken dragen.

Dit, zoomede een exemplaar hunner instructies en der wetten en reglementen, bedoeld in art. 2, wordt hun van Rijkswege verstrekt.

De instructie voor de werklieden der Landsgebouwen te 's Gravenhage luidt als volgt:

INSTRUCTIE voor de werklieden der Landsgebouwen te 's Gravenhage.

Art. 1. De werklieden zijn verplicht zich te gedragen naar de bevelen, hun gegeven door den Rijksbouwmeester in het 2de district, den opzichter belast met het onderhoud der Landsgebouwen, of bij ontstentenis van dezen door een der overige opzichters in het 2de district der Landsgebouwen.

De regeling van het dagelijksch werk geschiedt door den eerstgenoemden opzichter.

2. De werktijd zal zijn:

In de maanden Januari, Februari, November en December:
voormiddag 7- 12 en namiddag 1½—5 uur.
In de maanden Maart, September en October:
voormiddag 6½—8½ en 9—12, namiddag 1½—6 uur.
In de maand April:
voormiddag 6½—8½ en 9—12 uur, namiddag 1½—7 uur.
In de maanden Mei, Juni, Juli en Augustus:
voormiddag 6—8 en 8½—12, namiddag 1½—4 en 4½—7 uur.

Buiten den bovenvermelden werktijd kan echter aan de werklieden het verrichten van werk worden opgedragen, zonder dat dit aanspraak geeft op verhooging van het weekloon.

3. Het gebruik van sterken drank, alsmede het bezoeken van een lokaal waarin sterke drank wordt verkocht, gedurende de werktijden, is verboden.

4. Ieder werkman, die de werkplaats verlaat, vermeldt op het daarvoor aanwezige bord, waarheen hij zich begeeft.

Bij het eindigen van iederen werktijd moeten alle werklieden zich aan de werkplaats bevinden.

5. Ingeval van brand in- of nabij een der Landsgebouwen, zullen de werklieden zich ten spoedigste daarheen begeven en zich ter beschikking stellen van de zich daar bevindende ambtenaren van de Directie der Landsgebouwen.

Indien des nachts, voorafgaande aan een zon- of feestdag, sneeuw is gevallen, zullen de werklieden zich in den morgen van dien dag op het gewone aanvangsuur aan de werkplaats aanmelden, om zoo noodig behulpzaam te zijn bij het opruimen van sneeuw, op- of bij de Landsgebouwen.

6. De werklieden behooren een van wege het Rijk te verstrekken pet met onderscheidingsteeken gedurende de werkuren te dragen.

7. Indien een werkman door ziekte verhinderd is op het werk te verschijnen, draagt hij zorg, dat daarvan onmiddellijk kennis wordt gegeven aan den opzichter belast met het onderhoud der Landsgebouwen.

Zoo spoedig mogelijk wordt, indien dit door den opzichter wordt verlangd, bovendien een bewijs van den geneesheer overgelegd.

8. De werklieden mogen, zonder schriftelijke vergunning van den Rijksbouwmeester, geen andere werkzaamheden verrichten dan ten dienste der Landsgebouwen.

9. Wegens verkeerde handelingen, verzuim, plichtsverzaking, vergrijp tegen de ondergeschiktheid, dronkenschap of wangedrag van welken aard ook, kunnen de werklieden door den Minister uit 's Rijks dienst worden ontslagen, of kan hun eene schorsing worden opgelegd, hetzij in dienst en bezoldiging, hetzij in bezoldiging alleen.

In voorkomende gevallen is de Rijksbouwmeester, of behoudens diens goedkeuring, de opzichter, bevoegd in afwachting van 's Ministers beslissing, de werklieden aanvankelijk in dienst te schorsen.

Daarvan wordt onverwijld aan den Minister kennis gegeven.

De algemeene instructie voor de beambten bij Rijkskanalen luidt thans als volgt:

ALGEMEENE INSTRUCTIE voor de beambten bij Rijkskanalen.

§ I. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1. In deze instructie worden door kanaalbeambten verstaan: haven- en sluismeesters, sluis-, stuw-, brug-, pont-, kanaal- en dijkwachters, benevens sluis-, brug- en pontknechten.

Bij kanalen waar geen havenmeester is aangesteld, wordt die dienst waargenomen door den betrokken opzichter van den waterstaat.

2. De kanaalbeambten staan onder de onmiddellijke bevelen van den hoofdingenieur en den ingenieur met het toezicht op het kanaal belast; de sluismeesters en verdere beambten bovendien onder die van den havenmeester en betrokken opzichter van den waterstaat.

De kanaalbeambten ontvangen van den hoofdingenieur zoodanige

bijzondere instructiën, als in het belang van den dienst noodig zijn. Zij zijn verplicht de hun gegeven instructiën en bevelen stiptelijk op te volgen en na te komen.

3. De kanaalbeambten zijn verplicht, ieder voor zoover zijne bevoegdheid strekt, te zorgen voor de handhaving der bepalingen van het van kracht zijnde algemeen en het bijzonder reglement.

Bij ingrijpende en twijfelachtige gevallen vragen de kanaalbeambten, zoo mogelijk, om nadere bevelen, de havenmeester aan den ingenieur en de mindere beambten aan den havenmeester; doch wanneer hiertoe de tijd ontbreekt, handelen zij op eigen verantwoordelijkheid, zoodanig als zij meenen te behooren.

Zij geven van het door hen verrichte onmiddellijk kennis, de havenmeester aan den ingenieur en de overige kanaalbeambten aan den havenmeester.

4. Van elke door hen geconstateerde overtreding der reglementen van politie wordt door de kanaalbeambten proces-verbaal opgemaakt, en, overeenkomstig het Alg. Reglement, aan den rechterlijken ambtenaar met de vervolging belast, ingezonden.

Een afschrift van het proces-verbaal wordt door de andere beambten aan den havenmeester gezonden.

De havenmeester zendt dit, zoowel als de afschriften van de door hem zelven opgemaakte processen-verbaal, aan den ingenieur, die ze na kennisneming, zoo noodig met zijne aanmerkingen vergezeld, aan den hoofdingenieur doet toekomen.

De havenmeester teekent de processen-verbaal, door de overige kanaalbeambten opgemaakt, voor gezien, en voegt bij de inzending zoodanige inlichtingen of beschouwingen als hij noodig oordeelt.

5. Van alle belangrijke voorvallen of ongevallen, waardoor de werken worden beschadigd en gevaar voor doorbraak of belemmering in de scheepvaart en passage ontstaat of te vreezen is, wordt, des noods per telegram of expresse, kennis gegeven, door den havenmeester aan den ingenieur en den opzichter, door de overige kanaalbeambten aan den havenmeester en den opzichter, die ieder afzonderlijk, na gedaan plaatselijk onderzoek, een verslag aan den ingenieur inzenden.

De kanaalbeambten, evenals de opzichter, zenden de door hen opgemaakte processen-verbaal van schadevaring aan den havenmeester, die ze, gelijk de processen-verbaal door hem zelven opgemaakt, vergezeld van zijne beschouwingen aan den ingenieur zendt, zoo noodig na gedaan plaatselijk onderzoek.

Overeenkomstig het Alg. Reglement van politie, worden de processen-verbaal van schadevaring in afschrift aan den bevelvoerder medegedeeld.

Voor zooverre een proces-verbaal niet door den opzichter is opgemaakt, kan daarbij worden overgelegd eene verklaring van dien ambtenaar of van een ander deskundige, vermeldende den staat der beschadigde werken vóór en nà de schadevaring, de kosten voor de herstelling noodig, of de herstelling spoed vereischt, enz.

6. De kanaalbeambten geven van ieder gebrek, aan de onder hun beheer staande werken ontstaan, tijdig kennis aan den opzichter.

7. Het opzoeken en uit het kanaal verwijderen van voorwerpen wordt, zoo dat niet onmiddellijk na het verlies door den eigenaar met goedkeuring der directie geschiedt, bij voorkeur opgedragen aan den onderhoudsaannemer, naar de eenheidsprijzen van het onderhoudsbestek, of bij gebreke daarvan, naar vooraf overeen te komen prijzen voor dagloonen, gereedschappen enz.

Spoedvereischende gevallen uitgezonderd, geschiedt de opdracht alleen door den havenmeester, aan wien de overige kanaalbeambten kennis geven van het verlies dier voorwerpen.

8. De havenmeester voert rechtstreeksche briefwisseling met den ingenieur.

De briefwisseling der overige kanaalbeambten geschiedt door tusschenkomst van den havenmeester. In spoedvereischende of hoogstbelangrijke gevallen zijn zij ook bevoegd, zich rechtstreeks tot den ingenieur te wenden, mits een afschrift van den brief gelijktijdig aan den havenmeester worde toegezonden.

De kanaalbeambten zijn verplicht al de in hunne betrekking aan hen gerichte brieven en de afschriften van hunne brieven, registers, aanteekeningen en voorwerpen den dienst betreffende, zorgvuldig te bewaren.

Deze stukken worden bij vervanging aan hun opvolger overgegeven.

9. De kanaalbeambten, aan wie van Rijkswege woningen worden aangewezen, zijn gehouden daarin hun gewoon verblijf te vestigen. Zij moeten die woningen met hun gezin zindelijk en ordelijk bewonen, mogen geen deel daarvan aan anderen afstaan, verhuren of in gebruik geven, en moeten zorgen dat daaraan geen schade door verwaarloozing ontsta.

10. De kanaalbeambten mogen zich nimmer zonder verlof van hunnen post verwijderen.

De hoofdingenieur is bevoegd hun een verlof te verleenen van hoogstens veertien dagen, de ingenieur van hoogstens acht dagen, en de havenmeester aan de mindere beambten van hoogstens vier dagen, onder gehoudenheid tot onmiddellijke kennisgeving aan den ingenieur en den opzichter, met opgave van de wijze waarop in den dienst zal worden voorzien.

11. Ingevolge het Koninklijk besluit van 5 November 1851 (Staatsblad n°. 141), mogen de kanaalbeambten geen ander bezoldigd ambt aannemen dan met toestemming der Koningin. Zij mogen ook geene particuliere betrekking uitoefenen, onder welke benaming of van welken aard ook, tenzij met bijzondere vergunning van den Minister.

Zij mogen geene werken, het kanaal of hetgeen daartoe behoort betreffende, aannemen, noch eenig deel daarin hebben; evenmin mogen zij of hunne huisgenooten eene tapperij of herberg houden, sterken drank verkoopen of een winkel houden.

De hoofdingenieur kan hun echter in bijzondere gevallen vergunnen, in het belang der scheepvaart brood, melk en eieren te verkoopen.

De kanaalbeambten zijn verplicht het publiek voorkomend te bejegenen, en aan belanghebbenden, op verzoek of ambtshalve, de noodige inlichtingen te geven omtrent al wat de vaart op het kanaal betreft.

Zij mogen, zonder speciale vergunning van den Minister, geene giften of geschenken aannemen van gezagvoerders of de bemanning van schepen of houtvlotten, of van andere bij de scheepvaart belanghebbenden, noch ook van vereenigingen of andere personen, waarmede zij door hunne dienstbetrekking in aanraking komen.

Het is aan ieder kanaalbeambte verboden, van onder hem dienende beambten of van Rijkswege bezoldigde knechten, diensten voor zijn persoonlijk belang of voor dat van zijn gezin te vorderen.

12. Wegens verkeerde handelingen, verzuim, plichtverzaking, vergrijp tegen de ondergeschiktheid, dronkenschap of wangedrag van welken aard ook, kunnen de door den Minister aangestelde kanaalbeambten door hem uit 's Rijkdienst worden ontslagen, of kan aan die beambten eene schorsing worden opgelegd, hetzij in dienst en bezoldiging, hetzij in bezoldiging alleen.

In voorkomende gevallen zijn de hoofdingenieurs en ingenieurs bevoegd, in afwachting van 's Ministers beslissing, die beambten aanvankelijk in dienst te schorsen.

Daarvan wordt onverwijld aan den Minister kennis gegeven.

13. Bij ongesteldheid van een kanaalbeambte, waardoor hij belet wordt zijn dienst te verrichten, wordt daarvan door den havenmeester aan den ingenieur en den opzichter, en door de andere kanaalbeambten aan den havenmeester en den opzichter kennis gegeven.

Bij overlijden geschiedt dit eveneens door den naastaanwezenden kanaalbeambte.

De betrokken opzichter aanvaardt tijdelijk den dienst van havenmeester.

De havenmeester voorziet tijdelijk in den dienst van de andere beambten.

§ II. *Van den havenmeester.*

14. De standplaats van den havenmeester wordt door den Minister bepaald.

De havenmeester is belast met de regeling der vaart door het kanaal, met de aanwijzing der ligplaatsen en met de rechtstreeksche uitoefening der politie op het geheele kanaal, zijne havens en al hetgeen er toe behoort.

Hij is tevens verplicht in het algemeen toezicht te houden op de handhaving der politie door de overige kanaalbeambten, en zorgt vooral dat de verlichting der havens, sluizen, bruggen en ponten behoorlijk plaats hebbe, en de voorgeschreven seinen, zoowel bij dag als bij nacht, in tijds worden geheschen.

15. De havenmeester ziet toe dat bij het invallen van vorst, de buitenhavens van schepen worden ontruimd, en verder al die maatregelen en voorzorgen worden genomen die in de reglementen zijn voorgeschreven, of dienstig kunnen zijn om schade aan Rijkswerken of ongelukken te voorkomen.

Wordt het kanaal tijdens de vorst door stoombooten bevaren, dan geeft hij daarvan onmiddellijk kennis aan den ingenieur, wanneer hij dit voor de kanaalwerken of om andere redenen nadeelig acht, ten einde een verbod van varen bij den Commissaris der Koningin te kunnen aanvragen.

16. Geene aftapping of inlating van water in het kanaal geschiedt zonder bevel of vergunning van den ingenieur.

De havenmeester doet daarvan tijdig mededeeling aan den opzichter en de betrokken kanaalbeambten, zoodat de bevelvoerders van schepen en vlotten gewaarschuwd en de seinen kunnen geheschen worden.

17. In geval een loods schade vaart of zich aan overtreding van de kanaalreglementen schuldig maakt, of wel zich in kennelijken staat van dronkenschap bevindt, geeft de havenmeester daarvan onmiddellijk kennis aan den inspecteur van het loodswezen, en doet na grondig onderzoek van de zaak, zoo noodig, aan dien ambtenaar een voorstel tot het straffen van zoodanigen loods.

Wanneer door den opzichter of een der kanaalbeambten een voorstel tot het straffen van loodsen aan den havenmeester wordt gedaan, doet deze daaromtrent aan genoemden inspecteur geen voorstel, dan na de zaak nader persoonlijk te hebben onderzocht.

18. De havenmeester zendt de voor den ingenieur bestemde brieven en rapporten van de overige kanaalbeambten, na kennisneming, ten spoedigste aan dien ambtenaar, met bijvoeging van zijne aanmerkingen of eigene beschouwingen.

Uiterlijk op den derden dag van iedere maand, zendt hij aan den ingenieur eene opgave in dubbel van de scheepvaartbeweging, die in

de vorige maand heeft plaats gehad en vult daartoe de staten in, hem door den ingenieur verstrekt.

19. De havenmeester houdt toezicht op het gedrag en de plichtsbetrachting der overige kanaalbeambten en sluis- en brugknechten. Van alle verzuimen en verkeerde of met hunne plichten strijdige handelingen geeft hij dadelijk kennis aan den ingenieur.

Hij is mede belast met het toezicht op het behoorlijk bijhouden der registers en de verdere opgaven en aanteekeningen, die door de kanaalbeambten moeten worden bijgehouden, en tracht zich door onderlinge vergelijking te overtuigen of zulks met zorg en nauwgezetheid geschiedt.

Vóór den 15den December van ieder jaar zendt hij aan den ingenieur een verslag nopens bekwaamheid, dienstijver, gedrag en geschiktheid van de onder hem dienende kanaalbeambten. Wanneer dit verslag hem aanleiding geeft om voorstellen te doen, is hij daartoe bevoegd.

§ III. *Van de sluiswachters, waaronder tevens de sluismeesters zijn begrepen.*

20. De sluiswachter is belast met de regeling der vaart, het aanwijzen van ligplaatsen en de rechtstreeksche uitoefening der politie in en nabij de sluizen en de daarbij behoorende havens. Hij maakt de schippers bekend met aanstaande afstrooming en spuiingen, en zorgt dat al de noodige maatregelen ter voorkoming van onheilen worden genomen.

21. De sluiswachter zorgt voor de goede bediening van de hem toevertrouwde sluizen en daarbij behoorende werken, en regelt de werkzaamheden zoodanig dat de schuttingen en doorvaart met den meesten spoed en met inachtneming der noodige voorzorgsmaatregelen plaats hebben, waartoe hij zooveel doenlijk de schuttingen persoonlijk verricht.

Hij zorgt dat het openen der schuiven in de deuren zoodanig geschiedt, dat de eene schuif niet dadelijk geheel opgewonden worde, maar de beide schuiven gelijkmatig worden geopend, en de stroom daarbij niet te sterk voor diepgaande schepen zij.

Bij het sluiten der schuiven moeten zij dicht gewonden worden, en mogen zij niet door eigen zwaarte vallen.

De sluiswachter zorgt dat de deuren der sluizen tijdens de schuttingen worden toegezet, en niet door aandrang van water worden dichtgeslagen.

Hij is verder verplicht te zorgen:

dat des nachts de deuren met hangsloten gesloten en de krukken der rinketten afgenomen en opgeborgen worden;

dat de geopende deuren geheel in de kassen worden gehaald, en bij spuiing en afstrooming in dien stand stevig worden bevestigd en afgesloten;

dat na iedere spuiing of strooming de slagkanten der slagdorpels worden onderzocht en zoo noodig gezuiverd. Dit moet ook geschieden telkens wanneer bij het dichtzetten der deuren eenige hinder wordt opgemerkt.

De sluiswachter onderzoekt mede van tijd tot tijd, en bepaaldelijk na iedere spuiing of strooming, of er aan de uiteinden der stortebedden verdieping is ontstaan, en of de ballast en bestorting schade hebben geleden.

De sluiswachter zorgt voor de goede verlichting der sluis en daarbij behoorende haven, alsmede dat de lichten en seinen, in de reglementen voorgeschreven, in tijds aanwezig zijn en worden geheschen.

22. De sluiswachter zorgt dat de beweegbare deelen der sluizen met hare ijzerwerken steeds voorzichtig behandeld worden, behoorlijk worden gesmeerd en goed gangbaar blijven, en zoowel als de lantaarns, muren en loopplanken, bestendig schoongehouden worden.

Bij vorst zorgt hij dat het ijs rondom de palen der dukdalen en langs de sluisdeuren en muren dagelijks worde losgemaakt.

23. De sluiswachters van sluizen nabij buitenhavens gelegen, zorgen dat wanneer het schutpeil bereikt is, het verval tusschen de buiten- en binnendeuren verdeeld blijve, en dat wanneer de sluizen door storm- of hooge vloeden meer dan gewoon verval hebben te keeren, zij zoowel des daags als des nachts met de meeste zorg worden bewaakt.

Ook bij het uitstroomen en spuien moet, zoowel bij nacht als bij dag, de wacht bij de sluizen worden gehouden.

24. De sluiswachter is belast met de zorg voor- en de bewaring van al de bij de sluis behoorende schotbalken, booten, gereedschappen en andere voorwerpen, en is daarvoor verantwoordelijk.

Hij geeft daarvan niets af dan met machtiging van den ingenieur of opzichter en tegen bewijs van ontvangst.

Hij houdt den inventaris van die voorwerpen nauwkeurig bij, en doet in tijds aan den opzichter voorstellen tot herstelling of vernieuwing van het aanwezig, of tot aanschaffing van nieuw materieel.

De sleutels der bergplaatsen berusten onder hem; bij afwezigheid moet zijn plaatsvervanger die kunnen vinden.

25. De sluiswachter zendt de opgaven van de scheepvaartbeweging tijdig aan den havenmeester, overeenkomstig het hem daartoe te geven model, en getrokken uit het register, zooals dat dagelijks door hem moet worden ingevuld.

De sluiswachter houdt nauwkeurig aanteekening van den tijd, waarop

het spuien of stroomen met zijne sluis of aflaatduiker begint en eindigt, alsmede van de waterstanden bij het begin en einde waargenomen.

Ook dagelijksche waterstanden worden door hem aangeteekend, in voege als hem door den ingenieur wordt gelast.

26. Ingeval aan den sluiswachter een of meer sluisknechten van Rijkswege zijn toegevoegd, staan die onder zijne bevelen, om hem in de waarneming van den dienst behulpzaam te zijn.

De werkzaamheden door dien knecht of die knechten te verrichten, worden zooveel mogelijk op vasten voet door den sluiswachter geregeld, onder goedkeuring van den ingenieur.

De sluiswachter waakt voor de plichtsbetrachting en het goed gedrag dezer sluisknechten, en voor het geval dat zij Rijksgebouwen bewonen, zorgt hij dat dit geschiedt op de wijze als in art. 9 is voorgeschreven, en dat daarin ook geen winkel of tapperij worde gehouden.

Bij ongeschiktheid, onwil, nalatigheid of handelingen in strijd met de reglementen of instructiën, draagt de sluiswachter, door tusschenkomst van den havenmeester, aan den ingenieur hunne schorsing of hun ontslag uit den dienst voor. Een afschrift van deze voordracht zendt hij aan den opzichter.

§ IV. *Van de brugwachters.*

27. De brugwachter is belast met de regeling der vaart, het aanwijzen van ligplaatsen en de rechtstreeksche uitoefening der politie in en nabij de brug. Hij waarschuwt de schippers voor te verwachten spuiing en afstrooming, en zorgt dat de noodige maatregelen ter voorkoming van onheilen worden genomen.

28. De brugwachter zorgt dat de brug goed worde bediend en bij de aankomst van vaartuigen tijdig geheel geopend, of een ophaalbrug zijnde, dat de balans tegen den bindstijl op de klink worde gezet.

Ook moeten de voerlieden in tijds van het open zijn der brug worden verwittigd, en des nachts, vóór het openen der brug, de toegangen daarheen worden afgesloten.

Bij sluiting der brug, zorgt de brugwachter dat daarover geen passage plaats heeft voordat de schuiven of andere sluitwerken zijn gesloten of aangezet.

De brug wordt voortdurend gesloten gehouden en alleen voor het doorlaten van vaartuigen geopend. Des nachts wordt de gesloten stand door een hangslot verzekerd.

De brugwachter zorgt voor eene goede heldere verlichting der brug, van een half uur ná zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang, en waakt dat de lichten en seinen, in de reglementen voorgeschreven, aanwezig zijn en in tijds worden aangebracht.

29. De brugwachter zorgt dat de beweegbare deelen der brug met hare ijzerwerken steeds voorzichtig behandeld worden, behoorlijk worden gesmeerd, en goed gangbaar blijven.

De beweegbare brug moet goed in evenwicht worden gehouden en de ballast daarnaar geregeld.

Bij een vlotbrug zorgt de brugwachter dat de koebruggen met kleppen bij alle waterstanden steeds stijf in de kettingen hangen, en dit niet hooger dan 0.15 meter boven de dekken der vlotten.

De brugwachter zorgt dat de bruggen, leuningen, lantaarns, loopplanken, landhoofden, penanten en al wat er toe behoort, steeds schoon worden gehouden, en bij gladheid de bruggen en opritten met zand worden bestrooid, zoodat de passage veilig zij.

Bij vorst zorgt de brugwachter dat het ijs rondom de brug, de dukdalven en toebehooren dagelijks worde losgemaakt en er in de nabijheid der woning steeds een bijt open zij.

30. De brugwachter is belast met de zorg voor en de bewaring van al de bij de brug behoorende voorwerpen en gereedschappen, en is daarvoor verantwoordelijk.

Hij houdt den inventaris van die voorwerpen nauwkeurig bij, en doet intijds aan den opzichter voorstellen tot herstelling of vernieuwing van het aanwezig, of tot aanschaffing van nieuw materieel.

31. De brugwachter zendt, voor zoover dit van hem gevorderd wordt, de opgaven der scheepvaartbeweging tijdig aan den havenmeester, volgens het aan hem te geven model, en getrokken uit het register zooals dat dagelijks door hem moet worden ingevuld.

De waterstanden worden door hem aangeteekend, in voege als hem door den ingenieur wordt gelast.

32. Ingeval den brugwachter een of meer brugknechten zijn toegevoegd, handelt hij als in art. 26 voor den sluiswachter is bepaald.

§ V. *Van de pontwachters.*

33. Bij spuiing wijst de pontwachter den nabij liggenden schippers geschikte ligplaatsen aan, en zorgt dat de noodige maatregelen ter voorkoming van ouheilen worden genomen.

34. De pontwachter bedient de pont in persoon, en zorgt dat de overtocht ten spoedigste plaats heeft en niemand daarin onnoodig verhinderd wordt.

Hij regelt den overtocht zoodanig dat de scheepvaart niet belemmerd wordt.

Tot voorkoming van ongelukken, zorgt hij dat geen te groot aantal jaagpaarden, los vee, of zware vrachten te gelijk worden overgezet, en wacht met overzetten wanneer aankomende vaartuigen dicht genaderd zijn.

De pontwachter zorgt dat de pont en boot, wanner zij niet tot overzetten worden gebruikt, behoorlijk zijn vastgelegd, en dat de tros of ketting, die tot het overhalen der pont dient, tot op den bodem van het kanaal gezonken zij, opdat de scheepvaart ongehinderd kunne plaat hebben.

Des nachts worden de pont en booten met een hangslot vastgelegd.

De pontwachter zorgt dat de tot verlichting van het veer dienende lantaarns steeds helder brandende worden gehouden, van een half uur nà zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang.

35. De pontwachter zorgt dat de pont en veerboot, de steigers en toegangen, alsmede de lantaarns bestendig schoon de pont en boot steeds droog worden gehouden. Bij gladheid bestrooit hij de kleppen, steigers en toegangen met zand, zoodat de passage geheel veilig zij.

Bij vorst zorgt de pontwachter dat het ijs rondom de steigers, de pont en de overige bij het veer behoorende vaartuigen dagelijks worde losgemaakt, en de ponthaven worde open gehouden.

Bij ijsbezetting zal de pontwachter een behoorlijk slop, minstens 0.50 M. breeder dan de pont, vrij houden en zorgen dat de pont niet door het ijs beschadigd wordt.

Dit slop moet, ter voorkoming van ongelukken, door riet of stroo en met ijsschotsen worden afgezet.

Het overzetten met de pont zal bij vorst volgehouden moeten worden totdat het ijs zonder gevaar door paarden en vrachten kan worden gebruikt.

Bij dooiweder zal de pont weder tot overzetten worden gebezigd.

36. Ingeval den pontwachter een of meer pontknechten zijn toegevoegd, handelt hij als in art. 26 voor den sluiswachter is bepaald.

Slotbepaling.

37. Voor de kanalen, waarvoor nog geene bijzondere reglementen zijn vastgesteld, treedt deze instructie in werking te gelijk met de vaststelling dier bijzondere reglementen.

De instructie voor de bakenmeesters luidt als volgt:

INSTRUCTIE voor de bakenmeesters.

Art. 1. Door ambtenaren van den waterstaat, hoofdingenieur, arrondissements-ingenieur en opzichter worden in deze instructie verstaan de ambtenaren van den waterstaat, de hoofdingenieur, arrondissements-ingenieur en opzichter belast met het beheer van- of het toezicht op de rivier of het riviervak waarin het betrokken bakenkwartier is gelegen.

2. De bakenmeesters zijn verplicht toe te zien op de naleving van:

de wet van 20 April 1895 (Staatsblad n°. 71) tot regeling van het bakenwezen op openbare wateren, met de daaruit voortvloeiende besluiten en reglementen;

en van alle verdere wetten, besluiten en reglementen waarbij de zorg voor de naleving aan hen is of mocht worden opgedragen.

Voorts zijn de bakenmeesters verplicht de bevelen, hun ten aanzien van den dienst te geven door de ambtenaren van den Rijkswaterstaat, na te komen.

3. De bakenmeesters moeten wonen ter standplaats vast te stellen door den Minister.

4. De bakenmeesters mogen, buiten hun ambt, geene betrekking bekleeden, van welken aard ook, dan met toestemming van den Minister.

Noch zij, noch hunne huisgenooten, mogen eene tapperij of herberg houden, sterken drank verkoopen of een winkel houden.

De bakenmeesters zijn verplicht het publiek voorkomend te bejegenen, en aan belanghebbenden, op verzoek of ambtshalve, de noodige inlichtingen te geven omtrent al wat de vaart betreft.

Zij mogen, zonder vergunning van den Minister, geen giften of geschenken aannemen van gezagvoerders of bemanning van schepen of houtvlotten, noch van andere bij de scheepvaart belanghebbenden, noch ook van andere personen of vereenigingen waarmede zij door hunnen dienst in aanraking komen.

5. De bakenmeesters gaan voortdurend den loop der rivier in hun bakenkwartier door peilingen nauwkeurig na.

De richting van het vaarwater wordt door hen aangewezen door op de oevers te stellen bolbakens, en, zoo deze daartoe niet genoegzaam zijn, door in de rivier te leggen stroombakens, als noorder- en zuiderbakens in te richten.

Deze bebakening moet steeds zoo geschieden dat het vaarwater voor vaartuigen volledig is aangeduid, en hieromtrent geen onzekerheid kan bestaan.

Daartoe moeten de bolbakens, tonnen en stroombakens zoo dikwijls verplaatst of hun aantal vermeerderd of verminderd worden, als de wijziging in het vaarwater vordert.

6. Wanneer in de rivier voor de vaart hinderlijke voorwerpen zinken en de eigenaars niet onmiddellijk de hun bij het politiereglement voorgeschreven maatregelen nemen tot aanduiding van de plaats dier voorwerpen, zijn de bakenmeesters verplicht zelf voor duidelijke aanwijzing, zoowel des daags als des nachts, zorg te dragen.

Voorts behoort tot de verplichtingen der bakenmeesters de aanduiding

van uitstekende punten der oevers, van blinde palen, van onder water gelegen boomstammen en van de randen der zandplaten.

7. Het benoodigde materieel voor het verrichten der afbakening, als roeiboot met twee paar riemen, zeiltuig, dreg met lijn, peilstang, dieplood, bolbakens, drijftonnen, wraktonnen, stroombakens, kribbakens, bollantaarns, enz. benevens een door den Minister vast te stellen onderscheidingsteeken, wordt ter beschikking van de bakenmeesters gesteld, en op kosten van het Rijk onderhouden.

De beschikbaarstelling van Rijkswege van een roeiboot met toebehooren zal voor de bakenmeesters, die tot dusver met eigen boot den bakendienst hebben uitgeoefend, eerst geschieden wanneer hun eigen boot wegens ouderdom niet meer naar behooren kan worden onderhouden.

De bakenmeesters zijn gehouden om de hier opgenoemde voorwerpen, en al wat hun verder tot afbakening verstrekt wordt, steeds in goeden staat te bewaren.

8. De bakenmeesters moeten in dienst hun onderscheidingsteeken dragen.

Voorts moeten zij steeds voorzien zijn van een exemplaar dezer instructie en van de wetten en reglementen, met de naleving waarvan zij belast zijn.

Reizen van de bakenmeesters tot uitoefening van den dienst binnen de grenzen van hun kwartier worden niet als dienstreizen in den zin van het Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (Staatsblad n°. 4) aangemerkt.

9. Bij het plaatsen, verplaatsen en opruimen der bolbakens, kribbakens en drijftonnen wordt aan de bakenmeesters zoo dit naar het oordeel van den arrondissements-ingenieur gevorderd wordt, de noodige hulp van personeel verleend.

10. De bakenmeesters zijn verplicht om, zoo dikwijls dit gevorderd wordt, met de ambtenaren van den waterstaat hun riviervak te bevaren ter inspectie der bebakening.

11. De bakenmeesters zijn verplicht om, zoo hunne hulp daartoe door den gezagvoerder wordt ingeroepen, ten allen tijde, des daags zoowel als des nachts, de vaartuigen der Koninklijke Nederlandsche Marine door hun bakenkwartier te loodsen.

12. Behoudens het in het vorig artikel bepaalde is het den bakenmeesters verboden om loodsdienst uit te oefenen.

Evenwel kan hun door den Minister en in spoedeischende gevallen door den hoofdingenieur of den arrondissements-ingenieur, worden gelast om vaartuigen over de ondiepten in hun bakenkwartier te loodsen.

13. Van alle schade toegebracht aan de rivierwerken of de bebakening en van alle overtredingen der in art. 2 bedoelde wetten en reglementen wordt door de bakenmeesters proces-verbaal opgemaakt.

Dit proces-verbaal moet binnen 24 uren na het constateeren der schade of overtreding door tusschenkomst van den opzichter aan den arrondissements-ingenieur worden gezonden.

14. De bakenmeesters zijn gehouden van alle gewichtige voorvallen, als het zinken van vaartuigen, het plotseling verondiepen of verdiepen van droogten, enz, onmiddellijk bericht te geven aan den arrondissements-ingenieur en den opzichter, benevens aan de bakenmeesters van de aangrenzende bakenkwartieren.

15. De bakenmeesters zenden wekelijks aan den opzichter een rapport volgens te geven model, houdende opgaaf der veranderingen in de richting van het vaarwater, van het gebruikte bakenmaterieel, van de verplaatsingen daarvan, van den diepgang waarmede bij den laagsten waterstand in die week de meest ondiepe plaatsen konden worden gepasseerd, van de belemmering of het oponthoud door de scheepvaart ondervonden, en van de plaats gehad hebbende overtredingen.

Zij zijn verplicht al de in hunne betrekking aan hen gerichte brieven en de afschriften van hunne brieven, hunne registers, aanteekeningen en voorwerpen, den dienst betreffende, zorgvuldig te bewaren.

Deze stukken worden bij vervanging aan hun opvolger overgegeven.

Het gedrukte materieel voor huune aanteekeningen en rapporten wordt hun van Rijkswege verstrekt.

16. Zoodra zich ijs op de rivier vertoont en de scheepvaart gestremd wordt, ruimen de bakenmeesters alle drijftonnen, stroombakens en desgevorderd ook de kribbakens en bolbakens, op.

17. Bij ijsgang zenden de bakenmeesters dagelijks aan den opzichter een bericht omtrent de ijsbezetting en de ijsbeweging.

18. De tijd, gedurende welken de bakenmeesters, behalve op zon- en erkende feestdagen, dienst doen, wordt in gewone omstandigheden bepaald: van 1 April tot en met 30 September op minstens elf uren en van 1 October tot en met 31 Maart op minstens negen uren daags.

De verdeeling van den diensttijd wordt nader door den arrondissements-ingenieur geregeld.

Doen zich des nachts of op de zon- en erkende feestdagen bijzondere omstandigheden voor, die de tegenwoordigheid der bakenmeesters vereischen, zoo zijn deze gehouden om zich onmiddellijk ter plaatse te begeven, en daar zoolang aanwezig te zijn als hunne tegenwoordigheid wordt gevorderd.

19. De bakenmeesters mogen zich niet zonder verlof uit hun kwartier verwijderen.

De arrondissements-ingenieur is bevoegd hun een verlof van hoogstens vijf, en de hoofdingenieur van hoogstens tien dagen te verleenen. Ter bekoming van langer verlof wenden zich de bakenmeesters door tusschenkomst van den arrondissements-ingenieur tot den Minister.

20. Bij ziekte of afwezigheid van een bakenmeester wordt de dienst tijdelijk waargenomen door den bakenmeester van het boven- of benedenwaarts gelegen bakenkwartier, volgens aanwijzing van den arrondissements-ingenieur.

21. Wegens verkeerde handelingen, verzuim, plichtverzaking, vergrijp tegen de ondergeschiktheid, dronkenschap of wangedrag van welken aard ook, kunnen de bakenmeesters uit 's Rijks dienst worden ontslagen of kan aan die beambten eene schorsing worden opgelegd, hetzij in dienst en bezoldiging, hetzij in bezoldiging alleen.

In voorkomende gevallen zijn de hoofdingenieurs en de ingenieurs bevoegd, in afwachting van 's Ministers beslissing, de bakenmeesters aanvankelijk in dienst te schorsen.

Daarvan wordt onverwijld kennis gegeven aan den Minister.

Door deze gewijzigde instructiën zijn ingetrokken: de instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, vastgesteld bij beschikking van 22 Maart 1899, L. H, gewijzigd bij die van 17 October 1900, n°. 149; die voor de werklieden der Landsgebouwen, vastgesteld bij beschikking van 13 April 1898, L. A, gewijzigd bij die van 17 Juni 1899, n°. 167; die voor de beambten bij Rijkskanalen, vastgesteld bij beschikking van 23 November 1880, n°. 7, gewijzigd bij beschikkingen van 29 Maart 1883, n°. 12, 29 December 1883, n°. 15 en 18 Juni 1897, n°, 137, en die voor de bakenmeesters, vastgesteld bij beschikking van 23 Augustus 1895, n°. 123, aangevuld bij die van 19 Mei 1896, n°. 126.

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 125), *tot onteigening, ten name der gemeente Rotterdam, van eigendommen in die gemeente, noodig voor het aanleggen van eene wetering en van gerioleerde wegen in het stadsgedeelte, gelegen in den polder Charlois.*

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 134), *tot onteigening, ten name van de Noord-Friesche locaal-spoorwegmaatschappij, gevestigd te Leeuwarden, van eigendommen in de gemeenten Leeuwarderadeel, 't Bildt, Barradeel, Franekeradeel en Franeker, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Stiens naar Harlingen, met zijtak van Tjummarum naar Franeker.*

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 135), *tot onteigening, ten name van de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Rotterdam, Rhoon, Poortugaal en Hoogvliet, noodig voor den aanleg van een spoorweg Rotterdam—Hoogvliet; in de gemeenten Oud-Beijerland, Nieuw-Beijerland, Piershil en Goudswaard, noodig voor den aanleg van een spoorweg Oud-Beijerland—Goudswaard; in de gemeenten Strijen, 's Gravendeel, Maasdam, Mijnsheerenland en Heinenoord, noodig voor den aanleg van een spoorweg Strijen naar den Blaakschen Dijk, en in de gemeenten Barendrecht, Ridderkerk, Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht, noodig voor den aanleg van een spoorweg Middeldijk—Zwijndrecht.*

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 136), *tot onteigening, ten name van de Naamlooze Vennootschap „Stoomtram Maas en Waal", van eigendommen in de gemeenten Nijmegen, Beuningen, Ewijk, Druten en Wamel, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Nijmegen naar Wamel.*

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 137), *tot aanvulling en verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1901.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken van eene aanvulling en verhooging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, vastgesteld bij de wet van 2 Februari 1901 (Staatsblad n°. 49);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Tusschen de artikelen 79 en 80 van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901 wordt ingelascht een nieuw artikel luidende:

„*Art. 79bis.* Kosten van aankoop van grond te IJmuiden, gelegen tusschen het Noordzeekanaal en den Rijksweg Velsen—IJmuiden, ten behoeve van eene eventueele uitbreiding der sluis- of kanaalwerken aldaar . . . . . *f* 100.000"

2. Ten gevolge van voorschreven aanvulling en verhooging, wordt

het totaal der IIde afdeeling en het eindcijfer van bovengenoemd hoofdstuk eveneens verhoogd met *honderd duizend gulden* (*f* 100.000).

3. Op den aankoop, in artikel 1 dezer wet bedoeld, en op de te dier zake te doene betalingen worden, met afwijking van de wet van 9 Mei 1890 (Staatsblad n°. 80), geen leges geheven.

Lasten enz.

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 138), *tot verbetering van den Oude-IJssel.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de totstandkoming der verbetering van de rivier de Oude IJssel door eene geldelijke bijdrage uit 's Rijks schatkist te verzekeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel. Uit 's Rijks schatkist wordt aan het waterschap van den Oude IJssel eene bijdrage verleend van ten hoogste *honderd acht en zeventig duizend gulden*, voor de voltooiing der verbetering van de rivier de Oude IJssel, als kanaal van uitwatering en van scheepvaart.

Lasten enz.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juni* 1901; *n°.* 53, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 13 *November* 1900, *n°.* 5, *tot vaststelling van het volgend reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij die provincie, met intrekking van het reglement, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 4 *December* 1891, *n°.* 8, 13 *Januari* 1893, *n°.* 11, 17 *Januari* 1895, *n°.* 17, 21 *December* 1897, *n°.* 40, 4 *Januari* 1900, *n°.* 13 *en* 7 *September* 1900, *n°.* 33.

De Staten der provincie Friesland,

Overwegende, dat er noodzakelijkheid bestaat tot herziening van het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland;

Gezien artt. 134 en 190 der grondwet en artt. 137 en 140 van de provinciale wet;

Besluiten:
Vast te stellen navolgend

REGLEMENT van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1. Dit reglement is van toepassing op de bij de provincie in onderhoud en beheer zijnde waterstaatswerken, die voorkomen op den door Gedeputeerde Staten daarvan opgemaakten, bijgehouden en ter algemeene kennis gebrachten staat.

2. In dit reglement worden verstaan:

door *vaarten* alle kanalen, geulen door meren of plassen, en andere waterwegen, welke deel uitmaken van de vaarwaters en stroomkanalen, in den bij het vorig artikel bedoelden staat vermeld;

door *gezagvoerder* hij die over een vaartuig of houtvlot het gezag uitoefent of met de leiding er van is belast;

door *stoombooten* alle vaartuigen die zich door stoomwerktuigen of door motoren, op of in het vaartuig geplaatst, kunnen voortbewegen, onverschillig welke de aard dier motoren ook zijn moge;

door *meetbrief* die welke geldig is volgens het Koninklijk besluit van 20 Juli 1899 (Staatsblad n°. 164);

door *nacht* de tijd tusschen zonsondergang en zonsopgang;

door *ambtenaren* van den provincialen waterstaat, de hoofdingenieur, de ingenieur en de opzichters van dien waterstaat;

door *beambten* van den provincialen waterstaat, de wachters bij provinciale bruggen, sluizen, afsluitkettingen en de kanaalwachters;

door *vee* paarden, ezels, runderen, schapen, bokken, geiten en varkens.

§ 2. *Bepalingen betreffende waterstaatswerken, wegen, trekpaden, kanaaldijken.*

3. Het is verboden eenig waterstaatswerk, of iets wat op een trekweg, een parallelweg, een trekpad, een waterkeerenden dijk of op een berm, glooiing of buitengrond hiervan geplant of gegroeid is, te beschadigen, weg te nemen, te verplaatsen of te veranderen.

4. Het is verboden een brug, barte, ganghout, polderdijk, aanlegsteiger, stalt, opstap of ander getimmerte, of een schut- of keersluis, over, langs of in een vaart, parallelweg, trekweg of trekpad te maken, of de afmetingen van een reeds bestaand werk als de genoemde te veranderen.

5. Het is verboden aan een wal, walbeschoeiing, walmuur of

ander oeverwerk, aan een brug, sluis, barte, zet of ganghout, of eenig bij een of ander behoorend werk, een of meer pennen of andere vooruitspringende voorwerpen aan te brengen, waardoor vaartuigen kunnen worden beschadigd.

6. Het is verboden in of op een trekweg, trekpad of kanaaldijk:

a. een of meer palen, steenen of andere voorwerpen tot het vastleggen van vaartuigen of houtvlotten te hebben, te slaan of te plaatsen, anders dan aan de vaartzijde en buiten het rij- of trekpad;

b. een anker, puntijzer of dreg te plaatsen of te hebben;

c. een gebouw of getimmerte op te richten, een riool, duiker of buizen te leggen, de bestaande te veranderen of geheel of ten deele te dichten, of eenige ingraving te doen;

d. steenen of andere voorwerpen op te slaan, tenzij op de door Gedeputeerde Staten aangewezen opslagplaatsen;

e. vee te laten grazen;

f. van rij- of voertuigen gebruik te maken, tenzij op de gedeelten die tot zoodanig gebruik bestemd zijn;

g. in de lengterichting van den weg op den benedenberm te loopen om een vaartuig te trekken.

7. Het is verboden vee te drijven over een trekweg, trekpad of kanaaldijk, tenzij dit met de hand wordt geleid en voor elke drie stuks ten minste één geleider wordt gebruikt.

8. Het is verboden op een trekpad:

a. voorwerpen, die zullen worden geladen of zijn gelost, te plaatsen of langer dan voor het laden of lossen volstrekt noodig is, te laten liggen;

b. een of meer paarden te laten loopen.

9. Het is verboden eenig getimmerte te hebben of houtgewas te laten hangen boven een trekweg, trekpad, kanaaldijk of bermsloot, of binnen den afstand van 1 M. van de waterlijn van een vaart of bermsloot.

10. Het is verboden een molen te hebben, waarvan de roeden boven een vaart of boven een trekweg, trekpad of kanaaldijk of een bermsloot daarvan worden bewogen.

11. Het is verboden, anders dan met staande fok alleen of met het groot zeil in de gij, te zeilen langs een gedeelte van een weg, waar door middel van een teeken of handwijzer wordt bevolen te strijken.

12. Het is verboden de giek, de boegspriet of eenig ander tuig van een vaartuig over een trekweg, trekpad of kanaaldijk, of den berm daarvan te laten strijken of uitsteken.

13. Het is verboden op de langs de verharding loopende bermen

of op de glooiingen van een weg, waarin verharding aanwezig is, te rijden, tenzij om uit te wijken, te oogsten, of een vaartuig of landweg te naderen.

14. Het is verboden:

a. een vaartuig of houtvlot bij nacht aan de trekweg- of trekpadzijde te laten liggen;

b. een vaartuig met staanden mast langer aan een trekweg, trekpad of kanaaldijk te laten liggen dan voor het lossen of laden volstrekt noodzakelijk is.

De gezagvoeders dier vaartuigen zijn verplicht te zorgen, dat gedurende dat verblijf de lijnen van voorbij getrokken wordende vaartuigen behoorlijk worden opgenomen, overgebracht en aangereikt.

§ 3. *Bepalingen ter voorkoming van belemmering der scheepvaart of afstrooming en van verondieping van vaarten.*

15. Het is verboden:

a. in een vaart of een bermsloot van een kanaaldijk, trekweg of trekpad eenige stremming of belemmering voor scheepvaart of afstrooming te veroorzaken, iets te werpen dat aan vaartuigen schade toebrengen of verondieping veroorzaken kan, grond, baggerspecie, puin of andere vaste stoffen te storten of te laten vallen.

Indien van een vaartuig eenig voorwerp verloren raakt, hetwelk, drijvende of gezonken, voor de vaart gevaarlijk of hinderlijk kan zijn, is de gezagvoerder gehouden hiervan, zoo spoedig mogelijk, kennis te geven aan den naastbij zijnden ambtenaar of beambte van den provincialen waterstaat;

b. een vaartuig of houtvlot onbeheerd in een vaart te laten liggen op andere plaatsen dan daarvoor door den opzichter van den provincialen waterstaat of den kanaalwachter aangegeven;

c. in een vaart of in een bermsloot hout, pramen of andere voorwerpen te laten liggen, nadat door een ambtenaar of beambte van den provincialen waterstaat aan den beheerder dier voorwerpen is medegedeeld, dat daardoor hinder wordt veroorzaakt aan scheepvaart of afstrooming;

d. in een vaart of bermsloot vlas te roten, cichoreiwortelen te wasschen of een dichtvisscherij te hebben.

16. De gezagvoerder van een stilliggend vaartuig is, zoo in de vaart geen voldoende ruimte overblijft voor het doorvaren van een ander vaartuig, verplicht zijn vaartuig, op hiertoe te kennen gegeven verlangen, zoodanig te verhalen dat de doorvaart ongehinderd kan geschieden.

17. De eigenaar van een stoomgemaal of van een molen is verplicht op de eerste aanmaning van Gedeputeerde Staten, zoodra mogelijk, de verondieping, naar hun oordeel tengevolge van zijn uitmalen in een vaart ontstaan, op zijne kosten te doen opruimen.

18. Het is verboden:

a, water af te tappen of af te leiden uit de door sluizen afgesloten panden van de Compagnons- of Appelscha'stervaart, het Tjongerkanaal of het kanaal van het Buitenstvaart nabij Drachten tot de Kolonievaart, of uit een der met die panden gemeenschap hebbende vaarten, wijken of slooten;

b. behoudens verkregen rechten, werken te maken of te hebben, dienende tot de sub *a* bedoelde wateraftapping;

c. tenzij met vergunning van Gedeputeerde Staten en overeenkomstig de aan de verleende vergunning verbonden voorwaarden, onder of aan een der met de sub *a* genoemde kanaalpanden gemeenschap hebbende vaarten, wijken of slooten, duikers, grondduikers, dijken of andere werken te maken of te hebben, welke gevaar kunnen opleveren voor verlies van water daaruit, of daarmede weder gemeenschap hebbende wijken of slooten aan te leggen.

19. Hij die, krachtens verkregen recht of krachtens door Gedeputeerde Staten verleende vrijstelling of vergunning, werken heeft als bedoeld in het vorig artikel, is verplicht die werken ten allen tijde in een naar hun oordeel voldoenden toestand te onderhouden.

20. Het is verboden:

a. steenen, wrak, zand, kalk, aarde of hekkelzoden op of in de wallen der vaarten te werpen, te leggen of aan te brengen, anders dan achter een walmuur, beschoeiing of andere keering, waardoor het wegslaan, afschuiven of afzakken van die stoffen in de vaart wordt voorkomen;

b. vuil of alval op een trekweg of tegen de glooiing daarvan te werpen;

c. een mesthoop of een verzameling van afval of van puin te hebben binnen den afstand van 5 M. van de waterlijn eener vaart of bermsloot, tenzij ingericht op zoodanige wijze dat geen stoffen daarvan in die vaart of die bermsloot kunnen geraken;

d. aan hem die met het onderhoud van een aan een vaart gelegen weg of werk is belast, dien weg of dat werk zoo te laten vervallen, dat instorting van grond of van materialen in die vaart hiervan het gevolg is.

§ 4. *Bepalingen betreffende het gebruikmaken van provinciale vaarwaters.*

A. Algemeene bepalingen.

21. Het is, onverminderd de bepaling van art. 56 van dit reglement, verboden:

a. met een vaartuig gebruik te maken van een vaart, waarvan het gebruik maken door Gedeputeerde Staten tijdelijk is verboden;

b. met een vaartuig van een vaart, waarvan het gebruikmaken door Gedeputeerde Staten tijdelijk is beperkt, gebruik te maken in strijd met de bepalingen, door hen aan die beperking verbonden.

22. Het is verboden op een vaart, waaromtrent dit door Gedeputeerde Staten is voorgeschreven, te zeilen anders dan alleen met de Drentsche fok van boven ten hoogste 75 c.M. breed of alleen met het grootzeil in de gij.

23. Het is verboden:

a. gebruik te maken van een vaart met een vaartuig van grooteren diepgang of van grootere afmetingen dan naar de bepalingen van Gedeputeerde Staten voor die vaart geoorloofd is;

b. gebruik te maken van een vaart met een vaartuig, dat een inhoud heeft van meer dan 19 M³. of een laadvermogen van meer dan 19,000 K.G., tenzij daarop ter weerszijden van den steven met duidelijke cijfers en letters van 7 c.M. hoogte de inhoud of het laadvermogen naar de laatste meting is opgegeven;

c. gebruik te maken van een vaart met een vaartuig, dat een inhoud van meer dan 60 M³. of een laadvermogen van meer dan 60,000 KG. heeft, tenzij daarop ter weerszijden van den voor- en achtersteven een schaal is geschilderd, die met duidelijke cijfers van ten minste 7 c M den diepgang van dat vaartuig in decimeters aanwijst.

24. De gezagvoerder van een in een vaart gebruikt wordende stoomboot, of van een ander vaartuig waarvan de inhoud meer dan 60 M³. of het laadvermogeu meer dan 60,000 K.G. bedraagt en waarmede gebruik wordt gemaakt van een vaart, is verplicht den diepgang van het vaartuig door een der provinciale ambtenaren te doen meten, indien deze verklaart het noodig te achten om zich van de juistheid der sub *c* van het vorig artikel en sub *b* van art. 26 bedoelde aanwijzing te overtuigen.

In de bij art. 23 sub *b* en *c* en bij dit artikel bedoelde gevallen is de meetbrief voor de bepaling van den inhoud of het laadvermogen beslissend, tenzij door den gezagvoerder geen meetbrief wordt overgelegd, in welk geval de schatting van het laadvermogen door den verbaliseerenden ambtenaar beslissend is.

25. Het is verboden een zeil op te halen, te strijken of te laten overvallen, of zonder noodzakelijkheid de stoomfluit te doen werken, indien zich in de nabijheid een of meer paarden bevinden, voor rij- of voertuig gespannen of onder den man, met uitzondering van paarden, voor vaartuigen gespannen.

B. BEPALINGEN BETREFFENDE STOOMBOOTEN.

26. Het is verboden:

a. met een stoomboot gebruik te maken van een vaart, tenzij met vergunning van Gedeputeerde Staten en overeenkomstig de aan de verleende vergunning verbonden voorwaarden;

b. gebruik te maken van een vaart met een stoomboot, waarop, onverminderd het bepaalde bij art. 9 van het Koninklijk besluit van 31 Juli 1880 (Staatsblad n^{0}. 121), niet van weerszijden aan den voor- en aan den achtersteven, tot aanduiding van den diepgang, de afstand van den benedenkant der kiel bij decimeters met romeinsche cijfers ter lengte van ten minste 7 c.M. met een in het oog vallende kleur is aangegeven;

c. gebruik te maken van een vaart met een stoomboot, waarvan de schroef of eenig ander gedeelte beneden de kiel uitsteekt, tenzij de schaal van diepgang beginne te tellen van den onderkant van dat uitstekend gedeelte;

d. gebruik te maken van een vaart met een door een motor voortbewogen vaartuig, waarop ter weerszijden van den steven niet met duidelijke letters van 7 c.M. hoogte het woord „motorschip" is aangegeven;

e. met een stoomboot in een vaart sneller te varen dan naar de bepalingen van Gedeputeerde Staten voor die vaart geoorloofd is.

De sub a van dit artikel bedoelde vergunningen kunnen, ingeval van overtreding van de daaraan verbonden voorwaarden of van de verordening, geschorst en, bij herhaling van overtreding binnen een jaar na de dagteekening van het besluit tot schorsing, ingetrokken worden.

Schorsing geschiedt niet dan na verhoor of behoorlijke oproeping van den bestuurder der stoomboot of der onderneming. Zij wordt niet toegepast voor een langer tijdsverloop dan een maand en steeds voor een bepaalden tijd.

Tot intrekking wordt niet overgegaan dan nadat aan de belanghebbenden de gelegenheid is gegeven, kennis te nemen van de stukken, waaruit van de overtreding van de voorwaarden of van de verordening blijkt, daartegen bij memorie hunne verdediging aan te voeren, waartoe hun een termijn zal worden verleend, niet korter dan veertien

dagen en waarvan op hun verzoek verlenging kan worden verleend, en vervolgens op een daarvoor door Gedeputeerde Staten aan te wijzen dag hunne belangen mondeling toe te lichten of door een daartoe behoorlijk schriftelijk gevolmachtigde te doen toelichten.

Indien zonder vergunning van Gedeputeerde Staten met een stoomboot gebruik is gemaakt van een vaart, kunnen zij feitelijk doen beletten dat weder van die vaart met die stoomboot gebruik worde gemaakt.

Zoowel van de sub a van dit artikel bedoelde vergunningen, als van de schorsing of intrekking daarvan en van de krachtens het vorige lid genomen maatregelen, wordt jaarlijks mededeeling gedaan aan de Provinciale Staten in hunne zomervergadering.

27. De gezagvoerder van een stoomboot is verplicht bij het met zijn vaartuig naderen van of varen langs:

a. baggerwerken of kunstwerken, die gemaakt of hersteld worden;

b. een gedeelte van de vaart waar opnemingen of peilingen plaats hebben;

c. een of meer vaartuigen die tot laden of lossen aan den wal liggen,

den gang der stoomboot te verminderen tot een door Gedeputeerde Staten te bepalen snelheid.

28. De gezagvoerder van een stoomboot is verplicht:

a. bij het met zijn vaartuig naderen van een plaats, waar ontmoeting met andere vaartuigen ongelukken kan veroorzaken, tijdig de klok te doen luiden of de stoomfluit te doen werken;

b. bij het doorvaren van een brug of van een sluis den stoom af te sluiten, tenzij bij sterken stroom of harden tegenwind.

§ 5. *Bepalingen betreffende het naderen en doorvaren van en het liggen bij sluizen en bruggen en betreffende los- en opslagplaatsen.*

29. De gezagvoerder is verplicht bij het naderen van een sluis, zijl, verlaat, brug, sluitboom of ketting, nevens den handwijzer of het waarschuwingsbord gekomen:

a. op de gebruikelijke wijze den wachter zijn verlangen om door te varen kenbaar te maken;

b. bij nacht bovendien met zijn vaartuig te stoppen totdat de wachter tegenwoordig is;

c. de zeilen te strijken, de jaaglijn los te maken en de ankers binnen boord te brengen;

d. bij harden wind of sterken stroom op bevel van den wachter, door het achteruit brengen van een lijn of tros, of het uitwerpen van een of meer ankers, den gang van het vaartuig te verminderen en de goede richting hiervan te verzekeren;

c. het houtvlot in zoovele deelen af te steken, als hem door den wachter wordt bevolen.

30. De gezagvoerder van een vaartuig is verplicht, indien zijn vaartuig tegelijk met een vaartuig van de tegenovergestelde zijde een brug nadert en het laatst van beiden een handwijzer of waarschuwingsbord heeft bereikt, of van benedenwind of tegenstroom aankomt, met zijn vaartuig te stoppen totdat het andere vaartuig is doorgevaren of, ingeval van verschil, zich te gedragen naar de beslissing van den brugwachter.

31. De gezagvoerder van een vaartuig of een houtvlot is verplicht, bij het naderen van een schutsluis in gesloten stand, den gang van vaartuig of houtvlot zóó te verminderen dat het, vóór de sluis komende, in rust is.

32. Het is verboden een vaartuig of een houtvlot tegen een of meer sluis- of verlaatsdeuren te laten aandrijven.

33. Het is verboden een sluis, zijl, verlaat, afsluitboom of ketting, of een beweegbare brug te openen of te sluiten, tenzij met toestemming van hem die met de bediening daarvan is belast.

34. Het is verboden:

a. een vaartuig of een houtvlot in een schutkolk te brengen vóórdat het voorgaande schutten geheel is afgeloopen;

b. een vaartuig of een houtvlot langer in een schutkolk te doen verblijven dan voor het doorschutten of doorvaren noodig is.

35. De gezagvoerder is verplicht zich bij het doorvaren van een sluis, zijl, verlaat, brug, afsluitboom of ketting, stipt te gedragen naar de bevelen, door den met de bediening belasten persoon gegeven, inzonderheid met betrekking tot de snelheid en den gang van het vaartuig of het houtvlot en de volgorde bij het doorschutten.

Alle vaartuigen worden naar volgorde van aankomst geschut.

Vaartuigen, in dienst van het rijk of de provincie, die welke dienen tot vervoer van personen of van personen en goederen op bepaalde dagen en uren, zoomede marktschepen, worden naar de opgenoemde volgorde vóór alle andere geschut, tenzij de sluiswachter het anders beveelt.

In de Nieuwe Slachte wordt het gesloten zijn van de schutsluizen bij dag door een rooden bal, bij nacht door een rood licht, beide in den top van een mast, kenbaar gemaakt.

De sluis- of brugwachter kan vergunning verleenen tot het doorvaren van de onder zijn toezicht staande sluis, zijl, verlaat, brug, afsluitboom of ketting, met staande fok alleen of met groot zeil alleen, dit laatste dan echter in de gij, indien het tuig van het vaartuig hiervoor is ingericht.

36. De gezagvoerder van een vaartuig is verplicht:

a. het gedurende het doorschutten behoorlijk bemand en op aanwijzing van den sluiswachter aan beide uiteinden met sterke touwen gemeerd te houden;

b. zorg te dragen dat bij het doorvaren van een sluis, zijl, verlaat, brug, afsluitboom of ketting, de zeilen gestreken en de ankers binnen boord zijn;

c. bij het doorvaren van een schutsluis of een brug met twee openingen, de opening aan stuurboordzijde door te varen, tenzij de sluis- of brugwachter anders beveelt.

37. Het is verboden:

a. bij het varen door een sluis of brug of langs eenig ander kunstwerk, met een boom of een haak in het hout- of muurwerk hiervan te steken, of in het algemeen eenig ander voorwerp tot steunpunt te nemen dan de hiervoor bestemde ijzeren proppen, haalijzers, haalpennen en ringen;

b. liggers van een brug door te hoogen bovenlast van een vaartuig of op andere wijze op te lichten.

38. Het is verboden op een vaartuig binnen den door den sluiswachter bepaalden afstand van een schutsluis zeil te maken.

39. De gezagvoerder van een in de nabijheid van een sluis liggend vaartuig of houtvlot is verplicht zorg te dragen, dat gedurende het doorschutten van andere vaartuigen of houtvlotten of bij sluisgang zijn vaartuig of houtvlot aan beide uiteinden met sterke touwen of kettingen wordt gemeerd, en behoorlijk bemand en bewaakt blijft.

40. Het is verboden:

a. bij sluisgang met de zeesluis te Nieuwezijlen, onder Engwierum, of met de Friesche sluis, bij Zoutkamp, binnen den afstand van 200 M., gemeten uit het midden der sluis, een of meer vaartuigen of houtvlotten te leggen of vischnetten te plaatsen;

b. een of meer vaartuigen, vischkorven, karen of andere voorwerpen binnen een sluis, zijl of verlaat, onder een brug of nevens den vleugel van eenig kunstwerk, vast te maken of te laten liggen;

c. een vaartuig of houtvlot vast te maken aan, of een zeil, vischnet of ander voorwerp te hangen over een sluisdeur, brug, leuning, ton of baken.

41. Het is verboden:

a. een bij een brug of sluis gelegen losplaats anders dan volgens aanwijzing van den brug- of sluiswachter te gebruiken;

b. aan de provincie behoorenden grond voor opslag te gebruiken, voor zoover hiermede niet wettig belast, of daaraan zonder noodzakelijkheid, anders dan aan de hiertoe bestemde meerpalen of duc d'alven, een vaartuig vast te leggen.

42. Het is verboden in een vaart langs de binnenbermen van de waterkeering de Nieuwe Slachte te varen of daarin een of meer vaartuigen te laten liggen.

Dit verbod is niet van toepassing op hem die krachtens overeenkomst gerechtigd is tot het gebruik dier vaart, mits hij in dit geval zijn vaartuig daarin niet langer laat verblijven dan voor het laden, lossen of vervoeren van vee, mest, aarde of landbouwproducten noodig is.

§ 6. *Bepalingen betreffende het rijden en loopen over en vertoeven op bruggen.*

43. Het is verboden:

a. in strijd met het verbod van den brugwachter, met vee of eenig rij- of voertuig over een beweegbare brug te gaan, terwijl een vaartuig, waarvoor die brug moet worden geopend, tot den gestelden handwijzer of het waarschuwingsbord is genaderd;

b. achter een ander rij- of voertuig tegen een brug op te rijden, vóórdat dit die brug geheel is overgereden;

c. zich met vee of met eenig rij- of voertuig op een beweegbare brug te begeven, zoolang een van de andere zijde komend rij- of voertuig daarop aanwezig is;

d. op een beweegbare brug te gaan of te rijden nadat zij losgemaakt of vóórdat zij gesloten en geheel vastgezet is;

e. over een brug een vracht te vervoeren, waarvan het gewicht, naar het oordeel van den brugwachter, de brug aan beschadiging blootstelt;

f. op een beweegbare brug anders dan stapvoets te rijden;

g. vee aan de leuning van een brug vast te maken of daarmede zich op een brug op te houden;

h. op een beweegbare brug te blijven vertoeven nadat door den brugwachter het bevel is gegeven om zich van de brug te verwijderen.

§ 7. *Bijzondere bepalingen betreffende het provinciaal vaarwater tusschen de Koetille en de groote sluis te Harlingen.*

44. De gezagvoerder van een vaartuig, zich bevindende in het gedeelte van het provinciaal vaarwater Leeuwarden—Harlingen, gelegen tusschen de Koetille en de groote sluis te Harlingen, waarvan de geheele of gedeeltelijke lading bestemd is om te worden overgeladen in een of meer andere vaartuigen, is verplicht:

a. op ontvangen bevel van den kanaalwachter te Harlingen onmiddellijk dat vaartuig te verhalen en neer te leggen op de plaats, hem door dezen aan te wijzen;

b. bij dat overladen over de aanliggende boorden der beide vaartuigen een zeil of kleed te leggen op zóódanige wijze dat het vallen in het water van het over te ladene wordt belet;

c. bij overneming uit een ander vaartuig van lading, bestaande uit basalt, tufsteen, krijt, grind, basaltslag, zand, klei of soortgelijke stoffen, het niet-aanliggend boord van het vaartuig, waarin wordt overgeladen, met een opstaande plank of schutting van ten minste 30 cM. hoogte over de geheele lengte der laadruimte te voorzien, zoodat het afvallen der stoffen wordt voorkomen.

45. De gezagvoerder van een vaartuig, zich bevindende op het gedeelte van het provinciaal vaarwater Leeuwarden—Harlingen, gelegen tusschen de Koetille en de groote sluis te Harlingen, is verplicht onmiddellijk gevolg te geven aan de bevelen, hem door den kanaalwachter te Harlingen in het belang van de onbelemmerde doorvaart gegeven.

46. De gezagvoerder van een vaartuig, waarmede het vaarwater bij Grettingabuurt in de richting naar Harlingen bevaren wordt, is verplicht onmiddellijk aan den kanaalwal, tegenovergesteld aan dien waarlangs het jaagpad loopt, te meren beoosten de klapbrug bij Grettingabuurt en achter de reeds aan den wal gemeerde schepen, wanneer op genoemde brug bij dag de roode bal of des nachts de roode lantaarn is geheschen aan den daar aanwezigen seinpaal.

Tijdens het stroomen met de sluis of sluizen te Harlingen, wanneer de roode bal of lantaarn is geheschen aan den seinpaal op de klapbrug te Grettingabuurt, kunnen vaartuigen die tot bereiking hunner bestemming niet door de groote sluis te Harlingen behoeven te varen, met toestemming van den kanaalwachter, hunne los- of laadplaatsen innemen

Wordt een der genoemde seinen neergehaald, dan mogen de vaartuigen in de door den kanaalwachter aan te geven volgorde doorvaren.

§ 8. *Bijzondere bepalingen betreffende houtvlotten.*

47. De gezagvoerder van een houtvlot is verplicht te zorgen:

a. dat het zoo is samengesteld dat de balken gemakkelijk kunnen worden geteld en niet kruiselings verbonden zijn;

b. dat de tengels, dienende tot koppeling der balken, niet buiten het vlot uitsteken;

c. dat het voorzien is van een langscheeps geplaatst bord, waarop aan beide zijden met duidelijke, van de kanaalboorden leesbare letters, de voornaam, naam en woonplaats van den eigenaar of den gezagvoerder zijn vermeld;

d. dat het bij een lengte van 50 tot 100 M. door ten minste twee,

en voor elke 100 M. meerdere lengte door één bovendien, daartoe bekwame mannen wordt bestuurd.

48. Het is verboden:

a. een houtvlot van meer dan 1000 M^2. oppervlakte over een meer te vervoeren of te doen vervoeren, of in een andere vaart aan een houtvlot van 3.25 M. tot 4 M. breedte een lengte van meer dan 300 M. of aan een houtvlot van meer dan 4 M. breedte een lengte van meer dan 250 M. te geven. Te zamen gekoppelde vlotten worden voor de toepassing van deze bepalingen als één vlot beschouwd;

b. een houtvlot zonder noodzakelijkheid langer dan tweemaal vierentwintig uren op dezelfde plaats te laten liggen.

49. Het is den gezagvoerder van een vaartuig verboden daarmede een houtvlot te sleepen met grooter snelheid dan 50 M. in de minuut.

§ 9. *Bepalingen over loozing van afvalstoffen en baggering in provinciale vaarwaters.*

50. Het is verboden afval of schadelijke stoffen in een vaart of bermsloot te werpen, te loozen of te laten afloopen, onverminderd het bepaalde bij de hinderwet.

51. Het is verboden in een vaart of bermsloot te baggeren.

§ 10. *Bepalingen ter voorkoming en opheffing van tijdelijke stremming van de scheepvaart tengevolge van het vastzitten van vaartuigen.*

52. De gezagvoerder is verplicht:

a. bij verstopping of gevaar voor verstopping van een vaart door opeenhooping van vaartuigen, terstond te voldoen aan den hem door den ambtenaar of den beambte van den provincialen waterstaat gegeven last tot doorvaren of tot verhalen naar de door dezen aan te wijzen plaats;

b. bij het aan den grond raken van zijn vaartuig onmiddellijk tot het lossen over te gaan, indien, naar het oordeel van den ambtenaar of beambte van den provincialen waterstaat, de lading geheel of gedeeltelijk moet worden gelost om het weder vlot te brengen;

c. de hulp te verleenen, welke door den ambtenaar of beambte van den provincialen waterstaat voor de opheffing eener bestaande verstopping in de vaart noodig wordt geacht, en op te volgen de bevelen, hem door dien ambtenaar of beambte in zoodanige gevallen gegeven.

53. Het is den gezagvoerder van een aan den grond zittende stoomboot verboden de schroef in beweging te zetten om vlot te komen, of door werking met de schroef te trachten andere vaartuigen vlot te maken.

54. Het is den gezagvoerder van een vaartuig verboden zich daarmede naast een aan den grond zittend vaartuig vast te zetten, of te trachten daar voorbij te komen, indien daar, naar het oordeel vaa den ambtenaar of beambte van den provincialen waterstaat, geen ruimte of voldoende diepte aanwezig is.

§ 11. *Bepalingen betreffende gezonken vaartuigen.*

55. De gezagvoerder van een gezonken vaartuig is verplicht:

a. onverwijld op of bij dat vaartuig een baak te plaatsen zóó, dat deze boven water blijft, en te zorgen dat de baak overdag van een witte vlag en gedurende den nacht van een helder brandende lantaarn is voorzien;

b. van dit ongeval dadelijk kennis te geven aan den naastbij zijnden ambtenaar of beambte van den provincialen waterstaat;

c. binnen vierentwintig uren na het ongeval over te gaan tot het doen lichten of ontruimen en vervoeren van dat vaartuig en het opvisschen van de hiermede gezonken voorwerpen;

d. indien de betrokken ambtenaar van den provincialen waterstaat, van oordeel dat het gezonken vaartuig de doorvaart belemmert, de onmiddellijke lichting beveelt, onverwijld tot lichten over te gaan.

§ 12. *Bepalingen betreffende ijsbanen.*

56. Het is verboden met een vaartuig te varen:

a. in een vaart, zoodra en voor zoover het bevaren hiervan door Gedeputeerde Staten bij openbare bekendmaking in het belang van het behoud der ijsbanen is verboden verklaard, en zoolang die verklaring niet door hen, eveneens bij openbare bekendmaking, is opgeheven;

b. onder of bij een over een vaart gelegen brug, als, ten blijke dat het bevaren van de vaart door Gedeputeerde Staten tot het behoud van de ijsbanen is verboden verklaard, op of ter zijde van die brug een bord is geplaatst met het opschrift: „Vaart gestremd in het belang der ijsbanen."

§ 13. *Bepalingen tot handhaving van dit reglement.*

57. Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere gevallen vrijstelling of vergunning tot afwijking verleenen van de bepalingen der artt. 3, 4, 6*c*, 15*a* voor zooveel betreft het veroorzaken van eenige stremming of belemmering voor scheepvaart, doorvaart of afstrooming, 15*d*, 18, 20*c*, 26*e*, 50 en 51.

Deze vrijstellingen en vergunningen worden schriftelijk verleend. Gedeputeerde Staten kunnen daaraan zoodanige voorwaarden ver-

binden, als zij in het provinciaal belang noodzakelijk of dienstig oordeelen.

Bij gebreke van stipte voldoening aan die voorwaarden wordt de vrijstelling of vergunning geacht niet te bestaan.

58. Ieder gezagvoerder is verplicht den meetbrief van zijn vaartuig op eerste aanvraag te vertoonen aan een der in art. 64 genoemde ambtenaren of beambten.

59. Ieder die eenige schade aan een waterstaatswerk veroorzaakt, is verplicht, op de eerste vordering van de ambtenaren of beambten, met de handhaving van dit reglement belast, zijn naam, voornaam, beroep en woonplaats nauwkeurig op te geven en, des vereischt, domicilie te kiezen binnen de gemeente waarin het beschadigde werk is gelegen.

Gelijke verplichting rust op de knechts, arbeiders, veedrijvers, jagers, gezagvoerders en voerlieden, ten aanzien van den naam, den voornaam, het beroep en de woonplaats van hunne meesters en van de eigenaren der vaar-, voer- of rijtuigen.

60. Wordt de schade door een vaartuig of door een rij- of voertuig veroorzaakt, dan is de ambtenaar of beambte, tot wiens ressort het beschadigde werk behoort, bevoegd te bevelen, dat niet worde doorgevaren of doorgereden, zoolang niet voor de kosten van herstel voldoende zekerheid is gesteld, ter beoordeeling van dien ambtenaar of beambte, behoudens beroep van den belanghebbende op Gedeputeerde Staten.

61. Ingeval van beschadiging van eenig waterstaatswerk, wordt door den ambtenaar of beambte, tot wiens ressort het werk behoort, een proces-verbaal opgemaakt, bevattende een nauwkeurig verslag van de toedracht der zaak, den naam, den voornaam, het beroep en de woonplaats van hem die de schade veroorzaakte, en eene beschrijving van de toegebrachte schade, en onverwijld aan den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat gezonden, die het, zoo noodig, na plaatselijk onderzoek, met een raming van de kosten van herstel der schade en met zijn advies, aan Gedeputeerde Staten doet toekomen.

Zijn deze van oordeel, dat het herstel eenig uitstel kan lijden, dan bepalen zij een termijn, binnen welken het herstel door hem die de schade veroorzaakte of daarvoor aansprakelijk is, ten genoegen van de ambtenaren van den provincialen waterstaat, moet plaats hebben.

Oordeelen zij dat het herstel geen uitstel toelaat, of heeft het herstel bij het einde van den gestelden termijn niet plaats gehad, dan machtigen zij den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat daartoe over te gaan.

De hoofdingenieur zendt een declaratie der kosten aan Gedeputeerde Staten, die een termijn bepalen binnen welken die kosten door hem die de schade veroorzaakte of daarvoor aansprakelijk is, moet worden voldaan.

In na afloop van dien termijn het verschuldigde niet betaald, dan kunnen Gedeputeerde Staten den nalatige het gebruik van alle of een deel der waterstaatswerken ontzeggen en de sluis- en brugwachters en andere met de handhaving van dit reglement belaste ambtenaren en beambten bevelen, den doortocht van de aan den nalatige behoorende of door hem bestuurde vaar-, rij- en voertuigen en vee feitelijk te beletten, zoolang die betaling niet heeft plaats gehad of daarvoor geen voldoende zekerheid is gesteld.

62. Hij die naar dit reglement strafbaar handelt, is verplicht, binnen een door Gedeputeerde Staten bepaalden termijn, al wat daarbij door hem is gemaakt of nagelaten, op te ruimen of te verrichten.

63. Onverminderd de bepaling van art. 62, zijn Gedeputeerde Staten bevoegd, al wat in strijd met de bepalingen van dit reglement is gemaakt of nagelaten, op kosten van den overtreder te doen opruimen of verrichten, en in geval van overtreding van art. 23 feitelijk te doen beletten, dat met het daarin bedoelde vaartuig in die vaart wordt gevaren.

64. De zorg voor de naleving van dit reglement wordt, behalve aan de bij art. 8 van het wetboek van strafvordering genoemde ambtenaren, opgedragen aan de ambtenaren en beambten van den provincialen waterstaat.

Zij constateeren de overtredingen van dit reglement bij een proces-verbaal dat òf wordt opgemaakt op den eed, bij de aanvaarding hunner bediening afgelegd, òf binnen tweemaal vierentwintig uren na het ontdekken der overtreding onder eede wordt bevestigd ten overstaan van den burgemeester der gemeente waarin de ontdekking plaats had.

Indien de gezagvoerder niet voldoet aan de bepalingen van dit reglement, of de hem op grond daarvan gegeven bevelen niet opvolgt, kan door de ambtenaren van den provincialen waterstaat, op kosten van den onwillige en, zoo noodig, bijgestaan door de ambtenaren van de rijks- of gemeentepolitie, daaraan gevolg worden gegeven, onverminderd de op de overtreding gestelde strafbepaling.

De in dit artikel genoemde ambtenaren zijn bevoegd, ter verzekering der uitvoering en handhaving der in de vorige alinea bedoelde voorschriften en bevelen, zich met het door hen noodig geoordeelde personeel ten allen tijde te begeven aan boord der vaartuigen en vlotten.

Zij zullen evenwel niet tegen den wil der bewoners binnentreden in de gedeelten van het vaartuig of vlot, tot woning bestemd.

65. De gemeentebesturen verleenen hunne medewerking tot uitvoering van dit reglement, als zij daartoe door Gedeputeerde Staten zijn uitgenoodigd.

66. Voor de naleving van de bepalingen der artt. 12, 14*a*, 14*b*, 15*b*, 21, 22, 23, 26, 32, 34, 37*b* voor zooveel betreft het oplichten van de liggers van een brug door te hoogen bovenlast, 38, 48, 56 is de gezagvoerder aansprakelijk.

67. Overtreding van de bepalingen dezer verordening, waaronder tevens begrepen elke ongehoorzaamheid of nalatigheid ten aanzien van een daarbij opgelegde verplichting, of van een verbod, bevel, voorschrift, voorwaarde of bepaling, krachtens dit reglement door het daartoe bij dit reglement bevoegd verklaard gezag gegeven, wordt gestraft als volgt:

die van de artt. 10, 11, 14*a*, 15*b*, 18, 19, 25, 27, 28*a*, 56 met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijfenzeventig gulden;

die van de artt. 26*a*, 26*e* met hechtenis van ten hoogste negen dagen of geldboete van ten hoogste vijftig gulden en, indien tijdens het plegen van een overtreding, strafbaar gesteld bij een dezer artikelen, nog geen twee jaren zijn verloopen sedert een vroegere veroordeeling van den schuldige wegens overtreding van een dier artikelen onherroepelijk is geworden, met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen;

die van de artt. 6*a*, 12, 21*a*, 21*b*, 23*a*, 30, 33, 39, 46, 55*a*, met hechtenis van ten hoogste negen dagen ot geldboete van ten hoogste vijftig gulden;

die van de artt. 9, 15*a* met hechtenis van ten hoogste vijf dagen of geldboete van ten hoogste vijftig gulden;

die van de artt. 3, 6*c*, 6*d*, 6*e*, 6*f*, 6*g*, 7, 8, 13, 40*a*, 43*a*, 43*b*, 44, 45, 55*b*, 55*c*, 55*d*, 59, 60, 61 met hechtenis van ten hoogste vijf dagen of geldboete van ten hoogste dertig gulden;

die van de artt. 4, 17, 20*d*, 37*b*, 48*a*, 49, 62 met geldboete van ten hoogste vijfenzeventig gulden;

die van de artt. 5, 6*b*, 15*c*, 15*d*, 20*a*, 20*b*, 20*c*, 23*b*, 23*c*, 24, 26*b*, 26*c*, 26*d*, 28*b*, 34*b*, 43*d*, 43*e*, 43*f*, 43*g*, 43*h*, 50 met geldboete van ten hoogste vijftig gulden;

die van de artt. 22, 29, 31, 32, 34*a*, 35, 36, 41*b*, 42, 43*c*, 47*b*, 47*d* met geldboete van ten hoogste dertig gulden;

die van de artt. 14*b*, 16, 48*b*, 52, 53, 54 met geldboete van ten hoogste vijfentwintig gulden;

die van de artt. 37*a*, 38, 40*b*, 40*c*, 41*a*, 47*a*, 47*c*, 51, 58 met geldboete van ten hoogste twintig gulden;

met verbeurdverklaring bovendien van de in de artt. 5, 6*a*, 9 bedoelde voorwerpen, voor zoover de overtreding daarmede is gepleegd en zij den veroordeelde toebehooren.

§ 14. *Slotbepaling.*

68. Dit reglement treedt in werking op een door Gedeputeerde Staten te bepalen tijdstip.

Met dat tijdstip houden op van kracht te zijn het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland, van 15 Juli 1891, n°. 19 (goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 4 December 1891, n°. 8, en opgenomen in het Provinciaal blad n°. 100 van 1891), en de daarin aangebrachte wijzigingen, onderscheidenlijk door de Staten vastgesteld bij besluiten van 15 November 1892, n°. 8 (goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 13 Januari 1893, n°. 11, en opgenomen in het Provinciaal blad n°. 12 van 1893), 14 November 1894, n°. 7 (goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 17 Januari 1895, n°. 17, en opgenomen in het Provinciaal blad n°. 11 van 1895), 8 November 1897, n°. 9 (goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 21 December 1897, n°. 40, en opgenomen in het Provinciaal blad n°. 7 van 1898), 9 November 1897, n°. 6 (goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 21 December 1897, n°. 40, en opgenomen in het Provinciaal blad n°. 6 van 1898), 22 November 1899, n°. 3 (goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 4 Januari 1900, n°. 13, en opgenomen in het Provinciaal blad n°. 9 van 1900) en 10 Juli 1900, n°. 4 (goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 7 September 1900, n°. 33, en opgenomen in het Provinciaal blad n°. 81 van 1900).

De staten, op dit reglement betrekking hebbende, luiden als volgt:

A. STAAT *van waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland, waarop van toepassing is het reglement van politie, Provinciaal blad no.* 72 *van* 1901 (*art.* 1).

1. Het vaarwater van de sluis te Nieuwezijlen langs Dokkum, Leeuwarden en Franeker tot de groote schutsluis te Harlingen, de Ooster- en Zuiderstadsgracht te Leeuwarden van het voormalig verlaat tot het Vliet aldaar, de beide afsnijdingen te Franeker, en die tusschen Koetille en Grettingabuurt, met de over het vaarwater liggende bruggen, de Engwierumerbrug, de Hooge- of Klaarkampsterbrug, de Ritzumazijl, de Bolswarderbrug, de Kingmatille, de vaste brug bij Franeker, de Oosterpoortsbrug, de bruggen in den stationsweg en bij het Vliet aldaar, de Koetille, de draaibruggen over de

afsnijding bij Harlingen en de klapbrug bij Grettingaburt, met de brugwachterswoningen en bijbehoorende werken, het jaagpad van de Nieuwezijlen tot Dokkum, met het aan de provincie behoorende oeverwerk, twee houten en twee ijzeren duikers, den duiker van potbuizen, de beschoeiing bij het steenvak te Ee, rol- en meerpalen en walmuur, de walmuren tusschen de Oosterpoortsbrug en de brug in den stationsweg te Franeker, bij het haventje en bij de scheepmakerij van Draaisma aldaar, de gedeelten trekweg met oevervoorzieningen en bermslooten langs de beide afsnijdingen te Franeker, het looppad met bermsloot en leuningwerk langs de oostelijke afsnijding te Franeker, de wegen met oevervoorzieningen wederzijds de afsnijding bij Harlingen, met de daarin liggende vaste bruggen, den grondduiker met zinkputten en toebehooren onder de afsnijding bij Harlingen, het gedeelte jaag- en looppad en walbeschoeiing te Grettingaburt, de binnenpeilschaal te Nieuwezijlen en de binnen- en buitenpeilschaal te Harlingen.

2. Het vaarwater van Stroobos, door de Dokkumer- Stroobossertrekvaart, het Kolonelsdiep, het Bergumermeer, het Noordergat, de geul door het Noordermeerdermeer, de Groningervaart, de Kromme Ee, de Wijde Ee, het Nieuwe kanaal, de Meersloot, de Graft, de Driehuistersloot, het Biggemeer, de Meer, de Wijde Galle, de Rechte Grouw, de Kromme Grouw, de Boorne van de voormalige Irnsumerzijl tot de Oudeschouw, de Nieuwe Wetering, de geul door het Sneekermeer, de Houkesloot, het Kruiswater, de Modderige Geeuw, de Oosterbrugsloot, de Westerbrugsloot en het Oudhof, met de draaibruggen te Stroobos, te Blauwverlaat, te Kootstertille, te Schuilenburg, te Bergumerdam en te Irnsumerzijl, en de daarbij behoorende woningen, de tot dat vaarwater behoorende bakens, tonnen en boeien, en de lichtopstand nabij Schuilenburg.

3. Het vaarwater uit het Oudhof, door de Geeuw, het Fetzehol, de Langweerdervaart, de Langweerderwielen, de Scharsterrijn, de geul door het Tjeukemeer, en de Lemsterrijn, tot de basculebrug in de Lemmer, met de draaibrug de Scharsterbrug genaamd, de daarbij behoorende wachterswoning, schuur, walmuur en beschoeiingen en de tot dat vaarwater behoorende bakens, tonnen en boeien.

4. Het vaarwater uit het Oudhof, door de Nieuweweg, de Jeltesloot, het Heegervar, de Graft, de geul door het Heegermeer, de Fluessen, de Nieuwevaart door de Zandige Horn, de Oorden, de Kuilart, de Galamadammen, de Morra, de Houtendam, de Geeuw door de afsnijding aldaar, de Warnservaart en de stadsgracht te Stavoren, tot de sluis aldaar, met de daartoe behoorende bakens, tonnen en boeien, en de peilschaal te Stavoren, benevens de ketting met

bijbehoorende. werken dienende voor de heffing van kanaalgelden, geplaatst bij de draaibrug genaamd de Koebrug te Stavoren.

5. Het vaarwater van de geul onder 4 genoemd, door het Heegermeer naar de Woudsenderrakken, de Ee, de geul door het Slotermeer, het Slotergat, de Oosterbuitengracht te Sloten, de Ee of Boomsvaart, de Zijlroede tot Tacozijl, de Langesloot, het Modderige Wijd en de Zijlroede tot de Lemstersluis, de tot dat vaarwater behoorende bakens, tonnen en boeien, en de peilschalen te Tacozijl en te Lemmer.

6a. Het vaarwater van het Nieuwe kanaal onder Garijp, door het Schalkediep, de Langemeer, het Langdeel, het Woudmansdiep, de Wijde Grons, de Tijnje en het Nieuwe kanaal van de Tijnje tot de stadsgracht te Leeuwarden.

6*b*. Het vaarwater het Vliet te Leeuwarden.

7*a*. Het vaarwater van de Langemeer, door het Langdeel, het Wartenasterwijd en de Rogsloot tot de Kruiswaters.

7*b*. Het vaarwater van daar door de Langesloot, het Siegersdiep, de Fokkesloot, de Hanekiete, de Kruisdobbe en de Hooidamsloot, tot de Wijde Ee, met de peilschaal te Eernewoude en de langs die vaarwaters geplaatste bakens.

8. Het vaarwater van het Woudmansdiep, door de Nauwe Grons, de Wargastervaart, het Ægumerdiep, het Kromslootrak, het Koldijksterrak, het Pomprak en de Nauwe Galle.

9. Het vaarwater van de Oude Schouw, door de Boorne, het Nieuwediep, de Nieuwevaart en de Kromten tot de sluis te Gorredijk, de over het vaarwater liggende draaibrug te Nes met brugwachterswoning en beschoeiingen en de peilschaal aan de Spaltebrug.

10. Het vaarwater van de Geeuw, door de Zuidelijke en Zuidoostelijke stadsgracht te Sneek en de Houkesloot, tot in het Kruiswater, en de peilschaal te Sneek.

11. Het vaarwater door het Terhornstermeer, de Zandsloot, de Terhornsterpoelen, het Kruiswater, de Meinesloot tot in de Boorne, het Deel, het Monnikerak en de Heeresloot tot op 10 M. afstand van de hoofdbrug te Heerenveen, en de zijtak door de Diepesloot en de Polssloot tot in de Boorne, met de Brug te Terbandsterschans, de bij die brug behoorende woning en walmuren en de tot het vaarwater behoorende bakens, tonnen en boeien.

12. Het vaarwater door de Vierhuister- of Broeresloot en de daarbij aansluitende geul door het Tjeukemeer, met de daartoe behoorende tonnen en bakens, de peilschaal te Vierhuizen en de tolgaarderswoning, met steigers in de Vierhuistersloot en de Tjonger.

13. Het vaarwater door de Pier-Christiaansloot en de geul door het Tjeukemeer tot die onder 3 vermeld, met de daartoe behoorende

bakens, tonnen en boeien en de tolgaarderswoning, met steiger in de Pier-Christiaansloot.

14. De Tjonger, van de Engelenvaart tot de Pier-Christiaansloot.

15 * Het Tjongerkanaal, van de Engelenvaart tot in de Opsterlandsche Compagnonsvaart, met het trekpad, den parellelweg, de kanaaldijken en bermslooten, de in het kanaal liggende sluizen, de klapbruggen, de wachterswoningen, de in het trekpad, den parellelweg en de kanaaldijken liggende vaste bruggen en duikers, de daarop voorkomende halte-, kilometer- en meerpalen en de tot de bermslooten behoorende duikers en stuwen met afrasteringen.

16. De rivier de Linde (op Friesch grondgebied), van de Helomavaart tot de vaart naar Ossenzijl.

17. De trekvaart van Schenkenschans, tot en met het noordoostelijk deel der stadsgracht te Sneek, tot het begin der Houkesloot.

18. De trekvaart van de Bolswarderbrug, over Bolsward, tot de sluis te Workum, met de daarop liggende Littenser- of Krommezijl, ten zuiden van Wommels, en de peilschalen te Bolswarderbrug, te Hulkestein en te Workum.

19. De zeilvaart van Harlingen tot Bolsward, met de daarop liggende Kimswerderzijl, in den Arumer Groenedijk.

20. De zeilvaart van de Harlingervaart, op 2990 M. beoosten Franeker, tot en met de stadsgracht te Sneek, tot aan de trekvaart naar Leeuwarden.

21*a*. Het vaarwater van Sneek van de westelijke stadsgracht af door de Geeuw tot de noordzijde van de draaibrug te IJlst.

21*b*. Het vaarwater van de noordzijde van de draaibrug te IJlst, door het Wijddraai, de Wijde Wijmerts, de Nauwe Wijmerts en de Noorder Ee tot Woudsend, benevens het bij laatstgenoemde vaart geplaatste baken.

22. Het vaarwater van Sneek, door de Woudvaart, de Witte Brekken en het Nauw van de Brekken, tot het Oudhof, met de daartoe behoorende bakens, tonnen en boeien.

23. Het vaarwater van de Bolswarder-Workumertrekvaart te Bolsward, door de Wijmerts of Bolswarderzeilvaart, het Oosthemmermeer en door de Nieuwezijl onder Oosthem, tot in het Wijddraai.

24. Het vaarwater van Bolsward, door de Bolswardervaart, tot den Makkumermeerpolder en dat van genoemden polder, door de Groote Zijlroede, tot de sluis te Makkum; met de peilschaal aldaar.

25.* Het vaarwater van den Makkumermeerpolder, door de Kleine Zijlroede en de Krommesloot, tot in de Groote Zijlroede te Makkum.

26. Het vaarwater vaa de Bolswarder-Workumertrekvaart, door de Klip of het Klifrak, het Lange Vliet, het Korte Vliet, het Zandmeer,

de Zond, het Groote Gaastmeer en de Inthiemasloot, tot in de Fluessen, met de daartoe behoorende bakens, tonnen en boeien.

27.* Het vaarwater uit de Morra, door de Kruisvaart en de Indijk, tot de sluis te Hindeloopen, met de peilschaal aldaar en het baken aan den ingang van de Kruisvaart.

28.* Het vaarwater uit de Fluessen, door de Zwarte Woude, het Koudumervar, de Koudumervaart, de Gronzen en de Dijksvaart, tot de Molkwerumerzijl, met de peilschalen aldaar en de tot het vaarwater behoorende bakens, tonnen en boeien.

29.* Het vaarwater uit dat onder no. 1, door de Ooster- en Noorderstadsgrachten te Franeker, tot de Sexbierumervaart en door die vaart, de Ried en de Roptavaart tot de Roptazijl, met de sluizen de Getserderzijl en Roptazijl.

30.* De Sexbierumervaart, van de Roptavaart tot de Harlingervaart bij Grettingaburt.

31.* De Finkumervaart, van de Leije tot de Dokkumer Ee, bij Bartlehiem, met de peilschaal te Leijebrug.

32.* Het vaarwater van het Berlikumerwijd, door de Berlikumervaart en de Menaldumervaart, tot de Leeuwarder-Harlingertrekvaart bij Ritzumazijl, met de peilschaal te Berlikum.

33.* Het vaarwater van het Berlikumerwijd, door het Moddergat, de Wierzijl, het Wierzijlsterrak, de Blikvaart, de Zuidhoekstervaart, de Oude Ried en het Leisterdiep, tot de Finkumervaart.

34.* Het vaarwater van de voormalige Bolkezijl, door de Wierster Oude meer, tot het Berlikumerwijd.

35.* Het vaarwater van Berlikum, door het Berlikumerwijd, de Ried, de Tjummarumervaart, de Dongjumervaart, tot de Noorderstadsgracht te Franeker.

36. De vaart langs de Oude Bergumerdam, met de daarover liggende vaste brug.

37*. De Oudemeer onder Westergeest, van de Zwemmer tot het Dokkumerdiep, met het daarover liggende hooghout in het kerkepad van Westergeest en de vaste brug, de Beintemabrug genaamd, over de doorgraving in den Ouden Zeedijk.

38. De Oudezijl te Dokkum.

39. Het stroomkanaal van de Dokkumer-Stroobosser-trekvaart bij Gerben-Alles-verlaat tot de Friesche sluis bij Zoutkamp, zijnde het Oud-Kolonelsdiep, een gedeelte van de Oudevaart, de Lauers van Schalkendam langs den Frieschen tak, tot de binnensluis te Munnekezijlen, de rijt van daar tot de Friesche sluis, met de daarover liggende vaste bruggen te Gerkesklooster, te Munnekezijlen (tevens noodwaterkeering) en in den kunstweg Grijpskerk-Zoutkamp, den

parallelweg langs de Lauers bij Gerkesklooster, met duiker en de peilschalen te Gerben-Alles-verlaat en in de Friesche sluis.

40. De vaste brug bij het Workumertolhek over de Tolhuisvaart, in den trekweg van Bolsward naar Workum.

41. De provinciale Lindedijk, met kade of houtwal onder Blesdijke, de in genoemden dijk liggende schutsluis met bijbehoorende werken en sluiswachterswoning en de peilschaal aldaar.

42. De rijweg over het Roode Klif nabij Stavoren, met de zeewering en de daarbij behoorende paal- en glooiingwerken en vijf steenen hoofden.

43. De peilschalen te Leeuwarden, te Wellebrug, te Drachten en te Oude Schoterzijl.

44. De peilmerksteenen, hakkelbouten en andere verkenmerken.

45. Het stroomkanaal uit de Kletstervaart nabij de Smalle-Eesterzanding tot in het Bergumermeer, bestaande uit:

*a.** het nieuwe kanaal van de Kletstervaart tot de Opeindervaart, met de daarover liggende twee vaste bruggen;

b. de Opeindervaart;

c. de geul door de Binnen-Leijen en Leijen;

d. de Lits;

e. de geul door het Bergumermeer, met de daartoe behoorende tonnen en boeien.

46. Het stroomkanaal uit het Bergumermeer tot de Nieuwezijlen, bestaande uit:

a. de geul door het Bergumermeer;

b. de geul door het Stoppelzool;

c. de Kuikhornstervaart, met de daarover liggende vaste brug te Kuikhorne;

d. de parallelwegen ten noorden en zuiden van het kanaal aldaar, met de daarbij behoorende afrasteringen, de daarin liggende vaste brug en twee pompen;

e. de peilschaal te Zwartetille;

f. de Nieuwe vaart, met de daarover liggende brug in den kunstweg te Zwaagwesteinde;

g. de geul door de Kleine-, Groote- en Zwarte Brekken;

h. de Petsloot;

i. de Zwemmer, van de trekvaart van Stroobos naar Dokkum tot in het Dokkumerdiep, ten zuidoosten van de voormalige Oudwoudumerzijl, met de vaste brug over die zijl, en het gedeelte van het Oud Dokkumerdiep, van daar tot de Nieuwe Zwemmer, alsmede de doorgraving met den daarin liggenden dam ten noordwesten van die zijl;

j. de Nieuwe Zwemmer, met den daarin liggenden grondduiker en de daarover liggende vaste bruggen in den kunstweg nabij Westergeest, in den weg naar Wijgeest en bij Ter Luine, en de peilschaal te Westergeest;

k. het Oud Dokkumerdiep, van de Zwemmer tot in het Grootdiep nabij Nieuwezijlen.

47*a*. Het vaarwater van het Dokkumer Grootdiep langs de Oostergracht te Dokkum tot de Zuider Ee.

47*b*.* Het vaarwater de Zuider Ee van de Oostergracht te Dokkum tot de sluis onder Oostrum en van daar tot de Ezumazijl.

48*a*. Het vaarwater van de Dokkumer Ee langs de Westergracht te Dokkum tot de nieuwe sluis.

48*b*.* Het vaarwater van de nieuwe sluis bij Dokkum langs het Nieuw kanaal, de Aalzumervaart en de Paesens tot het dorp van dien naam.

49.* De Valomstervaart, van de Schiersloot tot de Nieuwe vaart.

50. Het vaarwater uit het Kruiswater, door het Kolmeergat, het Sneekermeer, de Sijbesloot, de Goëngarijpsterpoel, de Noorder Oudeweg en de geul door de Langweerderwielen, tot den mond van de Scharsterrijn.

51. De Zijlroede, van de Tolhuisbrug te Joure tot de Oudeweg.

52. De waterkeering de Nieuwe Slachte tusschen Sneek en Joure, met de daarin liggende dubbele schutsluis nabij Terhorne, de keersluizen te Jongeburen en te Goëngarijp, de schutsluis te Joure, de sluiswachterswoning te Terhorne en te Joure, de steenen dam tegenover de sluis met het daartoe behoorende baken, de remmingswerken en strijkborden bij de sluis te Terhorne en te Joure, de binnen- en buitenvaarten langs de Nieuwe Slachte en de kilometer- en halvekilometerpalen op deze waterkeering.

53. De kunstweg op den berm van den afsluitdijk van het Reitdiep, met kolken, riolen en afrastering benevens het aansluitend gedeelte zeewering, lang 125 meter en den daarbij behoorenden slaperdijk.

54. De kunstweg langs het Kolonelsdiep, van Blauwverlaat tot Gerben-Alles-verlaat.

55.* De Compagnons- of Appelschastervaart, loopende van Gorredijk tot de grens van de provincie Drenthe boven Appelscha, met de verlaten, bruggen of andere kunstwerken, gelegen in of over die vaart, voor zoover bij de provincie in onderhoud en beheer, met den trekweg ten noorden van de hoofdvaart, loopende van het Wijnjeterperverlaat tot de grens van Ooststellingwerf, den trekweg aan den zuidwestkant van de hoofdvaart, aanvangende bij den Mardijk onder Fochteloo of den Ouden Fochtelerweg tot het Stokersverlaat, voor zoover bij de provincie in onderhoud en beheer, den trekweg onder Appelscha langs de noordoostzijde van de hoofdvaart, van het Stokersverlaat tot de Scheid, voor zoover aan de provincie behoorende,

de in de trekwegen liggende duikers, draaien en vonders en de bij de sluizen en bruggen behoorende wachterswoningen.

56. Het vaarwater uit de Rechte Grouw en de Wijde Galle ten noorden van Grouw, door het Pikmeer, de Tijnje, de Wijde Ee, de Graft, het Douwe Tjeerdsrak, het Birstumerrak, het Bokkumermeer en de Zijlroede tot in de Boorne bij Nes, met de daarover liggende klapbruggen en bijbehoorende werken van de voormalige Nesserzijl, en de tot deze vaarwaters behoorende bakens en tonnen.

57. De Geul, loopende van de Hooidammen door de Wijde Ee, de Nieuwe Monnikegreppel, de Smalle Eesterzanding, het Gaasterdiep en de Nieuwe Drait tot aan het Buitenstverlaat onder Drachten, met de daartoe behoorende bakens, tonnen en boeien.

58*a*. Het kanaal van het Buitenstverlaat onder Drachten tot aan sluis II te Drachten.

58*b*.* Het kanaal boven sluis II te Drachten tot aan de Kolonievaart, met de verlaten en daarover liggende bruggen, den grondduiker nabij Bakkeveen, de sluiswachterswoningen en bijbehoorende werken.

59. Het zuidelijk gedeelte van de Holwerdervaart, lang 580 Meter, gerekend van de Dokkumer Ee.

60. Het gedeelte zeewering ten westen van de haven te Lemmer, met steenglooiing en afrastering, voor zoover bij de provincie in onderhoud en beheer.

Voor het bevaren van de met een sterretje (*) gemerkte vaarten met stoombooten wordt, tot nadere aankondiging, in geen geval vergunning verleend, zoodat aanvragen daarvoor overtollig zijn.

B. STAAT *van de kanalen en vaarwaters, bij de provincie Friesland in onderhoud en beheer, waarop het, krachtens art. 22 van het reglement van politie (Provinciaal blad n°. 72 van 1901) is verboden te zeilen anders dan alleen met de Drentsche fok van boven ten hoogste 75 cM. breed of alleen met het grootzeil in de gij.*

N°. van den staat (bijlage *A* van het reglement).	OMSCHRIJVING DER KANALEN.
15	Het Tjongerkanaal, van de Engelenvaart tot in de Opsterlandsche Compagnonsvaart.
55	De Compagnons- of Appelschastervaart, van Gorredijk tot de grens van de provincie Drenthe.
58*b*	Het kanaal boven sluis II te Drachten tot aan de Kolonievaart.

435725

C. STAAT *van de maxima van den diepgang, welke de vaartuigen mogen hebben, die van de bij de provincie* Friesland *in onderhoud en beheer zijnde vaarwaters en kanalen gebruik maken (art. 23, sub a, van het reglement van politie, Provinciaal blad n°. 72 van* 1901).

Een vaartuig mag niet dieper gaan met de kiel — of zoo eenig deel daarvan dieper ligt, met dit deel — dan:

a. op het vaarwater, voorkomende op den hiervoor opgenomen staat *A*, onder nummer 1:

1.90 Meter onder Friesch-zomerpeil.

b. op de vaarwaters en kanalen in dien staat vermeld onder de nummers 2, 3, 4, 6*a*, 7*a*, 10 en 46:

1.80 Meter onder Friesch-zomerpeil.

c. op de kanalen in dien staat vermeld onder de nummers 15 van sluis I tot sluis III en 58*a*:

1.60 Meter onder kanaalpeil.

d. op de vaarwaters en kanalen in dien staat vermeld onder de nummers 5, 6*b*, 7*b*, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 tot sluis I, 17, 18 voor zoover betreft de Nauwegracht en Oude Turfgracht te Bolsward, 20, 21*a*, 21*b*, 22, 23, 24 van den Makkumermeerpolder door de Groote Zijlroede tot de sluis te Makkum, 26, 31, 33 voor zoover betreft de Oude Ried en het Leisterdiep, 39, 45*a*—*e*, 47*a*, 48*a*, 50, 51, 56 en 57:

1.50 Meter onder Friesch-zomerpeil.

e. op de kanalen in dien staat vermeld onder de nummers 55 en 58*b*:

1.50 Meter onder kanaalpeil.

f. op de vaarwaters in dien staat vermeld onder de nummers 18 met uitzondering van de Nauwegracht en Oude Turfgracht te Bolsward, 19, 24 van Bolsward tot den Makkumermeerpolder, 25, 27, 28 van de Fluessen tot aan de Gronzen, 29, 30, 32, 33 met uitzondering van de Oude Ried en het Leisterdiep, 34, 35, 37 en 59:

1.30 Meter onder Friesch-zomerpeil.

g. op het vaarwater in dien staat vermeld onder nummer 47*b*:

1.30 Meter onder het peil van Oostdongeradeel.

h. op het vaarwater in dien staat vermeld onder nummer 48*b*:

1.40 Meter onder het peil van Westdongeradeel.

i. op de vaarwaters in dien staat vermeld onder de nummers 28 voor zoover betreft de Gronzen, de Dijksvaart en de Poel tot de Molkwerumerzijl, 36 en 49:

1 Meter onder Friesch-zomerpeil.

j. op het vaarwater in dien staat vermeld onder nummer 16:

1.80 Meter onder volzee of 1.72 Meter onder A.P.

D. *) STAAT *van de maxima der afmetingen, welke de stoombooten mogen hebben, die van de bij de provincie* Friesland *in onderhoud en beheer zijnde vaarwaters en kanalen gebruik maken (art. 23, sub a, van het reglement van politie, Provinciaal blad n°. 72 van* 1901).

Met uitzondering van de stoombooten, welke op 1 Juni 1887 in geregelden dienst werden gebruikt en van die, voor welke vóór 1 Maart 1902 eene vergunning tot het gebruik maken van de provinciale vaarwaters was uitgereikt, mogen de stoombooten, die de vaarwaters in staat A (Provinciaal blad n°. 73 van 1901) genoemd bevaren, geene grootere afmetingen hebben dan:

a. op de vaarwaters, in dien staat onder nummers 1, 2, 3, 4, 6*a*, 7*a*, 10 en 21*a* vermeld:

eene lengte van ten hoogste 31.50 Meter.
„ breedte „ „ „ 5.40 Meter.

b. op de vaarwaters en kanalen, in dien staat onder nummers 5, 6*b*, 7*b*, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 20, 21*b*, 22, 23, 24, 26, 36, 39, 45 *d* en *e*, 46, 47*a*, 48*a*, 50, 51, 56, 57 en 58*a* vermeld:

eene lengte van ten hoogste 21.50 Meter.
„ breedte „ „ „ 3.80 Meter.

c. op de vaarwaters, in dien staat onder nummers 18, 19, 45*b* en *c* en 59 vermeld:

eene lengte van ten hoogste 14.90 Meter.
„ breedte „ „ „ 2.80 Meter.

Onder lengte en breedte van de stoomboot worden verstaan de grootste lengte en grootste breedte volgens den MEETBRIEF, bedoeld in art. 9 der bijlage der op 4 Februari 1898 *te Brussel gesloten overeenkomst, goedgekeurd bij de wet van 2 Januari* 1899 (*Staatsblad n°.*1)

Voor stoombooten, niet voorzien van dezen meetbrief, worden de lengte en breedte gemeten volgens de voorschriften bij Koninklijk besluit van 20 Juli 1899 (*Staatsblad n°. 164) omtrent de meting van binnenvaartuigen vastgesteld.*

E. *) STAAT *van de maximum-lengte welke de vaartuigen mogen hebben, die van de bij de provincie* Friesland *in onderhoud en beheer zijnde vaarwaters en kanalen gebruik maken (art. 23, sub a van het reglement van politie, Provinciaal blad n°. 72 van* 1901).

Vaartuigen, welke gebruik maken van de vaarwaters en kanalen,

*) De staten D en E, opgenomen in het Prov. blad n°. 73 van 1901, werden sedert ingetrokken en vervangen door die, voorkomende in het Prov. blad n°. 21 van 1902. Met deze wijziging is hierboven rekening gehouden.

genoemd in staat A (Provinciaal blad n°. 73 van 1901), mogen geen grooter lengte hebben dan 31.50 Meter.

Onder de lengte van het vaartuig wordt verstaan de grootste lengte volgens den MEETBRIEF, bedoeld in art. 9 der bijlage der op 4 Februari 1898 te Brussel gesloten overeenkomst, goedgekeurd bij de wet van 2 Januari 1899 (Staatsblad n°. 1.)

Voor vaartuigen, niet voorzien van dezen meetbrief, wordt de lengte gemeten volgens de voorschriften bij Koninklijk besluit van 20 Juli 1899 (Staatsblad n°. 164) omtrent de meting van binnenvaartuigen vastgesteld.

F. STAAT *van het maximum der snelheid welke, op de bij de provincie Friesland in onderhoud en beheer zijnde vaarwaters en kanalen, aan stoombooten mag worden gegeven (artt. 26. sub e, en 27 van het reglement van politie, Provinciaal blad n°. 72 van 1901).*

Aan stoombooten mag geen snellere gang worden gegeven dan:

1°. op de vaarwaters en kanalen, in den hiervoor opgenomen staat A, onder nummers 1, 2, 3, 4, 5, 6*a* en *b*, 7*a* en *b*, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 20, 21*a* en *b*, 22, 23, 24, 26, 36, 39, 45*c*, *d* en *e*, 46, 47*a*, 48*a*, 50, 51, 56 en 57 vermeld:

133.33 M. per minuut of 8 K.M. per uur.

2°. op de vaarwaters, in dien staat onder nummers 16, 18, 19, 45*b*, 58*a* en 59 vermeld:

110 M. per minuut of 6.6 K.M. per uur.

Deze snelheid moet met een derde worden verminderd:

a. op plaatsen waar gebaggerd wordt, waar kunstwerken gemaakt of hersteld worden en waar opnemingen of peilingen plaats hebben;

b. indien de stoomboot nadert of vaart langs een of meer schepen die tot laden of lossen aan den wal liggen.

Gedeputeerde Staten bepalen, dat bij het verleenen van vergunningen tot het gebruik maken van de op staat A vermelde vaarwaters en kanalen in elk geval daaraan zullen worden verbonden de volgende bijzondere voorwaarden, onverlet de bevoegdheid hunner vergadering om, dit geraden achtende, nog andere daaraan toe te voegen:

a. aan weerszijden van de stoomboot moeten de naam van de boot en van den gezagvoerder duidelijk worden aangebracht;

b. bij het sleepen van schepen door een stoomboot, moet de afstand tusschen de stoomboot en de gesleepte schepen en die tusschen de schepen onderling ten minste 15 M. bedragen, met dien verstande echter, dat deze voorwaarde niet van toepassing is, indien door de stoomboot geen ander vaartuig wordt gesleept dan één enkele praam;

c. bij het sleepen door een stoomboot van een of meer schepen of houtvlotten op eenig provinciaal vaarwater mag met geen grootere snelheid worden gevaren dan die, welke volgens staat F aan de boot op dat vaarwater mag worden gegeven, verminderd met 30%;

d. bij het sleepen door bebouwde kommen mag een stoomboot:

1°. niet meer dan twee schepen tegelijk sleepen;

2°. geen houtvlot sleepen dat een grootere lengte dan 100 M. en een grootere breedte dan 4 M. heeft.

Gedeputeerde Staten bepalen, dat de voorwaarden, zooals die hierboven onder *b*, *c* en *d* zijn omschreven, ook van kracht zullen zijn ten opzichte van al de tot dusver door hunne vergadering reeds verleende vergunningen tot *varen*, *sleepen* en *varen* en *sleepen* op provinciale vaarwaters.

Hierdoor zijn vervallen de staten, opgenomen in de Prov. bladen n°s 14 en 67 van 1896, n°s 67 en 132 van 1898, en n°s 37 en 83 van 1899.

KON. BESLUIT *van* 18 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 153), *tot vaststelling van een nieuw reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen, bedoeld in artikel* 24 *en de* 2*e alinea van artikel* 50 *der wet van* 9 *April* 1875 (*Staatsblad n°.* 67), *laatstelijk gewijzigd bij de wet van* 8 *April* 1893 (*Staatsblad n°.* 62).

Bij dit besluit wordt ingetrokken het reglement, vastgesteld bij Kon. besluit van 16 September 1876 (Staatsblad n°. 182).

KON. BESLUIT *van* 20 *Juni* 1901, *n°.* 85, *houdende op zijn verzoek eervol ontslag aan J. W. Böeseken te Delft, als tijdelijk adjunct-secretaris bij de Staatscommissie, ingesteld bij Kon. besluit van* 18 *October* 1897, *n°.* 32, *om te onderzoeken welke maatregelen behooren te worden genomen ter voorkoming van voor de volksgezondheid schadelijke verontreiniging der openbare wateren.*

De heer J. W. Böeseken werd als zoodanig benoemd bij Kon. besluit van 21 Juli 1899, n°. 40.

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 161), *tot wijziging der Hinderwet.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk

is de Hinderwet (wet van 2 Juni 1875, Staatsblad n°. 95, zooals die is gewijzigd en aangevuld laatstelijk door de wet van 4 September 1896, Staatsblad n°. 152) te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De punt, voorkomende aan het slot van het eerste lid van art. 4 der Hinderwet, wordt vervangen door een komma-punt en aan dat lid wordt toegevoegd:

„3°. in het belang der openbare orde, veiligheid of gezondheid verbieden eene slachterij, vilderij, penserij, drogerij, rookerij of zouterij van dierlijke stoffen, of eene inrchting, bestemd tot bewaring of verwerking van bloed of dierlijken afval op te richten, te hebben of te gebruiken indien in de gemeente eene inrichting aanwezig is, waarin belanghebbenden onder eveneens bij verordening vastgestelde voorwaarden het bedrijf kunnen uitoefenen, waartoe eene inrichting wordt vereischt als bij de verordening verboden."

2. In het eerste lid van art. 22 sub a worden de woorden „bedoeld in art. 4 sub 2" vervangen door „bedoeld in art. 4 sub 2 of 3".

3. In het laatste lid van art. 26 worden de woorden „art. 4, sub n°. 2" vervangen door „art. 4, sub n°. 2 of 3".

4. Deze wet treedt in werking op den dag van hare afkondiging en werkt terug tot 30 Juni 1875, met dien verstande, dat niet tengevolge der terugwerkende kracht wegens overtredingen, vóór de inwerkingtreding dezer wet begaan, eene strafvervolging kan worden ingesteld, welke zonder die terugwerkende kracht zou zijn uitgesloten.

Lasten enz.

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 170), *betreffende exploitatie van Staatswege van steenkolenmijnen in Limburg.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is van Staatswege steenkolenmijnen in Limburg te exploiteeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De ontginning van steenkolenmijnen in de terreinen der provincie Limburg welke op de bij deze wet behoorende kaart *) met blauw zijn aangeduid, zal geschieden van Staatswege.

---

* Niet overgenomen.

De mijnen welke achtereenvolgens zullen worden ontgonnen, worden door Ons, den Raad van State gehoord, aangewezen.

Door deze aanwijzing wordt, als ware voor de ontginning volgens de wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 285) concessie verleend, voor den Staat de eigendom van de mijn verkregen.

Art. 2. De in artikel 1 bedoelde terreinen zijn begrensd als volgt:

A. 1. Van den Rijksgrenspaal n°. 283 naar het in de gemeenteheide van Brunssum op een der heuvels bij de Roode beek staande signaal.

2. Van dit signaal naar het snijpunt van de noordelijke grenslijn van het mijnveld „Vereeniging" met de as van den weg van Eijgelshoven en Nieuwenhagen naar Groenstraat, ook genaamd Haanweg.

3. Van dit punt langs de grenzen der mijnvelden: „Vereeniging", „Carl", „Oranje-Nassau", en „Sophia" naar het snijpunt van de as der spoorbaan Maastricht-Aken met de westelijke grenslijn van het mijnveld „Sophia".

4. Van dit punt naar het noordoost-hoekpunt van het kasteel Goedenraad.

5. Van dit punt naar het zuidoost-hoekpunt van het stationsgebouw van Wijlre.

6. Van dit hoekpunt naar de as van den kerktoren van Schin op Geulle.

7. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den grooten weg van Valkenburg naar Heerlen met de as van den weg, loopende van Aalbeek naar evengenoemden grooten weg.

8. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den weg van Meerssen naar Groot-Haesdal met de as van den weg van Strabeek naar Groot-Haesdal.

9. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den weg van Ulestraten over Oensel naar Schimmert met de as van den weg van Klein-Genhout naar Kruis.

10. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den weg van Beek naar Klein-Genhout met de as van den weg van Hobbelrade naar Kelmont.

11. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den grooten weg van Sittard naar Maastricht met de as van den weg van Neerbeek naar evengenoemden weg.

12. Van dit punt naar het snijpunt van de as der spoorbaan Sittard—Maastricht met de as der dorpsstraat van Krahwinkel

13. Van dit punt naar de as van den kerktoren van Geleen.

14. Van dit punt naar de as van den kerktoren van Munstergeleen.

15. Van dit punt naar den Rijksgrenspaal N°. 292.

16. Van dezen grenspaal langs de Rijksgrens tot grenspaal N°. 283.

B. 1. Van het zuidwest-hoekpunt van het mijnveld „Carl", de zuidelijke grenslijn van dit mijnveld volgend tot het zuidoost-hoekpunt van meergenoemd mijnveld

2. Van dit punt in rechte lijn naar het noordoost-hoekpunt der hoeve Klarenanseld, ook genaamd Klooteranstel.

3 Van dit punt in rechte lijn naar het punt gelegen in de as van den weg van Kerkrade naar Valkenhuizen, 250 meter ten westen der brug over de Molenbeek, bij het huis „de Bril", gemeten volgens den loop van gemelde as.

4. Van dit punt, de noordelijke grenslijn van het mijnveld „Willem" volgend tot het noordwest-hoekpunt van dit mijnveld.

5. Van dit punt in rechte lijn naar het sub 1 bedoelde punt.

Art. 3. Voor boringen in de in art. 1 bedoelde terreinen welke de aanwezigheid van steenkolenlagen hebben aangetoond, wordt uit 's Rijks schatkist eene vergoeding verleend tot een bedrag overeenkomende met dat der kosten aan zulke boringen in het algemeen verbonden.

Art. 4. Hij die eene vergoeding, als in art. 3 bedoeld, meent te kunnen vorderen, moet zich ter verkrijging daarvan, binnen één jaar na het in werking treden van deze wet, met overlegging van bewijsstukken tot staving van zijn recht, wenden tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die hem, binnen zes maanden na dien termijn, kennis geeft of hij zich met de vordering, en tot welk bedrag, vereenigt.

Wordt aan den belanghebbende het bedrag waarop hij aanspraak maakt, niet binnen zes maanden na dagteekening van de in het eerste lid voorgeschreven kennisgeving uitbetaald, zoo kan hij, binnen zes maanden na het verstrijken van dien termijn, zijne vordering in rechte doen gelden.

Art. 5. De eigenaren van grond gelegen boven een, ingevolge het tweede lid van art. 1 aangewezen mijn, hebben recht op uitkeering uit 's Rijks schatkist van f 12.50 per H.A.

Art. 6. Hij die eene uitkeering, als in art. 5 bedoeld, meent te kunnen vorderen, moet zich ter verkrijging daarvan, binnen één jaar na den datum van het Koninklijk besluit van aanwijzing, in art. 1 bedoeld, met overlegging van bewijsstukken tot staving van zijn recht, wenden tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die hem, binnen zes maanden na dien termijn kennis geeft of hij zich met de vordering, en tot welk bedrag, vereenigt.

Wordt aan den belanghebbende het bedrag waarop hij aanspraak maakt, niet binnen zes maanden na dagteekening van de in het eerste

lid voorgeschreven kennisgeving uitbetaald, zoo kan hij, binnen zes maanden na het verstrijken van dien termijn, zijne vordering in rechte doen gelden.

Art. 7. Met uitzondering van de bepalingen betreffende de uitkeeringen aan de schatkist en betreffende de mijnpolitie, alsmede van die welke onderwerpen regelen, waarin bij deze wet is voorzien, is de wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 285) op ontginning van steenkolenmijnen door den Staat toepasselijk.

De inrichting van den mijndienst wordt door Ons, den Raad van State gehoord, geregeld.

Lasten enz.

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 171), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste f* 380000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van Tilburg over Oirschot naar St.-Oedenrode, van Tilburg over Gilze naar Dongen, en van Tilburg over Goirle naar Hilvarenbeek.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 172), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste f* 217000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Rosmalen over Grave naar Cuyk.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 173), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste f* 140000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Eindhoven naar Helmond.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 174), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste f* 210000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Tiel naar Culenborg.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 175), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste f* 105000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een locaalspoorweg van Dinxperlo naar Varsseveld.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 176), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste* f 122000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Egmond aan Zee over Alkmaar naar Bergen.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 177), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste* f 160000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Maastricht naar Vaals.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 178), *tot verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1900.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, vastgesteld bij de wet van 3 Februari 1900 (Staatsblad n°. 26);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. *Artikel* 34 van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, luidende: „Verbetering, onderhoud en herstel van de rivier de Maas in Limburg, Noordbrabant en Gelderland; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen en daarmede in verband staande uitgaven, wordt *verhoogd* met *twintigduizend gulden* (f 20.000,00) en dus *gebracht* op *tweehonderd negen en negentig duizend eenhonderd vijftig gulden* (f 299,150.00).

2. In genoemd hoofdstuk worden ingelascht de navolgende artikelen:

Tusschen de artikelen 121 en 122:

Art. 121 *bis.* Uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage . . . . . f 101,000,00.

Tusschen de artikelen 148 en 149:

Art. 148 *bis.* Vergoeding aan de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij, wegens het maken en leveren van een voorloopig ontwerp voor de overbrugging van de Oude Maas bij Spijkenisse in den stoomtramweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam met een zijtak naar Brielle en Oostvoorne . . . . . f 2674,14.

Ten gevolge van voorschreven verhooging en aanvullingen wordt het totaal der IIde afdeeling, alsmede het eindcijfer van gemeld hoofdstuk *verhoogd* met *eenhonderd drie en twintig duizend zeshonderd vier en zeventig gulden veertien cents* (*f* 123,674.14).

Lasten enz.

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n*°. 179), *tot wijziging der wet van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n*°. 140), *tot bevordering van den aanleg van stoomtramwegen op de Zuidhollandsche eilanden.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140) te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. In artikel 1 der wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140) wordt voor: „*f* 1,500.000" gelezen: „*f* 1,730.000".

2. Aan artikel 3 der wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140) wordt toegevoegd:

„5°. eene aanlegplaats nabij Stellendam".

3. Uit 's Rijks schatkist wordt, boven het renteloos voorschot, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140), ten behoeve van de aldaar sub 1°. en 2° genoemde stoomtramwegen, een renteloos voorschot beschikbaar gesteld van ten hoogste 160,000. tot dekking der meerdere kosten, verbonden aan het geven van zoodanige breedte aan den onderbouw dezer lijnen, dat zij te allen tijde voor normaal spoor kunnen worden ingericht.

Dit renteloos voorschot wordt aan de concessionarissen voor den aanleg van genoemde stoomtramwegen toegekend, onder voorwaarden als in artikel 2 der wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140) bedoeld.

Lasten enz.

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n*°. 180), *tot onteigening, ten name van de Maatschappij tot Exploitatie van Tramwegen, van eigendommen in de gemeenten Gouda, Haastrecht, Gouderak, Stolwijk en Bergambacht, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Gouda naar Schoonhoven.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 181), *tot onteigening, ten name van de Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten 's Gravenzande, Naaldwijk, de Lier, Maasland, Maassluis, Schipluiden, Hof van Delft en Delft, noodig voor den aanleg van spoorwegen van 's Gravenzande naar den Hoek van Holland, van Naaldwijk naar Maassluis en van den Maaslandschen dam naar Delft.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 182), *tot onteigening, ten name van de Haarlem—Zandvoort Spoorwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Haarlem, Bloemendaal en Zandvoort, noodig voor het inrichten van den locaalspoorweg van Haarlem naar Zandvoort tot gewonen spoorweg.*

Bij Kon. besluit van 18 December 1901, n°. 30 zijn de perceelen aangewezen, die ten behoeve van dit werk onder de gemeenten Haarlem en Bloemendaal moeten worden onteigend. Zie de Staatscourant van 25, 26 en 27 December 1901, n°. 302.

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 183), *tot onteigening, ten name van de Noord-Ooster Locaalspoorwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Zwollerkerspel, Dalfsen en Ambt-Ommen, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Zwolle naar Marienberg.*

Bij Kon. besluit van 19 December 1901, n°. 21 zijn de perceelen aangewezen, die ten behoeve van dezen spoorweg moeten worden onteigend. Zie de Staatscourant van 15 Januari 1902, n°. 12.

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 184), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeente Utrecht, noodig voor den aanleg van een tweede schutsluis in het Merwedekanaal.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 185), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeenten Arnhem en Huissen, noodig voor de verbetering van den Rijn bij Malburgen.*

WET *van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 186), *tot bevordering van de kanalisatie van Westerwolde.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de kanalisatie van Westerwolde te bevorderen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt aan het waterschap Westerwolde eene bijdrage verleend in de kosten der werken, bedoeld in het plan tot kanalisatie van Westerwolde, vastgesteld bij besluit der Staten van Groningen van 22 Mei 1900, n°. 3B, van twee derden der kosten, tot een maximum van twee millioen gulden.

2. De uitvoering van de in het bedoelde plan begrepen werken, wegens den bouw van eene nieuwe schut- en uitwateringssluis te Nieuwe Statenzijl, met het toe- en afvoerkanaal en de aansluitende dijkvakken, zoomede de opruiming der Oude Statenzijl, waarvan de kosten door het waterschap worden betaald, geschiedt door het Rijk.

3. De in art. 1 bedoelde bijdrage wordt verleend onder voorwaarde, dat de ontwerpen en bestekken voor de door het waterschap uit te voeren werken, vooraf door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid worden goedgekeurd.

Lasten enz.

Door de Regeering werd o. a. het navolgende als toelichting tot het wetsontwerp medegedeeld.

§ 1. Herhaaldelijk is in de Vertegenwoordiging aangedrongen op verbetering van den achterlijken toestand van het Zuidoostelijk deel der provincie Groningen, het landschap Westerwolde, en de wenschelijkheid betoogd dat van Rijkswege eene kanalisatie van dat landschap op ruime schaal zou worden gesteund.

De toestand van Westerwolde laat dan ook, zoowel door de gebrekkige afwatering als door het gemis van een voldoend aantal verkeerswegen, in hooge mate te wenschen over.

Hoofdzakelijk geschiedt de afwatering langs de Ruiten Aa, de Mussel Aa, en de Westerwoldsche Aa, doch deze riviertjes zijn geheel onvoldoende om hooge zomervloeden te voorkomen, terwijl alleen de Westerwoldsche Aa als vaarweg iets beteekent.

Laat men de weinige onverharde wegen, welke in Westerwolde worden aangetroffen, buiten beschouwing, dan vindt men, behalve een kunstweg langs het Stadskanaal met een paardentramspoor, ten behoeve van de gemeenschap te land, slechts kunstwegen van Winschoten over Wedde en Vlagtwedde naar de Pruissische grens bij Bourtange en over Onstwedde naar Stadskanaal, zoomede een weg van Nieuweschans over Bellingwolde en Blijham aansluitende aan eerstgenoemden weg, met korte zijtakken tot de Pruissische grens in de richtingen naar Wijmeer en Rhede.

Over een deel dezer wegen, n.l. van Winschoten over Blijham naar Bellingwolde, is een paardentramweg in aanleg, waarvoor, behalve renteloose voorschotten door de provincie Groningen en de gemeenten Winschoten en Bellingwolde, bij de wet van 22 Juli 1899 (Staatsblad nº. 181) een Rijksvoorschot beschikbaar is gesteld van een-derde der aanlegkosten, tot geen hooger bedrag dan ƒ 50.000.

Andere, voor scheepvaartverkeer geschikte waterwegen, dan de Westerwoldsche Aa en het daarmee verbonden, tegenover Blijham in zuidoostelijke richting loopende Veendiep, dat in 1898 met bijdragen van het Rijk en de provincie werd verruimd tot eene bodemsdiepte van 1,60 M. onder Aa-peil *) over 6 M. breedte, worden in het landschap niet aangetroffen.

De Westerwoldsche Aa is van even boven Wedde tot even boven de Bult, bij de samenvloeiing met de Pekel-Aa, diep in den bodem 1,50 M. beneden Aa-peil; beneden de Bult bedraagt de bodemsdiepte minstens 2 M. beneden dat peil. Op eerstgenoemd gedeelte boven Oude Schans beletten de vele vaste bruggen, met eene doorvaarthoogte van slechts 2 M. boven peil, bij iets hoogeren waterstand de doorvaart aan schepen met bovenlast.

Boven den mond van het Veendiep wordt geen trekpad aangetroffen. Van daar tot de Bult dienen daartoe zooveel mogelijk de polderkaden.

Deze liggen echter op vele plaatsen te ver van den oeverrand verwijderd, om als trekpad te kunnen worden gebezigd.

Gelegenheid tot aanvoer van meststoffen ten behoeve van den landbouw en tot afvoer van producten bestaat dus slechts in geringe mate en is dan nog gebrekkig.

Wil deze streek tot ontwikkeling worden gebracht, dan dient in de eerste plaats voor eene behoorlijke loozing van het overtollige water te worden gezorgd, terwijl tevens maatregelen moeten worden genomen om op weinig kostbare wijze, dus te water, meststoffen, waaronder Dollardslib, die buiten den mond der Westerwoldsche Aa gegraven wordt, te kunnen aanvoeren en producten van den daardoor te verbeteren en te scheppen landbouw te kunnen verschepen.

Verbetering te brengen in den min gunstigen toestand van het landschap was dan ook het hoofddoel van de „Vereeniging ter bevordering der kanalisatie van Westerwolde", in November 1891 opgericht.

Een volledig plan werd door de zorgen dier vereeniging opgemaakt en i Augustus 1894 aan den ambtsvoorganger van den ondergeteekende toegezonden, met verzoek te bevorderen dat het Rijk het tot stand brengen en onderhouden van de ontworpen kanalen, al of niet gewijzigd, op zich zou nemen en zoodanig deel in de kosten van uitvoering zou dragen, dat met het door de provincie Groningen en door Westerwolde te verleenen subsidie, de uitvoering verzekerd kon worden geacht.

Volgens dit plan, zonder kosten van onteigening, grondberging of overdracht van gronden en zonder kosten van toezicht bij de uitvoering op ƒ 1,525.000 geraamd, zouden de volgende werken gemaakt worden:

1º. een kanaal, Ruiten-Aa-kanaal geraamd, uitgaande van het 7de pand van het Stadskanaal bij Ter Apel en op eenigen afstand beoosten de Ruiten Aa in noordelijke richting loopende;

2º. een kanaal, het Mussel-Aa-kanaal, aanvangende in het 6de pand van het Stadskanaal iets beoosten de Mussel Aa en loopende op eenigen afstand beoosten dit riviertje mede in noordelijke richting tot beoosten Onstwedde en

*) Aa-peil = 0,25 M. + N.A.P.

vervolgens in noordoostelijke richting tot de ontmoeting met het Ruiten-Aakanaal;

3°. een kanaal, Vereenigd Kanaal genaamd, loopende van dit ontmoetingspunt oostelijk langs den nieuwen Veendijk en de Veensloot in gebogen richting door de voormalige Leete naar den hoek bij de voormalige Flêche, om vandaar in nagenoeg rechte lijn van benoorden Oude Schans in de Westerwoldsche Aa te vallen.

Op de bij het plan behoorende overzichtskaart was bovendien in roode stippellijn aangegeven eene richting ter vervanging van bovenomschreven laatste gedeelte, gaande langs de Moersloot en uitmondende bij Nieuwe Schans in de Westerwoldsche Aa.

Gedeputeerde Staten van Groningen, ter zake gehoord, verklaarden bij schrijven van 26 Juli 1895 doordrongen te zijn van den treurigen toestand, waarin Westerwolde en zijne bewoners verkeeren en overtuigd van de noodzakelijkheid, dat er middelen in het werk dienden te worden gesteld om daarin verbetering te brengen.

In het algemeen werden de ingediende kanaalontwerpen door dit college gunstig beoordeeld, terwijl ten aanzien van de richting van het Vereenigd Kanaal de voorkeur gegeven werd aan het volgen van de Moersloot, ook al zouden dientengevolge nadere onderhandelingen met de Pruissische Regeering over eene wijziging van het grenstractaat noodig worden.

Met het oog op de omstandigheid, dat de bevolking van de betrokken landstreek niet tot de welvarende behoort en hare financieele draagkracht gering is, waren Gedeputeerde Staten van meening dat er voor het Rijk alle redenen bestonden om de uitvoering ter hand te nemen, en verklaarden zij zich in dit geval bereid aan de Staten hunner provincie de noodige voorstellen te doen, om ook uit de provinciale fondsen een belangrijk subsidie voor de uitvoering dier plannen toe te staan.

Uit een nader onderzoek van het kanalisatie-ontwerp, sedert door den hoofdingenieur van den waterstaat in het 1ste en 2de district ingesteld, bleek, dat in het algemeen de richting der ontworpen kanalen goed gekozen kon worden geacht en dat, in overeenstemming met de meening van Gedeputeerde Staten, aan de richting van het beneden-kanaalpand langs de Moersloot naar Nieuwe Schans de voorkeur moest worden gegeven boven de ombuiging in noordwestelijke richting naar de Westerwoldsche Aa bij de Bult.

Ook de afmetingen der kanalen bleken, met uitzondering van die van het benedenpand, over het algemeen voldoende, mits het afvoervermogen der sluizen vergroot werd.

De afmetingen van het benedenpand waren echter veel te gering, een onmiddellijk gevolg van het te gering aangenomen waterbezwaar van 0,002 M. per etmaal, overeenkomende met een afvoer van 0,23 M^3. per seconde en per 1000 H.A.

Vergrooting van het doorvoervermogen der beide Statenzijlen bleek tevens noodzakelijk.

Voorts zouden, om ook in droge tijden voldoende vaardiepte op de kanaalpanden te bezitten en niet te veel water te onttrekken aan het Stadskanaal, deze panden dieper behooren te worden aangelegd, dan in het ontwerp was aangenomen, terwijl bovendien in overweging werd gegeven het aantal sluizen te vermeerderen. De vermindering van het verval bij iedere sluis met gemiddeld meer dan 0,50 M. moest toch tot waterbesparing leiden.

Een en ander veroorzaakte eene verhooging van kosten, waardoor de begrooting,

zonder rekening te houden met de kosten voor onteigening en grondberging, tot op 2¼ millioen gulden (*f* 2,250.000) steeg.

Onder mededeeling van bovenstaande bemerkingen, gaf de ambtsvoorganger van den ondergeteekende bij schrijven van 7 Mei 1897, n°. 141, afdeeling Waterstaat (1ste onderafdeeling), aan Gedeputeerde Staten van Groningen te kennen, dat, werd de uitvoering van een voor goedkeuring vatbaar ontwerp verzekerd, en hunnerzijds aan de Staten een voorstel gedaan om uit de provinciale fondsen een belangrijk subsidie toe te staan, ook van de zijde der Regeering gaarne alle medewerking aan het tot stand komen van deze zoo belangrijke verbetering zou worden verleend, o. a. in den vorm van een voorstel, aan de Staten-Generaal te doen, tot toekenning eener aanzienlijke bijdrage uit 's Rijks kas.

In de onderstelling dat een waterschap zou worden opgericht, hetwelk de uitvoering en het onderhoud der werken op zich zou nemen, of dat het bestaande waterschap Westerwolde de noodige wijziging zou ondergaan, waardoor de aanleg en het onderhoud dier werken tot zijne taak zou behooren, werd eene bijdrage van ten hoogste ⅓ der totaalkosten in uitzicht gesteld.

Vermits evenwel van eene uitvoering van het ontworpen kanalisatieplan, in den hierboven aangegeven zin, geen sprake zou kunnen zijn, dan nadat een voorafgaand overleg met Pruissen tot overeenstemming en als gevolg daarvan tot eene wijziging van het grenstractaat van 1824 zou hebben geleid, werd onder de aandacht van het college van Gedeputeerde Staten gebracht, dat zoodanig internationaal overleg en de voorwaarde, dat eventueele wijziging van het grenstractaat de wettelijke bekrachtiging in beide landen zou behoeven, eene beslissing in deze aangelegenheid uitermate zou kunnen vertragen.

In verband hiermede werd aan Gedeputeerde Staten de vraag gesteld, over welke punten naar hunne meening onvermijdelijk een overleg met Pruissen aanhangig zou behooren te worden gemaakt.

Terwijl de Staten der provincie Groningen in hunne vergadering van 14 December 1897 het besluit namen uit de provinciale fondsen aan een op te richten waterschap een subsidie te verleenen van 20 pct. in de kosten van aanleg, de som van *f* 450.000 niet te boven gaande, ten behoeve van de uitvoering van het plan tot aanleg van kanalen en aanhoorige werken in Westerwolde, gaven Gedeputeerde Staten in Januari 1898 te kennen van oordeel te zijn, dat, zoo eenigszins mogelijk, overleg met de Pruissische Regeering moest worden vermeden.

Op hun verzoek werd de hoofdingenieur in het 1ste en 2de district aangewezen, om ter zake met hen in gedachtenwisseling te treden.

Het resultaat van dit overleg en de uitslag van het door den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat ingestelde onderzoek leidde tot eene door laatstgenoemden hoofdingenieur opgemaakte memorie van beschouwingen over het ontwerp kanalisatie van Westerwolde, dd. 15 December 1898, waarin eene wijziging van het oorspronkelijk ontwerp werd aangegeven, zoodanig dat de afwatering van de grensgronden zou blijven, zooals die geregeld werd bij het van kracht zijnde gewijzigde grenstractaat met Hannover van 2 Juli 1824 (Staatsblad n°. 54 van 1846). De uitvoering van dit plan, waarbij voor het Vereenigd Kanaal gevolgd werd de richting langs de Rijksgrens rechtstreeks naar Nieuwe Schans, zou, de kosten van onteigening en grondberging buiten beschouwing latende, eene meerdere uitgave van *f* 777.250 alzoo *f* 2,302.250 vorderen.

Rekening houdende met de kosten van onteigening en grondberging werd het totale bedrag op *f* 2,735.250 geraamd.

Sedert maakte de voorgenomen bouw van een nieuwe sluis naast de Oude Statenzijl nog een punt van nader overleg uit. Waar de Oude Statenzijl thans eene tweede waterkeering vormt achter de Nieuwe Statenzijl, verdiende de vraag overweging of de Oude Statenzijl niet als zoodanig zou kunnen worden gemist, ook in verband met de omstandigheid, dat achter de andere zeesluizen in de provincie Groningen geen tweede waterkeering wordt aangetroffen. Eene belangrijke besparing op de kosten van het kanalisatie-ontwerp zou daardoor worden verkregen.

Ook bestond het vermoeden dat op het geheele kanaalontwerp aanmerkelijk zou kunnen worden bezuinigd door het Vereenigd Kanaal, ontworpen ongeveer evenwijdig aan en op korten afstand van de Moersloot en uitmondende in de Westerwoldsche Aa te Nieuwe Schans, te doen eindigen bij het in het jaar 1898 met bijdragen van het Rijk en de provincie verruimde Veendiep, en verder dit Kanaal en de Westerwoldsche Aa te volgen, met verruiming van het profiel dezer wateren, voor zooveel dit voor de afwatering noodig zou blijken.

Over beide denkbeelden werd in Maart 1899 het gevoelen van Gedeputeerde Staten van Groningen ingewonnen.

Uit het antwoord van bedoeld college, dd. 8 September 1899, bleek, dat de Oude Statenzijl zou kunnen vervallen en dat voor de opruiming van deze sluis de medewerking van de Pruissische Regeering niet zou gevorderd worden, vermits dienaangaande van Pruissische zijde nimmer eenig voorbehoud is gemaakt, bepaaldelijk niet bij de overeenkomst van 23 September 1874 tot regeling der indijking van den Dollard (Staatsblad n°. 29 van 1875).

Wat het tweede punt betrof deelden Gedeputeerde Staten, na kennis te hebben genomen van eene nota van den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat betreffende de verschillende richtingen van het Vereenigd Kanaal, mede, dat zij meenden de voorkeur te moeten blijven geven aan de richting langs de Moersloot, onder aanbeveling nochtans om nabij Boneschans de lijn evenwijdig aan de Moersloot te verlaten en van daar het Vereenigd Kanaal door een der Hamdijksterplaatsen even ten zuidwesten van Nieuwe Schans in de Westerwoldsche Aa te doen vallen.

Door van af Boneschans deze richting en niet die evenwijdig aan de Moersloot te nemen, werd de noodzakelijkheid ontgaan om een aantal perceelen te doorsnijden en een tweetal bruggen ter verbinding van de door te snijden gronden te bouwen, en dientengevolge eene niet onbelangrijke besparing in de kosten van onteigening en aanleg verkregen.

Op grond van deze beschouwingen werd met de nieuwe, thans door Gedeputeerde Staten voorgestelde richting van het Vereenigd Kanaal, zoomede met het te zijner tijd opruimen van de Oude Statenzijl, door ondergeteekende genoegen genomen. Te minder kan tegen de opruiming van de Oude Statenzijl bezwaar bestaan, omdat naast de Nieuwe Statenzijl een schutsluis zal worden gebouwd, en dientengevolge het gebruik dat van de bestaande Nieuwe Statenzijl ten behoeve van de scheepvaart werd gemaakt, in het vervolg niet meer zal plaats vinden, wat met het oog op de veiligheid der waterkeering van hoog gewicht is.

Inmiddels was door Gedeputeerde Staten, onder dagteekening van 16 Juni 1899 aan de Staten der provincie Groningen een voordracht gedaan tot opheffing van

het waterschap Westerwolde, tot intrekking van het reglement van dat waterschap, tot oprichting van de waterschappen „Pekel A" en „Westerwolde" en tot vaststelling van een reglement voor ieder dier waterschappen.

In de nota van toelichting tot dit ontwerp-besluit deelden Gedeputeerde Staten mede, dat, aangezien het plan, waarnaar de kanalisatie zal plaats hebben, nog niet in allen deele vast stond, en het onder die omstandigheden niet doenlijk was de juiste richting en afmetingen der nieuwe kanalen, het aantal, den aard en de afmetingen der kunstwerken en de plaats waar zij zullen worden gelegd in het reglement te omschrijven, in het ontwerp-reglement was voorgeschreven, dat de bepaling daarvan bij een nader door de Staten te nemen besluit zou geschieden.

In verband hiermede was in het ontwerp-reglement alleen aangegeven, welke de aan te leggen kanalen zouden zijn, met vermelding dat onder de daartoe behoorende kunstwerken niet zouden behooren de eventueel te bouwen keersluis nabij de Oude Statenzijl en de nieuwe schut- en uitwateringssluis nabij de Nieuwe Statenzijl.

Gedeputeerde Staten vertrouwden namelijk, blijkens hunne nota van toelichting op het ontwerp-besluit, dat deze objecten, voor zoover noodig, door en voor rekening van het Rijk zouden worden aangelegd, doch namen daardoor een geheel ander standpunt in dan in 1897 bij hunne voordracht aan de Staten betreffende het verleenen van subsidie uit de provinciale fondsen voor de uitvoering van het kanalisatieplan, met welke voordracht de Staten blijkens hun besluit van 14 December 1897, n°. 1, zich vereenigden.

In de omstandigheid dat de bestaande Statenzijlen door het Rijk worden onderhouden kon ondergeteekende geen aanleiding vinden om de nieuwe sluizen, die alleen noodig worden geacht om de uitvoering van het kanalisatieplan mogelijk te maken, geheel voor Rijksrekening tot stand te brengen.

Gedeputeerde Staten, met dit bezwaar in kennis gesteld, verklaarden zich bij schrijven van 29 December 1899 dan ook bereid den bouw der nieuwe schut- en uitwateringssluis te Nieuwe Statenzijl en de opruiming der Oude Statenzijl in de begrooting van het geheele ontwerp op te nemen en daarvan ½ door het waterschap Westerwolde te doen dragen, onder genot van het door de provincie te verleenen subsidie en van de bijdrage van het waterschap Pekel-A, waartoe de reglementen der op te richten waterschappen zouden moeten worden gewijzigd.

In eene door bedoeld college overgelegde nota van den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat, dd. 7 December 1899, waarbij was gevoegd eene overzichtskaart der pandverdeeling en toekomstige afwatering van Westerwolde, schaal 1 à 50.000, werden de kosten der kanalisatie, rekening houdende met eene vervanging der oorspronkelijk in hout ontworpen sluizen door sluizen in steen, geraamd op *f* 2,712.000, een bedrag dat, lettende op de omstandigheid dat bij werken als het onderhavige, waarvan de uitvoering tal van jaren zal duren, meermalen de wenschelijkheid en noodzakelijkheid blijkt van den aanleg van meerdere werken, dan waarop in het oorspronkelijk project werd gerekend, zoomede op de steeds voortdurende belangrijke stijging van de prijzen der bouwmaterialen, dezerzijds te laag werd geoordeeld en naar de meening van ondergeteekende op *f* 3,000.000 zou zijn te stellen.

§ 2. Enz.

§ 3. Bij het bepalen der afmetingen van de kanalen en kunstwerken is aangenomen dat deze geschikt moeten zijn voor de gewone tjalkschepen, die de

kanalen der noordelijke provinciën bevaren, en die bij eene lengte van 25 M. 5 M. breed zijn.

Dat aan het Ruiten-Aa-kanaal beneden den zijtak naar Bourtange, aan het Vereenigd Kanaal, zoomede aan het benedendeel van de Westerwoldsche Aa en aan de Binnen-Aa een grooter profiel zal worden gegeven dan voor het scheepvaartverkeer gevorderd wordt, is gegrond op den wensch om zonder belangrijke verhooging der waterstanden de groote hoeveelheden water te kunnen afvoeren, die in de toekomst te verwachten zijn. Voor ditzelfde doel zijn — behalve de rinketten in de deuren der schutsluizen — neven deze sluizen stroomduikers met schuiven ontworpen.

Niet alleen de landen welke binnen de grenzen van het waterschap Westerwolde en, voor zooveel de Binnen-Aa betreft, binnen het gebied van de Pekel-Aa gelegen zijn, zullen toch op de kanalen moeten afwateren; bovendien is eene aanzienlijke hoeveelheid water te verwachten van in Drenthe, ten zuiden van het waterschap gelegen terreinen, en van eene kleinere oppervlakte in Pruissen ten oosten van de uiterste zuidelijke punt benoorden het kanaal Rütenbrock-Haren.

Met het oog op de verbetering, die de afwatering van de Pekel-Aa zal ondergaan, zal het nieuwe waterschap Pekel-A in de kosten van aanleg der werken betalen 45 % der na aftrek van het evenredig aandeel der subsidiën van Rijk en provincie overblijvende kosten der door en voor rekening van het waterschap Westerwolde uit te voeren verruiming der Westerwoldsche Aa, van af het punt, waar het Vereenigd Kanaal in die Aa valt, tot de Nieuwe Statenzijl.

Behalve genoemde terreinen zal eene breede strook Pruissisch grondgebied langs de grens, van even benoorden het kanaal Rütenbrock-Haren tot even bezuiden Bourtange, groot ongeveer 3925 H.A., door de te maken werken eene betere afwatering bekomen. Dit terrein watert af op het Moddermansdiep, en verder door den duiker de Bakovenpomp op de Rille. Langs de Däneflusz komt dit water dan op de Eems.

Deze afwatering zal in wezen blijven, doch tevens zal er gelegenheid gemaakt worden tot afwatering op het 5de pand van het Ruiten-Aa-kanaal.

De oppervlakte van de buiten het waterschap gelegen landen, die zonder betaling op de kanalen zullen afwateren, kan gerekend worden te bedragen ongeveer 18.000 H.A. De geheele oppervlakte der landen, welke door de Statenzijlen zullen afwateren, kan gesteld worden op 54.700 H.A. Alzoo bedraagt de oppervlakte der niet betalende landen welke op de nieuwe kanalen zullen uitwateren ongeveer $\frac{1}{3}$ van de oppervlakte van alle landen die geacht kunnen worden op het kanaal af te wateren.

De grootste hoeveelheid water, welke van deze landen gedurende eenige dagen moet kunnen worden afgevoerd zonder de oeverlanden te overstroomen, is aangenomen op 0,55 M^3. per seconde en per 1000 H.A., terwijl daarvoor in het oorspronkelijk ontwerp door de Vereeniging ter bevordering der kanalisatie van Westerwolde in 1894 ingezonden, slechts 0,23 M^3. per seconde en per 1000 H.A. was aangehouden, welke hoeveelheid, als hiervoren is medegedeeld, bij een deugdelijk ontwerp niet tot grondslag mocht dienen.

§ 4. In § 1 werd het hoofddoel der kanalisatie genoemd de ontwikkeling van Westerwolde. Een bijkomend voordeel is het ontlasten van het Stadskanaal, dat, naar mate meer gronden langs de met zijne bovenpanden in verbinding staande

kanalen in Drenthe verveend of in cultuur gebracht worden, in een zelfden tijd meer water moet afvoeren en daartoe niet voldoende in staat is.

In de voordracht van Gedeputeerde Staten van Groningen van 12 April 1900 o. a. tot nadere toekenning van een subsidie uit de provinciale fondsen in de kosten der voor de kanalisatie uit te voeren werken wordt hieromtrent o. m. gezegd: „Met nadruk moet hier ter plaatse in herinnering worden gebracht dat het bij hen, die den toestand kennen, vaststaat, dat, als de kanalisatie van Westerwolde achterwege blijft, binnen afzienbaren tijd een of meer andere kanalen gegraven zullen moeten worden om het water, dat in steeds meer verontrustende hoeveelheid van de noordoostelijke helling van Drenthe onze provincie binnenvalt, met behoorlijken spoed naar zee af te voeren.

„In het oosten en noordoosten van Drenthe wordt over eene zeer groote uitgestrektheid het veen, dat vroeger onaangeroerd lag, aan de zuede gebracht, waardoor, wat den afvoer van water uit de Drentsche venen betreft, een zoo geheel andere toestand als vroeger is ingetreden, dat, om de nadeelige gevolgen daarvan voor de provincie Groningen af te wenden, voorzieningen van buitengewonen aard op den duur volstrekt noodzakelijk zullen worden.

„Over de vraag door wie en op welke wijze die voorzieningen — bijaldien de plannen tot kanalisatie van Westerwolde onuitgevoerd mochten blijven — ter hand zouden moeten worden genomen, kunnen de meeningen verschillend zijn.

„Maar wat niet twijfelachtig schijnt is dit, dat de uitvoering van die taak niet zou kunnen geschieden dan ten koste van belangrijke geldelijke offers ook van de zijde der provincie."

Het tot stand komen van de kanalisatie zal, wegens de gelegenheid die daardoor ontstaat om het overtollige water af te voeren, aan de eigenaresse van het Stadskanaal, de gemeente Groningen, voordeel opleveren. Tegenover dit voordeel is het niet meer dan billijk, dat in droge tijden een deel van het van boven afkomende water gebezigd wordt tot voeding van de kanalen in Westerwolde, voor zoover dit, zonder de belangen van het Stadskanaal te schaden, kan geschieden.

In het reglement van het nieuwe waterschap is daaromtrent in artikel 4 het volgende bepaald:

„Het zal niet geoorloofd zijn anders dan bij doorschutting door de sluizen van het Ruiten-Aa-kanaal en Mussel-Aa-kanaal, die gemeen liggen met het 7de en 6de pand van het Stadskanaal, water af te voeren, indien op die panden de waterstand is gedaald beneden het Stadskanaalpeil.

„De kanaalpeilen van het 7de en 6de pand zijn aangenomen te zijn gelegen op 10,29 M. + en 8,56 M. + A.P.

„Het betrokken kanaalpeil wordt ontleend aan door de zorg van Gedeputeerde Staten te plaatsen en te onderhouden peilschalen."

Om het waterverbruik door de nieuwe kanalen gering te maken, zijn verder in het gewijzigd ontwerp de vervallen tusschen de verschillende panden, door uitbreiding van het aantal panden, verkleind.

§ 5. Enz.

§ 6. Talrijk zijn de redenen, die er voor pleiten de totstandkoming van de kanalisatie van Westerwolde te bevorderen, door het verleenen eener bijdrage uit 's Rijks kas van twee derden der kosten, tot een maximum van *f* 2,000.000, nu de financieele draagkracht van Westerwolde, lettende op de niet onbelangrijke kosten van onderhoud der werken, te gering is om ook met hulp van het

nieuwe waterschap Pekel-A, meer in de kosten van aanleg bij te dragen dan ƒ 400.000.

In de eerste plaats zij vermeld dat door de uitvoering van het kanalisatie-ontwerp een belangrijk deel van de Westerwoldsche Aa, — in de Memorie van Toelichting tot het Ontwerp van Wet tot verbetering van de Berkel, de Schipbeek en de Regge, reeds genoemd als te behooren tot de bevaarbare en vlotbare rivieren, die krachtens art. 577 van het Burgerlijk Wetboek als eigendom van den Staat worden beschouwd en waarvan verbetering noodig werd geacht — de zoo gewenschte verbetering zal ondergaan, terwijl door het bepaalde in het reglement voor het nieuwe waterschap Westerwolde een voldoend onderhoud van de Westerwoldsche Aa is verzekerd.

Verder zullen niet alleen door den aanleg der kanalen de belangen der afwatering en der scheepvaart bevorderd worden, als gevolg daarvan zal de landbouw tot ontwikkeling worden gebracht en de welvaart stijgen in een zoo groot deel van het Rijk, dat men mag aannemen dat niet alleen plaatselijke maar ook meer algemeene belangen bij de voorgenomen verbeteringswerken betrokken zijn.

Eene bijzondere reden om deze kanalisatie krachtig van Rijkswege te steunen is bovendien daarin gelegen, dat gelijktijdig verbetering zal worden gebracht in den slechten toestand waarin zich de afwatering van de streek bij Bourtange bevindt, een toestand, ontstaan door werken, aangelegd in het belang van de militaire verdediging, doch ten nadeele van de streek, zooals duidelijk geschetst is o. a. in het gedrukt verslag der Vereeniging tot bevordering der kanalisatie, n°. 2, 1894, op bladz. 68 en volgende.

Hierbij in aanmerking nemende dat ongeveer $\frac{1}{8}$ van het stroomgebied ligt buiten het waterschap en buiten de provincie Groningen, en dat de kanalisatie op gelijke lijn kan gesteld worden met de verbetering van de Berkel, de Schipbeek en de Regge, waarvoor ingevolge de wet van 29 October 1892 (Staatsblad n°. 245) Rijksbijdragen tot $\frac{2}{3}$ der kosten zijn verleend, dan vertrouwt de ondergeteekende dat erkend zal worden dat tot het verleenen van een Rijkssubsidie tot een zelfde aandeel in de kosten als bij genoemde verbetering, hier evenzeer alleszins reden bestaat.

De uitvoering van de schut- en uitwateringssluis met aansluitende dijkvakken en met het toe- en afvoerkanaal en te zijner tijd het opruimen van de Oude Statenzijl behoort van Rijkswege te geschieden, opdat de Staat, welke tegenover Pruissen minstens zedelijk verplicht is de zeewaterkeeringen in de Aa in goeden staat te houden, de volkomen zekerheid hebbe dat die uitvoering zoo deugdelijk mogelijk zij en dat de bestaande waterkeering niet wordt verzwakt vóór dat de nieuwe volkomen te vertrouwen is. Genoemde verplichting vloeit voort uit de hiervoren reeds genoemde tusschen Nederland en Pruissen op 23 September 1874 gesloten overeenkomst tot regeling der indijking van den Dollard, waarbij de Staat der Nederlanden zich verplicht heeft om in het belang zoowel van de Koninklijk Pruissische als van de Nederlandsche aanwassen of kwelders in den Dollard, op zijn gebied eene nieuwe scheepvaartsluis te bouwen, en waarbij ten aanzien van de scheepvaart — ook door deze sluis — bepaald werd dat voortaan al de bepalingen van kracht blijven, welke ten gunste van de vroegere Hannoversche, nu Pruissische onderdanen, in artt. 39 en 40 van het grenstractaat met Hannover van 1824, gemaakt zijn.

Het onderhoud van de werken komt geheel bij het waterschap Westerwolde,

met uitsondering van de nieuwe schut- en uitwateringssluis bij de Nieuwe Statenzijl met de aansluitende nieuwe dijkvakken en van het nieuwe jaagpad langs de Binnen-Aa tusschen Nieuwe Statenzijl en Nieuwe Schans, een en ander overeenkomstig den tegenwoordigen toestand.

Immers de bestaande Nieuwe Statenzijl met de aansluitende dijkvakken en het bestaande jaagpad langs de Binnen-Aa, dat door het nieuwe zal vervangen worden, zijn bij het Rijk in onderhoud, de sluis met dijkvakken omdat in 1876 de toenmalige Regeering van meening was, dat de internationale verplichting tot den bouw dier sluis als een gevolg van de bovengenoemde tusschen Nederland en Pruissen gesloten overeenkomst van 23 September 1874 medebrengt, dat Nederland, na de voltooiing, ook voor de instandhouding zorge; het jaagpad krachtens overeenkomst met de gemeente Groningen van 1880.

De bediening van de nieuwe sluis zal, evenals die der andere door het waterschap te bouwen sluizen, geschieden door en voor rekening van het nieuwe waterschap Westerwolde.

§ 7. Enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 24 *Juni* 1901, *n°* 187, *Afdeeling Waterstaat T, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende werkzaamheden aan Rijkstelegraaf- of telephoonlijnen.*

Met uitbreiding van het bepaalde in mijne aanschrijving van 3 November 1884, n°. 25, afdeeling Waterstaat B (*Verzameling* n°. 144) *) heb ik de eer U mede te deelen, dat indien ten gevolge van het uitvoeren van waterstaatswerken (nieuwe of onderhoudswerken) werkzaamheden van welken aard ook aan Rijkstelegraaf- of telephoonlijnen noodig zijn, de kosten dezer werkzaamheden ten laste van het betrokken waterstaatswerk behooren te komen.

Ik verzoek U derhalve bij voorkomende gevallen in de ontwerpbestekken eene bepaling op te nemen dat deze kosten ten laste van den aannemer zijn, terwijl omtrent de daarin op te nemen omschrijving der aan die lijnen uit te voeren werken vooraf door den arrondissements-ingenieur overleg zal moeten worden gepleegd met den betrokken ingenieur der Telegraphie.

Voorts zal in de bestekken de bepaling moeten worden opgenomen

---

*) Deze aanschrijving luidt als volgt:

Waar voor de uitvoering van een Rijkswerk verlegging van gedeelten van Rijkstelegraaflijnen gevorderd wordt, behooren de kosten der verlegging ten laste van dat werk te komen.

Ik verzoek U, bij voorkomende gevallen, in de ontwerp-bestekken eene bepaling op te nemen dat de kosten der verlegging ten laste van den aannemer zijn.

dat de uitvoering dezer werken zal geschieden onder aanwijzing of toezicht van wege de directie der Telegraphie.

Een aantal exemplaren dezer circulaire is ter uitreiking aan de onder Uwe bevelen dienende ingenieurs en opzichters hierbij gevoegd.

KON. BESLUIT *van* 26 *Juni* 1901, *n°*. 56 *houdende benoeming van Mr. P. L. F. Blussé, Staatsraad in buitengewonen dienst, te 's Gravenhage, tot lid der bij Kon. besluit van* 21 *April* 1892, *n°*. 4 *ingestelde Staatscommissie ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur.*

KON. BESLUIT *van* 27 *Juni* 1901, *n°* 45, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de bestemming van de hoofdkanalen van het waterschap Reiderland.*

Beschikkende op het beroep ingesteld door het Hoofdbestuur van het waterschap »Reiderland« tegen het schrijven van Gedeputeerde Staten van Groningen, dd. 1 Maart 1901, n°. 98, 1e afd., betreffende de bestemming van de hoofdkanalen van dat waterschap;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 5 Juni 1901, n°. 103;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 22 Juni 1901, n°. 185, afd. W. A.;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten van Groningen bij hun bovenvermeld schrijven aan het Hoofdbestuur van het waterschap »Reiderland« in antwoord op eene desbetreffende tot hen gerichte vraag, hebben bericht, dat naar hun oordeel de hoofdkanalen van genoemd waterschap vallen onder de rivieren en kanalen, bedoeld in den aanhef van art. 1 van het politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen;

dat het Hoofdbestuur van het waterschap »Reiderland«, zich grondende op art. 15 van het Reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen, van dit schrijven van Gedeputeerde Staten van Groningen bij Ons in beroep is gekomen;

Overwegende dat evengenoemd art. 15 wel hooger beroep op Ons toekent aan belanghebbenden van elke beschikking of beslissing die door Gedeputeerde Staten in waterschapszaken genomen wordt, doch dat een schrijven van Gedeputeerde Staten in antwoord op een verzoek om inlichtingen — als waartegen in casu beroep is ingesteld, — niet als zoodanige beschikking of beslissing is aan te merken;

Gezien het Reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

appelant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 3 *Augustus* 1901, *n°.* 8, *houdende goedkeuring:*

a, van het besluit der Staten van Noordholland van 16 *Juli* 1901, *n°. XXXVI, tot wijziging van de reglementen van bestuur:*

1°. *voor den Zuiderpolder onder Haarlemmerliede en Spaarnwoude, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *November* 1859, *n°.* 40, 10 *Augustus* 1876, *n°.* 22 *en* 28 *November* 1893, *n°.* 25;

2°. *voor de banne of polder Valkoog, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 10 *Augustus* 1860, *n°.* 73 *en* 10 *Augustus* 1874, *n°.* 21;

3°. *voor den polder Vogelenzang, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 10 *September* 1895, *n°.* 67;

4°. *voor de banne Venhuizen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 27 *Juli* 1884, *n°.* 31 *en* 26 *November* 1895, *n°.* 32;

5°. *voor de Vereenigde Groote en Kleine polders onder Zuid-Schalkwijk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 23 *November* 1858, *n°.* 65, 8 *December* 1866, *n°.* 53 *en* 7 *December* 1876, *n°.* 20;

6°. *voor den Schoterveenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 23 *December* 1865, *n°.* 54, 1 *Augustus* 1883, *n°.* 20 *en* 12 *December* 1899, *n°.* 30, *en*

7°. *voor den Anna Paulownapolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 15 *Augustus* 1869, *n°.* 19, 29 *Juli* 1889, *n°.* 18 *en* 1 *Augustus* 1894, *n°.* 47, *en*

b, van de besluiten der Staten van Friesland:

1°. *van* 8 *Juli* 1901, *n°.* 7, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Kleine Geestmervaart, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 11 *September* 1896, *n°.* 32, *en*

2°. *van* 9 *Juli* 1901, *n°*. 4, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Wonseradeels Zuiderzeedijken, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 18 *November* 1893, *n°*. 30 *en* 13 *Augustus* 1898, *n°*. 34.

Zie Prov. bladen van Noordholland n°s 80 t/m 86, en van Friesland n°s 86 en 87.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1901, *n°*. 76, *houdende goedkeuring:*

a, van de besluiten der Staten van Drenthe van 9 *Juli* 1901:

n°. 3, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Havelte, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 19 *Januari* 1885, *n°*. 23, 24 *Augustus* 1888, *n°*. 56, 17 *December* 1892, *n°*. 14, 5 *Augustus* 1898, *n°*. 52 *en* 2 *December* 1898, *n°*. 27;

n°. 15, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Gieterveen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 12 *Februari* 1890, *n°*. 16 *en* 7 *September* 1892, *n°*. 27;

n°. 17, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Valthe, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 29 *Augustus* 1893, *n°*. 36, 25 *Januari* 1895, *n°*. 28, 6 *Januari* 1896, *n°*. 18, 7 *Januari* 1898, *n°*. 8, 2 *December* 1898, *n°*. 27 *en* 11 *September* 1899, *n°*. 52, *en*

n°. 18, *tot wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Drenthe, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 21 *December* 1884, *n°*. 16, 9 *September* 1887, *n°*. 21, 18 *December* 1888, *n°*. 26, 16 *December* 1896, *n°*. 18, 10 *Augustus* 1898, *n°*. 21 *en* 6 *November* 1899, *n°*. 35;

b, van het besluit der Staten van Zeeland van 16 *Juli* 1901, *n°*. 10*a*, *tot wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *December* 1886, *n°*. 37, 31 *Juli* 1894, *n°*. 20, 7 *Augustus* 1895, *n°*. 31 *en* 6 *November* 1899, *n°*. 35.

Voor de wijzigingen sub *a*, n°s 3, 15 en 17 zie men de Prov. bladen van Drenthe n°s 17, 18 en 19.

De wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe luidt als volgt:

De Staten der provincie Drenthe:

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten dier Provincie tot nadere

wijziging van het Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Drenthe (Prov. Blad n°. 38 van 1899);

Besluiten, onder goedkeuring der Koningin, dat reglement nader te wijzigen, als volgt:

Eenig artikel. In art. 33 vervallen de 2de, 3de, 4de en 5de alinea en worden vervangen door vier nieuwe alinea's van den volgenden inhoud:

van art. 8, alinea 1, art 13 n°s 8, 9 en 10, artt. 15, 20, 22, 23. 24, 25, 26 en 27 met eene geldboete van ten hoogste *een* gulden;

van art. 19 met eene geldboete van ten hoogste *drie* gulden;

van art. 8, alinea 2, en de 2de alinea van art. 34 met eene geldboete van ten hoogste *tien* gulden;

van art. 13 n°s 1 tot en met 7 en n°s 11 tot en met 13, art. 14, alinea 1 en 2, art. 16, alinea 1 en 2, art. 17, art. 18 en art. 21 *a* tot en met *u* met eene geldboete van ten hoogste *dertig* gulden.

De wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden sub *b* genoemd, luidt als volgt:

De Staten der provincie Zeeland,

besluiten:

het Reglement op de wegen en voetpaden (Provinciale bladen n°. 2 van 1887, n°. 74 van 1894, n°. 78 van 1895 en n°. 134 van 1899) te wijzigen als volgt:

1°. aan art. 87*bis* wordt toegevoegd:

§ 4. Het houden van of het deelnemen aan wedstrijden met de in § 1 bedoelde rij- of voertuigen op openbare wegen is verboden.

2°. achter art. 101 wordt ingevoegd:

Art 101 *bis* § 1. Elke vélocipède moet voorzien zijn van eene bel of van een signaalhoorn, waarmede waarschuwingssignalen kunnen worden gegeven, welke op een afstand van 50 Meter duidelijk hoorbaar zijn, en daarenboven, van een half uur na zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang, van eene aan de voorzijde van de vélocipède bevestigde, naar voren helder licht uitstralende lantaarn.

§ 2. De geleider van een rij- of voertuig is bij het tegenkomen van eene bereden vélocipède verplicht, zoo de breedte van de rijbaan dit toelaat, zoover rechts uit te wijken, dat de wielrijder kan voorbijrijden.

Hij is daartoe eveneens verplicht, wanneer een van achteren aankomende wielrijder door signalen tijdig zijn verlangen te kennen geeft, om voorbij te rijden.

§ 3. De wielrijder is verplicht bij het tegenkomen van een rij- of voertuig rechts, bij het van achteren voorbijrijden links uit te wijken

§ 4. Het houden van of het deelnemen aan wedstrijden in hardrijden met vélocipèdes op openbare wegen is verboden.

3°. in art. 113, § 1 *b*, wordt tusschen 101 en 102 ingevoegd: 101*bis*.

KON. BESLUIT *van* 14 *Augustus* 1901, *n°*. 35, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordbrabant van* 18 *Juli* 1901, *tot aanvulling van:*

a, het reglement op de openbare wegen en voetpaden in die provincie, vastgesteld bij Kon. besluit van 1 *Maart* 1890, *n°*. 18;

b, het reglement van politie op de zee-, rivier- en kanaalwaterkeerende dijken en kaden en de daarin gelegen sluizen en werken in die provincie, vastgesteld bij Kon. besluit als voren;

c, het reglement op de waterleidingen in die provincie, vastgesteld bij Kon. besluit als voren;

d, het reglement op de beplantingen op bermen of kanten van openbare wegen, niet in onderhoud bij het Rijk zijnde, in die provincie, vastgesteld bij Kon. besluit als voren, en

e, het Statenbesluit tot vaststelling der voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan worden verleend tot het leggen van ijzeren sporen op de provinciale wegen en tot het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen, door paarden getrokken of door stoom in beweging gebracht, goedgekeurd bij Kon. besluit van 22 *November* 1879, *n°*. 13.

De aanvulling sub *a* luidt als volgt:

De Staten der provincie Noordbrabant hebben besloten als volgt:

a. Aan artikel 39 van het reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant, vastgesteld den 18n November 1889 (provinciaalblad 1890 No. 10) wordt toegevoegd:

„Het desbetrekkelijk besluit van Burgemeester en Wethouders is „aan voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen."

b. Aan artikel 52 van hetzelfde reglement wordt toegevoegd:

„Van de in de eerste zinsnede toegekende bevoegdheid wordt door „het toezicht hebbend bestuur geen gebruik gemaakt, dan nadat het „desbetrekkelijk besluit door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd."

De aanvulling sub *b* bestaat hierin, dat aan artikel 14, achter het laatste woord: „verrichten", wordt toegevoegd:

„Nadat zijn besluit tot uitvoering dier verplichting door Gedeputeerde Staten „is goedgekeurd."

De aanvulling sub *c* bestaat hierin, dat aan artikel 35 wordt toegevoegd:

„Van de in dit artikel toegekende bevoegdheid wordt door de toezichthebbende „besturen of commissiën geen gebruik gemaakt dan nadat hunne desbetrekkelijke „besluiten door Gedeputeerde Staten zijn goedgekeurd."

De aanvulling sub *d* bestaat hierin, dat aan artikel 5 wordt toegevoegd:

„Van de in de eerste zinsnede toegekende bevoegdheid wordt door het toezicht „hebbend bestuur geen gebruik gemaakt, dan nadat het desbetrekkelijke besluit „door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd."

De aanvulling sub *e* luidt als volgt:

De Staten van Noordbrabant hebben besloten als volgt:

Aan artikel 17 van het besluit der Staten van 6 November 1879 (Prov. blad n°. 37), tot vaststelling der voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan worden verleend tot het leggen van ijzeren sporen op de provinciale wegen en tot het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen, door paarden getrokken, of door stoom in beweging gebracht, gewijzigd bij besluit van 4 November 1881 (Provinciaal blad n°. 24), wordt eene nieuwe zinsnede toegevoegd, luidende als volgt:

„Na de goedkeuring van de tramlijn en het in exploitatie brengen „van den tramweg zal, desverlangd en ter beoordeeling van Gedepu- „teerde Staten, een gedeelte van het in dit artikel bedoelde waarborg- „fonds tot een bedrag van hoogstens twee derde gedeelten, weder ter „beschikking van den concessionaris worden gesteld.

„Wanneer bij de toepassing van deze bepaling geen waarborgfonds „van *f* 3000.— zoude overblijven, gaat de teruggave niet beneden „die som."

KON. BESLUIT *van* 16 *Augustus* 1901, *n°*. 37, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Zuidholland van* 23 *Juli* 1901:

n°. *XVI*, *tot wijziging van het reglement voor den Dijkpolder* (*gemeente Monster*), *goedgekeurd bij Kon. besluit van* 4 *Januari* 1858, *n°*. 40, *en*

n°. *XX*, *tot wijziging van het reglement voor den polder Oud- en Nieuw Rozenburg, Blankenburg, de Lange en Ruige Plaat* (*gemeente Rozenburg*), *goedgekeurd bij Kon. besluit van* 18 *Augustus* 1858, *n°*. 71.

Zie Buitengew. Prov. bladen n°s 338 en 339.

KON. BESLUIT *van* 19 *Augustus* 1901, *n°*. 31, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 9 *Juli* 1901, *n°*. 20, *tot nadere regeling van de inrichting van den provincialen waterstaatsdienst.*

De Staten der provincie Drenthe,

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten dier provincie;

Besluiten, onder goedkeuring der Koningin, de inrichting van den Provincialen Waterstaatsdienst, zooals die is vastgesteld bij hunne besluiten van 7 Juli 1876, n°s 17 en 18, 5 Juli 1878, n°. 12A, 7 Juli 1882, n°. 5, 14 November 1882, n°. 8A, 16 Juli 1884, n°. 5 (morgenzitting), 16 Juli 1884, n°. 2A (namiddagzitting), 11 November 1887, n°. 20, 6 Juli 1888, n°. 12 en 9 Juli 1895, n°. 16, goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten van 28 Augustus 1876, n°. 3, 6 Augustus 1878, n°. 30, 18 Augustus 1882, n°. 3, 2 December 1882, n°. 18, 21 Augustus 1884, n°. 16, 19 December 1887, n°. 26, 13 Augustus 1888, n°. 15 en 26 Augustus 1895, n°. 28, te wijzigen in dien zin, dat, met ingang van 1 Januari 1902: 1°. in plaats van een adjunct-ingenieur, een opzichter in het vaste personeel van den Provincialen Waterstaat wordt opgenomen; 2°. dat personeel met nog een opzichter wordt vermeerderd, wier bezoldiging ten minste *f* 800.— en ten hoogste *f* 1200.— zal bedragen, benevens vergoeding voor reis- en verblijfkosten overeenkomstig de daarvoor door Gedeputeerde Staten vast te stellen bepalingen,

zoodat als vast personeel bij den Provincialen Waterstaat, van 1 Januari 1902 af, zullen werkzaam zijn op de volgende minima en maxima:

1. Een ingenieur, op eene bezoldiging van *f* 2000.— tot *f* 2500.—
2. Een hoofdopzichter, op eene bezoldiging van *f* 1000.— tot *f* 1400.—.
3. Drie opzichters, ieder op eene bezoldiging van *f* 800.— tot *f* 1200.—,
4. Een bureau-ambtenaar, op eene bezoldiging van *f* 400.— tot *f* 700.—.

KON. BESLUIT *van* 22 *Augustus* 1901, *n°*. 63, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het brengen van de Oude Kolkwetering op den ligger der waterleidingen van de gemeente Heino.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door C. W. Baron van Dedem c.s., te Heino, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, dd. 14 Februari 1901, 3e afd., n°. 319/405, voor zooverre

mogen de koopers aan of in die wetering geen werken daarstellen, die den waterloop hinderen;

dat alzoo uit een en ander in onderling verband mag worden afgeleid de verplichting tot onderhoud en er derhalve geen termen bestaan het onderhoud der waterleiding ten laste der gemeente te brengen;

Gezien het Reglement op de waterleidingen in de provincie Overijssel, vastgesteld den 10 Juli 1895, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 9 September 1895, n°. 20;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT van 22 Augustus 1901, n°. 65, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het plaatsen van een duiker onder den straatweg van Zwolle naar Heino, tusschen de Kolkwetering en de Oude Kolkwetering op den ligger der waterleidingen van de gemeente Heino.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. Lugtenberg en A. Hartkamp, te Heino, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, dd. 14 Februari 1901, 3e afd., n°. 319/405, houdende afwijzing van een verzoek om een duiker onder den straatweg van Zwolle naar Heino tusschen de Kolkwetering en de Oude Kolkwetering op den ligger der waterleidingen te plaatsen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 Juli 1901, n°. 97;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 17 Augustus 1901, L^a. F. F., afdeeling Waterstaat A;

Overwegende dat naar aanleiding van den door den Raad der gemeente Heino bij besluit van 23 October 1900 voorloopig vastgestelden ligger der waterleidingen, A. Hartkamp en andere eigenaren van gronden in Heino ten oosten van den Rijksweg naar Zwolle, H. Lugtenberg en andere grondeigenaren in Dalmsholte, en H. A. J. van Sonsbeeck, eigenaar van het landgoed de Gunne, zich met bezwaarschriften tot Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben gewend, strekkende alle om te verzoeken, dat zoowel het deel der Oude Kolkwetering, bewesten den Rijksstraatweg Zwolle—Heino, als de in dien weg liggende duiker, waardoor dat deel der wetering vroeger in verbinding stond met het ten oosten van dien weg gelegen deel daarvan, op den ligger zouden worden gebracht;

dat Gedeputeerde Staten van Overrijssel bij hun aan hoofde dezes vermelde besluit naar aanleiding van genoemde bezwaarschriften o. a.

van den straatweg van Zwolle naar Almelo, zooals blijkt uit hetgeen aan die goedkeuring is voorafgegaan, alsook uit de bedoeling van die verlegging, welke strekte om de gronden ten westen van den straatweg te beveiligen tegen de mogelijke overstroomingen van het uit het Oosten afvloeiende water;

dat echter dientengevolge aan de bestemming van de Kolkwetering bewesten den straatweg niets is veranderd;

dat deze dan ook steeds als waterweg bestemd om in het algemeen belang het water van hooger gelegen erven te ontvangen en af te voeren, is blijven bestaan en in stand gehouden;

dat het Reglement niet onderscheidt waterleidingen naar het meer of minder lokaal belang, en alzoo door Gedeputeerde Staten terecht is beslist, dat de Oude Kolkwetering op den ligger behoort voor te komen;

Overwegende ten aanzien van het subsidiair verzoek van appellanten, dat blijkens art. 5 van het Reglement op de waterleidingen, het onderhoud ten laste der gemeente is, voor zoover geen onderhoudplichtige kan worden aangewezen;

dat door appellanten wordt erkend, dat de eigenaren van de perceelen onmiddellijk aan de waterleiding gelegen, deze onderhouden en onderhouden hebben, edoch onder bijvoeging dat zij volstrekt geen onderhoudplichtigen zijn;

dat dit laatste beweren bij gebreke van eenig bewijs der gegrondheid niet kan worden toegegeven;

dat toch het op aanzeggen, zooals bij de openbare behandeling van deze zaak in de vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de geschillen van bestuur is medegedeeld, voortdurend, geregeld onderhouden van de waterleiding, sinds onbepaalden tijd door verschillende eigenaren van aanliggende perceelen wijst op eene bestaande, door de eigenaren erkende verplichting, aangezien het niet aannemelijk is, dat zij allen onverplicht voortdurend bereid zouden worden bevonden aan zoodanige aanzegging te voldoen;

dat de opvatting, dat het onderhoud in casu een last is drukkende op de perceelen in het onderwerpelijk geval, nog door eene openbare akte bevestigd wordt, voor zooveel betreft de perceelen in die akte bedoeld;

dat immers in de akte van openbare veiling van het ten westen van meergenoemden straatweg gelegen landgoed »de Alerdinck«, den 12en en 26 September 1868 ten overstaan van notaris R. Spitzen te Heino gehouden, uitdrukkelijk is opgenomen de volgende clausule:

»De koopers der perceelen aan de Kolkwetering liggende, moeten van die wetering de halve breedte, voor zoover die perceelen er aan grenzen, onderhouden en behoorlijk schoonhouden en desnoods uitdiepen, zoodat de afloop van het water in geenen deele wordt belemmerd; ook

bewusten duiker onder den straatweg af te dammen, alsmede dat de machtiging door haar voorbehoud steeds voor derden de deur openliet, om hunne rechten, hetzij dan juris privati, hetzij dan juris publici te doen gelden en hiervan casu quo te doen blijken;

Overwegende daaromtrent, dat de betwiste bevoegdheid om den duiker te dichten, volgt uit de woorden der verleende machtiging, namelijk om de waterleiding te verleggen, waaronder niet anders kan worden verstaan dan het geven van eene andere richting aan de waterleiding en niet het geven van eene tweede of zijdelingsche afleiding aan het water, zooals appellanten beweren;

dat zulks bevestigd wordt door het onderling verband van hetgeen aan bedoelde beschikking is voorafgegaan, waaruit de ook door appellanten erkende bedoeling ondubbelzinnig bleek, om de landen ten westen van den Rijksweg te vrijwaren tegen mogelijke nadeelen van overstrooming van water uit het oosten en te dien einde aan de Kolkwetering ten oosten eene andere richting te bezorgen, als wanneer — zooals de Burgemeester van Heino in zijn door appellanten in afschrift overgelegd schrijven van 17 September 1828 vermeldt — het water door die nieuw te geven richting moet lossen, en de destijds plaats gehad hebbende afdamming van den duiker in het talud van den Rijksweg, alzoo op Rijksgrond, zooals appellanten aanvoeren, zonder verzet van het openbaar bestuur;

dat aan het voorbehoud „behoudens altoos de regten welke derden zouden kunnen pretendeeren of doen gelden", deze beteekenis is te hechten, dat, waar jure publico door het bevoegde gezag toestemming werd verleend tot het verleggen van eene openbare waterleiding, deze toestemming zich niet verder uitstrekte dan het recht, krachtens hetwelk zij werd verleend en alzoo onverminderd de rechten van derden ex jure privato, als het recht van eigendom, hetwelk bijvoorbeeld aangelanden zouden kunnen hebben en doen gelden;

dat nu van eenig recht van deze appellanten om te vorderen, dat de bewuste duiker weder wordt opengemaakt en alzoo bestemd tot waterafvoer, niet is gebleken; dat het Reglement op de waterleidingen in de provincie Overijssel alleen betrekking heeft op waterwegen met de daarin gelegen of daartoe behoorende kunstwerken, welke bestemd zijn om in het algemeen belang het water te ontvangen en af te voeren;

dat deze bestemming aan den duiker met inachtneming van het openbaar bestuur is ontnomen;

dat derhalve terecht door Gedeputeerde Staten is beslist, dat hij niet behoort voor te komen op den krachtens Reglement opgemaakten ligger;

Gezien het Reglement op de waterleidingen in de provincie Over-

ijssel, vastgesteld den 10 Juli 1895 en goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 9 September 1895, n°. 20;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 30 *Augustus* 1901, *n°.* 32, *houdende goedkeuring van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van* 16 *Juli* 1901, *G. S. n°.* 73/1, *tot wijziging der voorschriften, bekrachtigd bij Kon. besluit van* 13 *November* 1894, *n°.* 28, *welke door het bestuur van het hoogheemraadschap de Vijf Heerenlanden ter verdediging van de dijken moeten worden in acht genomen.*

Zie Prov. blad n°. 78.

KON. BESLUIT *van* 6 *September* 1901, *n°.* 30, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 16 *Juli* 1901, *n°.* 29, *tot wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat.*

De Staten der provincie Groningen,

Gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten van 17 Mei 1901, n°. 4, 1e afd., betreffende eene aanvulling en wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat;

Gelet op art. 140 der Provinciale wet;

Besluiten, behoudens Koninklijke goedkeuring, het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat, vastgesteld den 16 Maart 1864, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 6en Mei 1864, n°. 31, gewijzigd bij besluiten der Staten van 8 en 16 Juli 1873, 18 Juli 1877, 20 Juli 1881, 27 November 1894, 20 Juli 1897, 17 Juli 1900, n°. 17, goedgekeurd bij Koninklijke besluiten van 13 en 24 Augustus 1873, n^en^ 27 en 34, 17 Augustus 1877, n°. 22, 8 September 1881, n°. 20, 28 December 1894, n°. 6, 7 Augustus 1897, n°. 34 en 7 September 1900, n°. 6, nader te wijzigen als volgt:

Art. 5 wordt gelezen als volgt:

Alle vaste ambtenaren bij den provincialen waterstaat genieten een vaste jaarwedde:

1. de Hoofdingenieur ten bedrage van *f* 4000.—, welke viermaal, telkens na drie jaren, met *f* 250.— kan worden verhoogd;

2. de Ingenieur ten bedrage van *f* 2000.—, welke viermaal, telkens na vier jaren, met *f* 200.— kan worden verhoogd;

3. de vaste opzichters ten bedrage van *f* 1000.—, welke achtmaal, telkens na drie jaren, met *f* 100.— kan worden verhoogd;

4. de ambtenaar, belast met de contrôle op de inning van watertollen, ten bedrage van *f* 600.— à *f* 800.—;

5. de sluismeesters, belast met de bediening der zeewaterkeerende sluizen ten bedrage van *f* 1000.—, met vrije woning;

6. de weg- en dijkwerkers van de

1e klasse ten bedrage van *f* 420.—
2e " " " " - 392.—
3e " " " " - 365.—.

De verhoogingen in dit artikel bedoeld, zullen niet worden toegekend dan bij voortdurende trouwe plichtsbetrachting en gebleken geschiktheid.

De weg- en dijkwerkers worden in den regel bij eene eerste benoeming aangesteld in de 3e klasse.

Bij gebleken geschiktheid, betoonden ijver en getrouwe plichtsbetrachting kunnen zij door Gedeputeerde Staten tot eene hoogere klasse worden bevorderd.

Daartoe termen vindende, kunnen Gedeputeerde Staten de weg- en dijkwerkers van de 1e en van de 2e klasse tot een lagere klasse terugbrengen.

De belooning van de tijdelijke opzichters zal bij hunne aanstelling door Gedeputeerde Staten worden geregeld.

KON. BESLUIT *van* 6 *September* 1901, *n°.* 34, *houdende goedkeuring:*

a, van de besluiten der Staten van Noordbrabant van 18 *Juli* 1901:

1°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 8 *October* 1895, *n°.* 20, 28 *November* 1896, *n°.* 70 *en* 8 *September* 1897, *n°.* 27, *en*

2°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Nieuwe Zwaluwepolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 24 *Augustus* 1867, *n°.* 64;

b, van de besluiten der Staten van Zuidholland van 23 *Juli* 1901:

n°. XVII, tot wijziging van het reglement voor den polder Willens, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 Januari 1858, *n°.* 40*;*

n°. XVIII, tot wijziging van het reglement voor den polder Giessen-Nieuwkerk, goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71*;*

n°. XIXa, tot wijziging van het reglement voor den polder Middelburg, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 3 *September* 1868, *n°.* 17, 6 *Augustus* 1878, *n°.* 31, 12 *December* 1881, *n°.* 28, 10 *December* 1896, *n°.* 41 *en* 1 *September* 1899, *n°.* 10*;*

n°. XIXb, tot wijziging van het reglement voor den polder Bloemendaal (gemeenten Waddinxveen en Gouda), goedgekeurd bij Kon. besluiten van 25 *Augustus* 1861, *n°.* 10, 9 *December* 1863, *n°.* 62, 19 *December* 1876, *n°.* 17, 5 *December* 1887, *n°.* 26 *en* 8 *December* 1897, *n°.* 16, *en*

n°. XIXc, tot wijziging van het reglement voor den Vereenigden polder aan de oostzijde van de rivier de Gouwe, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 27 *November* 1858, *n°.* 61, 29 *November* 1864, *n°.* 49 *en* 16 *Augustus* 1883, *n°.* 24*;*

c, van de besluiten der Staten van Friesland:

1°. *van* 8 *Juli* 1901, *n°.* 9, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap het Workumer Nieuwland, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 27 *Augustus* 1874, *n°.* 54, 23 *December* 1879, *n°.* 27, 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18 *en* 10 *Augustus* 1898, *n°.* 21*;*

2°. *van* 9 *Juli* 1901, *n°s* 3*a en* 3*b, tot oprichting en reglementeering van het waterschap het Westersche Veld (gemeente Weststellingwerf)*;

d, van het besluit der Staten van Noordholland van 16 *Juli* 1901, *n°. XXXV, tot vaststelling van een reglement van bestuur voor den Schouwbroekerpolder;*

e, van het besluit der Staten van Drenthe van 9 *Juli* 1901, *n°.* 14, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Weerdinge, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *Augustus* 1884, *n°.* 20, 9 *September* 1887, *n°.* 21, 7

Augustus 1889, *n°*. 23, 10 *September* 1894, *n°*. 33 *en* 2 *December* 1898, *n°*. 27, *en*

f, *van het besluit der Staten van Overijssel van* 11 *Juli* 1901, *n°*. 11*a*, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Wendeligerweiden, gemeente Ambt Vollenhove.*

Zie de Prov. bladen, van Noordbrabant n°s 20 en 21, de Buitengewone Prov. bladen van Zuidholland n°s 340 t/m 344, en Prov. bladen van Friesland n°s 95 en 96, van Noordholland n°. 96, van Drenthe n°. 30 en van Overijssel n°s 80 en 81.

KON. BESLUIT *van* 24 *September* 1901, *n°*. 32, *bepalende, dat met wijziging in zooverre van de Kon. besluiten van* 25 *Juni* 1895, *n°*. 17 *en* 22 *April* 1898, *n°*. 28, *aan de opzichters van den Rijkswaterstaat, aan wier standplaats het genot van vrije woning niet is verbonden, wegens gemis daarvan eene toelage wordt verleend van twee honderd gulden* (*f* 200) *per jaar.*

KON. BESLUIT *van* 24 *September* 1901, *n°*. 34, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen vaststelling van een suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. W. Meijerink G.Hzn., te Winterswijk, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 23 April 1901, n°. 83, tot vaststelling van een suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 21 Augustus 1901, n°. 141;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 20 September 1901, n°. 171, afd. Wat. A.;

Overwegende dat de Raad der gemeente Winterswijk bij besluit van 29 Juli 1899, n°. 7, het gedeelte van het Whemerpad, voorkomende op den ligger B der wegen en voetpaden in die gemeente onder n°. 79, van de Whemersteeg tot aan den weg genaamd de Zonnebrink, heeft verklaard niet meer bestemd te zijn ten openbaren dienste·

dat Burg[illegible] [illegible]thouders dier gemeente daarop een suppletoiren lig[illegible] [illegible]rpen, strekkende om bovengenoemd gedeelte van het [illegible] den ligger af te voeren en het ter vervangin[illegible] [illegible]le pad op den ligger te brengen;

dat de tegenwoordige appellant zich daarop tot Burgemeester en Wethouders heeft gewend met het verzoek, om, alvorens het nieuwe gedeelte van het Whemerpad op den ligger te brengen, te zorgen, dat een uitweg van zijn tuin naar dat nieuwe gedeelte gemaakt werd, welk verzoek niet ingewilligd zijnde, de tegenwoordige appellant de tusschenkomst van Gedeputeerde Staten van Gelderland heeft ingeroepen;

dat Gedeputeerde Staten -- overwegende o. a., dat in het algemeen reglement op de wegen in de provincie Gelderland onder »wegen« zijn te verstaan die, welke ten algemeenen dienste bestemd zijn; zoodat het reglement niet van toepassing is op het gedeelte van het Whemerpad, dat door de daartoe bevoegde macht aan den openbaren dienst is onttrokken, en mitsdien bedoeld wegsgedeelte van den ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk dient te worden afgevoerd; dat voorts, indien de tegenwoordige appellant werkelijk recht van uitweg heeft op gemeld gedeelte van het Whemerpad, hij in dat recht niet wordt verkort door het onttrekken aan den openbaren dienst en het afvoeren van dat gedeelte van den ligger, zoodat de bezwaren geen betrekking hebben op den onderwerpelijken suppletoiren ligger, — aan den tegenwoordigen appellant hebben te kennen gegeven, dat er voor hen geen termen bestonden, hunne tusschenkomst te verleenen, en — met eene wijziging — den suppletoiren ligger hebben vastgesteld;

dat appellant, van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep gekomen, heeft te kennen gegeven, dat niet alleen op den suppletoiren ligger, noodig geworden door het verleggen van het Whemerpad, geen uitweg voorkomt van het perceel sectie K n°. 1168 naar het nieuwe publieke pad, maar een uitweg door den nieuwen toestand zelfs onmogelijk wordt; weshalve hij Onze tusschenkomst inroept, opdat alsnog door het gemeentebestuur van Winterswijk voor een uitweg van het perceel sectie K n°. 1168 naar het nieuwe publieke Whemerpad gezorgd worde, of wel opdat de nieuwe ligger zonder die wijziging niet goedgekeurd worde;

Overwegende wat het in de eerste plaats door appellant gedaan verzoek betreft, dat dit steunt op een beweerd recht van uitweg;

dat intusschen over de gegrondheid dezer bewering niet door Ons bij de beslissing van dit geschil kan worden uitspraak gedaan en dan ook niet kan worden ingewilligd een verzoek van appellant, dat op het beweerde recht van uitweg steunt en als uitvloeisel daarvan wordt gedaan;

dat wat het in de tweede plaats door appellant gedaan verzoek betreft, Gedeputeerde Staten op juiste gronden, waarmede Wij Ons

vereenigen, het bezwaar tegen de vaststelling van den suppletoiren ligger B, hebben afgewezen;

Gezien het Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de provincie Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te handhaven.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 30 *September* 1901 (*Staatsblad* n°. 214), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de te Parijs op* 16 *Juni* 1898 *gesloten additioneele overeenkomst tot die van* 14 *October* 1890, *omtrent het goederenvervoer op spoorwegen, goedgekeurd bij de wet van* 11 *December* 1899 (*Staatsblad* n°. 256).

Zie hierover de aanteekening bij de wet van 13 Juli 1896 (Staatsblad n°. 113) in het 33e V. blz. 130).

KON. BESLUIT *van* 30 *September* 1901, n°. 29, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordbrabant van* 18 *Juli* 1901:

a, *tot wijziging van artikel* 12 *van het besluit der Staten van* 22 *Juli* 1875, *tot regeling van den dienst van den provincialen waterstaat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 11 *September* 1875, n°. 30, 9 *Augustus* 1880, n°. 3, 21 *December* 1893, n°. 9 *en* 30 *Mei* 1894, n°. 40;

b, *tot wijziging van artikel* 6 *van het besluit der Staten van* 17 *Juli* 1879, *tot regeling van het getal, de benoeming, de jaarwedden, het pensioen enz. van de provinciale opzichters van den Waterstaat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 26 *September* 1879, n°. 4, 15 *September* 1898, n°. 23 *en* 26 *October* 1900, n°. 35, *en*

c, *tot wijziging van artikel* 10 *van bovengenoemd besluit der Staten van* 17 *Juli* 1879.

De wijziging sub *a* luidt als volgt:

De Staten van Noordbrabant hebben besloten als volgt:

Artikel 12 van het besluit der Staten van 22 Juli 1875, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 11 September 1875, n°. 30 (provinciaal blad n°. 20), wordt met intrekking van hunne besluiten van 14 Juli 1880 (provinciaal blad n°. 27), 9 November 1893 (provinciaal blad n°. 26) en 17 April 1894 (provinciaal blad n°. 8), gelezen als volgt:

De Hoofdingenieur geniet eene jaarwedde van *f* 4500, de Ingenieur eene jaarwedde van *f* 3000.

Artikel 6 van het besluit sub *b* genoemd, luidt thans als volgt:

„Voor reis- en verblijfkosten der provinciale opzichters van den waterstaat „wordt eene som van *f* 3600 in het jaar beschikbaar gesteld, onverminderd die, „bedoeld in de laatste zinsnede van artikel 11.

De wijziging sub *c* bedoeld luidt als volgt:

De Staten van Noordbrabant hebben besloten als volgt:

Artikel 10 van hun besluit van 17 Juli 1879 (provinciaal blad n°. 32), tot regeling van het getal, de benoeming, de jaarwedden, het pensioen enz. van de provinciale opzichters van den Waterstaat, gewijzigd bij hunne besluiten van 19 Juli 1892 (provinciaal blad n°. 18), 20 Juli 1898 (provinciaal blad n°. 27) en 19 Juli 1900 (provinciaal blad n°. 27), wordt gewijzigd en zal luiden als volgt:

Artikel 10. De opzichters van den provincialen waterstaat mogen geene andere ambten of bedieningen bekleeden, tenzij in bijzondere gevallen door Gedeputeerde Staten daarvoor toestemming wordt verleend; zij drijven geen handel, doen geen nering, noch oefenen eenig beroep uit; dit verbod is mede van toepassing op de leden van het gezin van de provinciale opzichters, voor zoover het verbodene ten huize van dezen zou geschieden.

De hiervoor bedoelde vergunning wordt telkens voor niet langer dan één jaar verleend.

KON. BESLUIT *van* 30 *September* 1901, *n°.* 34, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het plaatsen van de Kolkwetering op den ligger der waterleidingen der gemeente Zwollerkerspel.*

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door C. W. Baron van Dedem c.s. te Heino en door Burgemeester en Wethouders van Zwollerkerspel tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, dd. 28 Maart 1901, 3e afd., n°. 970/795, tot plaatsing van de Kolkwetering op den ligger der waterleidingen der gemeente Zwollerkerspel;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 28 Augustus 1901, n°. 153;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 25 September 1901, n°. 174 afd. Wat. A.;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten bij hun bovenvermeld besluit op den ligger der waterleidingen in de gemeente Zwollerkerspel hebben gebracht het deel van de Kolkwetering bewesten den straatweg van

Zwolle naar Almelo en als onderhoudplichtigen daarvan hebben aangewezen de eigenaren der aangelande perceelen, op grond dat dit deel van de wetering van oudsher eene afwatering heeft uitgemaakt voor ongeveer 300 H.A. grond, behoorende aan verschillende grondeigenaren en aan gemelde zijde van den weg gelegen en dan ook steeds tot eene waterleiding is bekwaam gehouden;

dat in beroep tegen deze beslissing door appellanten is aangevoerd, dat het bedoelde stukje waterleiding nimmer op eenigen ligger gestaan heeft; dat het wel vroeger de voortzetting was van eene waterleiding, komende uit het noordelijk en noordoostelijk deel der gemeente Heino, in het geheel destijds de Kolkwetering geheeten, maar ten gevolge van eene andere richting daaraan gegeven, met medewerking en onder goedkeuring van de Hooge Regeering in de jaren 1830/31 sedert als van geen algemeen belang, doch meer van particulieren aard moest worden beschouwd, in tegenstelling van de nieuwe waterleiding, de nieuwe Kolkwetering geheeten, die wèl dadelijk op den ligger gebracht werd; dat de oude Kolkwetering nog voor een gedeelte in de gemeente Heino gelegen, ook door het bestuur dier gemeente niet op den ligger is geplaatst, als zijnde van zeer lokaal belang; dat de eigenaren van de perceelen onmiddellijk aan de waterleiding gelegen, wel in hun eigen belang de waterleiding zooveel noodig onderhouden, doch dat zij volstrekt geen onderhoudplichtigen zijn, terwijl er ook geen onderhoudplichtigen bekend zijn en alzoo, bij gebreke van dien, ingevolge art. 5, 2e lid van het Reglement op de waterleidingen in de provincie Overijssel, de gemeente onderhoudplichtig is, weshalve appellanten verzoeken het besluit van Gedeputeerde Staten te vernietigen, subsidiair het onderhoud van de oude Kolkwetering te brengen ten laste van de gemeente Zwollerkerspel;

Overwegende dat de door appellanten bedoelde goedkeuring der Hooge Regeering tot het geven van eene andere richting aan de Kolkwetering, alleen betrekking had op het deel dier wetering ten oosten van den straatweg van Zwolle naar Almelo, zooals blijkt uit hetgeen aan die goedkeuring is voorafgegaan, alsook uit de bedoeling van die verlegging, welke strekte om de gronden ten westen van den straatweg te beveiligen tegen de mogelijke overstroomingen van het uit het oosten afvloeiende water; dat echter dientengevolge aan de bestemming van de Kolkwetering bewesten den straatweg niets is veranderd;

dat deze dan ook steeds als waterweg, bestemd ook in het algemeen belang het water van hooger gelegen erven te ontvangen en af te voeren, is blijven bestaan en in stand gehouden;

dat het Reglement niet onderscheidt waterleidingen naar het meer of minder lokaal belang, en alzoo door Gedeputeerde Staten te

recht is beslist, dat de oude Kolkwetering op den ligger behoort voor te komen;

Overwegende ten aanzien van het subsidiair verzoek van appellanten, dat blijkens art. 5 van het Reglement op de waterleidingen het onderhoud ten laste der gemeente is, voor zoover geen onderhoudplichtige kan worden aangewezen;

dat door appellanten niet is betwist en in het bij Ons besluit van 22 Augustus 1901, n°. 63, beslist geschil over het gedeelte van de oude Kolkwetering, gelegen in de gemeente Heino, uitdrukkelijk is erkend, dat de eigenaren van de perceelen onmiddellijk aan de waterleiding gelegen, deze onderhouden en onderhouden hebben, edoch onder bijvoeging dat zij volstrekt geen onderhoudplichtigen zijn;

dat dit laatste beweren bij gebreke van eenig bewijs der gegrondheid niet kan worden toegegeven;

dat toch, zooals bij de beslissing van evenbedoeld geschil door Ons is aangenomen, het op aanzeggen, voortdurend geregeld onderhouden van de waterleiding sinds onbepaalden tijd, door verschillende eigenaren van aanliggende perceelen, wijst op eene bestaande, door de eigenaren erkende verplichting, aangezien het niet aannemelijk is dat zij allen onverplicht voortdurend bereid zouden worden bevonden aan zoodanige aanzegging te voldoen;

Gezien het reglement op de waterleidingen in de provincie Overijssel, vastgesteld den 10 Juli 1895, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 9 September 1895, n°. 20;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de ingestelde beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 30 *September* 1901, *n°.* 35, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 129) *te onteigenen voor een stationsemplacement voor den Westlandschen stoomtramweg te Loosduinen en het verleggen van een gedeelte van dien tramweg in de gemeente Loosduinen.*

Zie de Staatscourant n°. 237 van 10 October 1901

KON. BESLUIT *van* 2 *October* 1901, *n°.* 26, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Noordbrabant van* 18 *Juli* 1901, *tot herziening der classificatie van het waterschap de polder van Bergenshuizen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 24 *Januari* 1884, *n°.* 4, 9 *December* 1886, *n°.* 17, 5 *Januari* 1889, *n°.* 24 *en* 26 *Augustus* 1895, *n°.* 38.

Zie Prov. blad n°. 26.

KON. BESLUIT *van* 4 *October* 1901, *n°.* 22, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 9 *Juli* 1901, *n°.* 2, *tot oprichting en reglementeering van het veenschap Oost-opgaande in de gemeenten Oosterhesselen, Dalen en Coevorden.*

Zie Prov. blad n°. 31.

KON. BESLUIT *van* 4 *October* 1901, *n°.* 23, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 16 *Juli* 1901:

n°. 27, *tot wijziging en aanvulling van het politiereglement op het gebruik van het Eemskanaal met bijbehoorende werken, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 23 *Augustus* 1888, *n°.* 67, 7 *Augustus* 1893, *n°.* 23 *en* 13 *Augustus* 1898, *n°.* 35;

n°. 30, *tot wijziging van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 30 *Januari* 1885, *n°.* 2, 13 *September* 1895, *n°.* 34, 16 *September* 1896, *n°.* 5 *en* 4 *Januari* 1898, *n°.* 4;

n°. 32, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Oostpolder, gemeenten Uithuizermeeden, 't Zandt en Bierum, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 14 *September* 1856, *n°.* 57;

n°. 34, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Meedhuizerpolder, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 5 *September* 1864, *n°.* 49, 1 *September* 1871, *n°.* 14 *en* 17 *September* 1898, *n°.* 23;

n°. 36, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Eemspolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 16

October 1875, *n°.* 25, 4 *December* 1881, *n°.* 19 *en* 21 *April* 1888, *n°.* 9;

n°. 37, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Lauwerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 21 *September* 1896, *n°.* 39, *en*

n°. 39, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Tilburgpolder, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 24 *December* 1857, *n°.* 70 *en* 20 *Januari* 1891, *n°.* 10.

Voor de besluiten n°s 27, 32, 34, 36, 37 en 39 zie men de Prov. bladen n°s 44 en 46 t/m 50.

De wijzigingen van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken, luidt als volgt:

De Staten der provincie Groningen,

Op de voordracht van de Gedeputeerde Staten van den 24 Mei 1901, n°. 127, 1e afd, tot wijziging van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken;

Hebben goedgevonden, onder Koninklijke goedkeuring, de navolgende wijzigingen aan te brengen in de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken, vastgesteld bij Statenbesluit van den 19 November 1884, n°. 2, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 30 Januari 1885, n°. 2 (Prov. blad 1885, n°. 19), gewijzigd bij Statenbesluit van den 17 Juli 1895, n°. 13, goedgekeurd bij Kon. besluit van den 13 September d. a. v., n°. 34 (Prov. blad 1895, n°. 59), bij Statenbesluit van den 21 Juli 1896, n°. 11, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 16 September d. a. v., n°. 53 (Prov. blad 1896, n°. 59) en bij Statenbesluit van 16 November 1897, n°. 13, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 4 Januari 1898, n°. 4 (Prov. blad 1898, n°. 3).

a. De in litt. *d* van art. 1, in de eerste zinsnede van art. 1*bis*, in litt. *d* van art. 16, en in litt. *a* van art. 18, voorkomende woorden: „gemeente Ulrum" worden vervangen door de woorden: „gemeenten Eenrum en Ulrum."

b. Aan art. 1*bis* wordt als laatste de volgende alinea toegevoegd:

„De in de vorige alinea gegeven bevoegdheid tot het verbieden van het beweiden van den dijk met alle soorten van vee of met bepaalde soorten van vee, is niet van toepassing bij het beweiden van den dijk met schapen."

KON. BESLUIT *van 9 October* 1901, *n°.* 45, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 16 *Juli* 1901:

n°. 26, *tot aanvulling en wijziging van het politiereglement op de rivieren en kanalen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 6 *December* 1884, *n°.* 17, 18 *December* 1888, *n°.* 27, 17 *September* 1898, *n°.* 24 *en* 17 *September* 1900, *n°.* 18, *en*

n°. 33, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Oostpolder, gemeente Bedum, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 26 *November* 1858, *n°.* 60.

Voor het besluit n°. 33 zie men het Prov. blad n°. 52.

De aanvulling en wijziging van het politiereglement op de rivieren en kanalen luidt als volgt:

De Staten der provincie Groningen,

Gezien de voordracht van de Gedeputeerde Staten dier provincie, van den 31 Mei 1901, n°. 7, 1e afdeeling, tot aanvulling en wijziging van het Politiereglement op de rivieren en kanalen in deze provincie;

Gelet op artikel 140 der Provinciale wet;

Besluiten, onder Koninklijke goedkeuring, het Politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen, vastgesteld bij Statenbesluit van 11 November 1884, zooals dat is gewijzigd bij de besluiten der Staten van 14 November 1888, 19 Juli 1898 en 17 Juli 1900, welk reglement en welke besluiten werden goedgekeurd respectievelijk bij de Koninklijke besluiten van 6 December 1884, n°. 17, 18 December 1888, n°. 27, 17 September 1898, n°. 24 en 17 September 1900, n°. 18, en waarvan de tekst is opgenomen laatstelijk in het Provinciaal blad van 1898, n°. 67 en van 1900, n°. 41, aan te vullen en te wijzigen als volgt:

1°. Art. 4*g* wordt gelezen als volgt: »hout of schepen in de rivieren en kanalen los of onbeheerd te laten drijven.

2°. Aan artikel 4 wordt toegevoegd:

j. de rivieren en kanalen te bevaren met schepen, waarvan de bovenlast aan iedere zijde breeder is dan 0.50 M. buiten scheepsboord;

k. de rivieren en kanalen te bevaren met schepen dieper geladen dan tot den onderkant van de aan iedere zijde van het schip aangebrachte metalen ijkplaat.

Schepen, niet voorzien van deze kenteekenen, mogen niet dieper geladen zijn, dan 0,06 M. beneden het vaste boord, gemeten middenschip.

Aan dieper geladen schepen wordt de doorschutting of de doorgang door de sluismeesters of de brugwachters geweigerd.

3°. In het onder I van art. 5 bepaalde wordt in den zesden regel het cijfer 110 veranderd in het cijfer 75, en in den achtsten regel het cijfer 120 in het cijfer 85.

Aan de op 2 na laatste zinsnede van dit artikel worden toegevoegd de woorden: „of wanneer de voorwaarden, waaronder de vergunning is verleend, niet worden nagekomen."

4°. Aan de eerste zinsnede van artikel 10 worden toegevoegd de woorden: „of voor zooverre vreemde schepen betreft, eene den buitenlandschen meetbrief vervangende verklaring van herleiding, als wordt bedoeld in artikel 5 der wet van 3 Juni 1875 (Staatsblad n°. 101)."

5°. Tusschen den 10den en 11den regel van het 1e lid van artikel 17 worden gevoegd de woorden: „artikel 4, letter *j* en *k*."

6°. Artikel 19 wordt gelezen als volgt:

„Waar in dit reglement gesproken wordt van stoombooten of stoomschepen, zijn daaronder ook begrepen alle andere vaartuigen, die door mechanische kracht worden voortbewogen."

7°. Artikel 19 wordt artikel 20.

KON. BESLUIT *van* 12 *October* 1901 (*Staatsblad n°.* 216), *tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de Keulsche vaart, vastgesteld bij Kon. besluit van* 13 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 100).

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 27 Augustus 1901, L°. G, Afdeeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 24 September 1901, n°. 25);

Gelet op de nadere voordracht van Onzen voornoemden Minister van 8 October 1901, n°. 149, Afdeeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Koninklijk besluit van 13 Mei 1892 (Staatsblad n°. 100) vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de Keulsche vaart wordt gewijzigd als volgt:

1. in artikel 1 wordt voor „de hooge Amstelbrug te Amsterdam" gelezen: „de zuidelijke grens der gemeente Amsterdam bij het noordelijk landhoofd der brug over de ringvaart van de Watergraafsmeer", en

2. van artikel 8 vervallen de woorden aan het slot: „te Amsterdam, de oostelijke kanaaloever of Weesperzijde."

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 12 *October* 1901, *n°.* 28, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen niet-goedkeuring van een besluit der vergadering van ingelanden van het waterschap Oud-Vossemeer, tot belegging van kasgelden.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het waterschap Oud-Vossemeer tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland, dd. 29 Juni 1901, n°. 88, 2e afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit der vergadering van ingelanden van dat waterschap tot belegging van kasgelden in obligatiën of certificaten Nederlandsche Werkelijke Schuld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 11 September 1901, n°, 177;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 8 October 1901, n°. 148, afd. Wat. A.;

Overwegende dat, nadat de vergadering van ingelanden der „Drie groote polders", (behoorende tot het waterschap Oud-Vossemeer), gehouden op 22 Mei 1901, besloten had, van de in kas zijnde gelden tijdelijk zoodanig bedrag rentegevend te beleggen, als volgens het oordeel van het bestuur zonder hinder voor den dienst zou kunnen geschieden, daarbij den aard der belegging aan het bestuur overlatende, dit heeft bepaald dat voor een bedrag van *f* 6000 3 pcts. obligatiën of certificaten Nederlandsche Werkelijke Schuld zouden worden aangekocht;

dat Gedeputeerde Staten aan dat besluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging dat belegging van gelden door aankoop van inschrijving op een der Grootboeken der Nationale Schuld uit het oogpunt van veiligheid meer waarborg geeft, dan aankoop van obligatiën of certificaten;

dat het Bestuur van het waterschap, bij Ons in beroep gekomen, heeft te kennen gegeven, dat inschrijving op een der Grootboeken der Nationale Schuld wegens de vele formaliteiten bij plaatsing en opvraging daaraan verbonden en het tijdverlies daarmede gepaard, voor eene tijdelijke belegging zeer ongeschikt is en dat uit het oogpunt van veiligheid belegging van kasgeld in obligatiën of certificaten Nederlandsche Werkelijke Schuld toch ten minste evenveel waarborgen geeft als bewaring in contanten; weshalve appellant Ons verzoekt, dat het bestreden besluit worde vernietigd;

Overwegende dat ter tijdelijke belegging van kasgeld aankoop van Staatsfondsen, en dus ook van Nederlandsche Werkelijke Schuld, niet wenschelijk moet worden geacht;

dat toch daardoor — in verband met de wellicht spoedig zich voordoende noodzakelijkheid om het geld weder beschikbaar te hebben en

dus de fondsen of de inschrijving te verkoopen, een gevaar voor schade door koersverlies ontstaat, waardoor allicht het voordeel der genoten rente geheel verloren gaat, zoo niet het verlies nog grooter is;

dat dit bezwaar bestaat, hetzij aankoop van obligatiën of certificaten geschiedt, zooals appellant wenscht, hetzij inschrijving Grootboek wordt gekocht, zooals Gedeputeerde Staten raadzaam achten;

dat dus het besluit der vergadering van ingelanden van het waterschap niet behoort te worden goedgekeurd, en het bestreden besluit, zij het ook op andere gronden dan die van Gedeputeerde Staten behoort te worden gehandhaafd;

Gezien het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te handhaven.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 24 *October* 1901, *n°.* 45, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland van* 16 *Juli* 1901, *tot calamiteus-verklaring van den Zimmermanpolder en tot vaststelling van een reglement voor het bestuur en beheer der waterkeering van dien calamiteusen polder.*

Zie Prov. bladen n°s 95 en 96.

KON. BESLUIT *van* 31 *October* 1901, *n°.* 9, *houdende niet-goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland van* 9 *November* 1900, *n°.* 21, *tot vereeniging van de in* 1900 *in den Brakman bedijkte gronden tot één waterschap.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 September 1901, n°. 175, afdeeling Waterstaat A, tot onthouding van goedkeuring aan het besluit der Staten van Zeeland van 9 November 1900, n°. 21, tot vereeniging van de in 1900 in den Brakman bedijkte gronden tot één waterschap;

Overwegende, dat genoemd Statenbesluit strekt tot vereeniging van twee polders, welke door het met de zee in open gemeenschap staande havenkanaal van Philippine zijn gescheiden en ten opzichte van elkander zijn voorzien van eigen dijken en een eigen uitwateringsmiddel, zoodat ten aanzien van waterkeering, oeververdediging of uitwatering tusschen beide geen verband aanwezig is, terwijl zij ook overigens geen belang van waterstaat gemeen hebben;

Overwegende, dat samenvoeging van gronden tot één polderverband alleen kan worden gerechtvaardigd, wanneer er voor zooverre tusschen die gronden gemeenschap van waterstaatsbelang bestaat;

Overwegende, dat het aangehaalde besluit met dit beginsel geene rekening houdt en bijgevolg het aanzijn zoude geven aan een met gezonde begrippen van waterstaatsbestuur strijdigen toestand, die niet kan worden gedoogd;

dat derhalve het in werking treden van voormeld besluit behoort te worden voorkomen;

Den Raad van State gehoord, advies van 8 October 1901, n°. 10;

Gezien het nadere rapport van Onzen Minister voornoemd, van 15 October 1901, L^a^. D, afdeeling Waterstaat A; en van 25 October 1901, L^a^. I, afdeeling Waterstaat A;

Gelet op artikel 138 der provinciale wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Aan het in hoofde dezes vermelde besluit der Staten van Zeeland Onze goedkeuring te onthouden.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 4 *December* 1901, *n°.* 24, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het afvoeren van een gedeelte van het Ristenpad van den ligger der openbare wegen en voetpaden in de gemeente Rijsbergen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. M. J. Wertenbroek te Rijsbergen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant dd. 20 Juni 1901, G. n°. 14, 1e afd, 2e bur., houdende afwijzing van een verzoek om een gedeelte van het Ristenpad af te voeren van den ligger der openbare wegen en voetpaden in de gemeente Rijsbergen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 23 October 1901, n°. 208;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 30 November 1901, L^a^. G, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende: dat nadat genoemde Wertenbroek aan Gedeputeerde Staten van Noordbrabant had verzocht het gedeelte van het Ristenpad, dat gelegen is ten westen van den Rijksweg Breda—Rijsbergen langs zijn perceel kadastraal bekend gemeente Rijsbergen sectie C, n°. 1071, van den ligger der openbare wegen en voetpaden dier gemeente, op welken ligger het voorkomt onder n°. 21*a*, van dien ligger af te voeren, Gedeputeerde Staten dat verzoek hebben afgewezen bij hun aan hoofde dezes vermelde besluit; daarbij overwegende, dat niet is gebleken, dat het bedoelde voetpad ten onrechte op den ligger der openbare wegen

en voetpaden is gebracht, en dat het gemeentebestuur van Rijsbergen heeft te kennen gegeven op het behoud van het voetpad prijs te stellen;

dat Wertenbroek van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat de twee openbare wegen, die door het voetpad in kwestie worden verbonden, op korten afstand van dat voetpad elkaar ontmoeten, zoodat eene communicatie over zijn eigendom geheel onnoodig is, en dat dan ook dat eigendom steeds afgesloten is geweest door een sloot van één dier openbare wegen — den Rijksweg Breda—Rijsbergen — en slechts langzamerhand oogluikend een dammetje in die sloot is aangebracht;

Overwegende dat het gedeelte van het Ristenpad, waarover in deze het geschil loopt, het westelijk deel uitmaakte van een openbaar pad, dat vóór den aanleg van den Rijksweg van Breda naar Zundert de Oude baan en het Laag straatje verbond, door den aanleg van welken Rijksweg bedoeld pad in twee deelen is gesplitst;

dat bij het opmaken in 1877 van den ligger der openbare wegen en voetpaden in de gemeente Rijsbergen, dit westelijk deel dan ook terecht in dien ligger is opgenomen, al moge dit deel ook al als openbaar voetpad door den aanleg van voormelden Rijksweg veel van zijne beteekenis hebben verloren, in zooverre het alleen nog dienst doet als verbindingspad tusschen de Oude baan en dien Rijksweg, en de verkorting, door deze verbinding verkregen, slechts enkele tientallen meters bedraagt;

dat ten overvloede in de akte van verkoop, waarbij het algemeen armbestuur te Rijsbergen aan appellant den eigendom van het perceel, waarover het pad in geschil loopt, heeft overgedragen, vermeld staat dat het perceel bezwaard is met den last van dat openbaar voetpad;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht appellant's verzoek, om meerbedoeld gedeelte van het Ristenpad van den ligger der openbare wegen en voetpaden in de gemeente Rijsbergen af te voeren, hebben afgewezen;

Gezien het Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

WET *van* 9 *December* 1901 (*Staatsblad n°.* 260), *tot verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1900.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid

is gebleken tot verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, vastgesteld bij de wet van den 3den Februari 1900 (Staatsblad n°. 26), verhoogd bij de wet van 10 Juli 1900 (Staatsblad n°. 133);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De navolgende *artikelen* van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900 worden verhoogd met, en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

IIde Afdeeling.

Waterstaat.

D. Spoorwegen.

	Wordt verhoogd met:	en mitsdien gebracht op:
Art. 130. Brug over den IJssel bij Westervoort	*f* 270,000.00	*f* 1,270,000.00
Art. 131. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo	775,000.00	1,165,000.00

2. Tusschen de *artikelen* 140 en 141 van genoemd hoofdstuk wordt ingelascht:

Art. 140*bis*. Koopsom van het Nederlandsch gedeelte der spoorweglijn van Luik naar Maastricht ingevolge art. VI der bij de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897 *f* 1,440,000.00.

3. Ten gevolge van voorschreven verhoogingen en aanvulling wordt het totaal der IIde afdeeling, alsmede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk *verhoogd* met *twee millioen vierhonderd vijf en tachtig duizend gulden* (*f* 2,485,000.00).

Lasten enz.

WET *van* 9 *December* 1901 (*Staatsblad* n°. 261), *tot onteigening, ten name van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Kwadijk, Middelie en Edam, noodig voor den aanleg van een spoorweg van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam.*

WET *van* 9 *December* 1901 (*Staatsblad n°.* 262), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeente Nieuw-Helvoet, noodig voor het maken van een spoorweghaven, met bijbehoorende werken, te Hellevoetsluis, ten behoeve van eene stoomveerverbinding tusschen Hellevoetsluis en Middelharnis en een spoorweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam.*

WET *van* 9 *December* 1901 (*Staatsblad n°.* 263), *tot onteigening, ten name van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeente Bussum, noodig voor de uitbreiding van het station Naarden—Bussum.*

KON. BESLUIT *van* 14 *December* 1901, *n°.* 37, *houdende goedkeuring:*

a, van de besluiten der Staten van Noordbrabant van 6 *November* 1901:

1°. *tot intrekking van het reglement voor het waterschap de polder van Linden, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 8 *September* 1897, *n°.* 27, *en vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap;*

2°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 8 *October* 1895, *n°.* 20, 28 *November* 1896, *n°.* 70, 8 *September* 1897, *n°.* 27 *en* 6 *September* 1901, *n°.* 34;

3°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de polder van Dieden, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 11 *Augustus* 1893, *n°.* 22;

4°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Binnenpolder van den Dungen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 29 *Juli* 1870, *n°.* 14 *en* 31 *Juli* 1877, *n°.* 23;

5°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Nieuwe polder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 25 *December* 1868, *n°.* 23 *en* 12 *December* 1891, *n°.* 9, *en*

6°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de polder aan den Dungenschen kant, ook genaamd de Oude St.-Michiel-Gestelsche polder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 3 *September* 1868, *n°.* 18 *en* 6 *December* 1876, *n°.* 15;

b, *van het besluit der Staten van Zeeland van* 8 *November* 1901, *n°.* 13a, *tot wijziging van het reglement op de tramwegen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 19 *Januari* 1889, *n°.* 26, 7 *December* 1891, *n°.* 32, 28 *Augustus* 1896, *n°.* 44 *en* 13 *September* 1897, *n°.* 28;

c, *van de besluiten der Staten van Noordholland van* 12 *November* 1901:

n°. IXa, tot wijziging van het reglement voor het bestuur van de banne Opperdoes, goedgekeurd bij Kon. besluit van 5 *December* 1859, *n°.* 57;

n°. IXb, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den polder het Grootslag, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 *Augustus* 1860, *n°.* 73 *en* 13 *Augustus* 1873, *n°.* 23;

n°. IXc, tot wijziging van het reglement van bestuur voor de banne Nieuwe Niedorp, goedgekeurd bij Kon. besluit van 28 *November* 1864, *n°.* 49, *en*

n°. IXd, tot wijziging van het reglement voor het bestuur van den Groot-Limmerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 5 *Augustus* 1859, *n°.* 55 *en* 22 *Juli* 1879, *n°.* 22;

d, *van de besluiten der Staten van Friesland:*

1°. *van* 12 *November* 1901, *n°.* 4, *tot wijziging van het reglement op het bestuur en op het onderhoud der werken van het waterschap het Nieuw Bildt, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 9 *December* 1884, *n°.* 22, 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18, 3 *Augustus* 1897, *n°.* 15, 1 *December* 1897, *n°.* 46 *en* 11 *December* 1899, *n°.* 29, *en*

2°. *van* 13 *November* 1901, *n°.* 10, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Engelumerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 7 *September* 1900, *n°.* 33;

e, *van de besluiten der Staten van Zuidholland van* 19 *November* 1901:

n°. XIX, tot wijziging van het reglement voor den Voorofschen polder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 25 *Augustus* 1861, *n°.* 10;

n°. XX, tot wijziging van het reglement voor den polder den Banne van Gorinchem en Kwakernaat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 *December* 1859, *n°.* 69, *en*

n°. XXI, tot wijziging van het reglement voor den polder Duivenwaard, goedgekeurd bij Kon. besluit van 31 *October* 1890, *n°.* 84.

Voor de besluiten sub *a*, *c*, *d* en *e* zie men de Prov. bladen: van Noordbrabant n°s 1 t/m 6 van 1902; van Noordholland n°s 131, 132, 133 en 134; van Friesland n°s 121 en 122, en van Zuidholland de Buitengew. Prov. bladen n°s 345, 346 en 347.

De wijziging van het reglement op de tramwegen in Zeeland luidt als volgt:

De Staten der provincie Zeeland,

besluiten:

het Reglement op de tramwegen te wijzigen als volgt:

1°. in art. 9 wordt als § 5 opgenomen het volgende:

§ 5. Gedeputeerde Staten handelen als in de vorige § § is aangegeven, indien aan de bezwaren is tegemoet gekomen door zoodanige wijziging van de aanvraag, dat spoorstaven zouden worden gelegd in wegen, welke niet in de oorspronkelijke aanvraag waren genoemd.

2°. de § § 5 en 6 worden § § 6 en 7.

KON. BESLUIT *van* 14 *December* 1901, *n°.* 42, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen goedkeuring van eene keur van den Stormpolder.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. C. van Vliet Az. te Krimpen a/d IJssel, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 13 Augustus 1901, n°. 4, tot goedkeuring van eene keur van den Stormpolder;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 27 November 1901, n°. 226;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 December 1901, n°. 171, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende, dat J. C. van Vliet Az. bij Ons in beroep is gekomen tegen de artt. 8 en 15 laatste lid, der bovengenoemde keur, vastgesteld op 20 Juli 1901, — goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 13 Augustus 1901 — op grond dat, volgens art. 8 het talud van den dijk, grenzende aan »Bakkerskil« en aan »Sliksloot« bij lange na niet zal voldoen aan de eischen die de hoogte van den dijk stelt, zoodat bij hoog water de dijk zal doorbreken; en dat, krachtens art. 15, laatste lid, de bestaande zellingen in of langs »Sliksloot« en »Bakkerskil« zullen mogen worden uitgebaggerd, waarvan het gevolg zal zijn dat de dijk aan de zijde der zellingersloot wordt ondermijnd en van zijn natuurlijken steun beroofd; weshalve appellant het noodig acht,

dat in plaats van art. 8 worde gesteld art. 11 van de vervallen ke dd. 26 April 1859, en dat het laatste lid van art. 15 der nieuwe ke vervalle ;

Overwegende : wat betreft het eerste door appellant aangevoer bezwaar, — als zoude volgens genoemd art. 8 het talud van den d grenzende aan Bakkerskil en aan Sliksloot bij lange na niet voldc aan de eischen die de hoogte van den dijk stelt, zoodat bij hoog wa de dijk zal doorbreken, —

dat terwijl de tot dusver geldende polderkeur van 1859 in art. voor de dijken eene »buitendocering« voorschreef van 2 op 1, art van de nieuwe keur bepaalt, dat het dijkslichaam glooiingen zal moe hebben van 1½ op 1 voor den dijk langs den IJssel en de Maas aan de hartlijn der krib welke aansluit aan het gedeelte dijk, bij kadaster bekend in Sectie B n°. 427 gemeente Krimpen a/d IJs en van 1 op 1 voor den dijk langs Sliksloot en verderop tot aan hartlijn der bovengenoemde krib ;

dat echter niet alleen sinds 1859 het dijksverloop krachtens bestaande art. 11 gevorderd nimmer tot stand is gekomen, doch vereischte bevelen daartoe nimmer door het toenmalige bestuur den Stormpolder nòch door latere polderbesturen zijn gegeven, z niet toen Gedeputeerde Staten bij besluit van 27/31 Maart 1877 B 728 (1e afd.) G.S. n°. 1/1, krachtens art. 7 der wet van 12 Juli 18 (Staatsblad n°. 102) het bestuur van den Stormpolder hebben bevo om binnen 16 maanden na den datum van hun bevel de dijken overeenstemming te brengen of te doen brengen met de afmetin bij art. 11 voorgeschreven ;

dat zulks nooit is geschied, omdat blijkens de eenstemmige me deelingen van het polderbestuur en van den Hoofdingenieur van Provincialen Waterstaat, voor eigenaren van den verhoefslaagden d aan de naleving van art. 11 te groote financiëele bezwaren wa verbonden ; om welke reden Gedeputeerde Staten — gelijk zij verklaren — overtuigd dat, zonder onbillijkheid te plegen jegens bedoe eigenaren, de in art. 11 voorgeschreven beloopen niet te verkrij waren, zich hebben moeten neerleggen bij de, wegens de hooger stijger vloeden en wegens de doorbraken, achtereenvolgende verhoogin der dijken, zonder dat verzwaring dier dijken daarmede gelijken t hield ;

dat het derhalve vaststaat, — te meer waar allengs dijksverhoog door den nood werd opgelegd — dat het voldoen aan de eischen meerbedoeld art. 11, wat betreft het dijksprofil, uitgaven zou vorde onevenredig hoog in verhouding tot de waarde van het in den Stormpol gelegen land ; terwijl, naar de meening van de Hoofdingenieur, al w

aan die eischen voldaan, geenszins zekerheid ware te verkrijgen tegen overstrooming;

dat er onder die omstandigheden derhalve alleszins reden bestond om de flauwere beloopen van art 11, — waaraan èn het Bestuur van den Stormpolder èn Gedeputeerde Staten verklaren niet de hand te hebben kunnen houden — te vervangen door die, vastgesteld bij art. 8 der nieuwe keur, welke beloopen, ofschoon zij toch reeds aan eigenaren van den verhoefslaagden dijk een vrij zwaren eisch stellen en van hen belangrijke uitgaven zullen vorderen, blijkens bericht van den Hoofdingenieur tot stand zullen kunnen worden gebracht;

dat wijders voor zoover in het appellatoir adres meer in het bijzonder bezwaar wordt gemaakt tegen het nieuw vastgestelde talud van de dijken, grenzende aan Bakkerskil en aan Sliksloot, dit bezwaar daarom als minder gegrond behoort te worden aangemerkt, wijl deze dijken het minst te lijden hebben, overmits de dijk langs Sliksloot tot aan de Maas aan geen golfslag is blootgesteld, en vóór de dijken langs Bakkerskil veel voorland is gelegen;

dat appellants beroep voor zoover betreft art. 8 der nieuwe keur mitsdien ongegrond is;

Overwegende ten aanzien van het tweede door appellant aangevoerde bezwaar — als zou, nu krachtens art. 15, laatste lid, der nieuwe keur de bestaande zellingen in of langs Sliksloot en Bakkerskil zullen mogen worden uitgebaggerd, de dijk aan de zijde der zellingersloot worden ondermijnd en van zijn natuurlijken steun beroofd, —

dat, voor zoover dit bezwaar gericht mocht zijn tegen het van de zijde van den Stormpolder prijsgeven van een recht van aardhaling, overmits de uit voormelde zellingen gebaggerde grond niet ten dienste van de polderdijken zal blijven — wat betreft de zellingen in de Sliksloot — blijkens de akte van verkoop van de buitengronden van dien polder van 1708, deze zellingen zonder den last van aardlevering ten behoeve van de polderdijken zijn verkocht, en deze dan ook tot hiertoe nimmer met het recht van aardhaling waren bezwaard;

dat, wat betreft de zelling in Bakkerskil, deze weliswaar een gedeelte uitmaakt van het met aardlevering bezwaarde perceel buitengrond Sectie B n°. 389, doch dat deze op 250 Meter van den dijk gelegen zelling, volgens in eene openbare vergadering der Afdeeling van den Raad van State, voor de geschillen van bestuur afgelegde en niet weersproken verklaring, sedert onheuglijke jaren bestaat en zeker in zeer langen tijd geen geschikte aardspecie ten behoeve van de polderdijken zou kunnen opleveren, zoodat die zelling, de eenige in de ruim 20 Hectaren met aardlevering bezwaarde buitengronden, voor die dijken hoegenaamd geen waarde heeft, noch binnen een afzienbaar tijdsbestek

zou krijgen, weshalve het den polder geen schade kan berokkenen den eigenaar dier zelling toe te staan, wat hij reeds feitelijk doet, deze uit te baggeren; terwijl het rechtstreeks zou indruischen tegen ieder gevoel van billijkheid, indien het onder die omstandigheden den eigenaar niet geoorloofd werd de in die zelling aanwezige grond te vervoeren en te gebruiken;

dat voor zoover het tweede door appellant aangevoerde bezwaar, gericht mocht zijn tegen ondermijning van de dijken langs Sliksloot en Bakkerskil, door appellant ten eenenmale uit het oog wordt verloren, dat de uitzondering in art. 15, laatste lid, gemaakt, uitsluitend tot de *bestaande reeds gegraven* zellingen is beperkt, zich niet uitstrekt tot het veranderen van bestaande of het maken van nieuwe zellingen, en zich dus bepaalt tot het weghalen van het telken jare op de bestaande zellingen aangevoerde slib; hetgeen blijkens de ervaring, ook elders opgedaan, geen bezwaar oplevert voor de dijken;

dat appellants beroep voorzoover betreft art. 15, laatste lid der nieuwe keur mitsdien evenzeer ongegrond is;

Gezien het algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 16 *December* 1901, *n°.* 28, *houdende nadere aanwijzing der perceelen, onder de gemeenten Enschede en Lonneker, ten name van de Ahaus—Enscheder Eisenbahn Gesellschaft te Ahaus, te onteigenen ten behoeve van een locaalspoorweg van Enschede naar de Nederlandsch—Pruisische grens in de richting van Ahaus.*

Bij dit besluit is ingetrokken dat van 6 Mei 1901, n°. 72, waarbij reeds een aanwijzing van perceelen geschiedde.

KON. BESLUIT *van* 28 *December* 1901, *n°.* 59, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 13 *November* 1901, *n°.* 8, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de contributie zeedijken Oostdongeradeel, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 17 *Januari* 1894, *n°.* 17 *en* 13 *Augustus* 1898, *n°.* 34.

Zie Prov. blad n°. 10 van 1902.

WET *van* 30 *December* 1901 (*Staatsblad* n°. 314), *tot aanvulling en verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1901.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot aanvulling en verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, vastgesteld bij de wet van 2 Februari 1901 (Staatsblad n°. 49), aangevuld en verhoogd bij de wet van 28 Mei 1901 (Staatsblad n°. 137);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Tusschen de *artikelen* 109 en 110 wordt ingelascht:

Art. 109*bis*. Bijdrage aan het waterschap van den Oude-IJssel, voor de voltooiing der verbetering van de rivier den Oude-IJssel als kanaal van uitwatering en van scheepvaart, ingevolge de wet van 28 Mei 1901 (Staatsblad n°. 138). . . . . *f* 100,000.00.

2. Ten gevolge van voorschreven aanvulling en verhooging wordt het totaal der IIde afdeeling, alsmede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk *verhoogd* met *honderd duizend gulden* (*f* 100,000.00).

Lasten enz.

WET *van* 30 *December* 1901 (*Staatsblad* n°. 315), *tot verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1901.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken van eene verhooging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, vastgesteld bij de wet van 2 Februari 1901 (Staatsblad n°. 49);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. *Art.* 80. Onderhoud, herstel, verbetering en exploitatie van de visschershaven te IJmuiden met inbegrip van de uitgaven voor personeel wordt *verhoogd* met *honderd vijf duizend gulden* (*f* 105,000) en alzoo gebracht op *tweehonderd acht duizend driehonderd vijf en twintig gulden* (*f* 208,325).

2. Ingevolge van voorschreven verhooging wordt het totaal der IIde afdeeling en het eindcijfer van bovengenoemd hoofdstuk eveneens *verhoogd* met *honderd vijf duizend gulden* (*f* 105,000).

3. Op den aankoop der gronden waarvoor de bovenvermelde som van ƒ 105,000 strekt en op de te dier zake te doene betalingen, worden met afwijking van de wet van 9 Mei 1880 (Staatsblad n°. 80), geene leges geheven.

Lasten enz.

WET van 30 *December* 1901 (*Staatsblad n°. 316*), *tot onteigening, ten name van de Noord-Oosler Locaalspoorweg-Maatschappij, van eigendommen in de gemeenten Stad-Almelo, Ambt-Almelo, Vriezenveen, Hellendoorn, den Ham, Ambt-Ommen, Ambt-Hardenberg, Stad-Hardenberg, Gramsbergen en Coevorden, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Almelo naar Coevorden.*

WET van 30 *December* 1901 (*Staatsblad n°. 317*), *tot wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1900.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, vastgesteld bij de wet van den 3den Februari 1900 (Staatsblad n°. 26), verhoogd en aangevuld bij de wetten van den 10den Juli 1900 (Staatsblad n°. 133) en van den 24sten Juni 1901 (Staatsblad n°. 178);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De navolgende *artikelen* van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900 worden *verhoogd* met, en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
Art. 5. Kosten van commissiën, met inbegrip van het drukken van verslagen en van reiskosten.	ƒ 2,400.00	ƒ 5,400.00
Art. 7. Druk- en bindwerk, alsmede advertentiën en daarmede in verband staande uitgaven	1,400.00	26,400.00

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
Art. 10. Herstel van in onderhoud zijnde werken, van winter- en stormschade . . . . . *f*	12,000.00	*f* 72,000.00
B. Waterstaat.		
Art. 14. Bezoldiging en toelagen van het personeel in de bureelen der ambtenaren van den Waterstaat.	1,050.00	98,050.00
Art. 15. Bezoldiging, toelagen, reiskosten, vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst en verdere uitgaven voor havenmeesters en de overige waterstaatsbeambten. .	8,000.00	430,700.00
Art. 74. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Voorne en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven.	46,000.00	123,000.00
Art. 79. Uitbreiding van de haven- en sluiswerken te IJmuiden ingevolge de wet van 31 Mei 1887 (Staatsblad n°. 98)	38,000.00	155,000.00
Art. 94. Onderhoud, herstel en verbetering van de Drentsche Hoofd- en Beilervaarten, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	3,500.00	25,500.00
C. Landsgebouwen.		
Art. 114. Jaarwedden van de beide Rijksbouwmeesters, alsmede jaarwedden en toelagen van het verder vaste personeel, belast met het toezicht op de landsgebouwen en op de bij de Departementen van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën in gebruik zijnde gebouwen	115.00	36,615.00
Art. 118. Onderhoud, lasten, herstel en verbetering van de landsgebouwen en terreinen te 's Gravenhage. . . .	600.00	67,600.00
D. Spoorwegen.		
Art. 124. Materieel en arbeidsloon voor dat toezicht	4,000.00	18,900.00

	Wordt verhoogd met:	En mitsdi gebracht
Art. 129. Vernieuwen van den kaaimuur langs de spoorwaghaven te Feijenoord	f 30,000.00	f 230,00(
Art. 132. Wijziging van het goederenstation te Nijmegen	13,300.00	86,20(
Art. 146. Aanleg van eene haven te Numansdorp met daartoe behoorende uitgaven, in verband met den in aanleg zijnden stoomtramweg Zuid-Beijerland—Rotterdam	60,000.00	160,000
Art. 147. Aanleg van havens aan het Zijpe, met daartoe behoorende uitgaven, in verband met de aan te leggen stoomtramwegen van Zijpe naar Brouwershaven en van den Willempolder naar Steenbergen.	12,000.00	61,500
IIIde AFDEELING.		
Handel en Nijverheid.		
A. Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.		
Art. 151. Reiskosten van het personeel van het Instituut: waarnemingen elders dan te de Bildt: kosten van buitenlandsche telegrammen in verband met den stormwaarschuwingsdienst; gebouwen; kosten van vervoer van het personeel tusschen Utrecht en de Bildt: materieel en arbeidsloon	700.00	16,07
Vde AFDEELING.		
Posterijen.		
B. Postdienst.		
Art. 200. Kantooronkosten bij abonnement, vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon	9,200.00	570,30

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
C. Telegraafdienst.		
Art. 205. Reis-, verhuis- en examenkosten, vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden.	2,200.00	*f* 29,500.00
Art. 209. Toestellen; vervaardiging van telegramzegels; uniformkleeding van beambten; kantooronkosten bij abonnement; verder materieel en arbeidsloon.	5,100.00	221,900.00
D. Vereenigde post- en telegraafdienst.		
Art. 214. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden.	5,800.00	50,400.00
Art. 216. Kantooronkosten bij abonnement; uniformkleeding voor beambten; verder materieel en arbeidsloon, niet uitsluitend voor post- of voor telegraafdienst	2,200.00	131,200.00
F. Rijkspostspaarbank.		
Art. 224. Verder materieel en arbeidsloon	1,800.00	29,800.00

Art. 2. *Artikel* 122 van genoemd hoofdstuk wordt *aangevuld* en gelezen als volgt:

Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de spoorwegdiensten, het onderzoek naar de middelen tot verbetering van het Spoorwegnet daaronder begrepen *f* 105,625.00

Art. 3. Tusschen de *artikelen* 132 en 133 wordt *ingelascht*:

Art. 132*bis*. Voltooiing van het hoofdgebouw met daartoe behoorende werken op het station Nijmegen. . . . . *f* 18,315.04

Tusschen de *artikelen* 188 en 189 wordt *ingelascht*:

Art. 188*bis*. Berekeningen in verband met enkele cijfers, voorkomende in de bijlagen van het verslag van de werkzaamheden der Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1895, n°. 21 . . . . . *f* 87.00

Art. 4. De navolgende *artikelen* van genoemd hoofdstuk worden *verminderd* met en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

B. Waterstaat.

	wordt verminderd met:	en mitsdien gebracht op:
Art. 35. Verleggen van de uitmonding der rivier de Maas, ingevolge de wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad n⁰. 4), met alle daarmede in verband staande werken en uitgaven, niet in een of meer der vijf volgende artikelen begrepen .	*f* 100,000.00	*f* 172,000.00
Art. 59. Verbetering van de Slenk, zijnde het buitendijksch vaarwater tusschen Zoutkamp en het Dokkumerdiep.	6,000.00	1,000.00
Art. 61. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en andere voor de scheepvaart hinderlijke voorwerpen, met daarmede in verband staande uitgaven	10,000.00	20,000.00
D. Spoorwegen.		
Art. 134. Station van den Staatsspoorweg van Amersfoort naar Nijmegen te Amersfoort	100,000.00	300,000.00
Art. 135. Uitgaven, voortvloeiende uit artikel 10 sub 1⁰, 2⁰, 3⁰ en 5⁰ der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n⁰. 134)	35,467.04	4,532.96
Vde AFDEELING.		
Posterijen.		
D. Vereenigde post- en telegraafdienst.		
Art. 211. Jaarwedden en verdere beloonigen van het vaste personeel . .	26,300.00	1,750,900.00

Art. 5. Ten gevolge van het vorenstaande wordt *verminderd* het totaal der IIde afdeeling van genoemd hoofdstuk met *zevenhonderd zeven en tachtig gulden* (*f* 787) en wordt *verhoogd* het totaal der IIIde afdeeling met *zevenhonderd gulden* (*f* 700) en dat der IVde afdeeling met *zeven en tachtig gulden* (*f* 87).

Lasten enz.

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN

OP DE

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN, ENZ.

1669—1900.

ORDONNANCE *du Roi d'Août* 1669, *pour les eaux et forests de son Royaume* (*blz.* 1).

Zie een arrest van den Hoogen Raad over het maken van afsluiting enz. op een jaagpad, op het Keis. Decreet van 22 Januari 1808.

DÉCRET *impérial du* 22 *Janvier* 1808, *qui déclare l'article* 7 *du titre* 28 *de l'ordonnance de* 1669, *applicable à toutes les rivières navigables de l'Empire* (*blz.* 46).

Met betrekking tot eene veroordeeling bij vonnis der rechtbank te Utrecht van 24 Dec. 1900, bevestigende een vonnis van den kantonrechter te Amersfoort, wegens het als eigenaren van een erf, grenzende aan eene bevaarbare rivier: 1°. niet langs den oever minstens 24 voet ruimte in de breedte laten voor weg en jaagpad en 2°. eene afsluiting hebben op minder dan 30 voet van den oever aan den kant waar de schepen getrokken worden — werd bij arrest van den Hoogen Raad van 1 April 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7595) in cassatie beslist:

dat ingevolge art. 4 van voormeld Decreet de administratie, met andere woorden de autoriteit, die over den weg het gezag voert, op gronden van billijkheid en voor zoover de publieke dienst niet wordt benadeeld (een en ander te harer beoordeeling) kan bepalen, dat de breedte der jaagpaden wordt ingekort;

dat de woorden van het artikel „pourra restreindre" geen grond geven voor de bewering, dat een enkel gedoogen van de zijde van de administratie voldoende zoude zijn om aan te nemen dat deze tot die inkorting zal zijn overgegaan;

dat voorts moet aangenomen worden dat, al moge men tegen de feitelijk plaats gehad hebbende inkorting, ten gevolge van het maken en aanwezig zijn van eene afrastering en van een stal binnen den voorgeschreven afstand, niet zijn opgekomen, deze omstandigheid geen recht kan geven om in plaats van een en ander een muur binnen dien afstand te bouwen en te houden, maar de bevoegdheid voor de administratie onverkort laat om te allen tijde de voorschriften van art. 7 van de Ordonnance toe te passen;

dat art. 4 voormeld dan ook wel medebrengt, dat het aanwezig zijn van afsluitingen, hagen, muren enz. tot het geven van vergunning tot inkorting aanleiding kan geven, maar niet, dat het aanwezig zijn van een of ander grond oplevert om die inkorting zonder bepaalde vergunning te laten voortduren.

[illegible] 21 April 1810, concernant *les mines, les minières* [illegible] art. 32.

[illegible] wet van [illegible] 1901 Staatsblad nº. 170, betreffende exploitatie van Staatswege van steenkolenmijnen in Limburg.

BURGERLIJK WETBOEK art. 382.

Art. 377. De voorziening in cassatie tegen het arrest van het Hof te 's Bosch [illegible] December 1900 [illegible] art. 382 medegedeeld met betrekking [illegible] van een afgedamden rivierarm werd bij arrest van den Hoogen Raad van [illegible] Februari 1902 *Weekblad van het Recht* nº. 7567 verworpen.

Als middelen van cassatie waren aangevoerd:

[illegible] en verkeerde toepassing van de artt. 577, 578, 639, 646, 651 B. W. [illegible] B. R. [illegible] aan de rivier [illegible] van leiding en bepaald wordt door het karakter van [illegible] verkeersweg als zoodanig, [illegible] bij het wegvallen van dat karakter de eigendom van den Staat wegvalt en [illegible] in elk geval [illegible] het Hof aanneemt de rivier [illegible] van afdamming niet meer [illegible] van het eigendom des Staats van den grond, waarover de rivier [illegible] sprake meer zijn kan, terwijl daartegen niet kan afdoen de omstandigheid dat de Staat ex art. 578 voor de afdamming eigenaar was tot aan de [illegible] dat eigendom uit zijnen aard veranderlijk is en wijkt met [illegible]

[illegible] toepassing van art. 651 B. W. en [illegible] 199 B. R. [illegible] afgedamden rivierarm der Maas, zelfs dan [illegible] gesteld en te bewijzen is aangeboden [illegible] het Hof zelf aanneemt dat zij geen [illegible] water in den zin van [illegible] het Hof van [illegible]

[illegible] 639 en 645 B. W. [illegible] van wetgeving voor [illegible] natrekking [illegible] B. W. [illegible] gevallen in [illegible] toepassing va[illegible] van een vak [illegible] het Hof ten deze aanneemt [illegible] natrekking buitenge[illegible]

[illegible] cassatie: [illegible] opheffing der publieke [illegible] rivier- [illegible] verworpen op grond, dat blijkens

de geschiedenis van het Burg. Wetb. (Voorduin III, blz. 340) de wetgever zooveel mogelijk wilde optellen de zaken, welke in eigendom aan den Staat toebehooren en dat dan ook de artt. 576, 577, 579, 580 en 581 B. W. eene menigte zaken opnoemen, waarvan art. 577 B. W. zegt, dat zij eigendom van den Staat zijn, zonder te onderscheiden tusschen tweëerlei soort van eigendom; dat hieruit volgt dat, als de publieke bestemming van sommige van die zaken vervalt, ten behoeve van het alsdan overblijvende privaateigendomsrecht van den Staat op die zaken, de hierboven genoemde artikelen een vermoeden aan de hand doen, waartegen bijzondere personen wèl kunnen opkomen op grond van de slotbepaling aan art. 577 B. W., maar dat in dat geval — hetgeen ten deze nog niet is geschied — het bewijs van hun beter recht door hen moet worden geleverd; dat alzoo de opheffing der publieke bestemming den eigendom van de oude bedding van den hierboven bedoelden rivierarm voor den Staat niet doet verloren gaan";

O. dat door deze beslissing geen der in het middel aangehaalde artikelen verkeerd toegepast of geschonden is;

dat toch uit geen van die artikelen afgeleid moet worden, veel minder blijkt dat de eigendom, dien de Staat heeft van den grond waarover bevaarbare en vlotbare stroomen en rivieren loopen, zou verloren gaan ingeval die stroomen of rivieren, onverschillig door welke oorzaak, ophouden aan hare openbare bestemming te voldoen;

dat integendeel volgens art. 577 B. W. aan den Staat behooren o.m. de bevaarbare stroomen en rivieren met hunne oevers en art. 646 B. W. buiten twijfel stelt, dat die eigendom medebrengt den eigendom van den grond, waarover het water loopt;

dat art. 577 B. W. ook bij de veranderingen, die deze grond door de werking der natuur kan ondergaan, zoodat zij zich tot groote of kleine eilanden en platen ontwikkelt, het eigendomsrecht van den Staat aan die met de bedding één geheel vormende deelen uitdrukkelijk erkent;

dat de bij het middel bedoelde stelling, ver van daarin steun te vinden, weersproken wordt door de bepaling van art. 647 B. W., volgens welke, eigenaars van gronden, door een stroom of rivier ingenomen bij het aannemen van een nieuwen loop en het verlaten van de oude bedding, deze verlaten bedding in bezit nemen om zich schadeloos te stellen, een iegelijk naar evenredigheid van den grond, dien hij verloren heeft;

dat toch deze bepaling billijkheidshalve gegeven, steunt op het beginsel, dat de verlaten bedding aanvankelijk eigendom blijft van dengene aan wien zij vroeger toebehoorde;

dat de bepaling van art. 647 B. W. dan ook noodig was ter bereiking van het doel, de benadeelden zooveel mogelijk schadeloos te stellen, daar zonder haar bij bevaarbare en vlotbare rivieren, die haar bedding verlaten, die verlaten bedding zou blijven toebehooren aan den Staat;

O. dat de opheffing van een publieken verkeersweg, wanneer deze het gevolg is van afdamming van een arm, zooals hier het geval is, aan het boven overwogene geen afbreuk kan doen omdat zoodanige handeling geenszins is in strijd met het begrip van den eigendom, dien de Staat van den verkeersweg heeft, terwijl deze uitoefening van het eigendomsrecht geen verlies van dat recht ten gevolge kan hebben;

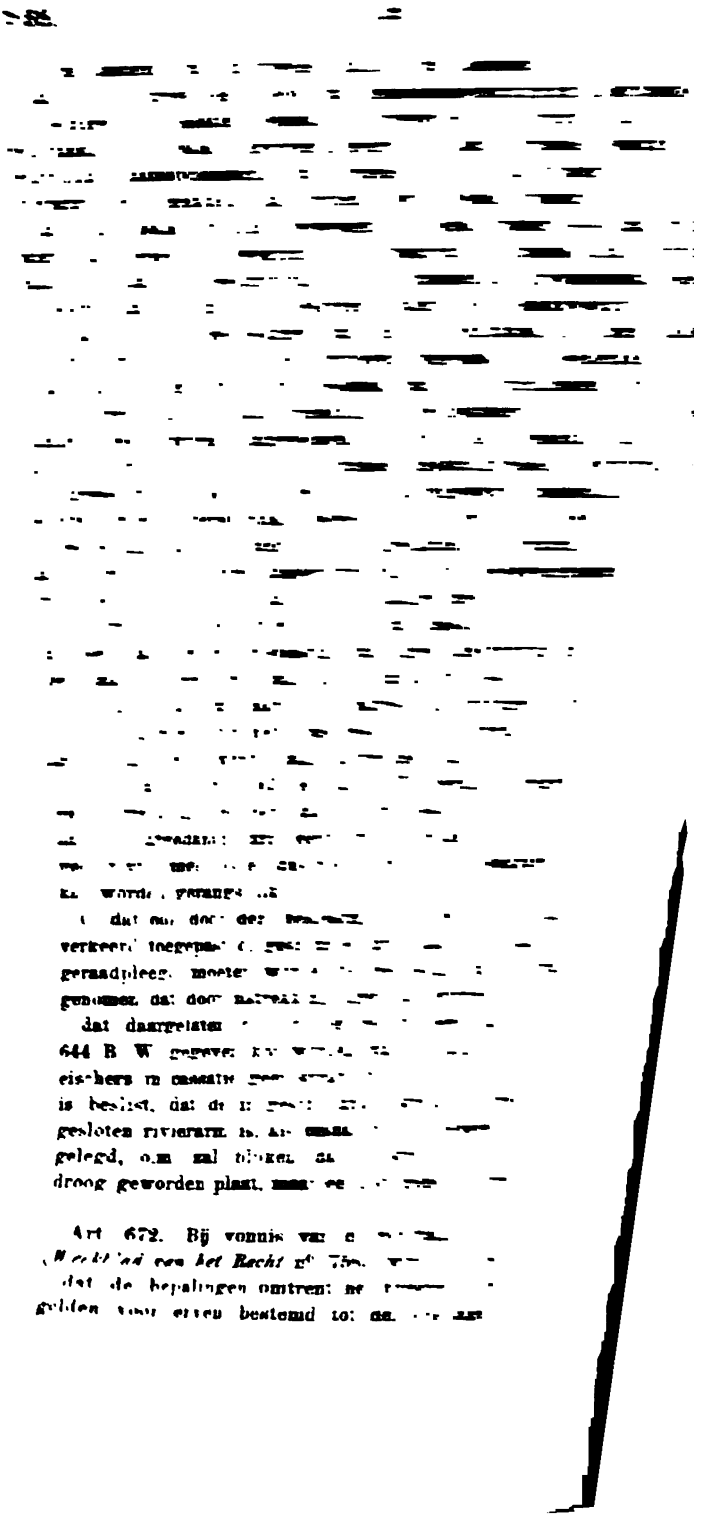

Art. 672. Bij vonnis van [illegible]
(*Weekblad van het Recht* n° 750, [illegible]
dat de bepalingen omtrent [illegible]
gelden [illegible] erven bestemd tot [illegible]

die slechts privaatrechtelijk worden bezeten, zooals reeds blijkt uit art. 676 B. W., waar een stroomend water, 't welk niet tot het openbaar domein behoort, gesteld wordt tegenover een dat daartoe wel behoort; uit art. 700 B. W., waar de grond van een nabuur gesteld wordt tegenover een openbaren weg, en ook eenigermate uit art. 720 B. W., waar voor rechten en verplichtingen ten openbaren of gemeentelijken nutte daargesteld, ten onderwerp hebbende o. a. openbare en gemeentelijke werken, verwezen wordt naar bijzondere wetten en verordeningen;

O. dat het woord „nabuur" 't welk in bedoelde artikelen en bepaaldelijk in die betrekkelijk vensters en lichten herhaaldelijk wordt gebruikt, in taalkundigen zin ook beter slaat op een privaat persoon, dan op een openbaar lichaam als zoodanig;

O. voorts, dat indien werd aangenomen dat de bepalingen omtrent het burenrecht ook bij zaken tot den openbaren dienst bestemd golden, dit tot allerlei ongerijmdheden zou leiden, waarvoor onder meer slechts behoeft te worden gewezen op de voorschriften omtrent vensters of balkons, welke dan van toepassing zouden zijn bij het maken van een gebouw aan de openbare straat;

O. dat het integendeel geheel in overeenstemming is met den aard van een tot den openbaren dienst bestemde zaak, dat *iedereen* daarvan gebruik maakt, waaronder ook het hebben van uitzicht kan worden gerekend, voor zoover zulks niet strijdt met de aan die zaak gegeven bestemming of met eenige daarvoor gemaakte bijzondere wet of verordening.

Zie ook het arrest hierna op art. 719.

De rechtbank besliste echter tevens dat een openbaar lichaam, door aan eene haar toebehoorende zaak eene publiekrechtelijke bestemming te geven, niet het recht verliest om als een gewoon eigenaar aanranding van zulk eene zaak te keeren.

Art. 719. Bij arrest van den Hoogen Raad van 22 Maart 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7586) werd beslist:

dat volgens art. 719 B. W. tot het begrip van buurweg behoort, dat hij aan verscheidene geburen tot een uitweg dient, met welke laatste uitdrukking niets anders bedoeld kan zijn dan een uitweg, leidende naar een openbaren weg;

dat hieruit volgt, dat, indien een buurweg geheel of gedeeltelijk zelf openbare weg wordt, hij in zooverre zijn karakter van buurweg verliest, daar een weg niet tegelijkertijd openbare weg en buurweg, leidende tot dienzelfden openbaren weg, kan zijn;

dat uit de algemeene rechtsbeginselen volgt, dat, wanneer eenig recht werkelijk is te niet gegaan, dit niet, althans niet, tenzij de wet zulks uitdrukkelijk zegt, van zelf herleeft, zoodra de omstandigheden veranderen.

Art. 721. Bij het vonnis van de rechtbank te Winschoten van 11 April 1900, bij art. 672 vermeld, werd omtrent de vraag of eene erfdienstbaarheid, en bepaaldelijk die, waarvan in dit geding sprake was, bestaan kan ten laste van een onroerend goed dat voor den openbaren dienst is bestemd, zooals het Stadhuis te Winschoten met bijbehoorend terrein, het volgende overwogen:

O. dat de eischer stelt, dat hij ten behoeve van zijn ter dagvaarding omschreven perceel heeft het recht van vrijen uitgang over de „drift" ten zuiden

daarvan gelegen en behoorende bij het Stadhuis der gedaagde gemeente, met welk recht niets anders bedoeld kan zijn dan de erfdienstbaarheid van voetpad omschreven in art. 733 B. W.; . . .

O. dat buiten geschil is, dat dit Stadhuis met „drift" tot den openbaren dienst is bestemd, zoodat het als zoodanig buiten den handel is, zooals ook volgt uit art. 230 der gemeentewet, maar hierom zeer goed eene erfdienstbaarheid als de bedoelde ten laste van die „drift" kan bestaan, als zij, gelijk hier 't geval heet te zijn, reeds is gevestigd toen het lijdend erf nog niet voor den openbaren dienst was bestemd, daar de wet zulks niet uitdrukkelijk verbiedt en het evenmin met den aard van zoodanig goed in strijd is, zoolang althans daardoor het gebruik voor den openbaren dienst niet onmogelijk wordt gemaakt, wat hier zeker niet het geval is;

O. dat ook artt. 577 en 579 B. W. rechten als dit van bijzondere personen ten laste van het zoogenaamde publiek domein bestaanbaar acht en art. 59 der onteigeningswet zelfs het laten voortbestaan van erfdienstbaarheden op in het publiek belang onteigende goederen toestaat;

O. dat deze vraag dus bevestigend is te beantwoorden.

Art. 1401. Bij arrest van het Hof te Amsterdam van 28 December 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7598) werd, met bevestiging van een vonnis der rechtbank aldaar van 20 April 1899 (*Weekblad* n°. 7372), in zake eene vordering tegen de gemeente wegens toepassing van art. 180 der gemeentewet op het geven van vertooningen met een cinematograaf in strijd met de gemeenteverordening, in rechte beslist:

dat appellants grieven zijn:

1°. ten onrechte nam de rechtbank aan, dat het gemeentebestuur bij het plegen der handeling zich bevond op publiekrechtelijk terrein;

2°. zelfs al was dit laatste het geval dan nog zou de bij den burgerlijken rechter ingestelde schadeactie moeten zijn toegewezen;

dat die grieven zijn gericht tegen de overweging van het vonnis: „dat toen de gemeente de bewuste bepaling der gemeenteverordening deed uitvoeren, zij optrad als overheid, het openbaar gezag uitoefenende, zich dus bevond op publiekrechtelijk terrein en dat eene onrechtmatige daad in die hoedanigheid gepleegd, niet wordt beheerscht door art. 1401 B. W., geen aanleiding dus kan geven tot het geven van schadevergoeding aan hem, die door dusdanige daad schade heeft geleden, omdat dit artikel uitsluitend de privaatrechtelijke verplichtingen regelt";

dat die laatste opvatting juist en appellants daartegen gerichte tweede grief onjuist is, om dat bedoeld wetsartikel voorkomt in het Burgerlijk Wetboek bestemd tot regeling van privaatrechtelijke verhoudingen, zoodat daarin voorkomende bepalingen niet op publiekrechtelijke verhoudingen toepasselijk zijn, tenzij duidelijk van des wetgevers wil daartoe mocht blijken, hetgeen echter ten aanzien van art. 1401 B. W. niet het geval is;

dat app. evenwel blijkens zijn eerste grief bedoeld artikel toepasselijk acht, omdat de geïmputeerde handeling zou zijn van privaatrechtelijken aard en dit aandringt met de stelling dat eene onrechtmatige gemeentehandeling per se zou zijn eene privaatrechtelijke handeling;

dat het Hof echter van oordeel is, dat het publiek- of privaatrechtelijk karakter

eener gemeentehandeling afhangt van den aard der handeling, zonder dat de al of niet rechtmatigheid daarbij van beslissenden invloed is;

dat het Hof verder oordeelt, dat de bij dagvaarding gestelde uitvoering die de burgemeester deed geven aan den last van B. en W., om eene politieverordening te doen naleven, eene handeling omschrijft, die uit haren aard is publiekrechtelijk;

O. echter dat uit het bovenstaande de ongegrondheid ook van appellants eerste grief volgt, dat nu ook niet meer behoeft te worden onderzocht (zooals de rechtbank deed) of de publiekrechtelijke daad der gemeente onrechtmatig was, omdat dit toch zonder invloed zou blijven op de toepasselijkheid van art. 1401 B. W., en er dus in geen geval van onrechtmatige daad in den zin van dat artikel sprake zou kunnen zijn;

dat om die reden ook de daaromtrent door app. gevorderde verklaring (dat bedoelde handeling zou worden verklaard onrechtmatig), terecht niet-ontvankelijk is geacht;

dat eindelijk evenmin als aansprakelijk uit art. 1401 B. W. in aanmerking kan komen aansprakelijkheid op grond van algemeene rechtsbeginselen, waarop app., ofschoon in eersten aanleg uitdrukkelijk verklarende te ageeren uit art 1401 B. W., in hooger beroep zonder nadere aanduiding beroep heeft gedaan.

Het arrest van het Hof te 's Gravenhage van 11 Juni 1900, medegedeeld 37e V. blz. 269, werd bij arrest van den Hoogen Raad van 10 Mei 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7606) vernietigd en daarbij overwogen:

dat evenzeer als physieke personen, ook rechtspersonen door hunne bestuurders, kunnen plegen onrechtmatige daad, nalatigheid en onvoorzichtigheid, hen volgens de artt. 1401 en 1402 B. W. tot schadevergoeding verplichtende; dat hiervan niet is uitgezonderd de gemeente bij handelingen, door haar bestuur verricht; dat, al is de aan dat bestuur opgedragen uitvoering der verordeningen van den Raad (daaronder begrepen de bij art. 180 der gemeentewet aan dat bestuur verleende bevoegdheid om, desnoods ten koste der overtreders, te doen wegnemen, beletten en verrichten, hetgeen in strijd met die verordeningen werd daargesteld, ondernomen of nagelaten), formeel eene publiekrechtelijke handeling, daarbij mogelijk is, dat eens anders recht van eigendom, hetwelk volgens art. 625 B. W. alleen door eene bij de Grondwet aangewezen macht, handelende binnen de grenzen harer bevoegdheid mag worden beperkt, onrechtmatig wordt aangetast, waardoor alsdan grond voor verschillende bij de wet aangewezen vorderingen tot herstelling van de geschonden eigendomsrechten en vergoeding van schade kan ontstaan; dat in elk geval, terwijl de gemeenteverordening niet staat boven de wet, maar daaraan is ondergeschikt, en eene met de wet strijdige verordening niet verbindt, zoodat daarbij dan ook van een overtreder, als bij art. 180 der gemeentewet bedoeld, geen sprake kan zijn, de verweerder om zich tegenover de klacht van den eischer in cassatie te kunnen rechtvaardigen, behoeft eene verordening, die niet met de wet strijdt en dus verbindend is;

dat derhalve van de vraag, of de in deze uitgevoerde verordening al dan niet strijdt met de wet, ter beslissing van dit proces alles afhangt en, met vernietiging van 's Hofs arrest, de zaak dus ter beslissing alsnog van dit onopgelost gelaten rechtspunt weder naar het Hof moet worden verwezen.

Het beroep in cassatie van het arrest van het Hof te Amsterdam van 28 Juni

1900 over waterinlating gegeven en medegedeeld in het 37e V. blz. 270, werd bij arrest van den Hoogen Raad van 17 Mei 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7608) verworpen en aangenomen:

dat, waar een polderbestuur is opgetreden zooals in deze door het bestuur van Schagen is geschied, dat bestuur handelt als overheid ter verzorging van aan hem als zoodanig toevertrouwde belangen, en dan ook te recht is geoordeeld, dat uit die handelingen van het publiek gezag, geheel vallende binnen den kring zijner wettelijke bevoegdheid, geen verbintenis uit onrechtmatige daad is ontstaan, die tot schadevergoeding overeenkomstig art. 1401 B. W. zou verplichten;

dat een geschil tusschen twee polderbesturen over eene publiekrechtelijke bevoegdheid niet staat ter beoordeeling van den burgerlijken rechter.

Bij vonnis der rechtbank te Rotterdam van 26 November 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7605) werd ten aanzien eener vordering tegen een polderbestuur tot vergoeding van schade, geleden door ontgraving van gedempte slooten, welke vordering door dat bestuur op verschillende gronden niet-ontvankelijk werd geacht, omtrent een dier gronden beslist:

dat dit middel berust op de bewering dat, waar wordt opgekomen tegen eene daad van het polderbestuur als zoodanig, gesteld daaruit vloeide civielrechtelijke aansprakelijkheid voort, die aansprakelijkheid zou rusten *niet* op het bestuur dat enkel en alleen in zijne hoedanigheid had gehandeld, maar op den polder zelven, als welks orgaan het bestuur is opgetreden; met andere woorden dus, dat niet het *bestuur* van den Bergpolder had moeten gedagvaard worden;

dat dit middel der rechtbank gegrond voorkomt;

dat immers een polderbestuur is het orgaan van den polder die geacht wordt door het bestuur, zoolang dit blijft binnen den formeelen kring zijner bevoegdheid, gehandeld te hebben en dientengevolge door deszelfs, des bestuurs daden, verbonden te worden;

dat zelfs wanneer een polderbestuur handelingen verricht, waartoe het als zoodanig niet was gerechtigd — aangenomen al, dat in zulk een geval de polder civielrechtelijk niet voor die handelingen aansprakelijk is te achten - dan toch in geen geval dat bestuur, als zijnde geen zedelijk lichaam en hebbende geen eigen vermogen in rechten had moeten worden aangesproken, doch in dat geval de leden, die het bestuur uitmaken individueel hadden behooren te worden gedagvaard;

O. mitsdien dat eischer, reeds op dien grond in zijne vordering niet-ontvankelijk moet worden verklaard.

Met betrekking tot het aanwezig zijn van een harden zandbult op den bodem eener gemeentehaven, waartegen een schip aan den grond was geraakt, besliste de rechtbank te Rotterdam bij vonnis van 18 Februari 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7613) als volgt:

Uit het verzuimen door eene gemeente van eene publiekrechtelijke verplichting volgt voor haar geen civielrechtelijke aansprakelijkheid.

In casu is de vordering gegrond op het niet nakomen eener verplichting, welke op de gemeente rust als eigenares eener haven.

Het aanwezig zijn van een harden zandbult op den bodem eener haven, levert op zich zelf geen schuld of nalatigheid der gemeente op.

Daarvoor zou moeten blijken dat de gemeente met die aanwezigheid bekend was of ten minste had moeten en kunnen zijn.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 3 Mei 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7601) werd beslist:

dat art. 1401 B. W. ten aanzien van de vraag, die partijen verdeeld houdt, alleen vordert, dat door de onrechtmatige daad aan een ander schade moet zijn toegebracht, of met andere woorden, dat de schade een gevolg moet zijn van de daad;

dat, daar een feitelijke toestand zeer wel het gevolg kan zijn van onderscheidene daden, uit het gemis van eenige beperking in genoemd artikel volgt, dat in zoodanig geval vergoeding kan gevorderd worden van ieder, die voor een dezer daden aansprakelijk is;

dat er bepaald geene reden is om, indien er meerdere elkander opvolgende handelingen hebben plaats gehad, de verplichting tot schadevergoeding te beperken tot hem, die aansprakelijk is voor de laatste handeling, zonder welke de eerste geenerlei uitwerking zoude hebben gehad; zoowel omdat hetzelfde gezegd kan worden van de handelingen aan de laatst voorafgaande, als omdat hij, die voor de laatste daad aansprakelijk is, niet altijd de meest schuldige behoeft te zijn of het meest tot het gemeenschappelijk gevolg te hebben bijgedragen;

dat de aldus aan art. 1401 gegeven toepassing niet vreemd of onbillijk te achten is, indien slechts vaststaat, dat elke handeling op zich zelve eene onrechtmatige daad vormde, en het integendeel niet te rechtvaardigen zou zijn, dat iemand eene schade leed, welke hij niet zou geleden hebben, wanneer een ander niet onrechtmatig gehandeld had, zonder dat hij van dien ander schadevergoeding kon eischen.

Bij vonnis van de rechtbank te Amsterdam van 8 Juli 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7666) werd niet-ontvankelijk verklaard de eischer in eene vordering tot schadevergoeding wegens oppersing zijner perceelen en grondverplaatsing waardoor slooten en greppels waren dichtgeschoven door den aanleg van een spoordijk door de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij in Kralingen, en zulks op grond van deze overwegingen:

dat de eischer stelt: dat de gedaagde op een aantal haar in eigendom toebehoorende perceelen een spoordijk heeft aangelegd, „door en tengevolge van dien aanleg" aan zijn, eischers, aangrenzende eigendommen schade is toegebracht, en die schade eene som van *f* 3500.— beloopt, tot welk bedrag van gedaagde de vergoeding der geleden schade wordt gevorderd;

dat volgens art. 1401 en vlg B. W., waaruit ten deze blijkbaar wordt geput, vergoeding van geleden schade eerst daar tepas komt waar van schuld, nalatigheid of onvoorzichtigheid gebleken is, en deze elementen der schadeactie, hetzij uitdrukkelijk in de dagvaarding moeten voorkomen, hetzij zoo in de gestelde feiten moeten zijn omschreven, dat zij er geheel in liggen opgesloten;

dat art. 625 B. W. den eigenaar het recht geeft van eene zaak het vrij genot te hebben en daarover op de volstrektste wijze te beschikken, mits aan de rechten van anderen geen hinder worde toegebracht;

dat derhalve de eigenaar die op zijn grond een werk aanlegt, verplicht is alle maatregelen te nemen dat te voorziene schade aan aangrenzende eigen-

dommen wordt voorkomen, en hij, nalatende dit te doen, iets doet dat, ofschoon op zich zelf geoorloofd en rechtmatig, door dit verzuim ongeoorloofd en onrechtmatig wordt;

dat dus in het enkele feit dat iemand op eigen grond werken heeft aangelegd, nooit iets onrechtmatigs kan gelegen zijn, ook dan niet als die aanleg schade tengevolge heeft gehad, maar zulk een aanleg eerst dan het karakter van een onrechtmatige daad verkrijgt als tevens wordt gesteld en blijkt, dat die aanleg gebrekkig was, of dat de aanlegger in het nemen van de noodige en in redelijkheid te vergen maatregelen van voorzorg te kort is geschoten;

dat een eischer bij een actie als de onderhavige in zijn dagvaarding in elk geval moet stellen dat de aanleg gebrekkig is geweest of dat de noodige maatregelen van voorzorg zijn achterwege gelaten;

dat eischer in deze echter noch het een noch het ander doet en in de dagvaarding naar het woord schuld, nalatigheid of onvoorzichtigheid zelfs te vergeefs wordt gezocht; dat integendeel de dagvaarding niets anders inhoudt dan de schadeoorzaak, het door gedaagde op haren grond aangelegde werk, en het gevolg, de teweeg gebrachte schade, een feitelijk exposé, waarin geenszins schuld van gedaagde ligt opgesloten, waarbij zelfs geheel in het midden blijft of verder aan overmacht, toeval dan wel aan schuld moet worden gedacht, en dat bijgevolg nooit tot eene actie uit art. 1401 en vlg B. W. kan leiden.

Daarentegen werd de genoemde Spoorwegmaatschappij bij vonnis der rechtbank te Amsterdam van 19 Februari 1901 (zelfde n°. van het *Weekblad*) tot schadevergoeding veroordeeld jegens een eigenaar te Hillegersberg, op grond in hoofdzaak dat na bericht der deskundigen vaststond:

1°. dat de schade, aan de perceelen des eischers toegebracht — gelijk die reeds bij het in deze op 3 Juli 1900 gewezen interlocutoir als bewezen is aangenomen — is veroorzaakt door den aanleg van den ten processe bedoelden spoorwegdijk door de gedaagde Maatschappij;

2°. dat in het algemeen reeds bij den aanleg van dat werk grondoppersing en daaruit voor belendende eigendommen in den Alexanderpolder voortvloeiende schade was te voorzien, zij het dan ook, dat de mate en de omvang daarvan niet vooraf te bepalen was en zelfs vooraf niet met zekerheid was vast te stellen, dat op het punt in quaestie (de perceelen des eischers) oppersing zou voorkomen;

3°. dat oppersing in- en schade aan eischers eigendommen afdoende en met zekerheid voorkomen had kunnen worden door geheele onderheiing van den spoorwegdijk te zijner volle breedte en ter lengte van minstens 140 meter;..

dat derhalve, nu vaststaat, dat het werk der gedaagde de bewezen schade heeft veroorzaakt, dat die schade als mogelijk en zelfs als waarschijnlijk was te voorzien en dus de eischer van meet af aan het te voorziene gevaar voor zijne eigendommen heeft geloopen en de gedaagde er des eischers rechten en belangen aan gewaagd heeft, terwijl zij dat gevaar door een voorzorgsmaatregel had kunnen voorkomen, de gedaagde tot vergoeding van die schade gehouden is;

dat toch de enorme kostbaarheid van dien voorzorgsmaatregel, waarop door de deskundigen is gewezen, nimmer een reden kan zijn om den eischer de hem toekomende vergoeding te onthouden;

dat immers een eigenaar van gronden, die zoo «slap» zijn, dat daarop zonder oppersing in- en ontreddering van andermans naburige gronden geen zware dijk kan worden aangelegd, de keuze heeft om òf van die gronden geen ander

gebruik te maken dan waartoe zij zich met het oog op hun aard en de rechten van anderen leenen, òf de gronden zijner naburen voor zooveel noodig en mogelijk heeft aan te koopen of te onteigenen, of voorzorgsmaatregelen, hoe kostbaar dan ook, heeft te nemen, òf eindelijk de door zijn werk aangerichte schade heeft te vergoeden.

Bij arrest van het Hof te Amsterdam van 18 October 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7682) werd beslist:

dat de Ned. Bell-Telephoonmaatschappij aan hare concessie, in verband met art. 4 der wet van 7 Maart 1852 (Stbl. n°. 48), niet het recht ontleenen kan om draden te spannen en te hebben boven eens anders grond;

dat evenwel het spannen en hebben van telephoondraden boven eens anders grond geen schending van diens eigendomsrecht noch van eenig ander recht is, en dit derhalve geen onrechtmatige daad oplevert.

Bij vonnis der rechtbank te Rotterdam van 28 Juni 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7697) werd de gemeente Zwolle, eigenares van eene brug die aangevaren was, ontvankelijk verklaard in hare vordering tot schadevergoeding en toegelaten tot bewijs dat de aanvaring het gevolg was geweest van de slechte zeemanschap van den schipper, o. a. op grond:

„dat eene rechtsvordering gebaseerd op de artt. 1401 en 1403 B. W., alleen dàn ontvankelijk is, zoo de schuld van den gedaagde aan de hem geïmputeerde onrechtmatige gedraging uitdrukkelijk is gesteld;

dat nu zulks ten deze inderdaad het geval is, daar toch de eischer met zooveel woorden heeft geponeerd, dat de aanvaring is geschied „geheel en al tengevolge van de slechte zeemanschap en de nalatigheid of onvoorzichtigheid" van den 1e gedaagde;

dat nu wel is waar namens gedaagden, inzonderheid bij pleidooi, is betoogd dat slechte zeemanschap, nalatigheid of onvoorzichtigheid geene feiten zouden opleveren, doch bloot qualificatiën, doch dat die opmerking, waar het geldt de te laste gelegde slechte zeemanschap, minder juist is;

dat toch met die uitdrukking ook blijkens het spraakgebruik bedoeld worden feiten waaraan een goed zeeman als zoodanig zich niet behoort schuldig te maken;

dat dan ook gedaagden, al moet worden erkend, dat de dagvaarding duidelijker had kunnen zijn geredigeerd, zeer goed hebben kunnen nagaan wat hun werd verweten, zoodat zij zeer zeker bevoegd waren om te ontkennen, dat de 1e gedaagde bij de aanvaring niet als een goed zeeman zou hebben gehandeld — hetgeen zij dan ook gedaan hebben — doch ten onrechte hebben betoogd, dat de eischer in zijne dagvaarding één der elementen der actie uit onrechtmatige daad over het hoofd zou hebben gezien;

dat dus eischer in zijnen eisch ontvankelijk is te achten, doch dat thans bij de ontkenning van gedaagden zal zijn na te gaan of hij het bewijs der door hem gedeponeerde feiten heeft geleverd, wat hij wel beweert doch hetgeen door gedaagden wordt betwist.

O. hieromtrent" enz.

Art. 1403. Bij arrest van het Hof te 's Gravenhage van 21 Januari 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7638) werd verstaan, dat onder-aannemers, wier

taak is zelfstandig voor een ander een werk uit te voeren, niet behooren tot hen, voor wier daden volgens art. 1403 B. W. derden verantwoordelijk zijn, en dat art. 1649 B. W. alleen geldt voor de rechtsbetrekking tusschen aanbesteder en aannemer en niet voor die, welke eerst door de onrechtmatige daad zelve wordt in het leven geroepen.

Zie ook de aant. op het aanvaringsreglement van 1892.

Art. 1404. Bij vonnis der rechtbank te Amsterdam van 7 December 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7599) werd verstaan, dat art. 1404 (aansprakelijkheid wegens schade door dieren veroorzaakt), evenals art. 1401 B. W. een *schuld*-element eischt, dat uitdrukkelijk moet worden gesteld.

Art. 1649. Zie de aant. op art. 1403 B. W.

KON. BESLUIT *van* 9 *September* 1843 (*Staatsblad* n°. 45), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de op* 20 *Mei* 1843 *gesloten overeenkomst met de daarbij behoorende reglementen o.a. betreffende het loodswezen op de Schelde* (*blz.* 452).

Men zie het Kon. besluit van 4 Mei 1901 (Staatsblad n°. 104), bepalende de plaatsing in het Staatsblad van het verdrag tot wijziging van art. 16, 1e lid van het gemeenschappelijk reglement voor het loodswezen op de Schelde.

KON. BESLUIT *van* 29 *September* 1846 (*Staatsblad* n°. 54), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van het op* 2 *Juli* 1824 *te Meppen met Hannover gesloten grenstractaat, en van de nadere tot art.* 5 *van dat verdrag betrekkelijke verklaring van* 21 *Maart*/23 *Augustus* 1836 (*blz.* 60).

Zie de wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 186), tot bevordering van de kanalisatie van Westerwolde.

PROVINCIALE WET (*blz.* 654).

Art. 137. Over wetgevende macht uit dit art. voortvloeiende, zie het arrest van den Hoogen Raad op het Kon. besluit van 1 Maart 1890, n°. 18.

Art. 141. Bij arrest van den Hoogen Raad van 28 October 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7675) werd verstaan:

dat volgens het bestreden vonnis feitelijk vaststaat, dat de req. den 12den Mei 1901 te Ter Neuzen, als eigenaar van een overeenkomstig de voorschriften van

het reglement op de keuring van dekhengsten in de provincie Zeeland niet goedgekeurden hengst, dien hengst heeft gebruikt tot het dekken van een hem niet toebehoorend merrie-paard ;

dat bij het in zoover bevestigd vonnis door den kantonrechter is geoordeeld, dat daardoor overtreden was art. 1 van het in het hoofd van dit arrest vermeld provinciaal reglement en dat het middel van cassatie hierop berust, dat dit reglement regelt een zaak niet van provinciaal-, maar van Rijksbelang en uit dien hoofde niet rechtsgeldig is;

O. dat bij de behandeling der zaak in hooger beroep gelijke verdediging is gevoerd en tot ondersteuning van de bewering, dat het reglement een onderwerp betreft van Rijksbelang, een beroep is gedaan op het feit, dat een wetsontwerp, regelende de keuring van hengsten, bij de Staten-Generaal aanhangig was;

O. dat deze verdediging door de rechtbank is verworpen, op grond, dat de vraag, of een provinciaal reglement bepalingen omtrent onderwerpen van algemeen Rijksbelang inhoudt, ter beslissing staat van het administratief gezag en niet van den rechter, die, door in een onderzoek daarnaar te treden, in strijd zou handelen met art. 11 der Algemeene Bepalingen, hetwelk verbiedt de innerlijke waarde der wet te beoordeelen;

O. dat bij de memorie wordt betoogd, dat de vraag, of eene verordening bepalingen inhoudt omtrent een onderwerp van algemeen Rijksbelang, niet daarvan afhangt of in dat onderwerp bij de wet is voorzien en de paardenfokkerij ook zonder wettelijke regeling altijd is geweest een zaak van Rijksbelang, doch dat dit alles vreemd is aan het oordeel der rechtbank, dat de vraag, of eene provinciale verordening treedt op het gebied van het algemeen Rijksbelang ter beslissing staat van het administratief gezag en niet van den rechter;

O. dat dit oordeel in overeenstemming is met de wet, daar art. 140 der provinciale wet aan de Staten opdraagt de reglementen en verordeningen te maken, die zij voor het provinciaal belang noodig achten en die reglementen en verordeningen te onderwerpen aan 's Konings goedkeuring, zoodat de vraag, hoever in elk bijzonder geval het provinciaal belang reikt, ter beslissing wordt gelaten van de Staten en de Kroon.

Art. 152. Bij vonnis van het kantongerecht te Zutphen werd van rechtsvervolging ontslagen een beklaagde wegens het vervoeren van te zware vracht bij dooiweder in strijd met art. 47 *l* van het provinciaal reglement op de wegen in Gelderland, en zulks op grond dat dit art., voorschrijvende dat de tijd, waarop het verbod in werking treedt en eindigt, bepaald en ter openbare kennis gebracht wordt *door Burgemeester en Wethouders der gemeente waarin de weg gelegen is*, inhoudt eene ongeoorloofde delegatie van macht, als zijnde bij art. 152 prov. wet het college van Gedeputeerde Staten belast met de uitvoering van de provinciale reglementen en verordeningen.

Bij een ander vonnis van dien kantonrechter van 4 Juni 1901 werd mede van rechtsvervolging ontslagen een beklaagde wegens het doen verblijven van een woonwagen op den openbaren Rijksweg in strijd met art. 59 *g* van genoemd reglement, op grond dat in de slotbepaling van dit art., volgens welke Burg. en Weth. ontheffing van de verbodsbepaling kunnen verleenen, zou zijn gelegen eene ongeoorloofde delegatie van macht, in strijd met art. 152 prov. wet, terwijl

wel volgens art. 126 gemeentewet B. en W. ter uitvoering van provinciale verordeningen moeten medewerken, doch het verleenen van ontheffing niet is medewerken tot, maar opheffen van het provinciaal verbod.

Dit vonnis is bij arrest van den Hoogen Raad van 2 December 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7699) vernietigd op de volgende gronden:

dat met art. 152 der prov. wet, de uitvoering der prov. verordeningen en reglementen opdragende aan Ged. Staten, niet onvereenigbaar is de medewerking der gemeentebesturen tot die uitvoering in de gevallen, waarin de prov. verordening zelve zoodanige medewerking vordert;

dat dan ook in het 3e lid van art. 144 der Grondwet, daarin opgenomen bij haar herziening in 1887, uitdrukkelijk is bepaald, dat, wanneer prov. verordeningen het vorderen, de gemeentebesturen hunne medewerking verleenen tot uitvoering daarvan;

dat reeds vroeger door de gemeentewet deze verplichting is erkend en als noodzakelijk gevolg daarvan alle daaruit voortvloeiende bevoegdheden, waar zij in art. 126 bepaalde, dat, wanneer ter uitvoering van prov. verordeningen en reglementen door het gemeentebestuur moet worden medegewerkt, dit, behoudens het hier niet toepasselijke voorschrift van het 2de lid van dit artikel, geschiedt door B. en W.;

dat hieruit volgt, dat de slotbepaling van art. 59 van voormeld reglement, die in het bestreden vonnis in strijd met de wet is gecordeeld, op grond waarvan ook aan het verbod onder letter *g* van dit artikel bindende kracht werd ontzegd, is in overeenstemming met het nader in de Grondwet zelve gesanctioneerde voorschrift van art. 126 der gemeentewet;

dat toch waar in de door de prov. verordening aangewezen gevallen van eenige verbodsbepaling ontheffing kan worden verleend, zoodanige ontheffing is eene daad van uitvoering dezer verordening, tot welke uitvoering, indien dit mede is bepaald in de prov. verordening, de gemeentebesturen hunne medewerking moeten verleenen en wel volgens het voorschrift der gemeentewet door tusschenkomst van B. en W.;

dat nu wel nog in het bestreden vonnis wordt beweerd, dat het verleenen van ontheffing niet is medewerken tot, maar opheffen van het door den prov. wetgever gegeven verbod, doch dat ook deze bewering is onjuist, vermits de dispensatie van een verbod binnen de door de wet of verordening gestelde grenzen, door de daarbij aangewezen macht, niet is opheffing van het verbod, maar alleen uitsluiting der toepasselijkheid daarvan in bepaalde gevallen.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 10 Maart 1902 is ook het eerstgemeld vonnis, in het belang der wet, vernietigd.

GEMEENTEWET (*blz.* 665).

Artt. 126 en 127. Zie hierover het arrest van den H. R. op het Kon. besl van 1 Maart 1890, n°. 18.

Zie mede op art. 152 Prov. wet.

Art. 180. Men zie een arrest van den Hoogen Raad van 10 Mei 1901 art. 1401 B. W.

Bij vonnis van de rechtbank te Utrecht van 9 November 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7695), in kort geding gewezen, werd beslist:

dat tegen een besluit van B. en W., gegrond op art. 180 der gemeentewet, niet in kort geding kan worden opgekomen;

dat echter de belanghebbende, die meent dat door dat besluit zijne rechten van eigendom zijn geschonden, tot handhaving daarvan tegen de gemeente bij de rechtbank eene vordering kan instellen;

dat hij daarentegen zoolang dit niet is geschied, verplicht is zich te onderwerpen aan de bevelen van het bevoegd gezag.

Art. 238. Het arrest van den Hoogen Raad, Kamer van Strafzaken, van 11 Febr. 1901, in het 37e V. blz. 279 vermeld, en voorkomende in het *Weekblad van het Recht* n°. 7566, in zake de heffing van bruggeld door de gemeente Venlo op eene brug, behoorende aan het Rijk, en waarbij, in strijd met de conclusie van het O. M. het vonnis der rechtbank te Roermond van 20 Oct. 1900 is vernietigd, rust op de volgende overwegingen:

O. dat de bepalingen der overeenkomst tusschen het Rijk en de gemeente, op welke het vonnis zich beroept, voor laatstgemelde den grondslag uitmaken van de rechten die zij heeft ten aanzien van een werk, dat tijdens die overeenkomst behoorde en nog heden toebehoort aan het Rijk;

dat daarom de vraag of, onder de door die overeenkomst geschapen rechtsverhouding, deze brug kan gelden als een openbaar *gemeente*werk of inrichting, voor het gebruik of genot waarvan overeenkomstig art. 238 der gemeentewet eene heffing in naam der gemeente rechtsgeldig kan geschieden, ongetwijfeld ook naar de bepalingen van die overeenkomst mag beoordeeld worden;

O. ten opzichte van deze vraag, dat de zorg voor het openbaar verkeer is een gemeentelijk belang, hetwelk de gemeente mag bevorderen door middel van verkeersmiddelen of inrichtingen, hetzij deze het verkeer binnen de gemeente dienen, hetzij ze strekken om het verkeer tusschen het gemeentegrondgebied en den omtrek daarvan te onderhouden;

dat tot uitoefening dezer bevoegdheid niet vereischt wordt, dat die inrichtingen worden gesticht door de gemeente en haar eigendom zijn, maar zij de verzekering van het verkeer ook kan ter hand nemen door ten dienste daarvan, inrichtingen aan anderen toebehoorende in beheer en gebruik te nemen en die voor het verkeer open te stellen; dat wanneer de gemeente, ten einde zulk eene inrichting ten volle te doen beantwoorden aan dit gemeentelijk belang, gelden besteedt of schulden aangaat ten behoeve van de bruikbaarmaking, en het onderhoud, zoolang het gebruik aan haar blijft afgestaan, voor hare rekening neemt, aan zoodanige in beheer en gebruik aan de gemeente overgedragen inrichting, zoolang zij voor het openbaar verkeer is opengesteld, het karakter van openbare gemeente-inrichting niet kan worden ontzegd; dat zij, als zoodanig, dan ook zoolang een onderdeel van de gemeentelijke huishouding uitmaakt;

dat vermits blijkens de feitelijke beslissingen der rechtbank de vorenstaande beschouwingen van toepassing zijn op de onderwerpelijke brug, die brug, ofschoon van oorsprong een Rijkswerk en Rijkseigendom gebleven, op dit oogenblik moet worden aangemerkt als eene openbare gemeente-inrichting, en hiertegen ook niet afdoet, dat de eigenaar van het werk dit elk oogenblik van de gemeente kan terugvorderen, vermits deze bevoegdheid niet wegneemt dat, *zoolang* het werk

niet is teruggenomen maar in gebruik en beheer bij de gemeente verblijft en door haar ten dienste van het verkeer blijft gesteld, daarop rust eene openbare last en dientengevolge dit werk het karakter van eene openbare inrichting behoudt;

dat krachtens de gemeentewet de gemeente voor het in wege voorschreven door haar verschaft verkeer eene retributie kan vorderen en eene, in naam der gemeente gevorderd voor het gebruik van eene openbare gemeente-inrichting, naar art. 238 in verband met art. 240 *f* der gemeentewet wordt geheven voor eene plaatselijke belasting, weshalve de gemeente bevoegd is zulk eene heffing vast te stellen en hare invordering te regelen bij wege van belasting-verordening;

dat ten aanzien van de wijze, waarop de verordening op het heffen van bruggeld en de invordering daarvan te Venlo zijn tot stand gebracht, niet is bewezen of gebleken dat dit geschied is in strijd met de wet: dus ook uit dien hoofde deze verordeningen niet onverbindend kunnen geacht worden;

O. dat uit dit alles voortvloeit, dat bij het bestreden vonnis aan voormelde verordeningen ten onrechte bindende kracht is ontzegd en het daartegen gerichte middel van cassatie is gegrond.

Evenzeer werd bij arrest van den Hoogen Raad, Burgerlijke Kamer, van 28 Juni 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7623), vernietigd het vonnis der rechtbank te Roermond van 18 Oct. 1900, in het 37e V. blz. 278 medegedeeld, wel is waar, evenals door de rechtbank, beslist dat eene vordering tot teruggave van onverschuldigd betaalde, krachtens art. 238 der gemeentewet geheven plaatselijke belasting niet is onttrokken aan de kennisneming van de rechterlijke macht, doch overigens in strijd met gezegd vonnis, in overeenstemming met het boven medegedeeld arrest der Strafkamer, aangenomen dat tot het wezen eener openbare inrichting in den zin van art. 238 niet wordt vereischt, dat zij in eigendom behoort aan de gemeente, en het tot het aannemen van zoodanige openbare gemeenteinrichting voldoende is dat zij, ofschoon van oorsprong een Rijkswerk en Rijkseigendom gebleven, in gebruik en beheer is bij de gemeente en door haar ten dienste van het openbaar verkeer bestemd wordt.

WET *van* 28 *Augustus* 1851 (*Stbl. n°.* 125), *regelende de onteigening ten algemeenen nutte* (*blz.* 675).

Bij arrest van 18 November 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7675) besliste de Hooge Raad in eene onteigeningszaak tusschen den Staat en de Noordhollandsche Tramwegmaatschappij, ter zake van drie middelen van cassatie welke hierna blijken en door den Staat waren voorgedragen als volgt:

O. voor zooveel betreft eischers voorziening tegen het interlocutoir vonnis: dat deze niet-ontvankelijk verklaard moet worden;

dat toch het derde hoofdstuk van den eersten titel der Onteigeningswet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad n°. 125) bijzondere bepalingen bevat over het geding van onteigening, afwijkende van de gewone wijze van procedeeren in burgerlijke zaken en dat bij elk der daarbij voorkomende rechterlijke uitspraken, met belangrijke wijziging van hetgeen het gemeene recht dienaangaande medebrengt, uitgedrukt de voorziening, die daartegen kan worden ingesteld, voor zooverre zoodanige voorziening binnen de door deze wet gestelde grenzen is toegelaten;

dat nu wel art. 52 het eindvonnis aan een bespoedigde voorziening in cassa-

onderwerpt, maar de tot dit vonnis beperkte voorziening niet mag worden uitgebreid tot een interlocutoire uitspraak;

dat de bepalingen der wet van 28 Aug. 1851 (Stbl. n°. 125) in het algemeen belang vastgesteld ter bevordering van den spoedigen afloop van het onteigeningsgeding, zijn van openbare orde en deze dus ook, al heeft de verweerderes niet geconcludeerd tot niet-ontvankelijkverklaring der voorziening tegen het interlocutoir vonnis, door den rechter ambtshalve moeten worden in acht genomen;

O. mitsdien, dat de middelen van cassatie alleen in aanmerking kunnen komen voor zoover zij zijn gericht tegen het eindarrest;

O. ten aanzien van het eerste middel:

dat blijkens het bestreden vonnis tengevolge van de onteigening zelve een weg, op het te onteigenen terrein gemeenschap gevende van den tramweg naar een aanlegplaats van een stoomboot, varende op het Noordhollandsch kanaal, mede door verweerderes onderhouden, zal komen te vervallen en tusschen partijen onbetwist is, dat deze weg door een nieuwen weg moet worden vervangen;

dat de eischer aangeboden heeft om dien nieuwen weg te maken en voor algemeen verkeer open te stellen;

dat verweerderes hiermede geen genoegen genomen heeft en de rechtbank dan ook bij haar interlocutoir vonnis van 26 Juni 1901, waarnaar bij het eindvonnis verwezen wordt, beslist heeft, dat het aanbod van den eischer om dien weg te maken, als ongedaan beschouwd moet worden;

dat de rechtbank, door onder deze omstandigheden eene schadeloosstelling van *f* 1147.07½ „voor het maken van een weg", gelijk het in het vonnis heet, toe te kennen, de aangehaalde artikelen niet geschonden of verkeerd toegepast heeft;

dat toch zoowel uit art. 37, laatste lid, der wet van 28 Aug. 1851 (Stbl. n°. 125), sprekende van: „uit te keeren schadeloosstelling", als uit art. 22 dier wet, bepalende dat de dagvaarding op straffe van nietigheid de som, welke als schadeloosstelling aangeboden wordt, moet vermelden, en uit de artt. 40 en 41, regelende wat bij berekening der schadeloosstelling daarvoor in aanmerking komt, blijkt, dat de wet — ingevolge art. 151 der Grondwet tot stand gekomen — voorafgaande schadeloosstelling in geld, bij onteigening als eisch stelt;

O. ten aanzien van het tweede middel:

dat volgens het bestreden vonnis vaststaat, dat verbreeding van de trambaan aan de westzijde nu reeds onmogelijk is zonder overleg of overeenkomst met den eischer, omdat op de plaats, daarvoor benoodigd, zich water, aan den eischer toebehoorende, bevindt;

dat uit dat vonnis niet blijkt, dat thans eenige uitbreiding van de trambaan voorgenomen is, veel minder nog dat eenig begin van uitvoering van zoodanig voornemen gegeven zoude zijn, zoodat die uitbreiding moet geacht worden te behooren tot mogelijke plannen van verweerderes, waarvan geheel onzeker is, of zij te eeniger tijd tot uitvoering zullen komen;

dat bij de bepaling van schadeloosstelling bij onteigening niet in aanmerking kan komen datgene, waarvan het zelfs onzeker is, of het ooit een element van schade zal kunnen uitmaken;

dat de rechtbank dan ook, door, „voor het wijzigen der sporen", zooals deze schadepost aangeduid is, een schadeloosstelling van *f* 922. 80½ toe te kennen, de in het middel genoemde artikelen niet met juistheid heeft toegepast en deze schadeloosstelling behoort te vervallen;

O. ten aanzien van het derde middel:

dat de rechtbank door te verklaren: „dat het onteigend perceelsgedeelte zal worden geleverd na voorafgegane betaling of consignatie der na te melden schadeloosstelling, en wel volgens de volgende voorwaarden: 1°. dat het zal zijn vrij van alle erfdienstbaarheden en vrij van alle lasten en verbanden hoe ook genaamd alsook vrij van huur, alles onder verplichting van vrijwaring volgens de wet", inderdaad de in het middel genoemde artikelen en inzonderheid art. 59 verkeerd heeft toegepast;

dat toch bij dit artikel is bepaald, dat de overschrijving van het vonnis van onteigening in de openbare registers, bedoeld bij art. 671 B. W., den eigendom doet overgaan op de onteigenende partij, vrij van alle lasten en rechten, daarop rustende;

dat dan ook de rechtbank, door die vrijheid van lasten en rechten te vermelden als een onderdeel van de verplichting der verweerderes tot levering en door daarbij uit te spreken de gehoudenheid der verweerderes tot vrijwaring volgens de wet, uit het oog verloren heeft, dat bij onteigening eene zelfstandige en geenszins eene afgeleide wijze van eigendomsverkrijging plaats vindt, waarbij de oude lasten en rechten vanzelf vervallen en aan eene uitwinning en vrijwaring nimmer te denken is.

Artt. 40 en 41. Met betrekking tot de onteigening van perceelen te 's Gravenhage, noodig voor den aanleg van eene visschershaven c. a. te Scheveningen, werd bij vonnis der rechtbank te 's Gravenhage van 26 Juni 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7655) beslist:

dat ofschoon de perceelen van den gedaagde niet behooren tot die terreinen, welke met eenige waarschijnlijkheid binnen een afzienbaar tijdsverloop bouwterrein zullen worden, niettemin ter berekening van de verkoopwaarden dier perceelen de pachtwaarden moeten worden vermenigvuldigd niet met 20 maar respectievelijk met 45 en 35, zulks in overeenstemming met de ligging, den vorm en de grootte der perceelen in verband met de omstandigheid, dat de rentestandaard voor vastgoed minder bedraagt dan 5 pct. en met het oog op de kans van kapitaalsvermeerdering door de nabijheid van de stad;

dat schadeloosstelling wegens de mindere waarde van het niet onteigende, door den eischer qq. betwist, aan den gedaagde moet worden toegekend op grond, dat deze door de onteigening schade ondervindt in zijn bedrijf.

Art. 50. In zake onteigening voor de uitbreiding enz. van gebouwen behoorende tot het Departement van Oorlog, waarbij over het bedrag der schadeloosstelling geen geschil bestond doch de onteigende buiten kosten verzocht te mogen blijven, besliste de rechtbank te 's Gravenhage bij vonnis van 12 Nov. 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7670), dat, ofschoon art. 50 der wet voorschrijft, dat, wanneer de bij het vonnis bepaalde schadevergoeding meer bedraagt dan het gedane aanbod, de onteigenende partij en in de overige gevallen de verweerder in de kosten wordt veroordeeld, niettemin, wanneer de gedaagde onmiddellijk bij conclusie van antwoord het gedane aanbod heeft aangenomen, de kosten ten laste van de onteigenende partij in dat geval moeten worden gebracht; en voorts dat in dat geval, niettegenstaande art. 27 j° art. 26 van gemelde wet, ook de benoeming van deskundigen overbodig is.

WET *van* 12 *Juli* 1855 (*Staatsblad* n°. 102), *tot voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen* (*blz.* 792).

Art. 19. In verband met dit artikel en eene heffing van buitengewonen polderomslag door Ged. Staten tot betaling van eene schuld (van het waterschap Groot-Mijdrecht), werd bij arrest van den Hoogen Raad van 14 Juni 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7619), in strijd met de conclusie van het O. M., verworpen het beroep in cassatie van het arrest van het Hof te Amsterdam, medegedeeld in het 37e V. blz. 281, en ten aanzien van art. 17 der wet van 9 Oct. 1841 (Stbl. n°. 42) beslist als volgt:

O. dat blijkens het arrest tusschen partijen is onbetwist, dat door Ged. Staten van Utrecht is besloten tot het heffen van een buitengewonen omslag als boven bedoeld, waaruit door het Hof is afgeleid, dat Ged. Staten de aanwezigheid van het geval van art. 19 der wet van 1855 langs administratieven weg hebben geconstateerd;

O. dat de grief van het middel van cassatie hierop neerkomt, dat het bewijs van het bestaan van het geval, ingevolge hetwelk Ged. Staten van Utrecht in deze krachtens art. 19 der wet van 1855 zijn opgetreden - namelijk gemis van genoegzame goederen van het waterschap „Groot Mijdrecht", voor executie vatbaar, waarop een tegen dat waterschap gewezen, in kracht van gewijsde gegaan vonnis zou kunnen worden ten uitvoer gelegd, — in dit geding van het bestuur dat den omslag invordert — de tegenwoordige verweerders — had moeten zijn gevorderd, — waarbij het bestaan van dat geval overeenkomstig het reglement van het waterschap had moeten worden geconstateerd, en dat niet van de tegenwoordige eischers — oorspronkelijk opposanten — het bewijs van het tegenovergestelde had moeten zijn gevorderd;

O. dienaangaande, dat inderdaad de in art. 19 der wet van 1855 aan Ged. Staten toegekende bevoegdheid tot het heffen van een buitengewonen omslag en wat daarmede in verband staat, gebonden is aan het bestaan van het in dat artikel bedoeld geval;

dat dan ook Ged. Staten, alvorens tot dien maatregel over te gaan, met de hun ten dienste staande gegevens zullen hebben te beoordeelen of dusdanig geval aanwezig is; — doch dat dit is een voorschrift voor Ged. Staten, een voorschrift hetwelk Ged. Staten als belast met het toezicht op de waterschappen, behoudens het vernietigingsrecht van de Koningin, hebben na te leven;

dat echter, noch de wet van 1855 noch die van 1841 (Stbl. n°. 42), betrekkelijk de rechtsmacht der hooge en andere hoogheemraadschappen, dijk- en polderbesturen enz., aan Ged. Staten of aan den ontvanger van het waterschap namens hen, de verplichting oplegt om voor den burgerlijken rechter tegenover ieder ingeland, die tegen een ter uitvoering van hun last uitgevaardigd dwangbevel in verzet wil komen, zich te verantwoorden over de gronden, waarop zij dien maatregel hebben genomen;

O. dat dit in strijd zou zijn zoowel met het doel van de wet van 1855 als met haar inhoud;

O. toch, dat haar doel voor een groot deel was om aan Ged. Staten middelen in de hand te geven tegen onwillige of nalatige waterschapsbesturen; terwijl blijkens haar inhoud de in art. 19 aan Ged. Staten gegeven bevoegdheid geheel gelijk staat met de hun in artt. 7 en volgende, 20 en 21 in soortgelijke gevallen gegeven be-

voegdheid, om de uitvoering van noodzakelijke werken te bevelen, in het gemis van de vereischte toestemming van de ingelanden of besturen en in het niet aanwezig zijn van een bestuur van een waterschap te voorzien, — in al welke gevallen het bestaan van den grondslag voor den door Ged. Staten te nemen maatregel, namelijk de noodzakelijkheid van de bevolen werken, het gemis van de toestemming der ingelanden of besturen, het ontbreken van een bestuur, door Ged. Staten langs administratieven weg wordt geconstateerd;

O. dat hierbij het recht van een ingeland om tegen een ingevolge art. 19 der wet van 1855 tegen hem uitgevaardigd dwangbevel, overeenkomstig art. 15 der wet van 1841, bij de arrond.-rechtbank in verzet te komen, onverlet blijft, — doch dat dan volgens art. 17 dier wet ten aanzien van het bewijs der daadzaken, die tot de executie aanleiding gegeven hebben, de gewone regelen van rechten niet worden gevolgd, maar die daadzaken als in rechten voor bewezen worden gehouden, wanneer dezelve zullen zijn geconstateerd op zoodanige wijze als met de reglementen van ieder der in die wet bedoelde collegiën of besturen overeenstemt, behoudens het tegenbewijs;

O. dat derhalve in dit geding, volgens gemeld art. 17 der wet van 1841, de daadzaken, bepaaldelijk het gemis van genoegzame goederen van het waterschap voor executie vatbaar — die Ged. Staten van Utrecht aanleiding hebben gegeven tot het heffen van een buitengewonen omslag, — als door Ged. Staten overeenkomstig art. 19 der wet van 1855 geconstateerd — als a priori vaststaande moeten worden aangemerkt, „behoudens het tegenbewijs";

O. toch, dat, — al moge het Hof bij de uitlegging van de in het laatste gedeelte van meergemeld art. 17 der wet van 1841 voorkomende woorden: „wanneer dezelve zullen zijn geconstateerd, of daarvan blijken zal", het woord „of" minder juist als af — en onderscheidend hebben aangemerkt, — uit het arrest niet blijkt en van zijde van de tegenwoordige eischers niet is beweerd, dat door Ged. Staten van Utrecht de bedoelde daadzaken niet in overeenstemming met het reglement van het waterschap „Groot Mijdrecht" zijn geconstateerd, zelfs niet dat dat reglement dienaangaande iets inhoudt;

O. dat derhalve het Hof door niet meer bewijs van de verweerders te vorderen, doch van de eischers te vorderen het bewijs van den grond van hun verzet, niet in strijd met art. 1902 B. W., noch met de andere bij het middel van cassatie aangehaalde wetsartikelen heeft gehandeld en dat het middel mitsdien is ongegrond.

KON. BESLUIT *van* 24 *Augustus* 1856, *n°*. 63, *goedkeuring van een algemeen reglement voor de polders in Zuidholland* (*blz.* 819).

Bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 42 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen goedkeuring van eene keur van den Stormpolder.

KON. BESLUIT *van* 15 *September* 1856, *n°.* 57, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Oostpolder* (*blz.* 822).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 October 1901, n°. 23.

KON. BESLUIT *van* 24 *December* 1857, *n°.* 70, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Tilburgpolder* (*blz.* 851).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 October 1901, n°. 23.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1858, *n°.* 40, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V.*, *blz.* 1).

Wijzigingen in het reglement voor den Dijkpolder (gemeente Monster) zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 16 Augustus 1901, n°. 37, en in dat voor den polder Willens, bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34.

KON. BESLUIT *van* 28 *Januari* 1858, *n°.* 49, *goedkeuring van het reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht* (1*e V.*, *blz.* 4).

Bij arrest van het Hof te Amsterdam van 8 Nov. 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7686) werd het vonnis der rechtbank te Utrecht, medegedeeld in het 37e V. blz. 283, betrekkelijk de betaling van den polderomslag van het waterschap Groot-Mijdrecht, in coupons van de geldleening van dat waterschap, vernietigd en de opposanten tegen het dwangbevel verklaard kwaad-opposanten, en daaromtrent het volgende overwogen:

O. dat het *in de eerste plaats* de taak is van de waterschapsbesturen om te zorgen voor het behoorlijk onderhoud der publieke werken, welke in het waterschap, als noodig voor zijn bestaan, zijn aangelegd in het algemeen belang, waartoe haar dan ook het beheer der inkomsten van den polder is opgedragen;

O. dat die inkomsten moeten worden opgebracht door de ingelanden door omslagen, welke, zal een goed beheer mogelijk blijven, aan het bestuur werkelijk de middelen moeten verschaffen, hunne boven omschreven taak te vervullen;

O. dat met het oog hierop dan ook in art. 104, j° 107 van het reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht, door de Staten dier provincie krachtens hunne wettelijke bevoegdheid vastgesteld, is bepaald, dat — naast het onderhoud in natura van voorwerpen van algemeen belang — de lasten

aan de eigenaars, erfpachters of vruchtgebruikers van de perceelen in het waterschap op te leggen, bestaan in „bijdragen in *geld* of de omslag"; en deze bepaling geacht moet worden te zijn een wettelijk voorschrift van publieke orde;

O. dat dus de zin van het woord „geld" wel geen andere kan zijn dan de *letterlijke* en *gewone*, nl. „gangbare munt, of geldswaardig papier", dat is papieren geld, dat als wettiglijk betaalmiddel gebruikt mag worden;

O. dat hieruit volgt, dat eene bepaling in eene privaatrechtelijke overeenkomst van geldleening, door een waterschapsbestuur met de deelnemers in die leening aangegaan, houdende dat de coupons van de obligatiën tot betaling zullen kunnen dienen van een omslag, die in geld moet worden opgebracht, geacht moet worden te strijden met art. 104 van het reglement, zoowel als met art. 14 der wet, houdende Algemeene Bepalingen;

O. dat dit te meer klemt, omdat, waar in het algemeen reeds dusdanige coupons de zekerheid van geld niet geven, in deze zaak vaststaat, dat de aangeboden coupons allerminst zijn te beschouwen als geldswaardig papier;

O. immers, dat tusschen partijen is betwist en zelfs in het vonnis der rechtbank wordt aangenomen, in de provincie Utrecht van algemeene bekendheid te zijn — dat het waterschap Groot Mijdrecht niet in staat is, de rentebetaling op deze coupons te voldoen en daarmede reeds eenige jaren in gebreke is gebleven;

O. dat dan ook de rechtsgrond in het vonnis a quo aangevoerd: dat betaling van den omslag in coupons zou strekken tot delging van wettige schuld, dus de coupons voor het waterschap waarde hebben, den Hove niet afdoende voorkomt;

O. toch dat daardoor het reeds niet overvloedige kasgeld van het waterschap en daarmede de middelen tot onderhoud der werken, op bedenkelijke wijze worden verminderd, waaruit voortvloeit, dat die wijze van betaling tegen en niet zooals de rechtbank meent, in het publiek belang is te achten;

O. derhalve, dat het aanbod van betaling, door den opposant gedaan, in strijd met de wet is, en dit terecht door geopposeerden is geweigerd; zoodat hunne vordering moet worden toegewezen en het vonnis waarvan appel vernietigd.

KON. BESLUIT *van* 18 *Augustus* 1858, *n*°. 71, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V.*, *blz.* 71).

Bij Kon. besluit van 16 Augustus 1901, n°. 37 is eene wijziging in het reglement voor den polder Oud- en Nieuw Rozenburg, Blankenburg, de Lange en Ruige Plaat goedgekeurd, en bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34 is eene wijziging bekrachtigd in het reglement voor den polder Giessen—Nieuwkerk.

KON. BESLUIT *van* 22 *November* 1858, *n°.* 100, *goedkeuring van het reglement op de waterleidingen in Overijssel* (1*e V., blz.* 76).

Men zie het Kon. besluit van 20 April 1901, n°. 13, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake den onderhoudslast van de Hammerwetering in het waterschap de Regge.

KON. BESLUIT *van* 23 *November* 1858, *n°.* 65, *goedkeuring van het reglement voor de Vereenigde Groote en Kleine polders onder Zuid-Schalkwijk* (1*e V., blz* 80).

Bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 26 *November* 1858, *n°.* 60, *goedkeuring van een reglement voor het waterschap de Oostpolder te Zuidwolde* (1*e V., blz.* 80).

Dit reglement is vervangen door een nieuw, goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 October 1901, n°. 45.

KON. BESLUIT *van* 27 *November* 1858, *n°.* 61, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1 *V., blz.* 81).

Bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34 zijn laatstelijk wijzigingen goedgekeurd in het reglement voor den Vereenigden polder aan de oostzijde van de rivier de Gouwe.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1859, *n°.* 55, *goedkeuring van het reglement voor den Groot Limmerpolder* (1*e V., blz.* 104).

Bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 28 *November* 1859, *n°.* 40, *goedkeuring van het reglement voor den Zuiderpolder* (1*e V., blz.* 135).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8.

KON. BESLUIT *van* 5 *December* 1859, n°. 57, *goedkeuring van een reglement voor de banne Opperdoes* (1e *V.*, *blz.* 142).

Bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 9 *December* 1859, n° 69, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1e *V.*, *blz.* 142).

Wijzigingen in het reglement voor den polder den Banne van Gorinchem en Kwakernaat zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 10 *Augustus* 1860, n°. 73, *goedkeuring van reglementen voor eenige bannen of polders in Noordholland* (1e *V.*, *blz.* 213).

Wijzigingen in het reglement voor de banne of polder Valkoog zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8, en in dat voor den polder het Grootslag bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1861, n°. 10, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (2e *V.*, *blz.* 49).

Het reglement voor den polder Bloemendaal is laatstelijk gewijzigd bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34, en dat voor den Voorofschen polder is gewijzigd bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 18 *December* 1861, n°. 63, *goedkeuring van het reglement voor den Zwijndrechtschen Waard* (2e *blz.* 75).

Bij Kon. besluit van 27 April 1901, n°. 48 is in hooger beroep beslist bezwaren tegen eene algemeene keur voor dit hoogheemraadschap.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1864, n°. 31, *goedkeuring van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat in Groningen* (3e *V.*, *blz.* 71).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 30.

KON. BESLUIT *van* 5 *September* 1864, n°. 49, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Meedhuizerpolder* (3*e V., blz.* 132)

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 October 1901, n°. 23.

KON. BESLUIT *van* 28 *November* 1864, n°. 49, *goedkeuring van het reglement voor de banne Nieuwe Niedorp* (3*e V., blz.* 167).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 23 *December* 1865, n°. 54, *goedkeuring van het reglement voor den Schoterveenpolder* (3*e V., blz.* 280).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1866, n°. 70, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Noordbrabant* (3*e V., blz.* 358).

Bij Kon. besluit van 12 Januari 1901, n°. 21 zijn laatstelijk wijzigingen in het reglement voor het waterschap de Koekoek en gecombineerde Buitenpolders bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 24 *Augustus* 1867, n°. 64, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Noordbrabant* (4*e V., blz.* 67).

Wijzigingen in het reglement voor het waterschap het Oudland van Zevenbergen zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 12 Januari 1901, n°. 21, en in dat voor het waterschap de Nieuwe Zwaluwepolder, bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1868, n°. 55, *goedkeuring van het reglement op de waterleidingen in Drenthe* (5*e V., blz.* 101).

Eene wijziging van dit reglement is laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 29 Maart 1901, n°. 31.

KON. BESLUIT *van* 3 *September* 1868, n°. 17, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (5e *V.*, *blz.* 123).

Wijzigingen in het reglement voor den polder Middelburg zijn laatstelijk **bekrachtigd bij** Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34.

KON. BESLUIT *van* 3 *September* 1868, n°. 18, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de polder aan den Dungenschen Kant, ook genaamd de Oude St. Michielsgestelsche polder* (5e *V.*, *blz.* 123).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van **14 December** 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 25 *December* 1868, n°. 23, *goedkeuring van een reglement voor het waterschap de Nieuwe polder* (5e *V.*, *blz.* 153).

Bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37 zijn laatstelijk wijzigingen in **dit reglement** goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 15 *Augustus* 1869, n°. 19, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Noordholland* (6e *V.*, *blz.* 118).

Bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8 zijn laatstelijk wijzigingen in het reglement voor den Anna Paulownapolder bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 29 *Juli* 1870, **n°. 14, *goedkeuring van een reglement voor het waterschap de Binnenpolder van den Dungen*** (7e *V.*, *blz.* 105)

Wijzigingen van dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 Decemher 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 28 *October* 1870, **n°. 18, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Groote polder*** (7e *V.*, *blz.* 147).

Eene wijziging in dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 31 Januari 1901, n°. 41.

KON. BESLUIT *van* 3 *Januari* 1872, *n°.* 4, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Overschildjerpolder* (9*e V., blz.* 1).

Dit reglement is ingetrokken en een nieuw reglement vastgesteld voor het waterschap Overschild. Zie het Kon. besluit van 31 Januari 1901, n°. 41.

KON. BESLUIT *van* 12 *Februari* 1873, *n°.* 2, *goedkeuring van een algemeen reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland* (10*e V., blz.* 27).

Bij Kon. besluit van 12 October 1901, n°. 28 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen niet-goedkeuring van een besluit der vergadering van ingelanden van het waterschap Oud-Vossemeer, tot belegging van kasgelden.

KON. BESLUIT *van* 25 *Juli* 1874, *n°.* 23, *goedkeuring van een reglement op de openbare wegen en voetpaden in Noordbrabant* (11*e V., blz.* 81).

Men zie het Kon. besluit van 4 December 1901, n°. 24, houdende beslissing in hooger beroep in zake het afvoeren van een gedeelte van het Ristenpad van den ligger der openbare wegen en voetpaden in de gemeente Rijsbergen.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1874, *n°.* 54, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Workumer Nieuwland* (11*e V., blz.* 117).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34.

KON. BESLUIT *van* 17 *Maart* 1875 (*Staatsblad n°.* 29), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de tusschen Nederland en Pruissen op* 23 *September* 1874 *te Leer gesloten overeenkomst tot regeling der indijking van den Dollard* (12*e V., blz.* 38).

Zie de wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 186), tot bevordering van de kanalisatie van Westerwolde.

WET *van* 9 *April* 1875 (*Staatsblad n°.* 67), *tot regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen* (12e *V., blz.* 69).

Bij Kon. besluit van 18 Juni 1901 (Staatsblad n°. 153) is een nieuw reglement vastgesteld omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmateriecl, bedoeld in art. 24 en de 2e alinea van art. 50 van bovengenoemde wet.

WET *van* 2 *Juni* 1875 (*Staatsblad n°.* 95), *tot regeling van het toezicht bij het oprichten van inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken* (12e *V., blz.* 87).

Wijzigingen in deze wet, die krachtens het Kon. besluit van 15 December 1896 (Staatsblad n°. 222) op nieuw in het Staatsblad is geplaatst, zijn laatstelijk bekrachtigd bij de wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 161).

KON. BESLUIT *van* 11 *Septembr* 1875, *n°.* 30, *goedkeuring der regeling van den dienst van den provincialen waterstaat in Noordbrabant* (12e *V., blz.* 166).

Eene wijziging dezer regeling is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 30 September 1901, n°. 29. Bij dit besluit zijn tevens ingetrokken de besluiten der Staten, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 9 Augustus 1880, n°. 3, 21 December 1893, n°. 9 en 30 Mei 1894, n°. 40.

KON. BESLUIT *van* 16 *October* 1875, *n°.* 25, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap de Eemspolder* (12e *V., blz.* 184).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 October 1901, n°. 23.

KON. BESLUIT *van* 27 *October* 1875 (*Staatsblad n°.* 183), *tot vaststelling van een algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen* (12e *V*, *blz.* 190).

Men zie het Kon. besluit van 22 Februari 1901 (Staatsblad n°. 67), houdende eene tijdelijke voorziening ter verzekering van de behoorlijke uitoefening der spoorwegdiensten en van het veilig verkeer over de spoorwegen.

KON. BESLUIT *van* 9 *Januari* 1876 (*Staatsblad n°.* 7). *vaststelling van een algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen* (13*e V., blz.* 10).

Dit reglement, waarin wijzigingen of aanvullingen zijn gebracht, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 2 Augustus 1883 (Staatsblad n°. 127), 25 November 1885 (Staatsblad n°. 195), 20 Mei 1887 (Staatsblad n°. 87), 9 Juni 1891 (Staatsblad n°. 100) en 9 Januari 1894 (Staatsblad n°. 4), is ingetrokken en vervangen door dat, vastgesteld bij Kon. besluit van 4 Januari 1901 (Staatsblad n°. 20).

KON. BESLUIT *van* 9 *Juli* 1876 (*Staatsblad n°.* 159), *tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten* (13*e V., blz.* 183)

Eene wijziging van deze regeling is laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 Maart 1901 (Staatsblad n°. 69).

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1876 (*Staatsblad n°.* 175), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de overeenkomst tot wijziging van het gemeenschappelijk reglement voor het loodswezen op de Schelde* (13*e V., blz.* 215).

Men zie het Kon. besluit van 4 Mei 1901 (Staatsblad n°. 104), bepalende de plaatsing in het Staatsblad van het verdrag tot wijziging van artikel 16, 1e lid, van dit reglement.

KON. BESLUIT *van* 28 *Augustus* 1876, *n°.* 3, *goedkeuring van de regeling der jaarwedde van den ambtenaar van den provincialen waterstaat in Drenthe* (13*e V., blz.* 220).

Een nadere wijziging in de inrichting van den provincialen waterstaatsdienst is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 19 Augustus 1901, n°. 31.

KON. BESLUIT *van* 16 *September* 1876 (*Staatsblad n°* 182), *vaststelling van een reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen, bedoeld in art.* 24 *en de* 2*e alinea van art.* 50 *der wet van* 9 *April* 1875 (*Staatsblad n°.* 67) (13*e V., blz.* 230).

Dit reglement is vervangen door dat, vastgesteld bij Kon. besluit van 18 Juni 1901 (Staatsblad n°. 153).

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 1 *Maart* 1878, *L. R, tot vaststelling van voorloopige instructiën voor den bouwkundige en den ingenieur-architect der Landsgebouwen* (15*e V., blz.* 24).

Eene instructie voor de Rijksbouwmeesters is vastgesteld bij beschikking van 2 Februari 1901, n°. 226, Afdeeling Waterstaat T, waardoor bovengenoemde voorloopige instructiën zijn vervallen.

KON. BESLUIT *van* 26 *September* 1879, *n°.* 4, *goedkeuring der regeling in zake de opzichters van den provincialen waterstaat in Noordbrabant* (16*e V., blz.*197).

Eene wijziging van de artikelen 6 en 10 dezer regeling is goedgekeurd bij Kon. besluit van 30 September 1901, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 28 *September* 1879, *n°.* 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Bellingwolde* (16*e V., blz.* 199).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 31 Januari 1901, n°. 41.

KON. BESLUIT *van* 22 *November* 1879, *n°.* 13, *goedkeuring van het besluit de Staten van Noordbrabant tot vaststelling van voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan verleend worden tot het leggen van ijzeren sporen op de provinciale wegen en tot het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen, door paarden getrokken of door stoom in beweging gebracht* (16*e V., blz.* 228).

Eene aanvulling dezer voorwaarden is bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 Augustus 1901, n°. 35.

KON. BESLUIT *van* 17 *Januari* 1880, *n°.* 9, *goedkeuring van het grondreglement voor de waterschappen in Overijssel* (17*e V., blz.* 12).

Bij Kon. besluit van 6 Mei 1901, n°. 73 is in hooger beroep beslist op bezwaren in zake de beheersbevoegdheid van het dagelijksch bestuur van het waterschap Vollenhove ten aanzien van de Aremberger schutsluis en aanhoorigheden.

BESCHIKKING *van* 23 *November* 1880, *n°. 7, vaststelling van eene algemeene instructie voor de beambten bij Rijkskanalen* (*22e V., blz.* 285).

Deze instructie is, zooals zij gewijzigd of aangevuld is bij de beschikkingen van 29 Maart 1883, n°. 12, 29 December 1883, n°. 15 en 18 Juni 1897, n°. 137, ingetrokken en vervangen door die, vastgesteld bij beschikking van 24 Mei 1901, n°. 167.

WET *van* 3 *Maart* 1881 (*Staatsblad n°.* 35) *tot vaststelling van een Wetboek van Strafrecht* (*32e V., blz.*, 181).

Art. 427, 2°. Bij arrest van den Hoogen Raad van 14 Januari 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7555) is verstaan: dat een weg alleen openbaar is in den zin van art. 427 Sr., wanneer hij door den daartoe gerechtigde, hetzij bijzonder persoon, hetzij openbaar gezag, tot algemeen gebruik bestemd is, en dat dus de vraag of dat is geschied door den daartoe *gerechtigde*, door den rechter, indien de beklaagde zich op *zijn* eigendom van den weg beroept, moet worden onderzocht en beslist.

Art. 427, 6°. Bij arrest van den Hoogen Raad van 15 April 1901 (*Weekblad van het Recht* n° 7597) is overwogen en beslist:

dat alleen is telastgelegd en bewezen verklaard, dat de req. op den openbaren weg uit een kar steenkolen heeft nedergestort, niet dat hij die kolen langer op den weg heeft laten liggen dan voor het opbergen in den daartoe aangewezen kelder noodig is;

dat de req. derhalve niet kan gezegd worden op den openbaren weg eene „verzamelplaats van steenkolen" te hebben gehad en daardoor van den weg een ander gebruik te hebben gemaakt dan waarvoor de weg bestemd is;

dat het bewezen verklaarde feit niet oplevert de overtreding strafbaar gesteld bij art. 427 n°. 6 Strafrecht;

dat toch dit artikel wel strekt tot het tegengaan van stremming van het verkeer op den openbaren weg, maar niet de vrijheid beneemt om van den weg het gebruik te maken, dat zijne bestemming medebrengt, ook al kan dat gebruik oogenblikkelijk het verkeer bemoeilijken, terwijl met die bestemming — het bevorderen van het algemeen personen- en goederenverkeer — niet in strijd is, dat bij het lossen en opbergen van aangevoerde goederen, deze, voor den daartoe noodigen tijd een gedeelte van den openbaren weg innemen.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 28 October 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7668) werd met betrekking tot eene veroordeeling door den kantonrechter wegens belemmering van het verkeer op grond van art. 427 6°. Sr., in cassatie beslist:

dat uit het langdurig vrij gebruik maken van een grond als voetpad door het publiek op zich zelf en zonder meer, evenmin als uit de plaatsing van het voetpad op de liggers, volgt, dat zoodanig voetpad is openbaar, vooral niet waar hij, die de belemmering teweeg brengt, beweert medeëigenaar van den grond te zijn en alleen het gebruik van den grond gedoogd te hebben;

[illegible] dat het bovenan verklaarde feit der bestemming [illegible] geschied, door aanwijzingen kan bewezen [illegible] aanwijzingen niet zijn gegrond uit wettige bewijsmiddelen, terwijl [illegible] niet kan worden onderzocht in cassatie, en [illegible] medewerking van de medeëigenaren met het publiek gang [illegible] algemeen gebruik te bestemmen, ondubbelzinnig beteekent, [illegible] bewuste bestemming aan het voetpad hebben gegeven, [illegible] toegestemd en dat zij niet enkel het gebruik daarvan [illegible]

K[illegible]. BESLUIT van **8 October 1881, n°. 28,** *goedkeuring van het reglement voor den Zuidzijder- en Boezempolder* [illegible]

[illegible] reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit [illegible]

WET van [illegible] **Juli 1882** (*Staatsblad* **n°. 80),** *tot toekenning* [illegible] *'s Rijks schatkist voor de verbetering* [illegible] **bls. 86).**

[illegible] bij de wet van 28 Mei 1901 (Staats- [illegible] verleend van ten hoogste ƒ 178000. [illegible] bij de wet van 22 Juni 1891 [illegible]

[illegible] BESLUIT van [illegible] **Januari 1884, n°. 12,** *goedkeuring* [illegible] *reglementeering van het waterschap* [illegible]

[illegible] n° 18 is in hooger beroep beslist [illegible] van de Hammerwetering.

[illegible] BESLUIT van **24 Januari 1884, n°. 4,** *goedkeur*[illegible] *reglementeering van het watersch*[illegible] **bls. 62**[illegible]

[illegible] waterschap is laatstelijk bekrachti[illegible]

KON. BESLUIT *van* 27 *Juli* 1884, *n°.* 31, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor de banne Venhuizen* (21*e V.*, *blz.* 192).

Bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 28 *Augustus* 1884, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Weerdinge* (21*e V.*, *blz.* 207).

Bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 6 *December* 1884, *n°.* 17, *vaststelling van een politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen* (21*e V.*, *blz.* 258).

Eene aanvulling en wijziging van dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 9 October 1901, n°. 45.

Men zie het Kon. besluit van 27 Juni 1901, n°. 45, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de bestemming van de hoofdkanalen van het waterschap Reiderland.

KON. BESLUIT *van* 9 *December* 1884, *n°.* 22, *goedkeuring van het reglement op het bestuur en op het onderhoud der werken van het waterschap het Nieuw Bildt* (21*e V.*, *blz.* 270).

Bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1884, *n°.* 16, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe* (21*e V.*, *blz.* 278).

Bij Kon. besluit van 5 Augustus 1901, n°. 76 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 19 *Januari* 1885, *n°.* 23, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Havelte* (22*e V., blz.* 10).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 5 Augustus 1901, n°. 76.

KON. BESLUIT *van* 30 *Januari* 1885, *n°.* 2, *goedkeuring van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken in de provincie Groningen* (22*e V., blz.* 15).

Eene wijziging en aanvulling van deze verordening is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 October 1901, n°. 23.

WET *van* 23 *Juli* 1885 (*Staatsblad n°.* 151), *houdende bepalingen omtrent de opruiming en het beheer van vaartuigen en andere voorwerpen, in openbare wateren gestrand of gezonken* (22*e V., blz.* 91).

Art. 3. Zie de beslissing in de aanteekening op het aanvaringsreglement van 1892.

KON. BESLUIT *van* 28 *December* 1886, *n°.* 37, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Zeeland* (23*e V., blz.* 250).

Bij Kon. besluit van 5 Augustus 1901, n°. 76 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

GRONDWET *van* 1887 (24*e V., blz.* 242).

Art. 153. Men zie het arrest van den H. R. van 17 Mei 1901 op art. 1401 B. W.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1888, *n°.* 67, *goedkeuring van het politiereglement op het gebruik van het Eemskanaal met bijbehoorende werken* (25*e V., blz.* 90).

Eene wijziging van dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 October 1901, n°. 23.

KON. BESLUIT *van* 19 *Januari* 1889, *n°.* 26, *goedkeuring van een reglement op de tramwegen in Zeeland* (26*e V., blz.* 16).

Bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37 is dit reglement laatstelijk gewijzigd.

KON. BESLUIT *van* 10 *April* 1889, *n°.* 52, *goedkeuring van het reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland* (26*e V., blz.* 74).

Bij Kon. besluit van 24 September 1901, n°. 34 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen vaststelling van een suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk.

KON. BESLUIT *van* 29 *April* 1889, *n°.* 26, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Vollenhove* (1*e dijksdistrict van Overijssel*) (26*e V., blz.* 108).

Bij Kon. besluit van 6 Mei 1901, n°. 73 is in hooger beroep beslist op bezwaren in zake de beheersbevoegdheid van het dagelijksch bestuur van dit waterschap ten aanzien van de Aremberger schutsluis en aanhoorigheden.

KON. BESLUIT *van* 12 *Februari* 1890, *n°.* 16, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van eenige waterschappen in Drenthe* (29*e V., blz.* 422).

Bij Kon. besluit van 5 Augustus 1901, n°. 76 zijn laatstelijk wijzigingen in het reglement voor het waterschap Gieterveen bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 1 *Maart* 1890, *n°.* 18, *goedkeuring van reglementen op eenige openbare objecten in Noordbrabant* (27*e V., blz.* 57).

Bij Kon. besluit van 14 Augustus 1901, n°. 35 zijn aanvullingen bekrachtigd in het reglement op de openbare wegen en voetpaden, het reglement van politie op de zee-, rivier- en kanaalwaterkeerende dijken en kaden en de daarin gelegen sluizen en werken, het reglement op de waterleidingen, en het reglement op de beplantingen op bermen of kanten van openbare wegen, niet in onderhoud bij het Rijk zijnde.

Bij Kon. besluit van 28 Februari 1901, n°. 88 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen het leggen van gas- en waterleidingsbuizen in den weg op den Zandberg onder Teteringen.

Ten aanzien van de toepassing van het reglement op de beplantingen op bermen of kanten van openbare wegen in Noord-Brabant, niet in onderhoud bij het Rijk, diene nog het volgende:

Bij arrest van den Hoogen Raad van 11 Maart 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7578) werd o. a. omtrent twee middelen van cassatie tegen eene veroordeeling door de rechtbank te 's Hertogenbosch, ingevolge verwijzing door den H. R., wegens overtreding van het reglement volgenderwijs beslist:

O. ten aanzien van het eerste voorgestelde middel:

dat tot toelichting hiervan wordt in het midden gebracht, dat de gemelde bepalingen van het prov. reglement zijn in strijd met de wet, omdat de bevoegdheid der Prov. Staten ten opzichte van wegen in hunne provincie is geregeld in art. 137 der prov. wet, en dit artikel hun wel toekent het toezicht op de wegen in hunne provincie, maar hun niet geeft de bevoegdheid om strafreglementen te maken op het bestuur dier wegen, zeker niet op die, waarvan de eigendom, het onderhoud en het beheer toekomt aan eene gemeente;

O. dat het prov. reglement, waarvan de wettigheid wordt bestreden, betreft de beplantingen op bermen of kanten van openbare wegen, niet in onderhoud bij het Rijk zijnde, terwijl de artikelen, die in dezen toepasselijk zijn verklaard, aldus luiden: enz.;

O. dat, ingevolge art. 40 van het reglement op de openbare wegen en voetpaden in de prov. Noord-Brabant, het aanhoudend en dagelijksch toezicht over de gemeente-wegen en voetpaden — behoudens het algemeen toezicht van Ged. Staten, in andere artikelen omschreven — wordt opgedragen aan B. en W.;

dat de bepalingen van het bedoelde reglement derhalve bevatten, eensdeels voorschriften om het toezicht van de betrekkelijke besturen — in dit geval B. en W. — te bevorderen, ten andere (gelijk ook het geval is met de overige artikelen van het reglement) voorwaarden, die de prov. wetgever heeft noodig geacht met het oog op de bruikbaarheid en de veiligheid der wegen in zijne provincie;

O. dat deze bepalingen niet kunnen geacht worden in strijd te zijn met art. 137 der prov. wet;

dat toch dit artikel, geplaatst in de eerste paragraaf van het 4de hoofdstuk dier wet, waarvan het opschrift luidt: „Van de regeling en het bestuur van het provinciaal huishouden", voorafgegaan wordt door de, op art. 131 der toenmaals geldende Grondwet steunende, bepaling van art. 130, waarbij aan de Staten de regeling en het bestuur van het provinciaal huishouden wordt opgedragen, en wordt gevolgd door art. 140, op grond van hetwelk de Staten de reglementen en verordeningen maken, die zij voor het provinciaal belang noodig oordeelen;

dat de Staten van Noord-Brabant alleszins bevoegd waren om voormelde bepalingen vast te stellen, die, als geldende de bruikbaarheid en veiligheid der verkeersmiddelen in de provincie, betrekking hadden op het provinciaal huishouden en een algemeen provinciaal belang betroffen;

dat nu wel in art. 137 alleen gesproken wordt van „toezicht" op alle wateren, bruggen, wegen, waterwerken en waterschappen binnen de provincie, maar dat dit toezicht, blijkens het verband waarin het artikel met de overige bepalingen van de paragraaf zich bevindt, noodwendig ook in zich sluit de bevoegdheid om, door strafbepalingen gesanctionneerde, reglementen vast te stellen, indien

zulks wordt noodig geacht om de verkeersmiddelen aan hunne bestemming te doen beantwoorden;

O. dat hierop niet van invloed is de omstandigheid, dat het hier een gemeenteweg betreft, omdat, hoewel het in de gemeentewet nedergelegde zelfbestuur der gemeenten zich ook uitstrekt tot de gemeentewegen, zulks niet belet, dat de provinciale wetgever verordeningen of reglementen kan vaststellen, die, terwijl zij van algemeen belang zijn voor de geheele provincie, ook tegelijkertijd de plaatselijke belangen der individueele gemeenten raken, met dit gevolg, dat de plaatselijke verordening voor de provinciale moet wijken;

O. dat het eerste middel dus is ongegrond;

O. aangaande het tweede voorgestelde middel:

dat tot toelichting daarvan wordt aangevoerd, dat uit de in het middel gemelde artikelen van het prov. reglement blijkt, dat de wetgever alleen eene zoodanige aanwijzing van B. en W. op het oog heeft, die vervangen kan worden door eene aanwijzing van Ged. Staten, zoodat men niet mag aannemen, dat B. en W. hunne bevoegdheid tot aanwijzing behouden, wanneer de macht bij art. 3 al. 2 aan Ged. Staten toegekend vervalt; — terwijl verder wordt betoogd, dat de tweede alinea van art. 3 is in strijd met de artt. 144 al. 5 der Grondwet en 126 en 127 der gemeentewet, omdat, wanneer het college van B. en W. zijne medewerking moet verleenen tot uitvoering van wetten op prov. verordeningen en het voor de hem opgedragen uitvoering niet of niet behoorlijk zorgt, de Commissaris der Koningin in die uitvoering voorziet ten koste der nalatigen;

O. dat uit de hierboven opgenomen artikelen van het reglement blijkt, dat art. 3 beoogt het bevorderen van het toezicht op het beplanten der wegen door aan hen, die daartoe wenschen over te gaan, de verplichting op te leggen schriftelijk kennis te geven aan het toezichthebbend bestuur, dat binnen 14 dagen de noodige aanwijzingen zal doen overeenkomstig het reglement;

dat, waar nu — omdat het hier betreft een gemeenteweg — B. en W. als toezichthebbend bestuur door het prov. reglement op de openbare wegen en voetpaden zijn aangewezen, deze niet kunnen gezegd worden op te treden in den zin van art. 126 der gemeentewet, n.l. in de plaats van het gemeentebestuur, ter uitvoering van prov. reglementen en verordeningen, waartoe het gemeentebestuur moet medewerken, waaruit volgt, dat ook niet in strijd kan zijn gehandeld met art. 127 der gemeentewet, door te bepalen, dat bij gebreke van het doen van aanwijzing, deze, op aanvrage van den belanghebbende, door Ged. Staten wordt gedaan;

O. dat ook het tweede middel derhalve is ongegrond.

KON. BESLUIT *van* 26 *Mei* 1890 (*Staatsblad n°.* 93), *vaststelling van een algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, bedoeld in artikel* 1 *der wet van* 28 *October* 1889 (*Staatsblad n°.* 146) (27*e V., blz.* 112).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Maart 1901 (Staatsblad n°. 71).

KON. BESLUIT *van* 31 *October* 1890, *n°.* 84, *goedkeuring van een reglement voor den polder Duivenwaard* (27*e V., blz.* 165).

Dit reglement is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 29 *December* 1890, *n°.* 28, *tot nadere regeling van het weduwen-pensioenfonds der Ingenieurs van den Rijkswaterstaat* (27*e V., blz.* 188).

Art. 7, alinea 2 van dit besluit is gewijzigd bij dit van 10 April 1901, n°. 20.

KON. BESLUIT *van* 29 *December* 1890, *n°.* 29, *tot nadere regeling van het weduwen-pensioenfonds der opzichters van den Rijkswaterstaat* (27*e V., blz.* 190).

Art. 7, alinea 2 van dit besluit is gewijzigd bij dat van 10 April 1901, n°. 20.

WET *van* 15 *April* 1891 (*Staatsblad n°.* 91), *houdende bepalingen tot voorkoming van aanvaring of aandrijving op de openbare wateren in het Rijk die voor de scheepvaart openstaan* (28*e V., blz.* 54).

Zie de beslissing in de aanteekening op het aanvaringsreglement van 1892 hierna.

KON. BESLUIT *van* 4 *December* 1891, *n°.* 8, *goedkeuring van het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland* (28*e V., blz.* 138).

Dit reglement, waarin laatstelijk wijzigingen zijn gebracht, goedgekeurd bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 33, is ingetrokken en vervangen door een nieuw, bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 Juni 1901, n°. 53.

Tevens zijn de daarbij behoorende staten, opnieuw opgenomen in het Provinciaal blad n°. 73 van 1901, achter het reglement overgenomen.

KON. BESLUIT *van* 21 *April* 1892, *n°.* 4, *houdende instelling van eene Staatscommissie in zake wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur* (29*e V., blz.* 98).

Bij Kon. besluit van 26 Juni 1901, n°. 56 is Mr. P. L. F. Blussé, Staatsraad in buitengewonen dienst, te 's Gravenhage, tot lid dezer commissie benoemd.

KON. BESLUIT *van* 13 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 100), *tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de Keulsche vaart* (29e *V.*, *blz.* 127).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 12 October 1901 (Staatsblad n°. 216).

KON. BESLUIT *van* 18 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 102), *tot vaststelling van een reglement ter voorkoming van aanvaring of aandrijving op openbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan* (29e *V.*, *blz.* 132).

Art. 13. Bij vonnis der rechtbank te Rotterdam van 3 Mei 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7685) werd, met betrekking tot eene vordering van eene sleepdienstreederij tot schadevergoeding door eene Rijnschip-maatschappij, ten aanzien van het recht o. m. verstaan:

O. dat blijkens de dingtalen tusschen partijen in confesso is, dat de eischeres, door te stellen „dat het stooten der sleepboot „Mentor" op het gezonken Rijnschip en het dientengevolge zinken dier sleepboot eenig en alleen is veroorzaakt door de nalatigheid van schipper A. Ramaker, gezagvoerder van de „Maasstroom XI", om op de wijze zooals hij volgens art. 13 van het Kon. besluit van 18 Mei 1892 Stbl. 102 verplicht was, aan te wijzen de plaats waar zijn vaartuig gezonken lag en gedaagde als aansprakelijk voor de schade door de nalatigheid van haren ondergeschikte in de werkzaamheden waartoe zij dezen gebruikte, veroorzaakt, gehouden is de bij de eischeres geleden schade te vergoeden", — hare actie grondt op het derde lid van art. 1403 B. W.;

O. dat gedaagde deze actie in de eerste plaats bestrijdt met eene niet-ontvankelijkheid — immers ontkent dat in art. 13 van genoemd Kon. besluit bepaaldelijk de schipper zou zijn bedoeld als de tot het door seinen aangeven van het wrak verplichte persoon, doch integendeel in het algemeen hij die over het wrak alsdan het beheer heeft, hebbende gedaagde deze hare opvatting bij pleidooi meer bepaald geadstrueerd, door te wijzen op de onmogelijkheid voor den schipper, die op zee uit levensbehoud zijn schip moet verlaten, om zoodanige bepaling na te leven, alsmede op art. 3 der wet van 23 Juli 1885 (Stbl. 151) hetwelk den schipper in het daar bedoelde geval den toegang tot het wrak ontzegt;

O. echter dat die opvatting van gedaagde onjuist is te achten;

O. toch — dat, al moge in het 2de lid van art. 13 van gemeld Kon. besluit van 1892 de schipper niet met zooveel woorden nog eens zijn genoemd als de tot het aangeven der seinen op en boven het wrak gehouden persoon, echter de aard en strekking van het complex van bepalingen in dat Kon. besluit vervat, op zich zelf reeds geen twijfel overlaten dat ook in dat geval de schipper de persoon is die dat voorschrift heeft na te leven, en hetwelk hij trouwens ook behoorlijk kan naleven — wijl toch dit reglement alleen betrekking heeft op de wateren binnen het Rijk (art. 2), zoodat het wrak ook na het verlaten daarvan binnen zijn bereik blijft;

O. dat hiertegen niets afdoet de evengemelde bepaling van art. 3 der wet

van 23 Juli 1885 (Stbl. 151), hebbende deze toch immers alleen betrekking op het exceptioneele geval dat het openbaar gezag, zelf regelende tusschenbeide komt, en in het belang der openbare veiligheid bezit van het schip neemt;

O. trouwens dat uit de wet van 15 April 1891 (Stbl. n°. 91) zelf, waarvan het onderhavige reglement het gevolg was, en uit hare geschiedenis luce clarius blijkt, dat ten deze geen andere opvatting mogelijk is;

O. dat toch niet alleen die wet in art. 1 met zooveel woorden zegt: „Door Ons worden bij algemeenen maatregel van bestuur voorschriften vastgesteld door schippers of schepelingen in acht te nemen, tot voorkoming van aanvaring of aandrijving op de openbare wateren in het Rijk die voor de scheepvaart openstaan"; maar dat ook zoowel bij de schriftelijke als mondelinge behandeling daarvan met beslistheid de bedoeling is uitgesproken, dat zij uitsluitend betrekking zou hebben op schippers en schepelingen en noodig was om art. 472 Strafwetboek behoorlijke toepassing te kunnen doen erlangen;

O. dat de eischeres derhalve ontvankelijk in hare vordering moet worden verklaard.

In verband hiermede werd beslist:

dat de verplichting om door de signalen, voorgeschreven bij art. 13 van bovenvermeld reglement, de aanwezigheid van een gezonken vaartuig aan te duiden, op hem rust die, tijdens het zinken, als schipper op dat vaartuig fungeerde, zoolang niet blijkt dat hij als zoodanig ontslagen is en al was het wrak ter behandeling overgegeven aan assuradeuren en het lichten door dezen uitbesteed;

dat de vordering tot vergoeding der schade door derden beloopen ten gevolge van het verzuimen der voormelde verplichting, dus terecht wordt gericht tegen den eigenaar van het gezonken vaartuig, als voor het verzuim van zijn schipper verantwoordelijk.

KON. BESLUIT *van* 24 *April* 1893, *n°.* 39, *tot goedkeuring van het Geldersch Rivierpolderreglement* (30e *V.*, *blz.* 72).

Art. 265. Bij vonnis der rechtbank te Tiel van 28 Maart 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7613) werd het volgende aangenomen:

Voor eene veroordeeling van beklaagde is noodig, dat bewezen zij, dat hij een gebouw heeft geplaatst, althans herbouwd, in de glooiing of binnen 2 meter uit den teen van den dijk.

De bij dagvaarding bedoelde muur is niet geplaatst in de werkelijke glooiing en ook niet binnen 2 meter uit den werkelijken buitenteen des dijks.

Art. 261, 4de lid, van het Geldersch polderreglement (luidende: „waar door den vorm des dijks de teen onzeker is, wordt die geacht te liggen op 8 meters afstand waterpas gemeten uit den kant van de dijkskruin") is niet van algemeene strekking en kan geen toepassing erlangen, waar het geldt de overtreding in het 1e lid van art. 265 (betreffende het bouwen aan dijken) vermeld.

Al nam men toepasselijkheid van art. 261, 4e lid, aan, dan zou daardoor nog geenszins vaststaan, dat de ruimte tusschen die fictieve teen en de kruin, als dijksglooiing moet worden aangemerkt in dien zin, dat die fictieve glooiing zou onderworpen zijn aan de bepalingen in het Polderreglement ten aanzien van glooiingen gemaakt.

Het beroep in cassatie van dit vonnis werd bij arrest van den Hoogen Raad van 24 Juni 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7628) verworpen en aangenomen dat de bepaling van art. 261, 4de lid, in verband moet worden beschouwd met het eerste lid van dat art., hetwelk niet zoodanige algemeene strekking heeft, dat zij ook op de in art. 265 bedoelde gevallen van toepassing zou zijn.

KON. BESLUIT *van* 11 *Augustus* 1893, *n°.* 22, *goedkeuring van een reglement voor het waterschap de polder van Dieden* (30*e V.*, *blz.* 249).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 29 *Augustus* 1893, *n°.* 36, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Valthe* (30*e V.*, *blz.* 251).

Bij Kon. besluit van 5 Augustus 1901, n°. 76 zijn laatstelijk wijzigingen in het reglement voor dit waterschap goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 18 *November* 1893, *n°.* 20, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Friesland* (30*e V.*, *blz.* 327).

Wijzigingen in het reglement van het waterschap Wonseradeels Zuiderzeedijken zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8.

KON. BESLUIT *van* 17 *Januari* 1894, *n°.* 17, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Friesland* (31*e V.*, *blz.* 4).

Wijzigingen in het reglement voor het waterschap de contributie zeedijken Oostdongeradeel zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 28 December 1901, n°. 59.

KON. BESLUIT *van* 1 *September* 1894, *n°.* 18, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Jelsumer Oudland* (31*e V.*, *blz.* 104).

Eene wijziging van dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 9 Januari 1901, n°. 36.

KON. BESLUIT *van* 13 *November* 1894, *n°.* 28, *goedkeuring der voorschriften, welke door het bestuur van het hoogheemraadschap de Vijfheerenlanden ter verdediging zijner dijken moeten worden in acht genomen* (31*e V.*, *blz.* 135).

Wijzigingen in deze voorschriften zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 30 Augustus 1901, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 25 *Juni* 1895, *n°.* 17, *houdende verleening, tot wederopzegging, van eene vergoeding wegens lokaalhuur van honderd gulden per jaar aan de opzichters en adjunct-opzichters van den Rijkswaterstaat, die een bureel moeten houden en dit niet in een Rijksgebouw gevestigd kunnen hebben* (32*e V., blz.* 53).

Na de wijziging bij Kon. besluit van 22 April 1898, n°. 28, is deze regeling opnieuw gewijzigd bij Kon. besluit van 24 September 1901, n°. 32.

WET *van* 20 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 139), *ter uitvoering van artikel* 191 *der Grondwet* (32*e V., blz.* 78).

Men zie het Kon. besluit van 23 April 1901, n°. 40, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene keur van het waterschap de Royale polder.

Bij Kon. besluit van 27 April 1901, n°. 48 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen eene algemeene keur voor het hoogheemraadschap van de Zwijndrechtsche Waard.

BESCHIKKING *van* 23 *Augustus* 1895, *n°.* 123, *vaststelling van eene instructie voor de bakenmeesters* (32*e V., blz.* 94).

Deze instructie, aangevuld bij beschikking van 19 Mei 1896, n°. 126, is ingetrokken en vervangen door die, vastgesteld bij beschikking van 24 Mei 1901, n°. 167.

KON. BESLUIT *van* 9 *September* 1895, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement op de waterleidingen in Overijssel* (32*e V., blz.* 110).

Bij Kon. besluit van 22 Augustus 1901, n°. 63 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen het brengen van de Oude Kolkwetering op den ligger der waterleidingen van de gemeente Heino.

Op bezwaren tegen het brengen op den ligger der waterleidingen van de gemeente Heino, van een duiker onder den straatweg van Zwolle naar Heino, tusschen de Kolkwetering en de Oude Kolkwetering, is bij Kon. besluit van 22 Augustus 1901, n°. 65 in hooger beroep beslist.

Bij Kon. besluit van 30 September 1901, n°. 34 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen het plaatsen van de Kolkwetering op den ligger der waterleidingen der gemeente Zwollerkerspel.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1895, *n°.* 67, *goedkeuring van het reglement voor den polder Vogelenzang* (32*e V.*, *blz.* 119).

Bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 8 *October* 1895, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes* (32*e V.*, *blz.* 127).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluiten van 6 September 1901, n°. 34 en 14 December 1901, n°. 37.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 12 *December* 1895, *n°.* 138, *Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b, houdende nadere vaststelling van Algemeene Voorschriften voor de uitvoering en het onderhoud van werken onder beheer van dat Departement* (32*e V.*, *blz.* 150).

Deze Algemeene Voorschriften zijn vervangen door die, vastgesteld bij beschikking van 1 Februari 1901, L. X, Afdeeling Waterstaat T.

KON. BESLUIT *van* 4 *April* 1896, *n°.* 19, *houdende benoeming eener Staatscommissie, om een onderzoek in te stellen in zake den waterweg van Dordrecht naar Zee* (33*e V.*, *blz.* 77).

Deze Staatscommissie is bij Kon. besluit van 27 Maart 1901, n°. 58 ontbonden.

KON. BESLUIT *van* 11 *September* 1896, *n°.* 32, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Kleine Geestmervaart* (33*e V.*, *blz.* 177).

Bij Kon. besluit van 3 Augustus 1901, n°. 8 zijn wijzigingen in het reglement voor dit waterschap goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 21 *September* 1896, n°. 39, *goedkeuring van een nieuw reglement voor het waterschap de Lauwerpolder* (33*e V., blz.* 181).

Bij Kon. besluit van 4 October 1901, n°. 23 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 1 *October* 1896, n°. 34, *goedkeuring van een reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen* (33*e V., blz.* 184).

Bij Kon. besluit van 27 Juni 1901, n°. 45 is in hooger beroep beslist op bezwaren betreffende de bestemming van de hoofdkanalen van het waterschap Reiderland.

KON. BESLUIT *van* 23 *October* 1896, n°. 81, *tot goedkeuring [illegible] eener aanvulling van het wegen-reglement van Gelderland* (33*e V., blz.* 204).

Art. 47 *l* en art. 59 *g*. Zie de aant. op art. 152 provinciale wet.

KON. BESLUIT *van* 15 *December* 1896 (*Staatsblad n°.* 222) *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de wet van* 2 *Juni* 1875 (***Staatsblad n°. 95), tot regeling van het toezicht bij het oprichten van inrichtingen, welke gevaar schade of hinder kunnen veroorzaken*** (33*e V., bl.* 231).

Wijzigingen in deze wet zijn laatstelijk bekrachtigd bij de wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 161).

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1897, n°. 27, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de polder van Linden* (34*e V., blz.* 156).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door een nieuw, goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1897, n°. 41, *goedkeuring van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van het eiland IJsselmonde* (34*e V., blz.* 228).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 Januari 1901, n°. 16.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 16 *Mei* 1898, *L. E, tot nadere vaststelling van eene grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat* (35*e V., blz.* 59).

Eene wijziging en aanvulling dezer grensregeling is laatstelijk vastgesteld bij beschikking van 23 Januari 1901, L^a^. F, Afdeeling Waterstaat T.

KON. BESLUIT *van* 10 *November* 1898, *n*^0^. 26, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap de Hooilandspolder* (35*e V., blz.* 111).

Bij Kon. besluit van 31 Januari 1901, n^0^. 41 is goedgekeurd eene wijziging van de grensomschrijving van- en het reglement voor dit waterschap.

BESCHIKKING *van* 22 *Maart* 1899, *L. H, tot vaststelling van eene algemeene instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken* (36*e V., blz.* 41).

Deze instructie is, zooals zij gewijzigd is bij beschikking van 17 October 1900, n^0^. 149, ingetrokken en vervangen door die, vastgesteld bij beschikking van 24 Mei 1901, n^0^. 167.

WET *van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n*^0^. 140), *tot bevordering van den aanleg van stoomtramwegen op de Zuidhollandsche eilanden* (36*e V., blz.* 61).

Deze wet is gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (Staatsblad n^0^. 179).

KON. BESLUIT *van* 21 *Juli* 1899, *n*^0^. 40, *houdende benoeming van J. W. Böeseken te Rotterdam tot tijdelijk adjunct-secretaris der Staatscommissie, om te onderzoeken welke maatregelen behooren te worden genomen ter voorkoming van, voor de volksgezondheid schadelijke, verontreiniging der openbare wateren* (36*e V., blz.* 106).

Bij Kon. besluit van 20 Juni 1901, n^0^. 85 is aan dezen titularis op zijn verzoek eervol ontslag als zoodanig verleend.

WET ... December 1899 *Staatsblad n°.* 256), *tot goedkeuring van de op* 16 *Juni* 1898 *te Parijs gesloten additioneele ... internationale overeenkomst van* 14 ... 1890 ... *het goederenvervoer op spoorwegen* ... 276.

... 3 September 1901 (Staatsblad n°. 214), bepalende ... in het Staatsblad van bovengenoemde additioneele overeenkomst.

WET ... 1900 (*Staatsblad n°.* 26), *tot vaststelling ... der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1900 ... 34.

... zijn bekrachtigd bij de wetten ... December 1901 (Staatsblad n°. 260) ... bij de wet van 30 December 1901 (Staats-

... 1900 (*Staatsblad n°.* 60), *tot onteigening ... localspoorweg van ... Pruissische grens in de* ... 81.

... de perceelen aangewezen die ... worden onteigend. Dit besluit ... waarbij opnieuw de perceelen ... gemeenten Enschede en Lonneker voor ...

... 1900 (*Staatsblad n°.* 99), *tot onteigening ... Oude Maas ... Heilevoetsl... Bergen op Oostroo...*

... de perceelen aangewezen ... onteigend ten behoeve ...

KON. BESLUIT *van* 12 *Juni* 1900, *n°.* 37, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap Westerwolde* (*37e V., blz.* 105).

Zie de wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 186), tot bevordering van de kanalisatie van Westerwolde.

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 129), *tot onteigening, ten name van de Westlandsche stoomtramwegmaatschappij, ten behoeve van een stationsemplacement voor dien tramweg te Loosduinen en het verleggen van een gedeelte van dien tramweg in die gemeente* (*37e V., blz.* 112).

Bij Kon. besluit van 30 September 1901, n°. 35 zijn de perceelen aangewezen die voor deze werken moeten worden onteigend.

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 131), *tot onteigening voor het maken van eene nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den spoorweg Haarlem—Uitgeest en voor de verlegging van de spoorwegen Haarlem—Uitgeest en Velsen—IJmuiden* (*37e V., blz.* 113).

Bij Kon. besluit van 16 Januari 1901, n°. 10 zijn de perceelen aangewezen die ten behoeve van deze werken moeten worden onteigend in de gemeente Velsen.

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1900, *n°.* 33, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Engelumerpolder* (*37e V., blz.* 165).

Het reglement voor dit waterschap is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 14 December 1901, n°. 37.

REGISTER OVER 1901.

AANBESTEDINGEN. Vaststelling van gewijzigde Algemeene Voorschriften voor de uitvoering en het onderhoud van werken onder beheer van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, beschikking van 1 Feb. 1901, blz. 7.

ALGEMEENE VOORSCHRIFTEN. Zie *Aanbestedingen.*

ALMELO—COEVORDEN. (*Spoorweg-*) Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van dezen spoorweg, wet van 30 Dec. 1901, blz. 158.

AMSTERDAM—HAARLEM. (*Localspoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ANNA PAULOWNAPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 3 Aug. 1901, blz. 122.

ARBEIDERS. Nadere instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, beschikking van 24 Mei 1901, blz. 56.

AREMBERGER SCHUTSLUIS. Beslissing in hooger beroep in zake de beheersbevoegdheid van het dagelijksch bestuur van het waterschap Vollenhove ten aanzien van deze sluis, besluit van 6 Mei 1901, blz. 53.

ARRONDISSEMENTEN. (*Grensregeling der-*) Zie *Waterstaat.* (*Korps en bestuur van den-*)

BAKENWEZEN. Nadere instructie voor de bakenmeesters, beschikking van 24 Mei 1901, blz. 56.

BELLINGWOLDE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 31 Jan. 1901, blz. 6.

BENADEELING VAN DIJKEN. Wijziging van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken in de provincie Groningen, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.

BEPLANTINGEN. Zie *Noordbrabant.*

BERGENSHUIZEN. (*De polder van-*) Herziening der classificatie van dit waterschap, besluit van 2 Oct. 1901, blz. 142.

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren tegen het leggen van gas- en waterleidingsbuizen in den weg op den Zandberg onder Teteringen, besluit van 28 Feb. 1901, blz. 37.

—— Op bezwaren in zake den onderhoudslast van de Hammerwetering in het waterschap de Regge, besluit van 20 April 1901, blz. 45.

—— Op bezwaren tegen eene keur van het waterschap de Royale polder, besluit van 23 April 1901, blz. 47.

—— Op bezwaren tegen eene algemeene keur voor het hoogheemraadschap van de Zwijndrechtsche Waard, besluit van 27 April 1901, blz. 49.

—— Op bezwaren in zake de beheersbevoegdheid van het dagelijksch bestuur van het waterschap Vollenhove ten aanzien van de Aremberger schutsluis en aanhoorigheden, besluit van 6 Mei 1901, blz. 53.

—— Op bezwaren tegen de bestemming van de hoofdkanalen van het waterschap Reiderland, besluit van 27 Juni 1901, blz. 121.

—— Op bezwaren tegen het brengen van de Oude Kolkwetering op den ligger der waterleidingen van de gemeente Heino, besluit van 22 Aug. 1901, blz. 127.

—— Op bezwaren tegen het plaatsen van een duiker onder den straatweg van Zwolle naar Heino, tusschen de Kolkwetering en de Oude Kolkwetering, op den ligger der waterleidingen van de gemeente Heino, besluit van 22 Aug. 1901, blz. 130.

—— Op bezwaren tegen vaststelling van een suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Winterswijk, besluit van 24 Sept. 1901, blz. 135.

—— Op bezwaren tegen het plaatsen van de Kolkwetering op den ligger der waterleidingen der gemeente Zwollerkerspel, besluit van 30 Sept. 1901, blz. 139.

—— Op bezwaren tegen niet-goedkeuring van een besluit der vergadering van ingelanden van het waterschap Oud-Vossemeer, tot belegging van kasgelden, besluit van 12 Oct. 1901, blz. 146.

—— Op bezwaren in zake het afvoeren van een gedeelte van het Ristenpad van den ligger der openbare wegen en voetpaden in de gemeente Rijsbergen, besluit van 4 Dec. 1901, blz. 148.

—— Op bezwaren tegen goedkeuring van eene keur van den Stormpolder, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 153.

BETONNING VAN DE NEDERLANDSCHE HOOFDRIVIEREN. Zie *Rivieren en Stroomen in het algemeen.*

BINNENPOLDER VAN DEN DUNGEN. (*De-*) Wijziging van het reglement van dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

BLANKENBURG. Zie *Oud- en Nieuw Rozenburg* enz.

BLOEMENDAAL. Gemeenten Waddinxveen en Gouda. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

BOEZEMPOLDER. (*Zuidzijder-en-*) Zie *Zuidzijder-en Boezempolder.* (*De-*)

BORGERCOMPAGNIE WESTKANT. Gemeenten Hoogezand, Muntendam en Sappemeer. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 31 Jan. 1901, blz. 6.

BRAKMAN. *Niet*-goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland tot vereeniging van de in 1900 in den Brakman bedijkte gronden tot één waterschap, besluit van 31 Oct. 1901, blz. 147.

BRIEFPORT. (*Vrijdom van-*) Zie *Vrijdom van briefport.*

BUITENPOLDERS. Zie *Koekoek en gecombineerde Buitenpolders.* (*De-*)

CHARLOIS. Zie *Rotterdam.*

CIRCULAIRES. Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende werkzaamheden aan Rijkstelegraaf- of telephoonlijnen, circulaire van 24 Juni 1901, blz. 120.

COMMISSIËN. Ontbinding der Staatscommissie in zake het instellen van een onderzoek betreffende den waterweg van Dordrecht naar Zee, besluit van 27 Maart 1901, blz. 44.

—— Eervol ontslag van J. W. Böeseken, als tijdelijk adjunct-secretaris bij de Staatscommissie, in zake de te nemen maatregelen ter voorkoming van, voor de volksgezondheid schadelijke, verontreiniging der openbare wateren, besluit van 20 Juni 1901, blz. 103.

—— Benoeming van Mr. P. L. F. Blussé te 's Gravenhage, tot lid der Staatscommissie ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur, besluit van 26 Juni 1901, blz. 121.

DIEDEN. (*De polder van-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

DINXPERLO—VARSSEVELD. (*Locaalspoorweg-*) Zie *Spoorwegen.*

DOMMEL. Wijziging van het reglement voor het waterschap de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

— Nadere wijziging van dit reglement, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

DORDRECHT NAAR ZEE. (*Waterweg-*) Onbinding der Staatscommissie in zake het instellen van een onderzoek betreffende dezen waterweg, besluit van 27 Maart 1901, blz. 44.

DRENTHE. Wijziging van het reglement op de waterleidingen in deze provincie, besluit van 29 Maart 1901, blz. 44.

— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Havelte, Gieterveen en Valthe, en van het reglement op de wegen en voetpaden, besluit van 5 Aug. 1901, blz 123.

DRENTHE. Nadere regeling van de inrichting van den provincialen waterstaatsdienst, besluit van 19 Aug. 1901, blz. 127.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap Weerdinge, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

—— Oprichting en reglementeering van het veenschap Oost-opgaande, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.

DUIVENWAARD. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

DUNGENSCHEN KANT. (*De polder aan den-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

DIJKEN. Zie *Friesland*, *Noordbrabant* en *Groningen*.

DIJKPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 16 Aug. 1901, blz. 126.

EEMSKANAAL. Wijziging en aanvulling van het politiereglement op het gebruik van dit kanaal met bijbehoorende werken, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.

EEMSPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.

EGMOND AAN ZEE—BERGEN. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen*.

EINDHOVEN—HELMOND. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen*.

ENGELUMERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

ENSCHEDE—NEDERLANDSCH—PRUISSISCHE GRENS. (*Localspoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte*.

FRIESLAND. Wijziging van het reglement voor het waterschap het Jelsumer Oudland en vaststelling eener verordening tegen beschadiging van slaperdijken in deze provincie, besluit van 9 Jan. 1901, blz. 1.

—— Nieuw reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie, besluit van 11 Juni 1901, blz. 75.

—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen de Kleine Geestmervaart en Wonseradeels Zuiderzeedijken, besluit van 3 Aug. 1901, blz. 122.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap het Workumer Nieuwland, en oprichting en reglementeering van het waterschap het Westersche Veld, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen het Nieuw Bildt en de Engelumerpolder, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de contributie zeedijken Oostdongeradeel, besluit van 28 Dec. 1901, blz. 156.

GECOMBINEERDE BUITENPOLDERS. Zie *Koekoek en gecombineerde Buitenpolders. (De-)*

EESTMERVAART. (*De Kleine-*) Zie *Kleine Geestmervaart.* (*De-*)
EVAAR. Zie *Hinderwet.*
IESSEN-NIEUWKERK. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.
IETERVEEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 5 Aug. 1901, blz. 123.
ORINCHEM EN KWAKERNAAT. (*Banne van-*) Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.
OUDA—SCHOONHOVEN. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
OUWE. (*Vereenigde polder aan de oostzijde van de rivier de-*) Wijziging van het reglement, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.
RAVENZANDE—HOEK VAN HOLLAND. (*Spoorweg 's-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
GRENSREGELING DER ARRONDISSEMENTEN. Zie *Waterstaat.* (*Korps en bestuur van den-*)
GRONDWET. In werking treding van de wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 128), houdende bepalingen ter uitvoering van art. 187 der Grondwet, besluit van 15 Maart 1901, blz. 43.
GRONINGEN. Oprichting en reglementeering van het waterschap Borgercompagnie Westkant, wijziging van de grensomschrijving van en het reglement voor het waterschap de Hooilandspolder, wijziging van de reglementen voor de waterschappen de Groote polder en Bellingwolde, en intrekking van het reglement voor het waterschap de Overschildjerpolder, en nieuw reglement voor het waterschap Overschild, besluit van 31 Jan. 1901, blz. 6.
—— Wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 133.
—— Wijziging en aanvulling van het politiereglement op het gebruik van het Eemskanaal met bijbehoorende werken, wijziging van de verordening, houdende voorziening tegen benadeeling van dijken, nieuwe reglementen voor de waterschappen de Oostpolder en de Meedhuizerpolder, wijziging van de reglementen voor de waterschappen de Eemspolder en de Lauwerpolder, en nieuw reglement voor het waterschap de Tilburgpolder, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.
—— Aanvulling en wijziging van het politiereglement op de rivieren en kanalen in deze provincie en nieuw reglement voor het waterschap de Oostpolder, besluit van 9 Oct. 1901, blz. 144.
GROOT LIMMERPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.
GROOTE EN KLEINE POLDERS. (*Vereenigde-*), onder Zuid-Schalkwijk. Zie *Vereenigde Groote* enz.

GROOTE POLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 31 Jan. 1901, blz. 6.

GROOTSLAG. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

HAARLEM—ZANDVOORT. (*Locaalspoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

HAMMERWETERING. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake den onderhoudslast van deze in het waterschap de Regge gelegen wetering, besluit van 20 April 1901, blz. 45.

HAVELTE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 5 Aug. 1901, blz. 123.

HEINO. Zie *Kolkwetering.* (*Oude-*)

HELLEVOETSLUIS. Onteigening ten algemeenen nutte voor het maken van een spoorweghaven, met bijbehoorende werken, te Hellevoetsluis, ten behoeve van eene stoomveerverbinding tusschen die plaats en Middelharnis, en een spoorweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam, wet van 9 Dec. 1901 blz. 151.

HINDERWET. (*Wijziging der-*) Wet van 24 Juni 1901, blz. 103.

HOOILANDSPOLDER. (*De-*) Wijziging van de grensomschrijving van en het reglement voor dit waterschap, besluit van 31 Jan. 1901, blz. 6.

INRICHTINGEN, WELKE GEVAAR, SCHADE OF HINDER KUNNEN VEROORZAKEN. Zie *Hinderwet.*

INSTRUCTIE. Zie *Landsgebouwen* en *Waterstaat* (*Korps en bestuur van den-*).

JELSUMER OUDLAND. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 9 Jan. 1901, blz. 1.

KATENDRECHT. Overeenkomst betreffende de overdracht van de binnen en langs de grens der gemeente Rotterdam gelegen gedeelten der Rijkswegen van Katendrecht naar Zwijndrecht en van Katendrecht naar de Oude Maas tegenover Goidschalxoord, wet van 29 April 1901, blz. 51.

KEULSCHE VAART. Wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de Keulsche vaart, besluit van 12 Oct. 1901, blz. 145.

KLEINE GEESTMERVAART. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 3 Aug. 1901, blz. 122.

KLEINE POLDERS *onder Zuid-Schalkwijk.* Zie *Vereenigde Groote* enz.

KOEKOEK EN GECOMBINEERDE BUITENPOLDERS. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 12 Jan. 1901, blz. 4.

KOLKWETERING. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het plaatsen dezer wetering op den ligger der waterleidingen der gemeente Zwollerkerspel, besluit van 30 Sept. 1901, blz. 139.

KOLKWETERING. (*Oude-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het brengen van deze wetering op den ligger der waterleidingen van de gemeente Heino, besluit van 22 Aug. 1901, blz. 127.

—— Zie verder *Beslissing in hooger beroep.*

KWADIJK—VOLENDAM. (*Spoorweg-*) Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van een spoorweg van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam, wet van 9 Dec. 1901, blz. 150.

KWAKERNAAT. Zie *Gorinchem.*

LANDSGEBOUWEN. Instructie voor de Rijksbouwmeesters, beschikking van 2 Feb. 1901, blz. 33.

—— Instructie voor de werklieden der Landsgebouwen, beschikking van 24 Mei 1901, blz. 56.

LANGE. (*De-*) Zie *Oud- en Nieuw Rozenburg,* enz.

LAUWERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.

LIMBURG. Exploitatie van Staatswege van steenkolenmijnen in Limburg, wet van 24 Juni 1901, blz. 104.

LIMMERPOLDER. (*Groot-*) Zie *Groot Limmerpolder.*

LINDEN. (*De polder van-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

LOODSWEZEN. Zie *Schelde.*

MAASLANDSCHE DAM—DELFT. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

MAASTRICHT—VAALS. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

MEEDHUIZERPOLDER. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.

MERWEDEKANAAL. Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van een tweede schutsluis in dit kanaal te Utrecht, wet van 24 Juni 1901, blz. 110.

MIDDELBURG. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

MIDDELDIJK—ZWIJNDRECHT. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

MINISTERIE VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID. Vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, wet van 2 Feb. 1901, blz. 7.

—— Aanvulling en verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, wet van 28 Mei 1901, blz. 74.

—— Verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, wet van 24 Juni 1901, blz. 108.

MINISTERIE VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID. Verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, wet van 9 Dec. 1901, blz. 149.
—— Aanvulling en verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, wet van 30 Dec. 1901, blz. 157.
—— Nadere verhooging van dit hoofdstuk, wet van 30 Dec. 1901, blz. 157.
—— Wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, wet van 30 Dec. 1901, blz. 158.
NAALDWIJK—MAASSLUIS. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
NAARDEN—BUSSUM. Onteigening ten algemeenen nutte voor de uitbreiding van dit station, wet van 9 Dec. 1901, blz. 151.
NIEUW BILDT. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.
NIEUWE NIEDORP. Wijziging van het reglement voor de banne, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.
NIEUWE POLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.
NIEUWE ZWALUWEPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.
NIEUWLAND. (*Het Workumer-*) Zie *Workumer Nieuwland.* (*Het-*)
NOORDBRABANT. Wijziging van de reglementen voor de waterschappen het Oudland van Zevenbergen en de Koekoek en gecombineerde Buitenpolders, besluit van 12 Jan. 1901, blz. 4.
—— Aanvulling van het reglement op de openbare wegen en voetpaden, van het reglement van politie op de zee-, rivier- en kanaalwaterkeerende dijken en kaden en de daarin gelegen sluizen en werken, de reglementen op de waterleidingen en de beplantingen op bermen of kanten van openbare wegen, niet in onderhoud bij het Rijk zijnde, en aanvulling van het Statenbesluit tot vaststelling der voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan worden verleend tot het leggen van ijzeren sporen op de provinciale wegen en tot het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen, door paarden getrokken of door stoom in beweging gebracht, besluit van 14 Aug. 1901, blz. 125.
—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes en de Nieuwe Zwaluwepolder, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.
—— Wijziging van de regeling van den dienst van den provincialen waterstaat en wijziging van het getal, de benoeming, jaarwedden, pensioen enz. van de provinciale opzichters van den waterstaat, besluit van 30 Sept. 1901, blz. 138.

NOORDBRABANT. Herziening der classificatie van het waterschap de polder van Bergenshuizen, besluit van 2 Oct. 1901, blz. 142.

—— Nieuw reglement voor het waterschap de polder van Linden en wijziging van de reglementen voor de waterschappen de rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviertjes, de polder van Dieden, de Binnenpolder van den Dungen, de Nieuwe polder en de polder aan den Dungenschen kant, ook genaamd de Oude St.-Michiels-Gestelsche polder, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

NOORDHOLLAND. Wijziging van de reglementen voor den Zuiderpolder, de banne of polder Valkoog, den polder Vogelenzang, de banne Venhuizen, de Vereenigde Groote en Kleine polders onder Zuid-Schalkwijk, den Schoterveenpolder en den Anna Paulownapolder, besluit van 3 Aug. 1901, blz. 122.

—— Reglement van bestuur voor den Schouwbroekerpolder, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

—— Wijziging van de reglementen voor de banne Opperdoes, den polder het Grootslag, de banne Nieuwe Niedorp en den Groot Limmerpolder, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

NOORDZEEKANAAL. Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

NIJMEGEN—WAMEL. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

OLDENZAAL—DENEKAMP. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Voor den aanleg van een locaalspoorweg van Amsterdam naar Haarlem, wet van 11 Jan. 1901, blz. 4.

—— Voor verplaatsing en uitbreiding van het station Roosendaal en voor verlegging van de spoorwegen van Roosendaal naar Rotterdam en naar Breda, wet van 11 Jan. 1901, blz. 4.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau, wet van 11 Jan. 1901, blz. 4.

—— Aanwijzing der perceelen, te onteigenen ten behoeve van het maken van eene nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den spoorweg Haarlem—Uitgeest en voor de verlegging van de spoorwegen Haarlem—Uitgeest en Velsen—IJmuiden, besluit van 16 Jan. 1901, blz. 5.

—— Als voren voor het maken van eene overbrugging van de Oude Maas nabij Spijkenisse, in den stoomtramweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam, met zijtak naar Brielle en Oostvoorne, besluit van 16 Feb. 1901, blz. 37.

—— Als voren voor den aanleg van een locaalspoorweg van Enschede

naar de Nederlandsch-Pruissische grens in de richting van Ahaus, besluit van 6 Mei 1901, blz. 53. Nadere aanwijzing, met intrekking van dit besluit, besluit van 16 Dec. 1901, blz. 156.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Voor het aanleggen van eene wetering en van gerioleerde wegen in het stadsgedeelte van Rotterdam, gelegen in den polder Charlois, wet van 28 Mei 1901, blz. 73.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Stiens naar Harlingen, met zijtak van Tjummarum naar Franeker, wet van 28 Mei 1901, blz. 73.

—— Voor den aanleg van spoorwegen van Rotterdam naar Hoogvliet, van Oud- Beijerland naar Goudswaard, van Strijen naar den Blaakschen dijk en van Middeldijk naar Zwijndrecht, wet van 28 Mei 1901, blz. 74.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Nijmegen naar Wamel, wet van 28 Mei, 1901, blz. 74.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Gouda naar Schoonhoven, wet van 24 Juni 1901, blz. 109.

—— Voor den aanleg van spoorwegen van Gravenzande naar den Hoek van Holland, van Naaldwijk naar Maassluis en van den Maaslandschen dam naar Delft, wet van 24 Juni 1901, blz. 110.

—— Voor het inrichten van den locaalspoorweg van Haarlem naar Zandvoort tot gewonen spoorweg, wet van 24 Juni 1901, blz. 110. Aanwijzing der perceelen, besluit van 18 Dec. 1901, blz 110.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Zwolle naar Marienberg, wet van 24 Juni 1901, blz. 110. Aanwijziging der perceelen, besluit van 19 Dec. 1901, blz. 110.

—— Voor den aanleg van een tweede schutsluis in het Merwedekanaal te Utrecht, wet van 24 Juni 1901, blz. 110.

—— Voor de verbetering van den Rijn bij Malburgen, wet van 24 Juni 1901, blz. 110.

—— Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor een stationsemplacement voor den Westlandschen stoomtramweg te Loosduinen en het verleggen van een gedeelte van dien tramweg, besluit van 30 Sept. 1901, blz. 141.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam, wet van 9 Dec. 1901, blz. 150.

—— Voor het maken van een spoorweghaven met bijbehoorende werken, te Hellevoetsluis, ten behoeve van eene stoomveerverbinding tusschen Hellevoetsluis en Middelharnis en een spoorweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam, wet van 9 Dec. 1901, blz. 151.

—— Voor de uitbreiding van het station Naarden—Bussum, wet van 9 Dec. 1901, blz. 151.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Voor den aanleg van een spoorweg van Almelo naar Coevorden, wet van 30 Dec. 1901, blz. 158.

OORLOG of BELEG. (*Staat van-*) Zie *Grondwet.*

OOST-OPGAANDE. Oprichting en reglementeering van dit veenschap, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.

OOSTDONGERADEEL. (*De contributie zeedijken-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 28 Dec. 1901, blz. 156.

OOSTPOLDER. (*De-*). Gemeenten Uithuizermeeden, 't Zandt en Bierum, Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 4 Oct. 1901, blz. 142.

—— Gemeente Bedum, Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 9 Oct. 1901, blz. 144.

OPENBARE WATEREN. (*Verontreiniging van-*) Zie *Commissiën.*

OPPERDOES. Wijziging van het reglement voor deze banne, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

OPZICHTERS. Zie *Waterstaat.* (*Korps en bestuur van den-*)

OUD-BEIJERLAND-GOUDSWAARD. (*Spoorweg*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

OUD- EN NIEUW ROZENBURG, BLANKENBURG, DE LANGE EN RUIGE PLAAT. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 16 Aug 1901, blz. 126.

OUD-VOSSEMEER. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen niet-goedkeuring van een besluit der vergadering van ingelanden van dit waterschap tot belegging van kasgelden, besluit van 12 Oct. 1901, blz. 146.

OUDE KOLKWETERING. Zie *Kolkwetering.* (*Oude-*)

OUDE MAAS, nabij Spijkenisse. (*Overbrugging*) Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor het maken dezer overbrugging, besluit van 16 Feb. 1901, blz. 37.

OUDE IJSSEL. Verbetering van deze rivier, (*Toekenning van een nader subsidie*), wet van 28 Mei 1901, blz. 75.

OUDLAND. (*Het Jelsumer-*) Zie *Jelsumer Oudland.* (*Het-*)

OUDLAND VAN ZEVENBERGEN. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 12 Jan. 1901, blz. 4.

OVERDRACHT VAN RIJKSWEGEN. Zie *Rotterdam.*

OVERSCHILD. Zie *Overschildjerpolder.* (*De-*)

OVERSCHILDJERPOLDER. (*De-*) Intrekking van het reglement voor dit waterschap en nieuw reglement voor het waterschap Overschild, besluit van 31 Jan. 1901, blz. 6.

OVERIJSSEL. Oprichting en reglementeering van het waterschap de Wendeligerweiden, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

PHILIPPINE. Reglement van politie voor het havenkanaal van Philippine, besluit van 13 Maart 1901, blz. 42.

REIDERLAND. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de bestemming van de hoofdkanalen van dit waterschap, besluit van 27 Juni 1901, blz. 121.

RISTENPAD. Zie *Rijsbergen*.

RIVIEREN EN KANALEN. Zie *Groningen*.

RIVIEREN EN STROOMEN IN HET ALGEMEEN. Voorschriften in zake betonning van de Nederlandsche hoofdrivieren, beschikking van 4 Feb. 1901, blz. 36.

ROOSENDAAL. (*Uitbreiding station-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ROSMALEN—CUYK. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

ROTTERDAM. Overeenkomst met de gemeente Rotterdam betreffende de overdracht van gedeelten der Rijkswegen van Katendrecht naar Zwijndrecht en van Katendrecht naar de Oude Maas tegenover Goidschalxoord, wet van 29 April 1901, blz. 51.

—— Onteigening ten algemeenen nutte voor het aanleggen van eene wetering en van gerioleerde wegen in het stadsgedeelte, gelegen in den polder Charlois, wet van 28 Mei 1901, blz. 73.

ROTTERDAM—HOOGVLIET. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ROYALE POLDER. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene keur van dit waterschap, besluit van 23 April 1901, blz. 47.

RUIGE PLAAT. Zie *Oud- en Nieuw Rozenburg* enz.

RIJKSBOUWMEESTERS. Zie *Landsgebouwen.*

RIJKSKANALEN. Nadere instructie voor de beambten bij Rijkskanalen, beschikking van 24 Mei 1901, blz. 56.

RIJN. Onteigening ten algemeenen nutte voor de verbetering van den Rijn bij Malburgen, wet van 24 Juni 1901, blz. 110.

RIJSBERGEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het afvoeren van een gedeelte van het Ristenpad van den ligger der openbare wegen en voetpaden in de gemeente Rijsbergen, besluit van 4 Dec. 1901, blz. 148.

SCHELDE. Plaatsing in het Staatsblad van het met België gesloten verdrag tot wijziging van het gemeenschappelijk reglement voor het loodswezen op de Schelde, besluit van 4 Mei 1901, blz. 51.

SCHOTERVEENPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 3 Aug. 1901, blz. 122.

SCHOUWBROEKERPOLDER. Reglement, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

SPOORWEGEN. Nadere vaststelling van een algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen, besluit van 4 Jan. 1901, blz. 1. Wijziging van dit reglement, besluit van 8 Aug. 1901, blz. 1.

—— Tijdelijke voorziening ter verzekering van de behoorlijke uitoefening der spoorwegdiensten en van het veilig verkeer over de spoorwegen, besluit van 22 Feb. 1901, blz. 37.

—— Nadere wijziging van de regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten, besluit van 8 Maart 1901, blz. 41.

—— Nadere wijziging en aanvulling van het algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, besluit van 13 Maart 1901, blz. 42.

—— Nieuw reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, besluit van 18 Juni 1901, blz. 103.

—— Toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van Tilburg over Oirschot naar St. Oedenrode, van Tilburg over Gilze naar Dongen, en van Tilburg over Goirle naar Hilvarenbeek, wet van 24 Juni 1901, blz. 107.

—— Als voren ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Rosmalen over Grave naar Cuyk, wet van 24 Juni 1901, blz. 107.

—— Als voren ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Eindhoven naar Helmond, wet van 24 Juni 1901, blz. 107.

—— Als voren ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Tiel naar Culenborg, wet van 24 Juni 1901, blz. 107.

—— Als voren ten behoeve van den aanleg van een locaalspoorweg van Dinxperlo naar Varsseveld, wet van 24 Juni 1901, blz. 107.

—— Als voren ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Egmond aan Zee over Alkmaar naar Bergen, wet van 24 Juni 1901, blz. 108.

—— Als voren ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Maastricht naar Vaals, wet van 24 Juni 1901, blz. 108.

—— Wijziging der wet tot bevordering van den aanleg van stoomtramwegen op de Zuidhollandsche eilanden, wet van 24 Juni 1901, blz. 109.

—— Plaatsing in het Staatsblad van de additioneele overeenkomst tot die van 14 Oct. 1890, omtrent het goederenvervoer op spoorwegen, besluit van 30 Sept. 1901, blz. 138.

—— Wijziging van het reglement op de tramwegen in Zeeland, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

—— Zie verder *Onteigening ten algemeenen nutte.*

SPIJKENISSE. (*Overbrugging Oude Maas nabij-*) Zie *Oude Maas.*

[illegible] Zie *Ministerie van Waterstaat, Handel en [illegible]*.

[illegible]. Zie *Lommerg*.

[illegible]. Zie *Onteigening ten algemeenen [illegible]*.

[illegible] in hooger beroep op bezwaren tegen [illegible] besluit van 14 Dec. [illegible]

[illegible] *Spoorweg*- Zie *Onteigening ten algemeenen [illegible]*.

[illegible] **Rijks-** Circulaire aan [illegible] betreffende werkzaamheden [illegible] 24 Juni 1901, [illegible]

[illegible] (*Rijks-*).

[illegible] in hooger beroep op bezwaren tegen het [illegible] in den weg op den Zand- [illegible] 37.

[illegible] Zie *Spoorwegen*.

[illegible] Zie *Spoorwegen*.

[illegible] Zie *Spoorwegen*.

[illegible] Zie *Spoorwegen*.

[illegible] waterschap, be- [illegible]

[illegible] VAN NEDERLAND. [illegible] verdrag [illegible] reglement over het loods- [illegible] 51.

[illegible] overeenkomst [illegible] goederenvervoer op spoor- [illegible]

[illegible]

[illegible] reglement, besluit [illegible]

[illegible] waterschap, besluit [illegible]

[illegible] reglement, besluit van [illegible]

[illegible] EN KLEINE POLDERS ONDER ZUID[illegible] reglement, besluit van [illegible]

VEREENIGDE POLDER AAN DE OOSTZIJDE VAN DE RIVIE[illegible]

DE GOUWE. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

VOGELENZANG. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 3 Aug. 1901, blz. 122.

VOLLENHOVE. Zie *Beslissing in hooger beroep.*

VOOROFSCHE POLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

VOSSEMEER. (*Oud-*) Zie *Oud-Vossemeer.*

VRIJDOM VAN BRIEFPORT. Voor briefwisseling over dienstzaken aan de veenschaps- en veenpolderbesturen, de voorzitters, secretarissen, of griffiers en de leden dier besturen, alsmede aan de ambtenaren in dienst dier besturen, besluit van 20 April 1901, blz. 47.

VIJFHEERENLANDEN. (*De-*) Wijziging der voorschriften, welke door het bestuur van dit hoogheemraadschap ter verdediging van de dijken moeten worden in acht genomen, besluit van 30 Aug. 1901, blz. 133.

WATERLEIDINGEN. Zie *Drenthe* en *Noordbrabant.*

WATERSTAAT. (*Korps en bestuur van den-*) Nadere wijziging en aanvulling van de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat, beschikking van 23 Jan. 1901, blz. 5.

—— Wijziging van de regeling van de weduwen-pensioenfondsen van de Ingenieurs en opzichters van den Rijkswaterstaat, besluit van 10 April 1901, blz. 45.

—— Nadere vaststelling van gewijzigde instructiën voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, de beambten bij Rijkskanalen en de bakenmeesters, beschikking van 24 Mei 1901, blz. 56.

—— Nadere regeling van de inrichting van den provincialen waterstaatsdienst in Drenthe, besluit van 19 Aug. 1901, blz. 127.

—— Wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat in Groningen, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 133.

—— Nadere wijziging der regeling tot vergoeding wegens lokaalhuur aan de opzichters van den Rijkswaterstaat, besluit van 24 Sept. 1901, blz. 135.

—— Wijziging van de regeling van den dienst van den provincialen waterstaat in Noordbrabant en van het getal, de benoeming, jaarwedden, het pensioen enz. van de provinciale opzichters van dien waterstaat, besluit van 30 Sept. 1901, blz. 138.

—— Zie verder *Commissiën.*

WATERSTAATSWERKEN. Zie *Friesland.*

WEERDINGE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

WEGEN. Zie *Drenthe*, *Zeeland* en *Noordbrabant*.
WEGEN. (*Rijks*-) (Overdracht van-). Zie *Rotterdam*.
WENDELIGERWEIDEN. (*De*-) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.
WESTERSCHE VELD. (*Het*-) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.
WESTERWOLDE. Bevordering van de kanalisatie van Westerwolde, wet van 24 Juni 1901, blz. 111. Toelichting tot het wetsontwerp, blz. 111.
WESTLANDSCHE STOOMTRAMWEG. Zie *Onteigening ten algemeenen nutte*.
WILLENS. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.
WINTERSWIJK. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen vaststelling van een suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 24 Sept. 1901, blz. 135.
WONSERADEELS ZUIDERZEEDIJKEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 3 Aug. 1901, blz. 122.
WORKUMER NIEUWLAND. (*Het*-) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.
IJSSEL. (*Oude*-) Zie *Oude IJssel*.
IJSSELMONDE. Wijziging van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van dit eiland, besluit van 14 Jan. 1901, blz. 4.
ZANDBERG. Zie *Teteringen*.
ZEELAND. Wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, besluit van 5 Aug. 1901, blz. 123.
—— Calamiteusverklaring van den Zimmermanpolder, en reglement voor het bestuur en beheer der waterkeering van dezen polder, besluit van 24 Oct. 1901, blz. 147.
—— *Niet*-goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland tot vereeniging van de in 1900 in den Brakman bedijkte gronden tot één waterschap, besluit van 31 Oct. 1901, blz. 147.
—— Wijziging van het reglement op de tramwegen, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.
ZIMMERMANPOLDER. Calamiteusverklaring en reglement voor het bestuur en beheer der waterkeering van dezen polder, besluit van 24 Oct. 1901, blz. 147.
ZUIDERPOLDER, onder Haarlemmerliede en Spaarnwoude Wijziging van het reglemnnt, besluit van 3 Aug. 1901, blz. 122.
ZUIDHOLLAND. Wijziging van de reglementen op het gemeen waterstaatsbelang van het eiland IJsselmonde, en voor den Zuidzijderen Boezempolder, besluit van 14 Jan. 1901, blz. 4.

ZUIDHOLLAND. Wijziging van de reglementen voor den Dijkpolder en den polder Oud- en Nieuw Rozenburg, Blankenburg, de Lange en Ruige Plaat, besluit van 16 Aug. 1901, blz. 126.

—— Wijziging der voorschriften, welke door het bestuur van het hoogheemraadschap de Vijf Heerenlanden ter verdediging van de dijken moeten worden in acht genomen, besluit van 30 Aug. 1901, blz. 133.

—— Wijziging van de reglementen voor de polders Willens, Giessen—Nieuwkerk, Middelburg en Bloemendaal, en van het reglement voor den Vereenigden polder aan de oostzijde van de rivier de Gouwe, besluit van 6 Sept. 1901, blz. 134.

—— Wijziging van de reglementen voor den Voorofschen polder, den polder den Banne van Gorinchem en Kwakernaat en den polder Duivenwaard, besluit van 14 Dec. 1901, blz. 151.

ZUIDHOLLANDSCHE EILANDEN (*Stoomtramwegen op de-*) Zie *Spoorwegen*.

ZUIDZIJDER- EN BOEZEMPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 14 Jan. 1901, blz. 4.

ZWALUWEPOLDER. (*De Nieuwe-*) Zie *Nieuwe Zwaluwepolder* (*De-*)

ZWOLLE—MARIENBERG. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ZWOLLERKERSPEL. Zie *Kolkwetering.*

ZWIJNDRECHTSCHE WAARD. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene algemeene keur voor dit hoogheemraadschap, besluit van 27 April 1901, blz. 49.

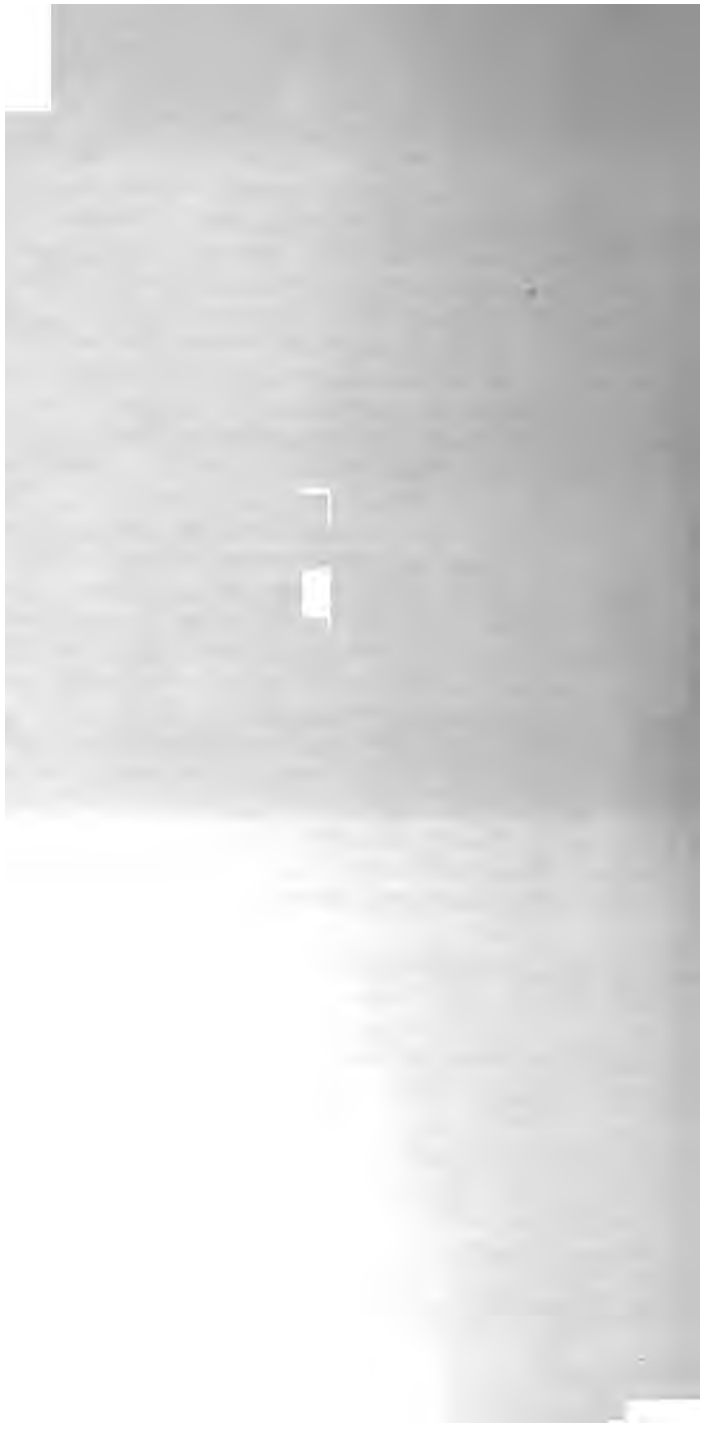

[illegible] is uitgegeven:

[illegible] EN TRACTATEN

WATERSTAAT IN NEDERLAND.

[illegible] 1857.

[illegible] ALPHABETISCH REGISTER.

[illegible]	f 9.50
[illegible]	- 3.25
[illegible]	- 4.50
[illegible]	- 4.75
[illegible]	- 1.50
[illegible]	- 1.70
[illegible] aanteekeningen op de [illegible]	3.—
[illegible]	- 2.—
[illegible]	- 2.—
[illegible] aanteekeningen op de [illegible]	- 3.50
[illegible] 1669—1872	- 3.25
[illegible]	- 2.25
[illegible]	- 2.10
[illegible] aanteekeningen op de [illegible]	- 4.25
[illegible] 1669—1875	- 4.40
[illegible] 1669—1876	- 3.25
[illegible] 1669—1877	- 2.40
[illegible] 1669—1878	- 3.50
[illegible] de jaren 1669—1879	- 5.25
[illegible] de jaren 1669—1880	- 4.75
[illegible] de jaren 1669—1881	- 3.—
[illegible] 1873—1882	- 1.[illegible]
[illegible] jaren 1669—1882	- 3.—
[illegible] op de jaren 1669—1883	- 4.25
[illegible] op de jaren 1669—1884	- 3.50
[illegible] op de jaren 1669—1885	- 3.90
[illegible] op de jaren 1669—1886	- 3.90
[illegible] op de jaren 1669—1887	- 2.20
[illegible] op de jaren 1669—1888	- 2.90
[illegible] op de jaren 1669—1889	- 2.90
[illegible] op de jaren 1669—1890	- 2.60
[illegible] op de jaren 1669—1891	- 5.80
[illegible] 188[illegible]—1892	- 2.40
[illegible] 1892	- 5.40
[illegible] op de jaren 1669—1893	- 3.—
[illegible] op de jaren 1669—1894	- 3.—
[illegible] op de jaren 1669—1895	- 5.75
[illegible] 1897. Idem op de jaren 1669—1896	- 5.75
[illegible] 1898. Idem op de jaren 1669—1897	- 2.75
[illegible] vervolg, 1899. Idem op de jaren 1669—1898	- 4.25
[illegible] vervolg, 1900. Idem op de jaren 1669—1899	- 4.40

435726

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. HOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

39

Negen en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1902;
BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1869—1901
ALPHABETISCH REGISTER OVER 1902.

'S-GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF,
1903.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND.

NEGEN EN DERTIGSTE VERVOLG.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. BOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

Negen en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1902;

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1669—1901

ALPHABETISCH REGISTER OVER 1902.

'S GRAVENHAGE,

MARTINUS NIJHOFF.

1903.

RK
ARY
435726

KON. BESLUIT *van 2 Januari 1902, n°. 13, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland tegen de aan de gemeente 's Gravenhage verleende vergunning tot aanleg van eenige werken ten behoeve van de rioleering dier gemeente.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 18 Februari 1901, B, n°. 4337 (1e afd.), G. S. n°. 13, waarbij aan de gemeente 's-Gravenhage vergunning is verleend tot aanleg van eenige werken ten behoeve van de rioleering dier gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 20 November 1901, n°. 121;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 28 December 1901, La. D, afd. Wat. A.;

Overwegende dat het beroep is ingesteld uit krachte van art. 4 al. 2, jo. art. 5 der wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 129);

dat het adres van beroep rechtstreeks bij Ons is ingediend, derhalve, zooals Gedeputeerde Staten van Zuidholland opmerken, in strijd met of zonder nakoming van al. 3 van art. 4, hetwelk de indiening voorschrijft bij Onzen Commissaris in de provincie, die daarop den dag van ontvangst aanteekent, het adres aan Ons opzendt en bewijs van ontvangst afgeeft, van al hetwelk niets heeft plaats gehad;

dat alzoo de vraag is te beslissen of Dijkgraaf en Hoogheemraden niettegenstaande de niet-naleving van dit voorschrift, in hun beroep ontvankelijk zijn;

Overwegende dat bedoeld voorschrift in al. 3 van art. 4 ontleend is aan eene gelijkluidende bepaling van de wet, houdende bepalingen omtrent verveningen, welke blijkens de toelichting een tweeledig doel beoogt, en wel 1°. de onzekerheid weg te nemen, die omtrent den juisten dag der indiening van een verzoekschrift kan bestaan, en 2°.

Onzen Commissaris tijdig van het beroep te doen kennis dragen, opdat deze zou kunnen toezien dat geen uitvoering aan het besluit worde gegeven, voordat door Ons op het beroep beslist is;

dat nu wel zou kunnen worden beweerd, dat het voorschrift alleen in het belang van den appellant en dus de niet-naleving geen niet-ontvankelijkheid van het beroep ten gevolge zou hebben, maar dat dit niet zou kunnen worden aangenomen, daar de bepaling niet facultatief, maar imperatief luidt; terwijl bovendien zoodanige bewering zoude afstuiten op het boven sub 2°. vermelde doel der bepaling, waarbij toch het belang ook van anderen dan de appellant beoogd wordt;

dat uit dit oogpunt het voorschrift verband houdt met- en strekt ter verzekering van de naleving van een ander voorschrift, voorkomende in de laatste alinea van gemeld art. 4, luidende: „De werking van de beslissing van Gedeputeerde Staten wordt opgeschort totdat de termijn van beroep is verstreken, of in geval beroep is ingesteld, totdat door Ons op dat beroep is beslist";

dat derhalve, wanneer de termijn van beroep is verstreken, zonder dat op de wijze zooals de wetgever uitdrukkelijk aangeeft, blijkt van een ingesteld en tijdig ingesteld beroep, de beslissing van Gedeputeerde Staten op goeden grond èn door het Provinciaal bestuur èn door belanghebbenden kan worden aangemerkt als in kracht van gewijsde gegaan en derhalve kan worden uitgevoerd;

dat mitsdien de handhaving van het voorschrift rechtszekerheid schept, alzoo geacht moet worden van openbare orde te zijn en de niet-nakoming van het voorschrift aanleiding kan geven tot gevolgen, die de wetgever èn blijkens de toelichting èn blijkens de slotalinea van art. 4, heeft willen voorkomen;

dat het nu niet aangaat het bindende van meergemeld voorschrift in ieder bijzonder geval afhankelijk te stellen van de vraag, of de niet-opvolging van eenigen invloed is geweest of heeft kunnen zijn, daar de algemeenheid der bepaling zoodanige onderscheiding niet toelaat;

Gezien de wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 129);

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellanten niet-ontvankelijk te verklaren in hun beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 2 *Januari* 1902, *n°.* 15, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Noordholland van* 14 *November* 1901, *n°. III, tot vaststelling van een reglement op het rijden met motorrijtuigen in die provincie.*

De Staten der provincie Noordholland,

Overwegende dat het wenschelijk is, het verkeer met motorrijtuigen in deze provincie te regelen bij Provinciaal Reglement;

Gelet op de artt. 137, 140, 152 en 153 der wet van 6 Juli 1850 (Staatsblad n°. 39);

Besluiten:

vast te stellen het navolgende:

REGLEMENT op het rijden met motorrijtuigen in Noordholland.

Art. 1. In dit Reglement worden verstaan:

1°. onder *motorrijtuigen*, alle rij- of voertuigen, welke door eene mechanische kracht, op het rij- of voertuig zelf aanwezig, worden voortbewogen;

2°. onder *wegen*, alle voor het algemeen verkeer openstaande wegen in deze provincie, naar de omschrijving daarvan gegeven in art. 1, eerste lid, van het Reglement op de wegen in Noordholland, met uitzondering van:

a. de niet door eenig openbaar gezag beheerde wegen, van welke ten genoegen van Gedeputeerde Staten is aangetoond, dat zij slechts bij gedoogen van den eigenaar voor het algemeen verkeer openstaan;

b. de wegen, straten, pleinen, stegen, sloppen of gangen, gelegen binnen eene bebouwde kom, welker grenzen, krachtens art. 1 sub 2°. van het Reglement op de wegen in Noordholland, door Gedeputeerde Staten zijn aangewezen;

c. de wegen in beheer en onderhoud bij het Rijk met hunne traversen.

2. Met motorrijtuigen mag over de wegen in deze provincie niet worden gereden, tenzij:

1°. door Gedeputeerde Staten tot het rijden met het gebezigde motorrijtuig schriftelijk vergunning is verleend;

2°. door Gedeputeerde Staten aan den bestuurder van het rijtuig tot het besturen van motorrijtuigen schriftelijk vergunning is verleend;

3°. bij het rijden worden in acht genomen de voorwaarden door Gedeputeerde Staten in de sub 1°. en 2°. genoemde vergunningen gesteld

3. De vergunningen in het vorig artikel genoemd worden slechts verleend tot wederopzegging.

De voorwaarden waaronder eene vergunning is verleend, kunnen te allen tijde door Gedeputeerde Staten worden gewijzigd of aangevuld.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd bij hunne mededeeling aan den houder van eene vergunning, dat deze wordt ingetrokken, dat zij wordt aangevuld of dat zij wordt gewijzigd, hem te gelasten, het hem uitgereikte stuk, waarbij die vergunning gegeven is, aan hen terug te zenden, binnen een door hen te bepalen termijn.

4. Gedeputeerde Staten, de vergunning in art. 2 sub 1°. genoemd verleenend, kunnen daarvan uitzonderen bepaald aan te wijzen wegen welke zij voor het berijden met motorrijtuigen ongeschikt achten.

Deze aanwijzing wordt geplaatst in het Provinciaal blad en, voorzooveel elken uitgezonderden weg betreft, door aanplakking ter gebruikelijke plaatse in de gemeente of gemeenten waarin de weg gelegen is, en in de omliggende gemeenten bekend gemaakt.

Aan de eindpunten van iederen uitgezonderden weg en ter plaatse waar eenige andere, niet uitgezonderde weg daarop uitkomt, wordt op duidelijk zichtbare wijze aangegeven, dat de weg voor het berijden met motorrijtuigen ongeschikt is verklaard.

5. Wanneer met een motorrijtuig over de wegen gereden wordt, zonder dat de bestuurder voorzien is van de vergunningen in art. 2 sub 1°. en 2°. genoemd, wordt met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf-en-zeventig gulden gestraft:

A. de bestuurder van het rijtuig:

B. de eigenaar of houder van het rijtuig, die aldus heeft doen of laten rijden.

Het aan den veroordeelde toebehoorende rijtuig, waarmede de overtreding is gepleegd, kan worden verbeurd verklaard.

Onder het niet voorzien zijn van eene vergunning is begrepen het niet vertoonen daarvan, wanneer dit door een der ambtenaren of beambten, in art. 7 genoemd, wordt gevorderd.

Niet strafbaar wegens het niet voorzien zijn van de vergunning in art. 2 sub 2°. genoemd, is de bestuurder die, om zich te oefenen, handelt onder het onmiddellijk toezicht van iemand, die zoodanige vergunning bezit en daarvan voorzien is.

6. Wanneer:

1°. bij her rijden met een motorrijtuig eene der voorwaarden, waaronder door Gedeputeerde Staten de in art. 2 sub 1°. of 2°. genoemde vergunning is verleend, niet wordt nagekomen, of

2°. met een motorrijtuig gereden wordt over een weg waarvoor, ingevolge art 4 eerste lid, de vergunning niet geldt,

wordt de bestuurder van het rijtuig gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf-en-zeventig gulden.

7. Met de handhaving van dit reglement zijn belast de ambtenaren en beambten van de Rijks- en Gemeentepolitie, benevens de ambtenaren van den Provincialen Waterstaat.

KON. BESLUIT *van* 2 *Januari* 1902, *n°.* 16, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 19 *November* 1901, *n°.* 16, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Groenepolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 8 *November* 1876, *n°.* 17.

Zie Prov. blad n°. 7.

KON. BESLUIT *van* 3 *Januari* 1902, *n°.* 4, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 20 *November* 1901, *n°.* 2, *tot wijziging van het reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 4 *December* 1891, *n°.* 8, 13 *Januari* 1893, *n°.* 11, 22 *September* 1893, *n°.* 36, 28 *Augustus* 1896, *n°.* 44, 25 *Augustus* 1897, *n°.* 35 *en* 11 *December* 1899, *n°.* 29.

Het reglement luidt thans als volgt:

REGLEMENT van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk.

Art. 1. In dit reglement wordt verstaan:

door *vaarten* alle kanalen, geulen door meren of plassen en andere waterwegen;

door *gezagvoerder* hij, die over een schip, vaartuig of houtvlot het gezag uitoefent of met de leiding er van is belast;

door *nacht* de tijd tusschen zonsondergang en zonsopgang.

2. Met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijfenzeventig gulden wordt gestraft:

1°. hij, die een zeil ophaalt, strijkt of laat overvallen, of zonder noodzakelijkheid de stoomfluit doet werken, indien zich in de nabij-

heid een of meer paarden bevinden, voor rijtuig gespannen of onder den man, met uitzondering van paarden voor schepen gespannen;

2°. hij, die anders dan met staande fok alleen of met het groot zeil in de gij zeilt langs een gedeelte van een weg, waar door een teeken of handwijzer wordt bevolen te strijken;

3°. de gezagvoerder, die een vaartuig of houtvlot bij nacht aan de trekweg- of trekpadzijde laat liggen;

4°. de gezagvoerder van een houtvlot, dat bij nacht niet voor en achter van eene helder brandende, bij stilliggen aan de kanaalzijde te plaatsen lantaarn is voorzien.

3. Met hechtenis van ten hoogste negen dagen of geldboete van ten hoogste vijftig gulden wordt gestraft:

1°. de gezagvoerder van een vaartuig, waarvan de giek, de boegspriet of eenig ander tuig over een trekweg of zijne bermen of een trekpad strijkt of uitsteekt;

2°. hij, die in of op een trekweg of trekpad een of meer palen of steenen tot het vastleggen van een vaartuig of een houtvlot heeft, slaat of plaatst, anders dan aan de vaartzijde en buiten het rij- of trekpad;

3°. hij die vuil of afval op een trekweg of tegen de glooiing daarvan werpt;

4°. hij die steenen, wrak, zand, kalk, aarde, hekkelzoden, afval of andere stoffen tegen de glooiing van een trekweg aan de vaartzijde werpt, legt of opstapelt anders dan achter een walmuur, beschoeiing of andere keering, waardoor wegslaan, afschuiven of afzakken van die stoffen in het vaarwater voorkomen wordt.

De aan den veroordeelde toebehoorende voorwerpen, waarmede de overtreding wordt gepleegd, kunnen worden verbeurd verklaard.

4. Met hechtenis van ten hoogste vijf dagen of geldboete van ten hoogste dertig gulden wordt gestraft:

1°. de geleider van een voertuig, die, bij het ontmoeten van een ander voertuig, het zijne niet naar de rechterzijde doet uitwijken, zóó, dat de halve breedte der rijbaan vrij is, of, waar dit door de plaatselijke gesteldheid niet wordt toegelaten en zijn voertuig alleen onbeladen, of, zijn ze beide beladen of beide onbeladen, het meest nabij eene wisselplaats is, het niet onverwijld hierheen doet terug voeren;

2°. hij, die op of in een trekweg of trekpad een gebouw of getimmerte opricht, een riool, duiker of buizen legt, de bestaande verandert of geheel of ten deele dicht, of eenige ingraving doet, steenen of andere voorwerpen plaatst binnen den afstand van vier meter van den aanvang der kruin aan de vaartzijde, vee of een of meer paarden

laat grazen of rij- of voertuigen gebruikt op een gedeelte, dat hiertoe niet bestemd is, of op een trekpad voorwerpen, die geladen zullen worden of gelost zijn, plaatst of langer dan voor het laden of lossen volstrekt noodig is, laat liggen, een of meer paarden laat loopen of met een wagen rijdt;

3°. hij, die een kunstweg berijdt met een voertuig, dat met de lading eene breedte heeft van meer dan drie, of eene hoogte van meer dan drie en een halven meter;

4°. hij, die de spoorstaven van een tramweg berijdt met een voertuig niet tot de onderneming van den tramweg behoorende en voorzien van een of meer tot het rijden op de spoorstaven ingerichte wielen of wielbanden.

De aan den veroordeelde toebehoorende voorwerpen, waarmede de overtreding sub 4°. wordt gepleegd, kunnen worden verbeurd verklaard.

5. Met geldboete van ten hoogste vijfenzeventig gulden wordt gestraft:

1°. de gezagvoerder, die een houtvlot van meer dan 1000 M². oppervlakte over een meer vervoert, of in eene andere vaart aan een houtvlot van 3.25 tot 4 meter breedte eene lengte van meer dan 300 meter of aan een houtvlot van meer dan 4 meter breedte eene lengte van meer dan 250 meter geeft.

Te zamen gekoppelde vlotten worden voor de toepassing van deze bepalingen als één vlot beschouwd;

2°. de gezagvoerder van het vaartuig, waarmede een houtvlot met grootere snelheid dan van 50 meter in de minuut wordt gesleept.

6. Met hechtenis van ten hoogste vijf dagen of geldboete van ten hoogste dertig gulden wordt gestraft:

1°. hij, die op den kunstweg eene vracht vervoert met een voertuig, waarvan de wielbanden of velgen niet eene breedte hebben van ten minste 5 centimeter voor eene vracht van 500 tot 1200 kilogram, van ten minste 10 centimeter voor eene vracht van 1200 tot 2200 kilogram en van ten minste 15 centimeter voor eene vracht zwaarder dan 2200 kilogram;

2°. hij, die tusschen 15 December en 1 Maart, of gedurende den overigen wintertijd in strijd met eene openbare bekendmaking van den Commissaris des Konings, van een kunstweg gebruik maakt met een voertuig, waarvan de wielbanden of velgen niet eene breedte hebben van ten minste 10 centimeter bij vervoer van meer dan acht personen buiten den voerman of conducteur, of van eene vracht zwaarder dan 500 kilogram, van ten minste 15 centimeter bij vervoer van eene vracht, meer dan 1000 kilogram zwaar, of van ten minste 20 centimeter, indien de vracht een gewicht van 1500 kilogram te boven gaat;

3°. hij. die melk vervoert over een kunstweg met een voertuig, waarvan de wielbanden of velgen eene mindere breedte hebben dan van:

5 centimeter, indien de gezamenlijke inhoudsgrootte van de kannen, die worden vervoerd, meer bedraagt dan 320 en niet meer dan 600 liter;

10 centimeter, indien de gezamenlijke inhoudsgrootte van de kannen, die worden vervoerd, meer bedraagt dan 600 en niet meer dan 1200 liter;

15 centimeter, indien de gezamenlijke inhoudsgrootte van de kannen, die worden vervoerd, meer bedraagt dan 1200 liter;

4°. hij. die over een kunstweg melk vervoert met een voertuig, waarop kannen zijn geladen, waarvan de gezamenlijke inhoudsgrootte meer dan 1600 liter bedraagt.

Voor de toepassing van het sub 3°. en 4°. bepaalde, worden bij de berekening van de gezamenlijke inhoudsgrootte van de kannen, die worden vervoerd, niet in aanmerking genomen de kannen, welke de vervoerder aantoont geen melk te bevatten.

Voor de toepassing van deze verbodsbepalingen worden begrepen onder:

melk, de gewone zoete melk, de ontroomde melk, de karnemelk en de wei;

kannen, alle voorwerpen waarin vochten worden vervoerd.

Van de bepalingen sub 1°. en 2°. zijn uitgezonderd het vervoer met uit naburige rijken of provinciën komende voertuigen, ingericht overeenkomstig de daar geldende voorschriften, en dat met voertuigen tot het leger behoorende, mits deze onder militair geleide zijn of door militairen in hunne betrekking worden vervoerd.

6*bis*. Met hechtenis van ten hoogste vijf dagen of geldboete van ten hoogste dertig gulden wordt gestraft:

1°. hij, die over een kunstweg petroleum vervoert in een ketel die uitwendig eene lengte heeft van meer dan 2.70 meter of een diameter van meer dan 1 meter;

2°. hij, die over een kunstweg petroleum vervoert in een ketel, wanneer van het voertuig, waarmede die ketel wordt vervoerd, de wielbanden of velgen eene mindere breedte hebben dan van:

10 centimeter, ingeval de ketel uitwendig eene lengte heeft van meer dan 2.30 meter en niet meer dan 2.40 meter of een diameter van meer dan 0.70 meter en niet meer dan 0.80 meter;

15 centimeter, ingeval de ketel uitwendig eene lengte heeft van meer dan 2.40 meter en niet meer dan 2.60 meter of een diameter van meer dan 0.80 meter en niet meer dan 0.90 meter;

20 centimeter, ingeval de ketel uitwendig eene lengte heeft van meer dan 2.60 meter of een diameter van meer dan 0.90 meter.

7. De eigenaar van een molen, die niet op de eerste aanmaning

van Gedeputeerde Staten de verondieping, naar het oordeel van dezen tengevolge van zijn uitmalen in eene vaart ontstaan, zoodra mogelijk op zijne kosten doet opruimen, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste vijfenzeventig gulden.

8. Met geldboete van ten hoogste vijftig gulden wordt gestraft hij, die een anker, puntijzer of dreg in een trekweg of een trekpad plaatst of heeft, hetzij om een vaartuig vast te leggen, voort te winden of te trekken, hetzij met eenig ander doel.

9. Met geldboete van ten hoogste dertig gulden wordt gestraft de gezagvoerder van een houtvlot, waarvan een of meer tengels, dienende tot koppeling van de balken, vóór of ter zijde uitsteken.

10. Hij, die afval of schadelijke stoffen van eene fabriek in eene vaart werpt of loost, wordt, onverminderd het bepaalde bij de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad n°. 95), gestraft met geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

11. Met geldboete van ten hoogste dertig gulden wordt gestraft de gezagvoerder van een houtvlot, dat bij eene lengte van 50 tot 100 meter niet door ten minste twee, en voor elke 100 meter meerdere lengte door één bovendien, daartoe bekwame mannen wordt bestuurd.

12. Met geldboete van ten hoogste vijfentwintig gulden wordt gestraft:

1°. de gezagvoerder van een stilliggend vaartuig, die, zoo in de vaart geen voldoende ruimte overblijft voor het doorvaren van een ander vaartuig, niet op hiertoe te kennen gegeven verlangen verhaalt naar eene plaats, waar de doorvaart kan geschieden;

2°. de gezagvoerder van een houtvlot, die, zonder noodzakelijkheid, dit langer dan tweemaal vierentwintig uren op dezelfde plaats laat liggen;

3°. de gezagvoerder, die een schip met staanden mast langer aan een trekweg of een trekpad laat liggen, dan voor het lossen of laden volstrekt noodzakelijk is en gedurende dat verblijf niet zorgt, dat de lijnen van voorbijgetrokken wordende schepen behoorlijk worden opgenomen, overgebracht en aangereikt.

13. Met geldboete van ten hoogste twintig gulden wordt gestraft de gezagvoerder van een houtvlot, dat niet zóó is samengesteld, dat de balken gemakkelijk kunnen worden geteld, of waarvan de balken kruiselings zijn verbonden, of dat niet is voorzien van een langscheeps geplaatst bord, waarop aan beide zijden met duidelijke, van de kanaalboorden leesbare letters de voornaam, naam en woonplaats van den eigenaar of den gezagvoerder zijn vermeld.

14. Met geldboete van ten hoogste vijfenzeventig gulden wordt gestraft:

1°. de geleider van een voertuig, die niet gedoogt, dat het door een der in art. 19 genoemde ambtenaren of beambten naar een nabij gelegen plaats vervoerd en aldaar ontladen worde en de goederen worden gewogen of de noodige meting plaats hebbe, om te onderzoeken, of het niet zwaarder bevracht is of grootere afmetingen heeft dan bij art. 4 sub 3°., art. 6 of art. 6*bis* wordt toegelaten;

2°. hij, die, naar dit reglement strafbaar handelend, niet binnen een door Gedeputeerde Staten bepaalden termijn al wat daarbij door hem is gemaakt of nagelaten, opruimt of verricht.

15. Vrijstelling of vergunning tot afwijking kan worden verleend door Gedeputeerde Staten van de bepalingen van art. 4 sub 2°., voor zooveel betreft het oprichten van een gebouw of getimmerte op, het leggen van een riool, duiker of buizen of het doen van ingraving in een trekweg of een trekpad, of het veranderen of geheel of ten deele dichten van die werken, van art. 6 sub 2°., tijdelijk voor die gemeenten, wier besturen daartoe aanvraag hebben gedaan, en van art. 10.

Vrijstelling van de bepalingen van artt. 4 sub 3°. en 6 sub 1°. kan worden verleend door den burgemeester der gemeente, waarin de weg ligt.

Die vrijstellingen en vergunningen worden schriftelijk verleend onder zoodanige voorwaarden, als voor het betrokken waterstaatswerk noodzakelijk of dienstig worden geoordeeld.

Bij gebreke van stipte voldoening aan die voorwaarden, wordt de vrijstelling of vergunning geacht niet te bestaan.

16. Hij, die het bewijs van verleende vrijstelling of vergunning niet op eerste aanvraag vertoont aan een der in art. 19 genoemde ambtenaren of beambten, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste twintig gulden.

17. Onverminderd de bepaling van art. 14 sub 2°., zijn Gedeputeerde Staten bevoegd, al wat in strijd met de bepalingen van dit reglement is gemaakt of nagelaten op kosten van den overtreder te doen opruimen of verrichten.

18. De gemeentebesturen verleenen hunne medewerking tot uitvoering van dit reglement, indien zij daartoe door Gedeputeerde Staten worden uitgenoodigd.

19. De zorg voor de naleving van dit reglement wordt, behalve aan de bij art. 8 van het wetboek van strafvordering genoemde ambtenaren, opgedragen aan de ambtenaren van den provincialen waterstaat, de opzichters van dien waterstaat, de opzichters van gemeente-, veenpolder- en waterschapswerken, de tolgaarders en pachters, de wegwerkers en de wachters bij de bruggen, sluizen en andere kunstwerken, ieder voor zooveel zijn ressort en de voorwerpen, aan zijne zorg toevertrouwd, betreft.

Zij constateeren de overtredingen van dit reglement bij een proces-verbaal, dat òf wordt opgemaakt op den eed, bij de aanvaarding hunner bediening afgelegd, òf binnen tweemaal vierentwintig uren na het ontdekken van de overtreding onder eede wordt bevestigd ten overstaan van den burgemeester der gemeente, waarin de ontdekking plaats had.

Dit reglement treedt in werking op een door Gedeputeerde Staten te bepalen tijdstip.

20. Met dat tijdstip zijn vervallen het reglement van politie op de publieke tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in *Friesland*, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1877, n°. 23, en de daarin aangebrachte wijzigingen, goedgekeurd bij Koninklijke besluiten van 27 November 1881, n°. 11, 17 Augustus 1887, n°. 13 en 25 Augustus 1890, n°. 23.

KON. BESLUIT *van* 3 *Januari* 1902, *n°.* 5, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Noordbrabant van* 20 *November* 1901, *tot nadere wijziging van het reglement voor het heemraadschap van de Mark en Dintel, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 8 *Februari* 1879, *n°.* 19, 11 *December* 1879, *n°.* 20 *en* 14 *Augustus* 1897, *n°.* 50.

Zie Prov. blad n°. 8.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1902, *n°.* 24, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordbrabant van* 6 *November* 1901:

1°, *tot oprichting van het waterschap de Gijster en Heenplaat, onder de gemeente Made c. a., en*

2°, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Uiterwaarden, onder Andel, Giessen en Rijswijk, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 3 *December* 1887, *n°.* 20.

Zie Prov. bladen nos 9 en 10.

KON. BESLUIT *van* 6 *Januari* 1902, *n°.* 24, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den door het hoofdbestuur van het waterschap Westerwolde ontworpen ligger der schouwbare voorwerpen in het* 8*e onderdeel van dat waterschap.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door D. Steenekes, W. Schut en H. Deddens te Vlachtwedde, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, dd. 8 Februari 1901, n°. 104*a*, 1e afdeeling, houdende beslissing ten aanzien van bezwaren tegen den op 21 Juni 1899 door het Hoofdbestuur van het waterschap Westerwolde ontworpen ligger der schouwbare voorwerpen in het 8ste onderdeel van gemeld waterschap;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 16 October 1901, n°. 134;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 30 December 1901, n°. 192, afd. Waterstaat, A.;

Overwegende dat op voornoemden ligger de Ruiten A met bijbehoorende objecten is gebracht ten laste van het 8e onderdeel van het waterschap Westerwolde;

dat daartegen door appellanten bezwaren zijn ingebracht bij het Hoofdbestuur van voornoemd waterschap, hetwelk daarop afwijzend heeft beschikt;

dat van die afwijzende beschikking appellanten in beroep zijn gekomen bij Gedeputeerde Staten van Groningen, daarbij aanvoerende, dat de drie gedeelten van de Ruiten A, welke onder de volgnummers 1, 19 en 45 op voornoemden ligger zijn vermeld, altijd ten laste van andere onderhoudsplichtigen zijn geweest, weshalve het bepaalde bij art. 1, laatste lid van het algemeen waterschapsreglement der Provincie Groningen hier niet van toepassing zoude wezen en de ingelanden van het 8e onderdeel ook niet bevoegd konden worden geacht, het onderhoud der Ruiten A voortaan ten laste van dit onderdeel te nemen, terwijl het bovendien aan ernstigen twijfel onderhevig zoude zijn of daartoe wel bij meerderheid van stemmen door ingelanden in hunne vergadering van 12 Maart 1897 besloten werd;

dat Gedeputeerde Staten appellanten in hun voornoemd beroep ongegrond hebben verklaard, overwegende dat — wat betreft het gedeelte der Ruiten A, genoemd onder volgnummer 1 van den ligger en de daarover gelegde bruggen — het 8e onderdeel reeds op grond van art. 65 van het reglement voor het waterschap Westerwolde, te recht als onderhoudsplichtige van die voorwerpen is aangewezen, terwijl uit het door Gedeputeerde Staten daarnaar ingestelde onderzoek was

gebleken, dat door die ingelanden van voornoemd onderdeel, geheel binnen den kring hunner bevoegdheid, in hunne vergadering van 12 Maart 1897 wel degelijk bij meerderheid van stemmen is besloten, ook het onderhoud der onder volgnummers 19 en 45 genoemde gedeelten van de Ruiten A ten laste van dit onderdeel te brengen, zoodat dit laatste terecht als onderhoudsplichtige ook van deze gedeelten der Ruiten A in den ligger is aangewezen;

dat van deze beslissing appellanten, overeenkomstig het bepaalde bij de artt. 15 en 16 van het Algemeen Waterschapsreglement der provincie Groningen, bij Ons in voorziening zijn gekomen, daarbij in hoofdzaak slechts herhalende wat door hen reeds bij Gedeputeerde Staten was aangevoerd;

Overwegende dat de gronden, waarop de bestreden beslissing steunt, Ons alleszins juist voorkomen en deze tot de Onze makende;

Gezien het reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen en het bij Koninklijk besluit van 5 Mei 1878, n°. 25, goedgekeurde reglement voor het waterschap Westerwolde;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep van appellanten ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 8 *Januari* 1902, *n°.* 18, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 19 *November* 1901, *n°.* 4, *tot vaststelling van een gewijzigd reglement voor den Veenpolder van Echten, in de gemeente Lemsterland, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 12 *September* 1898, *n°.* 35.

Zie Prov. blad n°. 16.

KON. BESLUIT *van* 8 *Januari* 1902, *n°.* 19, *houdende goedkeuring*:

a. van de besluiten der Staten van Groningen van 19 *November* 1901:

n°. 13, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Excelsior, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 17 *September* 1900, *n°.* 18;

n°. 15*A*, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap het Oosterdiep, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 5 *Februari* 1885, *n°.* 5;

n°. 15*B*, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Boven Ooster, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 16 *Augustus* 1871, n°. 11, *en*

n°. 15*C*, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Verbetering, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 16 *Augustus* 1871, n°. 11, 23 *December* 1871, n°. 28, 31 *Augustus* 1874, n°. 25 *en* 18 *December* 1886, n°. 60;

b. van de besluiten der Staten van Zuidholland van 19 *November* 1901:

n°. *XIV, tot wijziging van de verordening op de Gouwekaden, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 3 *Januari* 1898, n°. 19;

n°. *XVII, tot intrekking van het reglement voor den polder Over Slingelandgoedgekeurd bij Kon. besluit van* 18 *Augustus* 18[illegible]°. 71, *en van dat voor den polder Neder-Slingelandgoedgekeurd bij Kon. besluit van* 27 *November* 1858, [illegible] 61, *en tot vaststelling van een reglement voor d[illegible]polder Over- en Neder-Slingeland, gemeenten Noordeloos en Peursum*;

n°. *XVIIIa, tot vaststelling van een gewijzigd reglement voor den Buiten Westerpolder, gemeente Leimuiden, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 6 *September* 1877, n°. 7, *en*

n°. *XVIIIb, tot wijziging van het reglement voor den polder Nieuwkoop, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 31 *Augustus* 1879, n°. 19.

Zie Prov. bladen van Groningen nos 9, 10 11 en 12 en van Zuidholland n°. 13 en de Buitengew. Prov. bladen nos 348, 349 en 350.

KON. BESLUIT *van* 10 *Januari* 1902, n°. 22, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland van* 14 *November* 1901, *nos* 4*a en* 4*b, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Warren, in de gemeente Tietjerksteradeel.*

Zie Prov. blad n°. 24.

KON. BESLUIT *van* 10 *Januari* 1902, n°. 23, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 19 *November* 1901, n°. 14, *tot aanvulling van het reglement voor het waterschap Alteveer, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 13 *December* 1884, n°. 24, 24 *Januari* 1891, n°. 7, 10 *September* 1895, n°. 66 *en* 10 *September* 1897, n°. 21.

Zie Prov. blad n°. 14.

KON. BESLUIT *van* 11 *Januari* 1902, n°. 26, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 20 *November* 1901, n°. 1, *tot wijziging van het reglement voor den Grooten Veenpolder in de gemeente Weststellingwerf, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 12 *September* 1900, n°. 61.

Zie Prov. blad n°. 23.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 11 *Januari* 1902, n°. 217, *afdeeling Waterstaat T, houdende vaststelling van bijzondere instructiën voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, in dienst bij de kanalen, de wegen, het rivierbeheer, de zee- en havenwerken en de rivier de Maas in het 7e district.*

BIJZONDERE INSTRUCTIE voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, in dienst bij de Kanalen.

Art. 1. De werkzaamheden, welke volgens artikel 2 der Algemeene Instructie door de arbeiders moeten worden verricht, zijn de volgende:

1°. het uitvoeren van kleine herstellingen aan de boorden en de boordvoorzieningen;

2°. het zoo noodig en mogelijk opvisschen van in het kanaal drijvende voorwerpen en het verwijderen van daarin gezonken voorwerpen;

3°. het in goeden staat houden der jaagpaden;

4°. het, voor zooveel dit niet aan anderen is opgedragen, bedienen en schoonhouden van de tot het kanaal behoorende lantaarns en lampen;

5°. het schoonhouden van de magazijnen, bergplaatsen, peilschalen, peilbooten met toebehooren en van de meet- en peilgereedschappen;

6°. het doen van kleine herstellingen aan de electrische dienstgeleidingen;

7°. het onder het vereischte profiel houden van de kruinen der kanaaldijken;

8°. het verwijderen van Elodea Canadensis (waterpest);

9°. het opruimen zooveel mogelijk van alles wat het verkeer belemmeren kan:

10°. het zindelijk houden van de wegen, de paden, de gleuïngen en van de dekken der vaste bruggen en het afsteken der kantsoden, waarbij alle tot bemesting geschikte stoffen gelijkmatig over de bebegroeide bermen en gleuïngen moeten worden gespreid of en de stammen der Rijksboomen gebracht;

11°. het in goeden staat houden van voet- en rijwielpaden langs de wegen;

12°. het slechten van sporen en het tenrond houden van niet verharde wegen;

13°. het onder profiel houden van de bermen en gleuïngen en het slechten van molshoopen:

14°. het maken, openhouden en zoo noodig verleggen van greppels tot afvoer van hemelwater;

15°. het schoonhouden van de niet aan schouw onderworpen buisslooten;

16°. het open- en schoonhouden van duikers, buizen, goten en zinkputten;

17°. het maken en in standhouden van greppels en kielspitten, die tot scheiding dienen;

18°. het schoon- en op hunne plaats houden van palen, leuningen, afrasteringen, waarschuwingsborden, peilschalen enz. en het daarvan verwijderd houden van gras en onkruid:

19°. het bij gladheid met zand bestrooien van de sterk hellende wegvakken, de brugdekken en de toegangen naar de bruggen en sluizen, voor zoover dit niet door ander personeel geschiedt;

20°. het sneeuwruimen, al of niet in vereeniging met arbeiders van den onderhoudsaannemer:

21°. het weghakken van het ijs langs beschoeiingen, muren en peilschalen en het maken en openhouden van bijten;

22°. het behulpzaam zijn bij het snoeien en het verwijderen van de St. Jansscheuten van de Rijksbeplantingen;

23°. het losmaken van den grond om de stammen, het zuiveren der boomstammen van mos en rupsennesten en van uitloopers aan den voet;

24°. het met zand dekken van de bestratingen en het met zand gedekt houden van de nieuwe;

25°. het herstellen van putten en sporen in de bestrating en het herstellen van de kantlagen;

26°. het vervangen van verbrijzelde klinkers en keien door heele;

27°. het behulpzaam zijn bij het sorteeren van nieuwe en van oude straatklinkers en keien;

28°. het herstellen van putten en sporen in grind- en steenslagwegen;

29°. het vegen van de harde baan, het opruimen van stof en slijk of modder en het buiten den weg vervoeren daarvan;

30°. het verzamelen en zoo noodig stukslaan van de losse steenen;

31°. het behandelen van de spoorleiders;

32°. het opgezet houden van steentassen, zand-, grind- en steenslaghoopen en het onderhouden van de aarden bergkassen;

33°. het spreiden en het medewerken bij de jaarlijksche spreiding van onderhoudsmaterialen.

2. De diensttijd, bedoeld in art. 8 der Algemeene Instructie duurt:

1°. in de maanden April tot en met September van des voormiddags 6 uur tot des namiddags 7 uur, behoudens schafttijden van 8 uur tot 8 uur 30, van 12 uur tot 1 uur 30 en van 4 uur tot 4 uur 30;

2°. in de maanden October tot en met Maart van zonsopkomst tot zonsondergang, behoudens schafttijden in de maanden November tot en met Februari van 12 uur tot 1 uur 30 en in de maanden October en Maart van 8 uur tot 8 uur 30 en van 12 uur tot 1 uur.

Des Zaterdags eindigt de diensttijd te 4 uur.

De diensttijd wordt geacht aan te vangen op het oogenblik dat de arbeider zijn dienstkring bereikt en te eindigen wanneer hij dezen verlaat.

Indien naar het oordeel van den Hoofdingenieur de woonplaats van een arbeider te ver verwijderd is van zijn dienstkring, kan hem worden gelast de schafttijden op of nabij het werk door te brengen.

Ten behoeve van werkzaamheden die met het getijde verband houden, wordt van den hierboven vastgestelden diensttijd zooveel noodig afgeweken en wordt de diensttijd door den Opzichter nader geregeld.

De feestdagen, bedoeld in de artt. 8 en 10 der Algemeene Instructie, zijn:

De Nieuwjaarsdag, de Goede Vrijdag, de 2de Paaschdag, de Hemelvaartsdag, de 2de Pinksterdag en de Kerstdagen.

3. De arbeiders kunnen door den Arrondissements-ingenieur tijdelijk ook werkzaam worden gesteld buiten hun dienstkring om met andere arbeiders samen te werken.

4. De arbeiders dragen gedurende hun diensttijd de dienstkleeding, welke hun van Rijkswege wordt verstrekt en die zij, met de overige hun verstrekte uitrusting, in behoorlijken en zindelijken staat moeten onderhouden.

5. De verschillende bepalingen der wetten, besluiten, reglementen of verordeningen, op welker naleving de arbeiders volgens art. 2 der

Algemeene Instructie verplicht zijn toe te zien, zullen door of vanwege den Hoofdingenieur ter hunner kennis gebracht worden.

6. De arbeiders volgen voorts de nadere voorschriften op, die hun door den Hoofdingenieur, in verband met plaatselijke toestanden of behoeften, mochten gegeven worden.

BIJZONDERE INSTRUCTIE voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, in dienst bij de Wegen.

Art. 1. De werkzaamheden, welke volgens artikel 2 der Algemeene Instructie door de arbeiders moeten worden verricht, zijn de volgende:

1°. het opruimen zooveel mogelijk van alles wat het verkeer kan belemmeren;

2°. het zindelijk houden van de wegen, de paden, de glooiingen en van de dekken der vaste bruggen en het afsteken der kantzoden, waarbij alle tot bemesting geschikte stoffen gelijkmatig over de begroeide bermen en glooiingen moeten worden gespreid of om de stammen der Rijksboomen gebracht;

3°. het in goeden staat houden van voet- en rijwielpaden langs de wegen;

4°. het slechten van sporen en het tonrond houden van niet verharde wegen;

5°. het onder profiel houden van de bermen en glooiingen en het slechten van de molshoopen;

6°. het maken, openhouden en zoo noodig verleggen van greppels tot afvoer van hemelwater;

7°. het schoonhouden van de niet aan schouw onderworpen bermsloten;

8°. het open- en schoonhouden van duikers, buizen, goten en zinkputten;

9°. het maken en in standhouden van greppels en kielspitten, die tot scheiding dienen;

10°. het schoon- en op hunne plaats houden van palen, leuningen, afrasteringen, waarschuwingsbordeu, peilschalen enz. en het daarvan verwijderd houden van gras en onkruid:

11°. het bij gladheid met zand bestrooien van de sterk hellende wegvakken, de brugdekken en de toegangen naar de bruggen en sluizen, voor zoover dit niet door ander personeel geschiedt;

12°. het sneeuwruimen, al of niet in vereeniging met arbeiders van den onderhoudsaannemer;

13°. het weghakken van het ijs langs beschoeiingen, muren en peilschalen en het maken en openhouden van bijten;

14°. het behulpzaam zijn bij het snoeien en het verwijderen van de St. Jansscheuten van de Rijksbeplantingen;

15°. het losmaken van den grond om de stammen, het zuiveren der boomstammen van mos en rupsennesten en van uitloopers aan den voet;

16°. het met zand dekken van de bestratingen en het met zand gedekt houden van de nieuwe;

17°. het herstellen van putten en sporen in de bestrating en het herstellen van de kantlagen;

18°. het vervangen van verbrijzelde klinkers en keien door heele;

19°. het behulpzaam zijn bij het sorteeren van nieuwe en van oude straatklinkers en keien;

20°. het herstellen van putten en sporen in grind- en steenslagwegen;

21°. het vegen van de harde baan, het oprnimen van stof en slijk of modder en het buiten den weg vervoeren daarvan;

22°. het verzamelen en zoo noodig stukslaan van de losse steenen;

23°. het behandelen van de spoorleiders;

24°. het opgezet houden van steentassen, zand-, grind- en steenslaghoopen en het onderhouden van de aarden bergkassen;

25°. het spreiden en het medewerken bij de jaarlijksche spreiding van onderhoudsmaterialen.

2. De diensttijd, bedoeld in art. 8 der Algemeene Instructie, duurt:

1°. in de maanden April tot en met September van des voormiddags 6 uur tot des namiddags 7 uur, behoudens schafttijden van 8 uur tot 8 uur 30, van 12 uur tot 1 uur 30 en van 4 uur tot 4 uur 30;

2°. in de maanden October tot en met Maart van zonsopkomst tot zonsondergang, behoudens schafttijden in de maanden November tot en met Februari van 12 uur tot 1 uur 30 en in de maanden October en Maart van 8 uur tot 8 uur 30 en van 12 uur tot 1 uur.

Des Zaterdags eindigt de diensttijd te 4 uur.

De diensttijd wordt geacht aan te vangen op het oogenblik dat de arbeider zijn dienstkring bereikt en te eindigen wanneer hij dezen verlaat.

Indien naar het oordeel van den Hoofdingenieur de woonplaats van een arbeider te ver verwijderd is van zijn dienstkring, kan hem worden gelast de schafttijden op of nabij het werk door te brengen.

Ten behoeve van werkzaamheden die met het getijde verband houden, wordt van den hierboven vastgestelden diensttijd zooveel noodig afgeweken en wordt de diensttijd door den Opzichter nader geregeld.

De feestdagen, bedoeld in de artt. 8 en 10 der Algemeene Instructie, zijn:

[illegible] Vrijdag, de 2de Paaschdag, de Hemel-[illegible] en de Kerstdagen.

[illegible] Arrondissements-ingenieur tijdelijk [illegible] hun dienstkring om met andere [illegible]

[illegible] hun diensttijd de dienstkleeding, [illegible] verstrekt en die zij, met de overige [illegible] en zindelijken staat moeten [illegible]

[illegible] der wetten, besluiten, reglementen [illegible] de arbeiders volgens art. 2 der [illegible] te zien, zullen door of van-[illegible] kennis gebracht worden.

[illegible] nadere voorschriften op, die hun [illegible] met plaatselijke toestanden of [illegible] worden.

BIJZONDERE INSTRUCTIE voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken in dienst bij het Rivierbeheer

[illegible] volgens art. 2 der Algemeene [illegible] verricht, zijn de volgende:

[illegible] aan de oeverwerken, [illegible]

[illegible] het weder op de plaats zetten [illegible] puin en stortsteen;

[illegible] aan de lijnpaden en het [illegible] van de lijnbruggen;

[illegible] van de nummers van hoekpunt-, [illegible]

[illegible] en het met zand gedekt [illegible]

[illegible] in de bestratingen en het [illegible]

[illegible] van sporen en het spreiden van [illegible] steenslagwegen;

[illegible] opruimen van stof en slijk [illegible] daarvan;

[illegible] van de sterk hellende [illegible]

[illegible] en het atsteken der kant-

zoden, waarbij alle tot bemesting geschikte stoffen gelijkmatig over de begroeide bermen en glooiingen moeten worden verspreid;

11°. het maken, openhouden en zoo noodig verleggen van watergreppels;

12°. het maken en in stand houden van greppels en kielspitten, die tot scheiding dienen;

13°. het opnemen van den toestand der rivier bij hoogwater, ijsbezetting en ijsgang;

14°. het opnemen van den toestand der Rijksrivierwerken, vooral bij zeer lage rivierstanden;

15°. het schoonhouden van de dienstbooten en het desgevorderd bedienen van deze voor de Directie;

16°. het verleenen van hulp aan de bakenmeesters bij het plaatsen, verplaatsen en opruimen der bolbakens;

17°. het bewaken van de uitvoering van herstellingen en vernieuwingen aan de Rijkswerken en van de lossing van puin- en steenschepen.

2. De diensttijd, bedoeld in art. 8 der Algemeene Instructie, duurt:

1°. in de maanden April tot en met September van des voormiddags 6 uur tot des namiddags 7 uur, behoudens schafttijden van 8 uur tot 8 uur 30, van 12 uur tot 1 uur 30 en van 4 uur tot 4 uur 30;

2°. in de maanden October tot en met Maart van zonsopkomst tot zonsondergang, behoudens schafttijden in de maanden November tot en met Februari van 12 uur tot 1 uur 30 en in de maanden October en Maart van 8 uur tot 8 uur 30 en van 12 uur tot 1 uur.

Des Zaterdags eindigt de diensttijd te 4 uur.

De diensttijd wordt geacht aan te vangen op het oogenblik dat de arbeider zijn dienstkring bereikt en te eindigen wanneer hij dezen verlaat.

Indien naar het oordeel van den Hoofdingenieur de woonplaats van een arbeider te ver verwijderd is van zijn dienstkring, kan hem worden gelast de schafttijden op of nabij het werk door te brengen.

Ten behoeve van werkzaamheden die met het getijde verband houden, wordt van den hierboven vastgestelden diensttijd zooveel noodig afgeweken en wordt de diensttijd door den Opzichter nader geregeld.

De feestdagen, bedoeld in de artt. 8 en 10 der Algemeene Instructie, zijn:

de Nieuwjaarsdag, de Goede Vrijdag, de 2de Paaschdag, de Hemelvaartsdag, de 2de Pinksterdag en de Kerstdagen.

3. De arbeiders kunnen door den Arrondissements-ingenieur tijdelijk ook werkzaam worden gesteld buiten hun dienstkring om met andere arbeiders samen te werken.

4. De arbeiders dragen gedurende hun diensttijd de dienstkleeding, welke hun van Rijkswege wordt verstrekt en die zij, met de overige hun verstrekte uitrusting, in behoorlijken en zindelijken staat moeten onderhouden.

5. De verschillende bepalingen der wetten, besluiten, reglementen of verordeningen, op welker naleving de arbeiders volgens art. 2 der Algemeene Instructie verplicht zijn toe te zien, zullen door of vanwege den Hoofdingenieur ter hunner kennis gebracht worden.

6. De arbeiders volgen voorts de nadere voorschriften op, die hun door den Hoofdingenieur, in verband met plaatselijke toestanden of behoeften, mochten gegeven worden.

BIJZONDERE INSTRUCTIE voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, in dienst bij de zee- en havenwerken.

Art. 1. De werkzaamheden, welke volgens artikel 2 der Algemeene Instructie door de arbeiders moeten worden verricht, zijn de volgende:

1°. het herstellen van kleine gaten en oneffenheden in de steenglooiingen en het effenen van de steenbedekkingen op de bermen langs de zeeweringen, hoofden en dammen;

2°. het opruimen van vuilnis en onkruid van de steenglooiingen boven laagwater en van de tot de havens behoorende beloopen en terreinen;

3°. het schoonhouden van de magazijnen, bergplaatsen, peilschalen, peilbooten met toebehooren en van de meet- en peilgereedschappen;

4°. het, voor zooveel dit niet aan anderen is opgedragen, bedienen en schoonhouden van de bij de zee- en havenwerken behoorende lantaarns en lampen;

5°. het opruimen, zooveel mogelijk, van alles wat het verkeer kan belemmeren;

6°. het zindelijk houden van de wegen, de paden, de glooiingen en van de dekken der plankieren en vaste bruggen en het afsteken der kantzoden, waarbij alle tot bemesting geschikte stoffen gelijkmatig over de begroeide bermen en glooiingen moeten worden verspreid of om de stammen der Rijksboomen gebracht;

7°. het in goeden staat houden van de voet- en rijwielpaden langs de wegen;

8°. het slechten van sporen in- en het tonrond houden van niet verharde wegen;

9°. het onder profiel houden van de bermen en glooiingen en het slechten van molshoopen;

10°. het maken, openhouden en zoo noodig verleggen van greppels tot afvoer van hemelwater;

11°. het schoonhouden van de niet aan schouw onderworpen bermsloten;

12°. het open- en schoonhouden van duikers, buizen, goten en zinkputten;

13°. het maken en in standhouden van greppels en kielspitten, die tot scheiding dienen;

14°. het schoon- en op hunne plaats houden van palen, leuningen, afrasteringen, waarschuwingsborden, peilschalen enz. en het daarvan verwijderd houden van gras en onkruid;

15°. het bij gladheid met zand bestrooien van de sterk hellende wegvakken, de brugdekken en de toegangen naar de bruggen en sluizen, voor zoover dit niet door ander personeel geschiedt;

16°. het sneeuwruimen al of niet in vereeniging met arbeiders van den onderhoudsaannemer;

17°. het weghakken van het ijs langs palen, dukdalven, remmingwerken, beschoeiingen, muren en peilschalen en het maken en openhouden van bijten;

18°. het behulpzaam zijn bij het snoeien en het verwijderen van St. Jansscheuten van de Rijksbeplantingen;

19°. het losmaken van den grond om de stammen, het zuiveren der boomstammen van mos en rupsennesten en van uitloopers aan den voet;

20°. het met zand dekken van de bestratingen en het met zand gedekt houden van de nieuwe;

21°. het herstellen van putten en sporen in de bestrating en het herstellen van de kantlagen;

22°. het vervangen van verbrijzelde klinkers en keien door heele;

23°. het behulpzaam zijn bij het sorteeren van nieuwe en van oude straatklinkers en keien;

24°. het herstellen van putten en sporen in grind- en steenslagwegen;

25°. het vegen van de harde baan, het opruimen van stof en slijk of modder en het buiten den weg vervoeren daarvan;

26°. het verzamelen en zoo noodig stukslaan van de losse steenen;

27°. het behandelen der spoorleiders;

28°. het opgezet houden van steentassen, zand-, grind- en steenslaghoopen en het onderhouden van de aarden bergkassen;

29°. het spreiden en het medewerken bij de jaarlijksche spreiding van onderhoudsmaterialen.

2. De diensttijd, bedoeld in art. 8 der Algemeene Instructie, duurt:

1°. in de maanden April tot en met September van des voormid-

dags 6 uur tot des namiddags 7 uur, behoudens schafttijden van 8 uur tot 8 uur 30, van 12 uur tot 1 uur 30 en van 4 uur tot 4 uur 30;

2°. in de maanden October tot en met Maart van zonsopkomst tot zonsondergang, behoudens schafttijden in de maanden November tot en met Februari van 12 uur tot 1 uur 30 en in de maanden October en Maart van 8 uur tot 8 uur 30 en van 12 uur tot 1 uur.

Des Zaterdags eindigt de diensttijd te 4 uur.

De diensttijd wordt geacht aan te vangen op het oogenblik dat de arbeider zijn dienstkring bereikt en te eindigen wanneer hij deze verlaat.

Indien naar het oordeel van den Hoofdingenieur de woonplaats van een arbeider te ver verwijderd is van zijn dienstkring, kan hem worden gelast de schafttijden op of nabij het werk door te brengen.

Ten behoeve van werkzaamheden die met het getijde verband houden, wordt van den hierboven vastgestelden diensttijd zooveel noodig afgeweken en wordt de diensttijd door den Opzichter nader geregeld.

Bij storm, ijsgang en andere buitengewone omstandigheden doen de arbeiders, overeenkomstig art. 8 der Algemeene Instructie, ook buiten den hierboven bepaalden tijd dienst.

De feestdagen, bedoeld in de artt. 8 en 10 der Algemeene Instructie, zijn:

de Nieuwjaarsdag, de Goede Vrijdag, de 2de Paaschdag, de Hemelvaartsdag, de 2de Pinksterdag en de Kerstdagen.

3. Na elken storm en na buitengewoon hoogwater of laagwater, nemen de arbeiders den toestand der werken nauwkeurig op en geven zij van alle daarbij ontdekte bijzonderheden met den meesten spoed kennis aan den Opzichter.

4. De arbeiders kunnen door den Arrondissements-ingenieur tijdelijk ook werkzaam worden gesteld buiten hun dienstkring om met andere arbeiders samen te werken.

5. De arbeiders dragen gedurende hun diensttijd de dienstkleeding, welke hun van Rijkswege wordt verstrekt en die zij, met de overige hun verstrekte uitrusting, in behoorlijken en zindelijken staat moeten onderhouden.

6. De verschillende bepalingen der wetten, besluiten, reglementen of verordeningen, op welker naleving de arbeiders volgens art. 2 der Algemeene Instructie verplicht zijn toe te zien, zullen door of vanwege den Hoofdingenieur ter hunner kennis gebracht worden.

7. De arbeiders volgen voorts de nadere voorschriften op, die hun door den Hoofdingenieur in verband met plaatselijke toestanden of behoeften, mochten gegeven worden.

BIJZONDERE INSTRUCTIE voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, in dienst bij de rivier de Maas in het 7de district.

Art. 1. De werkzaamheden, welke volgens art. 2 der Algemeene Instructie door de arbeiders moeten worden verricht, zijn de volgende:

1°. het uitvoeren van kleine herstellingen aan de oeverwerken, kribben, strekdammen en afsluitdammen;

2°. het aanslaan van losse tuinen, het weder op de plaats zetten van steen en het effenen van afgeslagen puin en stortsteen;

3°. het schoon- en zindelijk houden der dekken van de lijnbruggen;

4°. het nazien en schoonhouden van de nummers van hoekpunt-, peilraai-, afstands- en wortelpalen;

5°. het dekken met zand der straatwegen en het met zand gedekt houden van de nieuwe bestratingen;

6°. het herstellen van putten en sporen in de bestratingen en het herstellen van de kantlagen;

7°. het vullen van laagten en van sporen en het spreiden van grind of verbrijzelde keien op de grind- en steenslagwegen;

8°. het vegen van de harde baan en het opruimen van stof en slijk of modder en het buiten den weg vervoeren daarvan;

9°. het bij gladheid met zand bestrooien van de sterk hellende wegvakken;

10°. het zindelijk houden van de wegen en het afsteken der kantzoden, waarbij alle tot bemesting geschikte stoffen gelijkmatig over de begroeide bermen en glooiingen moeten worden verspreid;

11°. het maken, openhouden en zoo noodig verleggen van watergreppels;

12°. het maken en in stand houden van greppels en kielspitten, die tot scheiding dienen;

13°. het opnemen van den toestand der rivier bij hoogwater, ijsbezetting en ijsgang;

14°. het opnemen van den toestand der Rijksrivierwerken, vooral bij zeer lage rivierstanden;

15°. het schoonhouden van de dienstbooten en het desgevorderd bedienen van deze voor de Directie;

16°. het verleenen van hulp aan de bakenmeesters bij het plaatsen, verplaatsen en opruimen der bolbakens;

17°. het bewaken van de uitvoering van herstellingen en vernieuwingen aan de Rijkswerken en van de lossing van puin- en steenschepen.

2. De diensttijd, bedoeld in art. 8 der Algemeene Instructie, duurt:

1°. in de maanden April tot en met September van des voormiddags

6 uur tot des namiddags 7 uur, behoudens schafttijden van 8 uur tot 8 uur 30, van 12 uur tot 1 uur 30 en van 4 uur tot 4 uur 30;

2°. in de maanden October tot en met Maart van zonsopkomst tot zonsondergang, behoudens schafttijden in de maanden November tot en met Februari van 12 uur tot 1 uur 30 en in de maanden October en Maart van 8 uur tot 8 uur 30 en van 12 uur tot 1 uur.

Des Zaterdags eindigt de diensttijd te 4 uur.

De diensttijd wordt geacht aan te vangen op het oogenblik dat de arbeider zijn dienstkring bereikt en te eindigen wanneer hij dezen verlaat.

Indien naar het oordeel van den Hoofdingenieur de woonplaats van een arbeider te ver verwijderd is van zijn dienstkring, kan hem worden gelast de schafttijden op of nabij het werk door te brengen.

De feestdagen, bedoeld in de artt. 8 en 10 der Algemeene Instructie, zijn:

de Nieuwjaarsdag, de Goede Vrijdag, de 2de Paaschdag, de Hemelvaartsdag, de 2de Pinksterdag en de Kerstdagen.

3. De arbeiders kunnen door den Arrondissements-ingenieur tijdelijk ook werkzaam worden gesteld buiten hun dienstkring om met andere arbeiders samen te werken.

4. De arbeiders dragen gedurende hun diensttijd de dienstkleeding, welke hun van Rijkswege wordt verstrekt en die zij, met de overige hun verstrekte uitrusting, in behoorlijken en zindelijken staat moeten onderhouden.

5. De verschillende bepalingen der wetten, besluiten, reglementen of verordeningen, op welker naleving de arbeiders volgens art. 2 der Algemeene Instructie verplicht zijn toe te zien, zullen door of vanwege den Hoofdingenieur ter hunner kennis gebracht worden.

6. De arbeiders volgen voorts de nadere voorschriften op, die hun door den Hoofdingenieur, in verband met plaatselijke toestanden of behoeften, mochten gegeven worden.

Een algemeene instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken werd vastgesteld bij beschikking van 22 Maart 1899, La. H. en gewijzigd bij die van 17 October 1900, n°. 149.

KON. BESLUIT *van* 20 *Januari* 1902, *n°.* 13, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, tot goedkeuring der door de Vereenigde Vergadering vastgestelde algemeene keur voor het hoogheemraadschap van Schieland.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door F. Mijnlief Fz. te Krimpen a/d IJssel, en anderen, allen eigenaren of gebruikers van gronden, ge-

legen buiten den Schielandschen zeedijk, tusschen den dijk en de rivier, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 16 April 1901, tot goedkeuring der op 26 Maart te voren door de Vereenigde Vergadering vastgestelde Algemeene Keur voor het Hoogheemraadschap Schieland;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 27 December 1901, n°. 142;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 16 Januari 1902, L^a^. C, afdeeling Waterstaat A.;

Overwegende dat ingevolge het bepaalde bij art. 16 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) door de Vereenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap Schieland, op 26 Maart 1901, opnieuw is vastgesteld eene algemeene keur voor dat Hoogheemraadschap, welke door Gedeputeerde Staten van Zuidholland werd goedgekeurd bij hun besluit van 16 April daarop volgende;

dat nademaal door Dijkgraaf en Hoogheemraden van Schieland op 6 Mei 1901 van die goedkeuring openbare aankondiging was gedaan, F. Mijnlief Fz. en anderen, van gemeld besluit tijdig bij Ons in beroep zijn gekomen bij wege van een adres, waarin zij, op grond hunner reeds bij Gedeputeerde Staten aangevoerde en Ons nog nader ontvouwde bezwaren tegen art. 9 van voormelde keur, Ons verzochten, het door Gedeputeerde Staten van Zuidholland genomen besluit, dd. 16 April 1901, tot goedkeuring dier keur, te vernietigen;

dat door bedoeld art. 9 het bestaande, reeds in de oude keur op den Schielandschen zeedijk van het jaar 1622 voorkomend verbod, om zonder toestemming van Dijkgraaf en Hoogheemraden *buiten Schieland* te vervoeren klei- en aardspecie uit de buitendijksche gronden en rietvelden, in dien zin is gewijzigd, dat het voortaan zonder zoodanige toestemming verboden zou zijn *anders dan ten behoeve der dijken van Schieland* voornoemde speciën te vervoeren;

dat, naar het oordeel van appellanten, in deze wijziging van het bestaande aloude verbod eene ongeoorloofde verzwaring ligt opgesloten van den plicht tot aardlevering, waarmee hunne buitendijksche gronden sinds eeuwen reeds waren en, volgens de artt. 155 en 156 van Schieland's reglement, ook thans nog zijn belast;

dat toch die veranderde inhoud van art. 9 der keur, naar hunne overtuiging, 1°. is in strijd met het uitdrukkelijk voorschrift, vervat in de laatste zinsnede van art. 68 der wet op de onteigening, zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 1 Juni 1861 (Staatsblad n°. 54), en 2°. bevat eene voor het dijksbelang van Schieland in het geheel niet noodige nadere beperking in de vrije beschikking over hun eigendom, zoodat, met het oog op de waarde-vermindering, welke hunne

buitendijksche gronden dientengevolge zullen ondergaan, voornoemde bepaling naar de meening van appellanten tot eene even onwettige als onredelijke benadeeling hunner geldelijke belangen zal leiden, waartoe Gedeputeerde Staten van Zuidholland hunne medewerking niet hadden mogen noch behooren te verleenen;

dat alzoo in de eerste plaats door Ons valt te beslissen de vraag, of waar in Schieland tot dusver slechts was verboden het vervoeren van klei- of aardspecie uit de buitendijksche gronden en rietvelden naar elders, de Vereenigde Vergadering van genoemd Hoogheemraadschap de grens harer wettelijke bevoegdheid heeft overschreden, toen zij, bij art. 9 de nieuwe keur, dit van ouds bestaande verbod uitbreidde tot elk vervoer *«anders dan ten behoeve van de dijken van Schieland»*;

Overwegende te dien aanzien, dat volgens art. 83 van Schieland's reglement, in verband met de bepalingen der wet tot uitvoering van art. 191 der Grondwet, de eenige grond, waarop de wettigheid van voornoemd art. 9 in redelijkheid kan worden in twijfel getrokken en door appellanten dan ook bij uitsluiting is bestreden, gelegen is in het bepaalde bij art. 68 der wet tot regeling der onteigening ten algemeenen nutte, voorschrijvende dat, na de afkondiging van laatstgenoemde wet, geene «nieuwe verplichting» tot levering van grondspecie zonder vergoeding of wel tegen een vasten prijs door gewoonte of verordening zou kunnen worden gevestigd;

dat het hier derhalve de vraag geldt, of de gewijzigde inhoud van art. 9 der algemeene keur van Schieland kan geacht worden op de buitendijksche gronden en rietvelden te hebben gevestigd eenige «nieuwe verplichting» van den aard als, sinds de afkondiging der wet op de onteigening, volgens art. 68 dier wet, niet meer door gewoonte of verordening kan worden opgelegd;

dat die vraag ontkennend moet worden beantwoord;

dat toch uit de geheele geschiedenis der totstandkoming van evengenoemd wetsartikel geene andere gevolgtrekking is af te leiden, dan dat men daarbij heeft willen uitmaken, dat, sinds het uitgraven van of verkrijging van specie voor den aanleg, het herstel of het verzwaard van dijken, door de wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad No. 90) onder het begrip van *onteigening* is gebracht, geen nieuwe verplichting tot levering van grond anders dan met inachtneming van het daaromtrent bepaalde in artt. 65 tot en met 67 dier wet, bij gewone verordening kan zijn of worden gevestigd:

dat toch in ieder geval, geheel buiten het voorschrift der laatste alinea van art. 68 der wet op de onteigening valt elke niet van overheidswege gemaakte afkomstige beperking des eigenaars in de vrije

beschikking over zijn grond, welke, zooals de bij art. 9 van Schieland's nieuwe algemeene keur vastgestelde verbodsbepaling, duidelijk het tegendeel van eenige eigendomsontzetting beoogt, immers juist de strekking heeft om den eigenaar te verplichten niet tot eenige afgraving van zijn land over te gaan, tenzij het bestuur van het waterschap, waarin dat land gelegen is, daartoe zijne toestemming heeft gegeven;

dat deze verbodsbepaling nu, wel is waar, geen ander doel heeft dan om voor het onverminderd behoud der tot Schieland behoorende buitendijksche gronden en rietvelden slechts zóó lang te waken, als dit Hoogheemraadschap zelf geen behoefte mocht hebben, op die gronden het haar toekomend recht tot aardhaling uit te oefenen, doch dat daaruit allerminst kan worden afgeleid, dat in dezen maatregel tot verzekering eener doeltreffende uitoefening van laatstbedoeld recht, zoo vaak zulks in de toekomst aan Dijkgraaf en Hoogheemraden noodig mocht blijken, eene, zij het ook slechts gedeeltelijke en eventueele, eigendomsontzetting zou zijn gelegen, van den aard, als volgens art. 68 der wet op de onteigening, sinds de afkondiging dier wet, hier te lande niet meer door gewoonte of verordening kan worden opgelegd;

dat toch de, bij art. 9 van Schieland's nieuwe keur, door de Vereenigde Vergadering vastgestelde en bij het bestreden besluit goedgekeurde verscherping van het aloude verbod, om zonder toestemming van Dijkgraaf en Hoogheemraden buiten Schieland klei- of aardspecie uit de buitendijksche gronden en rietvelden te vervoeren, naar waarheid slechts dient om, op meer afdoende wijze dan waartoe Dijkgraaf en Hoogheemraden onder vigeur der tot dusver bestaande verbodsbepaling in staat waren, te verhoeden dat de eigenaars dier buitengronden, door zelve hun land af te graven of te doen ontgronden, aan voornoemd waterschapsbestuur ooit de mogelijkheid zouden kunnen ontnemen, daarop later, bij zich voordoende behoefte, het recht tot aardhaling uit te oefenen, hetwelk Dijkgraaf en Hoogheemraden van Schieland alsdan mochten wenschen te doen gelden krachtens de van ouds bestaande bijzondere verplichting, welke, volgens artt. 155 en 156 van Schieland's reglement, behoudens tegenbewijs, rust op alle gronden, liggende buiten den hoogen zeedijk langs de Maas en den IJssel, en die voor geen der gronden, waarop het verbod van art. 9 der nieuwe algemeene keur toepasselijk zal wezen, door appellanten wordt ontkend;

dat op grond van een en ander, de door art. 9 van meergemelde keur, den eigenaars der buitengronden opgelegde beperking in de vrije beschikking over hun goed, als enkel strekkende om aan Dijkgraaf en Hoogheemraden van Schieland de mogelijkheid eener doeltreffende uitoefening van het *uit anderen hoofde* aan hen toekomend recht tot

aardhaling te verzekeren, dus moet geacht worden een voor het behoud van de veiligheid der hoofdwaterkeering van het Hoogheemraadschap ontegenzeggelijk nuttige maatregel te zijn, waartoe de vereenigde vergadering van Schieland, krachtens de haar — volgens artt. 1 en 4 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) juncto art. 83, van Schieland's reglement — toekomende bevoegdheid, in het huishoudelijk belang der door haar bestuurde instelling alleszins gerechtigd was, en waartegen noch aan het bepaalde bij art. 68 der wet op de onteigening, noch aan eenig ander wettelijk voorschrift, een gegrond bezwaar kan worden ontleend;

Overwegende ten aanzien van het door appellanten tegen het bestreden besluit in de tweede plaats aangevoerde bezwaar der onnoodigheid van het in meergenoemd art. 9 gesteld verbod en der daarmee gepaard gaande onbillijkheid van de nadeelige geldelijke gevolgen, welke voor hen uit de verscherping daarvan zijn te duchten, dat voor de juistheid dezer door appellanten gestelde bewering, in hun tot Ons gericht adres worden aangevoerd de drie volgende gronden:

a. dat het voorschrift van art. 9 niet noodig is en niet strekt ter voorkoming van gevaar voor den dijk, want dat daarin wordt voorzien door de bepaling van art. 8;

b. dat met de waardevermindering, die het gevolg zal zijn van de verscherping van het verbod van het oude art. 9, uit den aard der zaak geen rekening is gehouden bij de taxatie der belastbare opbrengst der buitendijksche gronden en rietvelden, zoodat de eigenaren dier gronden dubbel worden getroffen;

c. dat bij gewonen waterstand er voor Schieland overal grond te verkrijgen is, evengoed en beter dan die uit de buitendijksche gronden en rietvelden en dat, is er overloop of doorbraak, die buitendijksche gronden onder water staan en dus voor aardlevering niet gebezigd kunnen worden;

dat de zooeven onder *a* vermelde grond in het geheel niet ter zake dienende kan worden geacht, vermits, naar luid van art. 155 van Schieland's reglement, „*Alle* gronden, liggende buiten den hoogen „zeedijk langs de Maas en den IJssel, behoudens tegenbewijs, aard„plichtig zijn", terwijl art. 8 der Algemeene Keur van Schieland — uitsluitend ter beveiliging van het dijkslichaam tegen het gevaar van verzakking ten gevolge van uitgravingen in zijn onmiddellijke nabijheid — alleen binnen 10 Meter uit de buitendijksloot, het graven, zoden steken en baggeren verbiedt;

dat evenmin, op den hierboven, onder letter *b* vermelden grond, Gedeputeerde Staten van Zuidholland aan den gewijzigden inhoud van meergenoemd art. 9 der Algemeene Keur van Schieland, hunne

goedkeuring hadden behooren te onthouden, aangezien tegen iedere nieuwe beperking in de vrije beschikking des eigenaars over zijn goed, welke door zoodanige openbare macht, als daartoe volgens de Grondwet de bevoegdheid heeft, bij wet of verordening mocht worden vastgesteld, volkomen hetzelfde bezwaar aangevoerd zou kunnen worden, en het tot dusver zeker nog niemand in den zin is gekomen de bevoegdheid onzer met wetgevend gezag bekleede openbare besturen tot het vaststellen en onmiddellijk invoeren van zoodanige beperkingen in twijfel te trekken, op grond dat daarmee nog geene rekening was kunnen gehouden worden bij de laatste schatting der belastbare opbrengst van het gebouwde of ongebouwde;

dat, wat eindelijk den hierboven onder letter *c* vermelden grond betreft, Gedeputeerde Staten van Zuidholland bij hun te dezer zake aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid overgelegd ambtelijk bericht van 18/22 Juni 1901, volkomen terecht er op hebben gewezen, dat de langs Maas en IJssel gelegen, jegens Schieland aardplichtige, buitendijksche gronden, al mogen zij bij hooge vloeden tijdelijk onderloopen, bij ebbe in den regel weder bovenkomen en dan gebruikt kunnen worden om daaruit de noodige specie voor den dijk te kunnen aanvoeren, zoodat noch in het feit, dat die gronden bij „overloop of doorbraak onder water staan en dan voor aardlevering niet gebezigd kunnen worden", noch in de omstandigheid, „dat bij gewonen waterstand er voor Schieland overal elders ook grond te verkrijgen is, even goed en beter dan die uit de buitendijksche gronden en rietvelden", voor Gedeputeerde Staten een gegronde reden kon zijn gelegen, aan de in art. 9 der nieuwe Algemeene Keur voorkomende bepaling, strekkende tot behoud van dien aan Schieland aardplichtigen grond, hunne goedkeuring te onthouden;

dat daartoe te minder aanleiding bestond, waar het aan Gedeputeerde Staten van Zuidholland bekend was, dat, ten gevolge der dijkverzwaring van Schieland's hoogen zeedijk in de jaren 1889 en 1891, de voorraad tot aardhaling beschikbaren buitendijkschen grond belangrijk was verminderd, en dat juist deze laatste omstandigheid de Vereenigde Vergadering van evengenoemd Hoogheemraadschap de wenschelijkheid had doen inzien eener scherpere verbodsbepaling tegen het vervoer van specie uit de buitendijksche gronden en rietvelden, dan tot dusver in Schieland gegolden had;

dat op grond van al het bovenstaande, Gedeputeerde Staten van Zuidholland, bij het bestreden besluit terecht hunne goedkeuring hebben verleend aan de op 26 Maart 1901 door de Vereenigde Vergadering van Schieland vastgestelde Algemeene Keur van dit Hoogheemraadschap;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139), ter uitvoering

van art. 191 der Grondwet, en het bij Koninklijk besluit van 17 December 1851, n°. 21, goedgekeurd Reglement voor het Hoogheemraadschap van Schieland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 22 *Januari* 1902 (*Staatsblad* n°. 5), *waarbij, met intrekking van de Kon. besluiten van* 23 *Januari* 1879 (*Staatsblad* n°. 25) *en* 17 *Augustus* 1887 (*Staatsblad* n°. 157) *met de sedert daarin gebrachte wijzigingen, worden vastgesteld:*

a. het gewijzigd algemeen reglement op den loodsdienst met het daarbij behoorend tarief van vergoeding voor reis- en verblijfkosten der loodsen;

b. de gewijzigde bijzondere reglementen op den loodsdienst in de districten:

1. *Eems;*
2. *Terschelling en het Vlie;*
3. *Texel;*
4. 5. *Goedereede, Maas en Brouwershaven;*
6. *Monden der Schelde.*

KON. BESLUIT *van* 23 *Januari* 1902, n°. 20, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen vaststelling van eene wijziging van den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Hillegom.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door K. van Bourgondiën Cz. en anderen, te Hillegom, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 13 Augustus 1901, B. n°. 2983, 1e afd., G. S., n°. 9, waarbij, in verband met de omlegging van een gedeelte van den Loosterweg, eene wijziging van den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Hillegom wordt vastgesteld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 27 December 1901, n°. 244;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 18 Januari 1902, n°. 192, afd. Wat. A.;

Overwegende dat de Raad der gemeente Hillegom op 25 Janu-

1901 een besluit heeft genomen, volgens welk de firma's Gebroeders Veldhuizen van Zanten te Lisse en Hagedoorn en Co. te Hillegom een gedeelte van den Loosterweg zullen mogen omleggen;

dat, vermits Burgemeester en Wethouders hierop niet dienovereenkomstig ingevolge art. 3, 11e lid, van het Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zuidholland eene wijziging van den ligger ten aanzien van den onder n°. 17 voorkomenden Loosterweg hebben vastgesteld, Gedeputeerde Staten zulks krachtens het 7e lid van genoemd artikel bij hun aan hoofde dezes vermeld besluit hebben gedaan, onder bepaling, dat deze wijziging eerst zal ingaan nadat Gedeputeerde Staten, Burgemeester en Wethouders gehoord, zullen hebben verklaard, dat de in de wijziging als Loosterweg III omschreven weg voor het verkeer geopend kan worden;

dat Gedeputeerde Staten bij hun desbetreffend besluit hebben overwogen, dat het aanbrengen van bedoelde wijziging billijk is, opdat genoemde firma's vooraf de zekerheid hebben, dat het doel, dat zij met het aanleggen van een nieuw wegsgedeelte met brug beoogen — het onttrekken van het tegenwoordige wegsgedeelte aan zijne bestemming als weg — door dien aanleg bereikt zal zijn; dat de bezwaren door aangelanden van den Loosterweg tegen de ontwerp-wijziging ingebracht, uitsluitend gericht zijn tegen het besluit van den Raad van Hillegom, tot omlegging van den weg; dat geen enkel algemeen belang zich evenwel tegen die omlegging verzet; dat voor enkelen de af te leggen weg met ongeveer 250 Meter wordt verlengd, maar dat daartegenover staat, dat voor anderen de af te leggen weg gelijkelijk wordt verkort; dat de wijziging eerst ingaat wanneer het nieuwe wegsgedeelte behoorlijk is aangelegd, zoodat geen vrees behoeft te bestaan voor een minder bruikbaren weg, en dat er derhalve geen termen zijn, den ligger, ten aanzien van de vermelding van den Loosterweg, niet in overeenstemming te brengen met het besluit door den Raad van Hillegom op 25 Januari 1901 genomen;

dat K. van Bourgondiën Cz. en anderen van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende, dat zij schade zullen lijden door de bedoelde omlegging van den Loosterweg III, omdat de weg naar hunne tuinen, lang 288 Meter, met 259 M. wordt verlengd, zoodat, wanneer die weg meermalen daags wordt afgelegd, veel tijd daardoor verloren gaat; dat de omlegging dan ook niet van algemeen belang is, maar slechts in het belang is van twee personen;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten bij hun bestreden besluit, krachtens art. 3, 7e lid, van het Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zuidholland, eene wijziging hebben gebracht in den

ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Hillegom ten aanzien van den onder n°. 17 voorkomenden Loosterweg;

dat die wijziging slechts strekt om genoemden ligger in overeenstemming te brengen met het besluit van den Raad der gemeente Hillegom, op 25 Januari 1901 genomen, en Gedeputeerde Staten op goede gronden hebben geoordeeld, dat er geen omstandigheden waren die zich verzetten om bedoelde regularisatie van den ligger tot stand te brengen;

Gezien het Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zuidholland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 23 *Januari* 1902, *n°.* 22, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van Burgemeester en Wethouders van Warmond en Burgemeester en Wethouders van Sassenheim, tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, waarbij gelast is dat de Warmonderdamsche weg, voorzoover onder elke gemeente gelegen, vóór* 1 *December* 1901 *in behoorlijken staat worde gebracht, met aanwijzing van het college van Burgemeester en Wethouders in elke gemeente als het bestuur, dat voor de uitvoering van den last moet zorgen.*

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door Burgemeester en Wethouders van Warmond en Burgemeester en Wethouders van Sassenheim, tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 3 September 1901, B, n°. 3219, 1e afd., G. S., respectievelijk nos. 48/4 en 48/2, waarbij gelast is, dat de Warmonderdamsche weg, voor zooveel onder elke gemeente gelegen, vóór 1 December 1901 in behoorlijken staat worde gebracht, met aanwijzing van het College van Burgemeester en Wethouders in elke gemeente als het bestuur, dat voor de uitvoering van den last moet zorgen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 27 December 1901, n°. 245;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 20 Januari 1902, n°. 207, afdeeling Waterstaat A.;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten van Zuidholland bij hun eerstvermeld besluit 1°. hebben gelast, dat de Heeren- of Warmonderstraatweg en de Warmonderdamsche weg onder Warmond vóór 1

December 1901 in behoorlijken staat worden gebracht; 2°. Burgemeester en Wethouders van Warmond hebben aangewezen als het bestuur, dat voor de uitvoering van dezen last moet zorgen; daarbij overwegende, dat blijkens rapport van den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat, genoemde wegen, vermeld op den ligger der wegen en voetpaden der gemeente Warmond onder de nos 1 en 2, in slechten staat verkeeren; dat ook, blijkens het proces-verbaal der schouwen, den 28 Februari 1901 en den 27 Augustus daaraanvolgende door het gemeentebestuur gedreven, de toestand al dien tijd gebrekkig was en nog is, en dat volgens den ligger de erven van den Graaf W. A. W. van Limburg Stirum met den onderhoud van deze straatwegen belast zijn, en Burgemeester en Wethouders over die wegen het beheer voeren;

dat Gedeputeerde Staten bij hun 2e hierboven vermeld besluit 1°. hebben gelast, dat de Warmonderdamsche weg onder Sassenheim vóór 1 December 1901 in behoorlijken staat worde gebracht; 2°. Burgemeester en Wethouders van Sassenheim hebben aangewezen als het bestuur, dat voor de uitvoering van dezen last moet zorgen; daarbij overwegende dat, blijkens rapport van den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat, de Warmonderdamsche weg, vermeld op den ligger der wegen en voetpaden der gemeente Sassenheim onder n°. 11, in slechten staat verkeert; dat na den schouw, den 20 Juni 1901 door Burgemeester en Wethouders gedreven, blijkens hun schrijven, dd. 20 Juli 1901, n°. 253, binnen den bij den schouw gestelden termijn geen verbeteringen zijn aangebracht, en dat volgens den ligger de erven van de Ambachtsvrouwe van Warmond, de Baronesse Douairiére van Leijden, met den onderhoud van den straatweg belast zijn, en Burgemeester en Wethouders van Sassenheim over dien weg het beheer voeren;

dat van deze twee besluiten van Gedeputeerde Staten, Burgemeester en Wethouders van Warmond en Burgemeester en Wethouders van Sassenheim respectievelijk bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat Burgemeester en Wethouders van Warmond Ons in hun appellatoir adres verzoeken, hen van den door Gedeputeerde Staten opgedragen, hierboven genoemden last te ontheffen; daarbij aanvoerende, dat bij art. 4 van het Koninklijk besluit van 10 Februari 1843, n°. 58, — waarbij aan de Baronesse Douairière van Leijden vergunning is verleend tot het bestraten van den onder Warmond gelegen weg, leidende van het Warmonderhek naar den grooten weg der 1e klasse n°. 4 nabij Sassenheim, met verlof tot het heffen van tol op den hoek van den Warmonderdamschen weg, onder bepaling, dat het recht van tolheffing zou vervallen wanneer de weg niet goed en

duurzaam werd onderhouden — Gedeputeerde Staten worden belast met het toezicht over de werken tot aanleg van dien weg en deszelfs onderhoud, terwijl aan Burgemeester en Wethouders van Warmond enkel de schouw over den weg wordt opgedragen; zoodat Gedeputeerde Staten dan ook, zoo noodig, steeds den onderhoudsplichtigen hebben gelast gebreken van den weg te herstellen, en dat Burgemeester en Wethouders mitsdien zich met den hun door Gedeputeerde Staten opgedragen last bezwaard achten; te meer, waar art. 10, sub c, van het Reglement op de Wegen en Voetpaden in de provincie Zuidholland, aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid toekomt om werken ondershands voor rekening van den nalatigen onderhoudsplichtige aan te besteden en de kosten op hem te verhalen; terwijl bovendien de omstandigheid, dat geen tolgeld meer wordt geheven, waardoor de straf tegen het niet behoorlijk onderhouden van den weg door den onderhoudsplichtige op zich zelf is toegepast, de vraag wettigt, of zijne verplichting tot onderhoud van den weg in rechten zal kunnen worden volgehouden, en de door Burgemeester en Wethouders, ten gevolge van den hun door Gedeputeerde Staten verstrekten last, te maken aanzienlijke kosten, op den onderhoudsplichtige zullen kunnen worden verhaald;

dat Burgemeester en Wethouders van Sassenheim Ons in hun appellatoir adres verzoeken hen te ontslaan van de lastgeving, hun door Gedeputeerde Staten opgedragen; daarbij aanvoerende, dat bij vermeld Koninklijk besluit van 10 Februari 1843, n°. 58, de [illegible] van den Warmonderdamschen weg — voor zoover deze onder Sassenheim is gelegen — „aan het bestuur, daarmede tot dusver [illegible] Burgemeester en Wethouders van Sassenheim —, het [illegible] over aanleg en onderhoud aan Gedeputeerde Staten, en het [illegible] aan de Baronesse Douairière van Leijden werden opgedragen: [illegible] wanneer er aan den weg gebreken waren, den onderhoudsplichtigen door Gedeputeerde Staten werd aangeschreven tot herstel over [illegible] en het beheer nooit door Burgemeester en Wethouders is [illegible] en dat Burgemeester en Wethouders meenen in geenen [illegible] verplicht te zijn den hun opgedragen last uit te [illegible] staat op den ligger het gemeentebestuur van Sassenheim [illegible] van den weg vermeld; vermits dit eerst is geschied [illegible] van Gedeputeerde Staten, dd. 30 Augustus 1881, terwijl [illegible] beheerder was aangewezen de graaf van Limburg Stirum [illegible] van de Baronesse Douairière van Leijden, en [illegible] des liggers vermeld wordt, dat omtrent de bescheiden [illegible] beheer niets bekend was;

[illegible] dat, wat betreft de bewering van appellanten — dat

bij voormeld Koninklijk besluit van 10 Februari 1843, n°. 58, het toezicht over aanleg en onderhoud van de wegen in geschil aan Gedeputeerde Staten, en slechts de schouw over die wegen, voor zoover deze in hunne respectieve gemeenten gelegen zijn, aan appellanten is opgedragen, zoodat Gedeputeerde Staten dan ook, zoo noodig, steeds den onderhoudsplichtigen gelast hebben, gebreken aan die wegen te herstellen — het vaststaat dat, wat ook het geval vroeger moge zijn geweest, blijkens de liggers der wegen en voetpaden in de gemeenten Warmond en Sassenheim, thans Burgemeester en Wethouders dier gemeenten met het beheer over die wegen zijn belast;

dat derhalve — waar nu, naar luid van art. 3, voorlaatste lid, van het Reglement op de Wegen en Voetpaden in de provincie Zuidholland, de liggers tot grondslag dienen der toepassing van alle bepalingen van dit Reglement, en art. 10 bepaalt, dat zoo dikwijls aan Gedeputeerde Staten, op een rapport van den Provincialen Waterstaat, blijkt dat een weg niet voldoende wordt onderhouden, Gedeputeerde Staten herstel van het gebrekkige kunnen gelasten binnen een door hen te bepalen termijn; en dat, zoo de last tot herstel een weg betreft, ten opzichte waarvan eene gemeente als beheerster op den ligger is vermeld, Burgemeester en Wethouders voor de uitvoering van dien last zorgen, — Gedeputeerde Staten in casu terecht aan appellanten de door hen bestreden lasten hebben opgelegd;

dat, wat overigens het door Burgemeester en Wethouders van Warmond aangevoerde bezwaar betreft, — dat de door hen, ten gevolge van den hun door Gedeputeerde Staten verstrekten last, te maken aanzienlijke kosten, wellicht niet op de onderhoudsplichtigen zouden kunnen worden verhaald — dit bezwaar in dit administratiefrechtelijk geding niet in aanmerking kan komen;

dat mitsdien de ingestelde beroepen ongegrond zijn;

Gezien het Reglement op de Wegen en Voetpaden in de provincie Zuidholland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving overigens van de bestreden besluiten van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, te bepalen, dat aan den daarbij gegeven last moet worden voldaan binnen 4 maanden na de dagteekening van dit besluit.

Onze Minister enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 23 *Januari* 1902, *La. H. Afdeeling Waterstaat A, aan de Commissarissen der Koningin in de onderscheidene provinciën, in zake het uitvoeren van werken aan Rijkswegen.*

Ten behoeve van de te nemen beslissing omtrent aanvragen om vergunning tot het maken van uitwegen naar de Rijkswegen, voor den aanleg waarvan een dam in de bermsloot werd gevorderd, is meermalen de Ministerieele machtiging gevraagd, en ook gegeven, om daarop te beschikken voor zooveel de demping van het betrokken gedeelte bermsloot betrof.

Dit heeft nu en dan ook plaats gehad, als in den dam een duiker of een riool zou worden aangebracht tot behoud van den onbelemmerden waterafvoer.

Daar alsdan eigenlijk van eene dichting of demping van de bermsloot geen sprake is en art. 3 van het Koninklijk besluit dd. 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25) in den regel niet van toepassing is, behoort in zoodanige gevallen de beschikking op de aanvragen uitsluitend bij U.

Wordt voor het maken van een uitweg volledige dichting van een gedeelte bermsloot gevorderd en op deze of op andere wijze in den toestand van weg of werken *werkelijk* verandering gebracht, dan zal deze verandering, gelijk tot dusver, niet mogen worden toegestaan dan na daartoe door mij verleende vergunning of machtiging.

Voor zooveel noodig heb ik de eer U te verzoeken, bij de behandeling van aanvragen als hier bedoeld, met het vorenstaande rekening te houden.

Naar aanleiding van eene desbetreffende opmerking van een Uwer ambtgenooten, moge ik er eindelijk, wellicht ten overvloede, op wijzen, dat aanvragen om vergunning tot het maken van erkers, balkons en dergelijke bouwwerken over Rijksweggebied, te beschouwen zijn als vallende onder de toepassing van art. 4 sub *c* van voormeld Koninklijk besluit.

Van het vorenstaande wordt dezerzijds mededeeling gedaan aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat.

KON. BESLUIT *van* 1 *Februari* 1902, *n°.* 27, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad n°.* 30), *in de gemeenten Oldenzaal, Losser, Weerselo en Denekamp, ten name van de Nederlandsch-Westfaalsche stoomtrammaatschappij, te onteigenen voor den aanleg van een spoorweg van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau.*

Zie de Staatscourant van 19 Februari 1902, n°. 42.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 5 *Februari* 1902, *La. B, Afdeeling Waterstaat T, aan de Hoofdingenieurs van den Waterstaat, betreffende haven- en kustlichten.*

Ten vervolge op de circulaire van 21 April 1887, n°. 33, afdeeling Waterstaat A, [1]) ter zake in margine vermeld, en naar aanleiding van het door den Minister van Marine te kennen gegeven verlangen, heb ik de eer U te verzoeken de opgaven van de wijzigingen, welke in den loop van een jaar noodig zijn gebleken in de lijst van haven- en kustlichten, uitgegeven door het Departement van Marine, voortaan zóó tijdig te willen indienen, dat deze opgaven vóór 1 November van elk jaar door mij aan het Departement van Marine kunnen worden ingezonden.

WET *van* 6 *Februari* 1902 (*Staatsblad n°.* 25), *tot vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1902.

Allen, enz,

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artikelen 123 en 124 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld;

---

1) Deze circulaire, gericht aan de Hoofdingenieurs in het 2e, 4e, 5e, 6e, 9e, 10e en 11e district, luidt als volgt:

De door U verstrekte inlichtingen nopens haven- en kustlichten in uw district, zijn aan het Departement van Marine medegedeeld.

Naar aanleiding van het door den Minister te kennen gegeven verlangen, verzoek ik U voortaan opgave in te zenden omtrent veranderingen van de bestaande en het plaatsen van nieuwe lichten.

. Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Het IXde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgave voor het dienstjaar 1902, betreffende het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, wordt vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Jaarwedde van den Minister	*f* 12,000.00	
2. Jaarwedden van den secretaris-generaal, van verdere ambtenaren en tijdelijk werkzaam gestelde personen en van bedienden, benevens schrijfloonen	148,850.00	
3. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk	20,000.00	
4. Reiskosten	740.00	
	f	181,59

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

5. Kosten van commissiën, met inbegrip van het drukken van verslagen en van reiskosten	3,000.00
6. Exploten en proceskosten . . .	1,000.00
7. Druk- en bindwerk, alsmede advertentiën en daarmede in verband staande uitgaven	24,000.00
8. Telegraphische berichten . . .	6,000.00
9. Opnemingen, peilingen, proefnemingen en verdere uitgaven, betrekking hebbende op de voorbereiding van werken; aankoop, herstel en berging van instrumenten	11,000.00
10. Kosten wegens het instellen van een onderzoek naar verbeterde gemeenschap van Ameland met den Frieschen wal, door middel van het tusschen Nes en den dam bij Holwerd in dienst stellen	

van een motorboot . . . . . *f* 3,200.00

11. Herstel van in onderhoud zijnde werken, van winter- en stormschade . 60,000.00

B. Waterstaat.

12. Jaarwedden van het korps ingenieurs. 176,467.00

13. Jaarwedden en toelagen van het korps opzichters, alsmede jaarwedden en toelagen van de adjunct-opzichters 222,200.00

14. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten; vergoeding voor het verrichten van veldwerk en voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst; aankoop van boeken en kaarten ten behoeve van het korps ingenieurs en opzichters en het verder personeel van den waterstaat, voor zooveel niet in een der volgende artikelen begrepen, alsmede van den inspecteur voor de Rijnvaart 106,050.00

15. Bezoldiging en toelagen van het personeel in de bureelen der ambtenaren van den waterstaat 104,000.00

16. Bezoldiging, toelagen, reiskosten, vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst en verdere uitgaven voor havenmeesters en de overige waterstaatsbeambten . . 463,602.00

17. Bezoldiging, toelagen en verdere uitgaven voor de arbeiders bij de wegen, rivieren, kanalen, haven- en zeewerken en soortgelijke werken 235,000.00

18. Bezoldiging van het personeel en den concierge voor den algemeenen dienst van den waterstaat 29,010.00

19. Waarneming van winddruk en waterhoogten, geen betrekking hebbende op in uitvoering zijnde werken, alsmede van de scheepvaart op kanalen en rivieren, met inbegrip van materieel. . . 20,000.00

20. Waterstaatskaart en daarmede

in verband staande uitgaven	*f* 2,000.00
21. Rivierkaarten en daarmede in verband staande uitgaven	12,000.00
22. Onderzoek naar den waterstaatkundigen toestand des lands, met inbegrip van reiskosten	7,000.00
23. Onderhoud, herstel en vernieuwing der verkenmerken van het herziene Amsterdamsche peil en van de nauwkeurigheidswaterpassing.	250.00
24. Buitengewone correspondentie bij ijsgang en hoog opperwater, met inbegrip van reiskosten	5,000.00
25. IJsopruiming, met inbegrip van reiskosten	15,000.00
26. Belooning van den inspecteur voor de Rijnvaart.	1,000.00
27. Toelage aan den ontvanger der directe belastingen enz. te Lobith voor de samenstelling der statistieke gegevens voor de Rijnvaart.	600.00
28. Belooning der commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht . .	5,000.00
29. Verbetering der rivieren de Rijn en de Lek; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . .	158,000.00
30. Verbetering van de rivier de Waal; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . .	275,500.00
31. Verbetering van de rivier de IJssel; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . .	110,000.00
32. Verbetering van de rivier de Merwede en van de Killen; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onder-	

houd, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . . . . . f 154,500.00

33. Verbetering van de Dordtsche waterwegen; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . . 67,500.00

34. Verbetering, onderhoud en herstel van het Hollandsch Diep en het Haringvliet 77,500.00

35. Verbetering, onderhoud en herstel van de rivier de Maas in Limburg, Noordbrabant en Gelderland; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 254,760.00

36. Verleggen van de uitmonding der rivier de Maas, ingevolge de wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad n°. 4), met alle daarmede in verband staande werken en uitgaven, niet in een of meer der vijf volgende artikelen begrepen . 735,000.00

37. Bezoldiging van het personeel bij de uitvoering van de werken sub art. 36 genoemd (daaronder niet begrepen de ambtenaren van het korps van den waterstaat en buitengewone opzichters bij de werken en leveringen) alsmede schrijfloonen. 11,700.00

38. Bureel- en lokaalbehoeften, kaarten, instrumenten enz. ten behoeve van het werk, genoemd sub art. 36 . . . 6,000.00

39. Reiskosten van het personeel bij het werk, genoemd sub art. 36 . . . 6,000.00

40. Uitbakenen, waterpassen, het doen van opnemingen en het opmaken en aankoopen van grondteekeningen en plans, met inbegrip van arbeidsloon, uittreksels van plans en liggers, aanschaffen van werktuigen, bakens, piketten en verdere benoodigdheden en het in werking

houden eener stoomboot, ten behoeve van het werk, genoemd sub art. 36 . . . f 6,000.00

41. Onderhoud en herstel van de werken voor het verleggen van de Maasmonding en der werken en vaargeul op de Donge, alsmede het in werking houden van de bemalingswerktuigen en de bediening van de veren tot de Nieuwe Maasmonding behoorende 120,000.00

42. Onderhoud van de kribben in de Dintel bij Dinteloord, alsmede vernieuwing en onderhoud van de Rijksbrug over de Dintel bij Stampersgat . . . 11,100.00

43. Onderhoud, herstel en verbetering van de werken van den waterweg van Rotterdam naar zee, langs de Nieuwe Maas, het Scheur en aan den Hoek van Holland; verbetering van de Nieuwe Maas beneden de Oostpunt van Rozenburg; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 510,400.00

44. Onderhoud, herstel en verbetering van de werken van den Hollandschen IJssel, met de verdieping van de rivier beneden Gouda, en daarmede in verband staande uitgaven 16,200.00

45. Onderhoud, herstel en verbetering van de Lingewerken, en daarmede in verband staande uitgaven 10,200.00

46. Onderhoud, herstel en verbetering van het Zwarte Water, en daarmede in verband staande uitgaven . . 4,200.00

47. Onderhoud, herstel en verbetering van het Zwolsche Diep, en daarmede in verband staande uitgaven . . 23,400.00

48. Onderhoud, herstel en verbetering van de Vecht in Overijssel, en daarmede in verband staande uitgaven . . 245,000.00

49. Onderhoud, herstel en verbetering van de werken aan de Binnen- en Buiten-Aa in Groningen, en daarmede

in verband staande uitgaven	*f* 2,500.00
50. Onderhoud, herstel en verbetering van de drie overlaten in den Waaldijk boven Dalem en in het Wijdschild, van de groote inundatie- of hulpsluis in den Waaldijk te Dalem, de sluizen, heulen en duikers te Gorinchem, en daarmede in verband staande uitgaven.	10,500.00
51. Onderhoud, herstel en verbetering van de duikersluis in den Krommen Rijn te Wijk-bij-Duurstede.	130.00
52. Onderhoud, herstel en verbetering van de peilschalen te Elburg, Nijkerk en Durgerdam	830.00
53. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Hellevoetsluis en Goedereede; zeeweringen te Hellevoetsluis, aan den Oudenhoornschen zeedijk, op de Tien Gemeten, te Ooltgensplaat, op Goedereede, den Zwartewaalschen zeedijk en het Brielsche Spuiwater; strandpalen langs de Noordzee, en daarmede in verband staande uitgaven in Zuidholland.	42,000.00
54. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Vlieland, Urk en Marken, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland	364,400.00
55. Voorziening in de verdediging van de Noordzeekust in de provincie Noordholland, tusschen de Heldersche en Hondsbossche zeeweringen, ingevolge de wet van 15 Juli 1898 (Staatsblad n°. 187)	210,000.00
56. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, ver-	

betering en vernieuwing van peilschalen; havens te Veere, Vlissingen en de binnenreede van Brouwershaven; zeeweringen, enz. te Vlissingen en te Veere; werken te Bath, te Brouwershaven en aan de Oude Hoeve; contre-escarpe te Tholen; herstelling en onderhoud van de peilschalen te Bruinisse, Brouwershaven, Bath, aan de Wielingen, te Borssele, te Oost-Beveland en te Westkapelle, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland . . . . . f 32,500.00

57. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; zeeweringen en duinbeplantingen op Ameland, Schiermonnikoog, Nieuwezijlen, Friesche sluis te Zoutkamp, Munnikezijl, Ezumazijl, Oostmahorn, Holwerd, van den Koudumer Slaperdijk, de Molkwerumerzijl en den Statendijk, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland 49,800.00

58. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel 23,000.00

59. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen 7,558.00

60. Verbetering van de Slenk, zijnde het buitendijksch vaarwater tusschen Zoutkamp en het Dokkumerdiep. . . 500.00

61. Bijdrage in het tekort der uitgaven voor zeewering en oevervoorziening van de calamiteuse polders in de provincie

Zeeland, ingevolge de wet van 19 Juli 1870 (Staatsblad nº. 119) . . . . . f 150,000.00

62. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en andere voor de scheepvaart hinderlijke voorwerpen, met daarmede in verband staande uitgaven 30,000.00

63. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen de rivierwerken bij de havens te Moerdijk en Willemstad; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordbrabant . . 23,000.00

64. Aanleg van eene buitenhaven tot toegang naar eene door de gemeente 's Gravenhage aan te leggen visschershaven te Scheveningen, ingevolge de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad nº. 194). 420,000.00

65. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen het Krabbersgat; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland . . 47,950.00

66. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen de aanleg- en losplaats bij de Isabella-sluis en het posthaventje te Gorishoek; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland 20,500.00

67. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen de zeewerken te Harlingen en Makkum; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland. 44,400.00

68. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen;

onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel . . . f 3,200.00

69. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen . . . 172,975.00

70. Onderhoud, herstel en verbetering van het Merwedekanaal met het Zederikkanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 168,000.00

71. Onderhoud, herstel en verbetering van de Zuid-Willemsvaart, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . 124,000.00

72. Aanleg, onderhoud en bediening van telegraphische verbindingen, meubilair en verder materieel. 3,082.00

73. Onderhoud, herstel en verbetering van de gekanaliseerde Dieze, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 18,000.00

74. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van den IJssel bij Dieren langs Apeldoorn naar den IJssel bij Hattem, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 14,500,00

75. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Voorne, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 56,000.00

76. Onderhoud, herstel en verbetering van sluizen en bruggen op den waterweg van Amsterdam naar Rotterdam, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 12,000.00

77. Onderhoud, herstel en verbetering van het Noordhollandsch kanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 131,000.00

78. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Amsterdam naar de Noordzee, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven, met inbegrip van de verlichting op de Noordzeehoofden 525,000.00

79. Verbetering van het Noordzeekanaal, ingevolge de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad nº. 195)	f 750,000.00
80. Onderhoud, herstel, verbetering en exploitatie van de visschershaven te IJmuiden, met inbegrip van de uitgaven voor personeel	136,200.00
81. Onderhoud, herstel en verbetering van het Tienhovensche kanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	600.00
82. Onderhoud, herstel en verbetering van de vaart tusschen Amsterdam en Vreeswijk, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	18,600.00
83. Onderhoud, herstel en verbetering van het jaagpad langs het Spaarne, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	600.00
84. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Terneuzen, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	93,500.00
85. Verbetering van het kanaal van Gent naar Terneuzen, ingevolge overeenkomst met België van 29 Juni 1895, met inbegrip van toelagen voor het met de uitvoering te belasten personeel . .	2,500,000.00
86. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Sluis naar Brugge, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven voor het gedeelte op Nederlandsch grondgebied	300.00
87. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Zuid-Beveland, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	105,000.00
88. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Walcheren, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	80,000.00
89. Onderhoud, herstel en verbetering van de kanalen van Dokkum naar Gerben-Allesverlaat en Kollum, de Kiestrazijl, de Burgwerderbrug en de brug	

in de Leegte, het oostelijk kanaalboord van de Munnikezijlsterrijt, het Wijd der Linde, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . . . . . f 7,500.00

90. Onderhoud en werking van de stoomwerktuigen van het Noord-Willemskanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 13,000.00

91. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal het Meppelerdiep, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 18,500.00

92. Onderhoud, herstel en verbetering van de Willemsvaart in Overijssel, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 14,500.00

93. Onderhoud, herstel en verbetering van het Veenhuizerkanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . 4,400.00

94. Onderhoud, herstel en verbetering van de Drentsche Hoofd- en Beilervaarten, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 20,000.00

95. Onderhoud, herstel en verbetering van het Noorderkanaal of de Noordervaart in Limburg en het zijkanaal naar de Maas in de richting tusschen Neer en Kessel, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 6,000.00

96. Onderhoud, herstel en verbetering van het Geldernsche Nierskanaal, en daarmede in verband staande uitgaven 125.00

97. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordbrabant 65,000.00

98. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Gelderland 118,000.00

99. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zuidholland . . . . . f 110,000.00

100. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland 73,500.00

101. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland 23,500.00

102. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Utrecht 42,000.00

103. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland. 60,000.00

104. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel 105,000.00

105. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen 20,200.00

106. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Drenthe 18,000.00

107. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij

behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Limburg	*f* 60,000.00
108. Onderhoud, herstel, verbetering, vernieuwing en bediening van veren en schipbruggen en daarbij behoorende voorwerpen, en daartoe betrekkelijke uitgaven	56,612.00
109. Subsidiën voor onderwerpen, waarvoor reeds bij de laatstvoorgaande begrooting bijdragen zijn toegestaan .	313,435.87
110. Bijdrage aan de gemeente Made en Drimmelen in de kosten van verbetering van de haven te Drimmelen. .	5,000.00
111. Bijdrage aan het bestuur der Noord-Willemskanaal-maatschappij in de kosten van vernieuwing van vier sluizen in het Noord-Willemskanaal	**15,617.00**
112. Nieuwe subsidiën.	**2,000.00**

C. Landsgebouwen.

113. Jaarwedden van de beide Rijksbouwmeesters, alsmede jaarwedden en toelagen van het verder vaste personeel, belast met het toezicht op de landsgebouwen en op de bij de Departementen van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën in gebruik zijnde gebouwen	37,000.00
114. Toelagen van het vaste personeel voor het houden van toezicht bij de uitvoering van bouwwerken . . .	2,000.00
115. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten van het personeel der landsgebouwen	12,000.00
116. Bezoldiging en toelagen van de vaste werklieden bij de landsgebouwen	8,000.00
117. Onderhoud, lasten, herstel en verbetering van de landsgebouwen en terreinen te 's Gravenhage.	69,000.00
118. Brandweer en brandweertelegraaf; duinwater voor de fontein op het	

Binnenhof; verlichting van het Binnenhof.	*f* 2,535.00	
119. Huur, inrichting en bewaking van lokalen tijdelijk in gebruik . . .	24,800.00	
120. Voortzetting van het onderzoek en de herstelling van de Grafelijke zalen op het Binnenhof te 's Gravenhage . .	106,000.00	
121. Uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage	60,000.00	
		f 12,200,688.87[5]

IIIde AFDEELING.

Spoorwegen.

122. Kosten van commissiën met inbegrip van het drukken van verslagen	2,000.00
123. Exploten en proceskosten . .	1,000.00
124. Druk- en bindwerk, alsmede advertentiën en daarmede in verband staande uitgaven	1,000.00
125. Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de spoorwegdiensten.	118,800.00
126. Reis- en verplaatsingskosten voor het toezicht op de spoorwegdiensten .	17,700.00
127. Materieel en arbeidsloon voor het toezicht op de spoorwegdiensten .	17,300.00
128. Jaarwedden van den Rijkscommissaris en van den adjunct-Rijkscommissaris bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij . .	3,000.00
129. Bureel- en reiskosten van de hierboven genoemde ambtenaren . . .	300.00
130. Jaarwedde van den Rijkscommissaris voor spoorwegen met beperkte snelheid	2,500.00
131. Bureel- en reiskosten van den hierboven genoemden ambtenaar. . .	500.00
132. Bijdrage aan de internationale	

commissie voor spoorwegcongressen . .	f 250.00
133. Bijdrage in de kosten van het internationaal bureel voor spoorwegvervoer te Bern	800.00
134. Vernieuwen van den kaaimuur langs de spoorweghaven te Feijenoord.	78,000.00
135. Brug over den IJssel bij Westervoort	302,300.00
136. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo	290,000.00
137. Vernieuwing van de westelijke viaduct te Amsterdam	30,000.00
138. Station van den Staatsspoorweg van Amersfoort naar Nijmegen, te Amersfoort	150,000.00
139. Uitgaven, voortvloeiende uit artikel 10, sub 1°., 2°., 3°. en 5°., der overeenkomsten van 21 Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134)	40,000.00
140. Uitgaven, voortvloeiende uit art. 20, al. 7, der overeenkomsten van 21 Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) . .	40,000.00
141. Uitgaven, voortvloeiende uit de toepassing van art. 15 der wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67) . . .	25,000.00
142. Renten over het jaar 1902 aan België uit te keeren, van de kosten van werken tot uitbreiding van het station Esschen, ingevolge regeling met de Belgische Regeering getroffen, tot uitvoering van art. 17 der, voor zooveel noodig, bij de wet van 22 April 1880 (Staatsblad n°. 63) bekrachtigde overeenkomst van 31 October 1879	5,250.00
143. Uitkeering aan België voor de exploitatie der gedeelten van den spoorweg van Tilburg naar Turnhout, gelegen op door Nederlandsch grondgebied ingesloten, tot Belgisch grondgebied behoo-	

rende perceelen, vastgesteld in art. VII, 2de lid, van de bij de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897 . . . . . f 965.00

144. Kosten van het in voldoenden staat van onderhoud brengen der krachtens de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) van België overgenomen Nederlandsche gedeelten der spoorweglijnen van Tilburg naar Turnhout; van Antwerpen naar de Pruissische grens in de richting van Gladbach; van Hasselt naar Maastricht; van Maastricht naar Aken en van Maastricht naar Luik, ingevolge art. 8 der bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) bekrachtigde overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen . . . 60,300.00

145. Koopsom van het Nederlandsche gedeelte der spoorweglijnen:

a. van Tilburg naar Turnhout;

b. van Antwerpen naar de Pruissische grens in de richting van Gladbach;

c. van Hasselt naar Maastricht en van Maastricht naar Aken, met uitzondering van den zijtak van Simpelveld naar de steenkolenmijn Kerkrade;

ingevolge art. IV der bij de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897. . . . . 6,250,000.00

146. Rentelooze voorschotten, bij de wet uit 's Rijks schatkist beschikbaar gesteld, voor den aanleg van spoorwegen, bedoeld bij de wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad n°. 118) 900,000.00

147. Stortingen op door den Staat genomen aandeelen in het maatschappelijk kapitaal der Noordoosterlocaalspoorwegmaatschappij 1,200,000.00

148. Aanleg en onderhoud van eene

haven te Numansdorp met daartoe behoorende uitgaven, in verband met den stoomtramweg Zuid-Beijerland—Rotterdam . . . . . f 16,500.00

149. Aanleg en onderhoud van havens aan het Zijpe, met daartoe behoorende uitgaven, in verband met de stoomtramwegen van Zijpe naar Brouwershaven en van Willempolder naar Steenbergen. . 70,000.00

150. Werken, in verband met den aanleg van stoomtramwegen, ingevolge de wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140) 713,500.00

f 10,336,96

IVde AFDEELING.

Handel en Nijverheid.

A. Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.

151. Reiskosten der leden en van den secretaris van het college van curatoren; onkosten op de vergaderingen; bureelkosten; schrijf- en drukloonen; toelage aan den secretaris. 1,500.00

152. Jaarwedden, belooningen en toelagen van het personeel. 35,400.00

153. Reiskosten van het personeel van het Instituut; waarnemingen elders dan te de Bildt; kosten van buitenlandsche telegrammen in verband met den stormwaarschuwingsdienst; gebouwen; kosten van vervoer van het personeel tusschen Utrecht en de Bildt; materieel en arbeidsloon 22,575 00

B. Zeevisscherijen.

154. Jaarwedden van den secretaris van het College voor de zeevisscherijen; van den wetenschappelijken adviseur in visscherijzaken; van den assistent van den adviseur; van de onderopzichters en

van de keurmeesters . . . . . f 9,700.00
155. Bureel- en lokaalbehoeften en reiskosten 4,500.00
156. Verdere uitgaven voor het politietoezicht 3,660.00
157. Onderzoek en navorschingen ten behoeve van de zeevisscherijen . . 3,500.00
158. Uitgaven in verband met het uitloven van premiën voor het dooden van zeehonden 3,000.00
159. Uitgaven in het buitenland ter bevordering van den zalmrijkdom der rivieren 9,000.00
160. Uitgaven voortvloeiende uit het houden van cursussen in zake het verleenen van eerste hulp bij ongevallen aan boord van zeevisschersvaartuigen . . 2,500.00

C. Wetenschappelijk onderzoek der zee.

161. Jaarwedde van het personeel van het hydrographisch biologisch bureel. . 5,200.00
162. Reis- en verblijfkosten; lokaalhuur; bureelkosten; materieel en arbeidsloon; huur van vaartuigen en alle verdere uitgaven in verband met het zee-onderzoek 17,000.00
163. Bijdrage aan een op te richten centraal hydrographisch biologisch bureel 3,000.00

D. IJkwezen.

164. Jaarwedden en toelagen van het personeel. 79,400.00
165. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten 15,300.00
166. Gebouwen, werktuigen, verder materieel en arbeidsloon. 14,300.00

E. Mijnwezen.

I. *Staatsmijndienst.*

167. Kosten van den Mijnraad . . 6,000.00
168. Jaarwedden, belooningen en toe-

lagen van het personeel van den Staatsmijndienst . . . . . f 18,000.00

169. Reis- en bureelkosten, schrijf-, druk- en teekenloonen en verdere uitgaven voor den mijndienst. 7,000.00

170. Kosten van ontginning en daarmede in verband staande uitgaven . . 500,000.00

171. Kosten van mijnbouwkundige opsporingen 15,000.00

172. Uitkeeringen ingevolge art. 5 der wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 170) 15,000.00

173. Vergoedingen ingevolge art. 3 der wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 170) 400,000.00

174. Vergoedingen voor boringen in zuid-oostelijk Limburg verricht, waarvoor geene vergoeding ingevolge art. 3 der wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 170) kan worden gevorderd, doch waarvan de uitkomsten voor de kennis van de gesteldheid van het steenkolenterrein van waarde zijn 60,000.00

II. *Toezicht op particuliere ontginningen.*

175. Jaarwedden van den ingenieur en van den adjunct-ingenieur. . . . 4,500.00

176. Opnemings-, bureel- en reiskosten. 1,500.00

F. Scheepvaart.

177. Raad van tucht; bureel- en lokaalbehoeften; schadeloosstelling van getuigen, van den secretaris en den bode; vacatiegelden en reiskosten . . 2,000.00

178. Examens ter verkrijging van diploma's als stuurman en als machinist aan boord van koopvaardijschepen . . 15,000.00

179. Toezicht op den doortocht en het vervoer van landverhuizers, alsmede belooning aan de secretarissen van de

daartoe aangestelde commissiën . . .	f 6,300.00
180. Subsidie aan de Zuidhollandsche Maatschappij tot redding van schipbreukelingen.	7,500.00
181. Ondersteuning van personen die schipbreukelingen hebben gered of getracht te redden, alsmede van hunne nagelaten betrekkingen	1,000.00
182. Onderhoud van de reddingkaap op »Onrust« en van de gebouwtjes voor schipbreukelingen op Vlieland en Terschelling (Boschplaat). Verlichting en toezicht	350.00
183. Kosten van seinstations en seinmiddelen van den stormwaarschuwingsdienst	2,000.00
184. Telegraphische verbindingen voor de kustwacht; vergoeding voor buitengewone diensten van telegraafpersoneel, alsmede reiskosten	5,000.00
185. Gebouw voor strandvonderij op Terschelling.	200.00

G. Stoomwezen.

186. Jaarwedden van het personeel.	45,950.00
187. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten; schrijfloonen; vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst. Werktuigen, gereedschappen en boekwerken . . .	24,100.00
188. Kosten van de commissie, ingesteld krachtens art. 7 der Stoomwet .	100.00

H. Hinderwet.

189. Kosten, vallende op de uitvoering van de Hinderwet	2,500.00

I. Verschillende uitgaven.

190. Jaarwedden, reis- en verplaatsingskosten, alsmede onderscheidingsteekenen van den commandant en van	

de beambten van het korps geleiders tot het vervoer van ontplofbare stoffen. .	f 6,000.00	
191. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende nijverheid, handel en zeevaart	3,000.00	
192. Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van handel, scheepvaart en nijverheid	1,000.00	
193. Kosten van commissiën, met inbegrip van het drukken van verslagen.	4,000.00	
194. Bijdrage in de kosten der Internationale Vereeniging tot uitgave van douane-tarieven.	2,050.00	
		f 1,384,585.(

Vde AFDEELING.

Landbouw.

195. Jaarwedde van den inspecteur van den landbouw	f 3,500.00	
196. Reis-, verblijf- en bureelkosten van den inspecteur van den landbouw.	1,100.00	
197. Jaarwedde van den inspecteur van het middelbaar onderwijs, belast met het toezicht op de landbouwscholen. .	3,500.00	
198. Reis-, verblijf- en bureelkosten van den inspecteur van het middelbaar onderwijs, belast met het toezicht op de landbouwscholen	1,100.00	
199. Jaarwedden, toelagen en beloonningen der leeraren, beambten en bedienden bij de Rijkslandbouwschool. .	110,200.00	
200. Kosten en subsidiën voor stichting, uitbreiding, aanbouw, onderhoud, huur en lasten van gebouwen, onderhoud en aankoop van meubelen, vuur en licht, aanvulling en uitbreiding der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs, reis- en verblijfkosten; personeele hulp en schrijfloonen, administratieve, huishoudelijke en verdere uitgaven ten behoeve der Rijkslandbouwschool . .	75,136.00	

201. Subsidiën ten behoeve van het onderwijs in land- en tuinbouw en houtteelt, en toelagen voor het opleiden van landbouw- en tuinbouwonderwijzers. .	*f*	96,350.00
202. Subsidiën en andere uitgaven ten behoeve van cursussen in hoefbeslag		3,600.00
203. Kosten, voortvloeiende uit de oprichting en instandhouding van winterscholen en van daarbij behoorende proeftuinen		39,200.00
203*bis*. Reis- en verblijfkosten van den directeur der Rijkslandbouwwinterschool te Groningen, ter zake van reizen in het belang van het landbouwonderwijs		500.00
204. Kosten voortvloeiende uit de oprichting en instandhouding eener Rijksvakzuivelschool te Bolsward		*Memorie.*
205. Jaarwedden van Rijkslandbouwleeraren en van Rijkstuinbouwleeraren		38,500.00
206. Reis-, verblijf- en bureelkosten der Rijksland- en Rijkstuinbouwleeraren, benevens kosten van werktuigen, platen, boeken en bindwerk en van vergaderingen van Rijksland- en van Rijkstuinbouwleeraren		24.025.00
207. Jaarwedden, toelagen en beloonigen van de directeuren en overige ambtenaren en bedienden aan de Rijkslandbouwproefstations		60,859.00
208. Aanbouw, onderhoud, huur en lasten van gebouwen, aankoop van grond en gebouwen, vuur en licht, werktuigen, gereedschappen, bureel- en lokaalbehoeften, reis- en verblijfkosten, personeele hulp, schrijfloonen en verdere uitgaven ten behoeve der Rijkslandbouwproefstations, en de proefzuivelboerderij te Hoorn; subsidie ten behoeve der proefzuivelboerderij te Hoorn, zoomede kosten voortvloeiende uit wetenschappelijke proefnemingen in het belang van den landbouw; kosten van toezicht op den		

aanleg en de exploitatie van proefvelden; reis-, verblijf- en bureelkosten van de leden der commissie van toezicht op de Rijkslandbouwproefstations . . . . . f 128,624.67

209. Bijdrage in de kosten van aanleg en exploitatie van proefvelden en daarmede in verband staande uitgaven 25,010.00

210. Subsidie aan het phytopathologisch laboratorium „Willie Commelin-Scholten" te Amsterdam 7,000.00

211. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissie tot het afnemen der eindexamens voor de landbouwscholen, benevens verdere kosten van die examens 3,000.00

212. Kosten van opleiding voor het afleggen van het examen ter verkrijging der akte van bekwaamheid tot het geven van lager onderwijs in land- en tuinbouwkunde en toelagen aan hen, die een of meer dezer examens met gunstig gevolg hebben afgelegd of zich daarvoor bekwamen 8,500.00

213. Subsidiën voor de uitgave van boekwerken en tijdschriften in het belang van den landbouw. 1,900.00

214. Subsidiën in de kosten van oprichting van leenbanken ten behoeve van den landbouw en in de exploitatiekosten van coöperatieve centrale boerenleenbanken 5,000.00

215. Jaarwedden en verdere beloningen van de vaste districts-veeartsen 23,500.00

216. Reis, verblijf- en bureelkosten van de districts-veeartsen, reis- en verblijfkosten en vacatiegelden van hunne plaatsvervangers en reis- en verblijfkosten en belooning van de geëxamineerde veeartsen, bedoeld in de artt. 14, 16, 17, 19, 21 en 25 der wet van 20 Juli 1870 (Staatsblad nº. 131), de artt. 1 en 7 der wet van 2 Juni 1875

(Staatsblad n°. 94) en de artt. 2 en 5 der wet van 5 Juni 1875 (Staatsblad n°. 110) f 48,100.00

217. Jaarwedden en verdere belooningen van den directeur, de leeraren, ambtenaren, bedienden en arbeiders aan 's Rijks veeartsenijschool, mitsgaders schrijfloonen 54,000.00

218. Subsidiën voor de verzamelingen en andere inrichtingen van onderwijs aan 's Rijks veeartsenijschool; kosten wegens het uitoefenen van de buitencliniek; aanbouw, onderhoud en lasten der gebouwen; onderhoud en aankoop van meubelen en gereedschappen, vuur, water en licht; aankoop en voeding van dieren; administratieve en verdere uitgaven 36,200.00

219. Toelagen voor huisvesting en verpleging aan leerlingen van 's Rijks veeartsenijschool, die bij de opheffing van het internaat inwonend waren . . 600.00

220. Kosten van de examens van hen die een diploma als veearts verlangen volgens de wet van 8 Juli 1874 (Staatsblad n°. 99) 3,000.00

221. Subsidiën en andere uitgaven ten behoeve van de verbetering van de Nederlandsche paardenrassen 131,230.00

222. Subsidiën en andere uitgaven ter bevordering van de veefokkerij . . 30,000.00

223. Kosten, subsidiën en schadeloosstellingen tot afwending van het gevaar, waarmede besmettelijke veeziekten den veestapel bedreigen, en daartoe betrekkelijke uitgaven, waaronder de belooning van tijdelijke, buitengewone districtsveeartsen en veeopzichters 75,000.00

224. Kosten voortvloeiende uit de wet van 5 Juni 1875 (Staatsblad n°. 110) 250.00

225. Traktementen, belooningen, bureelkosten en toelagen der ambtenaren

bij het beheer der domeinen, ressorteerende onder het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, alsmede vergoeding aan de Nederlandsche Heidemaatschappij . . . . . f 28,300.00

226. Grondbelasting, waterschaps- en andere lasten van de domeinen ressorteerende onder het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid . . 56,000.00

227. Kosten van verkoopingen van hout, gras, tiendvruchten, enz. van verpachtingen, van aanbestedingen en van inzameling van tienden 6,500.00

228. Aankoop van vast goed ter afronding of uitbreiding van het domeinbezit 15,000.00

229. Reis- en verblijfkosten van de ambtenaren in dienst bij het beheer der voormelde domeinen 3,500.00

230. Druk- en bindwerk en verdere bureelbehoeften voor het in het vorig artikel bedoelde beheer 1,000.00

231. Kosten van onderhoud en verbetering van voormelde domeinen, daaronder begrepen de kosten van verbetering, van uitwatering en afwatering, van bevloeiingswerken, van aanleg en onderhoud van bosschen en ontginningen, van onderhoud en vernieuwing van gebouwen, van onderhoud van landerijen, dijken, wegen, waterleidingen, bemalingswerken, bemaling, bruggen, sluizen, duikers en vaartuigen en alle andere uitgaven het beheer der voornoemde domeinen betreffende, niet vermeld onder de artikelen 225 tot en met 230 . . . . . 113,010.00

232. Subsidie aan de Nederlandsche Heidemaatschappij tot het bevorderen van bevloeiing 8,000.00

233. Subsidie aan het Nederlandsch Landbouw-comité 13,500.00

234. Kosten van onderzoek van boter

en verdere uitgaven in verband met de Boterwet	*f* 26,600.00	
235. Kosten voor de stichting en inrichting van een Rijkszuivelstation te Leiden	25,000.00	
236. Toezicht op wijngaarden, boomkweekerijen, tuinen en broeikassen, volgens art. 1 van het Koninklijk besluit van 24 December 1883 (Staatsblad n°. 248).	200.00	
237. Kosten voortspruitende uit de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 79), houdende bepalingen tot wering van voor den land-, tuin- of boschbouw schadelijke dieren en van plantenziekten	500.00	
238. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende den landbouw.	4,000.00	
239. Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van den landbouw	5,500.00	
		f 1,345,094.67

VIde AFDEELING.

Posterijen.

A. Hoofdbestuur.

240. Jaarwedden van den directeur-generaal en van het personeel bij het hoofdbestuur, en van de bij het hoofdbestuur gedetacheerde ambtenaren. Toelagen, schrijfloonen en daggelden. . .	*f* 239,350.00	
241. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk.	23,750.00	
242. Reis- en verplaatsingskosten .	2,500.00	

B. Postdienst.

243. Jaarwedden en toelagen van het vaste personeel.	*f* 4,011,550.00	
waarvan wordt overgebracht op art. 271 voor aandeel der Rijkspostspaarbank . . .	44,000.00	
		3,967,550.00

244. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp	f 245,000.00
245. Reis- en bureelkosten van den inspecteur der spoorwegpostkantoren; vergoeding aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden of bij tijdelijke uitbreiding	5,700.00
246. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden. . . .	23,400.00
247. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer	1,146,800.00
248. Vergoeding van vracht aan spoorwegondernemingen, ingevolge art. 8 der wet van 21 Juni 1881 (Staatsblad n°. 70)	575,000.00
249. Gebouwen. Vergoeding voor huur	272,000.00
250. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon	595,300.00
251. Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel der Algemeene Postvereeniging te Bern.	1,800.00
252. Schadevergoeding voor verloren geraakte brieven en pakketten of voor beschadiging	2,000.00

C. Telegraafdienst.

253. Jaarwedden en verdere belooningen van het vaste personeel . . .	1,453,650.00
254. Jaarwedden en belooningen van tijdelijk personeel	75,300.00
255. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden. . . .	38,250.00
256. Telegraaf- en telephoonlijnen	

en geleidingen, met uitzondering van hetgeen in het volgend artikel begrepen is. f 620,700.00

257. Uitbreiding van het intercommunale telephoonnet 580,205.00

258. Gebouwen 184,000.00

259. Toestellen; vervaardiging van telegramzegels; uniformkleeding van beambten; kantooronkosten bij abonnement; verder materieel en arbeidsloon . . . 301,500.00

260. Vergoeding aan gemeenten, waar Rijkstelephoonkantoren zijn gevestigd, voor bestelloon van telegrammen. 25,000.00

261. Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel te Bern 1,200.00

D. Vereenigde post- en telegraafdienst.

262. Jaarwedden en verdere beloonningen van het vaste personeel . . . 2,110,675.00

263. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp 82,000.00

264. Reis- en bureelkosten van de inspecteurs 16,500.00

265. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden. . . . 64,900.00

266. Gebouwen. Vergoeding voor huur 377,000.00

267. Kantooronkosten bij abonnement; uniformkleeding voor beambten: verder materieel en arbeidsloon, niet uitsluitend voor post- of voor telegraafdienst. 150,000.00

E. Vereenigde posten.

268. Dekking van tekorten in de kassen. 1,500.00

269. Proceskosten en kosten van commissiën 2,000.00

270. Onderstandsgelden, schadeloosstellingen en gratificatiën. Tegemoetko-

mingen, bestemd om zonder korting op het pensioen daarnevens te worden genoten, aan eervol ontslagen ambtenaren, vóór 1 Juli 1873 in tijdelijken dienst geweest . . . . . f. 8,400.00

F. Rijkspostspaarbank.

271. Jaarwedden van het vaste personeel. Aandeel in de jaarwedden van de ambtenaren der posterijen, volgens art. 243. Toelagen 194,100.00

272. Belooning van tijdelijk personeel 43,825.00

273 Reis- en bureelkosten. Presentiegelden 1,600.00

274. Gebouwen 18,000.00

275. Verder materieel en arbeidsloon. 32,000.00

276. Vergoeding voor portvrijdom aan de schatkist 104,000.00

——— f 13,586,45

VIIde AFDEELING.

Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz.

277. Pensioenen, daaronder begrepen uitkeeringen aan veroordeelde gepensionneerden bij ontslag uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting 542,000.00

278. Geneeskundig onderzoek voor de toekenning van pensioen, alsmede teruggave van bijdragen voor pensioen. 1,000.00

279. Persoonlijke toelagen aan ambtenaren als vergoeding voor het verlies van het genot van kanselarij-leges . . 8,041.00

280. Wachtgelden 15,000.00

281. Toelagen aan eervol ontslagen ambtenaren bij den aanleg van Staatsspoorwegen 52,000.00

282. Pensioenen, bedoeld in de artt. 7 en 8 der overeenkomst tusschen den Staat en de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, dd. 30/31 October 1896, bekrachtigd bij de wet van 7

ecember 1896 (Staatsblad n°. 197),
treffende personeel, weleer in dienst bij
voormalige Nederlandsche Rhijnspoor-
egmaatschappij . . . . . f 6,000.00
283. Toelagen, schadeloosstellingen
gratificatiën 12,000.00
f 636,041.00

VIIIste AFDEELING.

Onvoorziene behoeften.

284. Onvoorziene uitgaven, daaronder
egrepen vorderingen over afgesloten
ienstjaren 60,000.00
60,000.00

f 39,731,419,54½

negen en dertig millioen zevenhonderd een en dertig duizend vier-onderd negentien gulden vier en vijftig en een halven cent.

Art. 2. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 9, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 6, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 3, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 0, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 7, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 114, 115, 7, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 129, 131, 132, 3, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 8, 149, 150, 151, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 5, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 1, 182, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 6, 198, 200, 203, 203*bis*, 206, 208, 209, 211, 212, 213, 216, 218, 0, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 234, 235, 6, 237, 238, 239, 241, 242, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 1, 252, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 263, 264, 265, 6, 267, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 0 en 282 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend rdt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van t tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 taatsblad n°. 40), door overschrijving uit artikel 284 van dat hoofd-k worden aangevuld.

Uit dien post kan mede worden overgeschreven op artikel 204. Voorts kan worden overgeschreven tusschen de artikelen 146, 148, 149 en 150; tusschen de artikelen, 243, 253 en 262; tusschen de artikelen 244, 254 en 263; tusschen de artikelen 246, 255 en 265; tusschen de artikelen 249, 258 en 266; tusschen de artikelen 250, 259 en 267; tusschen de artikelen 243 en 244; tusschen de artikelen 245 en 264; tusschen de artikelen 253 en 254; tusschen de artikelen 262 en 263; en tusschen de artikelen 271 en 272.

Art. 3. Op artikel 284 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk worden aangewezen de tot het dienstjaar 1902 behoorende uitgaven, welke het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid betreffen, hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van dat hoofdstuk, en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten enz.

Eene verhooging van dit hoofdstuk is bekrachtigd bij de wet van 13 Juni 1902 (Staatsblad n°. 102).

KON. BESLUIT *van* 6 *Februari* 1902, *n°.* 23, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zuidholland van* 19 *November* 1901, *n°. XV, tot verruiming der Gouwe te Boskoop aan de westzijde en tot aankoop der daarvoor benoodigde perceelen of perceelsgedeelten.*

KON. BESLUIT *van* 6 *Februari* 1902, *n°.* 29, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad n°.* 29), *in de gemeente Roosendaal en Nispen, ten name van den Staat te onteigenen voor de verplaatsing en uitbreiding van het station Roosendaal en voor verlegging van de spoorwegen van Roosendaal naar Rotterdam en naar Breda.*

Zie de Staatscourant van 5 Maart 1902, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 6 *Februari* 1902, n°. 30, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad* n°. 28) *in de gemeenten Amsterdam, Nieuwer-Amstel, Sloten, Haarlemmermeer, Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlem, ten name van de Hollandsche Electrische Spoorwegmaatschappij te onteigenen, ten behoeve van den aanleg van een locaalspoorweg van Amsterdam naar Haarlem.*

Zie de Staatscourant van 25 Februari 1902, n°. 47.

KON. BESLUIT *van* 14 *Februari* 1902 (*Staatsblad* n°. 33), *tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de rivier het Zwarte Water, vastgesteld bij Kon. besluit van* 8 *Februari* 1897 (*Staatsblad* n°. 65).

Op de voordracht van onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 16 Januari 1902, n°. 222, afdeeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1902, n°. 16);

Gelet op de nadere voordracht van Onzen voornoemden Minister van 11 Februari 1902, n°. 234, afdeeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging in zooverre van het bij Koninklijk besluit van 8 Februari 1897 (Staatsblad n°. 65) vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de rivier het Zwarte Water, te bepalen, dat artikel 4 van dat reglement zal worden gelezen als volgt:

„Op het gedeelte der rivier tusschen de Stadsgracht te Zwolle en de brug te Hasselt mogen geen vaartuigen ter zijde van een stoomboot noch onderling naast elkander gesleept worden.

„Op het gedeelte der rivier tusschen de Stadsgracht te Zwolle en de lijn getrokken door het midden van de dwarskrib gelegen aan den linkeroever der rivier tegenover de bovenzijde van de haven, genaamd „*De Beer*" te Hasselt naar den zuidoosthoek van die haven, mag eene sleepboot niet meer dan acht vaartuigen tegelijk sleepen."

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 25 *Februari* 1902, n°. 14, *houdende, met vernietiging van een gemeenschappelijk besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuidholland, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake een algemeene keur van het grootwaterschap van Woerden.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Dijkgraaf en Hoogheemraden van Rijnland tegen het gemeenschappelijk besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuidholland, dd. 30 Mei/3 Juni 1901, n°. 36/11, tot goedkeuring van eene algemeene keur van het grootwaterschap van Woerden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van den 23en October 1901, n°. 205;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 21 Februari 1902, n°. 211, afdeeling Waterstaat A.;

Overwegende dat bij bovengemeld gemeenschappelijk besluit door de beide colleges van Gedeputeerde Staten is goedgekeurd de algemeene keur van het grootwaterschap van Woerden, dd. 25 April 1901, waarvan art. 59 aldus luidt: De bepalingen van de artikelen 53, 54, 56, 57 en 58 zijn ook van toepassing voor den Zuidzijder- en Boezempolder en den polder Oukoop en Negen Viertel, van welke polders de verplichting tot het op peil malen bij contracten is vastgesteld;

dat het appelleerend bestuur tegen die goedkeuring bij Ons in beroep is gekomen, en wel op grond dat door gemeld art. 59 der keur verplichtingen worden opgelegd aan den Zuidzijder- en Boezempolder, en aan den polder Oukoop en Negenviertel, welke polders binnen de grens van het Hoogheemraadschap Rijnland gelegen zijn en derhalve onder toezicht van het appelleerend bestuur staan; dat onafhankelijk van de vraag wat van die polders uit kracht van contracten kan worden gevorderd, het grootwaterschap van Woerden naar het oordeel van het appelleerend bestuur de bevoegdheid mist om bij strafkeur aan die buiten zijn grens gelegen polders verplichtingen op te leggen, tot het hebben van een peilmerk, het seingeven en het zorgen dat de molenaar zekere voorschriften naleeft;

dat de beide colleges van Gedeputeerde Staten de zonder motieven gegeven goedkeuring nader hebben toegelicht, aanvoerende dat de Zuidzijder- en Boezempolder en de polder Oukoop en Negen Viertel wel in 1857 zijn gebracht tot het Hoogheemraadschap van Rijnland, doch gedurende eeuwen, ingevolge ook ten deze overgelegde contracten, uitmalen op den boezem van het grootwaterschap van Woerden; dat die beide polders dus behooren tot het gebied, dat op den Woerdenschen boezem uitloost; dat art. 85 van het Reglement voor het groo-

waterschap van Woerden aan het bestuur, in casu de vereenigde vergadering, de bevoegdheid verleent de keuren of politieverordeningen te maken, die in het belang van het grootwaterschap vereischt worden, dat is dus in het belang van den boezem, ter wiens verzorging het grootwaterschap in het leven werd geroepen en bestaat; en dat dus wel degelijk wettig is de bepaling van art. 59 der algemeene keur, waarbij ook aan deze twee polders, als uitmalende op den boezem, de verplichtingen in de artt. 53, 54, 56, 57 en 58 omschreven, zijn opgelegd;

Overwegende dat in dezen vaststaat, dat de Zuidzijder- en Boezempolder en de polder Oukoop en Negen Viertel zijn gelegen buiten het territoir van het grootwaterschap van Woerden;

dat desniettegenstaande bij art. 59 der algemeene keur van dit grootwaterschap verschillende artikelen dier keur verplichtingen omschrijvend met opzicht tot het hebben van een peilmerk, het seingeven en het zorgen dat de molenaar zekere voorschriften naleeft, op deze beide polders van toepassing zijn verklaard en op de niet-nakoming daarvan straffen zijn bedreigd;

dat de bevoegdheid van elken wetgever, en dus mede in casu van het bestuur van dat grootwaterschap, tot het daarstellen van eenige verordening en het recht om de naleving daarvan te vorderen met bedreiging van straf in gevallen van overtreding of verzuim zich niet verder kan uitstrekken dan zijn gebied reikt;

dat dan ook de grenzen van het gebied van het grootwaterschap in het betrekkelijke reglement nauwkeurig zijn omschreven en door die grenslijn de ambtskring van zijn bestuur is bepaald, zoowel wat betreft de zorg voor de waterstaatsbelangen, waarvoor het grootwaterschap bestaat, als voor het gezag, waarmede zijn bestuur, voor de behoorlijke uitoefening van zijne taak is bekleed;

dat mitsdien in de algemeene keur van het grootwaterschap van Woerden niet mocht worden bepaald, gelijk in dezen bij art. 59 is geschied, dat eenige bepalingen van die algemeene keur van toepassing zouden zijn op, en dus moeten worden nagekomen in de beide genoemde buiten het gebied van het grootwaterschap gelegen polders;

dat hiertegen niet afdoet een beroep op in vroeger eeuwen gesloten contracten over de bemaling van landen, die deze polders uitmaken en betreffende de regeling van het peil, waarop zal worden uitgemalen op den boezem van Woerden, omdat de bevoegdheid der waterschaps besturen om keuren te maken, is van publiekrechtelijken aard, door een hooger publiek gezag wordt verleend en zij door die verleening alleen wordt beheerscht;

dat mede hiertegen niet afdoet het beroep van de beide colleges

van Gedeputeerde Staten op art. 85 van het Reglement op het grootwaterschap van Woerden, omdat wel daarin aan de vereenigde vergadering het recht wordt verleend, die keuren of politieverordeningen te maken, die in het belang van het grootwaterschap vereischt worden, doch hoe ruim men ook moge beantwoorden de vraag, wat gerekend kan worden te behooren tot het belang van het grootwaterschap, deze bepaling geen macht verleent, de autoriteit van het bestuur zich uitende in politiedwang, uit te strekken tot voorschriften, die buiten het gebied van het grootwaterschap moeten worden nagekomen;

dat alzoo het beroep is gegrond en ten onrechte Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring aan de algemeene keur hebben verleend;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) en het Reglement voor het grootwaterschap van Woerden, vastgesteld bij besluiten der Staten van de Provinciën Zuidholland en Utrecht, respectievelijk 9 en 24 Juli 1857, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1857, n°. 67, zooals dat Reglement laatstelijk is gewijzigd bij besluit van diezelfde Staten van 17/14 Juli 1894, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1894, n°. 39;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te vernietigen het gemeenschappelijk besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuidholland, dd. 30 Mei/3 Juni 1901, n°. 36/11, tot goedkeuring van eene algemeene keur van het grootwaterschap van Woerden.

De Minister enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 25 *Februari* 1902, *La. B., Afdeeling Waterstaat A, aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het berijden der Rijkswegen met motorrijtuigen.*

Niet-nakoming der voorwaarden waaronder krachtens art. 9 van het Koninklijk besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25) vergunning wordt verleend tot het berijden der Rijkswegen met motorrijtuigen, kan niet altijd bij proces-verbaal geconstateerd worden of, geschiedt het en heeft dit verzuim veroordeeling tot geldboete door den kantonrechter ten gevolge, dan schijnt die veroordeeling niet altijd het doel te bereiken, n.l. dat voortaan de voorwaarden behoorlijk worden nagekomen.

Aangezien evenwel deze vergunningen tot wederopzegging worden verleend, en bij het verleenen daarvan aan den aanvrager nadrukkelijk wordt betuigd, dat wanneer ten aanzien van het rijden met

het motorrijtuig klachten inkomen, daarvan voorloopige intrekking het gevolg zal zijn en, worden de klachten gegrond bevonden, die intrekking onvermijdelijk zal worden gehandhaafd, zoo doet deze maatregel een doeltreffend middel aan de hand om overtreding der voorwaarden en in het algemeen roekeloosheid en onvoorzichtigheid bij het rijden te beteugelen.

Het belang van het gewone verkeer vordert, dit middel, waar noodig en mogelijk, toe te passen, opdat aan de telkens herhaalde en daaronder zeer ernstige klachten ten deze kunne worden tegemoet gekomen.

Terwijl de vraag hoever in deze kan worden gegaan, in elk bijzonder geval te mijner beslissing staat wat betreft de Rijksvergunningen, roep ik de medewerking van Uwe colleges in, en verzoek ik U, die ook aan de plaatselijke besturen te vragen, opdat de Regeering van gegrond voorkomende klachten telkens zoo spoedig mogelijk op de hoogte worde gesteld.

Het spreekt van zelf dat overtreding van de voorwaarden der Rijksvergunningen alleen kan plaats hebben bij het berijden der *Rijks*wegen waarvoor vergunning is verleend. Zoodanige overtreding kan er evenwel ook zijn waar niet eene bepaling van het Rijksgezag, maar waar de bepaling van de eene of andere *provinciale* of *plaatselijke* verordening, betrekking hebbende op de veiligheid en vrijheid der openbare wegen, al of niet tevens speciaal ingericht voor het rijden met motorrijtuigen, niet wordt nagekomen, zooals ten aanzien van het gewone verkeer, welke bepalingen immers veelal bij die verordeningen ook op Rijkswegen van toepassing zijn verklaard. Volgens punt 8 der bovenbedoelde voorwaarden moeten dan ook bij het rijden de voor het gewone verkeer bestaande bepalingen of geldende gebruiken worden gevolgd, zoodat er ook eene overtreding der voorwaarden is, wanneer provinciale of plaatselijke bepalingen of gebruiken niet zijn in acht genomen *op den Rijksweg*.

Eene andere vraag is, of intrekking der Rijksvergunning kan geschieden, waar roekeloos of onvoorzichtig wordt gereden op *andere* dan Rijkswegen.

Het antwoord daarop zal eerst bij elk te mijner kennis gekomen geval van dien aard met juistheid te geven zijn. In het algemeen is zoodanige intrekking niet uitgesloten omdat, waar klachten over het rijden met een motorrijtuig op andere wegen gerezen zijn, er gegronde vrees bestaat dat ze evenmin ontbreken zullen bij het rijden over den Rijksweg, de vergunning in ieder geval slechts tot wederopzegging wordt verleend en die opzegging in het openbaar belang niet aan beperking onderhevig is.

Het zal mij dus aangenaam zijn door Uwe tusschenkomst ook mededeeling te ontvangen van gegrond voorkomende klachten welke omtrent het rijden met motorrijtuigen, waarvoor door het Rijk vergunning is verleend, ter kennis van Uw college of van de plaatselijke besturen zijn gekomen met betrekking tot het daarmede berijden van *andere* dan Rijkswegen.

Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat is van deze circulaire mededeeling gedaan.

KON. BESLUIT *van* 1 *Maart* 1902 (*Staatsblad* n°. 40), *tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor sluizen en beweegbare bruggen, onder beheer van het Rijk, in de provincie Friesland, vastgesteld bij Kon. besluit van* 23 *Mei* 1892 (*Staatsblad* n°. 118).

De wijziging bestaat hierin, dat in artikel 1 sub 3 wordt gelezen voor: „De schut- en uitwateringssluis de Schoterzijl in Weststellingwerf": „De schut- en uitwateringssluis de Schoterzijl in Lemsterland.

KON. BESLUIT *van* 3 *Maart* 1902 (*Staatsblad* n°. 41), *tot aanvulling van het reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen en de stadsbrug te Zutphen, over de rivier den IJssel, vastgesteld bij Kon. besluit van* 22 *Juni* 1878 (*Staatsblad* n°. 96), *gewijzigd bij Kon. besluit van* 6 *Mei* 1899 (*Staatsblad* n°. 114).

KON. BESLUIT *van* 3 *Maart* 1902, n°. 68, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het leggen van een buizenleiding in den duiker, gelegen in den spoorweg van Almelo naar Salzbergen in de waterleiding* n°. 12 *van den ligger der waterleidingen in de gemeente Stad-Almelo.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Stad-Almelo, door de firma J. A. ten Bruggen Cate, te Ambt-Almelo, door M. de Jager c.s., te Ambt-Almelo, en door H. Ledeboer, te Stad-Almelo, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, dd. 11 Juli 1901, 3e afd., n°. 2417/1831, waarbij aan de Twentsche Stoombierbrouwerij Hagedoorn en Kirchmann, te Ambt-Almelo, ontheffing is verleend van de verbodsbepaling van art. 22 van het provinciaal reglement op de waterleidingen, ter zake van het leggen van een

buizenleiding in den duiker, gelegen in den spoorweg van Almelo naar Salzbergen in de waterleiding n°. 12 van den ligger der waterleidingen in de gemeente Stad-Almelo;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 29 Januari 1902, n°. 271;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 25 Februari 1902, n°. 224, afdeeling Waterstaat A.;

Overwegende dat de ontheffing is verleend naar aanleiding van klachten van ingezetenen van Ambt-Almelo, wonende aan het benedeneind der waterleiding onder n°. 4 op den ligger der gemeente Ambt-Almelo vermeld, over stank en waterverontreiniging door het afvalwater van de Twentsche Stoombierbrouwerij Hagedoorn en Kirchmann te Ambt-Almelo, en naar aanleiding van een aanbod door het bestuur dier brouwerij gedaan, om een proef te nemen met den afvoer van het water door eene in de spoorsloot te leggen buis naar de Aa;

dat Gedeputeerde Staten de ontheffing hebben verleend onder de volgende voorwaarden:

a. De buisleiding wordt gelegd op den bodem van den duiker in den spoorweg onmiddellijk tegen een der rechtstandsmuren en waterdicht aangesloten aan boven en beneden den duiker, maar buiten de waterleiding te maken, zinkputten. Zij verkrijgt geen grootere buitenwerksche middellijn dan 0.35 M. Zij wordt gemaakt van buizen van Monier-cement of van gegoten of getrokken ijzer. In het eerste geval mogen de sokken waarmede de deelen der buisleiding aan elkander sluiten, geen grootere buitenwerksche middellijn hebben dan 0.45 M. Zij moet waterdicht worden bewerkt;

b. De uitvoering geschiedt ten genoegen van het gemeentebestuur van Stad-Almelo, zonder stremming van den waterafvoer;

c. De buisleiding moet ten allen tijde worden onderhouden ten genoegen van het gemeentebestuur;

d. Deze ontheffing vervalt wanneer de buisleiding niet binnen een jaar na hare dagteekening is gelegd;

e. Wanneer deze ontheffing wordt ingetrokken is de concessionaris of zijn zijne rechtverkrijgenden verplicht, om zonder schadeloosstelling de buisleiding en alles wat daartoe behoort, op te ruimen, hetgeen bij nalatigheid zal geschieden vanwege het gemeentebestuur, voor rekening van den concessionaris of zijne rechtverkrijgenden;

dat zij daarbij hebben overwogen, dat het bestaan der aangevraagde buisleiding in den duiker geen hinder aan den waterafvoer zal toebrengen, aangezien daarvoor voldoende ruimte overblijft; en voorts, dat in verband met elders opgedane ondervinding mag worden verwacht, dat de door het gemeentebestuur voorziene nadeelige gevolgen

zullen blijken niet te kunnen worden verwacht en dat althans door de uitvoering der plannen tot verandering van den loop van het afvalwater der brouwerij eene verbetering van den bestaanden toestand zal worden verkregen;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen:

a. de Raad der gemeente Stad-Almelo, die van oordeel is, dat de belangen dier gemeente door dat besluit zijn geschaad;

b. de vennootschap van koophandel onder de firma J. A. ten Brugge Cate, te Ambt-Almelo, die te kennen geeft, dat zij tengevolge van de verleende ontheffing haar bedrijf van verbandwattenfabrikant, waarvoor zuiver stroomend water onmisbaar is, zal moeten staken;

c. M. de Jager en anderen, te Ambt-Almelo, die ten gevolge der verontreiniging van het water in het riviertje de Almeloosche Aa hinder van stank en schade aan de gezondheid vreezen;

d. H. Ledeboer, bankier te Stad-Almelo, die eveneens beducht is voor verontreiniging van het water in genoemde rivier;

Overwegende dat de vrees van appellanten, dat de afvoer van het afvalwater der Twentsche Stoombierbrouwerij Hagedoorn en Kirchmann in de Almeloosche Aa, hinder door waterverontreiniging en stankverspreiding zal veroorzaken, blijkens de elders opgedane ondervinding niet ongegrond is te achten;

dat althans in den zomer en bij lagen waterstand die hinder naar alle waarschijnlijkheid zich in niet geringe mate zal doen gevoelen;

dat door den gewijzigden waterafvoer de last waarover thans door ingezetenen van Ambt-Almelo niet zonder reden wordt geklaagd, van hen wel zal worden afgenomen, maar tevens naar elders, en wel naar eene andere gemeente dan waar de inrichting die den last veroorzaakt gevestigd is, zal worden overgebracht, en dus slechts zal worden verplaatst;

dat het hier wel eene proefneming geldt, maar zoodanige proefneming alleen dan kan worden toegelaten, wanneer daarvan redelijkerwijze gunstige uitkomsten te verwachten zijn;

dat dit laatste naar het oordeel van den Rijkswaterstaat hier echter niet het geval is;

Gezien het Reglement op de waterleidingen in de Provincie Overijssel (Provinciaal Blad 1895, n°. 63);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 11 Juli 1901 te vernietigen.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 3 *Maart* 1902, n°. 69, *houdende, met wijziging in sooverre van besluiten van Gedeputeerde Staten van Drenthe, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake wijziging van een aantal vergunningen tot vervening in de gemeenten Schoonebeek, Emmen, Dalen en Oosterhesselen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door L. B. J. Dommers en anderen, te Nieuw-Amsterdam, het bestuur van het waterschap Barger-Westerveen, J. Oostinjer Rzn., Directeur der Naamlooze Vennootschap „het Emmer Compascuum", en F. van der Tuuk en anderen te Emmer-Compascuum, tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten van Drenthe, dd. 17 Januari 1901, n°. 1 en 1 S, en 25 Januari 1901, n°. 44, houdende wijziging van een aantal vergunningen tot vervening in de gemeenten Schoonebeek, Emmen, Dalen en Oosterhesselen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 5 Februari 1902, n°. 201;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 25 Februari 1902, n°. 223, afd. Wat. A.;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten bij bovengenoemde besluiten, genomen naar aanleiding van art. 8 van het Reglement op de verveningen in Drenthe (Provinciaal Blad n°. 32 van 1900), onder meer hebben bepaald:

„*A.* Met de vervening mag in eenig jaar niet worden aangevangen, dan nadat:

1°. aan Gedeputeerde Staten minstens drie maanden (in 1901 minstens twee maanden) vóór het tijdstip, waarop men met de vervening — het afbonken hieronder begrepen — wenscht aan te vangen, schriftelijk kennis is gegeven van het voornemen tot vervening in dat jaar, onder opgave van het kadastrale perceel of de kadastrale perceelen, waarin zal worden verveend, in verband waarmede vervolgens aan den Ingenieur van den Provincialen Waterstaat in Drenthe of aan den door dezen aan te wijzen ambtenaar ter plaatse aanwijzing moet worden gedaan van de perceelen of perceelsgedeelten, die in dat jaar zullen worden verveend;

2°. het in art. 8 van het Reglement op de verveningen in de Provincie Drenthe (Provinciaal blad n°. 32 van 1900) bedoelde afbonksel tot de daarbij bepaalde hoeveelheid gelijkmatig over den bodem — ondergrond — van den in een vorig jaar gegraven aangrenzenden veenput is verspreid;

D. al. 1. Ter plaatse, waar na ophooging van het afgeveende

terrein met de in de eerste alinea van de voorgaande voorwaarde bedoelde hoeveelheid van de daar bedoelde specie het bovenvlak van den dalgrond lager zou komen te liggen dan 0.30 Meter boven het betrekkelijk peil, mag het veen tot geene grootere diepte worden vergraven dan tot zoodanige, dat na de evenbedoelde ophooging het bovenvlak van den dalgrond op minstens 0.30 Meter boven het betrekkelijk peil komt te liggen, tenzij het beneden die diepte vergraven veen met grond of andere specie wordt aangevuld.

G. In eenig jaar mogen de bewuste veenlagen, bestaande uit bonkaarde en grauwveen, voor zoover van deze specie aanwezig is, boven de hoeveelheid, die volgens voormeld art. 8 moet achter blijven, worden verveend alleen ter plaatse, waar ook het onderliggende veen wordt verveend, tenzij van Gedeputeerde Staten vergunning gevraagd en verkregen is om ook op andere plaatsen die specie te vervenen en met inachtneming van de voorwaarden bij die vergunning gesteld";

dat tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten bij Ons beroep is ingesteld:

a. door L. B. J. Dommers en anderen te Nieuw-Amsterdam, die te kennen gaven, dat de bepaling van sub *A* 1°. onmogelijk is uit te voeren, omdat men, ten einde verzakkingen van veen te voorkomen, waardoor het tot turf te graven veen waardeloos wordt, reeds bij het turf graven in een voorafgaand jaar een gedeelte van het veen moet afbonken, hetgeen in hoofdzaak moet zijn afgeloopen vóór half Maart van het jaar waarin met turfgraven wordt aangevangen;

b. door het bestuur van het waterschap Barger-Westerveen, dat aanvoert, dat het elk jaar reeds tijdens het turfgraven werkzaamheden moet verrichten, zooals afbonken en veen bezetten, welke tot de vervening van een volgend jaar behooren en niet kunnen worden uitgesteld, indien men het scheuren en inzakken van het overblijvende veen wil voorkomen en het veen bezetten om het voor bevriezen te behoeden, en voorts met de appellanten Dommers c.s. wijst op het bezwaar, dat de reeds aangevangen werkzaamheden zullen moeten worden gestaakt, waaruit werkeloosheid en broodsgebrek zullen ontstaan;

c. door J. Oostinjer Rzn., Directeur der Naamlooze vennootschap "het Emmer-Compascuum, en

d. door F. van der Tuuk en anderen, die te kennen geven, dat de bepaling sub *A* 1°. — waardoor huns inziens de geheele veenexploitatie onmogelijk wordt gemaakt — onnoodig is, daar Gedeputeerde Staten door de uitgegeven concessie bekend zijn met de plaatsen waar verveend wordt en dus, zoo vaak zij het noodig

achten, een onderzoek kunnen instellen; en voorts dat de bepaling sub *D* een noodeloozen last oplegt, daar de gronden van het Emmer Compascuum maar in enkele gevallen beneden deze hoogte liggen en dus gevaar voor het ontstaan van waterplassen denkbeeldig is;

Overwegende dat het bezwaar tegen de voorwaarde *A* — welke voorwaarde ter verzekering van de naleving van art. 8 van het Reglement op de verveningen noodig is — hierop gegrond is, dat zij, zooals zij thans luidt, geacht wordt bezwarend te kunnen zijn voor de vervening, daar zij niet genoeg rekening houdt met de vereischte vrijheid in zake het tijdstip van afbonken;

dat het echter niet de bedoeling is van Gedeputeerde Staten, zooals appellanten meenen, eene verplichting te scheppen tot algeheele ontvening van de tot vervening aangewezen perceelen en perceelsgedeelten, daar de verveners daarin behooren vrij te zijn;

dat dan ook de in eenig jaar te ontgraven perceelen, zooveel breeder kunnen worden opgegeven als noodig is voor het verkrijgen van de hoeveelheid bonksel tot dekking van het ontbloote veen benoodigd en dat over die meerdere breedte alleen het bonkwerk kan worden verricht en de vervening van het onderliggende veen tot het volgend seizoen kan worden uitgesteld;

dat in verband met deze toelichting de voorwaarde *G* eenige aanvulling behoeft;

dat vervolgens onder de woorden »eenig jaar« in de voorwaarden *A* (eerste regel) en *G* niet is te verstaan het kalenderjaar, maar het tijdvak van twaalf maanden, waarin de opvolgende werkzaamheden ook vóór en na de vervening — voor zoover die vervening tot bemoeienis van het openbaar gezag behoort — worden verricht, d. i. bijv. van 1 September tot ultimo Augustus;

Overwegende dat de in voorwaarde *A* tusschen haakjes geplaatste woorden »in 1901 minstens twee maanden«, kunnen vervallen, aangezien dit jaar verstreken is;

Overwegende wat betreft het bezwaar tegen de voorwaarde *D*, 1e alinea, dat de bedoeling dier bepaling is, om, waar de in voorwaarde *C*, 1e alinea bedoelde hoeveelheid specie aanwezig is, te voorkomen, dat het bovenvlak van den dalgrond lager komt te liggen dan 0.30 M. boven het betrekkelijk peil van afwatering, welke voorwaarde noodig wordt geacht niet alleen om de vorming van waterplassen te voorkomen, maar tevens om de cultuur der gronden binnen zekere grenzen te bevorderen;

Gezien de wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113) en het Reglement op de verveningen in Drenthe (Provinciaal Blad 1900, n°. 32);

Hebben, voor zooveel appellanten betreft, goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van de bestreden besluiten, te bepalen dat hetgeen onder de letters *A* en *G* voorkomt, wordt vervangen door het volgende:

„A. Met de vervening mag in eenig jaar (het jaar gerekend van 1 September tot 31 Augustus) niet worden aangevangen dan nadat:

1°. aan Gedeputeerde Staten ten minste drie maanden, doch ten hoogste zes maanden vóór het tijdstip waarop men met de vervening — het afbonken daaronder begrepen — wenscht aan te vangen, schriftelijk kennis is gegeven van het voornemen tot vervening in dat jaar, onder opgave van het kadastrale perceel of de kadastrale perceelen, waarin zal worden verveend, en van den naam en de woonplaats van hem door wien of krachtens wiens last die vervening zal worden uitgeoefend, in verband waarmede vervolgens aan den Ingenieur van den Provincialen Waterstaat in Drenthe, of aan den door dezen aan te wijzen ambtenaar ter plaatse aanwijzing moet worden gedaan van de perceelen of perceelsgedeelten, die in dat jaar naar vorenbedoeld voornemen zullen worden verveend;

2°. het in art. 8 van het Reglement op de verveningen in de provincie Drenthe (Prov. Blad n°. 32 van 1900) bedoelde afbonksel tot de daarbij bepaalde hoeveelheid gelijkmatig over den bodem — ondergrond — van den in een vorig jaar gegraven meest nabij zijnden veenput is verspreid.

G. In eenig jaar (het jaar gerekend van 1 September tot 31 Augustus) mogen de bovenste veenlagen, bestaande uit bonkaarde en grauwveen, voor zoover van deze specie aanwezig is, boven de hoeveelheid die volgens voormeld art. 8 moet achterblijven, worden verveend alleen ter plaatse waar in dat jaar ook overeenkomstig veengebruik van het onderliggende veen wordt verveend, tenzij van Gedeputeerde Staten vergunning gevraagd en verkregen is om ook op andere plaatsen die specie te vervenen en met inachtneming van de voorwaarden, bij die vergunning gesteld.

Dit voorschrift is niet van toepassing op het afbonken ter verkrijging van specie voor bezetting van het in dat jaar ten gevolge van vervening ontbloote veen."

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 5 *Maart* 1902, *n°.* 25, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Noordbrabant van* 20 *November* 1901, *tot wijziging van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 1 *Maart* 1890, *n°.* 18, 11 *Augustus* 1892, *n°.* 38, 16 *Januari* 1897, *n°.* 22, 5 *Januari* 1899, *n°.* 39 *en* 7 *November* 1900, *n°.* 54.

De Staten der provincie Noordbrabant;

Hebben besloten als volgt:

Besluit tot wijziging van het Reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noordbrabant van 18 November 1889 (Provinciaal blad 1890, n°. 12), reeds gewijzigd bij de besluiten der Staten van 19 Juli 1892 (Provinciaal blad 1892, n°. 14), 17 November 1896 (Provinciaal blad 1897, n°. 2), 20 Juli 1898 (Provinciaal blad 1899, n°. 23) en 20 Juli 1900 (Provinciaal blad 1900, n°. 28).

Art. 1. Tusschen de artikelen 12 en 13 van bovengenoemd reglement wordt ingelascht een nieuw artikel 12*bis*, luidende:

Het is verboden van de openbare wegen en voetpaden in deze provincie en van de daartoe behoorende glooiingen en bermen gebruik te maken tot het houden van of deelnemen aan harddraverijen of tot het houden van of deelnemen aan wedstrijden met paarden, voertuigen, rijwielen of automobielen.

Van dit verbod kan door het toezichthebbend bestuur ontheffing worden verleend.

2. De slotzinsnede van art. 33 wordt gewijzigd en zal luiden: ten hoogste vijf en zeventig gulden die van art. 4*bis*, 12*bis*, 14, 15, 16, 17 en 21.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 6 *Maart* 1902, *La. N, Afdeeling Waterstaat A, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake nadere vaststelling van voorwaarden voor vergunningen tot baggeren in rivieren en kanalen.*

Het heeft mijne aandacht getrokken dat de voorstellen omtrent de aan baggervergunningen te verbinden voorwaarden niet altijd eenvormig zijn, zonder dat daarvoor voldoende reden schijnt te bestaan.

Verschillen doen zich niet alleen voor tusschen de voorschriften voor het baggeren in een kanaal en die voor het baggeren in eene rivier, maar zij worden ook waargenomen tusschen de voorschriften

onderling, waar het vergunningen betreft tot baggeren in een zelfde kanaal of in een zelfde rivier.

Het is wenschelijk dat de eenvormigheid in de bedoelde voorwaarden, zooals die reeds beoogd werd door de dezerzijdsche circulaire van 1 October 1887, n°. 16 (n°. 173 der Verzameling) [1]), zooveel mogelijk bevorderd worde.

Tot dat doel heb ik de eer U hiernevens te doen toekomen: 1°. een ontwerp van voorwaarden voor de krachtens het baggerreglement gevorderde vergunningen tot het met een stoombaggervaartuig baggeren in eene rivier, en 2°. een ontwerp van voorwaarden voor de vergunningen tot baggeren met den hand- of hijschbeugel, hetzij deze gevorderd worden voor een kanaal, krachtens het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen enz. of voor het baggeren binnen bepaald aangewezen lijnen in eene rivier op grond van het reeds genoemd baggerreglement.

Voor zooveel uwe dienstkring bij de onderwerpelijke aangelegenheid is betrokken, gelieve UHEG. voortaan bij het doen van voorstellen als in den aanhef bedoeld, de bovenvermelde ontwerpen van voorwaarden, behoudens inachtneming van plaatselijke omstandigheden, als leiddraad te bezigen.

Het bij de bovengenoemde circulaire behoorende ontwerp van voorwaarden voor het baggeren in eene rivier wordt bij dezen buiten toepassing gesteld.

VOORWAARDEN, waaronder aan
te , tot wederopzegging vergunning
wordt verleend, tot het met stoombaggervaartuig baggeren van
in de rivier
tusschen de kilometerraaien

Art. 1. Het baggeren van mag geschieden met inachtneming van de bepalingen in art. 2, van kilometerraai tot met stoombaggervaartuig , genaamd

Niet anders dan met goedkeuring van den Hoofdingenieur van den Waterstaat . . . . . $\frac{\text{mag}}{\text{mogen}}$ stoombaggervaartuig door ander worden vervangen.

1) Verzameling van Ministerieele circulaires enz. betreffende den Waterstaatsdienst 1817—1897.

2. Het baggeren moet regelmatig geschieden, zonder kuilen of bulten te vormen.

Voor den middelbaren rivierstand wordt aangenomen een stand overeenkomende aan de Rijkspeilschalen te:

3. De overstorting en het vervoer van baggerspecie en het wasschen van grind moeten zoodanig geschieden, dat geen ophooging van afval en geen oneffenheden op den rivierbodem ontstaan.

4. Van zonsonder- tot zonsopgang mag niet gebaggerd worden.

Van een half uur nà zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang moet het baggervaartuig ter zijde van de vaargeul geankerd liggen.

Het baggeren is verboden gedurende de maanden December, Januari en Februari.

5. Door het baggeren, vervoeren en lossen der baggerspecie mogen scheepvaart of jaagdienst nimmer belemmerd worden.

6. Behalve een voor- en zoo noodig een achteranker, moeten alle zijankers, kettingen, trossen en dergelijke voorwerpen, bij het baggeren gebezigd, van binnen boord gehaald zijn.

7. De concessionaris $\frac{\text{is}}{\text{zijn}}$ verplicht om ter plaatse waar gebaggerd wordt de in art. 2 dezer voorwaarden bedoelde lijnen, landwaarts waarvan niet gebaggerd mag worden, door duidelijk zichtbare verkenmerken aan te duiden en die verkenmerken gedurende den tijd dat gebaggerd wordt, te onderhouden, een en ander ten genoegen van den in art. 10 genoemden Ingenieur of de onder diens bevelen staande ambtenaren van den Waterstaat en Bakenmeesters.

8. Gezonken bagger- of andere vaartuigen, bij de concessionaris in gebruik, moeten door of rechtverkrijgenden, binnen een door den in art. 1 genoemden Hoofdingenieur te stellen termijn, worden opgeruimd. Bij nalatigheid geschiedt de opruiming van Rijkswege op of kosten.

9. Hoogstens veertien en minstens acht dagen vóór dat met het baggerwerk volgens deze vergunning wordt aangevangen en telkens wanneer $\frac{\text{het}}{\text{de}}$ baggervaartuig word verhaald naar een ander riviervak, wordt hiervan schriftelijk en vrachtvrij door de concessionaris kennis gegeven aan den in art. 10 genoemden Ingenieur, met opgave van het riviervak alwaar gebaggerd zal worden.

10. Het toezicht op de naleving van de voorwaarden dezer ver-

gunning is opgedragen aan den in art. 1 genoemden Hoofdingenieur, en aan de onder zijne bevelen staande ambtenaren van den Waterstaat en Bakenmeesters, aan wie te allen tijde vrije en ongestoorde toegang tot baggervaartuig moet worden verleend. Hun wordt de vereischte hulp verleend, om zich te kunnen overtuigen of de voorwaarden worden nageleefd en worden de noodige hulpmiddelen tot het doen van peilingen verstrekt.

Ook $\frac{\text{is}}{\text{zijn}}$ de concessionaris verplicht maandelijks aan den Ingenieur van den Waterstaat . . . . . schriftelijk en vrachtvrij op te geven de door in de afgeloopen maand gebaggerde hoeveelheden , benevens voor elke hoeveelheid de plaats van baggering.

11. De concessionaris dra zorg, dat alle voorwerpen, welke bij het baggeren uit de rivier worden opgehaald en naar het oordeel van den in art. 10 genoemden Ingenieur uit een oogpunt van natuurlijke historie, oudheid- of geschiedkunde merkwaardig zijn, of uit anderen hoofde waarde hebben, terstond in diens handen worden gesteld.

De concessionaris verkla door de aanneming van de voorwaarden dezer vergunning, dat alle voorwerpen, waarvan in de vorige alinea sprake is, eigendom zijn van den Staat alléén, en dat derhalve, zoo voor zich, als voor allen, die in dienst zijn, of bij het baggerwerk, ook bij wege van aanneming, werkzaam zijn, afstand doe van het recht van eigendom op het gevondene, bedoeld in art. 642 Burgerlijk Wetboek, terwijl zich door die aanneming verbind geen personeel in dienst te nemen, dan nadat ook dit gelijken afstand heeft gedaan, of geen contract van aanneming te sluiten, dan waarbij dezelfde verplichting aan den aannemer wordt opgelegd.

Den vinder wordt evenwel een schadeloosstelling verleend, geëvenredigd aan de waarde van het gevondene.

12. De concessionaris moet zich gedragen naar de bevelen die door de in art. 10 vermelde ambtenaren worden gegeven, omtrent de plaats van het baggeren, het verhalen van $\frac{\text{het}}{\text{de}}$ baggervaartuig , enz., ook in verband met vergunningen die aan anderen zijn of worden verleend.

Het baggeren in eenig riviervak kan door den in art. 10 genoemden Hoofdingenieur tijdelijk worden verboden.

13. De vergunning of een duidelijk leesbaar en door de concessionaris gewaarmerkt afschrift daarvan, benevens een exemplaar van de in deze vergunning genoemde Koninklijke besluiten, moeten

aan boord van $\frac{\text{het}}{\text{de}}$ baggervaartuig aanwezig zijn, ter inzage van ieder ambtenaar in art. 14 van het reglement, vastgesteld bij eerstgenoemd Koninklijk besluit, aangewezen, die zulks zal verlangen.

14. Wordt deze vergunning opgezegd, dan moet het baggerwerk op de eerste aanschrijving van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid en binnen den daarbij te stellen termijn worden gestaakt.

15. De vergunning vervalt:

1°. zoodra blijkt dat de bepalingen dezer voorwaarden niet worden nageleefd, en

2°. in elk geval op . . . . . .

VOORWAARDEN, waaronder aan , te , tot wederopzegging vergunning wordt verleend tot het baggeren met den hand- of hijschbeugel in van tot . *)

Art. 1. Het baggeren mag niet anders geschieden dan buiten een lijn . . . . . .

2. Het baggeren moet geschieden, zonder geulen of kuilen te vormen, en tot geen grootere diepte dan

3. De baggerbeugel mag niet anders worden uitgeworpen dan naar de van den naastbijzijnden oever verwijderde zijde.

Zoogenaamde lipbeugels mogen niet gebruikt worden.

4. Door het baggeren, vervoeren of lossen der specie mogen de scheepvaart of jaagdienst nimmer belemmerd worden.

De baggerschuiten mogen niet dwars, doch moeten in de richting van het vaarwater liggen.

5. Het baggeren mag alleen geschieden tusschen zonsop- en zonsondergang.

Indien de vaartuigen niet huiswaarts keeren, moeten zij ter zijde van het vaarwater gebracht worden. Kan dit laatste niet op voldoende wijze geschieden, zoo zullen de vaartuigen aldaar niet mogen overnachten.

6. Wanneer de concessionaris het baggeren niet persoonlijk verricht, doch dat door anderen doet verrichten, is hij verplicht, de namen der door hem aan te stellen baggerlieden op te geven aan den betrokken

*) De *artt.* 3 en 6 zijn voor het geval van vergunningen tot handbaggeren in rivieren onnoodig.

Ingenieur van den Waterstaat, welke Ingenieur aan ieder hunner een door hem onderteekend bewijs zal verstrekken, waaruit blijkt, dat de persoon, te wiens name het bewijs is afgegeven, krachtens deze vergunning bevoegd is om te baggeren.

De concessionaris is verplicht te zorgen, dat de baggerlieden dit bewijs tijdens het baggeren steeds bij zich hebben.

Bij het eindigen dezer vergunning levert de concessionaris deze bewijzen weder in bij genoemden Ingenieur.

Indien een baggerman zich niet houdt aan de bepalingen deser voorwaarden, moet hij onverwijld van het werk verwijderd worden. De concessionaris is dan gehouden het bewijs, ten name van dien baggerman afgegeven, zoo spoedig mogelijk bij den Ingenieur voornoemd in te leveren.

7. Het toezicht op het baggeren ingevolge deze vergunning is opgedragen aan den Hoofdingenieur van den Waterstaat en aan de onder hem dienende ambtenaren en beambten van den Waterstaat, bakenmeesters, kanaalbeambten, alsmede de betrokken ambtenaren der Rijks- en Gemeentepolitie.

De concessionaris gedraagt zich naar hunne bevelen, omtrent de plaats van het baggeren, het zoo noodig verhalen enz., ook in verband met vergunningen, die aan anderen zijn of worden verleend tot baggeren in hetzelfde $\frac{\text{rivier}}{\text{kanaal}}$ vak.

De Hoofdingenieur is bevoegd het baggeren tijdelijk te verbieden, indien hem dit noodzakelijk voorkomt in het belang van $\frac{\text{de rivier}}{\text{het kanaal}}$ of van de scheepvaart.

8. De vergunning of een duidelijk leesbaar en door den concessionaris gewaarmerkt afschrift daarvan (benevens) moeten aan boord van het baggervaartuig aanwezig zijn, ter inzage van ieder ambtenaar, genoemd in art. 7 dezer voorwaarden, die zulks zal verlangen.

9. De concessionaris draagt zorg, dat alle voorwerpen, welke bij het baggeren uit de rivier worden opgehaald, en, naar het oordeel van den in art. 6 genoemden Ingenieur, uit een oogpunt van natuurlijke historie, oudheid- of geschiedkunde merkwaardig zijn, of uit anderen hoofde waarde hebben, terstond in diens handen worden gesteld.

De concessionaris verklaart door de aanneming van de voorwaarden dezer vergunning, dat alle voorwerpen, waarvan in de vorige alinea sprake is, eigendom zijn van den Staat alléén, en dat hij derhalve, zoo voor zich, als voor allen, die in zijn dienst zijn, of bij het bag-

gerwerk, ook bij wege van aanneming werkzaam zijn, afstand doet van het recht van eigendom op het gevondene, bedoeld in art. 642 Burgerlijk Wetboek, terwijl hij zich door die aanneming verbindt geen personeel in dienst te nemen, dan nadat ook dit gelijken afstand heeft gedaan, of geen contract van aanneming te sluiten, dan waarbij dezelfde verplichting aan den aannemer wordt opgelegd.

Den vinder wordt evenwel eene schadeloosstelling verleend, geëvenredigd aan de waarde van het gevondene.

10. Wordt deze vergunning opgezegd, dan moet het baggeren op de eerste aanschrijving van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid en binnen den daarbij te stellen termijn worden gestaakt.

11. De vergunning vervalt:

1°. zoodra blijkt, dat de bepalingen dezer voorwaarden niet worden nageleefd;

2°. in elk geval op . . . . . .

KON. BESLUIT *van* 29 *Maart* 1902, *n°.* 53, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 19 *November* 1901, *n°.* 3, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor den polder van het* 4*e en* 5*e Veendistrict, in de gemeenten Aengwirden, Haskerland, Schoterland en Opsterland, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 5 *October* 1874, *n°.* 11, 11 *December* 1875, *n°.* 35, 6 *December* 1880, *n°.* 38, 16 *Augustus* 1881, *n°.* 18, 6 *September* 1883, *n°.* 18, 3 *December* 1887, *n°.* 19, 14 *Augustus* 1890, *n°.* 20 *en* 3 *Augustus* 1898, *n°.* 16.

Zie Prov. blad n°. 57.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 22 *April* 1902, *La. A, Afdeeling Waterstaat T, tot nadere wijziging en aanvulling van de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat.*

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

Heeft goedgevonden:

onder intrekking der beschikking van 25 Maart 1897, n°. 138, afdeeling Waterstaat, 3de onderafdeeling *b*;

te bepalen:

dat in de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat, zooals die laatstelijk is vastgesteld bij beschikking van 16 Mei 1898, litt. E, en is gewijzigd bij beschikkingen van 30 Augustus 1899, litt. H. en 23 Januari 1901, litt. F., met ingang van 1 Mei 1902, nader de volgende wijzigingen en aanvullingen worden gebracht:

Op blz. 6, voor: »6de District« te lezen:

6de District. Noordbrabant is verdeeld in twee arrondissementen, genaamd het *Oostelijk* en het *Westelijk* arrondissement.

Van de rivieren, onder Noordbrabant gelegen, behooren tot dit district alleen de Donge boven de benedenzijde der voormalige penanten-brug te Geertruidenberg, alsmede het Volkerak en het Krammer beneden de grenslijn op het Volkerak voor het 4de rivierarrondissement omschreven, doch met inbegrip van den havenmond van de Dintel tot aan de lijn, gaande over den kop van de dammen, die deze buitengeul begrenzen.

Ook de killen en buitendijksche gronden in de Biesbosch of het Bergsche veld zijn niet in dit district begrepen.

De scheidingslijn tusschen beide arrondissementen loopt als volgt: van de Belgische grens ten westen langs den Rijksweg over Goirle naar Tilburg; verder langs den provincialen weg naar Sprang, vandaar langs den buitenteen van den Meerdijk en den Liniedijk tot den weg door den Baardwijkschen overlaat, voorts benoorden dezen weg tot den buitenteen van den dijk van het Land van Heusden en verder den teen van dezen dijk volgende langs Nieuwkuik en Vlijmen naar Hedikhuizen tot de scheiding met Herpt en Bern en langs deze naar de rivier de Maas.

Op bladz. 8 en 9 voor »*4de arrondissement*« te lezen:

4de arrondissement. De Boven-, Beneden- en Nieuwe Merwede, de Oude Maas, de Noord, het Mallegat en de Dordtsche Kil, de Krabbe, het Hollandsch Diep en Haringvliet, met een deel van het Volkerak en het Spui met het Beerengat.

De Boven-Merwede begint aan de punt van den scheidingsdam tusschen de Waal en de Maas bij Loevestein

Tot de Nieuwe Merwede behooren de killen en polders daar benoorden en bewesten tot de Beneden-Merwede en het eiland van Dordrecht en die ten zuiden en oosten der rivier tot de grenslijn, gevormd als volgt: van het zuideinde van den Vervoornepolder naar de noordpunt van den Prikpolder, de scheiding der gemeente Werkendam van daar volgende tot in het diep van het Steurgat; voorts door het diep van het Steurgat, van dat van de Ruigt, de Noorderklip, van Kampen en van de Visschen tot de zuidwestzijde der Jacomina-

plaat, en van daar gericht op het zuidelijk landhoofd der draaibrug in den spoorweg over het Hollandsch Diep.

Voor het winterbed vangen de bedijkingen aan aan de benedenzijde der haven van Gorinchem aan den rechteroever, en strekken aan den linkeroever van de westzijde der vesting Woudrichem tot den dijk van het Nieuwland van Altena. Verder behooren daartoe de dijken van het eiland Dordrecht, met die langs de Noord, de Oude Maas, het Hollandsch Diep, het Haringvliet en het Spui.

Op het Volkerak tot aan de wederzijdsche bedijkingen langs dien stroom wordt de grens met het 6de district en met het 10de district bepaald door de lijn, die men zich kan getrokken denken van den lichtopstand aan den havenmond van de Dintel op den kerktoren te Ooltgensplaat.

Op het Haringvliet wordt de grens bepaald door de lijn, getrokken van het licht op den dijkshoek bij de Hoornsche hoofden naar het baken de Pieter.

Langs de Noord ligt het scheidingspunt voor het winterbed op de bedijkingen aan den rechteroever bij paal 153 van de Alblasserwaard en op het Slikkerveer aan den linkeroever.

Aan het benedeneind der Oude Maas ligt de scheiding aan den rechteroever op de grens tusschen de gemeenten Pernis en Hoogvliet, en aan den linkeroever aan het Hartelsche gat.

De werken te Moerdijk en te Willemstad behooren tot het 6de district, die van de tramweghavens te Numansdorp en te Middelharnis, alsmede die van de aanlegplaats te Ooltgensplaat en die op het eiland De Tien Gemeten tot het 10de district.

Op blz. 9, voor »*5de arrondissement*« te lezen:

5de arrondissement. De Maas van de grensscheiding tusschen Limburg en Gelderland bij Mook tot de punt van den scheidingsdam bij Loevestein, de Bokhovensche overlaat, het benedendeel van de Donge tot de benedenzijde der voormalige penantenbrug te Geertruidenberg benevens de Amer met de benoorden die rivier in de Biesbosch of het Bergsche veld gelegen killen en buitendijksche gronden, die niet tot het 4de rivierarrondissement behooren.

De traverse der Beersche Maas en de zomerkade in den bovenmond daarvan, alsmede de Baardwijksche Overlaat behooren tot het 6de district.

De scheiding voor het winterbed op den Maasdijk van Maas en Waal is de Dreumelsche sluis; het winterbed van den Maasdijk der Bommelerwaarden begint aan dijkpaal 2 bezuiden Rossem, en omvat tevens de Maaskade van het Munnikenland.

Het winterbed van den dijk van het Oudland van Altena eindigt

aan de vestingwerken ten zuidoosten van Woudrichem, dat van den dijk langs het Bergsche veld vangt aan bij het noordeinde van nieuw Altena, en eindigt aan den Rijksweg bij het Keizersveer.

WET *van* 9 *Mei* 1902 (*Staatsblad n°.* 54), *tot toekenning van eenige bevoegdheden aan de besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, met intrekking der wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42), bij de wet eenige bevoegdheden toe te kennen aan de besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders;

Gezien art. 188 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders, die als publiekrechtelijke instellingen zijn ingericht, zijn bevoegd:

1°. bij dringend of dreigend gevaar de door hen noodig geoordeelde maatregelen te nemen, desnoods met afwijking van bepalingen van een algemeenen maatregel van bestuur of andere verordening.

Nadat het gevaar geweken is, zorgen zij zooveel mogelijk dat de staat van zaken weder met de verordeningen in overeenstemming worde gebracht;

2°. de door hen bevolen werken en opruimingen bij weigering of nalatigheid van de daartoe verplichten voor rekening van dezen te doen uitvoeren;

3°. voor zoover hun bij het reglement hunner instelling of eene provinciale verordening de handhaving van de daarin vervatte politiebepalingen is opgedragen, op kosten der overtreders te doen wegnemen, beletten, verrichten of in vorigen toestand herstellen, hetgeen in strijd met die politiebepalingen is of wordt gemaakt of gesteld, ondernomen, nagelaten, beschadigd of weggenomen.

Spoedeischende gevallen uitgezonderd, wordt van de bevoegdheid onder dit en het voorgaande nummer omschreven, geen gebruik gemaakt, dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd;

4°. tot den aanleg, het onderhoud, het herstel of de verbetering van dijken en andere waterkeeringen, met inachtneming der voorschriften bij het reglement der instelling of eene provinciale verorde-

ning gegeven, specie te nemen van gronden, waarop de verplichting tot levering tegen of zonder vergoeding, krachtens gewoonte of verordening, zoowel als uit anderen hoofde in 1886 rustte;

of zoo de specie van andere gronden moet worden genomen, het daartoe volgens de wet op de onteigening ten algemeenen nutte vereischte besluit te nemen;

5°. wanneer in geval van watersnood oogenblikkelijke inbezitneming volstrekt noodzakelijk geacht wordt, overeenkomstig de wet op de onteigening ten algemeenen nutte den last daartoe te geven; gelijke bevoegdheid wordt toegekend aan hunne hoofden en hunne daartoe gemachtigde leden;

6°. zoo het reglement der instelling dit opdraagt, zoowel de inwonenden die daarin niet geland zijn als de ingelanden binnen hun gebied tijdelijk tot het doen van persoonlijke diensten op te roepen tot bewaking en verdediging van waterkeeringen bij dreigend gevaar of tot hulp in geval van doorbraak en van hen ten behoeve van die verdediging verstrekkingen van last- en trekdieren, voer- en vaartuigen en gereedschappen te vorderen.

De regeling van den aard en duur dezer diensten en verstrekkingen en van wat daartoe betrekking heeft, geschiedt bij het reglement der instelling of bij verordening van de instelling zelve.

2. Dragen de Staten in de reglementen der instellingen of de provinciale verordeningen de handhaving van de daarin vervatte politiebepalingen aan de besturen in artikel 1 bedoeld op, dan zijn met de opsporing van de overtredingen dier bepalingen belast de voorzitter en de leden van het bestuur en de beëedigde beambten der instellingen, evenals dat bestuur zelf, ieder voor zooveel zijn waterschap, veenschap of veenpolder betreft.

Het bestuur van het waterschap, het veenschap of den veenpolder kan met de krachtens die politiebepalingen bekeurden in schikking treden voor zooverre het reglement of de provinciale verordening daartoe de bevoegdheid verleent.

In dat geval zijn de bepalingen van artikel 15, tweede, derde en vierde lid, der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) van toepassing.

3. De besturen in artikel 1 bedoeld, kunnen bij dwangbevel, medebrengende het recht van parate executie, dat is het recht om de goederen des schuldenaars zonder vonnis aan te tasten, invorderen:

a. de omslagen en andere belastingen door hen te heffen;

b. de kosten der werken en opruimingen door hen bij weigering of nalatigheid der daartoe verplichten of bij overtreding van verordeningen, voor rekening van de weigerachtigen, nalatigen of overtreders ten uitvoer gebracht;

c. van hunne penningmeesters, rentmeesters, ontvangers, gaarden en andere rekenplichtigen, of van de rechtverkrijgenden of borgen van dezen, de gelden en zaken aan de instelling behoorende of verschuldigd.

4. Worden de omslagen niet rechtstreeks van de ingelanden ingevorderd, maar besturen van waterschappen, veenschappen of veenpolders voor de onder hun gebied behoorende landen aangeslagen, of met de inning van den omslag belast, dan kan het verschuldigde bedrag bij dwangbevel van het nalatig bestuur worden ingevorderd met parate executie van de kas en de voor executie vatbare bezittingen van de instelling.

Nadat het dwangbevel voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden, kan de invordering door het bestuur der instelling, aan welke de omslagen verschuldigd zijn, ook rechtstreeks van de schuldplichtige ingelanden geschieden, op de wijze bij het reglement bepaald. De overgifte van stukken voor de invordering vereischt, kan door genoemd bestuur in rechten worden gevorderd. Bij het vonnis, houdende veroordeeling tot overgifte wordt de voorloopige tenuitvoerlegging daarvan, des noods door middel van lijfsdwang bevolen.

De bepaling van artikel 590 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering omtrent het stellen van zekerheid is hier niet van toepassing.

Het reglement eener instelling kan voor de meerdere kosten, door nalatigheid of weigerachtigheid veroorzaakt, persoonlijk aansprakelijk stellen de leden van het bestuur die niet aantoonen het hunne te hebben gedaan om het verschuldigde te doen betalen.

5. Het kohier van den omslag bepaalt den termijn, binnen welken de aanslagen moeten worden voldaan.

Andere belastingen moeten worden voldaan op den tijd aangewezen in de verordening, krachtens welke de heffing geschiedt.

Het bedrag der kosten, bedoeld bij artikel 3, *b*, wordt vastgesteld door het gezag, met het dagelijksch bestuur in de instelling belast, met bepaling van den termijn, binnen welken de betaling moet plaats hebben.

6. Wordt het verschuldigde niet binnen den gestelden en in het aanslagbiljet uitgedrukten termijn betaald, dan zendt de ambtenaar, aan wien de invordering is opgedragen, aan den in gebreke gebleven eene schriftelijke waarschuwing om het verschuldigde binnen een naderen termijn, welke op niet minder dan veertien dagen mag worden gesteld, te voldoen.

De waarschuwing vermeldt de oorzaak en het bedrag der schuld; den titel waarop de vordering gegrond is: waar het de kosten geldt

bij artikel 3, *b*, bedoeld, het besluit, waarbij het bedrag dier kosten is vastgesteld; voorts de plaats waar de betaling moet geschieden.

Zij wordt hem, aan wien zij is gericht, aan zijne woonplaats uitgereikt of bij aangeteekenden brief toegezonden.

7. Zoo de betaling binnen dien naderen termijn niet volgt, doet de ambtenaar, aan wien de invordering is opgedragen, den in gebreke gebleven door een beambte der instelling, door het bestuur daartoe aan te wijzen, of door een deurwaarder sommeeren om binnen een termijn, die op niet minder dan acht vrije dagen mag worden gesteld, het verschuldigde te voldoen.

Op die sommatie is het tweede lid van het vorig artikel toepasselijk; zij wordt uitgebracht op de wijze voor dagvaardingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bepaald.

8. De waarschuwing en de sommatie in de artikelen 6 en 7 voorgeschreven zijn vrij van zegel en van de formaliteit van registratie

9. Indien op de sommatie geene betaling volgt, maakt de ambtenaar met de invordering belast, een dwangbevel op en biedt het den voorzitter van het bestuur der instelling aan, om door dezen uitvoerbaar te worden verklaard.

Waar het bestuur der instelling aan één persoon is opgedragen, geschiedt de uitvoerbaarverklaring door dezen.

Op dat dwangbevel is het tweede lid van artikel 6 toepasselijk. Daarenboven moeten daarop vermeld worden de dagteekeningen der waarschuwing en der sommatie.

10. Eigenaren, erfpachters, vruchtgebruikers en beklemde meiers van gronden, binnen een waterschap, veenschap of veenpolder gelegen, wier woonplaats niet binnen het Rijk is gevestigd en die aldaar geen bekend verblijf hebben, zijn verplicht aan het bestuur der instelling eene gekozen woonplaats binnen het Rijk op te geven, waar hun de aanslagbiljetten bezorgd, sommatie en dwangbevel beteekend kunnen worden. Blijven zij hiermede in gebreke, dan geschieden de bezorging en beteekening aan den burgemeester der gemeente, waaronder de gronden geheel of voor een gedeelte behooren, aan wien tevens van de beteekende stukken afschrift zal worden gelaten.

De burgemeester teekent de oorspronkelijke stukken kosteloos met »gezien« en doet de bezorgde en het afschrift der beteekende stukken, zoo mogelijk, aan den schuldplichtige toekomen, zonder dat van dit laatste in rechten zal behoeven te blijken.

11. Ten verzoeke van den ambtenaar met de invordering belast, wordt het dwangbevel ten uitvoer gelegd met inachtneming van de voorschriften bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van het ten uitvoer leggen van vonnissen gegeven.

12. Hij tegen wien het dwangbevel is uitgevaardigd, kan daartegen komen in verzet vóór het dwangbevel volgens de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen vastgesteld, gerekend moet worden ten nieuwe te zijn gedaan.

Dit verzet, tijdig en op de hierna voor te schrijven wijze gedaan, schorst de uitvoering van het dwangbevel.

De akte van verzet moet de middelen, waarop het verzet gegrond is, omschrijven op straffe van nietigheid. Het kan niet worden gegrond op betwisting der vastgestelde begrooting, van daarop voorkomende posten of van het bedrag waarop de te heffen omslag begroot is, noch op de bewering, dat de waarschuwing niet is ontvangen.

13. Op het verzet wordt beslist door de rechterlijke macht, uitgezonderd wanneer het gegrond is op het beweren, dat de kosten van werken of opruimingen bedoeld bij artikel 3, *b*, onnoodig waren of te hoog berekend zijn, zonder dat daarbij de omvang der schuldplichtigheid wordt ontkend, of dat den in verzet komende de noodige tijd om die werken of opruimingen zelf te verrichten niet is gegund of hij dat op min kostbare wijze had kunnen doen.

14. Het verzet, waarop door de rechterlijke macht moet worden beslist, geschiedt bij deurwaarders-exploot met dagvaarding van het bestuur en van hem, die het dwangbevel heeft uitgevaardigd, voor de rechtbank van het arrondissement, binnen hetwelk het bestuur is gevestigd.

Geldt het verzet, waarop door de rechterlijke macht moet worden beslist, het verhaal van de kosten van werken of opruimingen bij artikel 3, *b*, bedoeld, dan wordt dat verzet aangebracht bij de rechtbank van het arrondissement, binnen hetwelk die werken of opruimingen zijn ten uitvoer gebracht.

De dagvaarding moet geschieden tegen een rechtsdag, vallende binnen de vier weken na hare beteekening, op straffe van verval van het verzet.

15. In het geding op het verzet worden zoowel de feiten, die tot de executie aanleiding hebben gegeven, als de schuldplichtigheid voor bewezen gehouden, wanneer daarvan blijkt op de wijze bij het reglement der instelling of provinciale verordening voorgeschreven, behoudens tegenbewijs.

Wanneer het reglement of de verordening omtrent dat bewijs geen voorschrift inhoudt, kunnen zij door de gewone middelen worden bewezen.

16. Hooger beroep of beroep in cassatie tegen een vonnis, waarbij het verzet is afgewezen, is niet ontvankelijk dan na voorloopige betaling van het gevorderde in handen van den ambtenaar die het dwangbevel heeft uitgevaardigd.

17. Dwangbevelen, krachtens artikel 3, *c*, tegen nog in betrekking zijnde rekenplichtigen of hunne borgen af te geven, worden uitgevaardigd door het bestuur der instelling en door diens voorzitter uitvoerbaar verklaard.

Waar het bestuur der instelling aan één persoon is opgedragen, is uitvoerbaarverklaring van zoodanig dwangbevel onnoodig.

De aan deze dwangbevelen voorafgaande waarschuwingen en sommatiën worden gedaan door of op last van het bestuur.

18. Het verzet, gegrond op het beweren, dat de kosten van werken of opruimingen bedoeld bij artikel 3, *b*, onnoodig waren of te hoog berekend zijn, of dat den in verzet komende de noodige tijd om die werken of opruimingen zelf te verrichten niet is gegund en hij zulks op min kostbare wijze had kunnen doen, wordt aangebracht bij verzoekschrift aan het bestuur, dat de zaak aangaat, hetwelk daarop beslist.

Het bestuur geeft van het ontvangen van het verzoekschrift onmiddellijk kennis aan den deurwaarder, die met de tenuitvoerlegging van het dwangbevel is belast.

19. Omtrent de bezwaren, in het vorig artikel vermeld, kan ook vóór de uitvaardiging van het dwangbevel de beslissing van het bestuur, dat de zaak aangaat, worden ingeroepen.

20. Van de beslissing van het bestuur kan de belanghebbende binnen dertig dagen, nadat hem daarvan kennis is gegeven, in beroep komen bij Gedeputeerde Staten, na vooraf het van hem gevorderde voorloopig te hebben betaald in handen van den ambtenaar met de invordering belast.

Gedeputeerde Staten beslissen, na zoowel aan den belanghebbende als aan het bestuur gelegenheid te hebben gegeven hunne beweringen schriftelijk en mondeling toe te lichten.

21. Gedeputeerde Staten geven van hunne beslissing kennis aan den appellant en aan het betrokken bestuur.

Van die beslissing is binnen dertig dagen na die kennisgeving beroep op Ons toegelaten.

Het adres van beroep wordt aan Ons gericht, maar ingediend bij Onzen Commissaris in de provincie, die daarop den dag van ontvangst aanteekent en het adres vervolgens aan Ons opzendt. Hij geeft een bewijs van de ontvangst af.

22. De vorderingen wegens omslagen of andere belastingen, en die wegens kosten der werken en opruimingen bedoeld bij artikel 3, *b*, verjaren door verloop van drie jaren na het verstrijken van den termijn, binnen welken het verschuldigde had moeten zijn voldaan.

De vorderingen tegen rekenplichtigen of hunne rechtverkrijgenden

of borgen verjaren door verloop van vijf jaren nadat het verschuldigde opeischbaar is geworden.

De verjaring wordt door de waarschuwing en de sommatie niet gestuit, wèl door de beteekening van het dwangbevel.

Ingeval verzet is gedaan, of overeenkomstig artikel 19 eene beslissing is verzocht, begint de termijn van verjaring weder te loopen, zoodra op het verzet of het verzoek bij eindvonnis is beslist.

23. De omslagen en andere lasten van een waterschap, veenschap of veenpolder en de kosten, welke het bestuur besteed heeft voor het ten uitvoer brengen van werken, waartoe de ingeland in zijne hoedanigheid van eigenaar, erfpachter, vruchtgebruiker of beklemde meier verplicht was, kunnen alleen worden verhaald op de eigendommen der schuldplichtige ingelanden, welke volgens het Burgerlijk Wetboek onroerende zaken zijn en gelegen zijn in het betrokken waterschap, veenschap of den betrokken veenpolder.

24. Bij overgang van onroerend goed in eigendom, erfpacht, vruchtgebruik of beklemming blijft het goed verbonden voor de aanslagen in de omslagen en andere lasten van het waterschap, het veenschap of den veenpolder, waarin het goed is gelegen, over het loopende belastingjaar en de twee vorige, en voor de teruggaaf der kosten welke het bestuur besteed heeft voor het ten uitvoer brengen van werken, waartoe de vorige rechthebbende in zijne hoedanigheid van eigenaar, erfpachter, vruchtgebruiker of beklemde meier verplicht was.

De nieuwe verkrijger kan na aan hem gedane waarschuwing en sommatie tot betaling worden gedwongen, krachtens tegen hem uitgevaardigd dwangbevel.

Geldt de overgang slechts een gedeelte van het onroerend goed in den aanslag van den vorigen eigenaar begrepen, dan wordt die aanslag door den voorzitter van het bestuur der instelling gesplitst en, was er reeds een dwangbevel uitgevaardigd, dat dwangbevel door nieuwe dwangbevelen vervangen, tenzij tegen het eerste dwangbevel reeds verzet gedaan, en daarvoor een geding aanhangig is, in welk geval al de goederen, aan den opposant tijdens het verzet toebehoorende, verbonden blijven.

25. Voor de omslagen en andere lasten door haar geheven en voor de kosten in het vorig artikel bedoeld, wordt aan de instellingen in artikel 1 genoemd voorrecht toegekend op de eigendommen, welke de aanslag geldt, of waarvoor de kosten gemaakt zijn, en op de daarop gevestigde rechten van erfpacht of vruchtgebruik of beklemming.

Dit voorrecht gaat boven hypotheek en wordt gerangschikt onmiddellijk na het voorrecht der schatkist voor de grondbelasting.

26. De wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42) is vervallen.

Lasten enz.

Tot toelichting van het wetsontwerp werd door de Regeering o.a. het navolgende medegedeeld.

De wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42), betrekkelijk de rechtsmacht der hooge en andere heemraadschappen, dijk- en polderbesturen, enz. bepaalt zich niet tot het onderwerp in dit opschrift aangeduid, waaromtrent zij eenvoudig verklaart, dat de genoemde besturen geene rechtsmacht hebben, maar kent daarbij aan die besturen uitdrukkelijk eenige andere bevoegdheden toe, van welke zij tot heden toe, waar het noodig is, gebruik maken.

Die wet heeft eenige leemten, waarin het noodig is te voorzien. Zij bevat voorts eenige bepalingen, die door andere wetten zijn vervallen, terwijl andere artikelen wijziging behoeven om met de bestaande wetgeving in overeenstemming te worden gebracht. Het wordt daarom wenschelijk geacht haar aan eene geheele herziening te onderwerpen, bij gelegenheid van welke tevens eenige verbeteringen in overweging kunnen worden genomen.

Een daartoe strekkend wetsontwerp door de Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 21 April 1892, n°. 4, ingediend, werd bij Koninklijke boodschap van 28 September 1896 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden (Gedrukte Stukken 1896/97 n°. **102**), doch krachtens Koninklijke machtiging in September 1897 ingetrokken. Het wordt hierbij thans andermaal nagenoeg onveranderd aangeboden.

Het opschrift der wet van 1841 kan voor het nieuwe ontwerp niet dienen. Van rechtsmacht der bedoelde colleges behoeft geen sprake te zijn. Ook als art. 1 niet wordt overgenomen, zullen die colleges geene rechtsmacht hebben, omdat art. 155 der Grondwet bepaalt, dat de rechterlijke macht alleen wordt uitgeoefend door rechters, welke de wet aanwijst, en die colleges door geene wet daartoe worden aangewezen.

Als opschrift is daarom gesteld: „Wet houdende toekenning van *eenige* bevoegdheden aan de besturen van waterschappen, enz." Het is toch niet de bedoeling alle bevoegdheden van die besturen in de wet te omschrijven. Hunne meeste bevoegdheden ontleenen zij aan de reglementen van bestuur voor hunne instelling door de Staten der provincie vastgesteld. Het wetsontwerp bepaalt zich tot die bevoegdheden, die steun moeten vinden in de wet en regelt die zooveel noodig.

Onze wetgeving gaat van het beginsel uit dat de dijkszorg opgedragen wordt aan waterschappen. Immers, in geen enkele wet, behalve voor zoover dit voortvloeit uit art. 73, eerste lid, der onteigeningswet, is aan gemeentebesturen, voor het geval dat zij met het beheer van waterkeeringen belast zijn, eenige bijzondere bevoegdheid toegekend in geval van gevaar voor den dijk. Intusschen zijn er, hoewel door de regelingen door de Provinciale Staten sedert 1848 gemaakt het aantal belangrijk is ingekrompen, ook thans nog enkele gemeenten die het beheer over waterkeeringen voeren. Ging de wetgever in het belang van die taak aan deze gemeentebesturen bijzondere bevoegdheden toekennen, hij zou, in tegenstelling met hetgeen hij tot nog toe deed, de bestendiging van zoodanig beheer bevorderen.

Art. 1, 1°. en 2°. Bij art. 2, 1°. der wet van 1841 is de hierbedoelde bevoegdheid aan de waterschapsbesturen ten aanzien van de door hen noodig gekeurde werken en opruimingen toegekend. Uit art. 7 en volgende der wet

van 12 Juli 1855 (Staatsblad nº. 102) volgt echter, dat die besturen gerogen kunnen worden, werken door onderhoudsplichtigen te doen verrichten die zij zelve niet noodig achten. Ook ten aanzien dier werken hebben zij de bevoegdheid hier bedoeld noodig. Daarom zijn de woorden „noodig gekeurd" in art. 1, 2º., vervangen door: „bevolen".

Ook bij dringend of dreigend gevaar kan van deze bevoegdheid worden gebruik gemaakt, voor zoover de onderhoudsplichtigen in gebreke zijn. Dit behoeft de wet evenmin uitdrukkelijk te verklaren als dat buitengewone maatregelen tot keering van gevaar ten laste van de instelling kunnen worden uitgevoerd.

Maar wel is eene stellige wetsbepaling noodig om te voorkomen dat bij het nemen van maatregelen tot keering van oogenblikkelijk gevaar de besturen door eenige verordening worden belemmerd. Geene bepaling van eenige verordening moet hen kunnen weerhouden datgene te doen wat zij tot afwending van het dreigend gevaar noodzakelijk oordeelen.

Is het gevaar geweken, dan worde de staat van zaken in overeenstemming met de niet nageleefde verordening gebracht, zoover zulks mogelijk is. Mocht een bestuur in gebreke blijven aan de door dit wetsartikel opgelegde verplichting te voldoen, dan zullen toegepast moeten worden de bepalingen van de wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad nº. 102) of van die welke deze vervangen zal.

De wet kan volstaan met de bevoegdheid aan het bestuur te geven. Op welke wijze het bestuur handelt, wie in bepaalde gevallen bevoegd is als bestuur op te treden, regelen de reglementen der instellingen.

Van het dubbel gewin en den dubbelen weerpenning, volgens de wet van 1841 onder de straffen te rekenen en deels bij art. 2 der aangehaalde wet van 1855, anderdeels bij de invoeringswet (Staatsblad nº. 64 van 1886) afgeschaft, is geen melding meer gemaakt.

Art. 1, 3º. In enkele provinciën nemen de Staten in de reglementen van bestuur voor waterschappen ook bepalingen van politie op. Wordt daarbij of in eene provinciale verordening de handhaving van door de Staten vastgestelde bepalingen aan het bestuur der instelling opgedragen, dan heeft dat bestuur daarbij gelijke bevoegdheid noodig, als het naar de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad nº. 139) ter uitvoering van artikel 191 der Grondwet, tot behoorlijke uitvoering zijner eigene keuren of politieverordeningen bezit. Zie art. 14 van die wet.

Art. 1, 4º., eerste lid. De bepaling is in overeenstemming gebracht met art. 68 der wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte, zooals dit artikel na de wijziging van 1861 luidt en krachtens art. IV van de Additioneele artikelen der Grondwet van 1887 is behouden gebleven.

Op het voorbeeld van dat art. IV wordt in het ontwerp gewaagd van aardbalg van gronden, waarop de verplichting tot aardlevering in 1886 rustte.

Bij de uitoefening der bevoegdheid om tot den aanleg, het onderhoud, het herstel of de verbetering van dijken of andere waterkeeringen specie te nemen van gronden, waarop de verplichting tot levering tegen of zonder vergoeding, krachtens gewoonte of overeenkomst, zoowel als uit anderen hoofde in 1886 [illegible], de uitoefening dier bevoegdheid moeten in acht [illegible] provinciale verordening gegeven. De wet

op de onteigening ten algemeenen nutte heeft hare voorschriften op zoodanige aardhalingen niet toepasselijk verklaard en daaromtrent dus alles onveranderd gelaten. De voorschriften de *uitoefening* der hierbedoelde bevoegdheid betreffende, die in provinciale verordeningen voorkomen, zijn dus van kracht gebleven en zullen van kracht blijven zoolang zij niet zijn gewijzigd, door andere vervangen of ingetrokken.

Bij de toelichting van hare voordracht tot wijziging van het oorspronkelijk art. 68 der wet van 1851, heeft de Regeering aangevoerd dat daar waar sedert eeuwen de verplichting tot aardlevering op landen gerust heeft, en die landen telkens met dien last vervreemd zijn, men niet kan beweren, dat ontzetting van eigendom in den zin van art. 147 der Grondwet (van 1848) plaats heeft, wanneer de nakoming dier verplichting wordt gevorderd. „Dit beginsel", zeide de Regeering, „heeft de wetgever in art. 68 gehuldigd. Door de verklaring toch dat de formaliteiten van artt. 65—67 in het bedoelde geval niet behoefden nagekomen te worden, gaf hij blijkbaar te kennen, in dat geval geene onteigening te zien".

Geldt het nu bij de hierbedoelde aardhaling niet onteigening, waaromtrent alleen de wet voorschriften kan geven, dan is er geen grond aan de Provinciale Staten de bevoegdheid te ontzeggen om bij voortduring omtrent die aardhalingen voorschriften te geven, welke de besturen bij de *uitoefening* van hun recht moeten in acht nemen, noch om de bestaande voorschriften te wijzigen, mits zorgende dat geen nieuwe verplichting tot het leveren van specie worde opgelegd of de bestaande worde verzwaard, hetgeen in strijd zou zijn met art. 68 der onteigeningswet.

Bepalingen de *uitoefening* van het recht van aardhaling betreffende, vindt men bijv. in het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland van 1893, *Provinciaal Blad* n°. 74; en in art. 48 van het grondreglement voor de waterschappen in Overijssel van 1880, *Provinciaal Blad* n°. 8.

Art. 1, 4°., tweede lid, en 5°. De artt. 65 en 73 der onteigeningswet geven de daarin geregelde bevoegdheden aan de colleges en besturen, vermeld in artt. 1 en 2 der wet van 9 October 1841 (*Staatsblad* n°. 42). Wordt deze wet vervangen, dan behoort de nieuwe wet te zorgen dat die colleges en besturen diezelfde bevoegdheden behouden.

Art. 1, 6°. Evenals aan de gemeentebesturen bij de *wet* de bevoegdheid is gegeven de inwoners der gemeente in de aangewezen gevallen tijdelijk tot het doen van persoonlijke diensten op te roepen, behoort de bevoegdheid van de besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders om persoonlijke diensten te vorderen, haar steun te vinden in de *wet*. Te meer is dit noodig, omdat laatstgenoemde besturen, uitsluitend uit de ingelanden voortgekomen, geacht zouden kunnen worden hun gezag alleen over dezen te kunnen uitstrekken, terwijl toch de bevoegdheid, om in tijd van gevaar of nood tot persoonlijke diensten op te roepen, hun evenzeer tegenover de bewoners van hun gebied welke daarin niet geland zijn, behoort toe te komen; deze laatsten hebben trouwens evenzeer als de ingelanden belang bij de afwending van het gevaar en de redding uit den nood.

Niet in alle waterschappen, veenschappen of veenpolders wordt evenwel die bevoegdheid gevorderd. De toestanden zijn zeer verschillend. Het best zullen de Staten der provinciën kunnen beoordeelen waar daaraan behoefte bestaat.

Zij kunnen dit onzettelijk overwegen bij elk reglement van bestuur, dat zij voor een dier instellingen vaststellen. De wet bepale er zich daarom toe, die bevoegdheid te erkennen voor de instellingen welker reglement haar die bevoegdheid geeft.

De wet behoeft ook niet verder te gaan dan het beginsel vast te stellen. De regeling van den aard en duur dier diensten en wat verder daartoe betrekking heeft, zooals het toekennen van schadeloosstelling of belooning daarvoor enz., wordt beter aan de Staten der provinciën overgelaten, die daarbij op de eigenaardige behoeften van elke instelling letten kunnen en de uitwerking van enkele bijzondere punten aan het bestuur der instelling zelf kunnen overlaten.

Het reglement van politie op de zee- en rivierwaterkeerende dijken en kaden en de daarin gelegen sluizen en werken in de provincie Noordbrabant van 22 Juli 1881, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 8 October 1881, n°. 21, laat in art. 18 toe dat bij dreigend gevaar enz. de inwoners der gemeenten die door den dijk beschermd worden, tot het doen van persoonlijke diensten worden opgeroepen en schrijft daarbij voor, dat de aard en duur dezer diensten, de wijze van oproeping, afkoop, plaatsvervanging en schadeloosstelling, en de aanwijzing der gemeenten wier inwoners tot het doen van persoonlijke diensten kunnen verplicht worden, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten geregeld worden door het bestuur van het waterschap gemeenschappelijk met de raden der belanghebbende gemeenten.

Zulk eene regeling door een waterschap en een gemeentebestuur te zamen moet, om voor de inwoners verbindend te zijn, bij gemeenschappelijke verordening tot stand komen, maar eene gemeenschappelijke verordening van twee ongelijksoortige besturen is minder geschikt. Er is daarvoor ook geene aanleiding, want oproeping tot het doen van diensten ter bescherming van een dijk, in beheer van een waterschap, is een onderwerp dat minder tot de huishouding der gemeente moet geacht worden te behooren.

Het schijnt dat de beweegreden van dit voorschrift van het Noordbrabantsche reglement te zoeken is in de bedenking, die geopperd kan worden tegen het toekennen van de bevoegdheid aan waterschapsbesturen om aan inwoners — niet binnen hun gebied geland — verplichtingen op te leggen. Maar die bedenking vervalt als de *wet* het toekennen van die bevoegdheid uitdrukkelijk toestaat.

Ten slotte worde in het oog gehouden dat hier alleen van *persoonlijke* diensten sprake is. Voor het vorderen van *verstrekkingen* en het opleggen van andere verplichtingen, zooals om spade of andere werktuigen mede te brengen, wordt de steun der wet niet gevorderd en kunnen de Staten dit onderwerp krachtens art. 190 der Grondwet regelen.

Art. 2. Art. 21 der wet van 1841, dat aan het bestuur en de leden van het bestuur de bevoegdheid verleent overtredingen te constateeren, en art. 22 dat het bestuur bevoegd verklaart met de bekeurden in schikking te treden, zijn in art. 15 der wet van 20 Juli 1895 Staatsblad n°. 139 ter uitvoering van art. 191 der Grondwet gewijzigd overgenomen, doch overeenkomstig de strekking dier wet, uitsluitend ten aanzien van de keuren der instellingen.

Inmiddels kent de wet van 1841 bedoelde bevoegdheid toe ten aanzien van overtredingen der keuren of reglementen der in die wet bedoelde colleges

(art. 20). Hoewel vóór de provinciale wet tot stand kwam, de beteekenis der beide uitdrukkingen, „keuren" en „reglementen" minder vaststond, moeten toch blijkens art. 222 der Grondwet van 1815 onder „reglementen dezer colleges" ook begrepen worden de door de Provinciale Staten vastgestelde reglementen dier instellingen. De artt. 374 en 563 van het reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland (*Provinciaal Blad* van 1893, n°. 74), in welk reglement vele politiebepalingen zijn opgenomen, gaan dan ook hiervan uit.

Het is voorts wenschelijk dat niet alleen overtredingen van bepalingen in de reglementen der instellingen gemaakt, maar in het algemeen overtredingen van provinciale verordeningen waarvan de handhaving aan de in het ontwerp bedoelde besturen is opgedragen, door de besturen, de leden dier besturen en de beambten op dezelfde wijze kunnen worden geconstateerd als de overtredingen hunner keuren. Vermits het betwijfeld zou kunnen worden in hoeverre bij provinciale verordening aan de leden van het bestuur als *beambten*, bedoeld in art. 8, n°. 7, van het Wetboek van Strafvordering, eene zoodanige opdracht gegeven kan worden, en de bevoegdheid van het bestuur om met de bekeurden in schikking te treden, in beginsel ook hier slechts aan de wet kan worden ontleend, voorziet het voorgedragen artikel in dit onderwerp.

Art. 3*c*. Moet tot invordering bij dwangbevel tegen rekenplichtigen worden overgegaan, dan zullen dezen wel meestal reeds zijn ontslagen. Men zou kunnen beweren, dat zij dan geen penningmeester meer zijn en dat het artikel op hen niet meer toepasselijk is. Vandaar de bijvoeging der woorden: ook na ontslag. *)

Art. 4. Art. 4 der wet van 1841 voorziet in het geval dat de omslagen niet rechtstreeks van de grondeigenaren worden ingevorderd, maar besturen daarvoor worden aangeslagen. In die gevallen, bepaalt het artikel, zullen die omslagen en lasten bij wanbetaling worden verhaald volgens de bepalingen, te dien opzichte bij de bestaande reglementen gemaakt of nader vast te stellen.

De bepalingen der toenmalige reglementen waren geschoeid op de leest van de voorschriften, die oudtijds golden bij de inning van gelden ten behoeve van 's lands schatkist door de dorpsbesturen, namelijk de persoonlijke aansprakelijkheid van ieder der bestuursleden voor den vollen aanslag, en dwang door gijzeling. Sedert zijn die reglementen herzien. In het reglement voor het hoogheemraadschap van den Hondsbossche en Duinen bij Petten (*Provinciaal Blad* van Noordholland 1873, n°. 11, art. 115) en in die voor andere waterschappen in Noordholland, waar de inning van lasten niet rechtstreeks geschiedt, wordt bepaald, dat zoo noodig de invordering geschiedt bij dwangbevel met parate executie van de bezittingen of de kas van het nalatige waterschap.

Ook dan wanneer op deze wijze de aanslag niet verhaald kon worden, zou, nadat het invorderend bestuur een vonnis had verkregen, de weg openstaan die art. 19 der wet van 1855 aanwijst tot verhaal van eene schuld waartoe het bestuur van een waterschap is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis Intusschen zouden in zoodanig geval Gedeputeerde Staten feitelijk belast worden met de invordering van de lasten van een waterschap.

*) Deze woorden zijn in de wet vervangen door: „of van de rechtverkrijgenden."

In enkele reglementen van nieuw opgerichte waterschappen is getracht hierin te voorzien. Zoo bepaalt het reglement voor het waterschap van de Linge-uitwatering (Staatsblad 1880 n°. 183, art. 111), waar ter vermijding van de aanzienlijke kosten voor het opmaken en bijhouden van een gaarderboek, bestaande waterschapsbesturen met de inning van den omslag worden belast, dat bij wanbetaling op kosten van het nalatige waterschap een gaarderboek der in dat waterschap omslagplichtige landen zal worden opgemaakt en vastgesteld, waarna dan de invordering rechtstreeks zal geschieden. Het opmaken en vaststellen van zoodanig gaarderboek in een groot district kost echter veel tijd, zoodat bij toepassing van eene reglementsbepaling als deze, de verjaring vooraf moet kunnen worden gestuit.

Eene eenvoudige verwijzing ten opzichte der niet rechtstreeksche invordering van omslagen naar de reglementen is niet raadzaam. Niet alleen omdat daardoor bekrachtigd zouden worden bepalingen, wellicht in enkele reglementen nog voorkomende, die algemeen verouderd worden geacht, maar ook omdat, zal de wet verjaring van polderlasten en de stuiting der verjaring regelen, de wijze waarop de niet rechtstreeksche invordering zal geschieden niet geheel aan de reglementen kan worden overgelaten.

Het voorgestelde art. 4 bepaalt daarom dat het dwangbevel kan worden uitgevaardigd tegen het bestuur met de invordering belast. De verjaring wordt dus ingevolge art. 24 (art. 22 der wet) door de beteekening van dit dwangbevel gestuit.

Uitdrukkelijk is bepaald dat de kas van het waterschap kan worden aangegrepen.

Het tweede lid voorkomt dat, ingeval kas en bezittingen ontoereikend zijn om het verschuldigde te voldoen, in elk geval Gedeputeerde Staten, overeenkomstig art. 19 der wet van 1855 (Staatsblad n°. 102) zouden moeten optreden.

Art. 13 dier wet is hierbij verder gevolgd.

Het is geenszins de bedoeling te breken met de bepalingen van reglementen waarin die leden van het bestuur die niet aantoonen het hunne te hebben gedaan om het verschuldigde te doen betalen, voor de meerdere kosten door dat verzuim veroorzaakt aansprakelijk worden gesteld. Vandaar het laatste lid van art. 4.

Bij art. 5 der wet van 1841 wordt bepaald, dat het recht om bij dwangbevel en parate executie te procedeeren, slechts drie jaren openstaat, terwijl art. 24 (art. 22 der wet) voor de verjaring der vorderingen vijf jaren stelt. Waarom dat verschil is aangenomen blijkt niet. Zoolang daarvoor geen geldige reden wordt aangevoerd, schijnt art. 5 te kunnen worden gemist. Het komt zeker niet te pas, als overeenkomstig deze voordracht de verjaringstermijn, bij art. 24 der wet van 1841 op vijf jaren bepaald, tot drie jaren wordt verminderd op het voorbeeld van art. 11 der wet van 22 Mei 1845 (Staatsblad n°. 22) (op de invordering van 's Rijks directe belastingen) en die verjaring alleen door de beteekening van een dwangbevel kan worden gestuit.

Die verkorting van den verjaringstermijn is aan te bevelen, omdat het in het belang van het geldelijk beheer der betrokken instellingen is, dat de invordering niet worde vertraagd.

Art. 5. Al wat de inrichting van het kohier van den omslag en de uitreiking der aanslagbiljetten aangaat, kan aan het reglement worden overge-

laten. Maar in de wet is noodig een voorschrift omtrent den tijd waarop het verschuldigde invorderbaar wordt, omdat daarvan afhangt, wanneer tot de waarschuwing, in deze wet voorgeschreven, kan worden overgegaan en van welk tijdstip de verjaring begint te loopen.

Art. 7. Voor den deurwaarder die de sommatie doet, is eene bijzondere machtiging evenmin noodig, als hij die voor andere hem opgedragen exploten behoeft. Ook voor den beambte der instelling is eene *bijzondere* machtiging niet noodig.

Art. 8. De vrijdom van zegel bij art. 8 der wet van 1841 aan de waarschuwing en de sommatie toegekend, is behouden bij art. 27 A, nº. 71 L der wet van 3 October 1843 (Staatsblad nº. 47) op het recht van zegel.

Art. 10. De wet van 1841 bepaalt in art. 9, dat, ingeval de schuldplichtige niet woonachtig is binnen het district of den polder alwaar de goederen gelegen zijn waarvoor het achterstallige verschuldigd is, de waarschuwing en de sommatie worden afgegeven ter woonplaats van den bruiker van het goed, of wel van den zaakgelastigde van den schuldplichtige, of, bij ontstentenis van den een en den anderen, aan den burgemeester.

Onder het woord *bruiker* is hier, naar het wordt opgevat, ook te verstaan degene die het onroerend goed als huurder of pachter gebruikt. Het is echter niet vrij van bedenking de waarschuwing en sommatie aan dezen te laten afgeven. Op hem rust rechtens niet de verplichting die stukken aan den schuldplichtige te doen toekomen, nog minder om hem die tijdig toe te zenden. Laat hij dit na, de schuldplichtige zal de nadeelige gevolgen ondervinden, zonder eigen schuld.

Daarbij komt, dat ook de huurder of pachter buiten het waterschap kan woonachtig zijn.

Het ontwerp wijkt daarom op dit punt van de wet van 1841 af.

Voor de waarschuwing is geen bijzondere bepaling noodig.

Bij aangeteekenden brief kan deze aan den schuldplichtige worden toegezonden, waar zijne woonplaats gevestigd moge zijn.

Woont de schuldplichtige binnen het Rijk, dan is er geene reden, waarom de sommatie en de beteekening van het dwangbevel niet overeenkomstig de bepalingen van art. 4 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zouden worden gedaan.

Alleen ten aanzien van hen die geene woonplaats, noch bekend verblijf binnen het Koninkrijk hebben, is eene voorziening noodig. Te hunnen aanzien zijn de voorschriften 7º. en 8º. van genoemd art. 4 niet op te volgen; 7º. toch schrijft voor, aanplakking aan de hoofddeur van de gehoorzaal des rechters voor wien de verordening gebracht wordt of aanhangig is, en 8º. het doen van het exploot aan den ambtenaar van het openbaar ministerie bij het rechterlijk college voor hetwelk de vordering moet gebracht worden of aanhangig is.

Bij de sommatie nu en de beteekening van het dwangbevel is geene vordering die voor den rechter moet gebracht worden. Het eigenaardige van de invordering bij dwangbevel is juist, dat de goederen van den schuldenaar kunnen worden aangetast, zonder dat vooraf een rechterlijk vonnis behoeft te worden gevraagd. Het meest doeltreffend is voorgekomen, hen wier woonplaats niet binnen het Rijk is gevestigd en die aldaar geen bekend verblijf hebben, te verplichten om binnen het Rijk domicilie te kiezen, dat is, aan het bestuur

van het waterschap, het veenschap of den veenpolder waarbinnen hunne gronden gelegen zijn, eene woonplaats op te geven, waar hun de bedoelde stukken kunnen worden beteekend.

Zij hebben toch hunne pachters of hunne zaakgelastigden te wier woonhuize zij, dit verkiezende, zulk eene plaats kunnen vinden.

In het laatste lid van art. 10 is art. 2 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gevolgd.

Art. 13. (Art. 11 der wet). Opdracht van de ten-uitvoerlegging aan een beambte van het bestuur, is niet raadzaam. Opdracht aan een deurwaarder waarborgt beter de stipte naleving der wettelijke formaliteiten waarop het hier bijzonder aankomt.

Art. 14. (Art. 12 der wet). De begrooting en de omslag worden vastgesteld door het bestuur, al of niet onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, overeenkomstig de reglementen. Heeft eenmaal het administratief gezag daaromtrent eene eindbeslissing genomen, dan staat het bedrag van den omslag per hectare of andere eenheid vast en kan niet meer worden betwist.

Bepaaldelijk heeft de rechterlijke macht zich niet in eene beoordeeling van de posten der begrooting en van den te heffen omslag te begeven. Eene enkele maal is dat door een rechterlijk college anders geoordeeld.

Bij de rechtbank te Brielle was iemand in verzet gekomen tegen een dwangbevel van den penningmeester van het Oudeland en het Noordland, op grond dat onder de van hem geëischte lasten een onsplitsbaar gedeelte was begrepen, dat moest strekken tot onderhoud van kerk en toren te Oude Tonge, en hij ontkende dat op zijn eigendom de schuldplichtigheid om tot dat onderhoud bij te dragen rustte; en bij vonnis van 30 Juni 1865 (*Weekblad van het Recht* n°. 2730) nam de rechtbank aan „dat vermits hier ontkenning van schuldplichtigheid bestond, voor zooveel betreft het onderhoud van kerk en toren, alzoo ten gevolge en op grond dier ontkenning, de rechtbank behoorde te onderzoeken naar de mérites der begrooting voor zooveel daarop posten voorkwamen, wier schuldplichtigheid werd ontkend."

Het provinciaal gerechtshof in Zuidholland heeft bij arrest van 14 Januari 1867 dit vonnis vernietigd en den opposant niet-ontvankelijk verklaard in zijn verzet, op grond, dat, vermits die post van uitgaaf door de algemeene vergadering van ingelanden is aangemerkt als tot de polderlasten behoorende, daartegen, als tegen elken anderen post der door haar vastgestelde begrooting, alleen kan worden opgekomen bij het aangewezen administratief gezag, vermits uitsluitend aan dat gezag is onderworpen het onderzoek en de uitspraak over het beklag van polderplichtigen tegen zoodanig besluit.

Het beroep in cassatie tegen dit arrest is door den Hoogen Raad verworpen bij arrest van 31 Januari 1868 (*Weekblad van het Recht* n°. 2978). De Hooge Raad overwoog, dat aan de beslissing van Gedeputeerde Staten bij art. 13 der wet van 1841 is onderworpen het verzet, op grond dat de schuldplichtige, ofschoon zijne dijks- of polderplichtigheid niet ontkennende, echter beweert in de dijks- of polderlasten te hoog te zijn aangeslagen; dat de uitdrukking: te hooge aanslag, is onbeperkt en algemeen; en dat derhalve daaronder is begrepen de aangevoerde grond, dat op de begrooting ten onrechte is gebracht hetgeen het onderhoud van kerk en toren betreft.

Ook de rechtbank te Arnhem heeft bij vonnis van 27 April 1882 (*Weekblad*

van het Recht nº. 4854) beslist, dat een verzet, gegrond op de bewering, dat bij de begrooting ten onrechte een post voor de wegen uitgetrokken en daardoor de omslag te hoog opgevoerd was, niet bij de rechterlijke macht kan worden aangebracht.

Maar ook bij de administratieve macht kan op het beweren, dat een post ten onrechte op de begrooting is gebracht en daardoor de omslag te hoog is opgevoerd, niet bij wege van verzet tegen een dwangbevel eene beslissing worden gevraagd. Zoodanig bezwaar moet tijdens het onderzoek en de behandeling der begrooting worden ingediend bij het gezag door het reglement der instelling daarvoor aangewezen.

Het is raadzaam geoordeeld dit punt door de bepaling van het laatste lid van art. 14 (art. 12 der wet) buiten twijfel te stellen. De bepaling neemt intusschen niet weg, dat bij het verzet de wettigheid van het bestaan der instelling of haar bestuur worde bestreden, voor zoover het onderzoek daaromtrent en de beslissing volgens de bestaande bepalingen niet op andere wijze behoort te geschieden.

Geen verzet wordt toegelaten op grond dat de waarschuwing niet zou zijn ontvangen. De waarschuwing toch geschiedt bij aangeteekenden brief en kan dus meestal niet in allen deele bewezen worden. Het bewijs van aanteekening bevat omtrent den inhoud van den brief niets.

De sommatie daarentegen is eene akte, waarvan het oorspronkelijke blijft in handen van hem te wiens verzoeke zij is gedaan.

Zij kan dus in rechten worden overgelegd.

Art. 15. (Art. 13 der wet). De wet van 1841 draagt aan het administratief gezag met eenige beperking de beslissing op omtrent het verzet gedaan op grond van te hoogen aanslag of op grond dat de kosten van werken of opruimingen onnoodig of te hoog berekend zijn of dat den opposant de noodige tijd om die zelf te verrichten niet gegund is. Deze bepaling is hier eenigszins gewijzigd overgenomen.

Waar evenwel art. 13 der wet van 1841 gewaagt van een verzet op grond dat hem voor wiens rekening het bestuur een werk heeft uitgevoerd, de noodige tijd niet is gelaten om dat werk zelf ten uitvoer te brengen, beslist die wet niet, wat het gevolg zal moeten zijn, zoo wordt uitgemaakt dat dit bezwaar gegrond is. Aan het bestuur in dat geval alle verhaal van het uitgeschotene te ontzeggen, zou te ver gaan. De schuldplichtige werd dan ontheven van de kosten die hij toch zelf had moeten maken. Alleen indien hij aantoont, dat hij op min kostbare wijze aan zijne verplichting had kunnen voldoen zoo hem daarvoor de noodige tijd ware gelaten, moet hij met betaling van zooveel minder kunnen volstaan. Hierop is in het voorgedragen art. 15 (art. 13 der wet) gelet.

Art. 16. (Art. 14 der wet). Er is blijkens uiteenloopende rechterlijke beslissingen verschil van gevoelen over de vraag, tegen wien het verzet moet worden gericht, tegen hem die het dwangbevel uitvaardigde of tegen het bestuur.

De aard der zaak schijnt te vorderen, dat beiden in rechten worden geroepen, het bestuur, omdat de grond van verzet in den regel een geschil betreft dat alleen met het bestuur kan worden uitgemaakt; hij die het dwangbevel uitvaardigde, omdat het buiten werking stellen van zijn dwangbevel wordt gevraagd.

Omtrent de opvordering van eigendom der in beslag genomen goederen door derden, waarvan art. 15 der wet van 1841 gewaagt, is in dit ontwerp geene bepaling noodig. De voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering regelen dit onderwerp. Voor de beroepbaarheid mogen evenzeer de gewone regels gelden.

Het kan gebeuren, dat degene die het dwangbevel heeft uitgevaardigd, woont binnen het rechtsgebied van een ander hof dan waaronder de rechtbank behoort welke van het verzet moet kennis nemen; dat alzoo de termijn van dagvaarding ten minste zestien dagen is (art. 8 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering). Daarom wordt in het artikel de daarbedoelde termijn op vier weken gesteld.

Art. 17. (Art. 15 der wet). De uitdrukking in art. 17 der wet van 1841 voorkomende: dat de gewone regelen van rechten ten aanzien van het daarbedoeld bewijs niet zullen worden gevolgd, gaat te ver. Zij sluit het gebruik van de gewone bewijsmiddelen volstrekt uit. Intusschen is het besigen van die bewijsmiddelen toch noodig, waar het reglement of eene andere provinciale verordening geen voorschrift omtrent het bewijs inhoudt.

Art. 18. (Art. 16 der wet). Bij art. 18 der wet van 1841 wordt de provisioneele betaling alleen gevorderd bij een hooger beroep, niet bij een beroep in cassatie. Bij dit laatste beroep is die provisioneele betaling toch even raadzaam.

Art. 19. (Art. 17 der wet). Zijn de gaardermeesters of andere rekenplichtigen niet meer in dienst der instelling, dan is er geene reden om niet den gewonen weg te volgen en het dwangbevel door den in betrekking zijnden ontvanger te doen uitvaardigen.

Alleen in het zeker weinig voorkomend geval, dat tegen een nog in betrekking zijnden gaardermeester enz. bij dwangbevel moet worden geprocedeerd, kan die procedure niet aan hem worden opgedragen. In dat geval moet het bestuur zelf die taak op zich nemen.

Art. 24. (Art. 22 der wet). De verjaringstermijn wordt hier korter gesteld dan in de wet van 1841. Zooals boven reeds is opgemerkt, wordt het in het belang van een ordelijk beheer bij deze instellingen geacht, dat de invordering van het haar verschuldigde niet worde vertraagd.

Art. 262 der gemeentewet stelt voor de plaatselijke belastingen denzelfden korteren termijn.

De wet van 1841 bepaalt wijders dat de verjaring van alle actiën ter zake van vorderingen tegen rekenplichtigen of hunne borgen dezelfde zal zijn als bij het Burgerlijk Wetboek is vastgesteld. Alzoo wordt voor het instellen dier actiën eene tijdsruimte van dertig jaren gelaten. Die tijdsruimte is onnoodig en veel te lang. Ook hier is het wenschelijk, dat de invordering van het aan de instelling verschuldigde niet langer worde uitgesteld dan volstrekt noodig is. Er schijnt daarom geen bezwaar tegen, dezen verjaringstermijn op vijf jaren te stellen.

Tot vermijding van alle onzekerheid is hier bepaald aangewezen door welke akten de verjaring wordt gestuit. Het komt niet raadzaam voor ook aan de waarschuwing en de sommatie de kracht te geven om de verjaring te stuiten, hetgeen tot eindelooze vertraging aanleiding zou kunnen geven.

Art. 25. (Art. 23 der wet). De wet van 1855 (Staatsblad n°. 102), regelende

het optreden van Gedeputeerde Staten bij verzuim of weigering van een bestuur om de kosten van werken te voldoen, bepaalt in het laatste lid van art. 12 dat de aansprakelijkheid der ingelanden zich niet verder zal uitstrekken dan tot hunne eigendommen in het betrokken waterschap gelegen. Er is geene reden ten opzichte der aansprakelijkheid van ingelanden onderscheid te maken tusschen het geval dat bij weigering of verzuim van het bestuur, Gedeputeerde Staten den omslag regelen, en het geval dat het bestuur zulks doet. De gedachte waarvan art. 12 der wet van 1855 uitgaat, is daarom als algemeen beginsel in dit artikel gesteld.

Intusschen is het niet de bedoeling te kort te doen aan het recht der hier bedoelde besturen om het hun verschuldigde te verhalen op de vruchten der landerijen binnen hun gebied gelegen en het daarop zich bevindende vee. Tot voorkoming van verkeerde opvatting op dit punt is eene stellige bepaling aan het artikel toegevoegd.

Zijn er door het bestuur kosten gemaakt niet voor het uitvoeren van werken waartoe een ingeland als zoodanig verplicht was, maar voor werken of opruimingen door het bestuur in geval van overtreding van eene verordening voor rekening van den overtreder ten uitvoer gebracht, dan komt geene beperking van de aansprakelijkheid van dezen te pas.

Artt. 26 en 27. (Artt. 24 en 25 der wet). Art. 25 der wet van 1841 heeft twee leemten, waarin noodzakelijk moet worden voorzien.

Ten eerste is noodig een waarborg, dat niet de aangeslagene door vervreemding van zijn schuldplichtig eigendom het verhaal der lasten aan dat perceel onmogelijk make. Die waarborg wordt gevonden in de bepaling, dat het goed, zoomede de vruchten en het vee in art. 25, tweede lid, genoemd, *) verbonden blijven.

Nevens overgang in eigendom is het noodig ook overgang in erfpacht, vruchtgebruik en beklemming te noemen, omdat door vestiging van een dezer rechten aan den blooten eigendom nagenoeg alle waarde kan worden ontnomen.

De omvang der aansprakelijkheid zal tot de lasten van het loopende belastingjaar en de twee vorige zijn uit te breiden. Men vergelijke daarbij de bepaling nopens de grondbelasting, opgenomen in het laatste lid van art. 5 der wet van 22 Mei 1845 (Staatsblad n°. 22) op de invordering van 's Rijks directe belastingen. Voor het verschuldigde over die jaren kan het recht van invordering nog niet door verjaring verloren gegaan zijn. Voor den nieuwen verkrijger ligt in de bepaling niets hards. Hij kan zich, voordat hij in de verkrijging toestemt, vergewissen of de lasten over de genoemde jaren zijn voldaan.

Het derde lid van art. 26 (art. 24 der wet) is noodig om, voor het geval dat de overgang slechts een gedeelte geldt van het onroerend goed in den aanslag van den vorigen eigenaar begrepen, de splitsing van den aanslag te verzekeren. Die splitsing moet plaats hebben, want de nieuwe verkrijger is slechts aansprakelijk voor de lasten van het goed dat hij verkregen heeft en na de splitsing is zeker ook een nieuw dwangbevel noodig.

Daarbij is evenwel te voorzien in het geval dat tegen het eerste dwangbevel reeds verzet gedaan en daarover een geding aanhangig is. Het slot van

*) Dit artikel is in art. 23 der wet in één lid samengevat.

at derde lid bewerkt dat alsdan de nieuwe rechtverkrijgende zich in het ding voege.

De tweede leemte waarin te voorzien is, is gelegen in de onzekerheid waartoe art. 25 der wet van 1841 aanleiding geeft ten aanzien der vraag, of het voorrecht voor waterschapslasten toegekend al dan niet gaat boven hypotheek. De vraag is door rechterlijke colleges in verschillenden zin beslist. De Hooge Raad beantwoordde haar bevestigend bij zijn arrest van 18 April 1890 (*Weekblad van het Recht* n°. 5861). Het belang der instellingen bedoeld in art. 1, vordert, dat die onzekerheid worde opgeheven en haar recht van voorrang boven hypotheek stellig worde uitgemaakt.

De lasten door die instellingen te heffen rusten op de gronden. De eigenaar bezit zijn eigendom onder verplichting die lasten te voldoen. Alleen met die verplichting kan hij het als zekerheid aan zijne schuldeischers verbinden. Het is dus rechtmatig, dat die lasten boven elke hypotheek den voorrang hebben. Naar den aard dezer lasten zijn zij als bevoorrechte schuld te rangschikken onmiddellijk na het voorrecht der schatkist voor de grondbelasting.

In art. 27 (art. 25 der wet), evenals in de beide vorige, zijn naast omslagen, andere lasten vermeld. Uitkeeringen vervangende gewoon onderhoud in natura, worden daardoor in die artikelen met omslagen gelijkgesteld.

De redenen die voor de bepalingen van artikelen 26 en 27 (artt. 24 en 25 der wet) pleiten, kunnen niet gelden voor gelijke bepalingen ten behoeve van de uitgeschoten gelden voor al de kosten bedoeld bij art. 35. Ten aanzien dier kosten moet worden onderscheiden. De kosten van werken of opruimingen bij overtreding van eenige verordening door een ingeland, voor diens rekening ten uitvoer gebracht, zijn eene persoonlijke schuld te zijnen laste.

Daarvoor kan een latere verkrijger van zijn eigendom niet aansprakelijk worden gesteld. Maar zijn die kosten gemaakt voor werken of opruimingen waartoe hij als eigenaar verplicht was, dan behoort degeen die hem in den eigendom opvolgt, voor die kosten aansprakelijk te worden. Ook alleen voor de terugvordering der laatstgenoemde kosten, als uitvloeisel van eene op den grondeigendom rustende verplichting, behoort het recht van voorrang, voor de omslagen en andere lasten bepaald, te worden toegekend.

WET *van 9 Mei 1902 (Staatsblad n°. 55), tot onteigening ten name van het waterschap Havelte, van eigendommen in de gemeenten Havelte en Meppel, noodig voor de verbetering van de Oude Vaart en de Noksloot.*

WET *van* 9 *Mei* 1902 (*Staatsblad* n°. 56), *tot onteigening ten name van de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Spijkenisse, Geervliet, Zuidland, Abbenbroek, Oudenhoorn, Nieuwenhoorn en Nieuw-Helvoet, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Spijkenisse naar Hellevoetsluis; en in de gemeenten Spijkenisse, Geervliet, Heenvliet, Zwartewaal, Vierpolders, Brielle en Oostvoorne, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Spijkenisse naar Oostvoorne.*

KON. BESLUIT *van* 10 *Mei* 1902, n°. 16, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad* n°. 134) *te onteigenen voor den aanleg van een spoorweg van Stiens naar Harlingen met zijtak van Tjummarum naar Franeker.*

[1] de Staatscourant van 16 Mei 1902, n°. 113.

KON. BESLUIT *van* 10 *Mei* 1902, n°. 17, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 9 *December* 1901 (*Staatsblad* n°. 262) *te onteigenen voor den aanleg van een spoorweghaven met bijbehoorende werken, te Hellevoetsluis, ten behoeve van een stoomveerverbinding tusschen Hellevoetsluis en Middelharnis en een spoorweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam.*

[2] de Staatscourant van 16 Mei 1902, n°. 113.

KON. BESLUIT *van* 20 *Mei* 1902 (*Staatsblad* n°. 75), *bepalende dat de wet van* 10 *November* 1900 (*Staatsblad* n°. 176), *houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, op* 15 *Juni* 1902 *in werking zal treden.*

KON. BESLUIT *van 27 Mei* 1902, n°. 46, *houdende machtiging tot het in dienst stellen van tijdelijke ingenieurs belast met het houden van toezicht op de uitvoering van Rijkswaterstaatswerken, op zoodanige belooning, als de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid in het belang dier werken zal noodig achten.*

Dit besluit is eene aanvulling van het Kon. besluit van 16 Februari 1898, n°. 5, houdende machtiging tot het in dienst stellen van tijdelijke adjunct-ingenieurs.

KON. BESLUIT *van 27 Mei* 1902, n°. 47, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van 24 Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 180) *te onteigenen voor den aanleg van een spoorweg van Gouda naar Schoonhoven.*

Zie de Staatscourant van 5 Juni 1902, n°. 129.

KON. BESLUIT *van* 29 *Mei* 1902 (*Staatsblad* n°. 78), tot *inrichting van den dienst der Staatsmijnen in Limburg en tot instelling van een Mijnraad.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 24 Februari 1902, La. L, afdeeling Handel en Nijverheid;

Gezien artikel 7 der wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 170);

Den Raad van State gehoord, advies van 25 Maart 1902, n°. 28;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 Mei 1902, n°. 225, afdeeling Handel en Nijverheid;

Overwegende, dat het wenschelijk is de inrichting van den dienst der Staatsmijnen in Limburg te regelen en een Mijnraad in te stellen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

§ 1. *Van den dienst der Staatsmijnen in Limburg.*

Art. 1. Onder de bevelen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid wordt het beheer van de Staatsmijnen in Limburg gevoerd door een Directeur-Generaal, die door Ons wordt benoemd, geschorst en ontslagen.

De Directeur-Generaal oefent zijne functiën uit volgens eene instructie, door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid vast te stellen.

2. De Directeur-Generaal is verplicht den Mijnraad in § 2 bedoeld, steeds de gevraagde inlichtingen betreffende den administratieven, comptabelen en technischen dienst te verschaffen, inzage te geven van alle daarop betrekking hebbende bescheiden en toe te laten tot alle gebouwen en inrichtingen.

3. Het geheele personeel van de Staatsmijnen in Limburg staat onder de bevelen van den Directeur-Generaal.

4. Het aanstellen van personeel op eene jaarwedde van *f* 1200 en daarboven, alsmede het ontslaan en het regelen van bezoldiging en emolumenten van zulk personeel geschiedt door Ons.

Het aanstellen van personeel op eene jaarwedde van minder dan *f* 1200 alsmede het ontslaan en het regelen van bezoldiging en emolumenten van zulk personeel geschiedt door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Personeel, hetwelk op dag-, week- of maandgeld wordt werkzaam gesteld, wordt in dienst genomen en ontslagen door den Directeur-Generaal, die ook bezoldiging en emolumenten van zulk personeel regelt.

5. De Directeur-Generaal is, naar regelen bij zijne instructie vast te stellen, bevoegd aan het onder zijne bevelen staande personeel verloven toe te staan, en straffen op te leggen, — geheele of gedeeltelijke inhouding van bezoldiging daaronder begrepen — alsmede dat personeel te schorsen.

Van elke opgelegde schorsing, onverschillig of zij al dan niet met geheele of gedeeltelijke inhouding van bezoldiging is gepaard, kan de geschorste binnen acht dagen bij Onzen genoemden Minister in beroep komen. Hangende de overweging van een ingesteld beroep behoudt de opgelegde schorsing hare werking.

6. De Directeur-Generaal stelt, onder goedkeuring van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, dienst- en werkvoorschriften voor het in artikel 3 bedoelde personeel vast.

7. De Directeur-Generaal brengt jaarlijks vóór 1 Juni aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid een uitvoerig verslag uit over het door hem gevoerde beheer gedurende het afgeloopen kalenderjaar.

§ 2. *Van den Mijnraad.*

8. Er wordt een Mijnraad ingesteld, die Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van raad dient in alle zaken het Mijnwezen betreffende.

9. De Mijnraad is gevestigd te 's Gravenhage en bestaat uit ten hoogste tien leden benevens een secretaris.

De leden van den Mijnraad en de Secretaris worden telkens voor vier jaren door Ons benoemd.

Een der leden door Ons aan te wijzen is Voorzitter.

10. De Secretaris geniet eene door Ons te bepalen bezoldiging.

Hij heeft zijne vaste woonplaats te 's-Gravenhage.

Zijne instructie wordt door den Mijnraad vastgesteld, en behoeft, evenals daarin aan te brengen wijzigingen, alvorens in werking te treden, de goedkeuring van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

11. De leden van den Mijnraad genieten geen jaarwedde.

Zij ontvangen vergoeding voor reis- en verblijfkosten en vacatiegeld tot een bedrag van ƒ15 voor elken dag, waarop zij eene vergadering van den Raad hebben bijgewoond, of ingevolge opdracht van den Raad speciale werkzaamheden hebben verricht.

12. De Mijnraad houdt toezicht op de wijze, waarop de dienst der Staatsmijnen in Limburg naar de bevelen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid wordt uitgeoefend.

13. Eene door Ons vast te stellen instructie regelt de werkzaamheden van den Mijnraad.

Deze stelt zijn reglement van orde vast. Dit reglement en de later daarin aan te brengen wijzigingen behoeven, alvorens in werking te treden, de goedkeuring van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Dit besluit treedt in werking den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad en de Staatscourant, waarin het is geplaatst.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 6 *Juni* 1902, n°. 31, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den aanleg en de exploitatie van een tramweg op den openbaren weg »De Groote Straat« in de gemeente Waalwijk.*

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door Burgemeester en Wethouders, door den Raad en door de inwoners der gemeente Waalwijk, tegen het besluit van Ged. Staten van Noordbrabant, dd. 5 Juni 1901, G, n°. 99, 1e afd., 2e bureau, waarbij in hooger beroep aan de Naamlooze Vennootschap »Vicinaux Hollandais« vergunning is verleend tot aanleg en exploitatie van een tramweg op den openbaren weg »de Groote Straat« in genoemde gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 7 Mei 1902, n°. 45;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 23 Mei 1902, la. U., afd. Wat. A.;

Overwegende dat de vennootschap »Vicinaux Hollandais« te St. Josse ten Noode bij Brussel aan B. en W. van Waalwijk vergunning heeft gevraagd voor het aanleggen en exploiteeren van een stoomtramweg door »de Groote Straat« in die gemeente, van de grens der gemeente Baardwijk tot die der gemeente Besoyen;

dat B. en W. van Waalwijk bij besluit van 2 Januari 1901 zich ten deze onbevoegd hebben verklaard, op grond dat niet hun college, doch de gemeenteraad competent was tot het verleenen van de aangevraagde vergunning;

dat genoemde vennootschap bij adres van 10 Januari 1901 aan Ged. Staten van Noordbrabant heeft verzocht, haar bovenbedoelde vergunning te willen verleenen, krachtens het bepaalde in art. 14 van het Reglement van Politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noordbrabant (Provinciaal Blad 1900 n°. 28), vermits de voormelde beschikking van B. en W. moest worden aangemerkt als eene weigering tot het nemen eener beslissing;

dat Ged. Staten van Noordbrabant, bij hun aan het hoofd dezes vermeld besluit, die vergunning aan meergenoemde vennootschap onder een achttal voorwaarden hebben verleend, daarbij overwegende dat, vermits de Groote Straat binnen de gemeente Waalwijk is een openbare gemeenteweg, in beheer bij de gemeente, overeenkomstig het bepaalde bij de artt. 36 en 42 van het Algemeen Wegenreglement voor de provincie Noordbrabant, B. en W. van Waalwijk zijn aan te merken als de publiekrechtelijke beheerders dier straat, zoodat volgens het gewijzigd art. 14 van het Reglement van Politie op het gebruik der openbare wegen in Noordbrabant, voor het aanleggen en exploiteeren van eenen tramweg in die straat de vergunning noodig was van B. en W. van Waalwijk, en van hunne weigerende, of daarmee gelijkgestelde beschikking de aanvragende vennootschap bevoegd was in beroep te komen bij Ged. Staten;

dat van voormeld besluit van Ged. Staten B. en W. van Waalwijk tijdig bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende, dat de verleende concessie had moeten zijn gevraagd aan den gemeenteraad; dat toch tot dusver de concessie tot aanleg van tramlijnen op wegen, in beheer en onderhoud bij de gemeente, zoowel in Noordbrabant als elders, is verleend door den gemeenteraad en niet door B. en W.; dat die constante praktijk, op de overweging stennende, dat ingevolge art. 134 der Gemeentewet alle bevoegdheden niet aan den Burgemeester of aan B. en W. opgedragen, aan den Raad behooren, in overeenstemming is met de wet, en dat in de regeling geen verandering is

gebracht door het thans geldend, hiervoren aangehaald art. 14; op al welke gronden B. en W. van Waalwijk Ons hebben verzocht, wil te willen vernietigen het besluit van Ged. Staten van Noordbrabant, dd. 5 Juni 1901, waarbij aan bovengenoemde naamloose vennootschap voor den aanleg en de exploitatie van eenen stoomtramweg door de Groote Straat te Waalwijk, concessie werd verleend;

dat mede van voormeld besluit van Ged. Staten in beroep zijn gekomen zoowel de gemeenteraad van Waalwijk als L. Mombers met verscheidene andere inwoners dier gemeente, door middel van twee tot Ons gerichte adressen van 10 en 29 Juli 1901, welke respectievelijk, als op 18 en 31 Juli bij Ons Kabinet ingekomen, zijn afgestempeld;

Overwegende wat beide laatstbedoelde adressen betreft, dat daarbij door adressanten niet is in acht genomen het voorschrift, vervat in bovengenoemd gewijzigd art. 14 van het Reglement van Politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noordbrabant, volgens welke bepaling, van de beschikking van Ged. Staten, ingevolge dat artikel genomen, beroep op Ons openstaat binnen den termijn van dertig dagen, nadat die beschikking is gebracht ter kennis van den belanghebbende;

Overwegende ten aanzien van het door B. en W. van Waalwijk tegen het besluit van Ged. Staten van Noordbrabant bij Ons ingesteld beroep, dat in deze door Ons de vraag te beslissen valt, of B. en W. van Waalwijk zich terecht op grond hunner onbevoegdheid hebben onthouden van het geven eener beschikking op bovenvermeld verzoek om vergunning tot het aanleggen en exploiteeren van een tramweg door „de Groote Straat" van die gemeente;

dat de vraag ontkennend moet worden beantwoord;

dat toch vaststaat, althans in deze niet is weersproken, dat voornoemde „Groote Straat" is eene openbare gemeenteweg, in beheer der gemeente Waalwijk, en dus, volgens het gewijzigd art. 14 van het Reglement van Politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noordbrabant, voor het aanleggen en exploiteeren van een tramweg door die straat vergunning noodig is van den publiekrechtelijken beheerder van dezen weg;

dat nu volgens den algemeen gebruikelijken zin der woorden onder den „publiekrechtelijken beheerder van eenen openbaren weg", tenzij van eene tegenovergestelde bedoeling blijkt, bepaaldelijk dat overheidscollege is te verstaan, wat is belast met de zorg voor de instandhouding, bruikbaarheid, vrijheid en veiligheid van den weg en — in tegenstelling tot het gezag, dat over den eigendom en de openbare bestemming van den weg heeft te *beschikken* — in eigenlijken zin het publiekrechtelijke *beheer* over den weg heeft te voeren;

dat bij dit algemeen gevolgd spraakgebruik zich geheel aansluit de wijze waarop in de provinciale wegenreglementen der provincie Noordbrabant uit het jaar 1890 van »beheerders« der openbare wegen wordt gesproken;

dat toch, volgens art. 36 van het Algemeen Wegenreglement voor die provincie in dit reglement »door het woord beheerders worden »aangeduid zij, aan wie de zorg voor de instandhouding, bruikbaar»heid, veiligheid en vrijheid der wegen is opgedragen« en volgens art. 42 van hetzelfde reglement »de zorg voor de instandhouding, bruik»baarheid, veiligheid en vrijheid der wegen rust op de beheerders«;

dat, wanneer verder in laatstgenoemde bepaling B. en W. uitdrukkelijk als de beheerders der gemeentewegen zijn aangewezen, dit voorschrift slechts de bevestiging bevat van hetgeen, onafhankelijk daarvan, evenzeer zou zijn af te leiden uit art. 179 van de Gemeentewet, onder letter *h* aldaar bepalende, dat »tot het dagelijksch bestuur der gemeente, aan B. en W. opgedragen, behoort de zorg, zoover van hen afhangt, voor de instandhouding, bruikbaarheid, vrijheid en veiligheid der publieke wegen«;

dat uit een en ander derhalve met noodzakelijkheid volgt, dat de vergunning, welke volgens het gewijzigd art. 14 van het Reglement van Politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noordbrabant voor het aanleggen en exploiteeren van eenen tramweg door de Groote Straat te Waalwijk van den publiekrechtelijken beheerder dier straat noodig is, niet van den Raad, maar van B. en W. dier gemeente moest worden aangevraagd, en laatstgenoemd college mitsdien ten onrechte zich bij zijn besluit van 2 Jan. 1901 tot het verleenen dier vergunning onbevoegd heeft verklaard;

dat uit deze beschikking mede voortvloeit dat omtrent de van den publiekrechtelijken beheerder der Groote Straat te Waalwijk aangevraagde vergunning, in voornoemd art. 14 bedoeld, »niet is beslist« binnen zes weken na den dag waarop het verzoekschrift daartoe was ingekomen;

dat op grond van het verder bepaalde in evengenoemd art. 14 Ged. Staten van Noordbrabant zich bij hun bestreden besluit mitsdien terecht bevoegd hebben geacht, om aan de naaml. vennootschap »Vicinaux Hollandais« in hooger beroep die vergunning te verleenen;

dat Ged. Staten, van de zooeven bedoelde, hun volgens meergemeld art. 14 toekomende bevoegdheid voorts een alleszins redelijk en juist gebruik hebben gemaakt, door onder de voorwaarden, bij hun besluit gesteld, aan bovengenoemde vennootschap vergunning te verleenen tot aanleg en exploitatie van een stoomtramweg over de Groote Straat te Waalwijk en alzoo de verbinding mogelijk te maken tusschen twee

[illegible] dezer vennootschap, welke in dit zeer bevolkte en handeldrijvende gedeelte der provincie Noordbrabant, tot groot ongerief der [illegible]n van de Langstraat, tot dusver door het gemeentebestuur van Waalwijk was tegengehouden;

Gezien het Reglement van Politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noordbrabant, gelijk het laatstelijk is gewijzigd bij [illegible] der Staten dier provincie van 20 Juli 1900 (Prov. blad 1900, n°. 29);

Hebben goedgevonden en verstaan:

[illegible] den gemeenteraad van Waalwijk als L. Mombers en diens medeburgemeesten niet-ontvankelijk te verklaren in hun beroep en, met handhaving van het bestreden besluit, het door B. en W. van Waalwijk daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

WET van 13 Juni 1902 (*Staatsblad* n°. 100), *tot onteigening, ten name van de Noordooster-Localaalspoorweg-Maatschappij, van eigendommen in de gemeenten Assen, Rolde, Anlo, Gieten, Gasselte, Wildervank en Ontwedde, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Assen naar Stadskanaal.*

WET van 13 Juni 1902 (*Staatsblad* n°. 102), *tot verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1902.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902, vastgesteld bij de wet van 6 Februari 1902 (Staatsblad n°. 25);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902 worden verhoogd met e mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

Vde AFDEELING.

Landbouw.

	wordt verhoogd met:	en mitsdien gebracht op:
209. Bijdragen in de kosten van aanleg en exploitatie van proefvelden en daarmede in verband staande uitgaven.	ƒ 4,000.00	ƒ 29,010.00
214. Subsidiën in de kosten van oprichting van leenbanken ten behoeve van den landbouw en in de exploitatiekosten van coöperatieve centrale boerenleenbanken	2,000.00	7,000.00
217. Jaarwedden en verdere beloonningen van den directeur, de leeraren, ambtenaren, bedienden en arbeiders aan 's Rijksveeartsenijschool, mitsgaders schrijfloonen	1,200.00	55,200.00
221. Subsidiën en andere uitgaven ten behoeve van de verbetering van de Nederlandsche paardenrassen	2,050.00	133,280.00
231. Kosten van onderhoud en verbetering van voormelde domeinen, daaronder begrepen de kosten van verbetering van uitwatering en afwatering, van bevloeiingswerken, van aanleg en onderhoud van bosschen en ontginningen, van onderhoud en vernieuwing van gebouwen, van onderhoud van landerijen, dijken, wegen, waterleidingen, bemalingswerken, bemaling, bruggen, sluizen, duikers en vaartuigen en alle andere uitgaven, het beheer der voornoemde domeinen betreffende, niet vermeld onder de artt. 225 tot en met 230	20,040.00	133,050.00
232. Subsidie aan de Nederlandsche Heidemaatschappij tot het bevorderen van bevloeiing	1,000.00	9,000.00
234. Kosten van onderzoek van boter en verdere uitgaven in verband met de Boterwet	1,600.00	28,200.00
239. Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van den landbouw.	2,100.00	7,600.00

2. Tengevolge van voorschreven verhoogingen wordt het totaal der Vde afdeeling, alsmede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk verhoogd met *drie en dertig duizend negenhonderd negentig gulden* (*f* 33,990).

Lasten enz.

KON. BESLUIT *van* 13 *Juni* 1902, n°. 36, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van den polder van de Eigen tegen de wijze van onderhouden van de Hertogswetering door het bestuur van het waterschap het Hoog Hemaal.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het waterschap „De polder van der Eigen" tegen het besluit van Ged. Staten van Noordbrabant, dd. 26 September 1901, G, n°. 93, 1e afd. 2e bur., waarbij deze hebben te kennen gegeven dat geene termen zijn gevonden om gevolg te geven aan het verzoek van bovengenoemd bestuur, betreffende een geschil met het bestuur van het waterschap „het Hoog Hemaal" in zake de wijze, waarop dit bestuur te werk gaat bij het onderhouden van de Hertogswetering;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur gehoord, advies van 30 April 1902, n°. 246;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 6 Juni 1902, L.. I, afd. Wat. A.;

Overwegende dat het bestuur des polders „van der Eigen" bij adres van 30 Jan. 1900 heeft gewend tot Ged. Staten van Noordbrabant, te kennen gevende, dat het bestuur van het waterschap „het Hoog Hemaal" door het uitdiepen van de Hertogswetering (de hoofdwaterlossing van „het Hoog Hemaal") en door het afsteken van den buitenteen en de glooiingen van den Achterdijk het waterkeerend vermogen van dien naast de wetering gelegen dijk verminderd, zeer ten nadeele van den polder „van der Eigen"; een en ander in strijd met de bepalingen van de provinciale politieverordening op de dijken, welke uitgravingen binnen 20 M. uit den teen en bovendien alle aantasten van de glooiingen verbieden;

dat voormeld bestuur in zijn hierboven vermeld adres mitsdien verklaarde te stellen het geschil bedoeld in art. 37 van het Reglement op de waterleidingen (Prov. Blad 1890, n°. 14,) het geschil over bevoegdheid, bedoeld in art. 19 van het Reglement op de dijken (Prov. Blad 1890, n°. 15,) en het toezicht en de beslissing aan Ged. Staten opgedragen in Hoofdstuk VIII van het Algemeen Re-

ment voor de waterschappen (Prov. Blad 1862, no. 1,) speciaal in art. 98, in te roepen; Ged. Staten ten slotte verzoekende aan het waterschap „het Hoog Hemaal" te gelasten, dat het zich in het vervolg zal hebben te onthouden van elke verdieping der Hertogswetering en van elk aantasten van den Achterdijk des polders „van der Eigen", tenzij onder voorwaarden door Ged. Staten eventueel te stellen;

dat tegen den inhoud en de strekking van voormeld adres, door het bestuur van het waterschap „het Hoog Hemaal" bij een tot Ged. Staten van Noordbrabant gericht adres van 2 Maart 1900 is aangevoerd dat de ophooging van den Achterdijk steeds onder een te steil beloop en met slechte grondspecie geschiedt, zoodat de Hertogswetering telkens door inspoeling en verzakking van grond verondiept en vernauwd wordt; dat de ingespoelde grondspecie uit de wetering geruimd worden moet, tot instandhouding dier leiding met de bestaande bodembreedte in een behoorlijken staat van waterafvoer; dat, werd aan het verlangen van het bestuur van den polder „van der Eigen" voldaan, de bodem der wetering voor een gedeelte zou moeten dienen als grondslag van den Achterdijk, die wegens te steile ligging op eigen terrein zijn steunpunt mist, en dat, wat laatstvermeld bestuur afsteken van den teen en de glooiingen van den Achterdijk noemt, niet anders is dan uitgraven van ingestorte grondspecie, en overeenkomstig den aard van het werk, zuiveren langs den kant van het gedeelte grond, dat als gevolg der afspoeling zich daaraan vastzet; het laatste te meer noodzakelijk, omdat aan het bovengedeelte, voor zooveel de waterstand zulks dan toelaat, de afgespoelde grond door het polderbestuur van „van der Eigen" zelf wordt weggenomen en voor herstel van den Achterdijk benuttigd;

dat door Ged. Staten bij hun aan hoofde dezes vermeld besluit aan het bestuur van den polder „van der Eigen" is te kennen gegeven, dat geene termen zijn gevonden om aan zijn verzoek het verlangde gevolg te geven; daarbij overwegende, dat het weliswaar voor den polder „het Hoog Hemaal" van even groot belang is, dat de waterlossing van vier belangrijke polders in goeden waterafvoerenden staat verkeert, en dat het niet ligt op den weg van Ged. Staten om toe te zien, dat door waterschapsbesturen dijken en eigendommen van anderen (niet) worden aangetast of beschadigd, aangezien de betrokkenen zich zoo noodig daartegen in rechten kunnen verzetten;

dat het bestuur van den polder „van der Eigen" van evengenoemd besluit van Ged. Staten van Noordbrabant tijdig bij Ons in beroep is gekomen, Ons verzoekende, op zijn tot Ged. Staten van Noord-

mlijnen dezer vennootschap, welke in dit zeer bevolkte en handeldrijvende gedeelte der provincie Noordbrabant, tot groot ongerief der inwoners van de Langstraat, tot dusver door het gemeentebestuur van Waalwijk was tegengehouden;

Gezien het Reglement van Politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noordbrabant, gelijk het laatstelijk is gewijzigd bij besluit der Staten dier provincie van 20 Juli 1900 (Prov. blad 1900, n°. 28);

Hebben goedgevonden en verstaan:

zoowel den gemeenteraad van Waalwijk als L. Mombers en diens medeadressanten niet-ontvankelijk te verklaren in hun beroep en, met handhaving van het bestreden besluit, het door B. en W. van Waalwijk daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

WET *van* 13 *Juni* 1902 (*Staatsblad n°.* 100), *tot onteigening, ten name van de Noordooster-Locaalspoorweg-Maatschappij, van eigendommen in de gemeenten Assen, Rolde, Anlo, Gieten, Gasselte, Wildervank en Ontswedde, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Assen naar Stadskanaal.*

WET *van* 13 *Juni* 1902 (*Staatsblad n°.* 102), *tot verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1902.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902, vastgesteld bij de wet van 6 Februari 1902 (Staatsblad n°. 25);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902 worden verhoogd met en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

Achterdijk en Hertogswetering aan elkander grenzende waterschappen, als uit de in den legger der waterleidingen in de provincie Noordbrabant vermelde bijzonderheden, omtrent de afmetingen waaraan de Hertogswetering behoort te voldoen, eenig vast gegeven valt te putten, op grond waarvan zou kunnen worden uitgemaakt, binnen welke grenzen — eenerzijds met betrekking tot den Achterdijk en anderzijds met betrekking tot de Hertogswetering — de uitoefening der aan voornoemde waterschapsbesturen, toevertrouwde taak en daarmee verband houdende bevoegdheden zich behoort te bepalen ;

dat nu, weliswaar, door het bestuur van het waterschap „de polder van der Eigen", in zijn tot Ged. Staten van Noordbrabant gericht adres, de houding is aangenomen, als daarbij zou zijn gesteld een geschil als bedoeld, hetzij in art. 37 van het Reglement op de waterleidingen (Prov. Blad 1890 n°. 14), hetzij in art. 19 van het Reglement op de dijken (Prov. Blad 1890 n°. 15), hetzij in art. 98 van het Alg. waterschapsreglement (Prov. Blad 1862 n°. 1), doch dat voornoemd bestuur, zoowel in zijn introductief als in zijn appellatoir adres, in gebreke is gebleven op eenigszins aannemelijke wijze den inhoud en de strekking van dat door hem gesteld geschil nader aan te duiden, door te vermelden, omtrent wèlken regel van het geldend en op den Achterdijk of de Hertogswetering toepasselijk waterstaatsrecht de rechtstrijd zou worden gevoerd, welks beslissing van Ged. Staten werd en thans in hooger beroep van Ons wordt verlangd;

dat immers het bepaalde bij art. 5c van het Reglement van politie op de dijken enz. (Prov. Blad 1890 n°. 15) — als zijnde het eenige voorschrift van waterstaatsrecht, waaromtrent door het bestuur van den „polder van der Eigen" in zijn introductief adres is beweerd dat het niet zou zijn in acht genomen door het bestuur van het waterschap „het Hoog Hemaal" — later in de openbare vergadering van den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, waarin deze zaak werd behandeld, namens het appelleerend bestuur uitdrukkelijk is erkend niet van toepassing te zijn op den Achterdijk, aangezien deze dijk niet kan gerekend worden te behooren tot de zee-, rivier- of kanaalwaterkeerende dijken, noch tot die, welke zijn genoemd in art. 11, 1e lid, van bovengenoemd Reglement;

dat voorts omtrent den zin, die aan het woord „geschillen" valt te hechten bij den uitleg der algemeene provinciale verordeningen, welke door het appelleerend bestuur zijn aangevoerd ter ondersteuning van zijn aan Ged. Staten gericht verzoek om geschilsbeslissing wel als vaststaande mag worden aangenomen, dat voor zooverre althans niet uitdrukkelijk het tegendeel blijkt, daaronder uitsluitend die geschillen zijn te verstaan, welke niet slechts een strijd van

[illegible] betreffen, maar tevens hun grond vinden in eenige van de door den klager beweerde onrechtmatige gedraging zijner tegenstanders, wiens [illegible] daartoe bij door de verlangde beslissing, zoowel voor het verleden als voor de toekomst, wenscht te zien uitgemaakt;

dat echter aan het [illegible] van zoodanig geschil ten deze niet kan worden gedacht;

dat toch de moeilijkheden, die zich tusschen de beide meergenoemde waterschapsbesturen bij het onderhouden van Achterdijk en Hertogswetering hebben voorgedaan, niet anders zijn dan conflicten, wier oorzaak juist zuiver en alleen is te wijten aan het ontbreken der noodige regels, welke ieder dezer beide besturen, ten opzichte van het onderhoud der voornoemde aan elkander grenzende waterstaatswerken, bij de uitoefening der te dien aanzien overigens aan hen [illegible] toekomende bevoegdheden jegens elkander heeft in acht te nemen;

dat het door appellant tot Ged. Staten van Noordbrabant gericht verzoekschrift alzoo dan ook geen andere strekking had, dan om aan Ged. Staten te verzoeken dat deze, in den vorm eener geschilbeslissing, voor het vervolg regels mochten vaststellen, naar welke het bestuur van het waterschap «het Hoog Hemaal» zich voortaan zou hebben te gedragen bij het schoonmaken en uitdiepen der Hertogswetering voor zoover deze door den Achterdijk wordt begrensd;

dat zoodanige regels evenwel in wezen, aard en strekking, niets anders zouden zijn en bevatten dan voorschriften ter nadere omschrijving en begrenzing van de taak en de daarmee verband houdende bevoegdheden, welke aan het bestuur van het waterschap «het Hoog Hemaal» in het algemeen toekomen krachtens het bij besluit der Prov. Staten van Noordbrabant [illegible] gewijzigd art 1 van het Bijzonder Reglement voor dit waterschap, volgens welke bepaling dit waterschap onder meer ook belast is met de zorg voor de Hertogswetering tot hare uitmonding in de Maas;

dat het stellen van zoodanige regels, blijkens het bepaalde bij art. 190, 2e lid, van de Grondwet en bij art. 138 van de Prov. wet, uitsluitend behoort tot de wetgevende bevoegdheid der Prov. Staten;

dat Ged. Staten van Noordbrabant — zij het ook op andere gronden — mitsdien terecht bij hun bestreden besluit aan het bestuur van het waterschap «de polder van der Eigen» hebben te kennen gegeven dat geen termen zijn gevonden, om aan zijn verzoek het verlangde gevolg te geven;

Gezien art. 190 der Grondwet en art. 138 van de Prov. wet, alsmede het Alg. Reglement voor de waterschappen in Noordbrabant

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn aan Ons gedaan verzoek.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 18 *Juni* 1902 (*Staatsblad n°.* 116), *tot nadere wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvaart en het Veenhuizer kanaal* (*Norger- en Kolonievaart*).

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 26 April 1902, n°. 186, afdeeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord, advies van 3 Juni 1902, n°. 31;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Juni 1902, n°. 205, afdeeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bijzonder reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvaart en het Veenhuizer kanaal (Norger- en Kolonievaart) vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (Staatsblad n°. 106) en gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 4 Januari 1894 (Staatsblad n°. 3) en van 15 Januari 1896 (Staatsblad n°. 5), nader te wijzigen als volgt:

In artikel 2 wordt de zinsnede:

„terwijl op het gedeelte van dit kanaal tusschen de Veenebrug en den steiger der bij die brug geplaatste bergloods de diepgang 1.60 M. kan bedragen", vervangen door de volgende: „terwijl op het gedeelte van dit kanaal tusschen de Veenebrug en het noordelijk einde van den kaaimuur vóór de bij die brug geplaatste bergloods de diepgang 1.80 M. kan bedragen."

In het eerste lid van artikel 6, wordt achter „1.25 M.", ingevoegd: „of eene breedte van ten hoogste 3.50 M." en in het derde lid van dat artikel wordt achter „1.25 M. diepgang", ingevoegd: „of meer dan 3.50 M. breedte."

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *Juni* 1902, *n°.* 103, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake plaatsing van het in de gemeente Ter Aar gelegen deel van het Korter Aarsche voetpad op den ligger der wegen en voetpaden dier gemeente.*

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door J. Kroon c.s. en J. Brozius te Ter Aar, en door H. E. Rempe, te Rijnsaterwoude, tegen het

besluit van Ged. Staten van Zuidholland van 31 December 1901, n°. [illegible] voor zoover daarbij afwijzend is beschikt op een adres van gemeld J. Kroon c.s. om plaatsing van het in de gemeente Ter Aar gelegen deel van het Korter-Aarsche voetpad op den ligger der wegen en voetpaden dier gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 7 Mei 1902, n°. 69;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 Juni 1902, n°. 224, afd. Wat. A.;

Overwegende dat J. Kroon c.s., wonende te Ter Aar, bij adres dd. 31 Januari 1899, aan Ged. Staten van Zuidholland bovenvermeld verzoek hebben gedaan;

dat Ged. Staten bij besluit van 31 December 1901, n°. 54, op dat verzoek afwijzend hebben beschikt, daarbij overwegende dat, overmits de rijweg van de buurschap Korter-Aar, gemeente Ter Aar, naar de brug van Nieuwveen over Zevenhoven of Aardam loopt, er behoefte bestaat aan een korter voetpad tusschen Korter-Aar en Nieuwveen; dat tot voor eenige jaren in die behoefte gedeeltelijk werd voorzien door een pad langs de windwatermolens van den polder Nieuwkoop door den Nieuwkoopschen polder naar den Nieuwveenschen weg, doch dat dit pad allengs is vervallen, omdat sedert de windmolens in 1872 door stoomgemalen, elders opgericht, werden vervangen, het polderbestuur niet verder in de loopplanken of voetbruggen in het voetpad gelegen, voorzag: dat het gedeelte van dit Korter-Aarsche voetpad, dat onder Ter Aar ligt, nooit op den ligger dier gemeente is gebracht en geheel onbruikbaar is geworden; dat op weinig kostbare wijze tusschen Korter-Aar en Nieuwveen een doelmatiger voetpad dan het Korter-Aarsche is tot stand te brengen, nl. door het maken van eene verbinding van den Korter-Aarschen weg, met een kwakel over de ringvaart, met den ringdijk van den polder Nieuwkoop; dat door den gemeenteraad van Ter Aar en de vergadering van stemgerechtigde ingelanden van den polder Nieuwkoop besloten is tot het gezamenlijk aanleggen en onderhouden van bedoelden kwakel, en tot het verder onderhoud van het geheele naar den Nieuwkoopschen ringdijk te verplaatsen Korter-Aarsche voetpad, met welke verplaatsing de Raad der gemeente Nieuwveen zich ook vereenigt; dat hiertegen weliswaar bezwaren zijn ingediend, doch dat deze gezocht en overdreven zijn; dat voor zoover in de bezwaarschriften wordt aangedrongen om het oude Korter-Aarsche voetpad op den ligger van Ter Aar te brengen en op dien van Nieuwveen te behouden, geen rekening wordt gehouden met de moeilijke vraag, of het bewezen kan worden dat dit voetpad ten dienste van het algemeen is, noch met de kosten die het in orde

brengen en houden van dit pad zou eischen, noch met de meerdere doelmatigheid van het nieuwe voetpad voor voetgangers; dat voor zoover daarbij een beroep wordt gedaan op het belang van veldarbeiders uit Ter Aar, om bouwgronden in den polder Nieuwkoop gemakkelijk te bereiken, het niet aannemelijk is, dat die polder zelf, eigenaar van het voetpad, dat belang, ware het werkelijk van beteekenis, zou behartigen;

dat J. Kroon c.s. en J. Brozius te Ter Aar van dit besluit van Ged. Staten bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat mede H. E. Rempe te Rijnsaterwoude van vorenvermeld besluit van Ged. Staten bij Ons in beroep is gekomen;

Overwegende dat de beide beroepen respectievelijk door J. Kroon c.s. en J. Brozius en door H. E. Rempe uitsluitend gericht zijn tegen het besluit van Ged. Staten van Zuidholland, dd. 31 December 1901, G. S., n°. 54, voor zoover daarbij sub I afwijzend is beschikt op het verzoek van J. Kroon c.s., om het gedeelte van het Korter-Aarsche voetpad, gelegen in de gemeente Ter Aar, op den ligger der wegen en voetpaden dier gemeente te brengen;

dat het vaststaat — gelijk trouwens door appellanten in eene openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de geschillen van bestuur is erkend — dat bedoeld gedeelte voetpad nooit op den ligger der wegen en voetpaden der gemeente Ter Aar is gebracht; dat nimmer eenig openbaar gezag over dat gedeelte schouw heeft uitgeoefend, noch ooit bevel heeft gegeven tot herstel daarvan, of van een zich daarin bevindend kunstwerk;

dat van eenwenoud gebruik door het publiek of van bestemming ten publieken dienste van meerbedoeld gedeelte voetpad al evenmin iets is gebleken;

dat integendeel dit gedeelte voetpad — al moge er een tijdlang door dezen en genen min of meer gebruik van zijn gemaakt — alleen was aangelegd ten dienste van de watermolenaars, langs wier windmolens het liep, en van de beambten van den polder Nieuwkoop, welke polder het dan ook heeft laten vervallen —, onder anderen door niet verder te voorzien in de loopplanken of voetbruggen, die het gedeelte voetpad bruikbaar maakten, — toen het geen reden van bestaan meer had, sedert de windmolens in 1872 vervangen werden door stoomgemalen op andere plaatsen gesticht;

dat er onder die omstandigheden geen grond bestond om voorzegd gedeelte voetpad op den ligger der wegen en voetpaden der gemeente Ter Aar te brengen en Ged. Staten mitsdien terecht op het daartoe strekkend tot hen gericht verzoek afwijzend hebben beschikt;

dat de beroepen van J. Kroon c.s. en J. Brozius en van H. E. Rempe

tegen die beschikking van Ged. Staten derhalve ongegrond behoort te worden verklaard:

Gezien het Reglement op de Wegen en Voetpaden in de provincie Zuidholland:

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuidholland, voor zoover daarvan is geappelleerd, de door J. Kromes en J. Broxins en door H. E. Rempe daartegen ingestelde beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 25 *Juni* 1902, n°. 36, *houdende*: 1°. *op hun verzoek eervol ontslag aan Mr. F. H. J. Tabouret en Mr. H. W. van Sandick, respectievelijk als* [illegible] *secretaris en als tweeden secretaris der bij Kon. besluit van* 21 *April* 1892, n°. 4 *ingestelde Staatscommissie, ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur, en* 2°. *benoeming van Mr. C. J. H. Schepel, commies-griffier van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en Jhr. L. F. Teixeira de Mattos, adjunct-commies bij het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, beiden te 's Gravenhage, respectievelijk tot eersten en tweeden secretaris dezer Staatscommissie.*

KON. BESLUIT *van* 25 *Juni* 1902, n°. 41, *houdende aanwijzing der perceelen, onder de gemeente Catharijne (Utrecht) ingevolge de wet van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 184) *te onteigenen voor den aanleg van een tweede schutsluis in het Merwedekanaal bij Utrecht.*

Zie de Staatscourant van 1 Juli 1902, n°. 151.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 27 *Juni* 1902, n°. 187, *Afdeeling Waterstaat T, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake verhooging der vergoeding aan het personeel der Nederlandsche Heide-Maatschappij voor het geven van advies omtrent de behandeling van bestaande Rijksbeplanting.*

Ten vervolge op het schrijven van mijn ambtsvoorganger dd. 6 December 1899, n°. 179, (verzameling van circulaires n°. 9 van 1899),

heb ik de eer U mede te deelen, dat de vergoeding voor het personeel der Nederlandsche Heide-Maatschappij voor het geven van advies omtrent de behandeling van bestaande Rijksbeplanting, omtrent hare vervanging en bij nieuwen aanleg nader is vastgesteld voor een hoofdopzichter op *f* 6 per dag en voor een opzichter op *f* 5 per dag.

Deze verhooging geldt voor werkzaamheden verricht na 16 Juni jl.

In verband hiermede zullen kosten van administratie, schrijfloonen, porto's enz., welke kosten tot dusverre door bovengenoemde maatschappij somtijds aan het Rijk in rekening werden gebracht, na het hierboven genoemd tijdstip niet meer worden gedeclareerd.

Voor het overige blijft de in den aanhef dezer genoemde circulaire van toepassing, met dien verstande, dat de aanvragen in de tweede alinea dier circulaire bedoeld, voortaan zullen zijn te richten aan den Directeur der maatschappij zonder vermelding van den naam.

Ter uitreiking aan de onder Uwe bevelen dienende Ingenieurs gaat een aantal exemplaren dezer circulaire hiernevens.

KON. BESLUIT *van* 2 *Juli* 1902, n°. 85, *houdende, met verbetering van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake de verdeeling van teruggegeven slikgelden, voor vervening onder de gemeente Oudetrijne.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. H. Blom en J. R. Koopmans, te Oldelamer, in de gemeente Weststellingwerf, tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 27 Dec. 1900, n°. 79, 2e afd., W.;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 4 Juni 1902, n°. 114;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 27 Juni 1902, n°. 194, afd. Waterstaat A.;

Overwegende dat bij het bestreden besluit teruggaaf van slikgelden was verleend ten bedrage van *f* 26.52, aan Andries H. Blom, als eigenaar van perceel n°. 2483 der kadastrale gemeente Oudetrijne, sectie D; ten bedrage van *f* 282.04 aan Jan R. Koopmans, als eigenaar van perceel n°. 2484, sectie D van voornoemde kadastrale gemeente, en eindelijk ten bedrage van *f* 313.47 aan Jacob J. Brandenburg, als eigenaar van perceel n°. 2526 van dezelfde sectie en dezelfde kadastrale gemeente;

dat appellanten, ingevolge het bepaalde bij art. 5 der wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113), van voormelde beschikking bij Ons in beroep zijn gekomen, Ons verzoekende daarin te verbeteren de bepaling der onderscheidene bedragen, welke toekomen aan ieder der

[illegible]

WET van 7 Juli 1902 *Staatsblad* n°. 143, *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeenten Zaandam en Sloten, noodig voor het maken van een nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den Staatsspoorweg den Helder Amsterdam en voor verlegging van den spoorweg tusschen Zaandam en Amsterdam.*

Deze onteigening geschiedt in verband met de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad n° 195), tot verbetering van het Noordzeekanaal.

WET *van 7 Juli* 1902 (*Staatsblad n°.* 144), *tot onteigening, ten name van de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen, van eigendommen in de gemeenten Heerlen en Schaesberg, noodig voor den aanleg van een zijtak van den locaalspoorweg Sittard—Herzogenrath, van Heerlen naar de mijn Carl.*

WET *van 7 Juli* 1902 (*Staatsblad n°.* 145), *tot onteigening, ten name van de Westlandsche stoomtramwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Monster en Naaldwijk, noodig voor verbreeding en verbetering van den Westlandschen stoomtramweg, van de Leugenbrug onder de gemeente Monster tot de kom dier gemeente en van Poeldijk tot Naaldwijk.*

WET *van 7 Juli* 1902 (*Staatsblad n°.* 146), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeenten Rotterdam en IJsselmonde, noodig voor uitbreiding van het station IJsselmonde.*

WET *van 7 Juli* 1902 (*Staatsblad n°.* 147), *tot onteigening, ten name van het waterschap de Regge, van eigendommen in de gemeenten Stad- en Ambt-Almelo, noodig voor de verbetering van de Hagen, de Molenbeek en de Almelosche Aa.*

KON. BESLUIT *van 9 Juli* 1902, *n°.* 54, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van de provincie Utrecht van* 26 *Maart* 1902, *tot oprichting en reglementeering van het Grootwaterschap beoosten de Vecht, onder de gemeenten Maarsseveen, Tienhoven, Breukelen—St. Pieters, Loosdrecht, Westbroek, Zuilen en Maarssen.*

ie Prov. blad n°. 87. Het reglement is in werking getreden op 6 November
2, zie het Prov. blad n°. 125.

KON. BESLUIT *van 9 Juli 1902, n°. 55, houdende benoeming van W. F. Leemans, Hoofdinspecteur van den Rijkswaterstaat te 's Gravenhage, tot commissaris van het weduwenpensioenfonds der Ingenieurs van den Rijkswaterstaat, en zulks te vervanging van wijlen den Oud-Hoofdinspecteur van den Rijkswaterstaat P. Caland.*

KON. BESLUIT *van 9 Juli 1902, n°. 56, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het onthouden der goedkeuring aan een besluit der vergadering van ingelanden van den calamiteusen Nieuw-Neuzenpolder tot verkoop van inschrijvingen op het Grootboek der Nederlandsche Werkelijke Schuld ten behoeve van wegsverharding.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van den calamiteusen Nieuw-Neuzenpolder tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland, dd. 8 Maart 1902, n°. 117, 2de afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan een besluit der vergadering van ingelanden van dien polder tot verkoop van inschrijvingen op het Grootboek der Ned. Werk. Schuld ten behoeve van wegsverharding;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 18 Juni 1902, n°. 136;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 3 Juli 1902, n°. 231, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende dat de vergadering van ingelanden van den calamiteusen Nieuw-Neuzenpolder bij besluit van 20 Febr. 1902, n°. 4, heeft besloten tot verkoop van een nominaal bedrag van *f* 600 van het kapitaal groot f 6200 nominaal, ingeschreven ten name van dien polder op het 2½ pCt. Grootboek der Nat. Werk. Schuld, zijnde de opbrengst van dien verkoop bestemd tot bestrijding der kosten van begrinding van een wegsgedeelte in den polder;

dat Ged. Staten van Zeeland aan dit besluit hunne goedkeuring hebben onthouden bij besluit van 8 Maart 1902, n°. 117, 2e afd., op grond dat bovengenoemde inschrijving op het 2½ pCt. Grootboek is aangekocht uit de opbrengst van de eigendommen, welke in 1901 door den polder aan het Rijk zijn verkocht ten behoeve van de werken ter verbetering van het kanaal van Neuzen; dat de kosten van het begrinden van wegen niet beschouwd kunnen worden als volstrekt noodzakelijke polderuitgaven in den zin van art. 3 der wet van 19 Juli 1870 (Stbl. n°. 119); en dat derhalve die kosten niet mogen bestreden worden uit de opbrengst van den verkoop van

een gedeelte van eene ten name van den polder staande inschrijving op het 2½ % Grootboek der Nat. Schuld;

dat het bestuur van den calamiteusen Nieuw-Neuzenpolder van dit besluit van Ged. Staten bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat het verharden van wegen een groot polderbelang is, met het oog op eene verbeterde communicatie en een gemakkelijker vervoer der landbouwproducten; dat ook na verkoop van *f* 600 nominaal, de rente van de overblijvende inschrijving meer bedraagt dan de vroegere pacht der aan het Rijk verkochte eigendommen; dat nergens is voorgeschreven dat de gelden, verkregen door verkoop van eigendommen, op een der Grootboeken moeten worden belegd; dat wel is waar door Ged. Staten die voorwaarde aan de machtiging tot verkoop aan het Rijk is verbonden, doch dat in geval van onteigening, wanneer de verkoop zonder machtiging van Ged. Staten zou zijn geschied, die voorwaarde niet zou kunnen zijn gesteld, en dat de kosten van begrinding van wegen tot de noodzakelijke polderuitgaven behooren, bedoeld in art. 3 voornoemd;

Overwegende dat naar luid van art. 3, 1e lid der wet van 19 Juli 1870 (Stbl. n°. 119) de inkomsten uit de bezittingen van den calamiteusen polder tot bestrijding der volstrekt noodzakelijke polderuitgaven strekken, welke volgens de gedane aanwijzing niet in het belang der zeewering en oeververdediging geschieden;

dat onder de volstrekt noodzakelijke polderuitgaven wel kan worden gebracht het onderhoud van wegen, waarmede de polder ook reeds vóór de calamiteusverklaring was belast, hetgeen als eene verplichte uitgaaf des polders is te beschouwen, maar dat de aanleg van nieuwe, uit het oogpunt van het polderbelang niet bepaaldelijk onmisbare werken, al zijn zij nog zoo wenschelijk en al strekken zij in het onmiskenbaar belang der ingelanden, geenszins tot eene uitbreiding van den kring der volstrekt noodzakelijke polderuitgaven mag leiden;

dat toch de wet, blijkens hare duidelijke letter, die uitgaven in eer beperkten zin wil hebben opgevat en toegepast en dat bij eene egenovergestelde opvatting een calamiteuse polder het in zijn macht ou hebben door den aanleg van verschillende werken en door deze n den kring der noodzakelijke polderuitgaven te trekken, de uitveering ten behoeve van de zeewering en oeververdediging in te rimpen of te doen ophouden;

dat, waar derhalve voor begrinding van nieuwe wegen geen inomsten uit de bezittingen van den calamiteusen polder mogen worden aangewend, nog veel minder de opbrengst dier bezittingen zelf aarvoor mag worden besteed;

zien de wet van 19 Juli 1870 (Stbl. n°. 119);
hebben goedgevonden en verstaan:
met handhaving van het bestreden besluit van Ged. Staten v
eeland, dd. 8 Maart 1902, n°. 117, 2e afd., het daartegen ingeste
roep ongegrond te verklaren.
Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 24 *Juli* 1902, *n°*. 21, *houdende ontbi-
ding der Staatscommissie, ingesteld bij Kon. besluit van 1
October* 1897, *n°*. 32, *voor het onderzoeken van maatregel
te nemen ter voorkoming van voor de volksgezondheid sch
delijke verontreiniging der openbare wateren.*

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel e
Nijverheid van* 26 *Juli* 1902, *n°*. 191, *Afdeeling Waterstaa
T, tot vaststelling van de volgende instructie voor de beambte
op de Rijksstoomvaartuigen in dienst bij den Rijkswaterstaat*

INSTRUCTIE voor de beambten op de Rijksstoom vaartuigen in dienst bij den Rijkswaterstaat.

I. Algemeene bepalingen.

Art. 1. Onder ambtenaren van den Rijkswaterstaat worden in de instructie verstaan de ambtenaren van het korps ingenieurs en vas opzichters, de tijdelijk adjunct-ingenieurs, de adjunct-opzichters buitengewoon opzichters in den dienstkring waartoe het Rijksstoo vaartuig behoort.

Onder beambten worden verstaan de gezagvoerders, machinist stokers en dekknechts, die op de Rijksstoomvaartuigen in dienst den Rijkswaterstaat dienst doen.

2. Alle beambten gehoorzamen, met een gepaste ondergeschikth tegenover hunne meerderen in rang in het algemeen, aan de amb naren en beambten van den Rijkswaterstaat, onder wier bevelen zijn geplaatst.

Zij zijn verplicht alle wettelijke of reglementaire bepalingen omtr de vaart en wat daarmede in verband staat stipt na te leven.

3. De beambten vestigen hunne gewone verblijfplaats naar a

Gezien de wet van 19 Juli 1870 (Stbl. n°. 119);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zeeland, dd. 8 Maart 1902, n°. 117, 2e afd., het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 24 *Juli* 1902, *n°.* 21, *houdende ontbinding der Staatscommissie, ingesteld bij Kon. besluit van* 1 *October* 1897, *n°.* 32, *voor het onderzoeken van maatregelen te nemen ter voorkoming van voor de volksgezondheid schadelijke verontreiniging der openbare wateren.*

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 26 *Juli* 1902, *n°.* 191, *Afdeeling Waterstaat T, tot vaststelling van de volgende instructie voor de beambten op de Rijksstoomvaartuigen in dienst bij den Rijkswaterstaat*

INSTRUCTIE voor de beambten op de Rijksstoomvaartuigen in dienst bij den Rijkswaterstaat.

I. Algemeene bepalingen.

Art. 1. Onder ambtenaren van den Rijkswaterstaat worden in deze instructie verstaan de ambtenaren van het korps ingenieurs en vaste opzichters, de tijdelijk adjunct-ingenieurs, de adjunct-opzichters en buitengewoon opzichters in den dienstkring waartoe het Rijksstoomvaartuig behoort.

Onder beambten worden verstaan de gezagvoerders, machinisten, stokers en dekknechts, die op de Rijksstoomvaartuigen in dienst bij den Rijkswaterstaat dienst doen.

2. Alle beambten gehoorzamen, met een gepaste ondergeschiktheid tegenover hunne meerderen in rang in het algemeen, aan de ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat, onder wier bevelen zij zijn geplaatst.

Zij zijn verplicht alle wettelijke of reglementaire bepalingen omtrent de vaart en wat daarmede in verband staat stipt na te leven.

3. De beambten vestigen hunne gewone verblijfplaats naar aan-

rijzing van den hoofdingenieur, die tevens bepaalt op welk vaartuig le beambte dienst zal moeten doen.

4. Ingevolge het Koninklijk besluit van 5 November 1851 (Staatsblad n°. 141), mogen de beambten geen ander bezoldigd ambt aannemen dan met toestemming der Koningin. Zij mogen ook geene particuliere betrekking uitoefenen, onder welke benaming of van welken aard ook, tenzij met bijzondere vergunning van den Minister.

Zij, noch hunne huisgenooten, mogen een tapperij, herberg of winkel houden of handel drijven.

De hoofdingenieur kan aan die beambten, die vóór de vaststelling van deze instructie reeds een winkel hielden, het houden van een winkel toestaan, zoolang zij niet van standplaats veranderen.

De beambten mogen noch rechtstreeks, noch middellijk, deel nemen aan levering van bouwstoffen, brandstoffen, grondstoffen enz. of aanneming van werken, hetzij deze op kosten van het Rijk of van derden geschieden, en, zonder speciale vergunning van den Minister, geen giften of geschenken aannemen van vereenigingen of personen, waarmede zij door hunne dienstbetrekking in aanraking komen.

5. Geen beambte mag op eigen gezag leveringen bevelen, werken doen uitvoeren, of uitgaven, hoe ook genaamd, doen, zonder opdracht van zijn onmiddellijken chef.

Alle hiermede in strijd gedane handelingen blijven voor rekening van den lastgever.

Gevallen van dadelijk dringende behoefte, om schade te voorkomen, zijn hiervan uitgezonderd, mits daarvan onverwijld aan genoemden chef rapport worde gedaan.

In die gevallen zijn de beambten verplicht met omzichtigheid te werk te gaan, door alleen het noodige te doen verrichten ten einde na bekomen lastgeving verder te kunnen handelen.

6. Zonder wettige reden mag geen beambte zich op eigen gezag van zijn standplaats verwijderen.

Hij behoeft daartoe verlof, dat door tusschenkomst van zijn onmiddellijken chef moet worden aangevraagd.

De hoofdingenieur is bevoegd een verlof te verleenen van hoogstens 14 dagen, en de ingenieur een van hoogstens acht dagen.

Verlof voor langer tijd wordt door den Minister verleend.

Tot het verlaten van het vaartuig, zoolang het in dienst is, behoeft elk beambte verlof van zijn onmiddellijken chef of bij diens afwezigheid van den hoogst in rang zijnden aan boord aanwezigen ambtenaar van den Rijkswaterstaat.

7. Wanneer de beambte [illegible] worden verhinderd dienst te doen, geven zij daarvan [illegible] onmiddellijken chef, onder

overlegging, zoo dit nader verlangd wordt, van een geneeskundige verklaring betreffende den aard en den vermoedelijken duur van de ziekte.

8. Wegens verkeerde handelingen, verzuim, plichtverzaking, vergrijp tegen de ondergeschiktheid, dronkenschap of wangedrag van welken aard ook, kunnen de door den Minister aangestelde beambten door hem uit 's Rijks dienst worden ontslagen, of kan aan die beambten eene schorsing worden opgelegd, hetzij in dienst en bezoldiging, hetzij in bezoldiging alleen.

In voorkomende gevallen zijn de hoofdingenieurs en ingenieurs bevoegd, in afwachting van 's Ministers beslissing, die beambten aanvankelijk in dienst te schorsen.

Daarvan wordt onverwijld aan den Minister kennis gegeven.

9. De beambten moeten gedurende hun diensttijd gekleed zijn met de hun van Rijkswege verstrekte kleedingstukken, welke zij zindelijk en ordelijk moeten onderhouden.

10. De beambten leggen, alvorens in dienst te treden, den ambtseed of de belofte af, volgens het Koninklijk besluit van 1 October 1898, n°. 12.

II. Van de gezagvoerders.

11. De gezagvoerder staat onder de onmiddellijke bevelen van den opzichter belast met het toezicht op het onderhoud van het Rijksvaartuig of van eenig ander door den arrondissements-ingenieur aan te wijzen ambtenaar of havenmeester van den Rijkswaterstaat.

De gezagvoerder is aansprakelijk voor de goede vaart van het vaartuig. Hij draagt zorg dat het vaartuig op de gewone of tijdelijke ligplaats zoodanig gemeerd of geankerd ligt dat geen schade kan ontstaan en dat het, behoudens het gangvaardig maken van de machine, te allen tijde voor de vaart gereed ligt.

In het bijzonder zorgt hij er voor dat het vaartuig op aan te geven tijd en plaats voor de vaart onmiddellijk gereed is.

Bij het ontdekken of vermoeden van eenig gebrek aan het vaartuig, geeft hij daarvan onverwijld kennis aan zijn onmiddellijken chef.

De gezagvoerder zorgt dat het vaartuig met hetgeen daartoe behoort, uitgezonderd de machinekamer, door de dekknechts wordt schoongehouden, gepoetst, bediend en bewaakt en ziet toe dat zij tijdens ijsbezetting het ijs rondom het vaartuig loshouden of opruimen.

Hij is verantwoordelijk voor den inventaris en verder voor alles wat hem voor de bediening, het schoonhouden en poetsen van het vaartuig, met uitzondering van de machinekamer, wordt verstrekt, alsmede voor de aanwezige gereedschappen en voorraadstukken. Hij houdt van den

inventaris, alsmede van die gereedschappen en voorraadstukken een van Rijkswege te verstrekken register.

Hij zorgt dat de noodige voorraad steenkolen en brandstoffen voor het aanmaken der vuren, volgens de door den machinist opgegeven behoefte, en tevens de noodige drinkwatervoorraad tijdig wordt ingenomen.

III. Van de machinisten.

12. De machinist staat onder de onmiddellijke bevelen van de in de eerste zinsnede van het vorige artikel genoemde ambtenaren of havenmeester van den Rijkswaterstaat.

De machinist zorgt voor het zuiver en gangvaardig houden van de werktuigen en stoomketels aan boord van het vaartuig.

Bij het ontdekken of het vermoeden van een gebrek aan eenig deel der werktuigen neemt hij de maatregelen, welke het ontstaan van schade of gevaar kunnen voorkomen of beperken.

Zoo mogelijk herstelt de machinist onverwijld de werktuigen van het gebrek; hij geeft daarvan dadelijk kennis aan zijn onmiddellijken chef.

Hij is zooveel mogelijk behulpzaam bij de uitvoering van vernieuwingen en herstellingen aan de werktuigen, houdt daarop toezicht en doet alle werkzaamheden verrichten, welke bij het ketelonderzoek volgens de Stoomwet noodig zijn.

De machinist zorgt dat steeds de noodige brandstoffen voor het aanmaken der vuren, steenkolen, smeermiddelen, poetskatoen en verdere machinebehoeften aanwezig zijn en deelt aan zijn onmiddellijken chef en, voor zooveel de genoemde brandstoffen en steenkolen betreft, ook aan den gezagvoerder tijdig mede, wanneer de voorraad moet worden aangevuld.

Hij houdt in een daartoe van Rijkswege te verstrekken register aanteekening van alles wat voor de werktuigen en de ketels wordt verstrekt.

De machinist is verantwoordelijk voor de gereedschappen en voorraadstukken, die hem in bewaring worden gegeven en houdt daarvan een van Rijkswege te verstrekken register.

De machinist draagt zorg, dat het vaartuig, op den hem door den gezagvoerder op te geven tijd, onder stoom is en de werktuigen gangvaardig zijn.

Hij is verplicht onmiddellijk de bevelen van den gezagvoerder, ten aanzien van den gang van de werktuigen, met de meeste nauwgezetheid op te volgen.

IV. Van de stokers.

13. De stokers staan onder de onmiddellijke bevelen van den

machinist en voeren alle werkzaamheden uit, welke hun worden opgedragen ten aanzien van de bediening, het schoonhouden, poetsen, smeren, herstellen en bewaken van de werktuigen en ketels.

V. Van de dekknechts.

14. De dekknechts staan onder de onmiddellijke bevelen van den gezagvoerder en voeren alle werkzaamheden uit welke hun worden opgedragen ten aanzien van het schoonhouden, poetsen en bewaken van het vaartuig en hetgeen daartoe behoort, alsmede van de bediening in de kajuiten en hutten en van het tijdens ijsbezetting ijsvrij houden van het vaartuig.

VI. Slotbepalingen.

15. Wanneer aan een beambte verschillende functiën zijn opgedragen gelden voor hem alle daarop betrekkelijke bepalingen.

16. Bovenstaande bepalingen, met uitzondering van art. 10, zijn ook van toepassing op tijdelijk of voor een bepaalden tijd op proef aangestelde beambten, met dien verstande dat hun van Rijkswege geen dienstkleeding wordt verstrekt, met uitzondering van de in de machinekamer te bezigen kleedingstukken aan de tijdelijke machinisten of stokers.

KON. BESLUIT *van* 31 *Juli* 1902 (*Staatsblad n°.* 162), *houdende vaststelling van een algemeen reglement voor de spoorwegen, bedoeld in artikel* 2 *der wet van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 118).

KON. BESLUIT *van* 11 *Augustus* 1902 (*Staatsblad n°.* 166), *tot vaststelling van het volgend reglement van politie op het ankeren op de rivieren bij Dordrecht.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 Juli 1902, n°. 215, afdeeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord, advies van 29 Juli 1902, n°. 36;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 6 Augustus 1902, n°. 220, afdeeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van het Koninklijk besluit van 9 Juni 1898 (Staatsblad n°. 140), vast te stellen het navolgend:

REGLEMENT van politie op het ankeren op de rivieren bij Dordrecht.

Art. 1. Dit reglement is van toepassing op de rivieren de Beneden-Merwede beneden de kerk te Papendrecht, de Oude Maas tot het Mallegat, het Mallegat en de Dordtsche Kil, met uitzondering van:

1. het riviervak, zich uitstrekkende van 250 M. boven tot 250 M. beneden de spoorwegbrug te Dordrecht;

2. eene strook ter breedte van 25 M. langs de aan het Rijk en aan de gemeente Dordrecht behoorende kaden.

Art. 2. Het is den schippers van vaartuigen of andere drijvende voorwerpen verboden, daarmede buiten de hieronder beschreven ankerplaatsen te meren of voor anker te komen, of geankerd of gemeerd te liggen, tenzij met schriftelijke vergunning van een ambtenaar van den Waterstaat:

1. van het verlengde der dwarskrib bij de kerk te Papendrecht tot het verlengde der dwarskrib boven het veer te Papendrecht, langs den noordelijken oever, over de halve breedte der rivier of tot 100 M. uit de koppen der dwarskribben, met dien verstande dat het aan de benedenzijde gelegen gedeelte aan de zuidzijde begrensd wordt door het verlengde van de lijn, gaande door de zwarte ankerbakens, geplaatst op de oeverwerken aan den mond der Noord;

2. langs den zuidelijken oever, in eene driehoekige ruimte, rivierwaarts begrensd door de lijn der witte ankerbakens op het gors de Staart, en westwaarts door het verlengde der lijn, getrokken van den dukdalf aan de punt van de Staart op den benedenhoek van de houtloods boven den mond der Rietdijkshaven;

3. langs den linkeroever, beneden den mond der Wolleweversbaven, begrensd:

aan de noordzijde, door de lijn, die van den hoek van het Diamatenbolwerk loopt naar een punt in de driehoekszijde CCCXXXVII—CCCXXXIX op 70 M. boven hoekpunt CCCXXXIX, welke lijn ook wordt aangeduid door twee zwart en wit geblokte ankerbakens op den rechteroever;

aan de noordwestzijde, door de lijn, getrokken door den lichtopstand op den kop van den dam aan de westzijde van den mond van de Noord en het zwart en wit geblokte ankerbaken op het Slobbengors;

aan de zuidwestzijde, door de lijn, uit hoekpuntpaal CCCXL loodrecht op de richting van den kaaimuur getrokken;

aan de zuidoostzijde, door de lijn, getrokken op 25 M. rivierwaarts van en evenwijdig aan de kade der Buiten Walenvest en verder door den oever;

4. langs de oevers van het Mallegat en van de Dordtsche Kil boven de Wacht, tot 25 M. uit elk dier oevers;

5. langs den rechteroever van de Dordtsche Kil beneden de Wacht, tot 100 M. uit den linkeroever der rivier.

De snijpunten der grenslijnen van elke der ankerplaatsen worden, zooveel mogelijk, aangegeven door rood en zwart geblokte bocien of door bakens op den wal.

De ankerplaatsen zijn op de aangehechte kaart aangeduid.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bevoegd om, na overleg met het gemeentebestuur van Dordrecht, voor een tijdvak van ten hoogste drie maanden, wijziging in de aangewezen ankerplaatsen te brengen. Hiervan geschiedt mededeeling in de Staatscourant.

In de riviervakken, zich uitstrekkende van 750 M. tot 250 M. boven de spoorwegbrug te Dordrecht, en van 250 M. tot 880 M. beneden die spoorwegbrug, geldt het in dit artikel bedoeld verbod niet voor vaartuigen, welke na de laatste opening bij dag voor de beweegbare bruggen in genoemde spoorwegbrug komen en hunne reis niet kunnen vervolgen; alsmede niet voor vaartuigen, welke gemeerd liggen aan bocien, die aan de gemeente Dordrecht toebehooren.

Art. 3. Het is den schippers van vaartuigen of andere drijvende voorwerpen verboden, op de in artikel 2 beschreven ankerplaatsen zoodanig geankerd of gemeerd te liggen, dat eenig deel dier vaartuigen of voorwerpen buiten de grenzen der ankerplaatsen valt.

Vaartuigen grooter dan 200 tonnen (200 M³. inhoud of 200.000 K.G. laadvermogen) moeten door den schipper zoodanig geankerd of gemeerd worden, dat zij bij tijkentering niet zwaaien.

Onverminderd het bepaalde in artikel 9 van het Algemeen Reglement is de schipper van een vaartuig van meer dan 10 tonnen (10 M³. inhoud of 10.000 K.G. laadvermogen), die zijn in een dezer ankerplaatsen liggend vaartuig verlaat, verplicht zich door een geschikt persoon te doen vervangen.

4. Het is den schippers van vaartuigen, geladen met buskruit, andere ontplofbare stoffen, petroleum, benzine (naphta) of terpentijnolie, verboden, daarmede te ankeren op de ankerplaatsen in artikel 2 genoemd.

5. De schippers en schepelingen zijn verplicht, de bevelen te gehoorzamen, die hun door de ambtenaren, in artikel 7 genoemd, worden gegeven ten aanzien van het leggen en verhalen hunner vaartuigen, in verband met het daaromtrent bepaalde in dit reglement.

6. Dit reglement wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.

Elke schipper, die van de in artikel 2 genoemde ankerplaatsen

gebruik maakt, moet van een exemplaar van dit reglement voorzien zijn en dit, alsmede den meetbrief van zijn vaartuig, desgevorderd vertoonen aan de ambtenaren genoemd in artikel 7.

7. De handhaving van dit reglement is opgedragen aan de ambtenaren van den Waterstaat, aan de ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, aan de havenmeesters der gemeente Dordrecht, aan de commissarissen der overzetveren van Papendrecht en Zwijndrecht op Dordrecht v.v., aan de schippers der stoomvaartuigen varende in die veren, en aan de Rijksambtenaren, door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid met eenig toezicht of beheer over het geheel of over eenig gedeelte belast.

De ambtenaren en beambten, in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen in artikel 6 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) omschreven; de ambtenaren van den Waterstaat, de havenmeesters, de commissarissen der overzetveren en de Rijksambtenaren, in het slot van het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen in artikel 3 der genoemde wet omschreven.

De opgemaakte processen-verbaal worden gezonden aan de betrokken ambtenaren van het openbaar ministerie bij het kantongerecht en in afschrift aan den betrokken hoofdingenieur van den Waterstaat medegedeeld.

8. Overtreding van dit reglement wordt, voor zooveel daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met geldboete van ten hoogste *honderd gulden*, de overtreding van artikelen 2, 3, 4 en 5;

b. met geldboete van ten hoogste *vijf en twintig gulden*, de overtreding van artikel 6, tweede lid.

9. Dit reglement verstaat onder schippers hen, die op het vaartuig of over eenig ander drijvend voorwerp het gezag uitoefenen, of met de leiding belast zijn;

onder ambtenaren van den Waterstaat, de inspecteurs, hoofdingenieurs, ingenieurs, adspirant-ingenieurs, opzichters en adjunct-opzichters van den Rijkswaterstaat, zoomede de Rijksbakenmeesters.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 11 *Augustus* 1902, *n°.* 39, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen nadere aanvulling en wijziging van het plan van aanleg voor de vervening van het Emmercompascuum.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Oostinjer Rz. te Emmercompascuum, Directeur der Naamlooze Vennootschap »het

Emmercompascuum", tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe dd. 15 Maart 1901, n°. 76, tot nadere aanvulling en wijziging van het plan van aanleg voor de vervening van genoemd veenvlak;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 23 Juli 1902, n°. 167;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 6 Augustus 1902, n°. 221, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende: dat bij bovenvermeld besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe de concessie tot vervening verleend bij Koninklijk besluit van 4 October 1879, n°. 24, gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 13 September 1880, n°. 6, 13 Maart 1887, n°. 15 en 29 October 1887, n°. 14 en laatstelijk aangevuld bij besluit van Gedeputeerde Staten van 25 Januari 1901, n°. 44, aan de Naamlooze Vennootschap het Emmercompascuum voor de in die concessie genoemde gronden, gelegen in de gemeente Emmen, nader is aangevuld en gewijzigd als volgt:

"Het plan van aanleg, behoorende bij het Koninklijk besluit van 4 October 1879, n°. 24, gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 13 September 1880, n°. 6, 13 Maart 1887, n°. 15 en 29 October 1887, n°. 14, en laatstelijk aangevuld bij besluit van Gedeputeerde Staten van 25 Januari 1901, n°. 44, wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

a. onder de rubriek "Bruggen en Vonders" aan het slot sub 2 toe te voegen "en een brug over hetzelfde kanaal in den weg sub 5 langs de oostzijde van de Rundestukken, zoodra de behoefte aan deze brug gebleken zal zijn of zoodra Gedeputeerde Staten van Drenthe den aanleg van deze brug noodig achten";

b. onder de rubriek "Aanleg en Onderhoud" sub 3 voor het woord "brug" te lezen "bruggen" en aan het slot sub 3 toe te voegen "en bij punt D in den weg langs de oostzijde der Rundestukken";

dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten J. Oostinjer Rz., Directeur der Naamlooze Vennootschap "het Emmercompascuum", bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende: dat dit besluit ziet op de verplichting der vennootschap om een weg te leggen op de grenzen van het verveningsterrein en waar deze weg verbroken wordt, de verbinding door kunstwerken te herstellen; dat nu het Noorderdwarsdiep, in het plan van aanleg en op de daarbij behoorende kaart aangegeven onder de letters B. D., is gegraven tot aan de grens van het Emmercompascuum bij punt D; dat, om de kanalen van de maatschappij "het Emmererfscheidenveen" te verbinden met de waterwegen van "het Emmercompascuum" die weg bij gemeld

punt is doorgesneden; dat door gemelde maatschappij „het Emmererf-scheidenveen„ de verbroken gemeenschap is hersteld door op 400 M. afstand van gemeld punt D een brug te leggen; dat die verbinding wel niet bij punt D is geschied, maar op zoo korten afstand (400 M. of slechts 4 minuten gaans), dat het geheel onnoodig is om nog weer een brug bij punt D te leggen; dat niet alleen zulks onnoodig en overbodig is, maar zulks ook groote hinder en last aan de scheepvaart zal veroorzaken, als op twee zoo dicht bij elkaar gelegen punten twee bruggen gepasseerd moeten worden, voor de bediening waarvan de schipperij de kosten zal hebben te betalen;

dat bovendien die weg op de grens van het verveningsterrein slechts is van zeer weinig beteekenis, daar in het verveningsterrein zoovele andere en betere communicatiewegen zijn en komen, dat die weg thans reeds vrij nutteloos, met eenige jaren geheel doelloos is en het nu toch niet aangaat om voor een zoo tijdelijk doel aan de door requestrant vertegenwoordigde vennootschap zulk eene verplichting op te leggen en aan anderen last te veroorzaken;

Overwegende: dat krachtens de bepaling van art. 3, 1e lid, der wet van 13 Juli 1895, (Staatsblad n°. 113), het reglement op de verveningen in de provincie Drenthe in art. 5 heeft vastgesteld in welke gevallen eene vergunning tot vervening kan worden gewijzigd, en daarbij ook sub *b* heeft vermeld het doen aanleggen van nieuwe of het veranderen van bestaande werken, zoowel met het oog op de veenexploitatie als met het oog op belangen vreemd daaraan;

dat ingevolge art. 5 der voormelde wet, van de besluiten van Gedeputeerde Staten, waarbij eene vergunning tot vervening wordt gewijzigd, beroep op Ons is toegelaten;

dat dus ter voldoening aan deze wetsbepaling, waar de wijziging betreft het aanleggen van een werk, de noodzakelijkheid of wenschelijkheid van dit werk in beroep aan Ons oordeel moet kunnen worden onderworpen;

dat dit echter niet het geval zoude zijn indien de bij dit bestreden besluit vastgestelde wijziging der aan appellant verleende concessie werd gehandhaafd;

dat toch de bouw van de daarbij omschreven brug eerst zal behooren te geschieden zoodra de behoefte aan die brug zal gebleken zijn of zoodra Gedeputeerde Staten den aanleg van deze brug noodig achten;

dat dus, terwijl in het onzekere wordt gelaten hoe of aan wien de behoefte aan die brug zal moeten zijn gebleken, de verplichting om de brug te bouwen ook wordt afhankelijk gemaakt van een nadere beschikking van Gedeputeerde Staten;

dat derhalve, werd de bedoelde wijziging gehandhaafd, Gedeputeerde Staten als uitvloeisel daarvan, den bouw van de brug zouden kunnen gelasten, zonder dat van deze hunne beschikking, als bevattende geene wijziging der vergunning, beroep op Ons zoude openstaan;

dat op deze wijze in werkelijkheid het door de wet verleende recht van beroep zou worden verkort en het bestreden besluit dus behoort te worden vernietigd;

Gezien de wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113), houdende bepalingen omtrent verveningen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te vernietigen.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 15 *Augustus* 1902, *n°.* 32, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene keur van het waterschap de Haven en Sassen van Zevenbergen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Burgemeester van Klundert tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 21 November 1901 G. n°. 49, tot goedkeuring van eene keur van het waterschap »de Haven en Sassen van Zevenbergen«;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 30 Juli 1902, n°. 177;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 11 Augustus 1902, n°. 216, Afdeeling Waterstaat A;

Overwegende, dat het bestuur van het waterschap »de Haven en Sassen van Zevenbergen« op 23 October 1901 ter vervanging van de bestaande eene nieuwe keur heeft vastgesteld, die door Gedeputeerde Staten van Noordbrabant is goedgekeurd bij besluit van 21 November 1901 G. n°. 49;

dat de Burgemeester van Klundert zich daarna overeenkomstig artt. 9 en 10 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) tot Ons gewend heeft met een adres, waarin hij te kennen geeft »dat gedurende de 4 laatste maanden (suikercampagne) van het jaar het verkeer zoo groot is, soms 200 schepen per etmaal, dat er noodzakelijk een onafhankelijk persoon door het waterschap moet aangesteld worden, die de schepen nummert, zoodat er regelmaat in de doorvaart komt; dat er, daar het havengeld zoo hoog is, dat er groot overschot blijkt te bestaan, hetwelk onnoodig (is), er een stel eb- en vloeddeuren gemaakt zou kunnen worden zoodat er geregeld geschut zou kunnen worden«;

Overwegende, dat bij art. 4 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) aan de besturen der waterschappen, veenschappen of veen-

polders, die keurmakende bevoegdheid bezitten, is opgedragen de keuren of politieverordeningen vast te stellen, die zij voor hunne instelling wenschelijk achten;

dat die keuren niet in werking treden, voordat zij door Gedeputeerde Staten of in beroep door Ons zijn goedgekeurd;

dat tegen de door Gedeputeerde Staten verleende goedkeuring ieder belanghebbende bij Ons in beroep kan komen;

dat dit beroep noodwendig alleen den inhoud der keur kan betreffen, wanneer de appellant meent dat de keur bepalingen bevat, die des appellants rechten of belangen benadeelen;

dat het beroep niet is gegeven voor het geval, dat in de keur geen bepalingen zijn opgenomen die de belanghebbende meende dat daarin òf voor zijn belang, òf, gelijk in casu, in het belang van orde en regelmaat in het waterschap, moesten opgenomen zijn;

dat toch het initiatief van dergelijke keuren geheel aan het bestuur is overgelaten, en alleen om in werking te kunnen treden de goedkeuring van Gedeputeerde Staten of van Ons vereischt wordt, doch het nòch Gedeputeerde Staten nòch Ons geoorloofd is verandering in de keur te maken;

dat alzoo door dit beroep toch onmogelijk aan het verlangen van den appellant om in de keur wijzigingen te brengen, kan worden voldaan;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 18 *Augustus* 1902 (*Staatsblad n°.* 170), *houdende vaststelling van een algemeen reglement voor de spoorwegen, bedoeld in artikel* 1 *der wet van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 118), *en van een reglement houdende vereenvoudigde bepalingen voor spoorwegen, als bedoeld in artikel* 1 *dier wet, op welke geen vervoer plaats heeft dan met eene snelheid van ten hoogste vijf en dertig* (35) *kilometer per uur.*

KON. BESLUIT *van* 18 *Augustus* 1902, *n°.* 45, *houdende goedkeuring:*

I. van het besluit der Staten van Utrecht van 16 *Juli* 1902, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Loenderveen, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 21 *Augustus* 1865, *n°.* 41;

II, van de besluiten der Staten van Noordholland, van 15 Juli 1902:

n°. XXXIX, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den Overamstelschen polder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 7 December 1876, n°. 20, 8 December 1881, n°. 31, 31 Juli 1882, n°. 12, 30 November 1883, n°. 19 en 30 Juli 1892, n°. 44;

n°. XLa, tot wijziging van het reglement voor het bestuur van de banne Zwaag, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 24 November 1858, n°. 57 en 26 Augustus 1868, n°. 18;

n°. XLb, tot wijziging van het reglement voor het bestuur der strijkmolens van de Schagerkogge en voor de besturen der binnenpolders in die kogge, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 20 Augustus 1861, n°. 81, 16 Augustus 1869, n°. 17, 13 Augustus 1873, n°. 23, 7 Augustus 1890, n°. 11, 7 Augustus 1893, n°. 18 en 24 Juli 1899, n°. 54;

n°. XLc, tot wijziging van het reglement voor het bestuur der strijkmolens van de Niedorperkogge en voor de besturen der binnenpolders in die kogge, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 29 November 1860, n°. 57, 20 Augustus 1861, n°. 82, 3 Augustus 1885, n°. 28 en 30 Juli 1892, n°. 44;

III, van het besluit der Staten van Drenthe van 8 Juli 1902, n°. 11, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Leutingewolde, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 23 Augustus 1886, n°. 20, 20 Augustus 1890, n°. 21, 22 December 1890, n°. 18, 13 Augustus 1896, n°. 18 en 11 September 1899, n°. 52;

IV, van het besluit der Staten van Groningen van 15 Juli 1902, n°. 28, tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Evenreitstermolenkolonie, goedgekeurd bij Kon. besluit van 23 Augustus 1873, n°. 8;

V, van het besluit der Staten van Friesland van 10 Juli 1902, n°. 4, tot wijziging van het reglement voor het waterschap het Westersche Veld, goedgekeurd bij Kon. besluit van 6 September 1901, n°. 34 en

VI, van het besluit der Staten van Noordbrabant van 8 Juli 1902, tot wijziging van het besluit tot oprichting van het

waterschap tot bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 *Mei* 1880, *n°.* 12, 19 *Januari* 1887, *n°.* 6, 1 *October* 1891, *n°.* 30, 12 *December* 1891, *n°.* 9 *en* 11 *Augustus* 1893, *n°.* 22.

Zie het Prov. blad van Utrecht, n°. 98, de Prov. bladen van Noordholland, nos 98, 99, 100 en 101, het Prov. blad van Drenthe, n°. 10, van Groningen, n°. 39, van Friesland, n°. 97 en van Noordbrabant, n°. 24.

KON. BESLUIT *van* 19 *Augustus* 1902, *n°.* 22, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene belegging van gelden, bestemd voor het reservefonds, door de vergadering van ingelanden van den Soelekerkepolder.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Vergadering van Ingelanden van den Soelekerkepolder tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland dd. 10 Mei 1902, n°. 101, 2e afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan de belegging van gelden, bestemd voor het reservefonds, in pandbrieven der Rotterdamsche- of Nationale Hypotheekbank en in de Rijkspostspaarbank;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 30 Juli 1902, n°. 169;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 Augustus 1902, n°. 204, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende: dat bij besluit van de vergadering van ingelanden van den Soelekerkepolder van 2 Mei 1902 werd besloten tot het beleggen van *f* 2271 voor vergrooting van het reservefonds, in 2 pandbrieven ieder groot *f* 1000 der Rotterdamsche- of Nationale Hypotheekbank, en het resteerende tijdelijk te beleggen in de Rijkspostspaarbank;

dat Gedeputeerde Staten bij hun aan hoofde dezes vermeld besluit aan dit besluit van de vergadering van ingelanden van den Soelekerkepolder hunne goedkeuring hebben onthouden, op grond dat belegging van gelden door aankoop van inschrijving op een der Grootboeken der Nationale Schuld uit het oogpunt van veiligheid meer waarborg geeft dan aankoop van pandbrieven van hypotheekbanken;

dat ingelanden van den Soelekerkepolder van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende, dat door de vergadering van ingelanden op 4 Mei 1883 is besloten om binnenlandsche pandbrieven of obligatiën aan te koopen

voor het reservefonds, daar die meer rente geven dan inschrijvingen op het Grootboek en even solied zijn, terwijl zoo noodig het kapitaal spoediger en gemakkelijker kan worden losgemaakt, en om de pandbrieven bij een der ingelanden en de coupons en talons bij een anderen ingeland in bewaring te geven; dat tot en met 1900 de besluiten van ingelanden tot het aankoopen van pandbrieven door Gedeputeerde Staten werden goedgekeurd; dat door de wijze van bewaring er genoegzame zekerheid voor het kapitaal bestaat; dat door aankoop van pandbrieven van binnenlandsche hypotheekbanken meer rente wordt gemaakt dan door aankoop van inschrijvingen op het Grootboek; en dat bij verandering in den rentestandaard en bij uitloting van pandbrieven de gelegenheid bestaat om van eene hoogere rente voordeel te trekken zonder dat de veiligheid van het kapitaal eenig gevaar loopt;

Overwegende: dat het beleggen van gelden van het reservefonds van den polder, in pandbrieven van hypotheekbanken, geen genoegzamen waarborg aanbiedt voor de veilige bewaring van het kapitaal, te minder nu niet blijkt, dat deze pandbrieven op naam van den polder zullen worden gesteld, maar het voornemen schijnt te bestaan stukken aan toonder, zooals meest gebruikelijk is aan te koopen;

dat die waarborg voor de veilige bewaring ook niet kan worden gevonden in de wijze, waarop, naar het appelleerend bestuur mededeelt, deze stukken zullen worden bewaard, namelijk dat de pandbrieven bij een ingeland, de coupons bij den ontvanger-griffier zullen worden in bewaring gegeven;

dat toch daardoor niet is buitengesloten, dat hetzij door der menschen toedoen, hetzij door toeval òf pandbrieven òf coupons, òf beide in het ongereede kunnen geraken, waardoor de polder schade zou kunnen lijden, maar buitendien elke waarborg ontbreekt, dat, ook bij veranderde inzichten van het polderbestuur omtrent het nuttige en noodzakelijke om op eene dergelijke wijze deze stukken te bewaren, die bewaring voortdurend en blijvend aldus zal geschieden;

dat Gedeputeerde Staten alzoo terecht hunne goedkeuring aan het besluit van het polderbestuur hebben onthouden;

Gezien het Algemeen Reglement voor de polders en waterschappen in Zeeland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *Augustus* 1902, *n°.* 39, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 135) *te onteigenen voor den aanleg van spoorwegen van Rotterdam naar Hoogvliet, van Oud-Beijerland naar Goudswaard, van Strijen naar den Blaakschen dijk en van Middeldijk naar Zwijndrecht.*

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1902, *n°.* 43, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland van* 9 *Juli* 1902, *n°.* 16, *tot vaststelling van de grenzen der werken tot zeewering of oeververdediging van den calamiteusen Zimmermanpolder.*

Zie Prov. blad n°. 48.

KON. BESLUIT *van* 26 *Augustus* 1902 (*Staatsblad n°.* 176), *houdende bepaling van den dag, waarop de wet van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 118), *in zake nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, in werking treedt.*

Deze in werking treding is bepaald op 1 November 1902.

KON. BESLUIT *van* 3 *September* 1902, *n°.* 44, *houdende benoeming van C. F. M. H. Schnebbelie, Inspecteur van den Rijkswaterstaat, te 's Gravenhage, tot commissaris van het weduwenpensioenfonds der Ingenieurs van den Rijkswaterstaat, en zulks ter vervanging van wijlen den oud-Hoofdinspecteur van den Rijkswaterstaat J. F. W. Conrad.*

KON. BESLUIT *van* 4 *September* 1902, *n°.* 36, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland van* 9 *Juli* 1902, *n°.* 13, *tot wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *December* 1886, *n°.* 37, 31 *Juli* 1894, *n°.* 20, 7 *Augustus* 1895, *n°.* 31, 6 *November* 1899, *n°.* 35 *en* 5 *Augustus* 1901, *n°.* 76.

De wijziging bestaat hierin, dat in § 2 van Artikel 87*bis* van het reglement, de woorden: „der wegen" worden vervangen door: „van wegen."

KON. BESLUIT *van* 4 *September* 1902, *n°.* 37, *houdende goedkeuring:*

a. van het besluit der Staten van Noordholland van 15 *Juli* 1902, *n°. XXXVIII, tot vaststelling van een reglement van bestuur voor den Bovenpolder onder Egmond-binnen, en tot wijziging van het reglement van bestuur voor den polder Egmondermeer, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 8 *December* 1854, *n°.* 66, 29 *November* 1869, *n°.* 19 *en* 10 *December* 1873, *n°.* 6, *en*

b. van de besluiten der Staten van Zuidholland van 15 *Juli* 1902:

n°. XI, tot wijziging van het reglement voor het hoogheemraadschap van Delfland, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 20 *December* 1852, *n°.* 35, 15 *September* 1855, *n°.* 64, 23 *December* 1862, *n°.* 83, 26 *Juli* 1870, *n°.* 9, 11 *Augustus* 1874, *n°.* 2, 24 *Augustus* 1886, *n°.* 17, 10 *April* 1888, *n°.* 16, 2 *Augustus* 1889, *n°.* 20 *en* 20 *December* 1897, *n°.* 20;

n°. XIII, tot wijziging van het reglement voor den Zemelpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 27 *November* 1858, *n°.* 61, *en*

n°. XIV, tot wijziging van het reglement voor het heemraadschap van Nieuw-Mathenesse c. a., goedgekeurd bij Kon. besluiten van 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71 *en* 11 *December* 1895, *n°.* 16.

Zie de Prov. bladen van Noordholland n°. 107 en 108, het Prov. blad van Zuidholland n°. 102, benevens de Buitengew. Prov. bladen van Zuidholland nos 351 en 352.

KON. BESLUIT *van* 4 *September* 1902, *n°.* 38, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Overijssel van* 9 *Juli* 1902, *n°.* 14, *tot wijziging van het reglement voor de Dedemsvaart en de daartoe behoorende zijtakken en wijken, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 4 *Januari* 1899, *n°.* 22.

Zie Prov. blad n°. 103.

KON. BESLUIT *van* 5 *September* 1902, *n°.* 25, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland van* 10 *Juli* 1902:

nos 3*A en* 3*B, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Indijk, in de gemeente Dantumadeel, en*

n°. 5, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Marssumerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 7 *September* 1900, *n°.* 33.

Zie Prov. bladen nos 107 en 110.

KON. BESLUIT *van* 5 *September* 1902, *n°.* 26, *houdende goedkeuring:*

a. van de besluiten der Staten van Friesland van 8 *Juli* 1902, *n°.* 11, *tot wijziging van het reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 11 *Juni* 1901, *n°.* 53, *en n°.* 12, *tot vaststelling van een reglement op het rijden met motorrijtuigen in de provincie;*

b. van het besluit der Staten van Noordbrabant van 8 *Juli* 1902, *tot aanvulling van het besluit der Staten van* 6 *November* 1879, *tot vaststelling der voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan worden verleend tot het leggen van ijzeren sporen op de provinciale wegen en tot het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen door paarden getrokken of door stoom in beweging gebracht, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 22 *November* 1879, *n°.* 13 *en* 14 *Augustus* 1901, *n°.* 35.

De wijziging van het reglement van politie op de waterstaatswerken luidt als volgt:

De Staten der Provincie Friesland,

Overwegende dat er noodzakelijkheid bestaat tot aanvulling van het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland;

Gezien artt. 134 en 190 der Grondwet en artt. 137 en 140 van de provinciale wet;

Besluiten:

Het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal blad n°. 72 van 1901), aan te vullen door:

a. Achter het eerste lid van art. 26 in te voegen hetgeen volgt:

De voorwaarden, waaronder eene sub *a* van dit artikel bedoelde vergunning is verleend, kunnen ten allen tijde door Gedeputeerde Staten worden gewijzigd of aangevuld.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd bij hunne mededeeling aan den houder van een vergunning, dat de aan deze vergunning verbonden voorwaarden worden gewijzigd of aangevuld, hem te gelasten het hem uitgereikte formulier, waarbij die vergunning gegeven is, aan hen terug te zenden binnen een door hen te bepalen termijn.

b. Achter art. 35 in te voegen een nieuw art. 35*bis*, luidende:

De gezagvoerder van een vaartuig, dat vóór het doorvaren van de Scharsterbrug den handwijzer voor die brug is genaderd, is verplicht onmiddellijk te meren of te stoppen, indien aan den top van den mast, geplaatst bij de woning van den brugwachter, des daags een roode bal en des nachts een lantaarn met rood licht is bevestigd.

Wordt de bal of de lantaarn neergehaald, dan mogen de vaartuigen in de door den brugwachter aangegeven volgorde doorvaren.

c. In de eerste zinsnede van art. 57 tusschen de cijfers 20*c* en 26*e* in te voegen 23*a*.

d. In de negende zinsnede van art. 67 tusschen de cijfers 35 en 36 in te voegen 35*bis*.

Het reglement op het rijden met motorrijtuigen in Friesland luidt als volgt:

De Staten der provincie Friesland,

Overwegende, dat het wenschelijk is het verkeer met motorrijtuigen in deze provincie te regelen bij provinciaal reglement;

Gelet op de artt. 137, 140 en 152 der provinciale wet;

Besluiten:

Vast te stellen het navolgend

REGLEMENT op het rijden met motorrijtuigen in Friesland.

Art. 1. In dit reglement worden verstaan:

1°. onder motorrijtuigen alle rij- of voertuigen welke door een mechanische kracht op het rij- of voertuig zelf aanwezig, niet langs spoorstaven, worden voortbewogen;

2°. onder wegen de voor den openbaren dienst van allen bestemde wegen in de provincie, met uitzondering van de wegen in onderhoud en beheer bij het Rijk.

2. Het is verboden met motorrijtuigen over een weg in de provincie te rijden tenzij:

1°. door Gedeputeerde Staten tot het rijden met het gebezigde motorrijtuig schriftelijk vergunning is verleend;

2°. door Gedeputeerde Staten aan den bestuurder van het rijtuig tot het besturen van motorrijtuigen schriftelijk vergunning is verleend;

3°. bij het rijden worden in acht genomen de voorwaarden door Gedeputeerde Staten in de sub 1°. en 2°. genoemde vergunningen gesteld;

4°. de weg behoort tot die welke door Gedeputeerde Staten als geschikt voor het berijden met motorrijtuigen in een in het Provinciaal blad geplaatst besluit zijn aangewezen en de sub 1°. genoemde vergunning zijn vermeld.

Het sub 4°. bepaalde is niet van toepassing op tweewielige motorrijtuigen.

3. De vergunningen in het vorig artikel genoemd, worden slechts verleend tot wederopzegging.

De voorwaarden waaronder eene vergunning is verleend, kunnen ten allen tijde door Gedeputeerde Staten worden gewijzigd of aangevuld.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd bij hunne mededeeling aan den houder van een vergunning, dat deze wordt ingetrokken, dat zij wordt aangevuld of dat zij wordt gewijzigd, hem te gelasten, het hem uitgereikte stuk, waarbij die vergunning gegeven is, aan hen terug te zenden binnen een door hen te bepalen termijn.

Van de intrekking eener vergunning wordt in het provinciaal blad afkondiging gedaan.

4. Wanneer met een motorrijtuig gereden wordt over een weg zonder dat de bestuurder voorzien is van de vergunningen in art. 2 sub 1°. en 2°. genoemd, wordt met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden gestraft:

A. de bestuurder van het rijtuig;

B. de eigenaar of houder van het rijtuig, die aldus heeft doen of laten rijden.

Het aan den veroordeelde toebehoorende rijtuig waarmede de overtreding is gepleegd, kan worden verbeurd verklaard.

Onder het niet voorzien zijn van een vergunning is begrepen het niet vertoonen daarvan, wanneer dit door een der ambtenaren of beambten in art. 6 genoemd, wordt gevorderd.

Niet strafbaar wegens het niet voorzien zijn van de vergunning in art. 2 sub 2°. genoemd, is de bestuurder, die, om zich te oefenen, handelt onder het onmiddellijk toezicht van iemand, die zoodanige vergunning bezit en daarvan voorzien is.

5. Indien bij het rijden met een motorrijtuig één of meer der voorwaarden, waaronder door Gedeputeerde Staten de in art. 2 sub

n 2°. genoemde vergunningen zijn verleend, niet worden nage-
n, of door een motorrijtuig dat niet bij het laatste lid van art. 2
-uitgezonderd, over een weg wordt gereden die niet door Gedepu-
de Staten is aangewezen als geschikt voor het berijden met motor-
igen, wordt de bestuurder van het rijtuig gestraft met hechtenis
ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en
entig gulden.

. Met de handhaving van dit reglement zijn belast, behalve de
art. 8 van het Wetboek van Strafvordering genoemde ambtenaren,
ambtenaren en beambten van de gemeentepolitie en van den pro-
vincialen waterstaat.

7. Dit reglement treedt in werking op een door Gedeputeerde
ten te bepalen tijdstip.

De wijziging van het besluit sub *b* vermeld, bestaat hierin, dat aan artikel 17
nieuwe zinsnede wordt toegevoegd, luidende:
„Indien verschillende lijnen, krachtens meer dan eene vergunning aangelegd,
handen zijn van en worden geëxploiteerd door éénzelfden persoon of eene
de maatschappij, dan kunnen, ter berekening van het bedrag dier teruggave,
verschillende vergunningen als één worden beschouwd".

KON. BESLUIT *van* 5 *September* 1902, *n°*. 27, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Gelderland van* 8 *Juli* 1902, *n°*. 13, *tot vaststelling van een reglement op de vereeniging van het Nederlandsch gedeelte van den polder Duffelt en van de heerlijkheid Zeeland met den buitenpolder Millingen.*

Zie Prov. blad n°. 113.

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1902, *n°*. 36, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 15 *Juli* 1902:

n°. 22, *tot wijziging van het politiereglement op het gebruik van de Westerhaven, de haven in het Boterdiep, de haven in het Damsterdiep en de haven in het verbindingskanaal Damsterdiep—Boterdiep, alle gelegen in de gemeente Groningen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 30 *Augustus* 1884, *n°*. 30, 24 *Augustus* 1887, *n°*. 14, 14 *Januari* 1888, *n°*. 7, 10 *Augustus* 1890, *n°*. 21 *en* 8 *September* 1896, *n°*. 40;

n°. 25, *tot wijziging van het besluit tot oprichting van- en vaststelling van een nieuw reglement, met intrekking van het bestaande, voor het waterschap de Zuidwending, gemeente Hoogkerk, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 10 *September* 1868, n°. 5;

n°. 26, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Fransummer-Wierummerpolder, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 25 *Augustus* 1869, n°. 38;

n°. 27, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Ter Apelerveenen, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 27 *September* 1886, n°. 25, *en*

n°. 29, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Negenboerenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 7 *September* 1892, n°. 26 *en* 14 *Augustus* 1900, n°. 46.

Zie Prov. bladen nos 42 tot en met 46.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1902, n°. 31, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 9 *Juli* 1902, n°. 10, *tot wijziging van het reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in die provincie.*

De Staten der provincie Friesland,

Overwegende, dat wijziging van sommige bepalingen van het reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie noodzakelijk is;

Gelet op de artt. 134 en 190 der Grondwet, de artt. 136 en 140 der provinciale wet en op art. 1 der wet van den 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113), houdende bepalingen omtrent verveningen;

Besluiten:

Met intrekking van het besluit der Staten van den 22 November 1899, n°. 5, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 2 Juni 1900, n°. 48 en opgenomen in het Provinciaal blad n°. 58 van 1900, in het reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie, laatstelijk opgenomen in het Provinciaal blad n°. 22 van 1896, de navolgende wijzigingen aan te brengen:

I. de artt. 1, 2, 4, 9, 10, 40 en de laatste volzin van de eerste alinea van art. 41 worden vervangen door de navolgende:

Art. 1. Door lage vervening wordt verstaan de ontgronding van het veen, waarvan de ondergrond is gelegen beneden den gemid-

delden winterboezemstand van het provinciaal water, als merk van welken waterstand wordt aangenomen drie decimeter boven het nulpunt van de provinciale peilschaal te Leeuwarden, of waarvan de ondergrond lager ligt dan twee decimeter boven den waterstand in hooger gelegen boezems, waarop de gronden afwateren, en waarin het water door sluizen, duikers, stuwen of andere werken wordt opgehouden, als merk van welken waterstand wordt aangenomen het kanaalpeil op die sluizen aangegeven of door den provincialen waterstaat bepaald, of wel het zomerstuwpeil, waarop het water door duikers, stuwen of andere werken wordt opgehouden.

2. Geene lage verveningen mogen worden aangevangen of ondernomen dan na gevraagde en bekomen vergunning van Gedeputeerde Staten.

De ontgronding van niet in art. 1 begrepen veen, voor zoover deze niet in de veenpolders geschiedt, is vrijgelaten behoudens het bepaalde in de tweede alinea van art. 4.

4. Geene lage verveningen mogen plaats hebben binnen den afstand van 400 meter van de zeedijken of van de Lindedijken tot aan de provinciale Friesche Lindesluis of binnen den afstand van 50 meter van de Lindedijken ten oosten van gemelde sluis of binnen den afstand van 50 meter van meren, poelen, groote wielen, groote scheepsvaarwaters en rivieren, of binnen den afstand van 50 meter van kunst-, spoor- of tramwegen, of binnen den afstand van 25 meter van buurt- of veldwegen, polderdijken, kanaaldijken of vaarten of binnen den afstand van 15 meter van stuwdijken, of eindelijk binnen den afstand van 10 meter van waterlossingen bij het rijk, de provincie of waterschappen in onderhoud of voorkomende op de staten van tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken niet in onderhoud bij de provincie of het rijk.

Bovendien mag geene vervening, die niet valt onder de omschrijving in art. 1 geschieden binnen den afstand van 25 meter van provinciale kanalen of daarmede in verband staande vaarten, wijken of waterlossingen, indien de ondergrond lager ligt dan het peil van dit kanaal, deze vaart, wijk of waterlossing.

De afstanden, in dit artikel genoemd, worden gemeten bij de wegen en dijken uit het midden van de kruin en bij de wateren uit de aangelegen oeverlijn, gerekend op zomer-, kanaal- of stuwpeil.

9. De betaalde slik- en turfgelden worden ten name van de kadastrale perceelen, waarvoor zij zijn betaald, veerderijsgewijze ingeschreven in een register en belegd op de wijze, bij art. 42 bepaald.

Zij worden aan de eigenaren dier perceelen op hun verzoek, met uitzondering van het na te noemen waarborgfonds, uitgekeerd, zoodra

aan Gedeputeerde Staten, na ingewonnen advies van den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat en van het gemeentebestuur, zal zijn gebleken, dat de verveende kadastrale perceelen, waarvoor de aanvrage geschiedt, voldoende zijn drooggemaakt of aangevuld en tevens in cultuur zijn gebracht.

De wijken en vaarten mogen gezamenlijk niet meer dan $\frac{1}{5}$ van de geheele oppervlakte der veenderij of van het kadastrale perceel uitmaken.

Indien de drooggemaakte of aangevulde gronden lager gelegen zijn, dan 3 decimeter boven zomerwaterpeil of 2 decimeter boven het kanaal- of zomerstuwpeil, in art. 1 bedoeld, zal een waarborgfonds, waarvan de renten bestemd zijn tot onderhoud van dijken en andere werken, worden teruggehouden. De grootte van dit fonds wordt door Gedeputeerde Staten, na den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat gehoord te hebben, bepaald. De renten worden jaarlijks aan den rechthebbende uitgekeerd, indien de dijken en andere werken behoorlijk in orde zijn.

Met afwijking van de bepalingen in het vorig lid, kunnen Gedeputeerde Staten aan de eigenaren van gronden, gelegen in een door de Provinciale Staten gereglementeerd waterschap waarvan de bedijking en bemaling, naar het oordeel van Gedeputeerde Staten, in voldoenden toestand zijn, uitkeering van slik- of turfgeld, zonder inhouding van een waarborgfonds toestaan, indien hun, na ingewonnen advies van den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat en van het waterschapsbestuur, blijkt, dat de gronden tot voldoende hoogte boven het polderpeil zijn aangevuld en in cultuur gebracht.

De in het tweede lid bedoelde uitkeeringen zullen desverlangd termijnsgewijze kunnen plaats hebben, voor zoover aan Gedeputeerde Staten zal blijken, dat droogmaking en in cultuur brenging inderdaad het doel zijn van den ondernemer. Op diens verzoek bepalen Gedeputeerde Staten met het getal van de termijnen van uitkeering tevens het bedrag van elken termijn.

Ingeval van droogmaking door middel van bepoldering geschiedt de uitkeering in vier termijnen: de eerste termijn zal worden uitgekeerd binnen eene maand na voldoende gebleken bedijking, de tweede termijn eene maand na voldoende gebleken oprichting van kunstwerken, als molens, sluizen enz, de derde termijn binnen eene maand na voldoende gebleken droogmaking en de vierde termijn na gebleken incultuurbrenging.

Ingeval van droogmaking zonder bepoldering zal de uitkeering in twee termijnen kunnen plaats hebben en wel de eerste termijn bin-

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 27 Augustus 1902, n°. 226;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 6 September 1902, n°. 193, Afdeeling Waterstaat A.:

Overwegende, dat de bestreden besluiten zijn genomen uit kracht van het reglement van politie op de Waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal blad 1901, n°. 72);

dat genoemd reglement tegen dusdanige besluiten geen beroep openstelt;

Gezien het reglement van Politie op de Waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal blad 1901, n°. 72);

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellanten niet-ontvankelijk te verklaren in hun beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 12 *September* 1902, n°. 36, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad* n°. 125) *te onteigenen voor het aanleggen van eene wetering en van gerioleerde wegen in het gedeelte der gemeente Rotterdam gelegen in den polder Charlois.*

Zie de Staatscourant van 27 September 1902, n°. 226.

KON. BESLUIT *van* 13 *September* 1902, n°. 28, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Groenlo.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door gebroeders Wiegerink, te Groenlo, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 4 Maart 1902, n°. 111, tot vaststelling van een suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 13 Augustus 1902, n°. 112;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 8 September 1902, n°. 243, Afdeeling Waterstaat A;

Overwegende dat H. Th., W. J. en A. W. Wiegerink bij adres dd. 17 December 1901 bij Burgemeester en Wethouders van Groenlo een bezwaarschrift hebben ingediend tegen den ontworpen suppletoiren

ligger B der wegen en voetpaden in die gemeente, waarbij van den ligger werd afgevoerd een gedeelte van het daarop sub n°. 104 voorkomende voetpad, loopende van af den Rijksweg van Zutphen naar Winterswijk tot aan den ouden Winterswijkschen weg, en wel speciaal dat gedeelte, loopende over den Geldersch—Overijsselschen locaalspoorweg;

dat nadat Burgemeester en Wethouders van Groenlo bij missive van 7 Januari 1902, n°. 45, den ontworpen suppletoiren ligger B en het bezwaarschrift van gebroeders Wiegerink aan Gedeputeerde Staten hadden ingediend, Gedeputeerde Staten bij besluit van 4 Maart 1902, n°. 111, aan gebroeders Wiegerink te kennen hebben gegeven dat er voor Gedeputeerde Staten geene termen bestonden om aan hun verlangen te voldoen, daarbij overwegende, dat in 1883 bij de onteigening ten behoeve van den aanleg van den Geldersch—Overijsselschen Locaalspoorweg tegen de opheffing van bedoeld wegsgedeelte als openbaar voetpad bezwaren zijn ingebracht, ontleend aan het belang daarvan voor het verkeer; dat aan die bezwaren evenwel niet is kunnen worden tegemoetgekomen, daar de geheele ruimte van dat wegsgedeelte moest worden ingenomen door het stationsemplacement, en het behouden van een overweg derhalve gevaarlijk werd geacht; dat mitsdien de opheffing van het bewuste wegsgedeelte als openbaar voetpad heeft plaats gehad, en het alzoo blijkens de Algemeene Bepaling van het Wegenreglement ten onrechte op den sedert vastgestelden ligger B is gebracht, en daarvan behoort te worden afgevoerd;

dat H. Th., W. J. en A. W. Wiegerink van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende dat van opheffing van het onderwerpelijk wegsgedeelte als openbaar voetpad in 1883 geen sprake kan zijn, overmits het op den ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Groenlo nog voorkomt, als loopende over den Geldersch—Overijsselschen Locaalspoorweg, met vermelding van de Geldersch—Overijsselsche Locaalspoorweg-Maatschappij als onderhoudsplichtige; dat van dit voetpad sedert onheugelijke jaren steeds door het publiek is en nog wordt gebruik gemaakt, dat eene opheffing van meergemeld wegsgedeelte als voetpad groote belemmering in het verkeer zou teweeg brengen, en aan velen groot ongerief en schade zou berokkenen, dat immers appellanten in 1893 bij het kiezen van eene plaats voor hunne steenfabriek met het bestaan van dat voetpad rekening hebben gehouden, hetgeen zij mochten doen, daar het voorkwam op den ligger; dat, dank zij dit voetpad, de fabrieksarbeiders, bijna allen in de stad Groenlo woonachtig, hunne maaltijden thuis kunnen gebruiken; dat mede met het oog op dat bestaande voetpad tegenover de fabriek arbeiderswoningen

gebouwd, wier bewoners, bij opheffing van een gedeelte van het de fabriek niet anders dan over de stad Groenlo kunnen be-n; dat door het toenemend verkeer op den Locaalspoorweg het pad voor de Maatschappij misschien eenigszins hinderlijk begint worden, doch dat het geen reden voor de opheffing er van mag , omdat de Maatschappij aan dien hinder zou kunnen ontkomen oor overbrugging van den spoorweg, waartegen appellanten geen waar hebben;

Overwegende dat alzoo in deze door Ons valt te beslissen of het eelte van het onder de gemeente Groenlo bestaande en op den er B onder n°. 104 bekende voetpad, waarvan de grond in eigen- toebehoort aan de Geldersch—Overijsselsche Locaalspoorweg- tschappij en dat is gelegen tusschen de kadastrale perceelen A 2077 en A n°. 2085, terecht als niet ten algemeenen dienste be-md, van voornoemden ligger is afgevoerd in den, op last van Gede-eerde Staten van Gelderland, door Burgemeester en Wethouders Groenlo den 7 November 1901 ontworpen suppletoiren ligger B, te bij besluit der Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 4 Maart 2, n°. 111 werd vastgesteld;

dat die vraag ontkennend moet worden beantwoord;

dat toch, volgens art. 1 van het Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland, in verband met de daaraan voorafgaande Algemeene Bepaling, op de liggers behooren te worden vermeld alle wegen en voetpaden, welke ten algemeenen dienste zijn bestemd;

dat verder vaststaat, dat bovenbedoeld gedeelte van het onder n°. 104 op den ligger B der gemeente Groenlo voorkomend voetpad ten algemeenen dienst was bestemd, toen de Geldersch—Overijsselsche Locaal-spoorweg-Maatschappij, ten behoeve der door haar beoogde spoorweg-verbinding, den privaatrechtelijken eigendom verkreeg van den grond, waarover bovenbedoeld gedeelte van het voetpad liep en niet is gebleken van eenige omstandigheid, waaruit met grond zou zijn af te leiden dat dit gedeelte van het voetpad, hetzij destijds of later, aan den algemeenen dienste zou zijn onttrokken;

dat, om dit laatste te kunnen aannemen, geenszins afdoende kan worden geacht het beroep op de omstandigheid, dat — toen in het najaar van 1883 ter onteigening van dit stuk grond, het bepaalde bij de artt. 11 en volgende der wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad n°. 125) is toegepast — naar aanleiding van de bezwaren, welke door het gemeentebestuur van Groenlo tegen de opheffing van dit gedeelte weg waren aangevoerd, zoowel van den kant der betrokken spoorweg-Maatschappij als door de Commissie uit Gedeputeerde Staten is verklaard dat de bestendiging van dit wegsgedeelte als openbaar voetpad

niet wel mogelijk was, daar de geheele ruimte door het ontworpen stationsemplacement zou worden ingenomen en derhalve een overweg daar ter plaatse gevaarlijk werd geacht;

dat toch zoodanige beschouwingen, medegedeeld ter gelegenheid van het verhoor van belanghebbenden, bedoeld in art. 13 van evengenoemde wet, allerminst in staat zijn eenig deel van den openbaren weg aan zijne bestemming als zoodanig te onttrekken, waar zelfs de volledige toepassing van de voorschriften dezer wet op een bepaald stuk grond er alleen toe kan leiden, dat volgens art. 59 de eigendom van dien grond op de onteigenende partij overgaat, vrij van alle *privaatrechtelijke* lasten welke daarop tot dusver rustten, doch blijkens het daarop volgend art. 60 niet bij machte is eenige verandering te brengen in de rechten, welke uit krachte der *publiekrechtelijke* bestemming van dien grond de overheid daarop kan doen gelden;

dat bovendien bij de vernieuwing der liggers van de openbare wegen en voetpaden onder de gemeente Groenlo, nog in 1894 ook het onderwerpelijk gedeelte van het voetpad n°. 104 is gehandhaafd en bestendigd als ten algemeenen dienste te zijn bestemd, terwijl de Geldersch—Overijsselsche Locaalspoorweg-Maatschappij daarbij werd aangewezen als belast met den onderhoudsplicht van dit gedeelte en van de daarin gelegen werken;

dat voorts ook het publiek, niettegenstaande dit stuk van het voetpad geheel ten behoeve van het stationsemplacement was ingericht, toch is voortgegaan daarvan als voetpad gebruik te maken;

dat eindelijk, toen in het voorjaar van 1900 de overgang over den spoorweg daar ter plaatse, van wege de exploiteerende Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij, door eene afrastering was versperd, het gemeentebestuur van Groenlo aanstonds daartegen met klem is opgekomen, bij brief van 18 April 1900, n°. 850, evengenoemde Spoorweg-Maatschappij aanschrijvende „het voor den publieken dienst bestemde" door haar afgesloten voetpad, uiterlijk binnen 14 dagen, weder voor het algemeen verkeer open te stellen;

dat, waar alzoo niet alleen het publiek van bovenbedoeld door den Spoorweg ingenomen wegsgedeelte gebruik is blijven maken, maar ook het gemeentebestuur voor de instandhouding daarvan is blijven zorg dragen, dit gedeelte van het voetpad, ook na 1883, de bestemming van te strekken ten algemeenen dienste geenszins verloren blijkt te hebben;

dat Gedeputeerde Staten van Gelderland mitsdien ten onrechte Burgemeester en Wethouders van Groenlo krachtens art. 10 van het Wegenreglement hebben gelast een suppletoiren ligger te ontwerpen, strekkende om het hierboven bedoelde gedeelte van voetpad n°. 104,

[illegible] van den ligger B af te voeren, en [illegible] ligger hebben vastgesteld;

[illegible] wegen, voetpaden en tramwegen in [illegible]:

[illegible]:

[illegible], te vernietigen het [illegible] van Gelderland dd. 4 Maart 1902, [illegible] de supplatoire ligger B der wegen [illegible] welke door Burgemeester en Wethouders [illegible] van Gedeputeerde Staten den 7 [illegible] 1901 [illegible].

[illegible]

[illegible] BESLUIT van [illegible] *September* 1902, *n°.* 33, *houdende [illegible]:*

a. [illegible] *der Staten van Zuidholland van* 15 *Juli* 1902, *n°* [illegible] *het vaste personeel van* [illegible]:

b. [illegible] *der Staten van Utrecht van* 16 *Juli* 1902, [illegible] *van het reglement op den dienst van den* [illegible] *in die provincie, goedgekeurd bij* [illegible] 1883, *n°.* 8, 25 *Augustus* [illegible] *en* 3 *September* [illegible]

[illegible] *der Staten van Groningen van* 15 *Juli* 1902:

[illegible] *het reglement voor den dienst* [illegible] *goedgekeurd bij Kon.* [illegible] 1864, *n°.* 31, 13 *en* 24 *Augustus* [illegible] *en* 34, 17 *Augustus* 1877, *n°.* 22, 8 [illegible] *December* 1894, *n°.* 6, 7 [illegible] 34, 7 *September* 1900, *n°.* 6 *en* [illegible] 30, *en*

n° [illegible] *van het reglement op het pensioneeren* [illegible] *en weezen der ambtenaren van* [illegible] *in die provincie, goedgekeurd bij Kon.* [illegible] *December* 1897, *n°.* 64:

[illegible] *Staten van Limburg van* 8 *Juli* 1902, [illegible] *besluit der Staten tot oprichting* [illegible] *waterstaatsdienst in die provincie,* [illegible] *Kon. besluiten van* 11 *Augustus* 1881, *n°.* 12, 21 *Augustus* 1884, *n°.* 16, 2 *Januari* 1890, *n°.* 10 *en* 29 *December* 1890, *n°.* 6.

De uitbreiding sub *a* luidt als volgt:

De Staten der Provincie Zuidholland,

Gezien de betrekkelijke voordracht van de Gedeputeerde Staten dier Provincie;

Gelet op hun besluit van 17 Juli 1894, n°. XXIV, waarbij laatstelijk werd geregeld welk personeel onder den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat in Zuidholland aan den Provincialen Waterstaatsdienst zal zijn verbonden;

Overwegende dat uitbreiding van het vaste personeel aan den Provincialen Waterstaatsdienst verbonden, noodzakelijk is;

Gelet op de artt. 131 en 133 der wet van 6 Juli 1850 (Staatsblad n°. 39);

Hebben besloten:

1°. te bepalen dat, met ingang van 1°. Januari 1903, onder den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat, aan den Provincialen Waterstaatsdienst zullen zijn verbonden *één* Civiel-Ingenieur met den titel van Adjunct-Ingenieur, *één* hoofdopzichter en *vier* opzichters en 2°. de jaarwedden van deze Provinciale Waterstaatsambtenaren vast te stellen, als volgt:

die van den Adjunct-Ingenieur op een bedrag van ten minste *f* 1500.— en ten hoogste *f* 3000.—;

die van den hoofdopzichter op een bedrag van ten minste *f* 2000.— en ten hoogste *f* 2500.—;

die van *twee* der opzichters op een bedrag van ten minste *f* 1200.— en ten hoogste *f* 1800.—;

die van *twee* der opzichters op een bedrag van ten minste *f* 1000.— en ten hoogste *f* 1500.—, met toekenning tevens aan elk hunner van teruggave van gedane verschotten wegens reis- en verblijfkosten in het belang der Provincie.

De wijziging sub *b* genoemd luidt als volgt:

De Staten der Provincie Utrecht,

Gezien het Reglement op den dienst van den Provincialen Waterstaat in de provincie Utrecht, vastgesteld bij hun besluit van 12 Juli 1881, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 8 September 1881, n°. 20 (Provinciaal-blad 1881, n°. 83), zooals het gewijzigd is bij hunne besluiten van 21 November 1882, 14 Juli 1885, 20 November 1888 en 14 Juli 1894, achtereenvolgens goedgekeurd bij de Koninklijke besluiten van 6 Januari 1883, n°. 8, 25 Augustus 1885, n°. 14, 29 December 1888, n°. 27, en 3 September 1894, n°. 55 (Provinciaalblad 1883, n°. 6, 1885, n°. 81, 1889, n°. 5, en 1894, n°. 69);

Overwegende, dat het ter verzekering van den dienst van den

Provincialen Waterstaat wenschelijk is, eene aanvulling in het Reglement op te nemen;

Gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten;

Gelet op de artt. 130 en 131 der Provinciale Wet;

Besluiten:

Aan gemeld Reglement de navolgende aanvulling toe te voegen:

Additionneel Artikel.

Bij ontstentenis van den Hoofd-Ingenieur van den Provincialen Waterstaat zijn Gedeputeerde Staten bevoegd, wanneer hun dit in het belang van den dienst noodig voorkomt, tijdelijk een Ingenieur aan te stellen op eene aan dien rang geëvenredigde bezoldiging.

Op den tijdelijk aangestelde rusten de verplichtingen, bij dit Reglement en bij de daarin genoemde Instructie aan den Hoofdingenieur opgelegd, en aan hem wordt verstrekt vergoeding voor door hem zoo noodig te verschaffen bureau-lokaal en bureau-behoeften over den tijd zijner dienstvervulling.

Van hetgeen te dier zake door hen is verricht, geven zij aan de Provinciale Staten kennis in de eerstvolgende vergadering, zoo noodig, met een voorstel tot wijziging van dit Reglement.

Het besluit der Staten van Groningen van 15 Juli 1902, nº. 31*A*, luidt als volgt:

De Staten der provincie Groningen,

Gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten, d.d. 5 Juni 1902, nº. 1, 1e afd., tot wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat, laatstelijk gewijzigd bij besluit der Staten van 15 Juli 1901, nº. 29, (Prov. blad 1901, nº. 38);

Gelet op art. 140 der Provinciale wet;

Besluiten, behoudens Koninklijke goedkeuring, gemeld reglement nader te wijzigen als volgt:

1º. Art. 1 wordt gelezen als volgt:

„De dienst bij den provincialen waterstaat wordt opgedragen aan een hoofdingenieur, ingenieur en opzichters overeenkomstig de bepalingen van dit reglement.

De bepalingen van dit reglement zijn mede van toepassing op de ambtenaren van het bureau van den provincialen waterstaat, den ambtenaar belast met de contrôle op de inning van de watertollen, de havenmeesters van de Oosterhaven en Westerhaven te Groningen, de sluismeesters, de brugwachters dienstdoende op de bruggen over het Verbindingskanaal Winschoter—Hoornschediep, de draaibrug over het Hoendiep bij de Westerhaven, de draaibrug over het Damsterdiep en de klapbrug over den ingang van het Verbindingskanaal Damster—Boterdiep en de draaibrug over het Reitdiep te Wierum, de weg-

en dijkwerkers en de sluisknechten dienstdoende bij de zeewaterkeerende sluizen".

2°. De vier laatste alinea's van art. 2 worden gelezen als volgt:

"De overige in art. 1 genoemde ambtenaren en beambten worden door Gedeputeerde Staten benoemd, geschorst en ontslagen.

Bij elk schorsingsbesluit bepalen Gedeputeerde Staten of de schorsing geschiedt met verlies der jaarwedde geheel of gedeeltelijk.

Geene sollicitanten worden door Gedeputeerde Staten voorgedragen of benoemd dan nadat hun is gebleken, dat zij eene goede gezondheid genieten.

Gedeputeerde Staten stellen de instructie voor de in art. 1 genoemde ambtenaren en beambten vast."

3°. De laatste alinea van art. 3 vervalt, in plaats waarvan gelezen wordt:

"Het getal der opzichters gaat dat van elf niet te boven.

Het getal weg- en dijkwerkers alsmede hun werkkring en het getal sluisknechten werkzaam bij de zeewaterkeerende sluizen worden door Gedeputeerde Staten vastgesteld.

Weg- en dijkwerkers en sluisknechten worden in drie klassen verdeeld."

4°. Art. 4 wordt gelezen als volgt:

"Gedeputeerde Staten zijn bevoegd behalve het personeel in dit reglement bedoeld, zoo zij dit voor de uitvoering van werken noodig achten, tijdelijk een hoofdambtenaar bij den provincialen waterstaat en tijdelijke opzichters te benoemen.

Hunne instructiën en belooningen worden telkens bij hunne aanstelling door Gedeputeerde Staten vastgesteld en geregeld."

5°. Art. 5 wordt gelezen als volgt:

"Alle vaste ambtenaren en beambten genieten eene vaste jaarwedde:

1. de hoofdingenieur ten bedrage van ƒ 4000, welke viermaal, telkens na drie jaren, met ƒ 250 kan worden verhoogd;

2. de ingenieur ten bedrage van ƒ 2000, welke viermaal, telkens na drie jaren, met ƒ 200 kan worden verhoogd;

3. de vaste opzichters ten bedrage van ƒ 1000, welke achtmaal, telkens na drie jaren met ƒ 100 kan worden verhoogd;

4. de ambtenaar belast met de contrôle op de inning van watertollen ten bedrage van ƒ 600 à ƒ 800;

5. de sluismeesters belast met de bediening der zeewaterkeerende sluizen ten bedrage van ƒ 1000 met vrije woning;

6. de sluisknechten, weg- en dijkwerkers van de

1e klasse ten bedrage van ƒ 420.
2e " " " " - 392.
3e " " " " - 365.

De verhoogingen, in dit artikel bedoeld, zullen niet worden toegekend dan bij voortdurend trouwe plichtsbetrachting en gebleken geschiktheid.

De sluisknechten, weg- en dijkwerkers worden in den regel bij eene eerste benoeming aangesteld in de 3e klasse. Bij gebleken geschiktheid, betoonden ijver en getrouwe plichtsbetrachting, kunnen zij door Gedeputeerde Staten tot eene hoogere klasse worden bevorderd.

Daartoe termen vindende kunnen Gedeputeerde Staten de sluisknechten, weg- en dijkwerkers van de 1e en 2e klasse tot eene lagere klasse terugbrengen.

De sluismeesters van de binnensluizen en de havenmeesters in art. 1 genoemd, hebben behalve eene vaste jaarwedde door Gedeputeerde Staten vast te stellen, genot van vrije woning of vergoeding wegens het gemis daarvan, waarvan het bedrag door Gedeputeerde Staten wordt bepaald.

De jaarwedden van de in art. 1 genoemde brugwachters worden door Gedeputeerde Staten geregeld."

6°. Art. 6 wordt gelezen als volgt:

"De ambtenaren en beambten genoemd in art. 1, hebben recht op pensioen, wanneer zij

a. in dienst zijnde der provincie, den ouderdom van vijfenzestig jaren hebben bereikt;

b. in en door den dienst wonden of gebreken hebben bekomen, die hen voor den dienst ongeschikt maken;

c. na 15 jarigen vrijgebroken dienst uithoofde van ziels- of lichaamsgebreken, voor de waarneming hunner betrekking blijvend ongeschikt zijn geworden.

Het pensioen bedraagt:

1°. voor de ambtenaren en beambten verkeerende in de gevallen sub a en c, voor ieder jaar dienst $\frac{1}{40}$ der laatst genoten bezoldiging, doch nimmer meer dan $\frac{3}{4}$ dier bezoldiging;

2°. voor de ambtenaren en beambten in het geval sub b $\frac{3}{4}$ der laatst genoten bezoldiging.

Het pensioen zal in geen geval de som van ƒ 3000 te boven gaan.

Voor zoover of voor zoolang eene schadeloosstelling ingevolge de Ongevallenwet 1901 wordt verleend, wordt geen pensioen toegekend, indien het bedrag dier schadeloosstelling meer bedraagt dan of gelijk is aan het pensioen, waarop naar dit reglement aanspraak zou kunnen worden gemaakt en wordt, indien het minder bedraagt, gemeld bedrag bij de berekening van het pensioen in mindering gebracht.

Voor de berekening van het pensioen komt behalve de jaarwedde in geld genoten, in aanmerking die door Gedeputeerde Staten vast te

stellen huurwaarde van de woning van den beambte, die vrije woning heeft, of de in de plaats daarvan door hem genoten vergoeding in geld en worden gedeelten van jaren voor geheel gerekend.

Pensioen wordt niet verleend ingeval van ontslag tengevolge van plichtsverzuim, wangedrag, oneerlijkheid, achteloosheid of eigendunkelijk verlaten der betrekking.

Hij die tot gevangenisstraf of hechtenis van drie maanden of meer of tot opzending naar eene rijkswerkinrichting voor den tijd van drie maanden of meer onherroepelijk is veroordeeld, mits vanaf het tijdstip waarop die veroordeeling onherroepelijk is geworden totdat hij de straf zal hebben ondergaan of daarvan kwijtschelding zal hebben bekomen, het genot van pensioen.

Gedeputeerde Staten kunnen, daartoe termen vindende, gedurende dien tijd over het pensioen van den veroordeelde ten behoeve van zijne vrouw of minderjarige kinderen beschikken.

Het in de vorige alinea bepaalde geldt niet voor den veroordeelde, die voorwaardelijk in vrijheid is gesteld, gedurende den tijd, dat hij zich in vrijheid bevindt.

Op de pensioenen bij dit artikel bedoeld zijn voorts van toepassing de artt. 8, 11, 12 en 16 van het reglement op het pensionneeren van weduwen en weezen der ambtenaren van den waterstaat in de provincie Groningen (Prov. blad n°. 80 van 1897).

De dienst door de weg- en dijkwerkers en de sluisknechten als zoodanig verricht vóór hunne aanstelling in vasten dienst der provincie, wordt voor de toepassing der bepalingen van dit artikel in aanmerking genomen."

7°. De drie laatste alinea's van art. 7 vervallen.

Het besluit der Staten van Groningen van 15 Juli 1902, n°. 31*B*, luidt als volgt:

De Staten der provincie Groningen,

Gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten, dd. 5 Juni 1902, n°. 1, 1e afdeeling tot wijziging o.a. van het reglement op het pensionneeren van weduwen en weezen der ambtenaren van den waterstaat in de provincie Groningen (Provinciaal blad 1897, n°. 80);

Gelet op art. 140 der Provinciale wet;

Besluiten, behoudens Koninklijke goedkeuring, als volgt:

Art. een. Art. 1 van genoemd reglement wordt gelezen als volgt:

"Waar in dit reglement van ambtenaren gesproken wordt, worden daaronder verstaan de ambtenaren en beambten bedoeld in art. 1 van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat."

Art. twee. Aan art. 5 van genoemd reglement (Prov. blad 1897, n°. 80), wordt toegevoegd de volgende alinea:

„Voor zoover of voor zoolang eene schadeloosstelling ingevolge de Ongevallenwet 1901 wordt verleend, wordt geen pensioen toegekend indien het bedrag dier schadeloosstelling meer bedraagt dan of gelijk is aan het pensioen, waarop naar dit reglement aanspraak zou kunnen worden gemaakt en wordt, indien het minder bedraagt, gemeld bedrag bij de berekening van het pensioen in mindering gebracht."

Art. drie. Van de ambtenaren, op wie het reglement tengevolge van de wijziging bij dit besluit in art. 1 aangebracht, voor de eerste maal van toepassing wordt, zijn niet tot deelneming aan de bij het reglement vastgestelde pensioenregeling verplicht:

a. zij, die voor hunne vrouwen en kinderen eene levensverzekering hebben gesloten tot een bedrag gelijk aan of grooter dan het bedrag waarop naar de bij het reglement vastgestelde pensioenregeling aanspraak zal kunnen worden gemaakt en daarvan door overlegging der polis doen blijken;

b. zij, die ongehuwd zijn of die weduwnaar zijn zonder kinderen beneden den 16-jarigen leeftijd.

De bevoegdheid der hiervoren sub *a* en *b* genoemde ambtenaren om in de pensioenregeling niet te worden betrokken, vervalt, wanneer zij hunnen wensch daartoe niet vóór 1 November 1902 aan Gedeputeerde Staten schriftelijk hebben te kennen gegeven. Heeft dit laatste plaats gehad, dan gaat tengevolge daarvan voor de door hen na te laten betrekkingen alle aanspraak op weduwen- en weezenpensioen onherroepelijk verloren.

De tekst van de regeling sub *d* bedoeld, luidt thans als volgt:

TEKST van het besluit der Staten van Limburg van 13 Juli 1881 (Provinciaal blad n°. 90) regelende de oprichting, met ingang van 1 Januari 1882, van een eigen provincialen Waterstaatsdienst in Limburg, zooals dit luidt volgens de daarin door de besluiten van 8 Juli 1884 (Provinciaal blad n°. 114), 12 November 1889 (Provinciaal blad n°. 6 van 1890), 11 November 1890 (Provinciaal blad n°. 8 van 1891) en 8 Juli 1902 (Provinciaal blad n°. 110) gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen.

Art. 1. De provinciale Waterstaatsdienst in Limburg zal omvatten het toezicht op de gemeente kunst- en buurtwegen en voetpaden, dat op de niet bevaarbare en niet vlotbare rivieren en waterlossingen met de daarin of daarlangs gelegen — en daarop gevestigde water-, molen- en andere werken, een en ander tot verzekering van de uitvoering

der betrekkelijke provinciale reglementen en verdere wettelijke voorschriften; voorts het toezicht op het behoorlijk onderhoud, de bruikbaarheid en de instandhouding van de Rijkswegen in beheer en onderhoud bij de provincie en van de provinciale wegen met de daartoe behoorende gronden, beplantingen, kunst- en verdere werken en inrichtingen; verder het toezicht op alle werken en inrichtingen, waarvan de bewaking bij bestaande of nader uittevaardigen wettelijke bepalingen aan het provinciaal bestuur is of zal worden opgedragen, of welker onderneming of instandhouding door middel van provinciale subsidiën wordt gesteund; eindelijk de voorbereiding van verbeteringsprojecten op Waterstaatkundig gebied.

2. Ter uitoefening van dien dienst zullen worden werkzaam gesteld één Ingenieur, acht opzichters en één klerk.

De Ingenieur wordt benoemd en ontslagen door de Provinciale Staten, op voordracht van Gedeputeerde Staten.

De benoeming en het ontslag der opzichters en van den klerk geschieden door Gedeputeerde Staten op voordracht van den Ingenieur.

Al de voormelde ambtenaren kunnen door Gedeputeerde Staten worden geschorst, hetzij met gedeeltelijk, hetzij met geheel gemis hunner wedde.

3. De Ingenieur staat aan het hoofd van den provincialen Waterstaatsdienst.

Zijne woon- en standplaats zijn te Maastricht.

Zijn kantoor zal gevestigd zijn in een der gebouwen behoorende tot het Provinciaal Gouvernement te dezer stede.

4. Het hem toetevoegen personeel voor den bureaudienst bestaat uit één der opzichters en den klerk, bedoeld in art. 2, die beiden Maastricht tot woon- en standplaats hebben.

Een tweede opzichter wordt hem toegevoegd ten behoeve van den algemeenen dienst.

De algemeene dienst zal omvatten het doen en het uitwerken van alle opnemingen, waarnemingen, opmetingen en waterpassingen ter beoordeeling van vraagstukken betreffende den toestand der provincie op Waterstaatkundig gebied en ter voorbereiding van projecten voor de verbetering van dien toestand; verder het leiden van de uitvoering van buitengewone werken en het verleenen van hulp aan of het vervangen van de overige opzichters in hunnen werkkring, telkens wanneer dit door Gedeputeerde Staten, in overleg met den Ingenieur of in spoedeischende gevallen door den Ingenieur afzonderlijk, mits kennisgeving aan Gedeputeerde Staten, in het belang van den dienst zal worden noodig geacht.

De opzichter in algemeenen dienst heeft tot vaste standplaats Maastricht.

»Voor zoover of voor zoolang eene schadeloosstelling ingevolge de Ongevallenwet 1901 wordt verleend, wordt geen pensioen toegekend indien het bedrag dier schadeloosstelling meer bedraagt dan of gelijk is aan het pensioen, waarop naar dit reglement aanspraak zou kunnen worden gemaakt en wordt, indien het minder bedraagt, gemeld bedrag bij de berekening van het pensioen in mindering gebracht.«

Art. drie. Van de ambtenaren, op wie het reglement tengevolge van de wijziging bij dit besluit in art. 1 aangebracht, voor de eerste maal van toepassing wordt, zijn niet tot deelneming aan de bij het reglement vastgestelde pensioenregeling verplicht:

a. zij, die voor hunne vrouwen en kinderen eene levensverzekering hebben gesloten tot een bedrag gelijk aan of grooter dan het bedrag waarop naar de bij het reglement vastgestelde pensioenregeling aanspraak zal kunnen worden gemaakt en daarvan door overlegging der polis doen blijken;

b. zij, die ongehuwd zijn of die weduwnaar zijn zonder kinderen beneden den 16-jarigen leeftijd.

De bevoegdheid der hiervoren sub *a* en *b* genoemde ambtenaren om in de pensioenregeling niet te worden betrokken, vervalt, wanneer zij hunnen wensch daartoe niet vóór 1 November 1902 aan Gedeputeerde Staten schriftelijk hebben te kennen gegeven. Heeft dit laatste plaats gehad, dan gaat tengevolge daarvan voor de door hen na te laten betrekkingen alle aanspraak op weduwen- en weezenpensioen onherroepelijk verloren.

De tekst van de regeling sub *d* bedoeld, luidt thans als volgt:

TEKST van het besluit der Staten van Limburg van 13 Juli 1881 (Provinciaal blad n°. 90) regelende de oprichting, met ingang van 1 Januari 1882, van een eigen provincialen Waterstaatsdienst in Limburg, zooals dit luidt volgens de daarin door de besluiten van 8 Juli 1884 (Provinciaal blad n°. 114), 12 November 1889 (Provinciaal blad n°. 6 van 1890), 11 November 1890 (Provinciaal blad n°. 8 van 1891) en 8 Juli 1902 (Provinciaal blad n°. 110) gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen

Art. 1. De provinciale Waterstaatsdienst in Limburg zal omvatten het toezicht op de gemeente kunst- en buurtwegen en voetpaden, de op de niet bevaarbare en niet vlotbare rivieren en waterlossingen met de daarin of daarlangs gelegen — en daarop gevestigde water-, molen en andere werken, een en ander tot verzekering van de uitvoering

der betrekkelijke provinciale reglementen en verdere wettelijke voorschriften; voorts het toezicht op het behoorlijk onderhoud, de bruikbaarheid en de instandhouding van de Rijkswegen in beheer en onderhoud bij de provincie en van de provinciale wegen met de daartoe behoorende gronden, beplantingen, kunst- en verdere werken en inrichtingen; verder het toezicht op alle werken en inrichtingen, waarvan de bewaking bij bestaande of nader uittevaardigen wettelijke bepalingen aan het provinciaal bestuur is of zal worden opgedragen, of welker onderneming of instandhouding door middel van provinciale subsidiën wordt gesteund; eindelijk de voorbereiding van verbeteringsprojecten op Waterstaatkundig gebied.

2. Ter uitoefening van dien dienst zullen worden werkzaam gesteld één Ingenieur, acht opzichters en één klerk.

De Ingenieur wordt benoemd en ontslagen door de Provinciale Staten, op voordracht van Gedeputeerde Staten.

De benoeming en het ontslag der opzichters en van den klerk geschieden door Gedeputeerde Staten op voordracht van den Ingenieur.

Al de voormelde ambtenaren kunnen door Gedeputeerde Staten worden geschorst, hetzij met gedeeltelijk, hetzij met geheel gemis hunner wedde.

3. De Ingenieur staat aan het hoofd van den provincialen Waterstaatsdienst.

Zijne woon- en standplaats zijn te Maastricht.

Zijn kantoor zal gevestigd zijn in een der gebouwen behoorende tot het Provinciaal Gouvernement te dezer stede.

4. Het hem toetevoegen personeel voor den bureaudienst bestaat uit één der opzichters en den klerk, bedoeld in art. 2, die beiden Maastricht tot woon- en standplaats hebben.

Een tweede opzichter wordt hem toegevoegd ten behoeve van den algemeenen dienst.

De algemeene dienst zal omvatten het doen en het uitwerken van alle opnemingen, waarnemingen, opmetingen en waterpassingen ter beoordeeling van vraagstukken betreffende den toestand der provincie op Waterstaatkundig gebied en ter voorbereiding van projecten voor de verbetering van dien toestand; verder het leiden van de uitvoering van buitengewone werken en het verleenen van hulp aan of het vervangen van de overige opzichters in hunnen werkkring, telkens wanneer dit door Gedeputeerde Staten, in overleg met den Ingenieur of in spoedeischende gevallen door den Ingenieur afzonderlijk, mits kennisgeving aan Gedeputeerde Staten, in het belang van den dienst zal worden noodig geacht.

De opzichter in algemeenen dienst heeft tot vaste standplaats Maastricht.

»Voor zoover of voor zoolang eene schadeloosstelling ingevolge de Ongevallenwet 1901 wordt verleend, wordt geen pensioen toegekend indien het bedrag dier schadeloosstelling meer bedraagt dan of gelijk is aan het pensioen, waarop naar dit reglement aanspraak zou kunnen worden gemaakt en wordt, indien het minder bedraagt, gemeld bedrag bij de berekening van het pensioen in mindering gebracht.«

Art. drie. Van de ambtenaren, op wie het reglement tengevolge van de wijziging bij dit besluit in art. 1 aangebracht, voor de eerste maal van toepassing wordt, zijn niet tot deelneming aan de bij het reglement vastgestelde pensioenregeling verplicht:

a. zij, die voor hunne vrouwen en kinderen eene levensverzekering hebben gesloten tot een bedrag gelijk aan of grooter dan het bedrag waarop naar de bij het reglement vastgestelde pensioenregeling aanspraak zal kunnen worden gemaakt en daarvan door overlegging der polis doen blijken;

b. zij, die ongehuwd zijn of die weduwnaar zijn zonder kinderen beneden den 16-jarigen leeftijd.

De bevoegdheid der hiervoren sub *a* en *b* genoemde ambtenaren om in de pensioenregeling niet te worden betrokken, vervalt, wanneer zij hunnen wensch daartoe niet vóór 1 November 1902 aan Gedeputeerde Staten schriftelijk hebben te kennen gegeven. Heeft dit laatste plaats gehad, dan gaat tengevolge daarvan voor de door hen na te laten betrekkingen alle aanspraak op weduwen- en weezenpensioen onherroepelijk verloren.

De tekst van de regeling sub *d* bedoeld, luidt thans als volgt:

TEKST van het besluit der Staten van Limburg van 13 Juli 1881 (Provinciaal blad n°. 90) regelende de oprichting, met ingang van 1 Januari 1882, van een eigen provincialen Waterstaatsdienst in Limburg, zooals dit luidt volgens de daarin door de besluiten van 8 Juli 1884 (Provinciaal blad n°. 114), 12 November 1889 (Provinciaal blad n°. 6 van 1890), 11 November 1890 (Provinciaal blad n°. 8 van 1891) en 8 Juli 1902 (Provinciaal blad n°. 110) gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen.

Art. 1. De provinciale Waterstaatsdienst in Limburg zal omvatten het toezicht op de gemeente kunst- en buurtwegen en voetpaden, dat op de niet bevaarbare en niet vlotbare rivieren en waterlossingen met de daarin of daarlangs gelegen — en daarop gevestigde water-, molen- en andere werken, een en ander tot verzekering van de uitvoering

der betrekkelijke provinciale reglementen en verdere wettelijke voorschriften; voorts het toezicht op het behoorlijk onderhoud, de bruikbaarheid en de instandhouding van de Rijkswegen in beheer en onderhoud bij de provincie en van de provinciale wegen met de daartoe behoorende gronden, beplantingen, kunst- en verdere werken en inrichtingen; verder het toezicht op alle werken en inrichtingen, waarvan de bewaking bij bestaande of nader uittevaardigen wettelijke bepalingen aan het provinciaal bestuur is of zal worden opgedragen, of welker onderneming of instandhouding door middel van provinciale subsidiën wordt gesteund; eindelijk de voorbereiding van verbeteringsprojecten op Waterstaatkundig gebied.

2. Ter uitoefening van dien dienst zullen worden werkzaam gesteld één Ingenieur, acht opzichters en één klerk.

De Ingenieur wordt benoemd en ontslagen door de Provinciale Staten, op voordracht van Gedeputeerde Staten.

De benoeming en het ontslag der opzichters en van den klerk geschieden door Gedeputeerde Staten op voordracht van den Ingenieur.

Al de voormelde ambtenaren kunnen door Gedeputeerde Staten worden geschorst, hetzij met gedeeltelijk, hetzij met geheel gemis hunner wedde.

3. De Ingenieur staat aan het hoofd van den provincialen Waterstaatsdienst.

Zijne woon- en standplaats zijn te Maastricht.

Zijn kantoor zal gevestigd zijn in een der gebouwen behoorende tot het Provinciaal Gouvernement te dezer stede.

4. Het hem toetevoegen personeel voor den bureaudienst bestaat uit één der opzichters en den klerk, bedoeld in art. 2, die beiden Maastricht tot woon- en standplaats hebben.

Een tweede opzichter wordt hem toegevoegd ten behoeve van den algemeenen dienst.

De algemeene dienst zal omvatten het doen en het uitwerken van alle opnemingen, waarnemingen, opmetingen en waterpassingen ter beoordeeling van vraagstukken betreffende den toestand der provincie op Waterstaatkundig gebied en ter voorbereiding van projecten voor de verbetering van dien toestand; verder het leiden van de uitvoering van buitengewone werken en het verleenen van hulp aan of het vervangen van de overige opzichters in hunnen werkkring, telkens wanneer dit door Gedeputeerde Staten, in overleg met den Ingenieur of in spoedeischende gevallen door den Ingenieur afzonderlijk, mits kennisgeving aan Gedeputeerde Staten, in het belang van den dienst zal worden noodig geacht.

De opzichter in algemeenen dienst heeft tot vaste standplaats Maastricht.

ır zo. ır of voor zoolang eene schadeloosstelling ingevolge de allenwet 1901 wordt verleend, wordt geen pensioen toegekend . het bedrag dier schadeloosstelling meer bedraagt dan of gelijk n het pensioen, waarop naar dit reglement aanspraak zou kunnen n gemaakt en wordt, indien het minder bedraagt, gemeld bedrag berekening van het pensioen in mindering gebracht.

t. drie. Van de ambtenaren, op wie het reglement tengevolge de wijziging bij dit besluit in art. 1 aangebracht, voor de eerste van toepassing wordt, zijn niet tot deelneming aan de bij het ment vastgestelde pensioenregeling verplicht:

. zij, die voor hunne vrouwen en kinderen eene levensverzekering ben gesloten tot een bedrag aan of grooter dan het bedrag rop naar de bij het reglement vastgestelde pensioenregeling aanak zal kunnen worden gemaakt en daarvan door overlegging der s doen blijken;

.. zij, die ongehuwd zijn duwnaar zijn zonder kinderen eden den 16-jarigen leef

De bevoegdheid der hiervoren sub *a* en *b* genoemde ambtenaren in de pensioenregeling nie den betrokken, vervalt, wanneer unnen wensch daartoe nie November 1902 aan Gedepude Staten schriftelijk hebben te kennen gegeven. Heeft dit laatste plaats gehad, dan gaat tengevolge daarvan voor de door hen na te laten betrekkingen alle aanspraak op weduwen- en weezenpensioen onherroepelijk verloren.

De tekst van de regeling sub *d* bedoeld, luidt thans als volgt:

TEKST van het besluit der Staten van Limburg van 13 Juli 1881 (Provinciaal blad n°. 90) regelende de oprichting, met ingang van 1 Januari 1882, van een eigen provincialen Waterstaatsdienst in Limburg, zooals dit luidt volgens de daarin door de besluiten van 8 Juli 1884 (Provinciaal blad n°. 114), 12 November 1889 (Provinciaal blad n°. 6 van 1890), 11 November 1890 (Provinciaal blad n°. 8 van 1891) en 8 Juli 1902 (Provinciaal blad n°. 110) gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen.

Art. 1. De provinciale Waterstaatsdienst in Limburg zal omvatten het toezicht op de gemeente kunst- en buurtwegen en voetpaden, dat op de niet bevaarbare en niet vlotbare rivieren en waterlossingen met de daarin of daarlangs gelegen — en daarop gevestigde water-, molen- en andere werken, een en ander tot verzekering van de uitvoering

der betrekkelijke provinciale reglementen en verdere wettelijke voorschriften; voorts het toezicht op het behoorlijk onderhoud, de bruikbaarheid en de instandhouding van de Rijkswegen in beheer en onderhoud bij de provincie en van de provinciale wegen met de daartoe behoorende gronden, beplantingen, kunst- en verdere werken en inrichtingen; verder het toezicht op alle werken en inrichtingen, waarvan de bewaking bij bestaande of nader uittevaardigen wettelijke bepalingen aan het provinciaal bestuur is of zal worden opgedragen, of welker onderneming of instandhouding door middel van provinciale subsidiën wordt gesteund; eindelijk de voorbereiding van verbeteringsprojecten op Waterstaatkundig gebied.

2. Ter uitoefening van dien dienst zullen worden werkzaam gesteld één Ingenieur, acht opzichters en één klerk.

De Ingenieur wordt benoemd en ontslagen door de Provinciale Staten, op voordracht van Gedeputeerde Staten.

De benoeming en het ontslag der opzichters en van den klerk geschieden door Gedeputeerde Staten op voordracht van den Ingenieur.

Al de voormelde ambtenaren kunnen door Gedeputeerde Staten worden geschorst, hetzij met gedeeltelijk, hetzij met geheel gemis hunner wedde.

3. De Ingenieur staat aan het hoofd van den provincialen Waterstaatsdienst.

Zijne woon- en standplaats zijn te Maastricht.

Zijn kantoor zal gevestigd zijn in een der gebouwen behoorende tot het Provinciaal Gouvernement te dezer stede.

4. Het hem toetevoegen personeel voor den bureaudienst bestaat uit één der opzichters en den klerk, bedoeld in art. 2, die beiden Maastricht tot woon- en standplaats hebben.

Een tweede opzichter wordt hem toegevoegd ten behoeve van den algemeenen dienst.

De algemeene dienst zal omvatten het doen en het uitwerken van alle opnemingen, waarnemingen, opmetingen en waterpassingen ter beoordeeling van vraagstukken betreffende den toestand der provincie op Waterstaatkundig gebied en ter voorbereiding van projecten voor de verbetering van dien toestand; verder het leiden van de uitvoering van buitengewone werken en het verleenen van hulp aan of het vervangen van de overige opzichters in hunnen werkkring, telkens wanneer dit door Gedeputeerde Staten, in overleg met den Ingenieur of in spoedeischende gevallen door den Ingenieur afzonderlijk, mits kennisgeving aan Gedeputeerde Staten, in het belang van den dienst zal worden noodig geacht.

De opzichter in algemeenen dienst heeft tot vaste standplaats Maastricht.

Eischt het verrichten van eenig terreinwerk dat die opzichter zich meer dan drie dagen achtereenvolgend op eene zelfde plaats ophoude, dan wordt hem aldaar of in de nabijheid van dat werk door den Ingenieur eene tijdelijke standplaats aangewezen.

5. Over alle zaken den provincialen Waterstaatsdienst betreffende, licht de Ingenieur de Provinciale en Gedeputeerde Staten, hunne Commissie en 's Konings Commissaris voor en dient hun van bericht en raad.

Door hem worden de bewijzen afgegeven vereischt tot het opmaken der bevelschriften van betaling wegens vorderingen betrekkelijk den provincialen Waterstaat.

6. De opzichters staan onder de rechtstreeksche bevelen van den Ingenieur.

Met uitzondering van de twee opzichters bedoeld in art. 4, wordt aan ieder hunner door Gedeputeerde Staten een bepaalde dienstkring en in dien dienstkring eene standplaats aangewezen.

Gedeputeerde Staten kunnen echter, onder door hen te bepalen voorwaarden, toestaan dat daar waar dit zonder nadeel voor den dienst kan plaats hebben, de opzichter tijdelijk buiten zijne standplaats en des noods buiten zijn dienstkring verblijf houde.

7. Aan opzichters die in het bezit mochten wezen van het diploma van Civiel-Ingenieur, kan door Gedeputeerde Staten worden toegestaan den titel van Adjunct-Ingenieur van den provincialen Waterstaat in Limburg te voeren.

8. De instructie voor den Ingenieur, die voor den opzichter in algemeenen dienst en die voor de opzichters in de zes dienstkringen worden vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Die voor den opzichter en voor den klerk toegevoegd aan den Ingenieur ten behoeve van den bureaudienst, worden vastgesteld door den Ingenieur en door hem aan Gedeputeerde Staten medegedeeld.

9. Het is den Ingenieur en evenzoo den opzichters verboden, hetzij rechtstreeks hetzij door middel van tusschenpersonen, deel te nemen aan leveringen of aannemingen, voorschotten te doen aan aannemers of de belangen dezer laatsten bij de administratie waartenemen.

Het is hun allen mede verboden, zonder speciale machtiging van Gedeputeerde Staten en buiten de gevallen door dat College bepaaldelijk aantewijzen, werkzaamheden voor andere openbare besturen of voor derden te verrichten.

Zij bekleeden bij hunne betrekking geenerlei lands-, provinciale- of gemeentelijke bediening, hetzij door benoeming, hetzij door verkiezing verkregen, noch oefenen eenig beroep of bedrijf uit.

Van het verbod in de vorige alinea vervat, kunnen de Provinciale Staten in buitengewone omstandigheden ontheffing verleenen.

10. De Ingenieur geniet eene jaarwedde van *f* 2500 en eene vergoeding voor bureaukosten tot een bedrag van *f* 400 's jaars.

Reis- en verblijfkosten worden hem vergoed volgens de bepalingen van het Koninklijk besluit van 5 Januarij 1884 (Staatsblad n°. 4).

Hij wordt te dien einde gerangschikt in de tweede klasse van art. 2 van dat besluit.

Bij gebleken geschiktheid en bij voortdurende trouwe en nauwgezette plichtsbetrachting kan voormelde jaarwedde door Gedeputeerde Staten tweemaal met *f* 500 verhoogd worden, de eerste maal na volbrachten tienjarigen-, de tweede maal na volbrachten twintigjarigen diensttijd.

11. De opzichters worden, voor wat hunne bezoldiging betreft, ingedeeld in drie klassen.

Die bezoldiging bedraagt:

in de eerste klasse, van *f* 1100 tot *f* 1300
" " tweede " , " " 1400 " " 1600
" " derde " , " " 1700 " " 2000.

De indeeling, de verhooging der bezoldiging en de bevordering der opzichters in die klassen worden, in verband met het aantal hunner dienstjaren, hun gedrag, hun ijver en hunne bekwaamheid, op voordracht van den Ingenieur, door Gedeputeerde Staten geregeld, met dien verstande evenwel,

1°. dat in de derde klasse hoogstens drie- en in de derde en de tweede klassen te zamen hoogstens zes opzichters mogen ingedeeld zijn, en

2°. dat de opzichters om tot de tweede — en vervolgens tot de derde klasse bevorderd te kunnen worden, onderscheidenlijk minstens twaalf en minstens twee en twintig jaren in dienst der provincie doorgebracht moeten hebben.

De opzichter in algemeenen dienst en de zes opzichters werkzaam in de dienstkringen genieten buiten hunne jaarwedde eene vergoeding voor bureaukosten, ieder ten bedrage van *f* 50 's jaars.

Daarenboven wordt hun vergoeding toegekend wegens reiskosten ad *f* 0.25 per uur afstand, en wegens verblijfkosten ad *f* 4.50 per dag, zulks onder de volgende bepalingen:

a. De vergoeding wegens reiskosten wordt, voor wat den doorreisden afstand betreft, berekend naar den officieelen afstandswijzer.

b. Wordt op denzelfden dag heen- en teruggereisd en dus niet buiten de standplaats vernacht, dan worden, behoudens het bepaalde sub *d* hieronder, de reiskosten geheel, de verblijfkosten slechts voor een halven dag vergoed.

c. Vordert de dienst dat één of meer nachten buiten de stand-

plaats vertoefd wordt, dan wordt voor den dag der terugreis eveneens slechts de helft der verblijfkosten per dag vergoed.

d. Voor reizen binnen den afstand van vijf kilometer buiten de standplaats wordt geene vergoeding wegens reiskosten toegekend. In dat geval wordt wegens verblijfkosten slechts vergoeding toegestaan voor den dag of de dagen waarop buiten de standplaats is moeten vernacht worden.

Voor de gewone dienstreizen door de opzichters ingevolge hunne instructie te doen, kan door hen geene aanspraak op vergoeding worden gemaakt. Alleen voor reizen hun opzettelijk door den Ingenieur, door de Provinciale- of Gedeputeerde Staten, door Commissiën uit hun midden of door 's Konings Commissaris opgedragen, wordt hun vergoeding verleend.

Voor opzichters, die, overeenkomstig de slotzinsnede van art. 6, met vergunning van Gedeputeerde Staten, hunne woonplaats tijdelijk buiten de hun aangewezen standplaats houden, wordt de vergoeding wegens reis- en verblijfkosten berekend als of zij niet uit hunne woon-, maar immer uit hunne standplaats reisden.

Wordt den opzichter in algemeenen dienst, overeenkomstig de slotzinsnede van art. 4, eene tijdelijke standplaats aangewezen, dan worden hem voor ééns vergoed de kosten der reis van zijne vaste naar de tijdelijke standplaats of van de eene tijdelijke standplaats naar eene nieuw aangewezene, benevens de kosten der terugreis naar zijne vaste standplaats na afloop der hem opgedragen werkzaamheden. Met afwijking van het hiervoren bepaalde betrekkelijk de vergoeding wegens verblijfkosten, geniet hij zoolang zijn verblijf in eene tijdelijke standplaats voortduurt, eene vergoeding voor verblijfkosten ten bedrage van ƒ 3 voor elk geheel etmaal.

12. Tegen het einde van elk kwartaal legt de Ingenieur ter vereevening aan Gedeputeerde Staten over, de declaratiën, in dubbel en zooveel doenlijk vergezeld van de betrekkelijke lastgevingen, der zoo aan hem als aan de opzichters aankomende vergoedingen wegens reis- en verblijfkosten. Hij onderzoekt die stukken voor zoover ze tot de opzichters betrekking hebben en voorziet de declaratiën van zijn visum.

13. Aan den klerk bedoeld in de artt. 2 en 4, wordt eene jaarwedde toegekend van ƒ 700.

Die jaarwedde kan, bij gebleken geschiktheid ook tot het verrichten van teekenwerk, door Gedeputeerde Staten, op voordracht van den Ingenieur, tweemaal, telkens na volbrachten zesjarigen diensttijd, met ƒ 100 verhoogd worden.

14. Aan de beambten van den provincialen Waterstaat, die, na

minstens tien jaren in den dienst der provincie te hebben doorgebracht, ongeschikt geworden en eervol ontslagen zijn, wordt voor rekening des Hertogdoms pensioen toegekend.

Het pensioen wordt door Gedeputeerde Staten niet verleend dan nadat hun voldoende van de ongeschiktheid van den ambtenaar die daarop aanspraak maakt, zal gebleken zijn.

Heeft de beambte dertig of meer jaren in dienst der provincie doorgebracht, dan bedraagt zijn pensioen de helft der laatst door hem genoten jaarwedde.

Telt hij tien of meer, doch minder dan dertig dienstjaren, dan wordt het bedrag van zijn pensioen bepaald naar de helft der laatst door hem genoten jaarwedde, doch verminderd met één procent dier wedde, voor elk jaar dat aan de dertig dienstjaren ontbreekt.

14*a*. De opzichters en de klerk, bedoeld in art. 2, zijn gehouden, op eigen risico, binnen twee maanden na de aanvaarding hunner bediening, ten genoegen van Gedeputeerde Staten, bij eene goed geaccrediteerde Maatschappij van levensverzekering, aan te gaan eene levenslange verzekering van een kapitaal, opeischbaar bij overlijden, tegen betaling gedurende ten minste dertig jaren, eener premie groot per jaar minstens *f* 50 voor ieder opzichter, minstens *f* 25 voor den klerk.

Het verzekerde kapitaal is bestemd voor de weduwe van den verzekerde en zijne minderjarige kinderen, zoo die er zijn, of, zijn deze er niet, voor zijne wettige erfgenamen.

Zoolang de bovengenoemde ambtenaren in werkelijken dienst der provincie zijn, of, hebben zij dien dienst met aanspraak op pensioen verlaten, zoolang zij eene echtgenoote of minderjarige kinderen ten hunnen laste hebben, moge de polissen van evenbedoelde verzekering niet vervreemd, verpand of beleend-, noch mag aan het verzekerde kapitaal eene andere dan de hiervoren aangewezen bestemming gegeven worden.

De polissen van verzekering moeten aan Gedeputeerde Staten worden overgelegd zoo dikwijls dit door hen zal worden gevorderd en zulks op straffe eener door dat College te bepalen en toe te passen korting op bezoldiging of pensioen.

15. Bij het in werking treden van het tegenwoordig besluit worden de bestaande provinciale opzichters van den Waterstaat en provinciale Inspecteurs der buurtwegen, voetpaden en waterlossingen in dit Hertogdom beschouwd als eervol uit hunne betrekkingen te zijn ontslagen.

Hunne tegenwoordige dienst wordt met ingang van 1 Januari 1882 opgeheven en vervangen door den provincialen Waterstaatsdienst, waarbij zij allen tenzelfden dage weder werkzaam worden gesteld in

gheid, in rang en ter standplaatse door Gedeputeerde Staten wijzen.

rekenen van evengemeld tijdstip treedt de Ingenieur van ovincialen Waterstaat op in de plaats van den Hoofdingenieur arrondissements-ingenieurs van 's Rijks Waterstaat in dit t, aan wie, krachtens Koninklijke machtiging, de provinciale rstaatsbelangen nog tot ultimo December dezes jaars blijven rtrouwd.

der dankbetuiging voor de gewichtige diensten door die Rijks rstaatsbeambten gedurende eene ruime reeks van jaren aan de ncie bewezen, zijn zij, inz. Koninklijk Kabinetsschrijven van 23 Februari ll., n°. 22, met g van 1 Januari 1882, van de neming van den provincialen rstaatsdienst naar de bestaande ting, als ontheven te beschouw .

KON. BESLUIT *van* mber 1902, n°. 28, *houdende beslissing in hooger op bezwaren in zake de benoeming van een sec het waterschap de Wijde Wormer.*

schikkende op het beroep, ld door L. Klaver en anderen te Wijde-Wormer, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland dd. 18 Juni 1902, n°. 43, waarbij te kennen is gegeven, dat er geen termen bestaan voor tusschenkomst in zake de benoeming van J. J. 't Hoen tot Secretaris van het waterschap de Wijde-Wormer;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 3 September 1902, n°. 234;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 12 September 1902, n°. 197, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende dat het beroep is ingesteld uit kracht der wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176);

dat het adres van beroep rechtstreeks bij Ons is ingediend in strijd met artikel 26 dier wet, hetwelk de indiening voorschrijft bij Onzen Commissaris in de provincie, die daarop den dag van ontvangst aanteekent en het vervolgens aan Ons opzendt, van al hetwelk niets heeft plaats gehad;

dat appellanten wegens niet-naleving van genoemd voorschrift niet ontvankelijk zijn in hun beroep;

Gezien de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176);

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellanten niet-ontvankelijk te verklaren in hun beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 19 *September* 1902, *n°.* 42, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen wijziging van eene vergunning tot vervening van gronden in de gemeente Emmen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Oostinjer Rzn., Directeur der Naamlooze Vennootschap «Het Emmer-Compascuum» te Emmercompascuum, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe d d. 27 Maart 1902, n°. 66, houdende wijziging van eene vergunning tot vervening van gronden in de gemeente Emmen:

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 13 Augustus 1902, n°. 180;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 September 1902, n°. 218, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende dat bij bovengenoemd besluit Gedeputeerde Staten van Drenthe de volgende wijziging hebben gebracht in de concessie bij Koninklijk besluit van 4 October 1879, n°. 24 aan het bestuur der Naamlooze Maatschappij het Emmer-Compascuum en hare rechtverkrijgenden verleend tot het vervenen van gronden gelegen in de gemeente Emmen:

A. Onder de rubriek «Kanalen worden aangelegd» sub 1 wordt voor «tot op 200 M. afstand van de grens van het Barger-Compascuum en eventueel tot die grens (punt K)» gelezen: «tot de noordelijke grens van het Barger-Compascuum (punt K)»;

B. In de voorlaatste zinsnede van de rubriek «Kanalen worden aangelegd» wordt voor: «te dien effecte, dat, de» gelezen: «te dien effecte dat kanaal A. B. C. zal zijn verlengd tot de noordelijke grens van het Barger-Compascuum (punt K) binnen den tijd door Gedeputeerde Staten van Drenthe te bepalen en de overige;»

dat van genoemd besluit de Directeur van het Emmer-Compascuum bij Ons in beroep is gekomen, daarbij te kennen gevende, dat hij vermeent, dat de opvolging van de nieuwe voorschriften de Naamlooze Vennootschap in strijd zal brengen met de artt. 3, 6 en 7 van de overeenkomst door haar bij akte van 20 Februari 1875 met de gemeente Groningen gesloten;

Overwegende, dat de appellant dit beroep heeft ingesteld uit vrees, dat de nakoming der door Gedeputeerde Staten van Drenthe in de concessie tot vervening gemaakte wijziging de door hem vertegenwoordigde Naamlooze Vennootschap in strijd zoude brengen met eene overeenkomst door haar den 20 Februari 1875 met de gemeente Groningen gesloten;

dat echter als vaststaande mag worden aangenomen, dat het college

[illegible]

[illegible] de provinciale verordening [illegible] vergunning tot verveening te [illegible] tank niet kan [illegible] krachtens het [illegible] en eenen anderen [illegible];

[illegible] van kracht zijn tusschen [illegible];

[illegible] bezwaar niet [illegible];

[illegible] tegen de strekking [illegible] in de concessie tot ver[illegible] gemaakt worden tegen [illegible] Vennootschap opge[illegible];

[illegible] n°. 113 en het Regle[illegible] (Provinciaal Blad [illegible]:

[illegible]

[illegible] Handel en [illegible] Afdeeling Water[illegible] Rijkswaterstaat, [illegible] wet van 10 [illegible] algemeene [illegible].

[illegible] te vestigen op [illegible] n°. 176, in wer[illegible]

[illegible] van opperwater der [illegible] zeeverdediging, be[illegible] werken in richting, [illegible] worden niet uitgevoerd, [illegible] goedgekeurd, hetzij door [illegible] waarin het werk is gelegen, [illegible] Gedeputeerde Staten beroep is [illegible].

Bij dringend of dreigend gevaar kan hangende de aanvrage tot

goedkeuring, met de werkzaamheden een aanvang worden gemaakt, mits daarvan terstond aan Gedeputeerde Staten worde kennis gegeven en onverminderd de in art. 36 verleende bevoegdheid.

„Op Rijksrivierwerken mits zij niet zijn dijken, deel uitmakende van de hoofdwaterkeering, en op zomerkaden is dit artikel niet van toepassing."

Het hierin genoemde art. 36 derzelfde wet luidt:

„Wanneer werken in art. 33 omschreven, worden uitgevoerd, zonder, of in strijd met goedgekeurde ontwerpen, kan door Gedeputeerde Staten staking dier uitvoering worden bevolen.

„Zoodanig bevel kan ook door Onzen Commissaris in de provincie worden uitgevaardigd.

„Het bevel tot staking kan te allen tijde door Ons worden opgeheven."

Ook wordt nog omtrent de in art. 33 bedoelde beslissing van Gedeputeerde Staten, in art. 34, alinea 1 bepaald:

„Gedeputeerde Staten worden geacht het ontwerp goed te keuren, wanneer zij binnen dertig dagen, nadat hun het ontwerp met toelichting is toegezonden, geen beslissing hebben genomen, of deze niet hebben verdaagd. Hetzelfde geldt wanneer na eene verdaging de beslissing niet binnen dertig dagen is gevolgd."

In verband hiermede, verzoek ik U om, zoo in het vervolg werken, als hier bedoeld onder Uwe bevelen moeten worden uitgevoerd, alvorens mij het ontwerp-bestek te doen toekomen, een ontwerp van het werk met toelichting te zenden aan Gedeputeerde Staten en daarvan, namens mij de gevorderde goedkeuring aan te vragen.

Bij de toezending van het ontwerp-bestek aan mij, gelieve U dan mededeeling te doen van het verleenen dier goedkeuring, of van het verstrijken van bovenbedoelden termijn, terwijl, mocht die goedkeuring worden onthouden, ik daarvan insgelijks ten spoedigste bericht verwacht.

Ter uitreiking aan de onder Uwe bevelen dienende Ingenieurs gaat een aantal exemplaren dezer circulaire hiernevens.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 6 *October* 1902, *La. A, Afdeeling Waterstaat T, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende het aan één zijde beschrijven van copie.*

Door den Directeur der Algemeene Landsdrukkerij wordt de wenschelijkheid betoogd dat voor alle werk, dat voor de drukpers bestemd is, de copie slechts aan één zijde beschreven zij, vooral bij spoedeischend werk.

Wanneer het papier aan beide zijden beschreven of bedrukt is, wordt de taak der Landsdrukkerij onnoodig verzwaard en kan vertraging in de aflevering alsdan niet altijd voorkomen worden.

Ik heb mitsdien de eer U te verzoeken voor het vervolg bij de zending van verslagen, ontwerp-bestekken enz. met het bovenstaande rekening te houden en de onder Uw bevelen dienende Ingenieurs en opzichters met deze circulaire in kennis te stellen waartoe de noodige exemplaren hiernevens zijn gevoegd.

KON. BESLUIT *van* 8 *October* 1902, *n°.* 29, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland van* 19 *November* 1901:

n°. 2, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor den Grooten St. Johannesgasterveenpolder, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 19 *Augustus* 1854, *n°.* 71, 21 *Augustus* 1856, *n°.* 51, 10 *Augustus* 1857, *n°.* 34, 11 *Augustus* 1859, *n°.* 56, 2 *Januari* 1862, *n°.* 55, 5 *April* 1864, *n°.* 80, 9 *Juni* 1865, *n°.* 52, 10 *December* 1866, *n°.* 74, 23 *December* 1871, *n°.* 24, 12 *Augustus* 1876, *n°.* 14, 7 *Augustus* 1880, *n°.* 5, 11 *Augustus* 1891, *n°.* 8, 11 *Februari* 1895, *n°.* 10 *en* 3 *Augustus* 1898, *n°.* 16, *en*

n°. 5, *tot wijziging van het reglement voor de bedijking, vervening, droogmaking en het beheer van den Haskerveenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 17 *Januari* 1855, *n°.* 75, 9 *Augustus* 1858, *n°.* 47, 11 *Augustus* 1859, *n°.* 58, 31 *Augustus* 1861, *n°.* 44, 2 *Januari* 1862, *n°.* 51, 23 *December* 1871, *n°.* 24, 16 *Augustus* 1877, *n°.* 10, 17 *December* 1879, *n°.* 24, 16 *Augustus* 1881, *n°.* 18, 2 *December* 1881, *n°.* 15, 7 *September* 1885, *n°.* 22, 26 *Januari* 1887, *n°.* 3, 25 *Augustus* 1888, *n°.* 22 *en* 3 *Augustus* 1898, *n°.* 16.

Zie Prov. bladen nos 121 en 123.

KON. BESLUIT *van* 9 *October* 1902 (*Staatsblad n*° 181), *tot vaststelling van het volgend reglement van politie voor de Rijkshavens te Numansdorp, aan den Stoofpolder (gemeente Bruinisse), en aan den Willempolder (gemeente St. Philipsland), en de daartoe behoorende werken.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 24 Juli 1902, L^a^. I, afdeeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord, advies van 26 Augustus 1902, n°. 13;

Gelet op het nader rapport van onzen Minister voornoemd van 3 October 1902, L^a^. U, afdeeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen het navolgend reglement van politie voor de Rijkshavens te Numansdorp, aan den Stoofpolder (gemeente Bruinisse), en aan den Willempolder (gemeente St. Philipsland), en de daartoe behoorende werken.

Art. 1. In dit reglement wordt verstaan:

onder havens de tramweghavens te Numansdorp, aan den Stoofpolder (gemeente Bruinisse) en aan den Willempolder (gemeente St. Philipsland);

onder ambtenaren van den Waterstaat, de hoofdingenieurs, ingenieurs, aspirant-ingenieurs, opzichters en adjunct-opzichters van 's Rijks Waterstaat;

onder havenmeesters, de ambtenaren van den Rijkswaterstaat belast met het beheer van de havens of die hen vervangen;

onder tramwegen en veerdiensten, de tramwegen en veerdiensten van de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij, en verder die, welker ondernemers, met vergunning van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van de havens en de daartoe behoorende werken gebruik maken;

onder schipper, ieder gezagvoerder van een vaartuig of die dezen vervangt;

onder dag, de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

onder nacht, de tijd tusschen onder- en opgang der zon.

2. Dit reglement wordt algemeen verkrijgbaar gesteld.

Elke schipper, die een der in artikel 1 genoemde havens bevaart of van de daartoe behoorende werken gebruik maakt, moet voorzien zijn van een exemplaar van dit reglement, benevens van het reglement ter voorkoming van aanvaring of aandrijving op openbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart open staan, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 18 Mei 1892 (Staatsblad n°. 102).

Hij moet deze, desgevorderd, aan de ambtenaren en beambten, in artikel 36 bedoeld, vertoonen.

Het bepaalde in het tweede en derde lid van dit artikel is niet van toepassing op de vaartuigen, bedoeld in artikel 3 onder *l* en laatste lid.

3. In de havens worden toegelaten:

a. de vaartuigen, behoorende tot de veerdiensten;

b. de vaartuigen, gebezigd voor het vervoer van de Rijkspost, echter uitsluitend tot het innemen en overgeven van de post;

c. de vaartuigen, aan welker eigenaars of schippers Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid tijdelijk het medegebruik vergunt van de aan de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij in gebruik afgestane aanlegplaatsen en haventerreinen;

d. de vaartuigen, waarmede geen passagiers worden vervoerd en die geladen zijn met goederen of dieren, blijkens vrachtbrief bestemd om met de tramwegen of de vaartuigen van de veerdiensten doorgezonden te worden en de vaartuigen, welke blijkens lastbrief goederen of dieren, per tramweg of vaartuig van de veerdiensten aangevoerd, moeten inladen;

e. de vaartuigen, geladen met bouwstoffen of benoodigdheden voor de tramwegen of de veerdiensten, mits daarvan blijke uit een certificaat van den ondernemer of diens gemachtigde;

f. de vaartuigen van de Koninklijke Nederlandsche Marine, van den Rijkswaterstaat, van de ambtenaren belast met de uitoefening van het toezicht op de visscherij op de Schelde en de Zeeuwsche Stroomen, van de Rijkspolitie en van de Recherche te water;

g. de vaartuigen ten dienste van de betonning, bebakening en verlichting der havens en der openbare wateren;

h. de bagger- en andere vaartuigen, gebezigd voor de uitvoering van Rijkswerken of voor het laden en lossen van bouwstoffen of materieel voor die werken;

i. in de haven aan den Stoofpolder de peilboot van het calamiteuse waterschap Bruinisse en de vaartuigen, hetzij geladen of ledig, gebezigd, blijkens vrachtbrief, voor den aanvoer van bouwstoffen of dijksmaterialen ten behoeve der waterkeering van genoemd waterschap, wanneer de keuring of meting niet op stroom kan plaats hebben;

k. in de haven aan den Willempolder de vaartuigen, geladen, blijkens vrachtbrief, met bouwstoffen of dijksmaterialen ten behoeve van den Anna Jacoba- of den Willempolder;

l. met vergunning van den havenmeester andere vaartuigen, met welke geen veerdiensten worden uitgeoefend en die, te zijner beoor-

deeling, zonder de boven onder *a* tot en met *k* vermelde vaartuigen te hinderen, in de havens kunnen worden toegelaten en daar behoorlijke ligplaats kunnen vinden.

Overigens mogen geen vaartuigen, behalve in geval van nood, in de havens binnen komen.

4. De vaartuigen, die van de havens gebruik maken, mogen geen grooteren diepgang hebben dan 2.45 M.

Met schriftelijke vergunning van den havenmeester kunnen, wanneer de omstandigheden dit veroorloven, gedurende den door hem te bepalen tijd, vaartuigen van meerderen diepgang worden toegelaten.

Bij buitengewoon lagen waterstand of andere bijzondere omstandigheden kan de havenmeester voor de vaartuigen, waarmede geen veerdiensten worden uitgeoefend, den grootsten geoorloofden diepgang gedurende een door hem te bepalen tijd verminderen. Kunnen onder bedoelde omstandigheden de vaartuigen der veerdiensten naar het oordeel van den havenmeester niet in de haven komen, dan wordt zulks aangegeven, bij dag door een roode vlag en bij nacht door een groen licht onder het gewone, roode havenlicht, en is het gedurende de aanwezigheid van deze seinen verboden met deze vaartuigen de havens aan te doen.

5. Alle vaartuigen van meer dan 1 M. diepgang moeten aan den achtersteven voorzien zijn van een schaal, waarop de diepgang duidelijk leesbaar is.

Geen deel van het vaartuig mag uitsteken beneden het punt, vanwaar de schaal begint te tellen.

6. Vaartuigen zonder vast dek en van grooter inhoud dan 10 M³. (10.000 K.G. laadvermogen) moeten voorzien zijn van waterdichte borden, boorden of wanden, welke ten minste 0.25 M. boven den waterspiegel reiken.

Het is verboden langs de berghouten aan de stootklossen of voor aan de zwaarden van de vaartuigen uitstekende ijzers of punten te hebben.

7. De naam van het vaartuig en de naam en de woonplaats van den schipper of van den eigenaar moeten op eene in het oog vallende plaats aan de buitenzijde van het vaartuig duidelijk leesbaar zijn aangegeven.

Deze bepaling is alleen van toepassing op vaartuigen van grooter inhoud dan 10 M³. (10.000 K.G. laadvermogen).

8. De schippers zijn verplicht zorg te dragen, dat het invaren, het uitvaren en het bevaren der havens benevens het verhalen der vaartuigen, niet langer duurt dan noodig is, ter beoordeeling van den havenmeester.

9. Aan de schippers van de vaartuigen, in artikel 3 onder *d* tot en met *l* vermeld, uitgezonderd die van den Rijks Waterstaat, die van het toezicht op de visscherij op de Schelde en de Zeeuwsche Stroomen, die van de Rijkspolitie, die van de Recherche te water en de voor de uitvoering van Rijkshavenwerken bestemde vaartuigen en ander materieel, voor zoolang zij aan het werk zijn, is het verboden met hunne vaartuigen de havens binnen te komen of die uit te varen van een kwartier vóór den bij dienstregeling vastgestelden tijd van vertrek of aankomst der booten van de veerdiensten tot het tijdstip, waarop deze den havenmond verlaten hebben of binnengekomen zijn.

De duur van het verbod zal telkens door seinen worden aangegeven. Deze seinen, welke voor de haven te Numansdorp op den westelijken dam en voor de havens aan den Stoofpolder en aan den Willempolder op de zuidelijke dammen dier havens aanwezig zullen zijn, bestaan bij dag in een blauwe vlag en bij nacht in twee blauwe lichten op 1,50 M. onderlingen afstand loodrecht boven elkander. Zij zullen worden geheschen door de zorg van den ondernemer, ten behoeve van wiens dienst het sein strekt.

Bij storm of ijsgang, of in andere bijzondere gevallen, kan in overleg met den havenmeester, de duur van het verbod verlengd, en zullen alsdan de seinen vroeger geheschen en later weggenomen worden.

10. Het is verboden:

1°. Trossen, lijnen of kettingen anders vast te leggen dan aan de daarvoor bestemde werken, of zoodanig dat deze werken daardoor, naar het oordeel van den havenmeester, schade kunnen lijden;

2°. Trossen, lijnen, kettingen, uithouders, enz. zoodanig uit te brengen of vast te maken, dat zij het verkeer in de haven en het gebruik der havenwerken kunnen belemmeren.

De havenmeester is bevoegd trossen, kettingen, lijnen, uithouders, enz. in strijd met dit verbod aangebracht, los te gooien of te kappen, wanneer die niet dadelijk op zijn bevel verplaatst, genoegzaam uitgestoken of ingenomen worden.

11. Het is verboden met vaartuigen in de havens te gaan liggen op eene plaats, waar dit voor de uitoefening van de veerdiensten hinderlijk is.

12. Het is aan de schippers van de vaartuigen, in artikel 3 onder *i*, *k* en *l* genoemd, verboden met hunne vaartuigen gebruik te maken van de aan de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij in gebruik afgestane werken, welke door een roode streep of band zijn aangeduid.

Voor de vaartuigen, in artikel 3 onder *i* en *k* genoemd, kan de havenmeester van dit verbod ontheffing verleenen.

Het verbod is niet toepasselijk in geval van nood.

13. Het is aan de schippers van de vaartuigen, in artikel 3 onder *i*, *k* en *l* genoemd, verboden met hunne vaartuigen langer in de havens te vertoeven dan tot het innemen of lossen der lading, het voortzetten der reis of de uitvoering der werken noodig is, ter beoordeeling van den havenmeester.

Dit verbod geldt niet voor de in artikel 3 onder *i* genoemde peilboot.

14. De schipper, zijn vaartuig verlatende, doet zich door een geschikt persoon vervangen.

Deze bepaling is niet van toepassing op vaartuigen van minder inhoud dan 10 M³ (10 000 K.G. laadvermogen).

Het is verboden vaartuigen van 10 en meer M³ inhoud (10 000 en meer K.G. laadvermogen) onbewoond in de havens te laten liggen, tenzij met vergunning van den havenmeester.

Het is verboden vaartuigen onbeheerd in de haven te laten drijven.

15. De schipper van eenig vaartuig, dat overladen of naar het oordeel van den havenmeester onvoldoende bemand of getuigd is, moet op aanzegging van dien havenmeester de vaart staken en het vaartuig naar eene door dezen aan te wijzen plaats verhalen of buiten de haven brengen.

De schipper van een vaartuig, dat in onmiddellijk gevaar van zinken verkeert, moet dit zoodra mogelijk buiten het vaarwater naar een door den havenmeester aan te wijzen plaats brengen.

16. Het is verboden eenig vaartuig zoodanig te plaatsen, dat de in- of uitvaart van de haven wordt belemmerd.

De schipper van een zoodanig geplaatst vaartuig is verplicht op bevel van den havenmeester terstond te verhalen.

17. Het aandoen van de haven is verboden, wanneer des daags een roode bol, of des nachts een rood licht onder het gewone, roode havenlicht is geplaatst, ten teeken, dat de toegang tot de haven is belemmerd.

Niettemin kan, wanneer de omstandigheden dat toelaten, de havenmeester aan de vaartuigen, waarmede de veerdiensten worden uitgeoefend, vergunnen, onder in overleg met hem te nemen voorzorgen en onder de verantwoordelijkheid der betrokken schippers in de haven te komen.

18. Wordt een vaartuig in de haven door vorst ingesloten, dan is de schipper verplicht te zorgen, dat rondom het vaartuig eene bijt van ten minste een halve meter breedte worde gehakt en opengehouden.

19. Bij het vervoeren, laden en lossen van licht ontvlambare of ontplofbare goederen of ongebluchte kalk, is de schipper, onverminderd

naleving der omtrent het vervoer bestaande wetten en verordeningen, plicht de bijzondere voorzorgsmaatregelen na te leven, welke hem r den havenmeester worden voorgeschreven.

0. Indien van een vaartuig eenig voorwerp verloren raakt, hetwelk ende of gezonken voor de vaart gevaarlijk of hinderlijk kan zijn, e schipper gehouden hiervan zoo spoedig mogelijk kennis te geven n den havenmeester.

De plaats waar zoodanig gezonken voorwerp ligt moet door den ipper terstond door een boei worden aangewezen.

De schippers zorgen, dat geen lichters, vlotten of balken, bij hunne artuigen in gebruik, zich los- of ongemeerd bevinden.

21. Wanneer een vaartuig in de haven aan den grond raakt en lading, naar het oordeel van den havenmeester, moet gelost rden om het vaartuig weder vlot te brengen, is de schipper verht onmiddellijk tot het lossen over te gaan.

2. Het is verboden gedeelten der lading of ballast in het water werpen, behalve met vergunning van den havenmeester, of in llen, waarbij het behoud van het vaartuig van het over boord m der lading of van den ballast afhangt.

3. De schipper van een vaartuig, dat gezonken of aan den grond akt is, geeft van het ongeval terstond kennis aan den havenmeester.

24. De vaartuigen moeten in de haven hunne vaart zooveel verminderen als noodig is om nadeeligen golfslag en zuiging te voorkomen.

25. De schippers van stilliggende vaartuigen zijn verplicht te verhalen naar de ligplaatsen, die hun door den havenmeester worden aangewezen, en die zoo noodig door dezen kunnen worden veranderd.

26. Behalve in geval van eenig onheil en in de gevallen, waarvoor dit verplicht is gesteld, mag aan boord van een vaartuig des nachts geen klok geluid worden.

27. De schipper op wiens vaartuig brand is ontstaan, moet terstond de klok doen luiden of een daarmede overeenkomstig geluid doen hooren en het vaartuig uit de nabijheid van andere vaartuigen verhalen.

28. Het is verboden aan boord van een in de haven vertoevend vaartuig licht ontvlambare of bij ontvlamming fel brandende stoffen te smelten, te koken of te warmen, tenzij met vergunning van den havenmeester.

Het is verboden, tenzij dit door het bevoegd gezag voor een bepaald doel is voorgeschreven of toegestaan, aan boord van vaartuigen te schieten, buskruit te ontbranden of eenig vuurwerk af te steken.

29. De schipper van een niet tot de uitoefening der veerdiensten bestemd vaartuig, die de haven wil verlaten, geeft hiervan kennis

aan den havenmeester, die zoo noodig de orde bepaalt, waarin de vaartuigen moeten verhalen.

30. De vaartuigen, bedoeld in artikel 3 onder *b* en *d* tot en met *l* mogen niet aanleggen, geladen en gelost worden langs de aan de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij in gebruik afgestane haventerreinen.

Het aanleggen, laden en lossen mag alleen geschieden op de daartoe bestemde resp. door den havenmeester aangewezen plaatsen.

De havenmeester wijst de plaats van opslag aan en bepaalt den tijd, gedurende welken de voorwerpen mogen blijven liggen.

Het is verboden eenig voorwerp op de boorden van de haven te brengen of te ontladen, zonder vergunning van den havenmeester.

31. De schippers der naast elkander liggende vaartuigen zijn verplicht ten gerieve van elkander de noodige ruimte te maken tot het verhalen.

32. De schipper van een vaartuig, liggende in de haven, moet gedoogen dat een ander vaartuig ter zijde van het zijne komt en daarover gemeenschap met den wal hebbe, mits niet om te laden of te lossen.

33. De schipper moet zijn vaartuig zoodra het geladen of gelost is, terstond doen verhalen, wanneer een ander vaartuig terzelfder plaatse moet geladen of gelost worden.

34. Het is verboden:

1°. het gebruik van de werken te belemmeren of te beletten;

2°. in de haven vaste stoffen te werpen of te laten vallen;

3°. op en bij de los- en laadplaatsen, behoorende bij de niet aan de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij in gebruik afgestane haventerreinen, andere goederen of voorwerpen neder te leggen, dan welke moeten worden ingescheept of zijn ontladen, of goederen te laten liggen na verloop van den door den havenmeester voor de inlading of wegvoering bepaalden termijn;

4°. zich anders dan met goedvinden van den rechthebbende op eenig deel van de haventerreinen te begeven, waartoe de toegang op een voor ieder blijkbare wijze verboden is;

5°. over die gedeelten van de haventerreinen, welke geen openbare wegen zijn, met paarden of voertuigen te rijden, of daarover paarden of andere dieren te drijven of te leiden, tenzij met vergunning van den havenmeester.

35. De gebruikers van de vaste hijschkranen dragen zorg, dat deze bij den afloop, alsmede bij een tijdelijke onderbreking van het gebruik, ook ingeval het bedienend personeel ter plaatse blijft, in zoodanigen stand worden geplaatst en bevestigd, dat de kraanboom

boven het emplacement staat, zoodanig dat het uiteinde van den kraanboom zich ten minste 3 M. achter den voorkant van de remmingwerken bevindt.

36. Tot het opsporen van de overtredingen van dit reglement zijn bevoegd de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering genoemde personen, de beambten der Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren van den Waterstaat en de havenmeester.

De ambtenaren en beambten, in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen in artikel 6 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) omschreven.

De door hen opgemaakte processen-verbaal worden gezonden aan den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht dien de zaak aangaat, en in afschrift medegedeeld aan den betrokken Hoofdingenieur van den Waterstaat.

37. De havenmeester en de ambtenaren van den Waterstaat zijn bevoegd tot de handelingen in artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) omschreven.

38. De schippers zijn verplicht te gehoorzamen aan alle bevelen, welke hun door den havenmeester of de beheervoerende ambtenaren van den Waterstaat in het belang van de vaart of van de werken worden gegeven.

Van die bevelen is onverminderd de verplichting om daaraan onmiddellijk te voldoen, hooger beroep op Onzen Commissaris in de provincie.

39. Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste *zestig dagen* of geldboete van ten hoogste *driehonderd gulden*, de overtreding van de artikelen 9, 1e lid, 15, 1e lid, 16 en 17;

b. met hechtenis van ten hoogste *dertig dagen* of geldboete van ten hoogste *honderdvijftig gulden*, de overtreding van de artikelen 19, 21, 25 en 27;

c. met geldboete van ten hoogste *honderd gulden*, de overtreding van de artikelen 3, laatste lid, 4, 15, 2e lid, 24, 34, onder 1 en 38, 1e lid;

d. met geldboete van ten hoogste *vijf en zeventig gulden*, de overtreding van de artikelen 8, 10, 11, 12, 13, 23 en 33;

e. met geldboete van ten hoogste *vijftig gulden*, de overtreding van de artikelen 5, 6, 7, 14, 20, 22, 28, 1e lid, 31, 32, 34 onder 2, en 35;

f. met geldboete van ten hoogste *vijf en twintig gulden*, de overtreding van de artikelen 2, 2e en 3e lid, 18, 26, 28, 2e lid, 29, 30 en 34 onder 3, 4 en 5.

Onze Minister enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 10 *October* 1902, *n°.* 203, *aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het indienen van adressen van hooger beroep.*

Waar in de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176) aan besturen of andere belanghebbenden een beroep op de Kroon is gegeven, moet volgens art. 26, eerste lid, dier wet het daartoe strekkend adres aan den Koning worden gericht, maar ingediend bij den Commissaris der Koningin in de provincie.

Gelijk voorschrift wordt aangetroffen in art. 5, derde lid, van de wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113), in art. 10, eerste lid, van de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) en in art. 4, derde lid, der wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 129).

Het blijkt herhaaldelijk voor te komen, dat appellanten, met voorbijgang van een dezer voorschriften, hun adres van beroep *rechtstreeks* bij de Koningin indienen. In zoodanig geval leidde de begane informaliteit telkens tot eene niet-ontvankelijkverklaring.

In het belang der rechtzoekenden komt het mij wenschelijk voor, dat aan het hier bedoelde voorschrift zooveel mogelijk bekendheid worde gegeven.

Sommige waterschapsreglementen bevatten de nuttige bepaling, dat in de bekendmaking van de goedkeuring eener keur of politieverordening, voorgeschreven in art. 9, derde lid, der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139), uitdrukkelijk melding moet worden gemaakt van de verplichting tot inzending van eventueele adressen van beroep aan den Koning *door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin.*

Verdient dit reeds navolging, nuttig is het evenzeer, dat, waar ook andere beslissingen of waar beschikkingen van Uw College ter openbare kennis worden gebracht, of wanneer van eenige beslissing of beschikking aan den belanghebbende mededeeling wordt gedaan, tevens aan de bedoelde verplichting worde herinnerd in al die gevallen, waarin daarvan beroep op de Kroon openstaat.

Verder zoude het wellicht aanbeveling verdienen, dat het onderwerpelijke voorschrift met name onder de aandacht van de gemeente- en polderbesturen worde gebracht, met verzoek daaraan zoowel bij deze als bij verder voorkomende gelegenheden onder de ingezetenen en ingelanden de meest mogelijke bekendheid te geven.

KON. BESLUIT van 15 October 1902, n°. 21, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen niet-goedkeuring van het plaatsen van lantaarns in het dorp Oosterhout.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. van Woerkom en andere geërfden van den dorpspolder Oosterhout, wonende in de gemeente Valburg, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 9 April 1902, n°. 22, waarbij goedkeuring is onthouden aan een besluit van den geërfdendag van den dorpspolder Oosterhout tot het plaatsen van lantaarns in dat dorp;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van bestuur, gehoord, advies van 24 September 1902, n°. 235;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 October 1902, n°. 193, Afdeeling Waterstaat A;

Overwegende: dat in de vergadering van geërfden van den dorpspolder Oosterhout, op 7 Januari 1902 gehouden, met 49 tegen 37 stemmen besloten is, van wege den dorpspolder twaalf lantaarns te plaatsen op punten aan te wijzen door de poldermeesters; deze te belasten met de uitvoering van dit besluit; de jaarwedde van den lampenist te bepalen op *f* 40.— en de begrooting dienst 1901—1902 aan te vullen als volgt: meerdere opbrengst van het riet *f* 344; uitgaven voor het aanschaffen van palen 12 maal *f* 20.— verdere onkosten waaronder begrepen de jaarwedde van den lampenist, *f* 104;

dat Gedeputeerde Staten van Gelderland op 9 April 1902 aan dit besluit hunne goedkeuring hebben onthouden, na te hebben overwogen, dat de zorg voor de verlichting der wegen, waar noodig, bij uitnemendheid behoort tot de taak aan de gemeentebesturen opgedragen; dat zoodanige wegenverlichting ook niet rechtstreeks of middellijk ten bate van al de geërfden van den dorpspolder zoude komen, maar alleen een voordeel kan wezen voor een gedeelte van hen die hunne woonplaats in den polder hebben;

dat J. van Woerkom en zes andere geërfden van het besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende dat eene zaak zeer goed tegelijk gemeente- en polderbelang kan zijn; dat weliswaar de verlichting der polderwegen niet uitdrukkelijk als een polderbelang ter behartiging aan de dorpspolders is opgedragen, maar evenmin uit eenige wettelijke bepaling voortvloeit, dat de dorpspolders daarover hunne bemoeiingen niet zouden mogen uitstrekken; dat juist uit de artt. 2, 181*g* en 236 van het rivierpolderreglement blijkt, dat dit de taak der dorpspolders niet zoo eng opvat; dat door het

besluit van den geërfdendag werkelijk het belang des polders bevorderd wordt;

Overwegende: dat het hier geldt het plaatsen van twaalf lantaarns op verschillende, van elkander verwijderde, min of meer gevaarlijke punten aan een drietal wegen, bij den dorpspolder in beheer en onderhoud;

dat, al moge de zorg voor de verlichting der wegen inzonderlijk tot de taak der gemeentebesturen behooren, daaruit nog niet volgt, dat een polderbestuur onbevoegd zou zijn de noodige maatregelen te nemen tot beveiliging van het verkeer over de wegen die bij hem in beheer en onderhoud zijn;

dat dan ook door den inhoud van de artt. 342 en 343 van het Reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland, de opvatting wordt weerlegd, als zou de werkkring der dorpspolders beperkt zijn tot de bevordering van waterlossing en waterkeering;

dat bij den genomen maatregel weliswaar slechts een gedeelte der ingelanden rechtstreeks zal zijn gebaat, maar dat — daargelaten de vraag of de andere ingelanden er niet middellijk voordeel van zullen genieten — een waterschap zijne bemoeiingen niet behoeft te beperken tot die maatregelen welke alle landen in zijn kring gelegen zullen te baat komen;

dat bij den gunstigen financiëelen toestand des polders er te minder bezwaar tegen bestaat, aan den genomen maatregel goedkeuring te verleenen;

Gezien het Reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland (Provinciaal blad 1893, n°. 74);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 9 April 1902, aan het besluit van den geërfdendag van den dorpspolder Oosterhout van 7 Januari 1902, hierboven omschreven, alsnog goedkeuring te verleenen.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 17 *October* 1902, *n°.* 25, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 9 *December* 1901 (*Staatsblad n°.* 261) *te onteigenen voor den aanleg van een spoorweg van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam.*

Zie de Staatscourant n°. 253 van 29 October 1902.

KON. BESLUIT *van* 30 *October* 1902, n°. 48, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het onthouden der goedkeuring aan een keur of politie-verordening op het onderhoud van- en tegen benadeeling van alle aan het toezicht van het bestuur van het waterschap Reiderland onderworpen werken en voorwerpen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Hoofdbestuur van het waterschap Reiderland, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen dd. 7 Maart 1902, n°. 161, 1e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan eene keur of politieverordening op het onderhoud van- en tegen benadeeling van alle aan het toezicht van genoemd bestuur onderworpen werken en voorwerpen, door genoemd hoofdbestuur vastgesteld op 13 Januari 1902;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 September 1902, n°. 159;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 27 October 1902, n°. 227, afdeeling Waterstaat A.

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten van Groningen bovenvermeld besluit hebben genomen op grond dat tot het waterschap Reiderland kanalen behooren, zoowel voor scheepvaart en afwatering als alleen voor afwatering bestemd, doch dat de onderwerpelijke keur in dit opzicht geen onderscheid maakt, maar in het algemeen spreekt van „kanalen", en mitsdien de daarin voorkomende verbodsbepalingen ten aanzien van kanalen ook betrekking hebben op die, welke voor scheepvaart zijn bestemd; dat de keur in zooverre in strijd is met de wet, daar ingevolge het bepaalde in het 1e lid van art. 3 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) de verordeningen in deze wet bedoeld geen bepalingen mogen inhouden omtrent punten, waaromtrent onder anderen bij eene provinciale verordening is voorzien; dat dit het geval is ten aanzien van de verbodsbepaling voorkomende in:

1*e*. art. 8, onder *f*, voor zooverre betreft het verbod van het in de kanalen werpen van ballast, steenen, zand, turfmolm, stroo, mest of andere specie, vermits dit reeds is verboden bij art. 13 onder *a*. van het Politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen van 11 November 1884, waarvan de tekst, zooals deze sedert is gewijzigd, geplaatst is in het Provinciaal blad van het jaar 1898, n°. 67; daarna opnieuw gewijzigd bij Staten-besluit van 17 Juli 1900 (Provinciaal blad n°. 41), en van 16 Juli 1901 (Provinciaal blad n°. 51);

2*e*. art. 8, onder *g*, aangezien dit verbod reeds gegeven is bij art. 13 onder *b*. van evengenoemd reglement, wordende hierbij tevens op-

gemerkt, dat in deze verbodsbepaling niet is opgenomen door wien de daar bedoelde schriftelijke vergunning moet gegeven worden;

3*e*. art. 9, onder *a*, voor zooverre betreft het daarstellen of veranderen van eenig gebouw of getimmerte of boomen te plaatsen, op grond dat dit reeds verboden is bij art. 12 onder *a* van genoemd provinciaal reglement.

4*e*. art. 9, onder *b*, aangezien het hier verbodene reeds strafbaar is gesteld bij art. 12 onder *b* van genoemd provinciaal reglement;

5*e* art. 9, onder *c*, voor zooverre betreft het maken in de wallen van toegangen tot het water en het daarstellen van stoepen of walbeschoeiingen, waartegen reeds is voorzien bij art 12 onder *c*. van genoemd provinciaal reglement;

6*e*. art. 9 onder *e*, voor zooverre betreft het openen en sluiten van sluisdeuren en boomen, vermits dit reeds verboden is in art. 2 onder *d*. van meergenoemd provinciaal reglement;

7. art. 9, onder *f*, aangezien het hier bepaalde reeds verboden is bij art. 4 onder *f* van hetzelfde reglement;

8. art. 9, onder *h* (*g*) vermits hierin reeds is voorzien bij art. 4 onder *g* van hetzelfde reglement, zooals dat gewijzigd is bij bovengenoemd Statenbesluit van 16 Juli 1901;

dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten het Hoofdbestuur van het waterschap Reiderland bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat art. 1 der politieverordening op de rivieren en kanalen in Groningen luidt: „Onder rivieren en kanalen worden bij dit Reglement bedoeld de zoodanige, welke bestemd zijn voor scheepvaart, of ook tevens voor afwatering, daarvan alleen uitgezonderd, die welke dienen tot bijzonder gebruik"; dat de kanalen onder Reiderland gelegen, zoomin de hoofdkanalen, waarop het water wordt uitgemalen, als die welke dienen voor aanvoer van water naar de watergemalen, niet vallen onder de bepalingen van dit artikel; dat ofschoon Gedeputeerde Staten niet zeggen op welke kanalen zij het politiereglement willen toepassen, appellant veronderstelt dat alleen bedoeld zullen zijn de hoofdkanalen, waarop de watergemalen het water uitslaan, te weten: het Beerster- en Zijlkerdiep; de Buiten-Tjamme, het Buiskooldiep en het Hoofdkanaal in den Reiderwolderpolder, allen kanalen uitsluitend aangelegd en gegraven voor loozing van het water naar den Dollard, kanalen die van de Westerwoldsche- en Pekeler A door vaste dammen zijn afgescheiden en van den Dollard door overdekte sluizen; dat er weliswaar een 20-tal scheepjes — metende 8 à 10 ton — invaren voor den afvoer van landbouwproducten, doch dat dit enkel geschiedt ten gerieve van de ingelanden, en dan nog alleen met zulke schepen, waaraan daarvoor speciaal

vergunning is verleend; dat ook deze scheepjes niet geregeld kunnen varen, maar daarin worden belemmerd door 48 vaste bruggen, waarvan de benedenkant der liggers op slechts 0.3 à 0.4 M. boven het maalpeil van het waterschap ligt; dat wanneer de provinciale wetgever die hoofdkanalen als scheepvaartkanalen had beschouwd, tevens bestemd voor afwatering, hij bij art. 5 van het reglement voor dit waterschap zeker niet aan het hoofdbestuur het recht zou hebben toegekend om het water zoo laag mogelijk te laten afstroomen, wanneer dit voor de uitvoering van werken noodig wordt geacht, maar dit recht aan Gedeputeerde Staten zou hebben gegeven; dat de hoofdkanalen van Reiderland gelijk zijn te stellen met die van het waterschap «de Vereeniging», terwijl de bermsloot langs den dijk van den Reiderwolderpolder, loopende tot de zeesluis bij Fimel, bij besluit van Gedeputeerde Staten van 24 December 1868, n°. 66, 1e afd. uitdrukkelijk werd verklaard niet te vallen onder art. 1 van meergenoemd politiereglement; dat Gedeputeerde Staten vroeger appellant's meening deelden, blijkens de bij besluiten van 10 December 1869, n°. 96, 1e afd. en van 21 Juli 1893, n°. 75, 1e afd. goedgekeurde politieverordening op het onderhoud van- en tegen bemaling van schouwbare voorwerpen, waarin gelijksoortige bepalingen voorkwamen als in de keur, waaraan zij nu meenden hunne goedkeuring te moeten onthouden; en dat appellant groot belang heeft om de vrije beschikking te houden over de werken en voorwerpen van het waterschap, speciaal voor het openhouden der buitengeul;

Overwegende: dat op de eerste plaats in dezen de vraag te beslissen valt of, gelijk door appellant wordt beweerd, de kanalen onder Reiderland gelegen, — zoomin de hoofdkanalen waarop het water wordt uitgemalen, als die welke dienen voor aanvoer van water naar de watergemalen, — niet onder de bepalingen van het politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen vallen;

dat deze vraag ontkennend behoort te worden beantwoord;

dat immers krachtens art. 1 bij dat reglement onder kanalen worden bedoeld de zoodanige, welke bestemd zijn voor scheepvaart, of ook tevens voor afwatering, daarvan alleen uitgezonderd die, welke dienen tot bijzonder gebruik;

dat nu onder Reiderland verschillende kanalen zijn gelegen — met name de door appellant in zijn beroepschrift aangegevene hoofdkanalen waarop de watergemalen het water uitslaan — welke, daargelaten of zij oorspronkelijk voor waterafvoer naar den Dollard zijn gegraven, reeds sedert geruimen tijd voor scheepvaart worden gebruikt;

dat toch, af mogen die kanalen van de Westerwoldsche- en Pekeler A door vaste dammen zijn afgescheiden en van den Dollard door over-

dekte sluizen, die kanalen voortdurend met schepen worden bevaren, overmits de landbouwproducten en de meest van den Reiderwolderpolder, Ganzedijk, Finsterwolde, Beersterhoogen, Beerta en Nieuw-Beerta langs die kanalen in zoogenaamde bolschepen, zijnde platte open schepen van 10 tot 13 ton laadvermogen, worden afgevoerd, om te Winschoterzijl in grootere schepen, liggende in de Pekel A, of te Klein Ulsda in schepen, liggende in de Westerwoldsche A, te worden overgeladen; terwijl turf, zand, bouwmaterialen enz. door die kanalen naar eerstgenoemde plaatsen worden aangevoerd;

dat waar het alzoo vaststaat dat meergenoemde kanalen voor scheepvaart worden gebruikt, die kanalen krachtens dat gebruik ook moeten geacht worden voor scheepvaart te zijn bestemd, zulks te meer nu vaststaat dat Reiderland's hoofdbestuur aan die kanalen op eenige plaatsen voor de scheepvaart los- en laadplaatsen, — waarop meer- en landvastpalen voor het vastleggen der schepen zijn geplaatst —, heeft aangelegd en die voortdurend onderhoudt;

dat zoomin de aanwezigheid van een aantal vaste bruggen, waarvan de benedenkant der liggers op slechts 0.3 à 0.4 M. boven het maalpeil van het waterschap ligt, aan die kanalen het karakter van voor scheepvaart te zijn bestemd kan ontnemen, als de bij art. 5, 3e lid, van het reglement voor het waterschap Reiderland toegekende bevoegdheid, om, zoo, naar het oordeel van het hoofdbestuur van het waterschap, de uitvoering van werken aan de kanalen of sluizen dit tijdelijk *vordert*, ook tusschen 1 Mei en 1 October het water beneden het in het 1e lid van dat artikel bepaalde peil te laten afstroomen;

dat wijders van eenig bijzonder gebruik als waarvan in meergenoemd artikel 1 sprake is, in casu niet de rede kan zijn, overmits ook anderen dan Reiderland's ingelanden — onder anderen de bewoners van den Reiderwolderpolder en die van den Stads- en Finsterwolderpolder — van de bedoelde kanalen voor de scheepvaart gebruik maken; weshalve die kanalen niet geacht kunnen worden te behooren tot de kanalen, die in het slot van art. 1 zijn uitgezonderd;

dat het alzoo vaststaat, dat onder Reiderland kanalen zijn gelegen, welke bestemd zijn voor scheepvaart, zij het ook tevens voor afwatering, zoodat die krachtens art. 1 van het Politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen onder de bepalingen van dat Reglement vallen;

Overwegende wijders, dat, waar de onderwerpelijke keur van 13 Januari 1902 in het algemeen van »kanalen« spreekt, zonder te onderscheiden kanalen voor scheepvaart en afwatering en kanalen voor afwatering alleen bestemd, de in die keur voorkomende ver-

bodsbepalingen ten aanzien van kanalen ook betrekking hebben op eerstbedoelde categorie;

dat derhalve, aangezien krachtens art. 3, 1e lid, der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) de verordeningen in het huishoudelijk belang van waterschappen geen bepalingen mogen inhouden omtrent punten, waaromtrent onder anderen bij eene provinciale verordening is voorzien, de onderwerpelijke keur in strijd is met de wet, in zoo verre in art. 8 *f* en *g*, art. 9 *a*, *b*, *c*, *e*, *f* en *g*, dier keur verbodsbepalingen zijn opgenomen omtrent punten die bereids respectievelijk bij art. 13 *a* en *b*, art. 12 *a*, *b*, en *c*, art. 2*d*, art. 4 *f* en *g* van het Politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen strafbaar zijn gesteld;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht hunne goedkeuring aan meerbedoelde keur van 13 Januari 1902 hebben onthouden;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) en het Politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT van 11 *November* 1902, n°. 26, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit van stemgerechtigde ingelanden van den polder Binnenland, te Barendrecht, betreffende beplanting van den Voordijk.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door P. A. den Boer, Dijkgraaf van der polder Binnenland, te Barendrecht, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 5 Augustus 1902, B. n°. 3121 (1e afd.) G. S. n°. 103, waarbij geen gevolg is gegeven aan een verzoek om vernietiging van een besluit van stemgerechtigde ingelanden van genoemden polder betreffende beplanting van den Voordijk:

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van bestuur, gehoord, advies van 29 October 1902, n°. 285;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 8 November 1902, La. C, Afdeeling Waterstaat A;

Overwegende: dat stemgerechtigde ingelanden van den polder Binnenland (gemeente Oost- en West-Barendrecht) bij besluit van 24 Mei 1902 hebben gehandhaafd de sedert jaren bestaande gewoonte om aan aangelanden van den Voordijk — tevens ingelanden des polders — op hunne aanvrage vergunning te verleenen tot beplanting van dien aan den polder in eigendom toebehoorenden dijk;

dat P. A. den Boer, Dijkgraaf van genoemden polder, hierop bij adres dd. 4 Juni 1902 aan Gedeputeerde Staten vernietiging heeft verzocht van voormeld besluit van ingelanden, op grond dat door dit besluit het belang van een groot gedeelte der ingelanden ten behoeve van een ander deel blijkbaar wordt benadeeld;

dat Gedeputeerde Staten bij hun aan hoofde dezes vermeld besluit aan P. A. den Boer hebben te kennen gegeven dat de bepaling van art. 91 van het Algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland, op grond waarvan de vernietiging van bedoeld besluit van stemgerechtigde ingelanden werd gevraagd, vervallen is door het bepaalde bij art. 22 der wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176) houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, welke wet den 15 Juni 1902 in werking is getreden;

dat P. A. den Boer van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende dat op voormelde vergadering van ingelanden dd. 24 Mei 1902 van de 749 hectaren waaruit de polder Binnenland bestaat, gevende gelijk getal stemmen, slechts 381 stemmen waren vertegenwoordigd, waarvan 203 vóór en 178 tegen het onderwerpelijke voorstel waren, en dat persoonlijk belang in casu boven het algemeen belang heeft gezegevierd, redenen waarom appellant, in overeenstemming met voornoemde wet dd. 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176) verzoekt bedoeld besluit van ingelanden te vernietigen;

Overwegende: dat appellant, blijkens het slot van zijn adres op grond van de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176) bij Ons in beroep komt;

dat blijkens art. 24 van die wet, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten tot afwijzende beschikking op een verzoek om vernietiging, belanghebbenden bij Ons voorziening kunnen vragen;

dat echter ingevolge art. 26 van de wet, het aan Ons gerichte adres moet worden ingediend bij Onzen Commissaris in de provincie, die daarop den dag van ontvangst aanteekent en het adres vervolgens aan Ons opzendt, alsmede een bewijs van ontvangst afgeeft;

dat dit gebiedend voorschrift in casu niet is nageleefd;

dat het ingesteld beroep niet-ontvankelijk kan worden geacht;

Gezien de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176);

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 20 *November* 1902, *La. B, Afdeeling Waterstaat T, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende teruggave aan buitenlanders van te veel gestorte gelden voor schadevaring aan Rijkswerken.*

De Minister van Financiën vestigt er mijne aandacht op dat, zoo aan buitenlanders teruggave moet geschieden van te veel gestorte gelden voor schadevaringen, de ontvangers der registratie en domeinen dikwijls veel moeite hebben om de woonplaatsen der belanghebbenden te weten te komen.

Teneinde aan dit bezwaar, zooveel mogelijk, tegemoet te komen, verzoek ik U de ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat, bevoegd tot de handelingen, vermeld in art. 4 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69), namens mij, uit te noodigen in het geval de geraamde kosten der schadevaring door den buitenslands wonenden schipper in hunne handen worden gestort, dien schipper, onder aanvoering van de daarvoor bestaande reden, te vragen hier te lande een domicilie te kiezen.

Dit domicilie worde alsdan door de ambtenaren of beambten van den Waterstaat ter kennis gebracht van den betrokken Ontvanger der registratie en domeinen.

Ter uitreiking aan de onder Uwe bevelen dienende Ingenieurs en opzichters gaat een aantal exemplaren dezer circulaire hiernevens.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 25 *November* 1902, *La. CC, Afdeeling Comptabiliteit, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende vergoeding voor reizen binnen den kring der gemeente waar de woonplaats is gevestigd.*

Gelijk U bekend is werden verplaatsingen *binnen den kring* der burgerlijke gemeente waarin de Rijksambtenaren hunne woonplaats hadden, ongeacht den afstand die was afgelegd, op den tijd welke men van de woonplaats afwezig was geweest, door de Algemeene Rekenkamer niet als reizen, in den zin van art. 11 van het Reisbesluit aangemerkt, zoodat bij dergelijke verplaatsingen reis- noch verblijfkosten werden vergoed. Deze toepassing van voormeld artikel gaf niet zelden tot onbillijkheden aanleiding.

Dit nu heeft geleid tot eene andere opvatting, die meer in overeenstemming geacht kan worden met de bedoeling welke bij het

ontwerpen van het Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (Staatsblad n°. 4) heeft voorgezeten.

Ik heb daarom de eer U mede te deelen, dat er voor het vervolg geen bezwaar tegen gemaakt zal worden, wanneer het recht op vergoeding van reis- en verblijfkosten alleen afhankelijk wordt gesteld van den afstand tusschen de woonplaats en die der bestemming. Verplaatsingen naar eene stad of plaats, op *verderen* afstand dan 5.5 K.M. buiten de woonplaats gelegen, zullen dus steeds als reizen worden beschouwd. Bij de verificatie des reisdeclaratiën aan mijn Departement zullen de afstanden, vermeld op den officieelen afstandswijzer van het Koninkrijk der Nederlanden als de juiste worden aangemerkt.

Ik verzoek U den inhoud van dit schrijven zooveel noodig ter kennis te brengen van de onder Uwe bevelen dienstdoende ambtenaren, waartoe een aantal exemplaren dezer circulaire hiernevens gaat.

KON. BESLUIT *van* 3 *December* 1902, *n°.* 17, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Overijssel:*

a, *van* 9 *Juli* 1902, *n°.* 27*a*, *tot oprichting van het waterschap Beoosten het Ommerkanaal, in de gemeenten Avereest en Ambt Ommen;*

b, *van* 13 *November* 1902, *n°.* 9, *tot vaststelling van een reglement voor dat waterschap;*

c, *van* 13 *November* 1902, *n°.* 17, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Zalk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 14 *Februari* 1883, *n°.* 4, 2 *Augustus* 1888, *n°.* 27 *en* 30 *Juli* 1895, *n°.* 46, *en*

d, *van* 13 *November* 1902, *n°.* 18, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor de kanalen en daartoe behoorende werken der Overijsselsche Kanalisatie Maatschappij, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 12 *Augustus* 1858, *n°.* 63, 16 *Augustus* 1859, *n°.* 55. 13 *Augustus* 1861, *n°.* 64, 3 *Januari* 1866, *n°.* 56, 22 *December* 1867, *n°.* 9, 4 *September* 1886, *n°.* 19 *en* 28 *Augustus* 1896, *n°.* 44.

Zie Prov. bladen nos 132 tot en met 135.

KON. BESLUIT van 10 December 1902 (*Staatsblad* n°. 216), *tot nadere wijziging van het Kon. besluit van 9 Juli 1876 (Staatsblad n°. 159), tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 November 1902, La. A, afdeeling Spoorwegen;

Overwegende, dat wijziging noodig is van het eerste lid van artikel 24 en aanvulling van artikel 33 van het Koninklijk besluit van den 9den Juli 1876 (Staatsblad n°. 159) tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten, zooals dit besluit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 30 Juli 1876 (Staatsblad n°. 166), 24 October 1885 (Staatsblad n°. 190), 28 October 1892 (Staatsblad n°. 238) en 8 Maart 1901 (Staatsblad n°. 69) en van welk besluit eene gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van den 13den December 1892 (Staatsblad n°. 281);

Den Raad van State gehoord, advies van 2 December 1902, n°. 22;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 December 1902, La. N, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Het Koninklijk besluit van 9 Juli 1876 (Staatsblad n°. 159), zooals dat laatstelijk gewijzigd is bij het Koninklijk besluit van 8 Maart 1901 (Staatsblad n°. 69), wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

I. Het eerste lid van artikel 24 wordt gelezen:

„Op de tijden, door den Raad te bepalen, zullen de spoorwegen en de daartoe behoorende werken, gebouwen en werkplaatsen en de voor den spoorwegdienst bestemde voertuigen opgenomen worden. Deze opnemingen worden verricht door een of meer leden van den Raad of door een of meer in § 4 van dit besluit genoemde ambtenaren, die door den Raad daartoe worden aangewezen."

II. Aan artikel 33 wordt een tweede lid toegevoegd van den volgenden inhoud:

„Ten aanzien van de spoorwegen, bedoeld in artikel 2 der wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad n°. 118) en van de spoorwegen, bedoeld in artikel 1 dier wet, waarop door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid het Vereenvoudigd Locaal spoorwegreglement 1902 is van toepassing verklaard, zal dit toezicht ook kunnen worden opgedragen aan de ambtenaren, bedoeld in artikel 34."

Art. 2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad en van de Staatscourant, waarin het is geplaatst.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 19 *December* 1902, n°. 14, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het leggen van buisleidingen door het jaagpad langs het Boterdiep, tusschen Groningen en Noorderhoogebrug.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Hoofdbestuur van het waterschap Hunsingo, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen dd. 11 April 1902, n°. 3, 1e afdeeling, waarbij aan C. Ensing en W. Lettinga vergunning is verleend tot het leggen van buisleidingen door het jaagpad langs het Boterdiep, tusschen Groningen en Noorderhoogebrug;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van bestuur, gehoord, advies van 12 November 1902, n°. 271;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 16 December 1902, n°. 253, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende: dat C. Ensing en W. Lettinga zich op 11 December 1901 tot Gedeputeerde Staten van Groningen hebben gewend met het verzoek, om ten behoeve eener door hen aan de oostzijde van het Boterdiep op het perceel, kadastraal bekend gemeente Groningen, sectie A, n°. 1362, te bouwen siroopfabriek, dwars door het voorlangs dit perceel loopend provinciaal jaagpad Groningen—Noorderhoogebrug eene buisleiding te mogen leggen tot aan- en afvoer van water uit en naar het Boterdiep;

dat Gedeputeerde Staten van Groningen bij besluit van 11 April 1902, n°. 3, 1e afdeeling, op dat verzoek gunstig hebben beschikt door aan evengenoemde Ensing en Lettinga onder een twaalftal voorwaarden vergunning te verleenen tot het leggen van twee buisleidingen door het voormelde jaagpad, van welke de eene zou dienen tot het onttrekken van water aan het Boterdiep ten behoeve van de fabriek en de andere bestemd zoude wezen, om het afvalwater in dat diep af te voeren;

dat het hoofdbestuur van het waterschap Hunsingo van laatstgenoemde beschikking bij Ons in hooger beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat, aangezien de op te richten fabriek aan de oostzijde van het Boterdiep binnen het gebied van het waterschap Fivelingo zal zijn gelegen, de in het besluit van Gedeputeerde Staten bedoelde buisleidingen eene verbinding zullen daarstellen tusschen de waterschappen Hunsingo en Fivelingo, door welke de bestaande buitenwaterkeering zal worden verbroken en door Gedeputeerde Staten onbevoegdelijk een toestand zal zijn in het leven geroepen, die feitelijk gelijk staat met een wijziging der grenzen van het waterschap, op alle welke gronden appellant Ons heeft verzocht, met ver-

nietiging van het bestreden besluit, afwijzend te beschikken op het verzoek van Ensing en Lettinga, dat Gedeputeerde Staten tot dit besluit aanleiding gaf;

Overwegende: dat, alvorens op het door appellant aan Ons oordeel onderworpen geschil in te gaan, allereerst behoort te worden uitgemaakt, of de bij het bestreden besluit door Gedeputeerde Staten gegeven beschikking wel van zoodanigen aard is, dat daarvan hooger beroep bij Ons openstaat;

dat het ingesteld beroep alleen kan gegrond zijn op art. 15 van het reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen, volgens welk voorschrift, „van elke beschikking of beslissing, die door Gedeputeerde Staten in waterschapszaken genomen wordt", aan belanghebbenden hooger beroep op de Kroon toekomt;

dat de ontvankelijkheid van appellant in het onderhavige beroep alzoo afhankelijk is van de vraag, of het door hem bestreden besluit eene beschikking of beslissing is te achten, door Gedeputeerde Staten in waterschapszaken genomen;

dat deze vraag ontkennend moet worden beantwoord;

dat toch het geven van vergunning tot het leggen van water- aan- en afvoerbuizen van en naar het Boterdiep door het provinciaal jaagpad Groningen—Noorderhoogebrug, in deze wel is te onderscheiden van het geven van vergunning tot het door middel van evenbedoelde buizen aan en afvoeren van water uit en naar het Boterdiep;

dat noch uit den inhoud van het tot Gedeputeerde Staten gericht introductief verzoek, noch uit de daarop door hen gegeven beschikking waarbij zoowel in het begin als aan het eind de rechten van derden uitdrukkelijk zijn voorbehouden, met eenigen grond valt af te leiden dat het bestreden besluit eene andere strekking zoude hebben dan om aan meergenoemde Ensing en Lettinga toe te staan het leggen van twee buisleidingen door voormeld jaagpad, ten einde den aan- en afvoer van water uit en in het Boterdiep ten behoeve der door dezen op te richten fabriek mogelijk te maken *voor zooverre zulks afhing van de provincie, als hebbende eigendom, beheer en onderhoud van dit jaagpad;*

dat Gedeputeerde Staten van Groningen bij het bestreden besluit alzoo niet hebben genomen eene beschikking of beslissing in waterschapszaken en daarvan mitsdien ook geen beroep op Ons openstaat;

Gezien het Reglement houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen, benevens de bijzondere reglementen voor de waterschappen Hunsingo en Fivelingo, alsmede

de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176) houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 22 *December* 1902, *n°.* 19, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zuidholland van* 18 *November* 1902, *tot vaststelling eener instructie voor den hoofdopzichter, den adjunct-ingenieur en de opzichters bij den provincialen waterstaat, met intrekking van de instructie, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 14 *December* 1876, *n°.* 13.

De Staten der provincie Zuidholland.

Gezien de betrokken voordracht van Gedeputeerde Staten dier Provincie;

Gelet op hun besluit van den 11den November 1873, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 2den Februari 1874, n°. 15, houdende regeling van den Provincialen Waterstaatsdienst, gelijk dat is gewijzigd bij besluit van 15 Juli 1902, n°. X, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 17 September d. a. v., n°. 33;

Gelet op art. 140 der Provinciale wet;

Hebben besloten:

Met intrekking van hun besluit van 21 November 1876, n°. XII*b* (afgekondigd in Provinciaal Blad n°. 88 van 1876) vast te stellen de volgende

INSTRUCTIE voor den Hoofdopzichter, den Adjunct-Ingenieur en de Opzichters bij den Provincialen Waterstaat in Zuidholland

Art. 1. De standplaats van den Hoofdopzichter is te 's Gravenhage. Die van den Adjunct-Ingenieur en van de Opzichters wordt door Gedeputeerde Staten op voorstel van den Hoofd-Ingenieur bepaald.

Behalve voor dienstzaken zullen zij zich niet zonder verlof van hunne standplaats mogen verwijderen.

De Hoofd-Ingenieur kan acht dagen verlof toestaan. Langere verloven worden door zijne tusschenkomst aan Gedeputeerde Staten aangevraagd.

2. De in den hoofde dezer genoemde ambtenaren staan onder de onmiddellijke orders van den Hoofd-Ingenieur. Hunne werkzaamheden vloeien voort uit die welke aan den laatstgenoemde worden opgedragen. Zij verrichten op daartoe ontvangen last de noodige inspectiën, opnemingen, waterpassingen, en alle verdere werkzaamheden, die uit

den aard van hunnen werkkring van hen kunnen worden gevorderd.

3. De Hoofd-Opzichter treedt bij afwezigheid, ziekte of ontstentenis van den Hoofd-Ingenieur, voor zooveel noodig, in zijne plaats op. De Instructie voor laatstgenoemde is alsdan op hem toepasselijk.

4. De Hoofd-Opzichter, de Adjunct-Ingenieur en de Opzichters houden nauwkeurig toezicht op de aan hunne zorg toevertrouwde werken. Zij waken voor de leverantie van deugdelijke materialen en de verwerking dier materialen overeenkomstig de bestekken.

5. De Hoofd-Opzichter, de Adjunct-Ingenieur en de Opzichters mogen noch onmiddellijk noch middelijk deel nemen aan leverantiën of aannemingen.

Zij mogen zonder goedkeuring van Gedeputeerde Staten geen dienst ten behoeve van anderen verrichten.

6. Bij merkelijke achteloosheid, plichtverzuim of wangedrag kunnen zij door Gedeputeerde Staten in hunne bediening worden geschorst.

Gedurende de schorsing genieten zij geen bezoldiging.

7. Bij het aanvaarden hunner betrekking leggen de in deze Instructie bedoelde ambtenaren den volgenden eed of belofte af in handen van den Voorzitter van de Gedeputeerde Staten:

„Ik zweer (beloof) mijnen post als Hoofd-Opzichter (Adjunct-„Ingenieur, Opzichter) bij den Provincialen Waterstaat van Zuidholland „getrouw te zullen waarnemen en de belangen der Provincie Zuidholland „in alle opzichten te zullen behartigen. Zoo waarlijk helpe mij God „almachtig! (dat belooft ik.)"

KON. BESLUIT *van* 22 *December* 1902, *n°.* 30, *houdende aanwijzing der perceelen, ingevolge de wet van* 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad n°.* 185) *te onteigenen voor de verbetering van den Rijn bij Malburgen.*

KON. BESLUIT *van* 27 *December* 1902, *n°.* 30, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 11 *November* 1902, *n°.* 10, *tot wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 21 *December* 1884, *n°.* 16, 9 *September* 1887, *n°.* 21, 18 *December* 1888, *n°.* 26, 16 *December* 1896, *n°.* 18, 10 *Augustus* 1898, *n°.* 21, 6 *November* 1899, *n°.* 35 *en* 5 *Augustus* 1901, *n°.* 76.

De Staten der provincie Drenthe:

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten dier provincie tot nadere

wijziging van het Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Drenthe (Provinciale Bladen nos 38 van 1899 en 20 van 1901);

Besluiten, onder goedkeuring der Koningin, dat reglement nog nader te wijzigen als volgt:

Eenig artikel.

De bestaande bepaling van art. 21 letter *h* van dat reglement vervalt en wordt vervangen door de volgende bepaling:

„*h.* op de wegen en voetpaden, hunne glooiingen en in hunne slooten neer te werpen, neer te leggen, of te hebben:

1°. bagger- of anderen grond, zand, steen, mest, vuilnis, puin, hout, turf, veen of andere vaste stoffen,

2. voorwerpen van welken aard ook, nadeelig voor de wegen en voetpaden, of die den doortocht hierop belemmeren of bemoeilijken.

Vrijstelling van dit verbod kan tijdelijk worden verleend door het toezichthebbend bestuur voor de in de eerste alinea *sub* 1 bedoelde voorwerpen, die, naar het oordeel van dat bestuur, niet nadeelig zijn voor de wegen en voetpaden of die den doortocht daarop niet belemmeren of bemoeilijken.

KON. BESLUIT *van* 27 *December* 1902, *n°.* 31, *houdende goedkeuring*:

a, van het besluit der Staten van Noordholland van 25 *November* 1902, *n°. XV, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den Schouwbroekerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 6 *September* 1901, *n°.* 34;

b, van de besluiten der Staten van Zuidholland van 18 *November* 1902:

n°. XX, tot wijziging van het reglement voor den polder Bloemendaal (gemeenten Waddinxveen en Gouda), goedgekeurd bij Kon. besluit van 6 *September* 1901, *n°.* 34;

n°. XXI, tot wijziging van het reglement voor den Noordzijderpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40;

n°. XXII, tot wijziging van het reglement voor den Dijkpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40 *en* 6 *December* 1875, *n°.* 17;

c, van de besluiten der Staten van Friesland van 11 *November* 1902:

n°. 8, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap Buitenpost (Oosteinde), met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 21 Februari* 1878, n°. 4, 16 *September* 1879, n°. 3 *en* 13 *Augustus* 1896, n°. 18;

n°. 9, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Nieuwevaart, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 25 *Augustus* 1897, n°. 35;

n°. 10*A* *en* 10*B*, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Geeuw, in de gemeente Smallingerland;*

n°. 13*A* *en* 13*B*, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap Sperkhem, in de gemeente Sneek;*

d, *van de besluiten der Staten van Noordbrabant van* 19 *November* 1902:

1°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Buitenpolder van Geffen, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 20 *December* 1873, n°. 12, *en*

2°. *tot nadere wijziging van art.* 5 *van het besluit der Staten van* 17 *Juli* 1891, *tot vaststelling der klassificatie van gebouwde en ongebouwde eigendommen, behoorende tot het waterschap ter bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het Noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 1 *October* 1891, n°. 30, 2 *Januari* 1893, n°. 34, 11 *Augustus* 1893, n°. 22, 26 *Augustus* 1895, n°. 38, 27 *December* 1897, n°. 11 *en* 7 *November* 1900, n°. 54.

Zie Prov. bladen: van Noordholland n°. 8, de Buitengewone Prov. bladen van Zuidholland n°. 353, 354 en 355, de Prov. bladen van Friesland n°. 4, 5, 6, 7 en 8 van 1903 en van Noordbrabant n°. 3 en 4 van 1903.

WET *van* 31 *December* 1902 (*Staatsblad* n°. 228), *houdende wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1901.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging 1°. van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, vastgesteld bij wet van den 2den Februari 1901 (Staatsblad n°. 49), verhoogd en aangevuld bij de wetten

van den 28sten Mei 1901 (Staatsblad n°. 137), van den 30sten December 1901 (Staatsblad n°. 314), van den 30sten December 1901 (Staatsblad n°. 315), en 2° van de afdeeling Landbouw (VIde afdeeling van hoofdstuk V) der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, vastgesteld bij de wet van den 1sten Februari 1901 (Staatsblad n°. 44), welke afdeeling ingevolge artikel 5 der wet van den 3den Februari 1902 (Staatsblad n°. 14), moet beschouwd worden deel uit te maken van IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901 worden *verhoogd* met en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
Art. 3. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk.	f 6,600.00	f 21,700.00

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

Art. 6. Exploten en proceskosten .	600.00	1,600.00
Art. 7. Druk- en bindwerk, alsmede advertentiën en daarmede in verband staande uitgaven	11,400.00	35,400.00
Art. 8. Telegraphische berichten .	540.00	6,540.20
Art. 10. Herstel van in onderhoud zijnde werken, van winter- en stormschade.	44,000.00	104,000.00

B. Waterstaat.

Art. 13. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten; vergoeding voor het verrichten van veldwerk en voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst; aankoop van boeken en kaarten		

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
ten behoeve van het korps ingenieurs en opzichters en het verder personeel van den waterstaat, voor zooveel niet in een der volgende artikelen begrepen, alsmede van den inspecteur voor de Rijnvaart.	f 1,650.00	f 108,450.00
Art. 27. Belooning der commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht .	1,130.00	6,130.00
Art. 32. Verbetering van de Dordtsche waterwegen; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven	650.00	72,250.00
Art. 33. Verbetering, onderhoud en herstel van het Hollandsch Diep en het Haringvliet	1,250.00	78,750.00
Art. 56. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; zeeweringen en duinbeplantingen op Ameland, Schiermonnikoog, Nieuwezijlen, Friesche sluis te Zoutkamp, Munnikezijl, Ezumazijl, Oostmahorn, Holwerd, van den Koudumer Slaperdijk, de Molkwerumerzijl en den Statendijk, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland	35,000.00	103,400.00
Art. 61. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en andere voor de scheepvaart hinderlijke voorwerpen, met daarmede in verband staande uitgaven	24,800.00	54,800.00
Art. 63. Aanleg van eene buitenhaven tot toegang naar eene door de gemeente 's Gravenhage aan te leggen visschershaven te Scheveningen, ingevolge de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad n°. 194)	21,230.00	271,230.00
Art. 65. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toe-		

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
gangen, daaronder begrepen de aanleg- en losplaats bij de Isabellasluis en het posthaventje te Gorishoek; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland	ƒ 13,000.00	ƒ 29,500.00
Art. 74. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Voorne, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	8,700.00	68,700.00
C. Landsgebouwen.		
Art. 124. Onderhoud, lasten, herstel en verbetering van de landsgebouwen en terreinen te 's Gravenhage. . . .	9,500.00	75,500.00
Art. 126. Huur, inrichting en bewaking van lokalen, tijdelijk in gebruik .	725.00	19,225.00
Art. 127. Voortzetting van het onderzoek en de herstelling van de Grafelijke zalen op het Binnenhof te 's Gravenhage	7,000.00	37,000.00
D. Spoorwegen.		
Art. 147. Renten over het jaar 1901 aan België uit te keeren, van de kosten van werken tot uitbreiding van het station Esschen, ingevolge regeling met de Belgische Regeering getroffen, tot uitvoering van artikel 17 der, voor zooveel noodig, bij de wet van 22 April 1880 (Staatsblad n°. 63) bekrachtigde overeenkomst van 31 October 1879. .	1,350.00	6,150.00
Art. 149. Kosten van het in voldoenden staat van onderhoud brengen der krachtens de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) van België overgenomen Nederlandsche gedeelten der spoorweglijnen van Tilburg naar Turnhout; van Antwerpen naar de Pruissische grens in de richting van Gladbach; van Hasselt naar Maastricht; van		

	Wordt verhoogd met:	En mitsd gebracht
Maastricht naar Aken en van Maastricht naar Luik, ingevolge artikel 8 der bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) goedgekeurde overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen	ƒ 108,000.00	ƒ 142,00
Art. 152. Aanleg van eene haven te Numansdorp met daartoe behoorende uitgaven, in verband met den in aanleg zijnden stoomtramweg Zuid-Beijerland—Rotterdam	3,950.00	43,950
Art. 153. Aanleg van havens aan het Zijpe, met daartoe behoorende uitgaven, in verband met de stoomtramwegen van Zijpe naar Brouwershaven en van den Willempolder naar Steenbergen.	38,000.00	95,000
Art. 154. Werken in verband met den aanleg van stoomtramwegen, ingevolge de wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140)	24,000.00	774,000.

IIIde AFDEELING

Handel en Nijverheid.

A. Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.

Art. 157. Reiskosten van het personeel van het Instituut; waarnemingen elders dan te de Bildt; kosten van buitenlandsche telegrammen in verband met den stormwaarschuwingsdienst; gebouwen; kosten van vervoer van het personeel tusschen Utrecht en de Bildt; materieel en arbeidsloon.	1,300.00	19,175.0

B. Zeevisscherijen.

Art. 159. Bureel- en lokaalbehoeften en reiskosten	860.00	5,360.00

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
Art. 162. Uitgaven in verband met het uitloven van premiën voor het dooden van zeehonden	*f* 1,230.00	*f* 4,230.00
F. Verschillende uitgaven.		
Art. 175. Examens ter verkrijging van diploma's als stuurman en als machinist aan boord van koopvaardijschepen.	5,400.00	17,900.00
Art. 185. Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van handel, scheepvaart en nijverheid, alsmede kosten van desbetreffende commissiën	750.00	1,750.00
Vde AFDEELING.		
Posterijen.		
B. Postdienst.		
Art. 205. Reis- en bureelkosten van den inspecteur der spoorwegpostkantoren; vergoeding aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden of bij tijdelijke uitbreiding.	850.00	6,550.00
Art. 207. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer. . , ...	24,500.00	1,156,600.00
Art. 208. Vergoeding van vracht aan spoorwegondernemingen, ingevolge artikel 8 der wet van 21 Juni 1881 (Staatsblad n°. 70).	14,300.00	589,300.00
Art. 210. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon	15,000.00	600,100.00
C. Telegraafdienst.		
Art. 215. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van		

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden.	f 4,500.00	f 42,750.00
Art. 219. Toestellen; vervaardiging van telegramzegels; uniformkleeding van beambten; kantooronkosten bij abonnement; verder materieel en arbeidsloon.	3,200.00	251,200.00
D. Vereenigde post- en telegraafdienst.		
Art. 225. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden.	8,000.00	53,300.00
Art. 227. Kantooronkosten bij abonnement; uniformkleeding voor beambten; verder materieel en arbeidsloon, niet uitsluitend voor post- of voor telegraafdienst.	13,100.00	150,100.00
F. Rijkspostspaarbank.		
Art. 234. Gebouwen.	71,500.00	153,400.00
Art. 235. Verder materieel en arbeidsloon.	3,000.00	62,000.00
VIde AFDEELING.		
Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën, enz.		
Art. 237. Pensioenen, daaronder begrepen uitkeeringen aan veroordeelde gepensionneerden bij ontslag uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting . . .	3,600.00	499,600.00
Afdeeling Landbouw.		
(*oud VIde Afdeeling van Hoofdstuk V*).		
Art. 176. Kosten, subsidiën en schadeloosstellingen tot afwending van het gevaar, waarmede besmettelijke veeziekten den veestapel bedreigen, en daartoe		

	Wordt verhoogd met:	En mitsdien gebracht op:
betrekkelijke uitgaven, waaronder de belooning van tijdelijke, buitengewone districtsveeartsen en veeopzichters . .	*f* 850.00	*f* 75,850.00
Art. 179. Grondbelasting, waterschaps- en andere lasten van de domeinen, ressorteerende onder het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid	6,310.00	57,310.00
Art. 182. Reis- en verblijfkosten van de ambtenaren in dienst bij het beheer der voormelde domeinen.	175,00	3,675.00
Art. 190. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende den landbouw	3,650.00	7,650.00

Art. 2. *Artikel* 129 van genoemd hoofdstuk wordt *aangevuld* en gelezen als volgt:

„Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de Spoorwegdiensten, het onderzoek naar de middelen tot verbetering van het spoorwegnet daaronder begrepen." *f* 119,100.00

Art. 3. Tusschen de *artikelen* 119 en 120 wordt ingelascht:

Art. 119*bis*. Aandeel van Nederland in de kosten van verbetering van het grensgedeelte van de Bocholter Aa of Aastrang, ingevolge overeenkomst tusschen Nederland en Pruissen van den 18den April 1900, goedgekeurd bij de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 177) . . . . . *f* 9,167.76

Tusschen de *artikelen* 141 en 142 wordt ingelascht:

Art. 141*bis*. Voltooiing van het hoofdgebouw met daartoe behoorende werken op het station Nijmegen . . . . . *f* 1,764.30

Tusschen de *artikelen* 242 en 243 wordt ingelascht:

Art. 242*bis*. Toelage aan P. Gaade wegens een hem in den dienst overkomen ongeval . . . . . *f* 339.58

Art. 4. De navolgende *artikelen* van genoemd hoofdstuk worden *verminderd* met en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen.

	Wordt verminderd met:	En mitsdien gebracht op:
IIde Afdeeling.		
Waterstaat.		
D. Spoorwegen.		
Art. 139. Brug over den IJssel bij Westervoort.	*f* 160,027.06	*f* 359,972.94

	Wordt verminderd met:	En mitsdien gebracht op:
Art. 140. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo	*f* 213,980.00	*f* 586.020.00
IIIde Afdeeling.		
Handel en Nijverheid.		
C. Wetenschappelijk onderzoek der zee. Hydrographisch biologisch bureel.		
Art. 167. Reis- en verblijfkosten; lokaalhuur; bureelkosten; materieel en arbeidsloon; huur van vaartuigen voor het zeeonderzoek	9,540.00	7,460.00
Vde Afdeeling.		
Posterijen.		
B. Postdienst.		
Art. 204. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp	3,250.00	241,750.00
C. Telegraafdienst.		
Art. 216. Telegraaf- en telephoonlijnen en geleidingen, met uitzondering van hetgeen in het volgend artikel begrepen is.	35,000.00	498,900.00
Art. 217. Uitbreiding van het intercommunale telephoonnet.	40,000.00	385,000.00
Art. 220. Vergoeding aan gemeenten waar Rijkstelephoonkantoren zijn gevestigd, voor bestelloon van telegrammen	5,200.00	9,800.00
VIde Afdeeling.		
Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz.		
Art. 241. Toelagen aan eervol ontslagen ambtenaren bij den aanleg van Staatsspoorwegen	3,939.58	48,060.42

	Wordt verminderd met:	En mitsdien gebracht op:
Afdeeling Landbouw.		
(*oud VIde Afdeeling van Hoofdstuk* V.)		
Art. 154. Subsidiën ten behoeve van het onderwijs in land- en tuinbouw en houtteelt, voor landbouw- en zuivelconsulenten en toelagen voor het opleiden van landbouw- en tuinbouwonderwijzers	*f* 8,985.00	*f* 82,737.00
Art. 155. Kosten voortvloeiende uit de oprichting en instandhouding van winterscholen en van daarbij behoorende proeftuinen	2,000.00	37,200.00

Art. 5. Tengevolge van het vorenstaande wordt het totaal der 1ste afdeeling *verhoogd* en het totaal der IIde afdeeling *verminderd* met *zes duizend zeshonderd gulden* (*f* 6.600), terwijl het totaal der Vde afdeeling en het eindcijfer van genoemd hoofdstuk worden *verhoogd* met *vier en zeventig duizend vijfhonderd gulden* (*f* 74.500).

Lasten enz.

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN

OP DE

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN, ENZ.

1669—1901.

BURGERLIJK WETBOEK (*blz.* 382.)

Art. 625. Bij arrest van den Hoogen Raad van 3 November 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7831) werd — met verwerping van het beroep in cassatie van een vonnis der rechtbank te Rotterdam van 3 Mei 1902 betreffende het uitstallen van voorwerpen aan de openbare straat op particulier eigendom — ten aanzien der middelen van cassatie wegens schending van art. 625 B. W. beslist als volgt:

dat naar art. 1 van de aangehaalde verordening voor de toepassing harer bepalingen onder de benaming van straat worden verstaan alle voet- en zijstraten, trottoirs, kaden enz. voor zoover die in den regel voor den algemeenen dienst bestemd of voor allen toegankelijk zijn, zonder dat derhalve wordt onderscheiden of de genoemde gronden aan de gemeente dan wel aan anderen toebehooren;

dat dit voorbehoud ook onnoodig was, omdat de verordening maatregelen inhoudt in het belang van de openbare orde en de veiligheid van het verkeer, waarbij de vraag wie eigenaar is van de gronden waarover het verkeer geschiedt, onverschillig is;

dat hierdoor niet, gelijk bij het middel wordt beweerd, de particuliere eigendom gemaakt wordt tot openbare straat in dien zin, dat van den eigenaar die eigendom zou ontnomen worden, omdat zoolang dergelijke gronden voor den algemeenen dienst bestemd blijven of voor allen toegankelijk zijn, de toepassing der verordening enkel is eene geoorloofde beperking van den eigendom, en de eigenaar, althans voor zoover het recht daartoe hem niet uit anderen hoofde ontzegd is, altijd bevoegd blijft de bestemming van den hem toebehoorenden grond te wijzigen of den vrijen toegang op te heffen;

dat bij het middel tot ondersteuning der tegenovergestelde opvatting ten onrechte wordt beroep gedaan op enkele bepalingen der verordening;

dat wel bij de artt. 7 en 9 het gebruik der straat door particulieren onbepaald wordt afhankelijk gesteld van eene vergunning van B. en W., maar de veiligheid van het verkeer kan eischen, dat zoodanige vergunnning ook van den eigenaar geëischt wordt zoolang zijn grond voor den algemeenen dienst bestemd blijft;

dat bovendien art. 7 voor het daar bedoelde geval voldoening eischt van de daarvoor verschuldigde belasting, maar uit dat artikel niet volgt, dat zoodanige belasting in strijd met de artt. 238 en 240 Gemeentewet ook van den eigenaar gevorderd zou worden;

dat eindelijk uit art. 16 zeker niet kan worden afgeleid, dat de onafgesloten stoepen, waarop dat artikel betrekking heeft, zouden gemaakt worden tot

openbare straat, omdat dat artikel die stoepen juist streng onderscheidt van, en tegenoverstelt aan de straat; en voorts:

dat wel het vrije gebruik der woningen, en, voor zoover de uitgestalde voorwerpen zich boven of op de aan die woningen verbonden stoepen bevinden, ook dat dier stoepen door het verbod van art. 9 der verordening wordt beperkt; maar de gemeenteraad door art. 135 der gemeentewet bevoegd is zoodanige beperking in het belang der openbare orde en der veiligheid van het verkeer te gelasten, terwijl het verder gebruik aan den eigenaar niet wordt ontnomen.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 13 Januari 1902 (*Weekblad van het Recht* no. 7711) werd, met verwerping van het beroep in cassatie van een vonnis der rechtbank te Haarlem van 4 Juli 1901 — met betrekking tot de bepaling eener gemeente-bouwverordening, waaraan verbindende kracht werd ontzegd omdat de eigenaar van bepaalde strooken gronds er door genoodzaakt werd dezelve voor algemeen gebruik open te stellen, waardoor het vrij en uitsluitend gebruik van dien grond als eigenaar hem geheel werd ontnomen en plaats te maken voor een gebruik dat voor ieder open staat — o. a. beslist:

dat dit artikel . . . het oog heeft op terreinen, die vroeger eene andere bestemming hebbende gehad, in het vervolg, wanneer daarop gebouwd wordt, deel zullen uitmaken van het bebouwde gedeelte der gemeente, ten opzichte waarvan het algemeen belang vordert, dat een regelmatig, aan de eischen voor openbare orde en gezondheid beantwoordend, plan van bebouwing wordt gevolgd, terwijl zoowel het belang der gemeente als dat van hen die zullen gaan bouwen, medebrengt dat dit plan vastgesteld wordt vóórdat met den bouw van huizen een aanvang wordt gemaakt;

dat de met dit doel gegeven voorschriften in overeenstemming zijn met art. 135 der gemeentewet en niet in strijd met art. 151 der Grondwet, noch met art. 625 B. W.;

dat minder juist in het middel is gesteld, dat de eigenaar van bepaalde strooken gronds genoodzaakt wordt dezelve voor het algemeen gebruik open te stellen, maar de verordening ten gevolge heeft, dat de eigenaar of eigenaars van het bouwterrein moeten toelaten, dat nader aan te duiden strooken gronds als wegen en straten door het gemeentebestuur worden aangewezen; dat in zoodanige aanwijzing niet is gelegen eene ontzetting van den eigendom, maar eene noodzakelijke beperking daarvan, ten einde het bouwterrein aan zijne bestemming te kunnen doen beantwoorden;

dat evenmin de eigendom buiten de grenzen van art. 625 B. W. wordt beperkt door niet aan de eigenaars van het bouwterrein over te laten waar zij huizen zullen bouwen, waar de noodige toegangs- en verkeerswegen zullen gemaakt worden en hoe die zullen worden ingericht, daar dit op gronden van openbare orde en gezondheid en mitsdien in overeenstemming met art. 135 der gemeentewet aan het gemeentebestuur is opgedragen.

Zie ook een vonnis van de rechtbank te Almelo, en een arrest van het Hof te 's Gravenhage, op art. 1401.

Bij arrest van het Hof te Amsterdam van 31 Januari 1902 (*Weekblad van het Recht* no. 7746) werd, met bevestiging van een vonnis van de rechtbank aldaar van 13 Maart 1900, beslist:

dat de eigenaar, die op zijn grond een werk aanlegt (aanleg spoorbaan door de H. IJ. S. M.), verplicht is om aan derden te vergoeden de schade, door hen geleden ten gevolge van het niet nemen van zoodanige maatregelen, dat de schade, als te voorzien, aan aangrenzende een ander toebehoorende perceelen worde voorkomen;

dat bij het instellen der vordering tot vergoeding van zoodanige schade, de eischer niet behoeft te stellen wat nagelaten is of waarin de onvoorzichtigheid van den schadeplichtige heeft bestaan, en

dat de aannemer tegenover den aanbesteder alleen aansprakelijk is voor de nakoming zijner contractueele verplichtingen.

In gelijken zin: rechtbank Amsterdam 24 April 1900 (37e V. 267) en 19 Februari 1901 (38e V. 174).

Zie het arrest van den H. R. van 18 April 1902 in de Aant. op art. 153 der Grondwet van 1887.

Art. 626. Zie op art. 643.

Artt. 640 *en* 641. Over den eigendom van mosselzaad, zie op art. 643.

Art. 643. Bij vonnis van de rechtbank te Middelburg van 17 Januari 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7734) werd eene beslissing gegeven over de vraag, wie eigenaar is van het mosselzaad dat zich vasthecht aan de steenen paalhoofden aan zee, en iemand wegens diefstal veroordeeld die dat zaad met een schop afgestooten en zich toegeëigend had. De rechtbank oordeelde ten deze: dat de raadsman..... van den beklaagde heeft betwist dat hier te denken valt aan diefstal, omdat het in zee drijvend mosselzaad eene aan niemand toebehoorende zaak is en de beklaagde alzoo terecht dat zaad van de hoofden mocht weghalen, zoolang de pachter nog geene daad van toeëigening had verricht;

O. daaromtrent dat het aan de rechtbank uit eigen wetenschap bekend is, dat het uit zee aandrijvende mosselzaad zich vasthecht en groeit o.a. aan steenen paalhoofden, terwijl het daarmede zoodanig vereenigd is, dat het niet lan door geweld — zooals in deze — daarvan kan worden losgemaakt;

O. mitsdien dat het hier geldt eene toepassing van het in art. 643 B. W. nedergelegde beginsel, waarvan in de volgende artikelen voorbeelden en regelen met uitzondering worden gegeven, weshalve het bovengenoemde waterschap door natrekking eigenaar was geworden van dat door den beklaagde weggenomen mosselzaad;

O. dat het in het oog springt dat hier van eene toeëigening als middel van eigendomsverkrijging voor het waterschap geen sprake kan zijn, omdat zulks steeds veronderstelt eene daad van het voorwerp onder zijne macht te brengen, terwijl hier, zonder 's menschen toedoen, als gevolg (sequela) der zaak het aan de palen vastgegroeide en daarmede één geheel uitmakende zaad als reeds onder de macht was van hem, die de palen onder zijne macht had, d. i. de eigenaar daarvan;

O. bovendien, dat, vermits ook de grond, waarop het steenen hoofd rustte, aan genoemd waterschap behoorde, die eigendom ingevolge art. 626 B. W. in zich bevat den eigendom van hetgeen op en in den grond is; dat derhalve

ook om die reden het mosselzaad dat zich hecht aan de in dien grond door den eigenaar geplaatste palen, als de eigendom van den grondeigenaar moet worden aangemerkt.

Een gelijkluidend vonnis van denzelfden rechtbank van 14 Februari 1902 werd met de uitspraak in hooger beroep van het Hof te 's Gravenhage van 10 April 1902 vernietigd en de wegens diefstal vervolgden van rechtsvervolging ontslagen bij arrest van den Hoogen Raad van 6 October 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7811) op de navolgende gronden:

Overwegende dat bij het beklaagde arrest als wettig en overtuigend bewezen is aangenomen, dat de gerequireerden op 29 September 1901 te Cadzand van een aan het strand van den Kievittenpolder gelegen steenen hoofd, toebehoorende aan het waterschap „de Watering Cadzand" te zamen en in vereeniging eene hoeveelheid mosselzaad met scheppen afgestoken en weggenomen hebben, met het oogmerk om zich die toe te eigenen;

dat blijkens het in eersten aanleg gewezen vonnis namens de gerequireerden betwist is, dat hier zou te denken vallen aan diefstal, omdat het in zee drijvend mosselzaad eene aan niemand toebehoorende zaak is, en zij het alzoo van de hoofden mochten weghalen, zoolang de pachter geene daad van toeeigening had verricht;

dat deze verdediging is verworpen, omdat het der rechtbank uit eigen wetenschap bekend was, dat het uit zee aandrijvende mosselzaad zich vasthecht en groeit o.a. aan steenen paalhoofden, terwijl het daarmede zoodanig vereenigd is, dat het niet dan door geweld kan worden losgemaakt; zoodat het hier zou gelden eene toepassing van het in art. 643 B. W. nedergelegde beginsel, en het waterschap door natrekking eigenaar was geworden van het door de gerequireerden weggenomen mosselzaad, terwijl bovendien, vermits ook de grond, waarop het steenen hoofd rustte aan genoemd waterschap behoorde, die eigendom ingevolge art. 626 B. W. in zich bevat den eigendom van hetgeen op en in den grond is:

O. omtrent het tegen deze beslissing gerichte middel:

dat hier blijkens de feitelijke beslissing geene sprake is van gekweekte mosselen, welke geacht kunnen worden ook zonder eenige nadere handeling van hem, die ze kweekt, aan dezen te behooren, maar van uit zee aandrijvend en dus aanvankelijk aan niemand toebehoorend mosselzaad;

dat aan niemand toebehoorende roerende zaken volgens art. 640 B. W. het eigendom worden van hem, die zich die het eerst toeëigent; en er dus eenige daad van toeëigening noodig was geweest van de zijde van het waterschap of den pachter, om ze in den eigendom van dezen te doen overgaan;

dat wel volgens art. 641 B. W. het recht om zich wild of visschen, waarmede mosselen te dezen opzichte gelijk te stellen zijn, toe te eigenen aan bepaalde personen toekomt, maar dit op den eigendom der bemachtigde dieren geen invloed heeft;

dat het tegendeel niet kan worden afgeleid uit art. 643 B. W., omdat het mosselzaad, ook nadat het zich aan een paalhoofd gehecht heeft, een zelfstandig dierlijk leven blijft voortzetten, en niet kan gezegd worden één geheel met het paalhoofd te vormen, hetgeen noodig zou zijn om eene eigendomsverkrijging door middel van natrekking aan te nemen;

dat hetzelfde geldt ten aanzien van art. 626 B. W. omdat ook het in dit artikel uitgesproken beginsel alleen toepasselijk is op datgene wat met den

grond samenhangt en daarmede vereenigd is; zoodat buiten die toepassing vallen alle zaken, waarvan de wet zelve aanneemt, dat zij zelfstandige voorwerpen van eigendom zijn, hetgeen blijkens het vroeger overwogene met dieren het geval is;

dat het boven omschreven feit derhalve, zooals het den gerequireerden ten laste gelegd en bewezen verklaard is, niet strafbaar is.

Vergelijk de arresten van 1873 en 1874 in het 12e V. blz. 376.

Art. 1401. Bij arrest van het Hof te 's Gravenhage van 26 Juni 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7779) is, nadat de zaak bij arrest van den Hoogen Raad van 10 Mei 1901 (38e V. blz. 171) weder naar dat Hof was verwezen ter beslissing der vraag, of de in deze met toepassing van art. 180 der gemeentewet uitgevoerde verordening van den Raad van Rotterdam (afbreking van een gebouw dat wegens bouwvalligheid gevaar opleverde voor de openbare veiligheid), al dan niet streed met de wet, op nieuw beslissing gegeven, en wel in dien zin dat de verordening is in strijd met de wet, op de navolgende gronden:

dat in de bepaling van art. 135 der gemeentewet is neergelegd de wetgevende bevoegdheid van den Raad, het voornaamste doel van zijne werkzaamheid; dat aan den Raad behoort het maken van de verordeningen, die in het belang der openbare orde, zedelijkheid, gezondheid, in het algemeen voor den goeden gang van de huishouding der gemeente worden vereischt;

dat de Raad dus de bevoegdheid heeft om verordeningen te maken, welke de eigenaars beperken in het gebruik van hunne eigendommen;

dat dan zoodanige verordeningen moeten inhouden de bijzondere verplichtingen, welke hierbij aan de eigenaren worden opgelegd, hetzij om te doen, hetzij om na te laten;

dat in de verordening hier bedoeld, geen enkele den eigendom beperkende verplichting voorkomt, dat zij verbiedt noch gebiedt iets hoegenaamd; dat in art. 180 gemeentewet aan Burgemeester en Wethouders de bevoegdheid wordt gegeven, in hunne hoedanigheid als uitvoerders der verordeningen van den Raad, om te doen wegnemen, beletten of verrichten hetgeen in strijd met die verordeningen wordt daargesteld, ondernomen of nagelaten;

dat de Raadsverordening in meerderen of minderen omvang aan de uitvoerende macht de nadere regeling voor de bijzondere gevallen van de door haar vastgestelde voorschriften mag overlaten, mits slechts hiervoor worde gezorgd, dat bij niet-naleving van de voorschriften ter uitvoering der verordening gegeven, tevens de verordening zelve wordt overtreden;

dat dus deze verordening zooals gezegd, niets inhoudende van eene beperking in het gebruik van eigendommen, niet aan B. en W. den last kan geven om zoo eene beperking daar te stellen en alzoo is in strijd met de wet;

dat dus de beslissing der rechtbank in dit opzicht was volkomen terecht;

dat door appp. ook nog is aangevoerd, dat niet alleen uitvoering der gemeenteverordeningen, maar ook de zorg voor zooveel van hen afhangt, — d. i. niet publiekrechtelijk aan derden tot last komt — voor de veiligheid van den publieken weg in art. 179 der gemeentewet zelfstandig aan B. en W. is opgedragen en dat waar alzoo bij eene verordening als de onderwerpelijke B. en W. tot taak krijgen om in ieder geval te beoordeelen of zoodanige bouwvalligheid bestaat dat zij de publieke veiligheid in gevaar brengt en om te bepalen of dat gevaar door herstelling kan worden verhoed dan wel slooping geboden is,

dat daarvan die taak binnen den kring hunner wettelijke functie vallende, niet gesegd kan worden, dat zij hun onwettig is gedelegeerd;

O. hieromtrent, dat waar art. 179h der gemeentewet aan B. en W. opdraagt de zorg, zoover van hen afhangt, o.a. voor de vrijheid en veiligheid der publieke wegen, die zorg voor zoover zij beperking in het gebruik van eigendommen ten gevolge mocht hebben of zelfs slooping, volgens art. 625 B. W. in overeenstemming met eene openbare verordening moet worden uitgeoefend, eene verordening, die thans moet geacht worden niet aanwezig te zijn, vermits de onderhavige, wegens haren genoemden strijd met de wet, door B. en W. niet tot grondslag van de in casu door hen uitgeoefende zorg kan strekken;

O. dat app. wat eindelijk betreft de gevraagde condemnatie, meent te moeten opmerken, dat, wordt de ingestelde actie ontvankelijk en gegrond verklaard, veroordeeling tot vergoeding der aangerichte schade dan uit den aard der zaak passende is, doch dat het toch in elk geval niet zou aangaan, dat de burgerlijke rechter het openbaar gezag veroordeelde, om in vorigen toestand terug te brengen datgene, wat voor de openbare veiligheid door dat openbare gezag is weggenomen of onschadelijk gemaakt;

O. daaromtrent, dat in art. 1401 B. W. de bepaling niet wordt gevonden, dat de vergoeding der schade alleen bestaan zal in het betalen eener geldsom.

Dientengevolge werd het vonnis der rechtbank van 1 Mei 1889 wegens appel (36e V. 220) bevestigd.

Bij zeer uitvoerig vonnis van de rechtbank te Almelo van 29 Mei 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7713) is de gedaagde gemeente Enschedé veroordeeld aan eischer te vergoeden de schade geleden en nog te lijden wegens het krachtens art. 180 der gemeentewet door B. en W. afbreken van eischers woningen, niet binnen de rooilijnen volgens rooiing krachtens verordening van den Raad gebouwd.

De rechtbank overwoog onder meer:

O. dat niet alleen de gedaagde implicite maar de Officier van Justitie zelfs uitdrukkelijk van oordeel is, dat de rechtbank onbevoegd is ratione materiae, om van de vordering kennis te nemen en er alsoo termen zijn in de 1ste plaats ambtshalve te onderzoeken of de rechtbank bevoegd is om van deze zaak kennis te nemen, te meer daar de daarvoor aangevoerde gronden ten nauwste samenhangen met de ontvankelijkheid der actie in het algemeen;

O. dat het hier geldt eene actie tot schadevergoeding op grond van krenking van eigendomsrecht of zooals eischer ook beweert op grond van gedeeltelijke ontzetting uit zijn eigendom en ontneming van de vruchtbare beschikking over zijn eigendom door de gedaagde gemeente;

O. dat art. 153 der Grondwet alle twistgedingen over eigendom en andere burgerlijke rechten brengt tot de kennisneming der rechterlijke macht;

O. dat een geschil loopende over de vraag of eischer's eigendom al dan niet met recht is geschonden, (in casu zijne woningen met recht gedeeltelijk zijn afgebroken en van een gedeelte hem 't genot met recht is ontnomen) ontegenzeggelijk is een geschil over eigendomsrecht, terwijl de rechtsvordering tot vergoeding der door die pretens onrechtmatige daad van gedaagde geleden schade, blijkens art. 1401 B. W. behoort tot de burgerlijke rechten;

O. dat nu de wet geen anderen rechter heeft aangewezen om geschillen over vermogensrechten tusschen private of natuurlijke personen en zedelijke

lichamen, als staatsrechtelijke corporaties zijn, te beslissen, de gewone rechter moet geacht worden daartoe bevoegd te zijn, te meer daar anders de ingezetenen geen bescherming zouden kunnen vinden tegen de meest schreeuwende onrechtmatige daden van zoodanige corporaties;

O. dat de rechtbank, als de gewone rechter alzoo bevoegd is om van de onderwerpelijke vordering kennis te nemen;.....

O. dat wat de ontvankelijkheid der vordering in het algemeen aangaat, het verweer van gedaagde kan worden samengevat in de bewering dat eene gemeente door hare organen, tevens hare bestuurders, handelende binnen den algemeenen kring hunner bevoegdheid, niet kan plegen een onrechtmatige daad en tot vergoeding der dientengevolge door private personen geleden schade kan worden verbonden;

O. daaromtrent dat een gemeente is een zedelijk lichaam, persona moralis, 't welk het burgerlijk recht, blijkens art. 1690 B. W. als rechtspersoon erkent en dat blijkens artt. 1691, 1692 en 1693 van dat wetboek, door zijn bestuur, handelend kan optreden en vermogensrechtelijke verbintenissen aangaan;

O. dat die verbintenissen door de wet niet zijn beperkt tot het sluiten van contracten, maar ook kunnen ontstaan uit onrechtmatige daden, zooals volgt uit de algemeene bewoordingen van art. 1692 „de bestuurders van een zedelijk lichaam zijn gerechtigd hetzelve aan derden te verbinden", terwijl in casu zelfs door gedaagde niet is beweerd dat het dagelijksch bestuur der gemeente Enschedé tot de quaestieuse handelingen onbevoegd was, maar integendeel dat bedoeld bestuur binnen den kring zijner bevoegdheid heeft gehandeld;

O. toch, dat de verbintenissen ontstaan zoowel door rechtmatige als door onrechtmatige handelingen en ons burgerlijk recht geen onderscheid maakt tusschen natuurlijke en moreele personen, maar in art. 1401 spreekt van elke onrechtmatige daad, waardoor een ander schade wordt veroorzaakt en in art. 1402 zegt: „Een ieder is aansprakelijk voor de schade door zijne daad veroorzaakt," zonder onderscheid te maken of die door een zedelijk lichaam, 't welk de wet elders als rechtspersoon erkent, is veroorzaakt en aan wien die is veroorzaakt;

O. dat deze opvatting ook niet is in strijd met algemeene rechtsbeginselen, maar geheel overeenstemt met de eischen van het maatschappelijk verkeer, dat ze dringend vordert, terwijl de tegenovergestelde leer dat een staatsrechtelijke corporatie nimmer het onrecht wil en dus geen onrechtmatige daad kan plegen, tot allerlei ongerijmdheden leidt en de ingezetenen geheel aan willekeurige rechtskrenking van de zijde dier corporaties zou blootstellen;

O. dat alzoo eischer in het algemeen moet geacht worden ontvankelijk te zijn in de ingestelde vordering;

O. dat volgens art. 1c der destijds vigeerende bouwverordening de rooilijnen voor den Kneedweg en het Gronausche voetpad zijn bepaald op die bij dat artikel behoorende bijlage J;

O. dat uit een bij afschrift overgelegd besluit van B. en W. der gemeente Enschedé blijkt dat B. en W. van die gemeente, ingevolge art. 1 der bouwverordening rooiing hebben gegeven, zooals in art. 1c der voormelde verordening respectievelijk voor den Kneedweg en het Gronausche voetpad is vastgesteld;

O. dat uit een en ander volgt, dat wanneer in die aangewezen rooilijn een huis wordt gebouwd zoodat die rooilijn naar de zijde van de straat niet wordt overschreden, het gedeelte van den grond dat buiten die rooilijn aan de zijde van de straat komt te liggen inderdaad openbare straat wordt;

O. dat daardoor het vrije en uitsluitende gebruik, 't welk de eigenaar volgens art. 625 B. W. van zijn grond kan maken, ophoudt, en daarvoor in de plaats treedt het vrije gebruik van een ieder, terwijl het openbaar gezag daardoor grootendeels 't genot van- en de beschikking krijgt over eens anders goed, zonder voorafgaande schadeloosstelling van den eigenaar voor het verlies daarvan, 't geen met een ontzetting uit den eigendom mag worden gelijk gesteld;

O. dat de quaestieuse bouwverordening op dit punt alzoo is in strijd met de Grondwet, die in art. 151 bepaalt, dat niemand uit zijn eigendom kan worden ontzet, dan na voorafgaande verklaring bij de wet, dat het algemeen nut de onteigening vordert en tegen voorafgaande schadeloosstelling, en met art. 625 B. W. dat slechts beperking van het eigendomsrecht door openbare verordeningen toelaat;

O. dat nu wel gedaagde daartegen heeft aangevoerd, dat die verordening evenwel volgens artt. 153, 154, 155 en 156 der gemeentewet geldig is, zoolang ze niet door den Koning is geschorst of vernietigd, doch daarbij uit het oog verliest dat deze bepalingen niet uitsluiten de bevoegdheid der rechterlijke macht om in voorkomende gevallen te onderzoeken of die verordening is in strijd met de wet en ze in dat geval en op dien grond verbindende kracht te ontzeggen;

O. dat die verordening alzoo op dit punt geen verbindende kracht heeft en het beroep van gedaagde op art. 180 der gemeentewet in verband met de meergemelde destijds te Enschedé vigeerende bouwverordening tot rechtvaardiging van de bedoelde onrechtmatige handeling alzoo is onaannemelijk;

O. dat wat den eersten grondslag der verordening betreft, het dagelijksch bestuur der gemeente Enschedé, alzoo niet heeft gehandeld krachtens eene wettige verordening binnen den kring zijner bevoegdheid, doch de gedaagde gemeente evenwel voor de handelingen van zijn bestuur aansprakelijk is, daar dit bestuur in deze heeft gehandeld ter uitvoering van die, door den raad der gemeente Enschedé als orgaan dier gemeente, vastgestelde verordening;

O. dat die handelingen in zooverre moeten geacht worden door toedoen van de gedaagde te zijn geschied en haar dagelijksch bestuur dan ook volgens art. 1692 B. W. de gemeente als zedelijk lichaam in deze aan eischer heeft verbonden tot vergoeding der schade, door hem tengevolge van die handelingen geleden.

Men zie hierbij ook de arresten van den H. R. van 20 Mei 1889 (26e V. blz. 204), 6 November 1899 (36e V. blz. 219) en 28 Mei 1900 (37e V. blz. 266).

Men vergelijke hiermede de arresten hierboven in de aanteekening op art. 625 (blz. 219 en volgende).

In cassatie van het arrest van het Hof te Amsterdam van 18 October 1901 (38e V. blz. 175) werd door den Hoogen Raad bij arrest van 24 December 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7849) beslist als volgt:

Met het recht van den grondeigenaar om op zijn grond zoo hoog te bouwen als hem goeddunkt is in strijd het door een ander zonder zijne toestemming spannen en gespannen houden van telephoondraden boven dien grond.

De grondeigenaar kan daartegen met eene vordering tot amotie en schadevergoeding opkomen ook omdat hij daardoor in de uitoefening van zijn recht om op den grond te bouwen wordt belemmerd.

De gansche telegraafwet van 7 Maart 1852 (Staatsblad n°. 48), en dus ook

art. 4, ofschoon in hare toepassing niet beperkt tot Rijksinrichtingen, stelt alleen bepalingen vast omtrent de internationale en intercommunale electromagnetische verkeersinrichtingen.

Bij arrest van 21 November 1892 (*Weekblad van het Recht* n°. 6282) van 's Hoogen Raads strafkamer was beslist dat telegraafwerken *in art.* 351 *Strafrecht* omvat telephoonwerken.

Bij vonnis der rechtbank te Breda van 17 December 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7708) werd, met betrekking tot een eisch om schadevergoeding wegens ondergraving van eischers grond bij afbraak van een gemeenen scheidsmuur en dientengevolge verzakking van zijn huis enz., welke schade door gedaagde beweerd werd *in natura* te zijn hersteld, beslist dat de gedaagde, bijaldien hij onrechtmatige daden pleegde, daardoor werd schuldenaar eener *geldschuld*, en hem niet het recht toekomt om in plaats van zich van deze geldschuld te kwijten, zelf, naar eigen inzicht, met door hem gekozen krachten, op het erf des eischers te doen verrichten die herstellingen, welke naar zijne meening door zijne onrechtmatige daden zijn noodzakelijk geworden, en alzoo zelf ten nadeele, in ieder geval ten ongerieve des eischers eene bestemming te geven aan de gelden, die hij ten titel van schadevergoeding aan den eischer zal hebben uit te betalen.

Bij vonnis van de rechtbank te 's Hertogenbosch van 4 Januari 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7708) waren eenige watermolenaars te St. Oedenrode toegelaten tot getuigenbewijs van feiten ter zake van op- en aan den provincialen grintweg door de tramwegmaatschappij „de Meijerij" verrichte en aan hun watermolen schade berokkenende werken.

Bij arrest van het Hof aldaar van 10 December 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7739) is echter dit vonnis vernietigd en zijn de vorderingen van eischers ten deele, nl. voor zooveel ze strekten tot opruiming der werken en tot het nemen van voorzorgsmaatregelen, niet-ontvankelijk verklaard en ten deele, voor zooveel ze strekten tot schadevergoeding, ontzegd.

Zie met betrekking tot eene vordering wegens schade aan een openbaren weg het arrest van den H. R. van 18 April 1902 in de aanteekening op art. 153 der Grondwet van 1887. Vergelijk daarbij het arrest van 11 Juni 1900 in het 38e V. blz. 171.

Art. 1403. In eene vordering tegen den Staat tot vergoeding der schade, geleden doordat zijne douane-ambtenaren goederen van eischeres, die ter visitatie waren aangeboden en op grond van te lage aangifte voor een deel waren teruggezonden, hadden verfrommeld en onoordeelkundig behandeld, voor welke nalatigheid en achteloosheid zijner ambtenaren de Staat aansprakelijk werd geacht, werd door de rechtbank te 's Gravenhage bij vonnis van 24 April 1901 eischeres niet-ontvankelijk verklaard, op grond:

dat de eischeres alzoo stelt dat de ambtenaren door een publiekrechtelijke daad immers in de uitoefening eener hun door de wet opgedragen functie, de litigieuse goederen onder zich hebben gekregen;

dat met betrekking tot daden van ambtenaren d. i. van hen wien een publiekrechtelijke functie is opgedragen en mitsdien optreden als organen van het Staatsgezag niet toepasselijk is art. 1403 B. W. regelende, behalve hetgeen

hier in ieder geval buiten beschouwing kan blijven, de aansprakelijkheid van meesters en degenen die anderen aanstellen tot de waarneming hunner zaken voor de schade door hunne dienstboden en ondergeschikten veroorzaakt in de werkzaamheden waartoe zij hen gebruikt hebben;

dat toch dit artikel als behoorende tot de regelen van het privaatrecht, onderstelt en alzoo vereischt een privaatrechtelijken band tusschen hem die aanstelt en den aangestelde en deze band in casu ontbreekt;

dat ook overigens geen wetsbepaling den Staat aansprakelijk maakt voor daden of verzuimen van ambtenaren als de litigieuse.

Bij arrest van het Hof van 26 Mei 1902 (t. a. p.) werd dit vonnis vernietigd en de vordering, hoewel zij werd ontzegd, toch ontvankelijk geacht op grond dat de wettelijke bevoegdheid der ambtenaren tot aanhouding en onderzoek van goederen niet medebrengt en dus niet rechtvaardigt eene slordige en onoordeelkundige behandeling daarvan, zoodat de Staat door zijne ambtenaren als zijne organen, onbevoegdelijk aldus handelende, als rechtspersoon zich schuldig maakt aan hetzij eene onrechtmatige daad, hetzij eene nalatigheid of onvoorzichtigheid, waarvoor hij op grond der artt. 1401 en 1402 B. W. tot schadevergoeding is gehouden.

WET *van 9 October* 1841 (*Staatsblad* n°. 42), *betrekkelijk de rechtsmacht der hooge en andere heemraadschappen, dijk- en polderbesturen enz.* (*blz.* 424).

Deze wet is vervallen door die van 9 Mei 1902 (Staatsblad n°. 54), tot toekenning van eenige bevoegdheden aan de besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders.

Art. 17. In zake verzet van de gemeente Naaldwijk, als zijnde als onderhoudsplichtig aangelande beschouwd, tegen een dwangbevel van Delfland, werd bij vonnis der rechtbank te 's Gravenhage van 20 November 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7738) beslist als volgt:

Waar de Raad zelf van de gemeente, die oppositie doet, op den ligger vermeldt, dat de weg, die aan de Dijksloot grenst, in eigendom toebehoort aan de gemeente, in verband met het feit, dat de gemeente zich als eigenaar van den weg gedraagt, vloeit voort dat de opposante is aangeland van de Dijksloot.

Het voorschrift van art. 17 der wet van 9 Oct. 1841 (Staatsblad n°. 42), moet in dien zin worden opgevat dat het bewijs der schuldplichtigheid kan worden geleverd op de wijze als overeenstemt met de bewijsregeling in de reglementen van ieder hoogheemraadschap, waterschap enz. vastgesteld.

Nu in het in 1844 voor het hoogheemraadschap Delfland geldende reglement van 24 Febr. 1804 geenerlei bepalingen omtrent bewijsvoering in deze voorkomen, kan aan den op 4 Jan. 1844 door dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland vastgestelden „staat" geen bewijskracht ten aanzien der schuldplichtigheid worden toegekend.

De rechtbank overwoog omtrent een en ander:

O. dat de opposante heeft ontkend te zijn onderhoudsplichtig aangeland van

de Dijksloot, welker uitdieping de bij dwangbevel gevorderde kosten heeft veroorzaakt;

O. dat daarbij door de opposante is ontkend niet alleen de onderhoudsplicht, maar ook het aangeland zijn, vermits wanneer de onderhoudsplicht alleen werd ontkend, de opposante had kunnen volstaan met dien plicht te ontkennen, gelijk ze later meer gemotiveerd doet;

dat immers deze ontkentenis is de ontkentenis vau de stelling van den geopposeerde dat de opposante is onderhoudsplichtig aangelande van de Dijksloot, welke stelling zoowel het feit bevat dat de opposante is aangelande als dat zij als zoodanig met het onderhoud is belast en dat waar de geopposeerde zelf beide rechtsfeiten in één stelling samenvatte in het dwangbevel, de ontkentenis van die stelling ook was de ontkentenis van beide rechtsfeiten, hetgeen ook aan den geopposeerde die met de gezegde samenvatting een aanvang maakte, duidelijk moest zijn, dat dan ook de poging van den geopposeerde om het feit van aangeland te zijn als door opposante niet betwist aan te nemen, niet kan slagen;

dat evenwel waar door den in het geding gebrachten ligger, geregistreerd te 's Gravenhage enz., wordt bewezen dat de Raad zelf van de gemeente, die opposite doet, op dien ligger op 23 Mei 1874 vermeldde, dat de weg, die gelijk onbetwist is aan de Dijksloot grenst, in eigendom toebehoort aan de gemeente Naaldwijk, zijnde de grond van de goot tot aan de huizen (dus aan de overzijde van den weg) van de eigenaren van de huizen, daaruit in verband met het door de opposante erkende feit, dat zij zich als eigenares van den weg gedraagt en de berm bepoot, voortvloeit, dat de opposante is aangelande van de Dijksloot, terwijl het feit dat eigenaren van de huizen aan de overzijde van den weg gelegen in de berm aan de Dijksloot stoepen en hoofden maken zonder vergunning te vragen daartegen geen bewijs van eigendom voor die huiseigenaren vormen kan, als zijnde van minder aanbelang en zeer goed bij gedoogen mogelijk, zoodat het deswege gedaan bewijs-aanbod kan worden gepasseerd;

O. dat de geopposeerde evenwel niet alleen moet bewijzen dat de opposante is aangelande van de Dijksloot maar ook, dat op de aangelanden de onderhoudsplicht van de Dijksloot rust;

O. dat de geopposeerde dan ook stelt, dat dit bewijs wordt geleverd door den in het geding gebrachten „staat van de boezemwateren en vaarten in Delfland met aanwijzing ten wiens laste die zijn gelegen en der dieptens welke dezelve behooren te hebben" zijnde ongeteekend geregistreerd te 's-Gravenhage enz., op welken staat onder n°. 42 voorkomt:

„de Dijksloot van de Mariendijk langs Hondsholredijk tot de scheepmakerij gelegen ten laste van aangelanden" welke staat zooals is onbetwist, door dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland is vastgesteld op 4 Jan. 1844;

O. dat dus de vraag is of die staat gemeld bewijs oplevert, dat hieromtrent geldt de bepaling van art. 17 van de wet van 9 Oct. 1841 (Staatsblad n°. 42) waarbij wordt bepaald dat ten opzichte van de schuldplichtigheid de gewone regelen van rechten niet worden gevolgd maar die schuldplichtigheid als in rechten voor bewezen wordt gehouden wanneer dezelve zal zijn geconstateerd of er van blijken zal op zoodanige wijze als met de reglementen van ieder der voormelde collegies of besturen overeenstemt, behoudens het tegenbewijs; dat dus de wetgever zelf geen bijzondere bewijsregelen gevende, bepaalde dat het bewijs — behoudens tegenbewijs — zou kunnen geleverd worden op eene wijze

als in overeenstemming was met de reglementen van ieder hoogheemraadschap enz., m. a. w.: als was overeenstemmende met de bewijsregeling in de reglementen van ieder hoogheemraadschap, waterschap, enz. vastgesteld;

dat alzoo de bijzondere wetgeving op dit gebied van bewijslevering welke voor de waterschappen werd geschapen of erkend, bij de wet werd opgedragen aan hen die de reglementen op de waterschappen maakten, blijkens de bepalingen van de Grondwet, de Provinciale Staten, als de bijzondere opperwetgevers van de waterschappen, die de reglementen kunnen veranderen of vernieuwen; dat nu tijdens dijkgraaf en hoogheemraden den voormelden staat maakten, voor dit hoogheemraadschap Delfland geldig was het door het departementaal bestuur van Holland gemaakte reglement van 24 Februari 1804, waarin generlei bepalingen omtrent bewijsvoering in dezen voorkomen;

dat alzoo aan den staat van 1844 waarbij de schuldplichtigheid ten deze wordt vermeld als ten laste van de aangelanden komende, bij gebreke van een reglement, waarmede dit bewijsstuk was overeenstemmende, geen bewijskracht kan worden toegekend;

dat immers voor de bepalingen omtrent de bewijsvoering, die in het reglement ontbreken, niet in de plaats kunnen treden de bepalingen in dit reglement omtrent de macht van hoogheemraden, welke daarin omschreven macht trouwens in het algemeen slechts is eene van uitvoerenden, niet van wetgevenden aard;

O. dat, waar dus dijkgraaf en hoogheemraden evenmin macht hadden om zich een bewijsstuk te verschaffen van de schuldplichtigheid omtrent de wateren in hun ressort als om de schuldplichtigheid op bepaalde categorieën van personen of op bepaalde personen te leggen, zij, waar geen bijzondere regelen van bewijsvoering in een reglement zijn opgenomen de schuldplichtigheid van de opposante volgens de gewone regelen van het bewijs zullen moeten aantoonen, wordende die gewone regelen alleen dan ter zijde gesteld als er eene andere regeling bestaat;

dat nu op aangelanden geen schuldplichtigheid rust, alleen omdat zij aangeland zijn; dat wijders de in het geding gebrachte correspondentie tusschen dijkgraaf en hoogheemraden en burgemeester en wethouders van Naaldwijk in 1882, hiervoren aangehaald, wel doet zien dat in dat jaar B. en W. de Dijksloot hebben doen uitbaggeren, maar dit feit naar het oordeel van de rechtbank nog niet de schuldplichtigheid van de opposante bewijst, tot bewijs van welke schuldplichtigheid toch meerdere zulke feiten zouden noodig zijn;

O. dat mitsdien daar de geopposeerde in gebreke is gebleven van de schuldplichtigheid van opposante te doen blijken, het verzet door de opposante gegrond is.

Dientengevolge werd de gemeente Naaldwijk goed opposante verklaard en het dwangbevel buiten effect gesteld.

Bij vonnis van de Haagsche rechtbank van 8 December 1897 (*Weekblad van het Recht* n°. 7095) was, met betrekking tot het verzet van twee polders tegen een dwangbevel van Delfland tot betaling der kosten van uitdieping der Wennetjessloot, waarvan die polders onderhoudsplichtig waren geacht, anders dan in 1901 beslist, dat Delfland ten bewijze van den betwisten onderhoudsplicht kon volstaan met aan te toonen dat de autoriteit die krachtens de bestaande reglementen bevoegd was ten dezen regelend op te treden, in overeenstemming met die reglementen had gemaakt een stuk, een ligger, een staat, waarbij die onderhoudsplicht werd geconstateerd; dat uit art. 18 van het reglement

van 1804 volgde, dat Delfland in 1844 bevoegd was om den onderwerpelijken onderhoudsplicht te regelen en dit gedaan had bij den op 1 Januari 1844 vastgestelden staat, en dat bij dien staat onderhoudsplicht — niet werd opgelegd doch alleen — werd *geconstateerd*, wat in casu met het oog op art. 17 der wet voldoende was.

Zie over de quaestie een ingezonden bijdrage in het *Weekblad* voornoemd n°. 7740.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 13 Juni 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7792) werd de voorgestelde niet-ontvankelijkheid van de voorziening in cassatie van het vonnis van 20 November 1901 verworpen, dat vonnis vernietigd, en de zaak naar dezelfde rechtbank verwezen ten einde haar met inachtneming van het arrest verder te behandelen en te beslissen. De H. R. verstond:

dat eene vordering, gegrond op eene publiekrechtelijke verplichting om als aangeland eene watering te onderhouden, niet is eene zakelijke rechtsvordering, maar integendeel waar het aankomt op de vraag, of de rechtbank daarvan ingevolge art. 15 der wet van 1841 in het eerste of in het hoogste ressort kennis neemt, valt onder den regel van art. 54 n°. 2 Recht. Organ.;

dat voor de toepassing van art. 17 van eerstgemelde wet niet meer wordt gevorderd dan dat de schuldplichtigheid geconstateerd zij overeenkomstig het reglement van het betrokken waterschap. Aldus overwoog de H. R. hieromtrent:

dat de rechtbank het door den verweerder in zijne hoedanigheid gedaan verzet tegen het dwangbevel gegrond heeft verklaard, omdat de eischer in zijne hoedanigheid niet had doen blijken van de schuldplichtigheid van de gemeente Naaldwijk om het ten processe bedoelde gedeelte van de Dijksloot te onderhouden;

dat meer bepaald alle bewijskracht voor die schuldplichtigheid door de rechtbank is ontzegd aan den in het geding gebrachten staat van de boezemwateren en vaarten in Delfland met aanwijzing ten wiens laste die zijn gelegen en der dieptens welke dezelve behooren te hebben door dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland vastgesteld op 4 Januari 1844, omdat die staat niet gezegd kon worden de schuldplichtigheid te constateeren in overeenstemming met het reglement van het waterschap, zooals art. 17 der wet van 1841 vordert, nu niet blijkt, dat die staat is opgemaakt in overeenstemming met eene bewijsregeling in het reglement van Delfland vastgesteld, en nu eene zoodanige regeling in het reglement van Delfland van 1804 ontbreekt, daarvoor niet in de plaats kan treden de macht die bij dat reglement aan dijkgraaf en hoogheemraden is opgedragen, die trouwens in het algemeen slechts is eene uitvoerende en niet eene wetgevende macht;

O. dat deze rechtsbeschouwing geen steun vindt in de ten deze toepasselijke bepalingen;

dat toch bij art. 17 der wet van 1841 is bepaald, dat de schuldplichtigheid als in rechten voor bewezen zal worden gehouden wanneer dezelve zal zijn geconstateerd of daarvan blijken zal op zoodanige wijze als met de reglementen van ieder college of waterschapsbestuur overeenstemt, behoudens het tegenbewijs, zonder dat daarbij is voorgeschreven dat moet blijken op welke wijze en langs welken weg het bestuur er toe is gekomen om eene schuldplichtigheid als bestaande te erkennen;

O. dat deze opvatting in overeenstemming is met de geschiedenis der wet van 1841, omdat daaruit wel blijkt, dat in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

de vraag is behandeld of bij verzet tegen een dwangbevel dat voor den rechter gebracht wordt, de gewone regelen van het bewijs al of niet zullen gelden, maar uit niets blijkt, dat het de bedoeling geweest is om het constateeren van eene schuldplichtigheid door een waterschapsbestuur aan eenigen anderen regel te binden, dan dat dit zou geschieden overeenkomstig het reglement van dat waterschap, terwijl integendeel uit hetgeen bij de behandeling der artt. 13 en 17 is voorgevallen, veeleer mag worden afgeleid, dat men, ten einde de polderbesturen niet in ongelegenheid te brengen, voor het bewijs der schuldplichtigheid niets meer heeft willen vorderen dan dat daarvan bleek uit de kohieren, schotboeken, schuldboeken, registers en andere bescheiden;

O. dat hieruit volgt, dat toen in 1844 dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland den staat vaststelden, waarbij de gemeente Naaldwijk als onderhoudsplichtig aangeland van een gedeelte van de Dijksloot wordt aangewezen, dat bestuur niet gezegd kan worden in strijd te hebben gehandeld met de wet van 1841;

dat trouwens het reglement van Delfland van 1804 naar hetwelk dat hoogheemraadschap in 1844 bestuurd werd, niets voorschrijft omtrent de wijze waarop de polderplichtigheden zullen worden geconstateerd, zoodat dijkgraaf en hoogheemraden daarin volkomen vrij waren, en zeker niet kan gezegd worden dat zij niet in overeenstemming met het reglement hebben gehandeld al hadden zij, zonder inachtneming van bewijsregelen de schuldplichtigheid van Naaldwijk geconstateerd;

O. bovendien, dat door het constateeren eener polderplichtigheid en het brengen van den polderplichtige op een staat of ligger, zooals in deze is geschied, het bestuur van Delfland niet geacht kan worden een nieuwen last aan de gemeente Naaldwijk te hebben opgelegd, maar alleen eene wellicht sedert onheuglijke jaren bestaanden toestand te hebben erkend en, behoudens tegenbewijs, vastgesteld;

dat deze handeling kan zijn de uitvoering eener bestaande regeling, maar waar die niet bestaat, zooals in deze als eene bestuursdaad is te beschouwen waartoe dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland krachtens de in 1844 geldende bepalingen bevoegd waren;

dat toch bij art. 18 van het reglement van 1804 aan dijkgraaf en hoogheemraden uitsluitend was opgedragen, onder het oppertoezicht van hooger bestuur „de besturende en uitvoerende macht over alles wat tot behoud en welzijn van het hoogheemraadschap van Delfland strekken kan, mitsgaders tot instandhouding van goede orde en veiligheid betrekkelijk tot deszelfs waterstaat in het algemeen en", onder meer ook „betrekkelijk deszelfs boezem";

O. dat derhalve de rechtbank door te oordeelen, dat voor de toepassing van art. 17 der wet van 1841 meer gevorderd wordt dan dat de schuldplichtigheid geconstateerd zij overeenkomstig het reglement van het betrokken waterschap, dat artikel in verband met art. 18 van het reglement van Delfland van 1804 verkeerd heeft toegepast en geschonden, en dat mitsdien het middel van cassatie is gegrond en het bestreden vonnis behoort te worden vernietigd.

GEMEENTEWET (*blz.* 665).

Art. 135. Zie het arrest van den H. R. op art. 625 Burg. Wetb. en een vonnis van de rechtbank te Almelo op art. 1401 B. W.

Zie een vonnis van de rechtbank te Middelburg op art. 184 Wetboek van Strafrecht.

Zie verder op art. 1401 B. W. het arrest van het Hof te 's Gravenhage van 26 Juni 1902.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 10 Maart 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7739) werd ten aanzien van de bepaling eener gemeenteverordening houdende een algemeen gebod tot opruiming of in orde brenging van daarbij omschreven voor de gezondheid nadeelige of voor de buren hinderlijke inrichtingen, op schriftelijk bevel van B. en W. binnen den daarbij aangeduiden termijn, beslist dat ze niet inhoudt eenige delegatie der macht die krachtens de artt. 134 en 135 der gemeentewet uitsluitend aan de gemeenteraad toekomt; dat het daarbij alleen geldt de al of niet toepasselijkheid der verordening op eenig bijzonder geval; dat de vraag of eene gemeentelijke verordening in eenig bijzonder geval al of niet toepasselijk is, niet door den gemeenteraad kan worden beslist, doch behoort tot de uitvoering der verordening, dus tot den werkkring van B. en W., aan wie volgens art. 179*a* der gemeentewet in den regel het uitvoeren der verordeningen van den Raad is opgedragen.

Met betrekking tot een onder straf bedreigd plaatselijk verbod van den gemeenteraad om gebouwen te plaatsen langs den openbaren weg die niet zijn te lood of zich niet bevinden in de rooiingslijn, door B. en W. aangewezen, besliste de Hooge Raad bij arrest van 10 November 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7834), dat het aanwijzen dier lijn overeenkomstig het bepaalde niets anders is dan het middel om *uitvoering* te geven aan het door den Raad vastgestelde verbod, en dat artikel derhalve aan B. en W. geen andere taak oplegt dan die bij art. 179*a* der gemeentewet hun is opgedragen.

Men zie hierbij ook de arresten in het 37e V. blz. 266 en 273—278.

Art. 179 h. Over de kracht der hier aan B. en W. opgedragen zorg, zie arrest Hof 's Gravenhage op art. 1401 B. W.

Ter zake eener vordering van den eigenaar van een dijk tegen de gemeente wegens eigendomskrenking door het afsteken van het grasgewas ten behoeve van het onderhoud van den openbaren weg, zijnde de dijk over 10 meter breedte openbare weg, werd door de rechtbank te Breda bij vonnis van 15 April 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7793) niet-ontvankelijkheid uitgesproken op grond:

dat het eigendom bekleefd is met den last van openbaren weg en daardoor in dier wege beperkt als het publiekrechtelijke karakter van den weg meebrengt;

dat door den eischer niet is betwist dat de gemeente door het college van B. en W. verplicht is te zorgen voor de veiligheid en het onderhoud van dezen weg als openbaren weg, en dat de door gedaagde ten laste gelegde handelingen, zelfs naar de voorstelling daarvan door den eischer, beperkt zijn gebleven binnen

de 10 meter kruinsbreedte, dus binnen het gedeelte dat met openbaren weg belast is; waaruit volgt dat de maatregelen die daartoe genomen en uitgevoerd worden behooren tot het publiekrechtelijke terrein waarover het oordeel niet aan den burgerlijken rechter staat.

Art. 180. Zie het vonnis van de rechtbank te Almelo, en het arrest van het Hof te 's Gravenhage op art. 1401 B. W.

Art. 258. Bij vonnis der rechtbank te Roermond van 12 December 1901 (*Weekblad van het Recht* n°. 7735) werd beslist, dat tolgeld niet kan worden ingevorderd door middel van een dwangbevel, omdat, zooals voldoende volgt uit de beperking van art. 14 der wet van 22 Mei 1845 (Staatsblad n°. 22) — welk artikel ook geldt voor invordering van plaatselijke belastingen — invordering van tolgeld door middel van een dwangbevel zonder bestaande kohieren of rollen niet bestaanbaar is; en voorts dat een gemeenteraad ook niet bevoegd is de artt. 258 tot 263 der gemeentewet van toepassing te verklaren op tol- of weggeldheffing.

KON. BESLUIT van 17 *December* 1851, n°. 21, *goedkeuring van het reglement voor het hoogheemraadschap van Schieland* (*blz.* 712).

Bij Kon. besluit van 20 Januari 1902, n°. 13 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen de goedkeuring der algemeene keur voor dit hoogheemraadschap.

KON. BESLUIT van 20 *December* 1852, n°. 35, *goedkeuring van het reglement voor het hoogheemraadschap van Delfland* (*blz.* 754).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 September 1902, n°. 37.

KON. BESLUIT van 19 *Augustus* 1854, n°. 71, *goedkeuring van een reglement voor den Grooten St. Johannesgasterveenpolder* (*blz.* 771).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door een nieuw, goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 October 1902, n°. 29.

KON. BESLUIT van 8 *December* 1854, n°. 66, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor den polder Egmondermeer* (*blz.* 778).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 September 1902, n°. 37.

KON. BESLUIT *van* 17 *Januari* 1855, *n°.* 75, *goedkeuring van het reglement voor den Haskerveenpolder* (*blz.* 781).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 October 1902, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 20 *Augustus* 1857, *n°.* 67, *goedkeuring van het reglement voor het grootwaterschap van Woerden* (*blz.* 838).

Bij Kon. besluit van 25 Februari 1902, n°. 14 is, met vernietiging van een gemeenschappelijk besluit van Gedeputeerde Staten voor Utrecht en Zuidholland, in hooger beroep beslist in zake een algemeene keur van dit grootwaterschap.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1858, *n°.* 40, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 1).

Bij Kon. besluit van 27 December 1902, n°. 31 zijn wijzigingen in de reglementen voor den Noordzijderpolder en den Dijkpolder goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 12 *Augustus* 1858, *n°.* 63, *goedkeuring van het reglement voor de kanalen en daartoe behoorende werken der Overijsselsche Kanalisatie-maatschappij* (1*e V. blz.* 70).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 3 December 1902, n°. 17.

KON. BESLUIT *van* 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 71).

Het reglement voor den polder Over Slingeland is ingetrokken en vervangen door dat voor den polder Over- en Neder Slingeland, goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 Januari 1902, n°. 19.

Wijzigingen in het reglement voor het hoogheemraadschap van Nieuw-Mathenesse zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 September 1902, n°. 37.

KON. BESLUIT van 24 November 1858, n°. 57, *goedkeuring van het reglement voor het bestuur van de banne Zwaag* (1e V. blz. 80).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902, n°. 45.

KON. BESLUIT van 27 November 1858, n°. 61, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1e V. blz. 81).

Het reglement voor den polder Neder Slingeland is ingetrokken en vervangen door dat voor den polder Over- en Neder Slingeland, goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 Januari 1902, n°. 19.

Wijzigingen in het reglement voor den Zemelpolder zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 September 1902, n°. 37.

KON. BESLUIT van 29 November 1860, n°. 57, *goedkeuring van het reglement voor de strijkmolens van de Niedorperkogge en de binnenpolders in die kogge* (1 V. blz. 233).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902, n°. 45.

KON. BESLUIT van 20 Augustus 1861, n°. 81, *goedkeuring van het reglement voor de Strijkmolens van de Schagerkogge en voor de besturen der binnenpolders in die kogge* (2e V. blz. 47).

Bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902, n°. 45 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT van 4 Januari 1862, n°. 101, *goedkeuring van het algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant* (2e V. blz. 82).

Men zie het Kon. besluit van 13 Juni 1902, n°. 36, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van den polder van der Eigen tegen de wijze van onderhouden van de Hertogswetering door het bestuur van het waterschap het Hoog Hemaal.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1864, *n°.* 31, *goedkeuring van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat in Groningen* (*3e V. blz.* 71).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 17 September 1902, n°. 33.

KON. BESLUIT *van* 21 *Augustus* 1865, *n°.* 41, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Loenderveen* (*3e V. blz.* 268).

Wijzigingen van dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902, n°. 45.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1868, *n°.* 5, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Zuidwending, gemeente Hoogkerk* (*5e V. blz.* 126).

Een nieuw reglement, met intrekking van het oude, is voor dit waterschap vastgesteld en goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 September 1902, n°. 36.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1869, *n°.* 38, *goedkeuring van een reglement voor het waterschap de Fransummer—Wierummerpolder* (*6e V. blz.* 121).

Bij Kon. besluit van 8 September 1902, n°. 36 is een nieuw reglement voor dit waterschap goedgekeurd.

WET *van* 19 *Juli* 1870 (*Staatsblad n°.* 119), *houdende vaststelling der voorwaarden, waarop aan calamiteuse polders in Zeeland tegemoetkoming uit 's Rijks schatkist kan worden verleend* (*7e V. blz.* 95).

In verband met Art. 3 dezer wet zie men het Kon. besluit van 9 Juli 1902, n°. 56, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het niet goedkeuren van een besluit der vergadering van ingelanden van den calamiteusen Nieuw-Neuzenpolder, tot verkoop van inschrijvingen op het Grootboek der Nederlandsche Werkelijke Schuld, ten behoeve van wegsverharding.

KON. BESLUIT van 21 *November* 1870, n°. 16, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Zuidholland* (7e V. blz. 150).

Bij Kon. besluit van 23 Januari 1902, n°. 22 is in hooger beroep beslist op bezwaren in zake het in behoorlijken staat brengen van den Warmonderhamsche weg.

Op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Hillegom is bij Kon. besluit van 23 Januari 1902, n°. 20 in hooger beroep beslist.

Bij Kon. besluit van 20 Juni 1902, n°. 103 is in hooger beroep beslist op bezwaren in zake de plaatsing van het in de gemeente Ter Aar gelegen deel van het Kerker Aarsche voetpad op den ligger der wegen en voetpaden dier gemeente.

KON. BESLUIT van 16 *Augustus* 1871, n°. 11, *goedkeuring van reglementen voor de waterschappen Verbetering en Boven Ouster* (8e V. blz. 82).

Wijzigingen in deze reglementen zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 Januari 1902, n°. 19.

KON. BESLUIT van 30 *Juli* 1872 (*Staatsblad* n°. 83), *tot opheffing der Rijkstollen op de groote wegen in de provincie Noordbrabant* (9e V. blz. 111).

Bij arrest van den Hoogen Raad van 6 Januari 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7706) werd beslist dat, daargelaten dat tolheffing op de groote wegen nooit bij de wet als belasting is geregeld, maar van ouds als *retributie* is geheven, de bewering, dat de tolheffing op de groote wegen in Noordbrabant niet in 1872 is afgeschaft, maar slechts vervangen door eene andere wijze van heffing, in stelligen strijd is met het Kon. besluit van 30 Juli 1872 (Stbl. n°. 83), waarbij die tollen worden verklaard met 16 Aug. van dat jaar te zijn opgeheven als gevolg van den tot stand gekomen afkoop.

Over den aard der Rijkstolheffing zie men ook het arrest van 22 Febr. 1886 (29e V. blz. 278).

KON. BESLUIT van 12 *Februari* 1873, n°. 2, *goedkeuring van een algemeen reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland* (10 V. blz. 27).

Bij Kon. besluit van 19 Augustus 1902, n°. 22 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen eene belegging van gelden, bestemd voor het reservefonds, door de vergadering van ingelanden van den Soelekerkepolder.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1873, *n°.* 8, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Evenreitster molenkolonie* (10*e V. blz.* 151).

Bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902, n°. 45 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 20 *December* 1873, *n°.* 12, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Buitenpolder van Geffen* (10*e V. blz.* 194).

Bij Kon. besluit van 27 December 1902, n°. 31 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 5 *October* 1874, *n°.* 11, *goedkeuring van het reglement voor den polder van het 4e en 5e veendistrict onder Aengwirden c. a.* (11 *V. blz.* 145).

Dit reglement is ingetrokken en door een nieuw vervangen, goedgekeurd bij Kon. besluit van 29 Maart 1902, n°. 53.

KON. BESLUIT *van* 9 *Juli* 1876 (*Staatsblad n°.* 159), *tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten* (13*e V. blz.* 183).

Eene wijziging van deze regeling is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 10 December 1902 (Staatsblad n°. 216).

KON. BESLUIT *van* 8 *November* 1876, *n°.* 17, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Groenepolder* (13*e V. blz.* 273).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 2 Januari 1902, n°. 16.

KON. BESLUIT *van* 7 *December* 1876, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor den Overamstelschen polder* (13 *V. blz.* 303).

Bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902, n°. 45 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT van 14 *November* 1878, n°. 13, *goedkeuring der regeling van het getal en de benoeming der ambtenaren, die voortaan tot bediening van den Hoofdingenieur van den provincialen waterstaat in Zuidholland zullen worden gesteld* (12e V. blz. 308).

Eene uitbreiding van dit personeel is goedgekeurd bij Kon. besluit van 17 September 1902, n°. 32.

Bij Kon. besluit van 22 December 1902, n°. 19 is, met intrekking van de oude, eene nieuwe instructie goedgekeurd voor den hoofdingenieur, den adjunct-ingenieur en de opzichters bij den Provincialen waterstaat.

KON. BESLUIT van 6 *September* 1877, n°. 7, *goedkeuring van het reglement voor den Buiten Westerpolder* (14e V. blz. 126).

Dit reglement is op nieuw goedgekeurd vastgesteld. Zie het Kon. besluit van 6 Januari 1902, n°. 21.

KON. BESLUIT van 21 *Februari* 1878, n°. 4, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Buitenpost* (Ontginde) (15e V. blz. 29).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door een nieuw, goedgekeurd bij Kon. besluit van 27 December 1902, n°. 31.

KON. BESLUIT van 5 *Mei* 1878, n°. 25, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Westervelde* (15e V. blz. 44).

Zie het Kon. besluit van 6 Januari 1902, n°. 26, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den door het hoofdbestuur van het waterschap Westervelde ontworpen ligger der scheurbare voorwerpen in het 8e ambtsdeel van dat waterschap.

KON. BESLUIT van 22 *Juni* 1878 (*Staatsblad* n°. 96), *vaststelling van een reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de bewegbare spoorwegbruggen en de stadsbrug te Zutphen over de rivier de IJssel* (15e V. blz. 75).

Eene aanvulling van dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 Maart 1902 (Staatsblad n°. 41).

KON. BESLUIT *van* 23 *Januari* 1879 (*Staatsblad n°.* 25), *vaststelling van een algemeen reglement en van bijzondere reglementen op den loodsdienst* (16*e V. blz.* 26).

Deze reglementen zijn ingetrokken en vervangen door die, goedgekeurd bij Kon. besluit van 22 Januari 1902 (Staatsblad n°. 5).

KON. BESLUIT *van* 8 *Februari* 1879, *n°.* 19, *goedkeuring van het reglement voor het heemraadschap van de Mark en Dintel* (16*e V. blz.* 75).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 Januari 1902, n°. 5.

KON. BESLUIT *van* 31 *Augustus* 1879, *n°.* 19, *goedkeuring van een reglement voor den polder Nieuwkoop* (16*e V. blz.* 187).

Bij Kon. besluit van 8 Januari 1902, n°. 19 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 22 *November* 1879, *n°.* 13, *goedkeuring van het besluit der Staten van Noordbrabant tot vaststelling van voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan verleend worden tot het leggen van ijzeren sporen op de provinciale wegen en tot het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen, door paarden getrokken of door stoom in beweging gebracht* (16*e V. blz.* 228).

Eene aanvulling van art. 17 dezer voorwaarden is goedgekeurd bij Kon. besluit van 5 September 1902, n°. 26.

KON. BESLUIT *van* 10 *Mei* 1880, *n°.* 12, *goedkeuring van het besluit der Staten van Noordbrabant tot oprichting van een waterschap onder de benaming van waterschap tot bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant* (17*e V. blz.* 147).

Wijzigingen in dit besluit zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902, n°. 45.

KON. BESLUIT *van* 11 *Augustus* 1881, *n°.* 12, *goedkeuring der inrichting van den provincialen waterstaatsdienst in Limburg* (18*e V. blz.* 144).

Bij Kon. besluit van 17 September 1902, n°. 33 zijn laatstelijk wijzigingen in het besluit der Staten tot oprichting van een eigen provincialen waterstaatsdienst bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1881, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat in Utrecht* (18*e V. blz.* 161).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 17 September 1902, n°. 33.

WETBOEK VAN STRAFRECHT (32*e V. blz.* 181).

Art. 184. Bij vonnis der rechtbank te Middelburg van 7 Febr. 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7742) werd, met betrekking tot de weigering van een schipper om te voldoen aan het bevel van den havenmeester om volgens eene gemeentepolitieverordening met zijn schip te verhalen — welke weigering daarop gegrond was dat hij, schipper, niet verplicht was aan het bevel te voldoen omdat hij tegen een huurprijs van *f* 4 's jaars van de gemeente eene vaste ligplaats in de haven had gehuurd — beslist: „dat als beginsel geldt dat bij eene botsing tusschen publiek- en privaatrecht, het laatste moet wijken voor het eerste; dat mitsdien, nu de gemeenteraad, krachtens art. 135 der gemeentewet bevoegd zijnde tot het maken van eene verordening in het belang der openbare orde, gerechtigd was het voormelde art..... in het belang der goede orde in de gemeente vast te stellen, de beklaagde dat voorschrift had na te leven en eene tijdelijke inbreuk op de uitoefening van zijn privaatrecht moest dulden, zoodra het bevoegde gezag, steunende op een wettelijk voorschrift, hem daartoe uitnoodigde."

KON. BESLUIT *van* 14 *Februari* 1883, *n°.* 4, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Zalk* (20*e V. blz.* 73).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 December 1902, n°. 17.

KON. BESLUIT *van* 16 *Februari* 1883, *n°.* 5, *betreffende de in dienst stelling van tijdelijke adjunct-ingenieurs bij de uitvoering van Rijkswaterstaatswerken* (20*e V. blz.* 74).

Bij Kon. besluit van 27 Mei 1902, n°. 46 is de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid gemachtigd tot het in dienst stellen van tijdelijke ingenieurs.

KON. BESLUIT *van* 5 *Januari* 1884 (*Staatsblad* n°. 4), *tot nadere regeling van de vergoeding voor reis- en verblijfkosten* (21*e V. blz.* 1).

Men zie in verband met Art. 11 van dit besluit, de circulaire van 25 November 1902, La. CC, betreffende vergoeding voor reizen binnen de gemeente, waar de woonplaats is gevestigd.

KON. BESLUIT *van* 30 *Augustus* 1884, n°. 30, *goedkeuring van het politiereglement op het gebruik van de provinciale havens in de gemeente Groningen* (21*e V. blz.* 213).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 September 1902, n°. 36.

KON. BESLUIT *van* 6 *December* 1884, n°. 17, *vaststelling van een politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen* (21*e V. blz.* 258).

Bij Kon. besluit van 30 October 1902, n°. 48 is in hooger beroep beslist op bezwaren in zake het onthouden der goedkeuring aan een keur of politieverordening op het onderhoud van- en tegen benadeeling van alle aan het toezicht van het bestuur van het waterschap Reiderland onderworpen werken en voorwerpen.

KON. BESLUIT *van* 13 *December* 1884, n°. 24, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Alteveer* (21*e V. blz.* 271).

Eene aanvulling van het reglement voor dit waterschap is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 10 Januari 1902, n°. 23.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1884, n°. 16, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe* (21*e V. blz.* 278).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 27 December 1902, n°. 30.

KON. BESLUIT *van* 5 *Februari* 1885, n°. 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Oosterdiep* (22*e V. blz.* 21).

Bij Kon. besluit van 8 Januari 1902, n°. 19 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1886, n°. 20, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Landingsmolen* (23*e V. blz.* 172).

Bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902, n°. 45 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 27 *September* 1886, n°. 25, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Ter Apelerveenen* (23*e V. blz.* 204).

Eene wijziging in het reglement voor dit waterschap is goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 September 1902, n°. 36.

KON. BESLUIT *van* 28 *December* 1886, n°. 37, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Zeeland* (23*e V. blz.* 250).

Eene wijziging van dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 September 1902, n°. 36.

KON. BESLUIT *van* 17 *Augustus* 1887 (*Staatsblad* n°. 157), *wijziging der reglementen op den loodsdienst, vastgesteld bij Kon. besluit van* 23 *Januari* 1879 (*Staatsblad* n°. 25) (24*e V. blz.* 157).

Zie de aanteekening bij het Kon. besluit van 23 Januari 1879 (Staatsblad n°. 25).

GRONDWET *van* 1887 (24*e V. blz.* 242).

Art. 153. Bij arrest van den Hoogen Raad van 18 April 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7756) werd, met betrekking tot eene vordering van de gemeente Cuyk tot vergoeding van schade wegens het door iemand vernietigen van eene dienstbaarheid van openbaren weg, op den ondergrond klevende, door opbreking van een straat en het maken van een stoep en hek op dien weg, beslist dat een dergelijke inbreuk gepleegd op het recht der gemeente om zekere strook grond als openbaren weg te gebruiken, ter kennisneming van den burgerlijken rechter kan worden gebracht, ook als men den weg afgescheiden beschouwt van den eigendom van den grond waarover hij loopt. De H. R. overwoog:

dat bij het bestreden arrest feitelijk is beslist, dat de gemeente Cuyk ten deze niet is opgetreden als belast met het beheer en onderhoud van den open-

baren weg en dat hier, zooals het Hof het uitdrukt, geen geschil bestaat tusschen regeerder en geregeerde;

dat, waar dus de gemeente ten deze niet optreedt als overheid uit kracht van eenige publiekrechtelijke bevoegdheid of verplichting, die haar als zoodanig bij de wet zou zijn gegeven of opgedragen, het publiekrechtelijk karakter van het geschil daaraan niet kan worden ontleend;

dat dit ook niet volgt uit den aard van het recht zelf waarvoor de gemeente opkomt;

dat toch het recht om een openbaren weg over eens anders grond te hebben, al wordt het meestal uitgeoefend door een publiekrechtelijk lichaam, en al is het niet geregeld in het Burgerlijk Wetboek, niettemin een bestanddeel kan uitmaken van het vermogen van hem die het uitoefent, en evenals andere vermogensrechten, door een titel kan worden verkregen, en voor bezit en verjaring vatbaar is;

dat bovendien de last van openbaren weg over eens anders grond, den eigenaar van dien grond beperkt in het vrije genot van, en de volstrekte beschikking over zijn eigendom, zoodat ook uit dien hoofde bij het onderzoek naar het bestaan van dien last een vraag van burgerlijk recht aan het oordeel van den rechter wordt onderworpen;

dat het middel van cassatie derhalve niet aannemelijk is voor zoover daarbij beweerd wordt, dat hier tusschen partijen zou bestaan een publiekrechtelijk geschil, waarover de burgerlijke rechter niet bevoegd is te oordeelen;

dat evenmin kan opgaan hetgeen verder bij het middel beweerd wordt, omdat, indien uit het bevolen getuigenverhoor mocht blijken, dat door de handelingen van den eischer in cassatie inbreuk is gemaakt op het aan de gemeente toekomend recht van openbaren weg, hierdoor niet zou zijn veroorzaakt een „publiekrechtelijk nadeel", zooals het bij het middel wordt genoemd, maar een nadeel dat een gevolg is van de verkorting van een vermogensrecht der gemeente, hetgeen eene onrechtmatige daad oplevert, waarvoor, indien zij schade veroorzaakt heeft, vergoeding kan worden gevorderd bij den burgerlijken rechter, overeenkomstig art. 1401 B. W.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 9 Mei 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7766) is verstaan:

dat art. 2 der wet op de Rechterlijke Organisatie zoo min als art. 153 der Grondwet eene beperking bevat tot privaatrechtelijke geschillen tusschen bijzondere personen doch in het algemeen geschillen over eigendom en daaruit voortspruitende rechten ter kennisneming brengt van de rechterlijke macht, zoodat ook geschillen met de overheid wegens onrechtmatige inbreuk op eigendom daarbij niet worden uitgezonderd, en dat een op zoodanige inbreuk tegen de overheid gegronde vordering tot herstel in vorigen toestand (van eene sloot, door de provincie krachtens het reglement op de waterleidingen schouwbaar gemaakt) en schadevergoeding, ontvankelijk is.

KON. BESLUIT *van* 3 *December* 1887, n°. 20, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Uiterwaarden, onder Andel, Giessen en Rijswijk* (24e *V. blz.* 248).

Dit reglement is vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 Januari 1902, n°. 24.

KON. BESLUIT *van* 10 *April* 1889, n°. 52, *houdende op nieuw vaststelling van een reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland* (26e *V. blz.* 74).

Met vernietiging van een besluit van Ged. Staten van Gelderland is bij Kon. besluit van 13 September 1902, n°. 28 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Groenlo.

KON. BESLUIT *van* 1 *Maart* 1890, n°. 18, *goedkeuring o. a. van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in Noordbrabant* (27e *V. blz.* 57).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 5 Maart 1902, n°. 25.

Bij Kon. besluit van 6 Juni 1902, n°. 31 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den aanleg en exploitatie van een tramweg op den openbaren weg „De Groote Straat" in de gemeente Waalwijk.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 10 November 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7835) werd vernietigd een vonnis der rechtbank te 's Hertogenbosch van 10 Juni 1902, in hooger beroep van twee vonnissen van het kantongerecht te Oss gewezen, waarbij de directeur eener stoomtrammaatschappij strafrechtelijk aansprakelijk was gesteld voor eene overtreding van art. 21 van bovengenoemd reglement door de ondernemers dier maatschappij begaan.

De H. R. overwoog:

dat art. 34 van ditzelfde reglement voor deze overtredingen met uitsluiting van anderen aansprakelijk stelt „de ondernemers van tramwegen";

dat de rechtbank . . . . . terecht vooropstelt, dat in deze als ondernemer is aan te merken de naamlooze vennootschap, doch ten onrechte daarnaast aanneemt, dat het bestuur, in deze de directeur als de onderneming vertegenwoordigend, voor deze overtreding strafrechtelijk is aansprakelijk;

dat toch deze aansprakelijkheid op geen enkele wetsbepaling is gegrond, en door art. 34 van voornoemd reglement uitdrukkelijk wordt gewraakt, terwijl ook de civielrechtelijke vertegenwoordiging geenszins de strafrechtelijke aansprakelijkheid met zich brengt, zoodat de rechtbank, door deze aansprakelijkheid aan te nemen, art. 34 in verband met de artt. 33 en 21 van het bovenaangehaald politiereglement heeft geschonden.

Ten aanzien van het mede bij Kon. besluit van 1 Maart 1890, n° 18 goedgekeurd reglement op de waterleidingen in Noordbrabant, zie men het arrest van den Hoogen Raad van 9 Mei 1902 in de aanteekeningen op de Grondwet van 1887, art. 153.

KON. BESLUIT *van* 26 *Mei* 1890 (*Staatsblad n°.* 93), *vaststelling van een algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, bedoeld in art.* 1 *der wet van* 28 *October* 1889 (*Staatsblad n°.* 146) (27*e V. blz.* 112).

Dit besluit met de daarin aangebrachte wijzigingen en aanvullingen, is ingetrokken. Zie het Kon. besluit van 18 Augustus 1902 (Staatsblad n°. 170).

WET *van* 28 *Februari* 1891 (*Staatsblad n°.* 69), *tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken* (28*e V. blz.* 49).

In verband met art. 4 dezer wet zie men de circulaire van 20 November 1902 La. B, betreffende teruggave aan buitenlanders van te veel gestorte gelden voor schadevaring aan Rijkswerken.

KON. BESLUIT *van* 1 *October* 1891, *n°.* 30, *goedkeuring der klassificatie van de gebouwde en ongebouwde eigendommen, behoorende tot het waterschap ter bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant* (28*e V. blz.* 122).

Eene wijziging van deze klassificatie is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 27 December 1902, n°. 31.

KON. BESLUIT *van* 4 *December* 1891, *n°.* 8, *goedkeuring van een nieuw reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk* (28*e V. blz.* 138).

Dit reglement, laatstelijk gewijzigd bij Kon. besluit van 3 Januari 1902, n°. 4, is aldaar opnieuw in zijn geheel, zooals het thans luidt, overgenomen.

KON. BESLUIT *van* 21 *April* 1892, n°. 4, *houdende instelling eener Staatscommissie in zake wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur* (29*e V. blz.* 98).

Kon. besluit van 25 Juni 1902, n°, 36 zijn Mr. F. H. J. Tavenraat, lid —, r. H. W. van Sandick, tweede secretaris —, op hun verzoek eervol ontslagen, ctievelijk als secretaris en tweeden secretaris van deze commissie, en benoemd tot eersten secretaris Mr. C. J. H. Schepel, commies-griffier van de ede Kamer der Staten-Generaal, en tot tweeden secretaris Jhr. L. F. Teixeira attos, destijds adjunct-commies bij het Departement van Waterstaat, Handel ijverheid, beiden te 's Gravenhage.

KON. BESLUIT *van* 23 *Mei* 1892 (*Staatsblad* n°. 106), *tot vaststelling van een bijzond r reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvo et Veenhuizer kanaal* (*Norger- en Kolonievaart* (. 146).

Wijzigingen in dit reglement z telijk bekrachtigd bij Kon besluit 18 Juni 1902 (Staatsblad n°. 1.

KON. BESLUIT *van* 23 J 892 (*Staatsblad* n°. 118), *vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor sluizen en beweegbare bruggen, onder beheer van het Rijk, in de provincie Friesland* (29*e V. blz.* 178).

Eene wijziging in dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 1 Maart 1902 (Staatsblad n°. 40).

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1892, n°. 26, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Negenboerenpolder* (29*e V. blz.* 290).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 September 1902, n°. 36.

KON. BESLUIT *van* 24 *April* 1893, n°. 39, *goedkeuring van een reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland* (30*e V. blz.* 72).

Bij Kon. besluit van 15 October 1902, n°. 21 is, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, in hooger beroep beslist op bezwaren tegen niet-goedkeuring van de plaatsing van lantaarns in het dorp Oosterhout.

KON. BESLUIT *van* 26 *September* 1894, *n°.* 30, *goedkeuring van nieuwe reglementen voor de waterschappen Hunsingo en Fivelingo* (31*e V. blz.* 110).

Bij Kon. besluit van 19 December 1902, n°. 14 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen het leggen van buisleidingen door het jaagpad langs het Boterdiep, tusschen Groningen en Noorderhoogebrug.

WET *van* 13 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 113), *houdende bepalingen omtrent verveningen* (32*e V. blz.* 60).

Men zie het Kon. besluit van 3 Maart 1902, n°. 69, houdende, met wijziging in zooverre van besluiten van Gedeputeerde Staten van Drenthe, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake wijziging van een aantal vergunningen tot vervening in de gemeenten Schoonebeek, Emmen, Dalen en Oosterhesselen.

Bij Kon. besluit van 2 Juli 1902, n°. 85 is, met verbetering van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, in hooger beroep beslist op bezwaren in zake de verdeeling van teruggegeven slikgelden voor vervening onder de gemeente Oude Trijne.

Bij Kon. besluit van 11 Augustus 1902, n°. 39 is, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe, in hooger beroep beslist op bezwaren tegen nadere aanvulling en wijziging van het plan van aanleg voor de vervening van het Emmercompascuum.

Op bezwaren tegen wijziging van eene vergunning tot vervening van gronden in de gemeente Emmen, is bij Kon. besluit van 19 September 1902, n°. 42 in hooger beroep beslist.

Zie de circulaire van 10 October 1902, n°. 203, aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het indienen van adressen van hooger beroep in verband met art. 5, derde lid, dezer wet.

WET *van* 20 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 139), *ter uitvoering van art.* 191 *der Grondwet* (32*e V. blz.* 78).

Bij Kon. besluit van 20 Januari 1902, n°. 13 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen de goedkeuring van de door de Vereenigde vergadering vastgestelde algemeene keur voor het hoogheemraadschap van Schieland.

Bij Kon. besluit van 25 Februari 1902, n°. 14 is, met vernietiging van een gemeenschappelijk besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuidholland, in hooger beroep beslist op bezwaren in zake een algemeene keur van het Grootwaterschap van Woerden.

bezwaren tegen eene keur van het waterschap de Haven en Sassen van bergen, is bij Kon. besluit van 15 Augustus 1902, n°. 32 in hooger beslist.

de circulaire van 10 October 1902, n°. 203 aan de Gedeputeerde Staten rschillende provinciën, in zake het indienen van adressen van hooger p, in verband met art. 10, eerste lid, dezer wet.

Kon. besluit van 30 October 1902, n°. 48 is in hooger beroep beslist op aren in zake het onthouden der goedkeuring aan een keur of politieverng op het onderhoud van- en tegen benadeeling van alle aan het toezicht et bestuur van het waterschap Reiderland onderworpen werken en voorn.

KON. BESLUIT *van* 9 *Sept* er 1895, *n°.* 20, *goedkeuring van een nieuw re* de waterleidingen in Overijssel (32*e V. blz.* 110).

Kon. besluit van 3 Maart 1902. is, met vernietiging van een bevan Gedeputeerde Staten van , in hooger beroep beslist op bn in zake het leggen van leiding in den duiker, gelegen in spoorweg van Almelo naar Sal n de waterleiding n°. 12 van den r der waterleidingen in de gemeente d-Almelo.

KON. BESLUIT *van* 28 *Februari* 1896, *n°.* 32, *goedkeuring van een reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in Friesland* (33*e V. blz.* 47).

Bij Kon. besluit van 10 September 1902, n°. 31 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 1 *October* 1896, *n°.* 34, *vaststelling van een reglement, houdende algemeene bepalingen voor de waterschappen in de provincie Groningen* (33*e V. blz.* 183).

Men zie het Kon. besluit van 6 Januari 1902, n°. 24, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den door het hoofdbestuur van het waterschap Westerwolde ontworpen ligger der schouwbare voorwerpen in het 8ste onderdeel van dat waterschap.

Bij Kon. besluit van 19 December 1902, n° 14 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen het leggen van buisleidingen door het jaagpad langs het Boterdiep, tusschen Groningen en Noorderhoogebrug.

KON. BESLUIT *van* 8 *Februari* 1897 (*Staatsblad n°.* 65), *vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de rivier het Zwarte Water* (34*e V. blz.* 35).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 Februari 1902 (Staatsblad n°. 33).

BESCHIKKING *van* 25 *Maart* 1897, *n°*, 138, *Afd. Waterstaat, 3e onderafd. b, in zake grensregeling voor het beheer van de Donge* (34*e V. blz.* 73).

Deze beschikking is ingetrokken bij die van 22 April 1902, La. A, waarbij laatstelijk wijzigingen en aanvullingen in de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat zijn vastgesteld.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1897, *n°.* 35, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Nieuwevaart* (34*e V. blz.* 148).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 27 December 1902, n°. 31.

KON. BESLUIT *van* 18 *October* 1897, *n°.* 32, *tot instelling eener Staatscommissie voor het onderzoeken van maatregelen te nemen ter voorkoming van voor de volksgezondheid schadelijke verontreiniging der openbare wateren* (34*e V. blz.* 202).

Deze commissie is bij Kon. besluit van 24 Juli 1902, n°. 21 ontbonden.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1897, *n°.* 64, *vaststelling van een reglement op het pensionneeren van weduwen en weezen der ambtenaren van den provincialen waterstaat in Groningen* (34*e V. blz.* 229).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 17 September 1902, n°. 33.

KON. BESLUIT *van* 3 *Januari* 1898, *n°.* 19, *goedkeuring van eene verordening op de Gouwekaden* (35*e V. blz.* 1).

Bij Kon. besluit van 8 Januari 1902, n°. 19 zijn wijzigingen in deze verordening goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 19 *Januari* 1898 (*Staatsblad n°.* 25), *houdende vaststelling van eenige bepalingen van politie betreffende het gebruik maken van wegen, enz. onder beheer van het Rijk* (35*e V. blz.* 4).

In verband met de artt. 3 en 4 van dit besluit zie men de circulaire van 23 Januari 1902, La. H, betreffende het uitvoeren van werken aan Rijkswegen, en met het oog op art. 9, de circulaire van 25 Februari 1902, La. B, in zake het berijden der Rijkswegen met motorrijtuigen.

BESCHIKKING *van* 16 *Mei* 1898, *La. E, Afd. Waterstaat, 3e onderafd. b, tot nadere vaststelling van eene grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat* (35*e V. blz.* 59).

Wijzigingen en aanvullingen van deze grensregeling hebben laatstelijk plaats gehad bij de beschikking van 22 April 1902, La. A, Afdeeling Waterstaat T, waarbij die van 25 Maart 1897, n°. 138 is ingetrokken.

KON. BESLUIT *van* 9 *Juni* 1898 (*Staatsblad n°.* 140), *vaststelling van een reglement van politie op het ankeren op de rivieren bij Dordrecht* (35*e V. blz.* 70).

Met intrekking van dit reglement is een nieuw vastgesteld bij Kon. besluit van 11 Augustus 1902 (Staatsblad n°. 166).

KON. BESLUIT *van* 12 *September* 1898, *n°.* 35, *goedkeuring van een nieuw reglement voor den Veenpolder van Echten, in de gemeente Lemsterland* (35*e V. blz.* 102).

Dit reglement is door een nieuw vervangen, goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 Januari 1902, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1899, *n°.* 22, *goedkeuring van een reglement voor de Dedemsvaart en de daartoe behoorende zijtakken en wijken* (36*e V. blz.* 2).

Eene wijziging in dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 September 1902, n°. 38.

BESCHIKKING *van* 22 *Maart* 1899, *La. H, vaststelling van eene algemeene instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken* (36*e V. blz.* 41).

Bij beschikking van 11 Januari 1902, n°. 217 zijn bijzondere instructiën vastgesteld voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, in dienst bij de kanalen, de wegen, het rivierbeheer, de zee- en havenwerken en de rivier de Maas in het 7e district.

WET *van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n°.* 129), *tot opheffing van belemmeringen bij de uitvoering van werken, in het openbaar belang bevolen of ondernomen, uit bepalingen van verordeningen voortspruitende* (36*e V. blz.* 55).

Bij Kon. besluit van 2 Januari 1902, n°. 13 is in hooger beroep beslist op bezwaren van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland tegen de aan de gemeente 's Gravenhage verleende vergunning tot aanleg van eenige werken ten behoeve van de rioleering dier gemeente.

Zie de circulaire van 10 October 1902, n°. 203, aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het indienen van adressen van hooger beroep, in verband met art. 4, derde lid, dezer wet.

WET *van* 24 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 195), *tot verbetering van het Noordzeekanaal* (36*e V. blz.* 117).

De wet van 7 Juli 1902 (Staatsblad n°. 143) verklaart, in verband met deze verbetering, het algemeen nut der onteigening voor het maken van een nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den Staatsspoorweg den Helder—Amsterdam en voor verlegging van den spoorweg tusschen Zaandam en Amsterdam.

CIRCULAIRE *van* 6 *December* 1899, *n°.* 179, *Afdeeling Waterstaat, 1e onderafd., aan de Hoofdingenieurs van den Rijks waterstaat, in zake beplanting langs Rijkswegen* (36*e V. blz.* 202).

Men zie de aanschrijving van 27 Juni 1902, n°. 187 in zake verhooging der vergoeding aan het personeel der Nederlandsche Heide-Maatschappij voor het geven van advies omtrent de behandeling van bestaande Rijksbeplanting.

KON. BESLUIT van 2 *Juni* 1900, n°. 48, *goedkeuring van eene regeling op de uitkeering uit de bestaande slikgeldfonden buiten die, welke kunnen worden gedaan krachtens het reglement op de lage verenigingen buiten de veenpolders in de provincie Friesland* (37e V. blz. 103).

Deze regeling is ingetrokken door het Kon. besluit van 10 September 1902, n°. 31, houdende goedkeuring van eene wijziging van het reglement op de lage verenigingen buiten de veenpolders in die provincie.

WET van 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad* n°. 118), *tot nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd* (37e V. blz. 108).

In verband met art. 2 dezer wet zie men het Kon. besluit van 31 Juli 1902 (Staatsblad n°. 162), houdende vaststelling van een algemeen reglement voor de spoorwegen.

Bij Kon. besluit van 18 Augustus 1902 (Staatsblad n°. 170) is, in verband met artikel 1 van bovengenoemde wet, vastgesteld een algemeen reglement voor de spoorwegen en een reglement houdende verdere verplichtingen voor spoorwegen, op welke geen vervoer plaats heeft dan met een snelheid van ten hoogste vijf en dertig (35) kilometer per uur.

De in werking treding dezer wet is bij Kon. besluit van 26 Augustus 1902 (Staatsblad n°. 176) bepaald op 1 November 1902.

KON. BESLUIT van 20 *Juli* 1900, n°. 42, *tot goedkeuring van een reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Overijssel* (37e V. blz. 124).

Artt. 1 en 22. Bij arrest van den Hoogen Raad van 29 December 1902 (*Weekblad van het Recht* n°. 7856) is beslist:

dat het bestemd zijn van een weg ten dienste van het algemeen niet volgt uit het feit, dat iedereen sedert langen tijd daarvan gebruik maakt, in verband met de omstandigheid, dat het gemeentebestuur hem als openbaren weg heeft doen schouwen en onderhouden;

dat daarenboven noodig is, dat hij door den *daartoe gerechtigde*, hetzij bijzondere personen, hetzij openbaar gezag, ten dienste van het algemeen bestemd is.

Zie ook de arresten in het 36e V. blz. 243 v., 37e V. blz. 292 en 38e V. blz. 185.

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1900, *n°.* 33, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Marssumerpolder* (37*e V. blz.* 165).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn bekrachtigd bij Kon besluit van 5 September 1902, n°. 25.

KON. BESLUIT *van* 12 *September* 1900, *n°.* 61, *goedkeuring van het reglement voor den Grooten Veenpolder in de gemeente Weststellingwerf* (37*e V. blz.* 166).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 Januari 1902, n°. 26.

KON. BESLUIT *van* 17 *September* 1900, *n°.* 18, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Excelsior* (37*e V. blz.* 167).

Eene wijziging van het reglement voor dit waterschap is bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 Januari 1902, n°. 19.

KON. BESLUIT *van* 7 *November* 1900, *n°.* 55, *vaststelling van een nieuw reglement op de verveningen in Drenthe* (37*e V. blz.* 175).

Bij Kon. besluit van 3 Maart 1902, n°. 69 is, met wijziging in zooverre van besluiten van Gedeputeerde Staten van Drenthe, in hooger beroep beslist op bezwaren in zake wijziging van een aantal vergunningen tot vervening in de gemeenten Schoonebeek, Emmen, Dalen en Oosterhesselen.

Op bezwaren tegen wijziging van een vergunning tot vervening van gronden in de gemeente Emmen is bij Kon. besluit van 19 September 1902, n°. 42 in hooger beroep beslist.

WET *van* 10 *November* 1900 (*Staatsblad n°.* 176), *houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur* (37*e V. blz.* 188).

Het Kon. besluit van 20 Mei 1902 (Staatsblad n°. 75) bepaalt de inwerkingtreding van deze wet op 15 Juni 1902.

Men zie het Kon. besluit van 18 September 1902, n°. 28, houdende beslissing in hooger beroep in zake bezwaren tegen de benoeming van een secretaris van het waterschap de Wijde Wormer.

Bij circulaire van 26 September 1902, nº. 180 is de aandacht van de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat gevestigd op de artikelen 33, 34 en 36 dezer wet.

Zie de circulaire van 10 October 1902, nº. 203 aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het indienen van adressen van hooger beroep volgens art. 26, eerste lid, dezer wet.

Bij Kon. besluit van 11 November 1902, nº. 26 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen een besluit van stemgerechtigde ingelanden van den polder **Binnenland,** te Barendrecht, betreffende beplanting van den Voordijk.

Op bezwaren tegen het leggen van buisleidingen door het jaagpad langs **het Boterdiep,** tusschen Groningen en Noorderhoogebrug, is bij Kon. besluit **van 19 December** 1902, nº. 14 in hooger beroep beslist.

WET van 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad* nº. 28), *tot onteigening, ten name van de Hollandsche Electrische Spoorwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Amsterdam, Nieuwer-Amstel, Sloten, Haarlemmermeer, Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlem, voor den aanleg van een localaalspoorweg van Amsterdam naar Haarlem* (38e *V. blz.* 4).

Bij Kon. besluit van 6 Februari 1902, nº. 30 zijn de perceelen aangewezen die ten behoeve van dezen spoorweg moeten worden onteigend.

— —

WET *van* 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad* nº. 29), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeenten Roosendaal en Nispen, noodig voor de verplaatsing en uitbreiding van het station Roosendaal en voor verlegging van de spoorwegen van Roosendaal naar Rotterdam en naar Breda* (38e *V. blz.* 4).

Bij Kon. besluit van 6 Februari 1902, nº. 29 zijn de perceelen aangewezen die ten behoeve van deze werken moeten worden onteigend.

WET *van* 11 *Januari* 1901 (*Staatsblad* nº. 30), *tot onteigening, ten name van de Nederlandsch—Westfaalsche stoomtrammaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Oldenzaal, Lasser, Weerselo en Denekamp, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau* (38e *V. blz.* 4).

Bij Kon. besluit van 1 Februari 1902, nº. 27 zijn de perceelen aangewezen die voor dezen spoorweg moeten worden onteigend.

WET *van* 2 *Februari* 1901 (*Staatsblad n°.* 49), *tot vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1901 (38*e V. blz.* 7).

Wijzigingen in dit hoofdstuk zijn bekrachtigd bij de wet van 31 December 1902 (Staatsblad n°. 228).

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 125), *tot onteigening, ten name van de gemeente Rotterdam, van eigendommen in die gemeente, noodig voor het aanleggen van eene wetering en van gerioleerde wegen in het stadsgedeelte, gelegen in den polder Charlois* (38*e V. blz.* 73).

Bij Kon. besluit van 12 September 1902, n°. 36 zijn de perceelen aangewezen die voor een en ander moeten worden onteigend.

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 134), *tot onteigening, ten name van de Noord-Friesche locaal-spoorwegmaatschappij, gevestigd te Leeuwarden, van eigendommen, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Stiens naar Harlingen, met zijtak van Tjummarum naar Franeker* (38*e V. blz.* 73).

De te onteigenen perceelen zijn bij Kon. besluit van 10 Mei 1902, n°. 16 aangewezen.

WET *van* 28 *Mei* 1901 (*Staatsblad n°.* 135), *tot onteigening, ten name van de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij, van eigendommen, noodig voor den aanleg van spoorwegen van Rotterdam naar Hoogvliet, van Oud-Beijerland naar Goudswaard, van Strijen naar den Blaakschen dijk en van Middeldijk naar Zwijndrecht* (38*e V. blz.* 74.)

Bij Kon. besluit van 20 Augustus 1902, n°. 39 zijn de perceelen aangewezen, voor den aanleg van deze spoorwegen te onteigenen.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juni* 1901, *n°.* 53, *goedkeuring van een nieuw reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland* (38*e V. blz.* 75).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 5 September 1902, n°. 26.

Op bezwaren tegen het bevaren van de provinciale vaarwaters de Oude Ried, het Leisterdiep, de Finkumervaart en de Dokkumer Ee is bij Kon. besluit van 11 September 1902, n°. 30 in hooger beroep beslist.

WET van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 170), *betreffende exploitatie van Staatswege van steenkolenmijnen in Limburg* (38e *V. blz.* 104).

In verband met art. 7 dezer wet is bij Kon. besluit van 29 Mei 1902 (Staatsblad nº. 78) de dienst der Staatsmijnen in Limburg ingericht en een Bijzonder ingesteld.

WET van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 180), *tot onteigening, ten name van de Maatschappij tot Exploitatie van Tramwegen, van eigendommen, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Gouda naar Schoonhoven* (38e *V. blz.* 109).

Bij Kon. besluit van 27 Mei 1902, nº. 47 zijn de te onteigenen perceelen aangewezen.

WET van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 184), *tot onteigening voor den aanleg van een tweede schutsluis in het Merwedekanaal bij Utrecht.*

Bij Kon. besluit van 25 Juni 1902, nº. 41 zijn de perceelen aangewezen, die ten behoeve van dit werk moeten worden onteigend in de gemeente Oudenrijn (Utrecht).

WET van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 185), *tot onteigening van eigendommen in de gemeenten Arnhem en Huissen, noodig voor de verbetering van den Rijn bij Malburgen* (38e *V. blz.* 110).

Bij Kon. besluit van 22 December 1902, nº. 30 zijn de perceelen aangewezen, die voor dit werk moeten worden onteigend.

KON. BESLUIT van 6 *September* 1901, n°. 34, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap het Westersche Veld, vaststelling van het reglement van bestuur voor den Schouwbroekerpolder, en wijziging van het reglement voor den polder Bloemendaal* (38e *V. blz.* 134).

Het reglement voor het waterschap het Westersche Veld is gewijzigd. Zie het Kon. besluit van 18 Augustus 1902, nº 45.

Wijzigingen in de reglementen voor den Schouwbroekerpolder en den polder Bloemendaal zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 27 December 1902, nº. 31.

KON. BESLUIT *van* 24 *October* 1901, *n°.* 45, *goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland, tot calamiteusverklaring van den Zimmermanpolder en tot vaststelling van een reglement voor het bestuur en beheer der waterkeering van dien calamiteusen polder* (38*e V. blz.* 147).

Bij Kon. besluit van 25 Augustus 1902, n°. 43 zijn de grenzen der werken tot zeewering of oeververdediging van dezen polder vastgesteld.

WET *van* 9 *December* 1901 (*Staatsblad n°.* 261), *tot onteigening van eigendommen, noodig voor den aanleg van een spoorweg van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam* (38*e V. blz.* 150).

De te onteigenen perceelen zijn aangewezen bij Kon. besluit van 17 October 1902, n°. 25.

WET *van* 9 *December* 1901 (*Staatsblad n°.* 262), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen, noodig voor het maken van een spoorweghaven, met bijbehoorende werken, te Hellevoetsluis, ten behoeve van een stoomveerverbinding tusschen Hellevoetsluis en Middelharnis en een spoorweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam* (38*e V. blz.* 151).

De te onteigenen perceelen zijn bij Kon. besluit van 10 Mei 1902, n°. 17 aangewezen.

REGISTER OVER 1902.

AARDHALING. Zie *Schieland.*

AENGWIRDEN. Nieuw reglement voor den polder van het 4e en 5e Veendistrict, in de gemeenten Aengwirden, Haskerland, Schoterland en Opsterland, besluit van 29 Maart 1902, blz. 89.

ALMELO. (*Stad-*). Zie *Stad-Almelo.*

ALMELOSCHE AA. (*Verbetering van de-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ALTEVEER. Aanvulling van het reglement voor dit waterschap, besluit van 10 Jan. 1902, blz. 15

AMSTERDAM—HAARLEM. (*Locaalspoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

AMSTERDAM—MERWEDE. (*Kanaal-*) Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor den aanleg van een tweede schutsluis bij Utrecht, besluit van 25 Juni 1902, blz. 128.

ANKEREN BIJ DORDRECHT. Zie *Dordrecht.*

ARBEIDERS. Vaststelling van bijzondere instructiën voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, in dienst bij de kanalen, de wegen, het rivierbeheer, de zee- en havenwerken en de rivier de Maas in het 7e district, beschikking van 11 Jan. 1902, blz. 15.

ARRONDISSEMENTEN. (*Grensregeling der-*) Zie *Waterstaat* (*Korps en bestuur van den-*)

ASSEN—STADSKANAAL. (*Spoorweg-*) Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van dezen spoorweg, wet van 13 Juni 1902, blz. 118.

BAGGEREN IN RIVIEREN EN KANALEN. Zie *Circulaires.*

BEOOSTEN HET OMMERKANAAL. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 3 Dec. 1902, blz. 199.

BEPLANTING LANGS RIJKS WEGEN. Zie *Circulaires.*

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren in zake aan de gemeente 's Gravenhage verleende vergunning tot aanleg van eenige werken ten behoeve van de rioleering dier gemeente, besluit van 2 Jan. 1902, blz. 1.

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren tegen den door het hoofdbestuur van het waterschap Westerwolde ontworpen ligger der schouwbare voorwerpen in het 8e onderdeel van dat waterschap, besluit van 6 Jan. 1902, blz. 12.

— — Op bezwaren tegen de goedkeuring van de door de Vereenigde Vergadering vastgestelde algemeene keur voor het hoogheemraadschap van Schieland, besluit van 20 Jan. 1902, blz. 26.

— — Op bezwaren tegen vaststelling van eene wijziging van den ligger der wegen en voetpaden van de gemeente Hillegom, besluit van 23 Jan. 1902, blz. 32.

— — Op bezwaren tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, waarbij gelast is dat de Warmonderdamsche weg, voor zoover onder elk der gemeenten Warmond en Sassenheim gelegen, voor 1 December 1901 in behoorlijken staat worde gebracht, besluit van 23 Jan. 1902, blz. 34.

— — Met vernietiging van een gemeenschappelijk besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuidholland, op bezwaren in zake een algemeene keur van het Grootwaterschap van Woerden, besluit van 25 Febr. 1902, blz. 72.

— — Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, op bezwaren in zake het leggen van een buizenleiding in den duiker, gelegen in den spoorweg van Almelo naar Salzbergen in de waterleiding nr. 11 van den ligger der waterleidingen in de gemeente Stad Almelo, besluit van 3 Maart 1902, blz. 76.

— — Met wijziging in zooverre van besluiten van Gedeputeerde Staten van Drenthe, op bezwaren in zake wijziging van een aantal vergunningen tot vervening in de gemeenten Schoonebeek, Emmen, Dalen en Oosterhesselen, besluit van 3 Maart 1902, blz. 79.

— — Op bezwaren tegen den aanleg en exploitatie van een tramweg op den openbaren weg „De Groote Straat" in de gemeente Waalwijk, besluit van [illegible] Juni 1902, blz. 114.

— — Op bezwaren tegen de wijze van onderhouden van de Hertogswetering door het bestuur van het waterschap het Hoog Hemaal, besluit van 13 Jan. 1902, blz. 120.

— — Op bezwaren in zake plaatsing van het in de gemeente Ter Aar gelegen deel van het Korter Aarsche voetpad op den ligger der wegen en voetpaden dier gemeente, besluit van 20 Juni 1902, blz. 125.

— — Met verbetering van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, op bezwaren in zake de verdeeling van teruggegeven stukgelden voor vervening onder de gemeente Oude Trijne, besluit van 2 Juni 1902, blz. 129.

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren tegen het onthouden der goedkeuring aan een besluit der vergadering van ingelanden van den calamiteusen Nieuw-Neuzenpolder, tot verkoop van inschrijvingen op het Grootboek der Nederlandsche Werkelijke Schuld ten behoeve van wegsverbreeding, besluit van 9 Juli 1902, blz. 132.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe, op bezwaren tegen nadere aanvulling en wijziging van het plan van aanleg voor de vervening van het Emmercompascuum, besluit van 11 Aug. 1902, blz. 141.

—— Op bezwaren tegen eene keur van het waterschap de Haven en Sassen van Zevenbergen, besluit van 15 Aug. 1902, blz. 144.

—— Op bezwaren tegen eene belegging van gelden, bestemd voor het reservefonds, door de vergadering van ingelanden van den Soelekerkepolder, besluit van 19 Aug. 1902, blz. 147.

—— Op bezwaren tegen het bevaren van de provinciale vaarwaters in Friesland, de Oude Reid, het Leisterdiep, de Finkumervaart en de Dokkumer Ee, besluit van 11 Sept. 1902, blz. 159.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, op bezwaren tegen den suppletoiren ligger B der wegen en voetpaden in de gemeente Groenlo, besluit van 13 Sept. 1902, blz. 160.

—— Op bezwaren in zake de benoeming van een secretaris van het waterschap de Wijde Wormer, besluit van 18 Sept. 1902, blz. 176.

—— Op bezwaren tegen wijziging van eene vergunning tot vervening van gronden in de gemeente Emmen, besluit van 19 Sept. 1902, blz. 177.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, op bezwaren tegen niet-goedkeuring van het plaatsen van lantaarns in het dorp Oosterhout, besluit van 15 Oct. 1902, blz. 190.

—— Op bezwaren in zake het onthouden van goedkeuring aan een keur of politie-verordening op het onderhoud van- en tegen benadeeling van alle aan het toezicht van het bestuur van het waterschap Reiderland onderworpen werken en voorwerpen, besluit van 30 Oct. 1902, blz. 192.

—— Op bezwaren tegen een besluit van stemgerechtigde ingelanden van den polder Binnenland, te Barendrecht, betreffende beplanting van den Voordijk, besluit van 11 Nov. 1902, blz. 196.

—— Op bezwaren tegen het leggen van buisleidingen door het jaagpad langs het Boterdiep, tusschen Groningen en Noorderhoogebrug, besluit van 19 Dec. 1902, blz. 201.

BEVOEGDHEDEN AAN DE BESTUREN VAN WATERSCHAPPEN, VEENSCHAPPEN EN VEENPOLDERS. (*Toekenning van eenige*) Wet van 5 Mei 1902, blz. 92. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 99.

BLOEMENDAAL, gemeenten Waddinxveen en Gouda. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 206.

BOTERDIEP. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het leggen van buisleidingen door het jaagpad langs het Boterdiep, tusschen Groningen en Noorderhoogebrug, besluit van 19 Dec. 1902, blz. 201.

BOTERDIEP. *Haven in het*. Zie *Westerhaven*.

BOVEN OOSTER. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.

BOVENPOLDER, onder Egmond-binnen. Reglement voor dezen polder, besluit van 4 Sept. 1902, blz. 150.

BUITEN WESTERPOLDER. Gewijzigd reglement, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.

BUITENPOLDER VAN GEFFEN. (*De*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

BUITENPOST. (*Oosteinde*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 206.

CHARLOIS. Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor het aanleggen van eene wetering en van gerioleerde wegen in het gedeelte der gemeente Rotterdam, gelegen in den polder Charlois, besluit van 12 Sept. 1902, blz. 160.

CIRCULAIRES. Aan de Commissarissen der Koningin in de onderscheidende provinciën, in zake het uitvoeren van werken aan Rijkswegen, circulaire van 23 Jan. 1902, blz. 38.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende haven- en kustlichten, circulaires van 21 April 1887, blz. 39 en 5 Febr. 1902, blz. 39.

—— Aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het berijden der Rijkswegen met motorrijtuigen, circulaire van 25 Febr. 1902, blz. 74.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake nadere vaststelling van voorwaarden voor vergunningen tot baggeren in rivieren en kanalen, circulaire van 6 Maart 1902, blz. 83.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende verhooging en vergoeding aan het personeel der Nederlandsche Heide-Maatschappij voor het geven van advies omtrent de behandeling van bestaande Rijksbeplanting, circulaire van 27 Juni 1902, blz. 128.

CIRCULAIRES. Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende uitvoering van de bepalingen der wet, houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, circulaire van 26 Sept. 1902, blz. 178.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake het aan ééne zijde beschrijven van copie, circulaire van 6 Oct. 1902, blz. 179.

—— Aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het indienen van adressen van hooger beroep, circulaire van 10 Oct. 1902, blz. 189.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende teruggave aan buitenlanders van te veel gestorte gelden voor schadevaring aan Rijkswerken, circulaire van 20 Nov. 1902, blz. 198.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende vergoeding voor reizen binnen den kring der gemeente waar de woonplaats is gevestigd, circulaire van 25 Nov. 1902, blz. 198.

COMMISSIËN. Eervol ontslag van Mr. F. H. J. Tavenraat en Mr. H. W. van Sandick, respectievelijk als secretaris en als tweeden secretaris der Staatscommissie, ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur, en benoeming van Mr. C. J. H. Schepel en Jhr. L. F. Teixeira de Mattos, respectievelijk tot eersten en tweeden secretaris dier commissie, besluit van 25 Juni 1902, blz. 128.

—— Benoeming van W. F. Leemans, Hoofdinspecteur van den Rijkswaterstaat, tot commissaris van het weduwenpensioenfonds der Ingenieurs van den Rijkswaterstaat, besluit van 9 Juli 1902, blz. 132.

—— Als voren van C. F. M. H. Schnebbelie, Inspecteur van den Rijkswaterstaat, tot commissaris van dit fonds, besluit van 3 Sept. 1902, blz. 149.

—— Ontbinding der Staatscommissie voor het onderzoeken van maatregelen te nemen ter voorkoming van voor de volksgezondheid schadelijke verontreiniging der openbare wateren, besluit van 24 Juli 1902, blz. 134.

COPIE. (*Aan ééne zijde beschrijven van-*) Zie *Circulaires.*

DALEN. Zie *Schoonebeek.*

DAMSTERDIEP. (*Haven in het-*) Zie *Westerhaven.*

DEDEMSVAART. Wijziging van het reglement voor de Dedemsvaart en de daartoe behoorende zijtakken en wijken, besluit van 4 Sept. 1902, blz. 150.

DELFLAND. (*Hoogheemraadschap van-*) Wijziging van het reglement, besluit van 4 Sept. 1902, blz. 150.

DINTEL. Zie *Mark en Dintel (Heemraadschap van de-)*

DOKKUMER EE (*De-*) Zie *Oude Reid (De-)*
DORDRECHT. Nieuw reglement van politie op het ankeren op de rivieren bij Dordrecht, besluit van 11 Aug. 1902, blz. 138.
DRENTHE. Wijziging van het reglement voor het waterschap Leutingewolde, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.
—— Wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 204.
DRENTSCHE HOOFDVAART EN VEENHUIZER KANAAL. (*Norger en Kolonieënvaart*) Nadere wijziging van het bijzonder reglement van politie, besluit van 18 Juni 1902, blz. 125.
DUFFELT. Vaststelling van een reglement op de vereeniging van het Nederlandsch gedeelte van den polder Duffelt en van de heerlijkheid Zeeland met den buitenpolder Millingen, besluit van 5 Sept. 1902, blz. 154.
DIJKPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.
ECHTEN. (*Veenpolder van-*) Gewijzigd reglement, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.
EEMS. Zie *Loods- en bakenwezen.*
EGMONDERMEER. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 4 Sept. 1902, blz. 150.
EMMEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen wijziging van eene vergunning tot verveening van gronden in deze gemeente, besluit van 19 Sept. 1902, blz. 177.
—— Zie *Schoonebeek.*
EMMERCOMPASCUUM. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe, op bezwaren tegen nadere aanvulling en wijziging van het plan van aanleg voor de verveening van het Emmercompascuum, besluit van 11 Aug. 1902, blz. 141.
EVENREITSTERMOLENKOLONIE. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.
EXCELSIOR. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.
FINKUMERVAART. (*De-*) Zie *Oude Reid. (De-)*
FRANSUMMER-WIERUMMERPOLDER. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Sept. 1902, blz. 154.
FRIESLAND. Wijziging van het reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk, besluit van 3 Jan. 1902, blz. 5

FRIESLAND. Gewijzigd reglement voor den Veenpolder van Echten, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Warren gemeente Tietjerksteradeel, besluit van 10 Jan. 1902, blz. 14.

—— Wijziging van het reglement voor den Grooten Veenpolder in de gemeente Weststellingwerf, besluit van 11 Jan. 1902, blz. 15.

—— Wijziging van het bijzonder reglement van politie voor sluizen en beweegbare bruggen, onder beheer van het Rijk, in de provincie, besluit van 1 Maart 1902, blz. 76.

—— Nieuw reglement voor den polder van het 4e en 5e Veendistrict, in de gemeenten Aengwirden, Haskerland, Schoterland en Opsterland, besluit van 29 Maart 1902, blz. 89.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap het Westersche Veld, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Indijk en wijziging van het reglement voor het waterschap de Marssumerpolder, besluit van 5 Sept. 1902, blz. 151.

—— Wijziging van het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij deze provincie, en vaststelling van een reglement op het rijden met motorrijtuigen, besluit van 5 Sept. 1902, blz. 151.

—— Wijziging van het reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in deze provincie, besluit van 10 Sept. 1902, blz. 155.

—— Nieuw reglement voor den grooten St. Johannesgasterveenpolder en wijziging van het reglement voor de bedijking, vervening, droogmaking en het beheer van den Haskerveenpolder, besluit van 8 Oct. 1902, blz. 180.

—— Nieuw reglement voor het waterschap Buitenpost (Oosteinde), wijziging van het reglement voor het waterschap de Nieuwevaart en oprichting en reglementeering van de waterschappen de Geeuw en Sperkhem, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

GEEUW. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

GEFFEN. (*Buitenpolder van-*) Zie *Buitenpolder van Geffen.* (*De-*)

GELDERLAND. Vaststelling van een reglement op de vereeniging van het Nederlandsch gedeelte van den polder Duffelt en van de heerlijkheid Zeeland met den buitenpolder Millingen, besluit van 5 Sept. 1902, blz. 154.

GOEDEREEDE, MAAS EN BROUWERSHAVEN. Zie *Loods- en bakenwezen.*

GOUDA—SCHOONHOVEN. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

GOUWE. Verruiming van deze rivier, te Boskoop en aankoop van de daarvoor noodige perceelen, besluit van 6 Feb. 1902, blz. 70.

GOUWEKADEN. Wijziging van de verordening op de Gouwekaden, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.

GRAVENHAGE. ('s-) Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake de aan deze gemeente verleende vergunning tot aanleg van eenige werken ten behoeve van de rioleering, besluit van 2 Jan. 1902, blz. 1.

GRENSSCHEIDING DER ARRONDISSEMENTEN. Zie Waterstaat ([illegible] en [illegible] van den-)

GROENEPOLDER. (De-) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 2 Jan. 1902, blz. 5.

GROENLO. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, op bezwaren tegen den suppletoiren legger B der wegen en voetpaden in de gemeente Groenlo, besluit van 13 Sept. 1902, blz. 160.

GRONINGEN. Wijziging van het reglement voor het waterschap de Groenepolder, besluit van 2 Jan. 1902, blz. 5.

—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Excelsior, het Oostendiep, Boven Ooster en Verbetering, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.

—— Aanvulling van het reglement voor het waterschap Alteveer, besluit van 10 Jan. 1902, blz. 15.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Evenreitster-[illegible], besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.

—— Wijziging van het politiereglement op het gebruik van de Westerhaven, de haven in het Boterdiep, de haven in het Damsterdiep en de haven in het verbindingskanaal Damsterdiep—Boterdiep, wijziging van het besluit tot oprichting van- en vaststelling van een nieuw reglement, met intrekking van het bestaande, voor het waterschap de Zuidwending, nieuw reglement voor het waterschap de Fransumer-Wierummerpolder, en wijziging van de reglementen voor de waterschappen Ter Apelerveenen en de Negenboerenpolder, besluit van 8 Sept. 1902, blz. 154.

—— Wijziging van het reglement op den dienst van de provincialen waterstaat en van het reglement op het pensioneeren van weduwen en weezen der ambtenaren van den waterstaat in deze provincie, besluit van 17 Sept. 1902, blz. 164.

GROOTE VEENPOLDER IN WESTSTELLINGWERF. Wijziging van het reglement, besluit van 11 Jan. 1902, blz. 15.

GIJSTER EN HEENPLAAT. (De-) Oprichting van dit waterschap, besluit van 4 Jan. 1902, blz. 11.

HAGEN. (*Verbetering van de-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
HASKERLAND. Zie *Aengwinden.*
HASKERVEENPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 8 Oct. 1902, blz. 180.
HAVEN- EN KUSTLICHTEN. Zie *Circulaires.*
HAVEN EN SASSEN VAN ZEVENBERGEN. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene keur van dit waterschap, besluit van 15 Aug. 1902, blz. 144.
HAVENS. Zie *Groningen.*
HEENPLAAT. Zie *Gijster en Heenplaat* (*De-*)
HELLEVOETSLUIS—MIDDELHARNIS. (*Stoomveerverbinding-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
HELLEVOETSLUIS—ROTTERDAM. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
HERTOGSWETERING. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de wijze van onderhouden van deze wetering door het bestuur van het waterschap het Hoog Hemaal, besluit van 13 Juni 1902, blz. 120.
HILLEGOM. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen vaststelling van eene wijziging van den ligger der wegen en voetpaden van deze gemeente, besluit van 23 Jan. 1902, blz. 32.
HOOGER BEROEP. (*Adressen van-*) Circulaire aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het indienen van adressen van hooger beroep, 10 Oct. 1902, blz. 189.
INDIJK. (*De-*) onder Dantumadeel. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 5 Sept. 1902, blz. 151.
INGENIEURS. (*Tijdelijke-*) Zie *Waterstaat* (*Korps en bestuur van den-*)
INSTRUCTIËN. Vaststelling van bijzondere instructiën voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, in dienst bij de kanalen, de wegen, het rivierbeheer, de zee- en havenwerken en de rivier de Maas in het 7e district, beschikking van 11 Jan. 1902, blz. 15.
—— Vaststelling van eene instructie voor de beambten op de Rijksstoomvaartuigen in dienst bij den Rijkswaterstaat, beschikking van 26 Juli 1902, blz. 134.
JOHANNESGASTERVEENPOLDER. (*Groote St.-*) Zie *Sint-Johannesgasterveenpolder* (*Groote-*)
KORTER AARSCHE VOETPAD. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake plaatsing van het in de gemeente Ter Aar gelegen deel van dit voetpad op den ligger der wegen en voetpaden dier gemeente, besluit van 20 Juni 1902, blz. 125.
KUSTLICHTEN. (*Haven- en-*) Zie *Circulaires.*
KWADIJK—VOLENDAM. (*Spoorweg-*) Aanwijzing der te onteigenen

n voor den aanleg van een spoorweg van het station
–Edam over Edam naar Volendam, besluit van 17 Oct.
rz, blz. 191.
TERDIEP. (*Het-*) Zie *Oude Reid* (*De-*)
NGEWOLDE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap,
luit van 18 Aug. 1902, blz. 145.
URG. Inrichting van den dienst der Staatsmijnen en instelling
een Mijnraad, besluit van 29 Mei 1902, blz. 112.
Wijziging van het besluit der Staten tot oprichting van een
provincialen waterstaatsdienst, besluit van 17 Sept. 1902,
4; de tekst van deze regeling zooals zij thans luidt is ge-
vergenomen.
ERVEEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap,
uit van 18 Aug. 1902, blz. 145.
S- EN BAKENWEZEN. Nadere vaststelling van een algemeen
ement op den loodsdienst en van bijzondere reglementen op
loodsdienst in de districten Eems, Terschelling en het Vlie,
kel, Goedereede, Maas en Brouwershaven en Monden der Schelde,
uit van 22 Jan. 1902, blz. 32.
URGEN. (*Rijn bij-*) Zie *Rijn.*
EN DINTEL. (*Heemraadschap van de-*) Wijziging van het
reglement, besluit van 3 Jan. 1902, blz. 11.
MARSSUMERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 5 Sept. 1902, blz. 151.
MATHENESSE. (*Nieuw-*) Zie *Nieuw Mathenesse.*
MIDDELDIJK—ZWIJNDRECHT. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
MILLINGEN. (*Buitenpolder-*) Zie *Duffelt.*
MINISTERIE VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID. Vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902, wet van 6 Feb. 1902, blz. 39.
—— Verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902, wet van 13 Juni 1902, blz. 118.
—— Wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, wet van 31 Dec. 1902, blz. 206.
MOLENBEEK. (*Verbetering van de-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
MOTORRIJTUIGEN. Reglement op het rijden met motorrijtuigen in Noordholland, besluit van 2 Jan. 1902, blz. 3.
—— Reglement op het rijden met motorrijtuigen in Friesland, besluit van 5 Sept. 1902, blz. 151.
—— Zie verder *Circulaires.*

MIJNRAAD. Zie *Limburg*.
NEDER SLINGELAND. Intrekking van het reglement voor dezen polder en nieuw reglement voor den polder Over- en Neder Slingeland, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.
NEGENBOERENPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Sept. 1902, blz. 154.
NIEDORPERKOGGE. Zie *Strijkmolens van de Niedorperkogge*.
NIEUW-MATHENESSE. (*Heemraadschap van-*) Wijziging van het reglement, besluit van 4 Sept. 1902, blz. 150.
NIEUW-NEUZENPOLDER. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het onthouden der goedkeuring aan een besluit der vergadering van ingelanden van dezen calamiteusen polder, tot verkoop van inschrijvingen op het Grootboek der Nederlandsche Werkelijke Schuld ten behoeve van wegsverharding, besluit van 9 Juli 1902, blz. 132.
NIEUWEVAART. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.
NIEUWKOOP. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.
NOKSLOOT. Zie *Oude Vaart*.
NORGER- EN KOLONIEVAART. Zie *Drentsche Hoofdvaart*.
NOORDBRABANT. Wijziging van het reglement voor het heemraadschap van de Mark en Dintel, besluit van 3 Jan. 1902, blz. 11.
—— Oprichting van het waterschap de Gijster en Heenplaat en nieuw reglement voor het waterschap de Uiterwaarden, besluit van 4 Jan. 1902, blz. 11.
—— Wijziging van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in deze provincie, besluit van 5 Maart 1902, blz. 83.
—— Wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap tot bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.
—— Aanvulling van het besluit der Staten tot vaststelling der voorwaarden, waarop door Gedeputeerde Staten vergunning kan worden verleend tot het leggen van ijzeren sporen op de provinciale wegen en tot het berijden dier wegen met wagens of rijtuigen door paarden getrokken of door stoom in beweging gebracht, besluit van 5 Sept. 1902, blz. 151.
—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Buitenpolder van Geffen en wijziging van het besluit der Staten tot vaststelling der klassificatie van gebouwde en ongebouwde eigendommen, behoorende tot het waterschap ter bevordering der ver-

bezeering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

NOORDHOLLAND. Vaststelling van een reglement op het rijden met motorrijtuigen in deze provincie, besluit van 2 Jan. 1902, blz. 3.

—— Wijziging van de reglementen voor den Overamstelschen polder, de bonne Zwaag, voor de Strijkmolens van de Schagerkogge en de binnenpolders in die kogge, en de Strijkmolens van de Niederperkogge en de binnenpolders in die kogge, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.

—— Vaststelling van een reglement voor den Bovenpolder en wijziging van het reglement voor den polder Egmondermeer, besluit van 4 Sept. 1902, blz. 150.

—— Wijziging van het reglement voor den Schouwbroekerpolder, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

NOORDZEEKANAAL. (*Verbetering van het*.) Onteigening ten algemeenen nutte voor het maken van een nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den Staatsspoorweg den Helder—Amsterdam en voor verlegging van den spoorweg tusschen Zaandam en Amsterdam, wet van 7 Juli 1902, blz. 130.

NOORDZIJDERPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

NUMANSDORP. (*Rijkshaven te*.) Reglement van politie voor de Rijkshaven te Numansdorp, aan den Stoofpolder (gemeente Bruinisse) en aan den Willempolder (gemeente St. Philipsland), en de daartoe behoorende werken, besluit van 9 Oct. 1902, blz. 181.

OLDENZAAL—DENEKAMP. (*Spoorweg*.) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte*.

OMMERKANAAL. (*Beoosten het*.) Zie *Beoosten het Ommerkanaal*.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor den aanleg van een spoorweg van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau, besluit van 1 Febr. 1902, blz. 39.

—— Als voren voor de verplaatsing en uitbreiding van het station Roosendaal en voor verlegging van de spoorwegen van Roosendaal naar Rotterdam en naar Breda, besluit van 6 Febr. 1902, blz. 70.

—— Als voren voor den aanleg van een locaalspoorweg van Amsterdam naar Haarlem, besluit van 6 Febr. 1902, blz. 71.

—— Voor de verbetering van de Oude Vaart en de Noksloot, wet van 9 Mei 1902, blz. 110.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Spijkenisse naar Hellevoetsluis en een van Spijkenisse naar Oostvoorne, wet van 9 Mei 1902, blz. 111.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor den aanleg van een spoorweg van Stiens naar Harlingen met zijtak van Tjummarum naar Franeker, besluit van 10 Mei 1902, blz. 111.

—— Als voren voor den aanleg van een spoorweghaven met bijbehoorende werken, te Hellevoetsluis, ten behoeve van een stoomveerverbinding tusschen Hellevoetsluis en Middelharnis en een spoorweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam, besluit van 10 Mei 1902, blz. 111.

—— Als voren voor den aanleg van een spoorweg van Gouda naar Schoonhoven, besluit van 27 Mei 1902, blz. 112.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Assen naar Stadskanaal, wet van 13 Juni 1902, blz. 118.

—— Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor den aanleg van een tweede schutsluis in het Merwede-kanaal bij Utrecht, besluit van 25 Juni 1902, blz. 128.

—— Voor het maken van een nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den Staatsspoorweg den Helder—Amsterdam en voor verlegging van den spoorweg tusschen Zaandam en Amsterdam, wet van 7 Juli 1902, blz. 130.

—— Voor den aanleg van een zijtak van den locaalspoorweg Sittard—Herzogenrath, van Heerlen naar de mijn Carl, wet van 7 Juli 1902, blz. 131.

—— Voor verbreeding en verbetering van den Westlandschen stoomtramweg, van de Leugenbrug onder de gemeente Monster tot de kom dier gemeente en van Poeldijk tot Naaldwijk, wet van 7 Juli 1902, blz. 131.

—— Voor uitbreiding van het station IJsselmonde, wet van 7 Juli 1902, blz. 131.

—— Voor de verbetering van de Hagen, de Molenbeek en de Almelosche Aa, wet van 7 Juli 1902, blz. 131.

—— Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor den aanleg van spoorwegen van Rotterdam naar Hoogvliet, van Oud-Beijerland naar Goudswaard, van Strijen naar den Blaakschen dijk en van Middeldijk naar Zwijndrecht, besluit van 20 Aug. 1902, blz. 149.

—— Als voren voor het aanleggen van eene wetering en van gerioleerde wegen in het gedeelte der gemeente Rotterdam gelegen in den polder Charlois, besluit van 12 Sept. 1902, blz. 160.

—— Als voren voor den aanleg van een spoorweg van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam, besluit van 17 Oct. 1902, blz. 191.

—— Als voren voor de verbetering van den Rijn bij Malburgen, besluit van 22 Dec. 1902, blz. 204.

OOSTERDIEP. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.

OOSTERHESSELEN. Zie *Schoonebeek*.

OOSTERHOUT. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, op bezwaren tegen niet-goedkeuring van het plaatsen van lantaarns in dit dorp, besluit van 15 Oct. 1902, blz. 190.

OPENBARE WATEREN. (*Verontreiniging van-*) Zie *Commissiën*.

OPSTERLAND. Zie *Aangewijzen*.

OUD-BEIJERLAND—GOUDSWAARD. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte*.

OUDE REID. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het bevaren van de provinciale vaarwaters in Friesland, de Oude Reid, het Leisterdiep, de Finkumervaart en de Dokkumer Ee, besluit van 11 Sept. 1902, blz. 159.

OUDE TRIJNE. Beslissing in hooger beroep, met verbetering van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, op bezwaren in zake de verdeeling van teruggegeven slikgelden voor vervening onder deze gemeente, besluit van 2 Juli 1902, blz. 129.

OUDE VAART EN NOKSLOOT. Onteigening ten algemeenen nutte voor de verbetering, wet van 9 Mei 1902, blz. 110.

OVER SLINGELAND. Intrekking van het reglement voor dezen polder en nieuw reglement voor den polder Over- en Neder Slingeland, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.

OVERAMSTELSCHE POLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.

OVERIJSSEL. Wijziging van het reglement voor de Dedemsvaart en de daartoe behoorende zijtakken en wijken, besluit van 4 Sept. 1902, blz. 150.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap Beoosten het Ommerkanaal, wijziging van het reglement voor het waterschap Zalk en nieuw reglement voor de kanalen en daartoe behoorende werken der Overijsselsche Kanalisatie Maatschappij, besluit van 3 Dec. 1902, blz. 199.

OVERIJSSELSCHE KANALISATIE MAATSCHAPPIJ. Nieuw reglement voor de kanalen en daartoe behoorende werken, besluit van 3 Dec. 1902, blz. 199.

REIDERLAND. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het onthouden der goedkeuring aan een keur of politieverordening op het onderhoud van- en tegen benadeeling van alle aan het toezicht van het bestuur van dit waterschap onderworpen werken en voorwerpen, besluit van 30 Oct. 1902, blz. 192.

REISKOSTEN. Circulaire aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende vergoeding voor reizen binnen den kring der gemeente waar de woonplaats is gevestigd, 25 Nov. 1902, blz. 198.

RIVIEREN EN KANALEN. (*Baggeren in-*) Zie *Circulaires.*

ROOSENDAAL. (*Station-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ROOSENDAAL—BREDA. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ROOSENDAAL—ROTTERDAM. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ROTTERDAM. Zie *Charlois.*

ROTTERDAM—HOOGVLIET. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

RIJKSSTOOMVAARTUIGEN. Instructie voor de beambten op de Rijksstoomvaartuigen, in dienst bij den Rijkswaterstaat, beschikking van 26 Juli 1902, blz. 134.

RIJN. Aanwijzing der perceelen, te onteigenen voor de verbetering van den Rijn bij Malburgen, besluit van 22 Dec. 1902, blz 204.

SCHADEVARING. Circulaire aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende teruggave aan buitenlanders van te veel gestorte gelden voor schadevaring aan Rijkswerken, 20 Nov. 1902, blz. 198.

SCHAGERKOGGE. Zie *Strijkmolens van de Schagerkogge.*

SCHELDE. (*Monden der-*) Zie *Loods- en bakenwezen.*

SCHIELAND. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen goedkeuring van de algemeene keur voor het hoogheemraadschap van Schieland, besluit van 20 Jan. 1902, blz. 26.

SCHOONEBEEK. Beslissing in hooger beroep, met wijziging in zooverre van besluiten van Gedeputeerde Staten van Drenthe, op bezwaren in zake wijziging van een aantal vergunningen tot vervening in de gemeenten Schoonebeek, Emmen, Dalen en Oosterhesselen, besluit van 3 Maart 1902, blz. 79.

SCHOTERLAND. Zie *Ængwirden.*

SCHOUWBROEKERPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

SINT-JOHANNESGASTERVEENPOLDER. (*Groote-*) Nieuw reglement voor dezen polder, besluit van 8 Oct. 1902, blz. 180.

SITTARD—HERZOGENRATH. (*Locaalspoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

SLINGELAND. Zie *Over- en Neder-Slingeland.*

SOELEKERKEPOLDER. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen eene belegging van gelden, bestemd voor het reservefonds,

door de verpanding van ingelanden van dezen polder, besluit van 19 Aug. 1902, blz. 147.

SPIJKENISSE. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

SPOORWEGEN. Aanvulling van het reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de bewegbare spoorwegbruggen en de stalen brug te Zutphen, over de rivier de IJssel, besluit van 3 Maart 1902, blz. 76.

—— Vaststelling van een algemeen reglement voor de spoorwegen, bedoeld in art. 3 der wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad nº. 118), besluit van 31 Juli 1902, blz. 138.

—— Vaststelling van een algemeen reglement voor de spoorwegen, bedoeld in art. 1 der wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad nº. 118), en van een reglement, houdende vereenvoudigde bepalingen voor spoorwegen, als bedoeld in art. 1 dier wet, op welke geen vervoer plaats heeft dan met eene snelheid van ten hoogste vijf en dertig (35) kilometer per uur, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.

—— Bepaling van den dag der inwerkingtreding van de wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad nº. 118), in zake andere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, besluit van 26 Aug. 1902, blz. 149.

—— Nadere wijziging van de regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten, besluit van 10 Dec. 1902, blz. 200.

— Zie verder *Onteigening ten algemeenen nutte* en *Beslissing in hooger beroep*.

SPIJKENISSE—HELLEVOETSLUIS. Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van dezen spoorweg, wet van 9 Mei 1902, blz. 111.

SPIJKENISSE—OUDVOORNE. Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van dezen spoorweg, wet van 9 Mei 1902, blz. 111.

STAATSSPOORWEGEN. Zie *Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid*.

STAD-ALMELO. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, in zake het leggen van een buizenleiding in den duiker gelegen in den spoorweg van Almelo naar Salzbergen in de waterleiding nº. 12 van den legger der waterleidingen in de gemeente Stad-Almelo, besluit van 3 Maart 1902, blz. 76.

STEENKOLENMIJNEN IN LIMBURG. Inrichting van den dienst der Staatsmijnen in Limburg en instelling van een Mijnraad, besluit van 29 Mei 1902, blz. 112.

STEENS-HARLINGEN. Spoorweg- Zie *Onteigening ten algemeenen nutte*.

STOOFPOLDER. (*Rijkshaven aan den-*) Zie *Numansdorp.* (*Rijkshaven te-*)
STRIJEN—BLAAKSCHE DIJK. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
STRIJKMOLENS VAN DE NIEDORPERKOGGE. Wijziging van het reglement, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.
STRIJKMOLENS VAN DE SCHAGERKOGGE. Wijziging van het reglement, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.
TER AAR. Zie *Korter Aarsche voetpad.*
TER APELERVEENEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Sept. 1902, blz. 154.
TERSCHELLING EN HET VLIE. Zie *Loods- en bakenwezen.*
TEXEL. Zie *Loods- en bakenwezen.*
TJUMMARUM—FRANEKER. (*Spoorweg-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*
UITERWAARDEN. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 4 Jan. 1902, blz. 11.
UTRECHT. Oprichting en reglementeering van het Grootwaterschap beoosten de Vecht, besluit van 9 Juli 1902, blz. 131.
—— Wijziging van het reglement voor het waterschap Loenderveen, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.
—— Wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat, besluit van 17 Sept. 1902, blz. 164.
VECHT. (*Grootwaterschap beoosten de-*) Oprichting en reglementeering, besluit van 9 Juli 1902, blz. 131.
VEENHUIZERKANAAL. Nadere wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvaart en het Veenhuizerkanaal (Norger- en Kolonievaart), besluit van 18 Juni 1902, blz. 125.
VEENPOLDER VAN ECHTEN. Gewijzigd reglement, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.
VEENPOLDERS. Zie *Waterschappen.*
VEENSCHAPPEN. Zie *Waterschappen.*
VERBETERING. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Jan. 1902, blz. 13.
VERONTREINIGING VAN OPENBARE WATEREN. Zie *Commissiën.*
VERVENINGEN. Zie *Friesland.*
VOORDIJK. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit van stemgerechtigde ingelanden van den polder Binnenland, te Barendrecht, betreffende beplanting van den Voordijk, besluit van 11 Nov. 1902, blz. 196.
WAALWIJK. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den

aanleg en exploitatie van een tramweg op den openbaren weg „De Groote Straat", in deze gemeente, besluit van 6 Juni 1902, blz. 114.

WARMONDERDAMSCHE WEG. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het vóór 1 December 1901 brengen van dezen weg in behoorlijken staat, besluit van 23 Jan. 1902, blz. 34.

WARREN. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap in de gemeente Tietjerksteradeel, besluit van 10 Jan. 1902, blz. 14.

WATERSCHAPPEN. Toekenning van eenige bevoegdheden aan de besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders, wet van 9 Mei 1902, blz. 92. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 99.

—— Zie verder *Noordbrabant*.

WATERSTAAT (*Korps en bestuur van den-*) Nadere wijziging en aanvulling van de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat, beschikking van 22 April 1902, blz. 89.

—— In werking treding van de wet, houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, besluit van 20 Mei 1902, blz. 111.

—— Machtiging tot het in dienst stellen van tijdelijke ingenieurs belast met het houden van toezicht op de uitvoering van Rijkswaterstaatswerken, besluit van 27 Mei 1902, blz. 112.

—— Benoeming van W. F. Leemans, Hoofdinspecteur van den Rijkswaterstaat, tot commissaris van het Weduwenpensioenfonds der Ingenieurs van den Rijkswaterstaat, besluit van 9 Juli 1902, blz. 132.

—— Alsvoren van C. F. M. H. Schnebbelie, Inspecteur van den Rijkswaterstaat, tot commissaris van dit fonds, besluit van 3 Sept. 1902, blz. 149.

—— Uitbreiding van het vaste personeel van den provincialen waterstaat in Zuidholland, wijziging van de reglementen op den dienst van den provincialen waterstaat in Utrecht en Groningen, wijziging van het reglement op het pensionneeren van weduwen en weezen der ambtenaren van den waterstaat in Groningen en van het besluit der Staten van Limburg tot oprichting van een eigen provincialen waterstaatsdienst, besluit van 17 Sept. 1902, blz. 164.

—— Nieuwe instructie voor den hoofdopzichter, den adjunct-ingenieur en de opzichters bij den Provincialen waterstaat in Zuidholland, besluit van 22 Dec. 1902, blz. 203.

—— Zie verder *Commissiën*.

WATERSTAATSBESTUUR. In werking treding van de wet, houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, besluit van 20 Mei 1902, blz. 111.

—— Circulaire aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende uitvoering van eenige bepalingen der bovengenoemde wet, 26 Sept. 1902, blz. 178.

—— Zie verder *Commissiën.*

WATERSTAATSWERKEN. Zie *Friesland.*

WEGEN. Zie *Noordbrabant, Zeeland* en *Drenthe.*

WEGEN. (*Rijks-*) Circulaire aan de Commissarissen der Koningin in de onderscheidene provinciën, in zake het uitvoeren van werken aan Rijkswegen, 23 Jan. 1902, blz. 38.

—— Circulaire aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het berijden der Rijkswegen met motorrijtuigen, 25 Feb. 1902, blz. 74.

—— Circulaire aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende verhooging der vergoeding voor het personeel der Nederlandsche Heide-Maatschappij, voor het geven van advies omtrent de behandeling van bestaande Rijksbeplanting, 27 Juni 1902, blz. 128.

WESTERHAVEN. Wijziging van het politiereglement op het gebruik van de Westerhaven, de haven in het Boterdiep, de haven in het Damsterdiep en de haven in het verbindingskanaal Damsterdiep—Boterdiep, besluit van 8 Sept. 1902, blz. 154.

WESTERSCHE VELD. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.

WESTERWOLDE. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den door het hoofdbestuur van het waterschap Westerwolde ontworpen ligger der schouwbare voorwerpen in het 8e onderdeel van dat waterschap, besluit van 6 Jan. 1902, blz. 12.

WESTLANDSCHE STOOMTRAMWEG. Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

WIERUMMERPOLDER. (*Fransummer-*) Zie *Fransummer—Wierummerpolder.* (*De-*)

WILLEMPOLDER. (*Rijkshaven aan den-*) Zie *Numansdorp.* (*Rijkshaven te-*)

WOERDEN. (*Grootwaterschap van-*) Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een gemeenschappelijk besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuidholland, op bezwaren in zake een algemeene keur van dit Grootwaterschap, besluit van 25 Feb. 1902, blz. 72.

WIJDE WORMER. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake de benoeming van een secretaris van dit waterschap, besluit van 18 Sept. 1902. blz. 176.

IJSSEL. Aanvulling van het reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen en de stadsbrug te Zutphen over de rivier de IJssel, besluit van 3 Maart 1902, blz. 76.

IJSSELMONDE. (*Uitbreiding van het station-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

ZALK. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 3 Dec. 1902. blz. 199.

ZEELAND. Vaststelling van de grenzen der werken tot zeewering of oeververdediging van den calamiteusen Zimmermanpolder, besluit van 25 Aug. 1902. blz. 149.

—— Wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, besluit van 4 Sept. 1902. blz. 149.

—— *Heerlijkheid-* Zie *Duffelt.*

ZEMELPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 4 Sept. 1902. blz. 150.

ZEVENBERGEN. (*De Haven en Sassen van-*) Zie *Haven en Sassen van Zevenbergen. De-*

ZIMMERMANPOLDER. Vaststelling van de grenzen der werken tot zeewering of oeververdediging van dezen calamiteusen polder, besluit van 25 Aug. 1902. blz. 149.

ZUIDHOLLAND. Wijziging van de verordening op de Gouwekaden, intrekking van reglementen voor de polders Over Slingeland en Neder Slingeland en vaststelling van een reglement voor den polder Over- en Neder Slingeland, gewijzigd reglement voor den Buiten Westerpolder en wijziging van het reglement voor den polder Nieuwkoop, besluit van 8 Jan. 1902. blz. 13.

—— Verruiming der Gouwe te Boskoop aan de westzijde en aankoop der daarvoor noodige perceelen, besluit van 6 Febr. 1902. blz. [illegible]

—— Wijziging van de reglementen voor het hoogheemraadschap van Delfland, den Zemelpolder en het heemraadschap van Nieuw-Mathenesse [illegible], besluit van 4 Sept. 1902. blz. [illegible]

—— [illegible] van het vaste personeel van den provincialen waterstaat, besluit van 17 Sept. 1902. blz. 164.

—— [illegible] voor den hoofdopzichter, den adjunct-ingenieur [illegible] bij den provincialen waterstaat, besluit van 22 [illegible] 1902, blz. [illegible]

ZUIDHOLLAND. Wijziging van de reglementen voor den polder Bloemendaal, den Noordzijderpolder en den Dijkpolder, besluit van 27 Dec. 1902, blz. 205.

ZUIDWENDING. Wijziging van het besluit tot oprichting van- en vaststelling van een nieuw reglement, met intrekking van het bestaande, voor dit waterschap, besluit van 8 Sept. 1902, blz. 154.

ZWAAG. (*De banne-*) Wijziging van het reglement, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.

ZWARTE WATER. (*Het-*) Wijziging van het bijzonder reglement van politie voor deze rivier, besluit van 14 Feb. 1902, blz. 71.

aanleg en exploitatie van een tramweg op den openbaren weg „De Groote Straat", in deze gemeente, besluit van 6 Juni 1902, blz. 114.

WARMONDERDAMSCHE WEG. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake het vóór 1 December 1901 brengen van dezen weg in behoorlijken staat, besluit van 23 Jan. 1902, blz. 34.

WARREN. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, in de gemeente Tietjerksteradeel, besluit van 10 Jan. 1902, blz. 14.

WATERSCHAPPEN. Toekenning van eenige bevoegdheden aan de besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders, wet van 9 Mei 1902, blz. 92. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 99.

—— Zie verder *Noordbrabant.*

WATERSTAAT (*Korps en bestuur van den-*) Nadere wijziging en aanvulling van de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van den Rijkswaterstaat, beschikking van 22 April 1902, blz. 89.

—— In werking treding van de wet, houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, besluit van 20 Mei 1902, blz. 111.

—— Machtiging tot het in dienst stellen van tijdelijke ingenieurs belast met het houden van toezicht op de uitvoering van Rijkswaterstaatswerken, besluit van 27 Mei 1902, blz. 112.

—— Benoeming van W. F. Leemans, Hoofdinspecteur van den Rijkswaterstaat, tot commissaris van het Weduwenpensioenfonds der Ingenieurs van den Rijkswaterstaat, besluit van 9 Juli 1902, blz. 132.

—— Alsvoren van C. F. M. H. Schnebbelie, Inspecteur van den Rijkswaterstaat, tot commissaris van dit fonds, besluit van 3 Sept. 1902, blz. 149.

—— Uitbreiding van het vaste personeel van den provincialen waterstaat in Zuidholland, wijziging van de reglementen op den dienst van den provincialen waterstaat in Utrecht en Groningen, wijziging van het reglement op het pensionneeren van weduwen en weezen der ambtenaren van den waterstaat in Groningen en van het besluit der Staten van Limburg tot oprichting van een eigen provincialen waterstaatsdienst, besluit van 17 Sept. 1902, blz. 164.

—— Nieuwe instructie voor den hoofdopzichter, den adjunct-ingenieur en de opzichters bij den Provincialen waterstaat in Zuidholland, besluit van 22 Dec. 1902, blz. 203.

—— Zie verder *Commissiën.*

WATERSTAATSBESTUUR. In werking treding van de wet, houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, besluit van 20 Mei 1902, blz. 111.

—— Circulaire aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende uitvoering van eenige bepalingen der bovengenoemde wet, 26 Sept. 1902, blz. 178.

—— Zie verder *Commissiën.*

WATERSTAATSWERKEN. Zie *Friesland.*

WEGEN. Zie *Noordbrabant, Zeeland* en *Drenthe.*

WEGEN. (*Rijks-*) Circulaire aan de Commissarissen der Koningin in de onderscheidene provinciën, in zake het uitvoeren van werken aan Rijkswegen, 23 Jan. 1902, blz. 38.

—— Circulaire aan de Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake het berijden der Rijkswegen met motorrijtuigen, 25 Feb. 1902, blz. 74.

—— Circulaire aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende verhooging der vergoeding voor het personeel der Nederlandsche Heide-Maatschappij, voor het geven van advies omtrent de behandeling van bestaande Rijksbeplanting, 27 Juni 1902, blz. 128.

WESTERHAVEN. Wijziging van het politiereglement op het gebruik van de Westerhaven, de haven in het Boterdiep, de haven in het Damsterdiep en de haven in het verbindingskanaal Damsterdiep—Boterdiep, besluit van 8 Sept. 1902, blz. 154.

WESTERSCHE VELD. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 18 Aug. 1902, blz. 145.

WESTERWOLDE. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den door het hoofdbestuur van het waterschap Westerwolde ontworpen ligger der schouwbare voorwerpen in het 8e onderdeel van dat waterschap, besluit van 6 Jan. 1902, blz. 12.

WESTLANDSCHE STOOMTRAMWEG. Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

WIERUMMERPOLDER. (*Fransummer-*) Zie *Fransummer—Wierummerpolder.* (*De-*)

WILLEMPOLDER. (*Rijkshaven aan den-*) Zie *Numansdorp.* (*Rijkshaven te-*)

WOERDEN. (*Grootwaterschap van-*) Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een gemeenschappelijk besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuidholland, op bezwaren in zake een algemeene keur van dit Grootwaterschap, besluit van 25 Feb. 1902, blz. 72.

Door MARTINUS NIJHOFF, te 's Gravenhage, is uitgegeven :

WETTEN, BESLUITEN EN TRACTATEN

WATERSTAAT IN NEDERLAND.

1669—1857.

MET AANTEEKENINGEN EN ALPHABETISCH REGISTER.

Een deel . . . . . / 9.50
Eerste vervolg, 1858—1860. . . . . - 3.25
Tweede vervolg, 1861—1865 . . . . . - 4.50
Derde vervolg, 1861—1866 . . . . . - 4.75
Vierde vervolg, 1867 . . . . . - 1.50
Vijfde vervolg, 1868 . . . . . - 1.75
Zesde vervolg, 1869. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1868. . . . . 3.—
Zevende vervolg, 1870. . . . . - 2.—
Achtste vervolg, 1871 . . . . . - 2.—
Negende vervolg, 1872. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1871. . . . . - 3.50
Alphabetisch Register over de jaren 1669—1872 . - 3.25
Tiende vervolg, 1873 . . . . . - 2.25
Elfde vervolg, 1874 . . . . . 2.10
Twaalfde vervolg, 1875. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1874. . . . . - 4.25
Dertiende vervolg, 1876. Idem op de jaren 1669—1875 . 4.40
Veertiende vervolg, 1877. Idem op de jaren 1669—1876 . - 3.25
Vijftiende vervolg, 1878. Idem op de jaren 1669—1877 . - 2.10
Zestiende vervolg, 1879. Idem op de jaren 1669—1878 . - 3.50
Zeventiende vervolg, 1880. Idem op de jaren 1669—1879 . - 5.25
Achtiende vervolg, 1881. Idem op de jaren 1669—1880 . - 4.75
Negentiende vervolg, 1882. Idem op de jaren 1669—1881. - 3.—
Alphabetisch Register over de jaren 1873—1882 . - 1.50
Twintigste vervolg, 1883. Idem op de jaren 1669—1882 . - 3.—
Een-en-twintigste vervolg, 1884. Idem op de jaren 1669—1883. - 4.25
Twee-en-twintigste vervolg, 1885. Idem op de jaren 1669—1884 - 3.75
Drie-en-twintigste vervolg, 1886. Idem op de jaren 1669—1885. - 3.50
Vier-en-twintigste vervolg, 1887. Idem op de jaren 1669—1886. - 3.50
Vijf-en-twintigste vervolg, 1888. Idem op de jaren 1669—1887. - 2.50
Zes-en-twintigste vervolg, 1889. Idem op de jaren 1669—1888. - 2.50
Zeven-en-twintigste vervolg, 1890. Idem op de jaren 1669—1889. - 2.50
Acht-en-twintigste vervolg, 1891. Idem op de jaren 1669—1890. - 2.50
Negen-en-twintigste vervolg, 1892. Idem op de jaren 1669—1891. - 3.50
Alphabetisch Register op de jaren 1883—1892 . . . - 2.40
Dertigste vervolg, 1893. Idem op de jaren 1669—1892 . . - 5.50
Een-en-dertigste vervolg, 1894. Idem op de jaren 1669—1893. - 5.75
Twee-en-dertigste vervolg, 1895. Idem op de jaren 1669—1894. - 5.75
Drie-en-dertigste vervolg, 1896. Idem op de jaren 1669—1895. - 2.75
Vier-en-dertigste vervolg, 1897. Idem op de jaren 1669—1896. - 1.25
Vijf-en-dertigste vervolg, 1898. Idem op de jaren 1669—1897. - 4.10
Zes-en-dertigste vervolg, 1899. Idem op de jaren 1669—1898. - 3.